

Jules Verne

Thompson és társa

Fordította Ertl István

TARTALOM

ELSŐ RÉSZ

1. ZÁPORESŐBEN
2. ÁRVERÉS NAGY HÍRVERÉSSEL
3. A KÖDBEN
4. ISMERKEDÉS
5. NYÍLT TENGEREN
6. MÉZESHETEK
7. BEBORUL AZ ÉG
8. A PÜNKÖSDI ÜNNEPSÉGEK
9. EGY FONTOS PARAGRAFUS
10. AMELYBEN MEGTANULJUK ÉRTÉKELNI
JOHNSON BÖLCSESSÉGÉT
11. LAKODALOM SÃO MIGUELEN
12. TENGERRIBETEGSÉG SAJÁTOS
TÜNETEKKEK
13. EGY BETŰREJTVÉNY MEGFEJTÉSE
14. A CURRAL DAS FREIRAS
15. SZEMTŐL SZEMBEN

MÁSODIK RÉSZ

1. THOMPSON CSILLAGA HANYATLÓBAN
2. ROBERT MORGAND MÁSODIK TITKA
3. AMELYBEN A *SEAMEW* LEÁLL
4. A GÉPEZET MÁSODIK FOGASKEREKE
5. A TEIDE CSÚCSÁN
6. EGY KAPÓRA JÖTT BALESET
7. SODRÓDÁS
8. MINT EGY KIHUNYÓ LÁMPÁS
9. THOMPSON TENGERNAGGYÁ LÉP ELŐ
10. VESZTEGZÁR ALATT
11. EZÚTTAL THOMPSON FIZET - DE RÁFIZET
12. CSÖBÖRBŐL VÖDÖRBE
13. AMELYBEN A THOMPSON ÜGYNÖKSÉG
TÁRSASUTAZÁSA NEM VÁRT MÉRTEKET ÖLT
14. ALICE LERÓJA TARTOZÁSÁT
15. BEFEJEZÉS

ELSŐ RÉSZ

1. ZÁPORESŐBEN

Robert Morgand már jó öt perce állott mozdulatlanul, terpeszállásban, az álmok ködébe révedő tekintettel egy hosszú, fekete, plakátokkal teliragasztott fal előtt, amely London egyik legsivárabb utcáját szegélyezte. Az eső úgy zuhogott, mintha dézsából öntenék. A csermelybe gyűlő csapadék már-már a járdát rohamozta, s a víz alattomos támadása alapjaiban fenyegette az álmodozó alakot, akinek közben az oromzata is heves ostromnak volt kitéve.

A férfi kezéből ugyanis, akinek szelleme távoli tájakon kalandozott, lassanként kicsúszott az oltalmazó esernyő, s az égi áldás zavartalanul patakzott alá kalapjáról itatóssá vált felöltőjére, majd lent összevegyült az örvénylő csermely vizével.

Robert Morgand észre sem vette ezt a kalamitást. Nem is érezte a vállára zúduló hideg zuhanyt. Hiába szögezte tekintetét szenvedélyes figyelemmel a cipője orrára, nagy elmerültségében mégsem látta meg, hogyan válik két lábbelijéből két szirtfok, amelyet mérgesen pofogtat a locskoló esővíz.

Most minden összpontosító képességét bal kezének rejtélyes művelete vette igénybe. Ez a kéz a nadrágzsebében tapogatott, méricskért valamit: hol fölmarkolt, hol meg visszaengedett néhány pénzdarabot, 33 frank és 45 centime összértékben, amint arról korábban már számos alkalommal meggyőződött.

Robert Morgand, ez a francia, akit életének egy váratlan és kegyetlen fordulata hat hónapja vetett Londonba, épp aznap reggel veszítette el kenyérkereső házitanítói állását. Miután gyorsan - hajh, de még milyen gyorsan! - fölmérte anyagi állapotát, csak ment, ment az orra után, mentőötletet kutatva rótt az utcákat, egészen addig, amíg akaratlanul azon a helyen állt meg, ahol az imént ráakadtunk.

A kérdés ez volt: mihez kezdhet valaki egyedül, barátok nélkül London hatalmas városában, amikor összes vagyona csupán 33 frankra és 45 centime-ra rúg?

Fogas kérdés: olyan nehéz, hogy eddig semminő számítással nem sikerült megoldania, és már-már föl is adta a reményt, hogy valaha a végére járhat.

Pedig külsejéről ítélve Robert Morgand nem olyan embernek tűnt, aki egykönnyen föladja a harcot.

Világos arcbőre, tiszta és nyílt homloka, katonásra nyírt, dús, gesztenyebarna haja, hosszú gall bajusza, barátságos szája és erőteljesen ívelő orra minden tekintetben megnyerő jelenséggé tették. Mi több: derék, becsületes ember volt. Aki csak egyszer is keresztezte mélykék szemének szelíd, de mindig egyenes pillantását, az rögtön megérezte ezt.

A teste sem hazudtolta meg, amit az arca sugallt. Széles, deli válla, erős mellkasa, izmos végtagjai, könnyed mozgása, finom és ápolt keze-lába mind-mind előkelő sportembert sejtettek, akinek testgyakorláshoz szokott tagjaiból erő és hajlékonyság sugárzik.

Aki látta, azt gondolta magában: „Szép férfi, kemény legény, derék fiú.”

Hogy Robert nem olyan ember volt, akit a dolgok bármely képtelen fordulata kivethet a nyeregből, azt eddig is megmutatta, és ezután is meg fogja mutatni, hiszen mindig ügyesen megvédte magát, s mindig kiérdemelte a győzelmet. A végzettel való találkozás azonban kíméletlen, s ilyenkor a legjobb lovas lába is kicsúszhat egy pillanatra a kengyelből. Robert tehát - ha szabad továbbra is a lovaglás művészetéből ellesett képpel élnünk - ezúttal éppen kiesett a nyeregből, de már igyekezett is visszakapaszkodni, habár még nem tudta, miképpen.

Amikor már századjára tette föl magának ezt a kérdést, az égre emelte a szemét, mintha onnan remélne választ. Csak ekkor vette észre, hogy esik az eső, s ekkor eszmélt rá, hogy gondolataiba merülve éppen egy tócsa kellős közepén torpant meg, egy hosszú, fekete fallal szemben, amelyet tarka plakátokkal ragasztottak tele.

Az egyik hirdetmény, épp az orra előtt, mintha a többinél jobban vonzotta volna a tekintetét. Mivel az álmok világából lassú a visszatérés, Robert csak gépiesen futotta át a méternél is nagyobb, ízléses színekben nyomott falragaszt, azután átolvasta másodszor is, harmadszor is, de még ekkor sem fogta föl, hogy miről szól. A harmadik olvasásra mégis összerendezte. Hirtelen szemébe ötlött egy apró betűkkel szedett sor, a lap legalján. Ezt, immár fölélénkült érdeklődéssel, negyedszer is elolvasta.

A plakáton ez állt:

BAKER ÉS TÁRSA ÜGYNÖKSÉG, LIMITED
69, Newghate Street, 69
London

NAGY UTAZÁS
MADEIRÁRA, AZ AZORI- ÉS A KANÁRI-SZIGETEKRE
A 2500 tonnás, 3000 lóerős pompás gőzös, a *The Traveller* fedélzetén.
Kapitány: MATHEWS.
Indulás Londonból: május 10-én este 7 órakor.
Visszaérkezés Londonba: június 14-én délben.

*Tisztelt utasainkra a kitűzött áron fölül semmilyen költség nem hárul.
A kirándulásokra kocsit és hordárt biztosítunk.*

Szárazföldi időzés: elsőrangú szállodákban.

AZ UTAZÁS ÁRA, MINDENT BELEÉRTVE: 78 FONT¹.
További felvilágosításért forduljon irodánkhoz:
69, Newghate Street, 69. - LONDON.

Útikalauz (egyben tolmács) kerestetik.

Robert közelebb lépett a plakáthoz: jól olvasta, csakugyan útikalauzt és tolmácsot keresnek.

El is döntötte helyben, hogy az a tolmács ő lesz... mármint ha a Baker és Tsa ügynökség igényt tart szolgálataira.

No de ha nem tetszik a fizimiskája? Vagy ha az állást már betöltötték?

Az első kérdést tekintve még várnia kellett a válaszra. A másodikat illetően viszont kár lett volna nyugtalankodnia: a frissen nyomott hirdetést, amely olyan jó kedvre derítette, aznap reggel ragaszthatták ki, vagy legkorábban az előző este.

¹ 1950 frank (A francia kiadó jegyzete. A továbbiakban csak azt jelezzük külön, ha szerzői/kiadói, nem pedig fordítói megjegyzésről van szó.)

Mégsem vesztegethette az időt. Egy nyugalmas hónap után majd újból nyeregben érezheti magát; csinos summát is félretehet, hiszen a gőzös fedélzetén nyilván teljes ellátásra számíthat; s mindezek fölött kellemes és érdekfeszítő utazás elébe nézhet - egy olyan vállalkozó szellem, mint Robert, nem vehet félvállról egy ilyen ajánlatot.

A Newghate utcába sietett hát. Éppen tizenegy óra volt, amikor benyitott a 69. számú házba.

Egy segéd vezette be. Az előszoba és a folyosók kedvező benyomást tettek rá. A szőnyeget láthatóan sok láb tapodta; a tapéta elfogadható volt, de már kezdett fakulni. E szemlátomást komoly ügynökséget nem a minap alapították.

Robert-t a segéd végül egy kényelmes irodába vezette. Széles íróasztala mögül egy gentleman lépett elő az üdvözlésére.

- Baker úr? - kérdezte Robert.

- Ő távol van, én helyettesítem teljes jogkörrel - mutatott helyet Robert-nak az úriember.

- Uram - szólt emez -, láttam a falragaszt, amelyen ügynökségük turistautat hirdet, s így értesültem, hogy tolmácsot keresnek. Azért jöttem, hogy jómagam ajánljam erre az állásra.

Az igazgató helyettese figyelmesebben tekintett látogatójára.

- Milyen nyelveket ismer? - kérdezte egy percnyi szünet után.

- Tudok franciául, angolul, spanyolul és portugálul.

- Jól?

- Francia vagyok. Angoltudásomat meg tudja ítélni. Spanyolul és portugálul ugyanilyen szinten beszélek.

- Vagyis nagyon jól. Csakhogy ez nem elég. Az is szükséges, hogy beható ismeretekkel bírjon a fölkeresendő országokról, hisz nálunk a tolmács egyben útikalauz is.

Robert habozott egy percet.

- Magam is így gondoltam - válaszolta.

- Térjünk rá a díjazás kérdésére - folytatta az igazgatóhelyettes. - 300 frankos átalányt kínálunk az egész útra; szállását, étkezését, költségeit mi álljuk. Megfelelnek önnek ezek a feltételek?

- Tökéletesen - jelentette ki Robert.

- Ez esetben, ha tudna valami ajánlólevéllel szolgálni...

- Nagy ég, uram, hisz csupán nemrég érkeztem Londonba. Murphy ölordságának ez a levele azonban némi fölvilágosítást adhat rólam, s arról is, hogy miért vagyok éppen munka nélkül - felelte Robert, s azzal átnyújtotta beszélgetőtársának azt a kellemetlen, habár reá nézve igen dicsérő levelet, amelyet aznap reggel kapott.

Az igazgatóhelyettes tüzetesen áttanulmányozta a levelet. Precíz és komoly ember módjára mérlegelt minden egyes szót, mintha a nyelve hegyén ízlelgetné őket. Válasza viszont nem is lehetett volna célratörőbb:

- Hol lakik?

- A Cannon Street 25-ben.

- Szólok önről Baker úrnak - jegyezte föl a címet az igazgatóhelyettes. - Ha saját értesüléseim egybevágna azzal, amit most megtudtam önről, máris úgy tekintheti, hogy a cégünkhöz tartozik.

- Akkor hát megegyeztünk, uram? - kérdezte örömeiben Robert.

- Megegyeztünk - emelkedett föl az angol.

Robert hiába próbált néhány szóval köszönetet mondani. „Time is money.”² Alig intett még búcsút, máris az utcán találta magát; egészen elszédült a könnyű és gyors sikertől.

² „Az idő pénz.” (angol).

2. ÁRVERÉS NAGY HÍRVERÉSSEL

Másnap, április 26-án reggel Robert első dolga az volt, hogy ismét fölkeresse a hirdetményt, amely az előző nap a gondviselés eszközének bizonyult. Mondhatnánk, tartozott is neki ezzel a zárandoklattal.

Könnyen megtalálta az utcát, a hosszú fekete falat, s azt a szent helyet is, ahol tegnap a záporban tocsogott. A falragaszra viszont nem bukkant rá ilyen egyszerűen. A hirdetés mérete mit sem változott, mégis alig lehetett ráismerni. Tegnap még ízléses színei ma harsányan virítottak, szürke alap helyett nyers kék háttérből világlottak elő az immár nem fekete, hanem skarlátszínben lángoló betűk. A Baker ügynökség nyilván új hirdetményt tétetett ki, miután Robert felvétele fölöslegessé tette, hogy továbbra is felhívást intézenek állástalan tolmács-útikalauzokhoz.

Hősünk sietett megbizonyosodni erről. Gyorsan a lap aljára tekintett... és összerázkódott.

Az utolsó megjegyzés csakugyan módosult: immár azt tette közhírré, hogy az utasok egy minden nyelven beszélő tolmács-útikalauz szolgálataira számíthatnak.

- Méghogy minden nyelven! - kiáltott fel Robert. - Ilyet egy szóval sem mondtam.

De nem méltatlankodott soká, mert ekkor a lap tetején váratlanul olyan cégmegjelölésre bukkant, amelyben a Baker név nem is fordult elő.

„Thompson és Tsa ügynökség” - olvasta meglepetten Robert, s már belátta, hogy a tolmácsról szóló új megjegyzés semmiképp nem vonatkozhat őrá.

Nem volt nehéz rájönnie a rejtély nyitjára. Ha egy percreg értetlenül állott előtte, azt nem okozhatta más, mint a Thompson által választott harsány színek: a szembeszökő hirdetmény óhatatlanul elvonta a figyelmet a körülötte tarkálló többi plakátról. A jövevény tőzsomszédságában ugyanis még mindig ott díszelgett a Bakerék falragasza is.

„Nohát - töprengett Robert a rikító plakát előtt -, hogy lehet, hogy emezt nem vettem észre tegnap? S ha két hirdetményt tettek ki, akkor két külön utazásról van szó?”

Erről egy szempillantással meggyőződhetett. A két plakát között a cég, a hajó és a kapitány nevén kívül egy jöttányi eltérés sem volt: csupán a „pompás gőzös, a *The Traveller*” helyén szerepelt a „pompás gőzös, a *The Seamew*”, és a derék Mathews kapitány adta át a helyét a derék Pip kapitánynak, de ezen kívül a két hirdetés szóról szóra, betűről betűre megegyezett.

Valóban két utazásról van tehát szó, amelyet két különböző társaság szervez.

- Felettébb különös - gondolta Robert, és kissé nyugtalan lett, bár nem tudta volna megmondani, miért.

S nyugtalansága csak tovább nőtt, amikor észlelte a negyedik, az utolsó változtatást is.

Míg Baker és Tsa 78 fontot kért el utasaitól, addig Thompson és Tsa beérte 76-tal is. Sok ember szemében talán ez a csekély két fontos (50 fr.) mérséklés is elegendő ok lehet, hogy erre lendítse a mérleg nyelvét - gondolta Robert, aki, mint látjuk, máris munkaadójának érdekeit tartotta szem előtt.

Elannyira, hogy aggodalmában délután ismét eljött megnézni a két ikerplakátot. Láttukra teljesen megnyugodott: Baker fölvette a kesztyűt.

Eddigi ízléses plakátja helyébe újat ragasztatott, a konkurens ügynökségénél is kirívóbbat. Árban pedig nemcsak elérte, hanem le is körözte Thompson: *urbi et orbi*³ közhírré tette, hogy Bakerékkel immár 75 fontért utazhat bárki a három szigetszóra!

Robert így viszonylag nyugodtan hajthatta álomra a fejét. A történet azonban még nem ért véget: Thompson és Tsa vissza is vághat, ha Bakerék alá tud ígérni.

Másnap azt kellett látnia, hogy félelme nem volt alaptalan. Már reggel nyolc órakor egy fehér szalag futott keresztül a Thompson-féle plakáton, s e szavak álltak rajta:

AZ UTAZÁS ÁRA, MINDENT BELEÉRTVE: 74 FONT⁴

Ez az újabb árszállítás már nem nyugtalanította annyira, hiszen ha Baker egyszer fölvette a kesztyűt, akkor nyilván nem fogja beadni a derekát. S valóban, Robert, aki most már gondosan szemmel tartotta a hirdetményeket, azt láthatta, hogy egész nap egyik fehér szalag követi a másikat, végül már egészen földomborodik a papír.

Fél tizenegykor a Baker ügynökség 73 fontra szállította le ajánlatát; negyed egykor Thompson már csak 72-t kért; egy óra negyvenkor Baker úgy ítélte meg, hogy 71 font is bőven elég; pontban három órakor pedig Thompson azt tette közhírré, hogy megteszi már 70 font (1750 fr.) is.

A járókeleket szórakoztatta ez a fordított árverés, kezdte őket érdekelni a küzdelem. Megálltak, odapillantottak, majd elmosolyodtak és továbbmentek.

A küzdelem pedig folytatódott, s épp olyan volt az adjonisten, mint a fogadjisten. A nap győztese újból a Baker ügynökség lett, amely immár nem tartott volna igényt többre 67 fontnál (1675 fr.).

A másnapi újságok beszámoltak az esetről, amelyet különbözőképpen ítélték meg. A *Times*, más lapokkal együtt, a Thompson és Tsát hibáztatta, amiért kiobbantotta az ádáz árháborút. A *Pall Mall Gazette* viszont, nyomában a *Daily Chronicle*-l, Thompsonéknak adott igazat. Végül is, ha az általános versengésnek áresés a következménye, annak csak a nagyközönség látja hasznát.

Akárhogy is, annyi bizonyos volt, hogy e hírverés rendkívüli hasznót hajt majd annak az ügynökségnek, amelyik végül is megnyeri a csatát. Ez már 28-án reggel nyilvánvalóvá vált. Aznap szüntelenül népes csoportok álltak körbe a hirdetményeket, s egymást érték a szellemes megjegyzések.

A heves küzdelem pedig folytatódott, sőt tovább éleződött. Most már egy óra sem telt el két röpít között, és az egymásra ragasztott szalagok tekintélyes vastagságot értek el.

Délben a Baker ügynökségnél biztos harcállásban költöttek el az ebédjüket. Addigra ők már úgy számoltak, hogy 61 fontos (1525 frankos) részvételi díjjal is lehetséges az utazás.

- Isten bizony - kiáltott föl egy cockney⁵ - magam is helyet foglaltatok, mihelyt egy guinea-re (12,50 fr.)⁶ megy le a jegy ára! Írják csak föl a címet: 175 White Chapel, Toby Laugher⁷... Esquire!⁸ - tette hozzá, és felfújta a képét.

³ Mindenki számára (latin). A. m. „a városnak és a világnak”, a Rómában kihirdetett, de az egész világot illető pápai áldásra utal.

⁴ 1850 frank (A szerző megj.)

⁵ Kelet-londoni népfő.

A tömegesen nevetés hullámszó végig. Pedig ennél a londoni utcagyereknél tájékozottabb emberek is joggal - és több okkal - számíthattak volna ilyesfajta árleszállításra. Volt már példa ilyesmire nem is egy: gondoljunk csak a Lake-Shore és a Nickel-Plate amerikai vasúttársaságok közötti árazási versengésre, vagy még inkább a Trunk-Lines árháborújára, amelynek végén az egymással mérkőző társaságok már egy árva dollárért (5 fr.) voltak kénytelenek adni a New Yorkot Saint Louis-tól elválasztó 1700 kilométert!

Bakerék az ebédjüket költhették el biztos pozícióban, Thompsonék viszont alhattak egyet az övékre. De minő áron! Ekkor már az is behajózhatott a meghirdetett útra, akinek csak 56 font (1400 fr.) csörgött a zsebében.

Amikor e legutóbbi ár a nagyközönség tudomására jutott, még csak délután öt óra volt. Bakernek tehát lett volna ideje visszavágni, mégsem tett semmit. Nyilván belefáradt az egyhangú hadakozásba, s most visszahúzódott, hogy erőt gyűjtsön, mielőtt döntő csapást mér ellenfelére.

Legalábbis ez volt Robert benyomása, akiben szenvedélyes érdeklődés ébredt az újmódi verseny iránt.

A fejlemények őt igazolták. 29-én reggel éppen akkor ért a hirdetmények elé, amikor a Baker ügynökségtől jött plakátosfiúk újabb szalaggal ragasztották fölül az eddigieket. Bakerék ezúttal keményebb lépésre szánták el magukat. Egy csapásra 6 fonttal (150 fr.) csökkentették az árat, amely így 50 fontra (1250 fr.) zuhant. Thompson és Tsát ezzel nyilván a földbe fogják döngölni. Hisz hogy ígérhetnének azok ép ésszel akár csak egy shillinggel⁹ is Bakerék alá?

Csakugyan, eltelt egy egész nap, s Thompson és Tsa nem adott hírt magáról. Robert úgy vélte, a harc ezzel eldőlt.

30-án azonban keserves ébredés várt rá. Az éjszaka Thompsonék összes hirdetményét leszedték. Helyükbe újak kerültek, olyan csiricsárék, hogy a nap szeme is belekáprázott. S ezeken az irdatlan, ölnyi széles plakátokon ez állott hatalmas betűkkel:

AZ UTAZÁS ÁRA, MINDENT BELEÉRTVE: 40 FONT.

Ha Baker azt remélte, hogy a földbe döngöli Thompson, akkor Thompson nyilván el is akarta földelni Bakert. S ez fényesen sikerült is neki!

Ezer frank egy 37 napos útra, vagyis napi 27 frank! Ezt a küszöbértéket már lehetetlenség alulmúlni. S ezt valószínűleg a Baker ügynökség is így gondolta, mert eltelt az egész nap, s nem adott életjelet.

Robert egyelőre mégis reménykedett. Hinni akart benne, hogy Bakerék másnap - ahogy mondani szokás, a huszonnegyedik órában - még előállnak valami csselfogással. Csakhogy még e reményről is le kellett tennie, miután aznap este levele érkezett.

Minden külön magyarázat nélkül bekérették másnap, május 1-én reggel 9 órára. Az ismert események után vajon nem a legrosszabbtól kellett tartania?

⁶ 1 guinea = 21 shilling (ld. 5. jegyzet), tehát a frankban megadott ellenérték téves, 26,25-nek kellene lennie.

⁷ Beszélő név, a. m. „nevető” (angolul)

⁸ Nagyságos úr.

⁹ A font huszadrésze.

Mondanunk sem kell, hogy pontosan megjelent a találkozón.

- Ezt a levelet kaptam... - kezdte, amikor a már látott igazgatóhelyettes elé lépett.

Az máris közbevágtott, nem szerette a hasztalan fecsegést.

- Kitűnő, kitűnő... Csupán arról akartam tájékoztatni, hogy mégsem indítjuk a három sziget-csoportra tervezett utazásunkat.

- De hisz... - Robert-t meglepte, hogy a másik ilyen hidegvérrel teszi meg a bejelentést.

- Igen, és ha netán látta némelyik plakátot...

- Láttam őket - felelte Robert.

- Nos, akkor meg kell értenie, hogy ez az út számunkra nem járható. Egy 40 fontos utazásnak vagy az ügynökség issza meg a levét, vagy az utasok, sőt talán mindkettő. Ha valaki mégis ilyen feltételekkel hirdeti meg, akkor az vagy ostoba, vagy tréfacsináló. Középút nincs.

- Ezek szerint a Thompson ügynökség...? - sugallta Robert.

- A Thompson ügynökséget - szögezte le metsző hangon az igazgatóhelyettes - vagy egy tréfacsináló irányítja, aki ostobaságokat művel, vagy egy ostoba, aki tréfákat agyal ki. Lehet választani.

Robert elnevette magát.

- No de mi lesz az önök utasaival?

- Postai úton már vissza is kapták a foglalót, plusz kártalanítás gyanánt még egyszer annyit. Önt is éppen azért kérttem be ma reggel, hogy megegyezzünk az ön kártalanításáról.

Robert azonban nem kért a pénzből. Hogy elvégzett munkáért fogadjon el fizetést, annál mi sem volna természetesebb. De hogy ügyszólván spekuláljon az őt alkalmazni kívánó társaság nehézségeire, azt nem vehette a lelkére.

- Nagyon helyes! - bölintott beszélgetőtársa, s egy percre sem erősködött. - Adhatok viszont cserébe egy jótanácsot.

- És mi volna az?

- Csupán annyi, hogy jelentkezzék a Thompson és Tsánál, ugyanarra a munkakörre, amelyet nálunk látott volna el. Nyugodtan megmondhatja, hogy mi küldtük.

- Már késő - válaszolt Robert. - Az állást betöltötték.

- Ugyan, máris? Honnan tudja?

- A plakátokról. Sőt, a Thompson ügynökség tolmácsával én bizonyosan nem vehetném föl a versenyt.

- Szóval csak a plakátokról...?

- Onnan.

- Ez esetben - emelkedett búcsúra az igazgatóhelyettes - higgyen nekem, nyugodtan megpróbálhatja.

Robert kiábrándultan állt meg odakint. Alig foglalta volna el az állását, az máris kicsúszott a kezéből. Az utcán volt hát ismét, akárcsak pár napja. Fogadja tán meg Bakerék tanácsát? De az is mire volna jó? Hisz mekkora a valószínűsége, hogy az az állás még betöltetlen? Másfelől, nem kell-e minden esélyt megragadnia?

Határozatlanságában rábízta magát a véletlenre. De az ég nyilván különös kegyeibe vette, mert akaratlanul is épp a Thompson és Tsa cég irodája előtt állt meg, amikor egy közeli óra tízet ütött.

Meggyőződés nélkül benyitott, és egyből egy tágas, eléggé fényűző teremben találta magát, amelynek közepén félkörben sorakoztak a kisablakok, legalább tizenöt. Csak az egyik mögött lehetett látni egy munkájába merült alkalmazottat, a többi mind zárva volt.

A közönségnek fenntartott részen egy férfi járkált öles léptekkel föl-alá, egy prospektust olvasott, és széljegyzeteket firkált rá. A ceruzát fogó kezén három gyűrű díszelgett - egy a kisujján, kettő a gyűrűsujján -, a papírt tartó kezére viszont négy is jutott. Amíg a közép-termetű, jó húsban lévő illető így sürgölődött, enyhén domborodó hasán összecsendültek aranyláncának számos függői és fityegői. Tekintetét hol a papírra, hol a mennyezetre szegezte, mintha onnan akarna ihletet meríteni. Nem tudta visszafogni a mozdulatait. Szemlátomást afféle mozgékony, nyughatatlan ember volt, akinek csak úgy élet az élet, ha mindig új és új érzelmek fűszerezik és kibogozhatatlan nehézségek tarkítják.

A legmeglepőbb, hogy ez a személy angol volt. Kis pocakja, olajos bőre, szurokfekete bajsza, állandó sietsége s általában minden megnyilvánulása vérbeli olaszra vallott, akitől lépten-nyomon ezt hallani: „eccellenza¹⁰ így, eccellenza úgy”. A felületes szemlélő benyomását a behatóbb vizsgálódás is megerősítette volna: a nevető szempár, a fitos orr, az alacsony homlok, a göndör, sötét hajzat már-már elegáns lett volna, ha nem hat egy kicsit közönségesen.

Robert láttán a járkáló megtorpant, fölpillantott olvasmányából, s máris elébe sietett, túlradó nyájassággal üdvözölte, és száját szív formára csücsörítve így szólt:

- Kedves uram, vajon azzal kecsegtet minket a szerencse, hogy a segítségére lehetünk valamiben?

Robert válasza sem nyithatta a száját, mert a másik már folytatta:

- Nyilván a három szigetcsoportra induló utazásunk érdekli?

- Csakugyan - kezdte Robert -, de...

Ezúttal is szavát szegték.

- Csodás utazás! Káprázatos utazás, uram! - kiáltott föl a másik. - Az árát pedig, mondhatom, olyan alacsonyra szabtuk, hogy olcsóbb már nem is lehet! Nézze csak, uram - mutatott a falon függő térképre -, milyen hosszú út vár az utasainkra. No és, mit gondol, mennyiért? 200 fontért? 150-ért? 100-ért? Nem, uram, szerény 40 fontért, minden egyéb költség nélkül. Az étkezés kiváló, uram, a gőzhajó és fülkéi kényelmesek; a kirándulásokhoz kocsis és hordár jár; a szárazföldön elsőosztályú szállodák állnak rendelkezésre!

Szóról szóra fölmondta a prospektust.

Robert hiába próbált gátat vetni a szóáradatnak. Hogy is lehetne megállítani egy teljes gőzzel robogó mozdonyt?

- Bizony, bizony... Vagy talán már olvasta a részleteket a plakátokon? Akkor azt is jól tudja, milyen csatát kellett megvívunk az útért. Mondhatom, uram, dicső küzdelem volt!

Szónoklata talán még óráig eltart, ha a türelmét vesztett Robert nem téríti jobb belátásra.

- Thompson urat keresem - szólt szárazon.

¹⁰ Felséges úr (olasz).

- Hisz ön előtt áll, szolgálatára - felelte az ékesszóló férfiú.
- Ez esetben szíveskedne tájékoztatni - folytatta Robert -, hogy valóban került-e, mint hallottam, tolmácsuk az útra?
- Meghiszem azt! - kiáltott föl Thompson. - Hát hogy is ne került volna! Tolmács nélkül el sem indulnánk ilyen hosszú útra. A mi csodálatos tolmácsunk kivétel nélkül minden nyelvben tökéletesen otthonos.
- Akkor nem is tehetek mást, mint hogy bocsánatot kérek, amiért föltartottam.
- Hogyhogy? - jött zavarba Thompson.
- Én éppen azért jöttem, hogy erre az állásra jelentkezzem... de mivel időközben betöltötték...
- intett búcsút udvariasan Robert, és már indult is kifelé.

De az ajtóig sem ért el, mert Thompson utána vetette magát:

- De hisz ha erről van szó! Értsük meg egymást, az ördögbe is! Micsoda megátalkodott ember! Kérem, kérem, legyen olyan jó és kövessen.
- De hát mi célból?

Thompson nem hagyta annyiban.

- Jöjjön csak, jöjjön!

Azzal fölvezette Robert-t az emeleti irodájába. Az itteni szegényes bútorzat igencsak elütött a földszint kissé hivalkodó fényűzésétől. Egy politúrját vesztett mahagóni asztalon és hat fonott széken kívül nem volt benne semmi.

Thompson leült és hellyel kínálta Robert-t.

- Most, hogy négyszemközt maradtunk - szólt -, kerek percc bevallhatom, hogy nincsen tolmácsunk.
- Pedig öt perce sincs, hogy...
- No persze - felelte Thompson -, de öt perce még azt hittem, hogy ügyféllel állok szemben!

S olyan szívből jövő hahotára fakadt, hogy Robert-ra akaratlanul is átragadt a derűje.

Thompson folytatta:

- Az állás tehát nincs betöltve. De azért lássuk csak: vannak-e önnek ajánlói?
- Azt hiszem, hogy el fog tekinteni az ajánlólevelektől - felelte Robert -, ha megtudja, hogy egy órával ezelőtt még a Baker és Tsa ügynökség alkalmazásában álltam.
- Ön Bakertől jön? - kiáltott föl Thompson.

Robert-nak apróra be kellett számolnia arról, hogyan is alakultak így a dolgok.

A diadalittas Thompson alig fért a bőrébe. A vetélytársának még a tolmácsát is elszipkázni: ez igen! Kacagott, a combját csapkodta, fölállt, visszaült, izgett-mozgott, s minduntalan közbe-kiáltott:

- Nagyszerű! Hihetetlen! Pokolian mulatságos!

Majd amikor kissé lecsillapodott:

- Nos, ha így áll a dolog, akkor már meg is állapodtunk, kedves uram. De mondja csak, mivel foglalkozott, mielőtt elszegődött ahhoz a szegény ördöghöz?

- Az anyanyelvemet tanítottam - felelte Robert.
- Vagyis...? - tudakolta Thompson.
- A franciát.
- Helyes! - bólintott Thompson. - És más nyelveken is tud?
- Teringettét! - nevetett föl Robert is. - Minden nyelven éppen nem tudok, mint az ön híres tolmácsa. A francián kívül, mint hallhatja, beszélek angolul, s ezen kívül mindössze spanyolul és portugálul.
- Ez bizony nem csekélység! - rikkantotta Thompson, aki csak az angolt beszélte, s még azt se valami szépen.
- Ha ön ennyivel beéri, akkor minden rendben is van - szólt Robert.

Thompson folytatta.

- Térjünk akkor rá a javadalmazás kérdésére. Tapintatlan volnék, ha megkérdezném, mennyit ígértek önnek Bakerék?

- Ugyan, ahogy - válaszolt Robert. - 300 frankos átalánydíjat, költségmentesen.

Thompson elmerült a gondolataiban.

- Bizony, bizony - mormogta. - 300 frank, az nem valami sok. Nem, azt nem mondhatni, hogy túl sok volna - pattant föl. Majd visszaült, és elmerülten szemlélte egyik gyűrűjét.

- Mindazonáltal a mi számunkra, mivel a lehetőségek legvégső - érti, legvégső! - határáig csökkentettük az árainkat, talán még ez az összeg is kissé magas volna.

- Vagyis szerényebb bérrel kellene beérnem? - tudakolta Robert.

- Bizony, meglehet... - suttogta Thompson. - Némileg, hm, alacsonyabban...

- No de milyen mértékű csökkentésre számítsak? - kötötte az ebet a karóhoz Robert.

Thompson fölállt és átment a szobán:

- Ej, kedves uram, legyen belátással. Jól tudja, milyen kíméletlen árharcra kényszerített bennünket az átkozott Baker...

- S ezért aztán...? - szólt közbe Robert.

- Ezért aztán végül 50 százalékot engednünk kellett a kiinduló árainkból. Talán nem így van, drága uram? Így bizony, ahogy kétszer kettő az négy! Nos, hogy ezt az áldozatot meg tudjuk hozni, ahhoz elengedhetetlen, hogy munkatársaink is a segítségünkre legyenek, s hogy nyomunkba lépve lelkesen kövessék példánkat...

- Vagyis 50 százalékkal leszállítsák az igényeiket - fogalmazta át Robert. Beszélgetőtársa rábólintott.

Robert savanyú képet vágott. Erre aztán Thompson elébe állt, és minden ékesszólását bevetette:

- Az ember legyen képes áldozatot hozni a közjóért. S vajon mi lehetne üdvösebb a közre nézve, mint az, ha a hajdan oly költséges utazások árát szinte nullára csökkentve a nagy tömegek számára is lehetővé tesszük mindazt az élvezetet, amiben eddig csak néhány kiváltságosnak lehetett része? Ez aztán az emberbaráti cselekedet, az ördögbe is! Nemes szív nem maradhat közömbös ilyesmi láttán.

Robert viszont közömbös maradt e szóvirágok hallatán. Ha némi mérlegelés után mégis beadta a derekát, azt csakis saját elhatározásából tette.

Kölcsönösen szavukat adták tehát, megállapodtak a 150 frankban, és az egyezés pecsétjéül Thompson melegen szorongatta Robert kezét.

Robert viszonylag elégedetten tért haza. Díjazása a felére csökkent ugyan, de még így is kellemes utazásra számíthat; mindent egybevetve a mostani nehéz helyzetében előnyösnek ítélte az alkut. Egy dologtól tartott csupán. Mi lesz, ha egy harmadik konkurens ügynökség is színre lép, azután egy negyedik, és így tovább? Hisz mi is vethetne véget egy ilyen küzdelemnek?

S ha erre sor kerülne, milyen nevetséges díjazásra kellene akkor számítania a tolmács-idegenvezetőnek?

3. A KÖDBEN

Szerencsére semmi ilyesmi nem következett be. Május 10-ének reggele úgy virradt föl, hogy nem merült föl új fejlemény.

Amikor Robert aznap behajózott, éppen csak kikötötték a hajót, orral a nyílt tenger felé, ahhoz a kikötőhídhöz, ahonnan este majd elindul. Robert jó korán el akarta foglalni posztját, de a fedélzetre lépve már látta, hogy kár volt ilyen túlzásba esnie: eleddig egy utas sem jelentkezett.

Robert tudta, hogy a 17-es számú kajüt az övé. Szerény poggyászát már be is vitték oda. Terhétől megszabadulva, kedvére körülnézhetett a hajón.

A parancsnoki hídon háromsávós tányérsapkában járkált egyik oldalról a másikra egy férfi, nyilván Pip kapitány; buzgón rágszálta ősz bajuszát és egy szivart. Az alacsony termetű, tacsakósan görbelábú, marcona, ám rokonszenves küllemű férfiú az emberi faj „ursus maritimus” összefoglaló néven ismert számos alfajának tökéletes példánya volt, valódi tengeri medve.

A fedélzeten a matrózok rendet tettek a kikötés után. Köteleket tekertek fel, fölkészültek az indulásra.

Amikor megvoltak munkájukkal, a kapitány lejött a parancsnoki hídról és eltűnt a kabinjában. Így tett a másodkapitány is, míg a legénység kötélén ereszkedett le az elülső fedélzeti lejárókon át. Csak egy elsőtiszt maradt a mellvédhez közel, az, aki az imént Robert-t fogadta. Nagy csönd támadt a néptelen hajón.

A dologtalan Robert, hogy valamivel agyonüsse az időt, a vízijármű rendszeres felderítésébe kezdett.

Elöl a legénységi szállás és a konyha, ezek alatt a hajóhombár, ahol a horgonyokat, láncokat, köteleket tárolták. A hajó közepén dohogtak a gépek, s a hátsó részen terült el az utastér.

Itt, a fedélközben, a gépház és a tatfedélzet között hatvan-hetven utasfülke sorakozott. Köztük a Robert-é is: kifogástalan hálólhely, se jobb, se rosszabb a többinél.

A kabinok alatt a főpincér birodalma, az éléskamra következett, fölöttük pedig, a voltaképpeni fedélzet és a viharfedélzetnek nevezett felső álfedélzet között az igen tágas és elég fényűzően berendezett étkező-nappali terült el. Legnagyobb részét egy hosszú asztal foglalta el, közepén áthaladt a tatárboc; körben, a fal mentén ovális díványsor futott végig.

A terem számos ablakból kapott fényt, ezek a külső körfolyosóra néztek. A terem végében két folyosó keresztezte egymást, innen lehetett lépcsőn lemenni a kajütökbe. A kereszt egyik ága mindkét oldalt a körfolyosóra nyílt, a másik, a hosszanti ág pedig a fedélzetre vezetett, s erről nyílt két oldalt előbb a dohányzó- s vele szemben az olvasóterem, majd jobbra a kapitány tágas kajütje, balra pedig a másodkapitány és elsőtiszt szerényebb fülkéi. A tisztek így egészen az előbástyaig mindent szemmel tarthattak.

Ismerkedő körútja végeztével Robert akkor hágott föl a viharfedélzetre, amikor egy távoli óra elütötte az ötöt.

Az idő addigra csúnyábbra fordult. Egyelőre híg, de annál fenyegetőbb köd rontotta a kilátást. A rakpart házait már nem nagyon lehetett kivenni, a hordársereg mozdulatai mintha meglassúdtak volna, sőt, a hajó két árbocának csúcsa is kezdett elmosódni.

A hajón még mindig csönd honolt. Csak a kéményből gomolygó szurokfekete füst árulkodott a bensejében folyó munkáról.

Robert leült egy padra a viharfedélzet elején, majd a korlátra támaszkodva várt, nézelődött.

Thompsonra nem kellett soká várnia. Az ügynök baráti intéssel üdvözölte Robert-t, majd föl-alá kezdett járkálni, nyugtalanul szemlélte az eget.

Csakugyan, a köd egyre sűrűbb lett, és indulásuk már-már kétségessé vált. A házak most már egyáltalán nem látszóttak, a rakparton tűnékeny árnyak suhantak. A folyó fölött csak a legközelebbi hajók árbocai rajzoltak halvány vonalakat a ködbe, míg a Temze csöndes vize láthatatlanul folyt a sárgálló párába veszte. A nedvesség mindent átjár, az ember vízpárát lélegzett be.

Robert hirtelen megborzongott: átázott a ruhája. Lement a fülkéjébe, gumiköpenyt öltött, és visszatért megfigyelőállására.

Hat óra körül négy szolgáló alakját vehette ki úgy-ahogy: a középső folyosóról jöttek, egy csoportban megálltak a másodkapitány szobája előtt, majd leültek egy padra, úgy várták leendő gazdáik érkezését.

Már fél hét lett, mire befutott az első társasutas. Legalábbis erre következtet Robert, amikor azt látta, hogy Thompson nekilódul és máris belevész a ködbe. A szolgálók rögvest sürgölődni kezdtek, hangok hallatszóttak, árnyak vonultak el a viharfedélzet lábánál.

Míntha csak erre a jelre vártak volna, ettől kezdve megszakítás nélkül érkeztek az utasok, Thompson alig győzött ingázni a főfolyosó és a hajó beszállásra szolgáló oldalnyílása között.

A turisták meg a nyomában. Férfiak, nők, gyermekek? Bajos lett volna megmondani. Csalóka látomásként tűnt fel, majd tűnt el ismét egy-egy alak; nem csoda, hogy Robert nem láthatta arcvonásaikat.

De vajon nem kellett volna-e máris Thompson mellé állnia, hogy segítségére legyen, hogy máris megkezdje tolmácsi működését? Nem vitte rá a lelke. Egyszerre, mint valami váratlan, borzasztó betegség, mélységes bú szállt a szívére. Hogy miért? Maga sem tudta volna megmondani, de nem is kereste az okát.

Bizonyosan a köd telepedett rá Robert lelkére. Fojtogatták, börtönfalként zárták körbe az átlátszatlan ködfellegek.

Magányába révedve, mozdulatlanul állt ott, míg a fedélzetről, a rakpartról, egész Londonból lüktetve áradt feléje, akár egy álomban, az élet teljessége, számára láthatatlan emberek életéé, akikhez nem volt és nem is lesz köze soha.

A hajó időközben életre kelt. Csillogott a ködben a szalon tetőablaka. A fedélzetet lassanként betöltötte a zaj. Láthatatlan alakok keresték fülkéjüket. Matrózok haladtak el, ők is alig látszóttak.

Hét órakor valaki kiabálva grogot rendelt a kávézóban. Pár perc múlva a pillanatnyi csöndet gőgös, pattogós hang törte meg a fedélzeten:

- Pedig azt hiszem, kértem, hogy jobban figyeljen oda!

Robert előrehajolt. Egy nyúlánk, vékony árnyat látott, s mögötte alig kivehetően még két másikat, talán nőket.

Épp ekkor mintha egy pillanatra felszakadt volna a köd: egy népesebb csoport érkezett a fedélzetre. Robert ezúttal világosan látta, hogy három nő és egy férfi lépked Thompson kíséretében, míg csomagjaikat négy tengerész hozza.

Még jobban előrehajolt, de a sűrű köd addigra áthatolhatatlanul összezárult. Az ismeretlen hölgyek eltűntek, s ismeretlenek maradtak.

Robert fél testével kihajolt a korlát fölé, úgy fürkészett tovább tágra nyílt szemmel a félhomályban. Ennyi ember, s egy sincs köztük, akinek a számára jelentene valamit az ő létezése!

S holnaptól vajon milyen szerepet játszik majd? Mindenes, sőt ideiglenes házicseléd lesz. Ő alkussza ki a kocsissal a viteldíjat, amelyet nem a saját pénzéből fizet ki. Ő foglalja le a szobát, amelyben nem maga alszik, ő vitatkozik a szállodással, ő követel ki ebédet vadidegeneknek. E pillanatban erősen megbánta döntését, és szívébe keserűség költözött.

Leszállt az éj, s bánatát a köd borújához vegyítette. Sötétségbe burkolóztak a hajók, s nem látszottak London fényei sem. A sűrű lég, akár a nedves gyapot, letompította a hatalmas város zajait, mely lassan úgyis álomba szenderült.

A sötétben az oldalnyílás mellett fölkiáltott valaki:

- Abel!

Más is kiáltott, majd két újabb hang is rákezdte:

- Abel!... Abel!... Abel!

A négy hang most együtt zsivajgott, izgatottan, szorongva kiabáltak.

Egy kövér férfi szaladt el Robert mellett, súrolta is a karját. Egyre csak kiáltozott:

- Abel!... Abel!

Kétségbeesése ugyanakkor olyan komikus is volt, hangja annyi tömény butaságról árulkodott, hogy Robert akaratlanul elmosolyodott. Ez a kövér férfi is egyike új feletteseinek.

A nyugtalanság különben nem tartott soká. Egy fiú kiáltott, görcsös zokogás hallott, majd újra a kövér hangja:

- Megvan!... Elkaptam!

A négy hang zsongása újramezdődött, de most már halkabban. Az utasok áramlása lelassult, majd véget ért. Utoljára Thompson rémlett föl egy pillanatra a folyosó fényében, de máris eltűnt a szalonban. Robert nem mozgott a helyéről. Senki nem kereste, senki nem törődött vele.

Fél nyolckor néhány tengerész fölhágott a főárboc hágcsójának első fokaira, és a felső árbocsudárra fölszerelték a helyzetjelző fényeket: egy zöldet jobbra, egy vöröset balra. Nyilván a gőzhajók fehér jelzőfényét is felhúzták a tarcskötélre, de odáig nem lehetett látni. Minden készen állt az indulásra - de hiába, a köd csak nem akart fölszállni.

Végül mégis minden jóra fordult.

Tíz perccel nyolc óra előtt csípős szellőkés csapott le rájuk. A ködpára esőfelhőbe tömörült. Szítáló jeges eső oszlatta szét a ködöt. Egy pillanat alatt föltisztult az ég. Fények villantak föl, még csak bizonytalanul, halványan, de legalább láthatóan.

A viharfedélzeten tüstént megjelent egy férfi. Aranysáv csillant, lépcsőfok roppant. A kapitány ment föl a parancsnoki hídra.

Hangja magasan szárnyal az éjszakában:

- Mindenki a fedélzetre, indulásra felkészülni!

Léptek dobogása. A tengerészek a helyükre sietnek. Ketten szinte Robert lába alatt állnak meg, csak a jelre várnak, hogy eloldozzanak egy kikötőkötelet.

A hang:

- Gépház készen?

Fölzúg a gép, a hajó megrázkódik, árad a gőz, a hajócsavar párat fordul, majd tompán, fojtottan jön letről a válasz:

- Indulásra kész!

Ismét a kapitány kiált:

- Jobbra elől köteleket eloldani!

- Jobbra elől köteleket eloldani! - ismétli a láthatatlan másodkapitány a helyéről, a csónakdaruk mellől.

Kötél csapódik nagy zajjal a vízbe. A kapitány újabb parancsot ad:

- Egy fordulat hátra!

- Egy fordulat hátra! - ismétlik a gépházban.

- Hóó-hopp!

Minden újból csendes. Majd:

- Jobbra hátul köteleket eloldani! Lassan előre!

A hajó megremeg. A gőzgép működésbe lép.

De tüstént meg is áll, amikor a rakparti kötélvégeket eloldó tengerészek csónakja visszaér a hajóhoz.

Máris újra indulhat a gőzgép.

- Csónakot fölhúzni! - kiáltja a másodkapitány.

Heves kopogás: kötélcsigák ütköznek a fedélzet deszkáihoz. A matrózok ütemes munkadalra gyújtanak, mollban éneklik:

*Két lánya van, be szép, be jó!
Goth boy falloe, goth boy falloe!
Két lánya van, be szép, be jó!
Hurrá, vár Mexikó!*

- Kissé gyorsíts! - szól a kapitány.

- Kissé gyorsíts! - ismétli a gépész.

Elmaradt mellőlük már a folyón horgonyzó utolsó vízijármű is. Szabad előttük az út.

- Teljes gőz! - rendelkezik a kapitány.

- Teljes gőz! - ismétli a mélyből a visszhang.

A hajócsavar felpörög, forr körülötte a víz. A hajó lendületbe jön. Elindultak.

Robert ekkor a karjára hajtotta a fejét. Az eső csak szakadt rendületlenül, de növekvő szomorúságában Robert ügyet sem vetett rá.

Szívében újraéledt a múlt. Édesanyja, akit alig láthatott, a kollégium, ahol boldognak hitte magát, s jaj, az édesapja...! Majd a szerencsétlenség, amely gyökerestül fölforgatta az életét! Ki gondolta volna hajdan, hogy egy nap majd egyedül, barátok nélkül, üres zsebbel, tolmács gyanánt vág neki e hosszú útnak, amelynek kimenetelét talán sejteti is ez az esős, ködös, éjszakai indulás?

Vajon mikor tér magához elgyöngüléséből? Valami zűrzavarra rezzent föl. Kiáltásokat, morgást, káromkodást hallott. Vaskos csizmák dübögtek a pallókon. Majd rémisztő zaj: vason vas csikordult, tőlük balra egy hatalmas tömeg tűnt föl, majd enyészett el ismét a sötétben.

Az ablakokban ijedt arcok tűntek föl. Rémült utasok rohantak a fedélzetre. De a kapitány fennen szálló hangja megnyugtatta őket: nem történt semmi.

„Legalábbis ezúttal nem” - gondolta Robert újból a viharfedélzetre tartván, miközben az utasok visszatértek fülkéikbe.

Ismét változás állt be az időjárásban. Az eddig egyre hevesebbé váló eső most egy pillanat alatt elállt.

Mintha forgószínpadon változna a kép, a köd egy nagy szárnycsapással fölszállt, az égen fölragyogtak a csillagok, láthatóvá vált a folyó alacsony partja.

Robert az órájára nézett. Negyed tíz volt.

Greenwich fényei már jó ideje eltűntek a messzeségben. Bal kéz felé, hátul még ki lehetett venni Woolwichot, a láthatáron pedig feltűnt Stonemess fénye. Ezt is egyhamar maguk mögött hagyták, s következett Broadmess. Tíz órakor Tilburyness előtt haladtak el, majd húsz perccel később a Coalhouse-földnyelv került sorra.

Robert ekkor egy másik sétálót pillantott meg a fedélzeten. Tőle pár lépésre egy cigaretta parázslott az éjben. Robert közömbösen továbbhaladt, majd akaratlanul közelebb lépett a nagy szalon tetőablakához.

Odabentről már nem szűrődött ki semmi zaj. Az utasok apránként elszállingóztak kabinjaikba. A nagy szalon elnéptelenedett.

Egyetlen utas, egy nőalak olvasott még egy díványra könyökölve, Robert-ral szinte átellenben. Hősünk az éles fényben kedvére szemügyre vehette finom vonásait, szőke haját, fekete szemét, karcsú derekát, a csinos szoknya alól kikandikáló lábacskaát. Megcsodálta a kecses testtartást, a könyvet lapozó szép kezét. Nem csoda, hogy bájosnak találta e hölgyutast, s pár percre elmerült a szemlélésében.

De a dohányzó férfi ekkor megmozdult, köhintett, toppantott. Robert elszégyellte magát tapintatlanságáért, ellépett az ablaktól, és folytatta sétáját.

A parti fények gyors egymásutánban maradtak el mögöttük. 11 óra 10-kor a jelzőállomás magasságába értek. A távolban már Nore és Great Nore fényei pislákolnak, a világtenger magányos előhírnökeiként.

Robert úgy döntött, pihenőre tér. Elhagyta a fedélzetet, lement a lépcsőn a kabinokhoz, s elindult a folyosón. Gondolataiba merülve lépkedett, oda sem figyelt a környezetére.

Min ábrándozott el így? Visszasüllyedt volna szomorú gondolat-monológjába? Vagy talán az imént megcsodált bájos életkép foglalkoztatta? Egy huszonnyolc éves férfi szomorúsága néha épp olyan gyorsan múlik el, ahogyan jött!

Csak akkor tért teljesen magához, amikor kabinja kilincsére tette a kezét. Ekkor vette észre, hogy nincs egyedül.

Egyszerre két másik ajtó is kinyílt. A szomszédos fülkébe egy nő lépett be, az azon túlba egy férfi utas. A két ember ismerős módjára köszöntötte egymást, majd a Robert-ral szomszédos kabin lakója megfordult, s kíváncsi pillantást vetett őrá: még el sem tűnt a jelenés, amikor Robert ráismert a szalonban látott tüneményre.

Ő is benyitott a maga kabinjába.

Míg becsukta maga mögött az ajtót, a hajó nyögve fölemelkedett, majd visszazuhant a hullámok hátára. Amikor megérkezett az első házmagas hullám, a fedélzeten a kötelek között átsüvített, most először, a tenger lehelete.

4. ISMERKEDÉS

Mire fölkel a nap, minden szárazföld eltűnt a láthatárról. A derült égen egy felhő sem mutatkozott, a nap szabadon szórhatta sugarait a tenger tág körére. Csodálatos volt az idő, s mintha maga is részt kívánna a természet mámorából, a hajó vígan suhant előre, baráti birkózásban gyűrve maga alá a friss északnyugati szél hajtotta rövid, kemény hullámokat.

Amikor a kormányos a hatórai váltásra kongatott, Pip kapitány, aki egész éjszaka fent volt, lejött a parancsnoki hídról és átadta a szolgálatot a másodkapitánynak.

- Nyugatnak előre, Fliship¹¹ úr - szólt.

- Értettem, kapitány úr - felelt a másodkapitány, majd fölment a hídra és kiadta a parancsot:

- Baloldaliak mossák le a fedélzetet!

A kapitány még nem vonult vissza egyből a szobájába, hanem magabiztos, nyugodt tekintettel szemlekörutat tartott a hajóján.

Előrement az előbástyához, s az orrtőke fölé kihajolva figyelte, hogyan birkózik meg a hajó a hullámokkal. Azután hátrament és hosszasan szemlélte a nyomdokvizet. Innen a gépháztető felé vette az útját, s gondterhelten hallgatta a mozgó tengelyek és dugattyúk zörömbölését.

Már éppen továbblépett volna, amikor a tátongó mélységből egy sávós tányérsapka tűnt föl. Bishop úr, a főgépész jött föl a fedélzetre, hogy friss reggeli levegőt szívjon.

A két tiszt kezét szorított. Csöndben álltak egymással szemben, míg a kapitány kérdő pillantást vetett a mélybe, ahol nagy zakatolással dolgoztak a gépek.

Bishop elértette a szótlán kérdést.

- Igen, parancsnok úr... valóban! - sóhajtott.

Ennél többet egy szót sem szólt. A kapitány azonban nyilván már amúgy is eleget tudott, mert nem is faggatta, csak látható elégedetlenséggel csóválta a fejét. Innentől kezdve a két tiszt közösen folytatta a kapitány által kezdett szemleutat.

Még nem ért véget a sétájuk, amikor Thompson is előjött és fölment a viharfedélzetre.

Addigra a másik oldalról már Robert is fölhágott ugyanoda.

- Hohó - kiáltott Thompson -, nahát, Morgand úr! Professzor úr, jól töltötte az éjszakát? Meg van elégedve kiváló kabinjával? Szép időnk van, nemde, professzor úr?

Robert ösztönösen hátranézett, hogy nem áll-e mögötte egy másik utas. A „professzor úr” megszólítás nyilván nem szólhat az ő szerény személyének.

De ezt nem volt érkezése megtárgyalni Thompsonnal, mert annak hirtelen elakadt a szava: gyors elhatározással lerohant a lépcsőn, és tovaiszkolt az alsó fedélzeten.

Robert körülnézett, de nem látott semmit, ami Thompson ily hirtelen menekülésre készthette volna. Csak két utas tűnt föl az imént az egyébként néptelen fedélzeten. Ettől a két utastól szállt volna Thompsonnak inába a bátorsága? Pedig nem voltak éppen ijesztőek. Sajátosnak és eredetinek már inkább lehetett volna mondani őket.

¹¹ Beszélő név, a. m. „repülj, hajó”.

Ha egy franciának úgy hozza a sorsa, képes fölvenni más ország állampolgárságát, és újdonsült honfitársai nem találják hiteltelennek új minőségében - egy angol számára viszont már nehezebb ily módon átlényegülni. Albion fiain jobban szembetűnnek fajtájuk jegyei, egész lényüket mélyebben átjárja az angolság, semhogy másnak vélhetnénk őket, mint britnek.

Hogy mennyire helytálló ez a megfigyelés, azt az imént feltűnt és most Robert felé tartó két utas egyikének példája is ékesen bizonyíthatta. Nála angolabb bajosan lehetett volna valaki. Sőt, nagy angolnak is nevezhetnők, ha pusztá testmagassággal is ki lehetne érdemelni ezt a minősítést. Magasságával csak soványsága vetekedhetett, nyilván azért, hogy testsúlya ne haladja meg azt, ami egy természetesebb férfinak kijár.

A hosszú testet hosszú lábszárak hordozták, s ezek hosszú lábfejekkel nehezedtek a földre, olyan határozottan, mintha minden egyes lépéssel ki akarnák sajátítani azt. Bármerre jár is egy angol, vajon nem kötelessége-e, hogy hazája lobogóját legalább jelképesen kitűzze minden földdarabra?

Az összbenyomást tekintve olyan volt ez az utas, akár egy vén fa. A fa görceinek durva ízületei feleltek meg, amelyek a legkisebb mozdulatára is olyan nyikorgásba és nyekergésbe kezdtek, akár egy rosszul zsírozott gépezett fogaskerekei. Testében nyilván nem volt elég ízületi nedv, és a látszat azt sugallta, hogy a kedélyének is jót tett volna egy kis kenőanyag.

Bárki osztotta volna ezt a nézetet, aki talpától a feje búbjáig végigtekint a férfin. Először hosszú, pengevékony, szúrós orrán akadt meg a szem. E félelmetes orom két oldalán, a szem-pár szokásos helyén két kis széndarab parázslott, míg lejjebb, egy szűk vágatban egy szájat is fölfedezhettek a természeti törvények ismerői - s ez a száj némileg rosszmájúnak tűnt. Végezetül e képet lángvörös szőrzet keretezte: a fejtetőn gondosan lesimított, nyílegyenes választékkal kettéosztott haj, lejjebb pedig végeérhetetlenül alácsüggő, borús pofaszakáll. Nem kell nagy angoltudósnak lennünk, hogy megértsük a választék és a pofaszakáll jelentését: rend és merevség.

A férfi ábrázatát hegyek és völgyek tagolták. Isten, aki két kezével gyúrta az embereket, ezt az egyet nyilván öklével csapkodta formára. Az eredmény - ravaszság és rosszindulat, mogorvaság és merevség keveréke - siralmas lett volna, ha mindezen nem javít a férfi nyugodt és rendíthetetlen lelkének kisugárzása, mely bőségben áradt szét vulkáni hegyvidékhez hasonló vonásain.

Mert ez a fura úriember hihetetlenül egykedvű volt. Soha nem ragadtatta el magát, soha nem kapta el a hév, nem emelte föl a hangját: alig is tehetne volna, hiszen egyféle hangszíne volt csupán, s akár némely zeneműben a makacs basszus, ezzel térítette vissza alaphangjukra a túl magasra csapó vitákat.

E gentleman nem volt egyedül a felső fedélzetén. Vezetett, jobban mondva vontatott egy két lábon járó erődítményt is, akkorát, mint saját maga, de emennek szélessége és vastagsága sem maradt el a magassága mögött: irdatlan, ám jóindulatú kolosszus.

A két utas odalépett Robert Morgand-hoz.

- Robert Morgand professzor úrral tarthatjuk szerencsénknek beszélni? - kérdezte az előbbi olyan hangon, mintha kavicsokat rágsálna.

- Igen, uram - válaszolta gépiesen Robert.

- Aki idegenvezetőként és tolmácként szolgál e hajó fedélzetén?

- Úgy van.

- Örvendek, professzor úr - állította jeges hangon az úriember, s közben gyönyörű vörös pofaszakállának csücskeit tekergette. - Én Saunders úr vagyok, e hajó utasa.

Robert könnyedén biccentett.

- Miután ekképp túlestünk a formásokon, engedje meg, professzor úr, hogy bemutassam Van Piperboom¹² urat Rotterdamból, akinek láttán az imént az ön fölöttese, Thompson úr mintha különös zavarba jött volna.

Neve hallatára Van Piperboom úr kecsesen meghajolt.

Robert kissé meglepve pillantott beszélgetőtársára. Csakugyan, Thompson kerekét oldott. De hogy egy utasa láttán esett volna zavarba? Különben is, milyen alapon tesz Saunders ilyen sajátos megjegyzést Thompson egy alkalmazottja előtt?

Saunders nem árulta el megjegyzése okát. Arca komor és zord maradt. Ha Robert jobban ismerte volna Saunders urat, akkor tudja: kissé kidugott nyelve azt jelzi, hogy megítélése szerint most valami különösen találót és szellemeset mondott.

- Van Piperboom úr - folytatta - a hollandon kívül semmilyen nyelven nem beszél, s már tűvé tette a hajót tolmács után. Ezt erről a kis kártyáról tudom, amellyel a bölcs Van Piperboom úr előrelátóan felszerelkezett.

Azzal Saunders egy névjegyet vett elő, amelyen Robert ezt olvashatta:

VAN PIPERBOOM tolmácsot keres. ROTTERDAM
--

Piperboom nyilván úgy ítélte meg, hogy a névjegyre írt kérést élőszóval is érdemes megerősítenie, mert természetül furcsa módon elütő, vékonyka hangon így szólalt meg:

- *Inderdaad, mynheer, ik ken geen woord Engelsch...*¹³

- Piperboom úrnak nincs szerencséje, uram - szólt közbe Robert. - Én sem tudok jobban hollandul, mint ön.

A tagbaszakadt utas csak folytatta:

- *...ach zal ik dikwyls uw raad inwinnen op die reis.*¹⁴

Mondata végére nyájas biccentéssel és megnyerő mosollyal tett pontot.

- Hogyhogy! Ön nem tud hollandul? Ez itt talán nem önről szól? - kiáltott föl Saunders, zsebéből előbányászott egy papirost, és Robert elé tartotta.

¹² A név helyes írásmódja „Van Peperboom” volna (*peperboom* = „borscserje”). J. B. Meerkerk kortárs holland fordítása egyébként hiteltelennek ítéli a vernei névadást, és *Pijpers*-re kereszteli át a szereplőt, ami annak egyik szenvedélyére, a pipára (*pijp*) is utalhat. (Gondoljunk arra, hogy *Mathias Sandorf*-ból is Sándor Mátyás lett a magyar fordításban.)

¹³ „Csakugyan, uram, egy szót sem tudok angolul.” A francia kiadásban a holland mondatok fordítás nélkül maradnak, ami csak erősíti azt a benyomást, hogy Van Piperboom szavait senki sem értheti.

¹⁴ Helyesen: *...o, wat zal ik dikwyls uw raad inwinnen op reis.* „Óh, be gyakran fogom kikérni az úton az ön tanácsát.”

Robert átvette a papírlapot. Utazásuk programját látta rajta, a plakátról már ismert részletekkel, és az első oldal alján említést nyert a tolmács is, de ekképp módosított szöveggel:

„Tolmácsként és idegenvezetőként szívesen bocsátja képességeit kedves utasaink rendelkezésére a Francia Egyetem professzora, aki minden nyelvet bír.”

Amikor Robert a mondat végére ért, Saundersra emelte a szemét, azután újból a papírra meredt, majd ismét fölnézett és körbetekintett, mintha a fedélzeten remélné megtalálni az érthetetlen tényállás magyarázatát. Ekkor látta meg Thompson: a gépház fölé hajolt, és szemmel láthatóan nagyon lekötötte a tengelyek és dugattyúk működése.

Robert magára hagyta Saunderst és Piperboomot, odaszaladt Thompsonhoz, és elébe tartotta, sőt orra alá dugta az ominózus programot.

Thompson azonban már számított erre. Thompson mindig minden eshetőséggel számolt.

Robert fölemelt karja alá barátilag becsúsztotta a sajátját, és tapintatosan, de határozottan magával vont a tolmácsot. Bárki azt hihette volna, hogy két jóbarát cserél eszmét semmiségekről.

Robert-t azonban ennyivel nem lehetett levenni a lábáról.

- Meg tudná magyarázni, uram, a programfüzete állításait? - csattant föl. - Mikor mondtam én önnek, hogy minden nyelven beszélek?

- Ugyan, drága uram - mosolyodott el finoman Thompson -, az üzlet az üzlet!

- Ez nem menti a hazugságát - vágott vissza Robert.

Thompson lenézően vállat volt. Hát számít egy hazugság ide vagy oda, ha reklámról van szó?

- No de kedves uram - folytatta sokat sejtető hangon -, mi bántja egyáltalán? Végül is ez a mondat, állíthatom, korántsem pontatlan. Talán nem francia ön? Talán nem professzor? Talán nem a Francia Egyetemen végezte tanulmányait, és nem attól kapta a diplomáit?

Thompson addig hallgatta saját szavait, addig ízlelgette következtetései erejét, hogy már maga is meggyőződött igazáról.

Robert-nak el is ment a kedve a hasztalan vitától.

- Hogyne, persze, igaza van - felelte gúnyosan -, és az is magától értetődik, hogy minden nyelvet bírok.

- Miért van úgy fönnakadva ezen a „minden nyelven”? - kiáltott föl Thompson. - Nyilván úgy kell érteni: „minden hasznos nyelven”. Valóban, a „hasznos” szó hogy, hogy nem, lemaradt. De miért kerít ennek, ha szabad így mondanom, ilyen nagy feneket?

Robert Piperboomra mutatott, aki Saunders társaságában távolról kísérte figyelemmel kettőjük jelenetét. Erre az évrre nem lehetett apelláta.

Thompson azonban másképp ítélhette meg, mert csupán szórakozottan pattintott az ujjáival, csücsörített, nemtörődöm módon füttyentett, majd fesztelenül sarkon fordult, és faképnél hagyta beszélgetőtársát.

Robert talán nem érte volna be ennyi magyarázattal, de egy új fejlemény egyszeriben másra terelte a gondolatait. A kabinfolyosóról egy utas lépett ki, és feléje tartott.

A szőke, karcsú, választékos és finom eleganciával öltözött férfiban volt valami, ami félreismerhetetlenül azt sugallta, hogy nem angol. Robert nem is lepődött meg, amikor amaz - öröme - az anyanyelvén szólította meg.

- Professzor úr - szólt a jókedvű, közlékeny jövevény -, úgy hallottam, hogy ön a hajó tolmácsa.

- Valóban, uram.

- Nos, mivel spanyol fenségterületre érve bizonyosan rá fogok szorulni a segítségére, ezért honfitársaként szeretném külön is az ön gyámsága alá helyezni magamat. Engedje hát meg, hogy bemutatkozzam: Roger de Sorgues, hadnagy a 4. vadászrezrednél, betegszabadságon.

- Robert Morgand tolmács várja a parancsait, hadnagy úr.

A két francia elköszönt egymástól. Míg honfitársa a hajóorrba tartott, Robert visszaindult Saundershoz és a természetes hollandushoz, de hűlt helyüket találta: Saunders éppúgy kámforrá vált, mint a nyájas Piperboom.

Saunders időközben csakugyan odébbállt. Zavaró utastársától megszabadulva most már Pip kapitány körül settenkedett, mert nem hagyta nyugodni annak a viselkedése.

Meg kell hagyni, hogy Pip kapitány változatos különbségeknél hódolt, s ezek között volt egy egészen sajátos szokása is.

Akár öröm, akár bánat, akár más érzelmek hullámzottak a kebelében, a kapitány legtöbb embertársától eltérően nem osztotta meg mással az érzéseit. Mondhatni, nyakig gombolta lelkét, ajkát egy szó sem hagyta el. Előbb egy rejtélyes folyamatnak kellett lejátsszódnia bensőjében, s csak azután ébredt föl benne a késztetés, hogy megnyíljon egy rokon lélek előtt. Tegyük hozzá, hogy nem is volt nehéz ilyenre találnia, hiszen az ő négy lábú rokon lelke mindig ott loholt a sarkában.

E Tatárboc névre készségesen hallgató hű barátot majompincsinék is mondhatnánk, ha családfáját nem tarkította volna nagy számban más fajtájú eb. Bármilyen gondja támadt a kapitánynak, vagy bármilyen öröm érte, csak fütttyentett Tatárbocnak, s máris kipróbált csatlósára bízhatta az alkalom sugallta gondolatait.

Ezen a reggelen a kapitánynak láthatóan nyomta valami a szívét. Alig vált el Bishoptól, máris megtorpant az előárboc tövében, és kurtán fölkiáltott:

- Tatárboc!

A minden parancsát leső rémes piszkossárga korcs, amely mindig a nyomában ügetett, tüstént előtte termett. Azzal komótosan lezökkent a hátsójára, és odaadó figyelemmel gazdájára függesztette értelmes tekintetét.

A pillanat azonban egyelőre nem érett meg a bizalmas közlésre, Pip kapitány még nem tudta kiönteni lelkét. Egy percig némán állt csak, a szemöldökét ráncolta, s ezzel kínos bizonytalanságban tartotta Tatárbocot.

Annyi bizonyos volt, hogy nem örömet, hanem gondját készült megosztani sorstársával. Fölmeredő bajsza, villámló tekintete, haragjában kancsalítani kezdő szeme már elárulta ezt lelke négy lábú ismerőjének.

A kapitány vadul gyömködte orra hegyét, és csónakdarutól farkorlátig, farkorlástól csónakdaruig jártatta a villámló tekintetét. Azzal hevesen a tengerbe köpött, dobantott a lábával, és Tatárbocra meredve dühödten fölkiáltott:

- Átverés, kedves uram, csalás és ámtás!

Tatárboc leverten hajtotta le kobakját.

- S ha az időjárás a bolondját járatná velünk? Nos, mester úr?

A kapitány hatásszünetet tartott, majd tovább facsargatta vétlen orra hegyét.

- Megmondom, drága uram: abból nagy kalamajka lenne!

Mivel gazdája bizalmas közlései sohasem tartottak soká, Tatárboc úgy vélte, hogy ezúttal is megúsza ennyivel, s most már megmoccanhat. A kapitány hangja azonban a helyéhez szögezte. A férfi most gúnyos nevetéssel a prospektus adatait idézte:

- „Pompás gőzös”, haha! „2500 tonnás”. Még hogy 2500 tonnás lenne ez a bárka?

Tőle két lépésre síri hang hallatszott:

- Vacak kis tonnácskák, parancsnok úr!

A kapitány ügyet sem vetett a közbeszólásra.

- És „3000 lóerős” - folytatta. - Micsoda nagyizolás, uram!

- Még hogy 3000 lovacska, parancsnok úr, talán póni! - szólt az iménti hang.

Mondandója végére érve, a kapitány ezúttal hajlandó volt meghallani a vakmerő közbeszólót. Mérges pillantást vetett rá, majd továbbindult. Négylábú bizalmasa már visszazökkent kutyaszerepébe, s nem tágitott gazdája nyomából.

A távolodó Pip kapitány láttán Saunderst - hisz ő volt az arcátlan közbeszóló - nagy vidámság fogta el, mely másképp nyilvánult meg, mint közönséges embernél szokás. Rázkódott széles jókedvében, recsegték-ropogtak az ízületei.

A reggeli után a fedélzeten kezdtek föltűnedezni az utasok: egyesek sétálgattak, mások kis csoportokban üldögélve beszélgettek.

A társalgók egy három fős csoportja hamarosan fölkelte Robert figyelmét. Távolabb, a fedélzet elején ültek, köztük két nő. Az egyik hölgy a *Times* legfrissebb számát olvasta: hősünk a tegnapi bájos tüneményre, fülkeszomszédjára ismert benne.

Férjnél van vagy özvegy? Csak annyi bizonyos, hogy asszony, még hozzá huszonkét-huszonhárom éves. Robert-nak tegnap sem káprázott a szeme: a hölgy nappal is éppoly bájos volt, mint este, lámpafényben.

A másik nő, egy tizenkilenc-húsz éves lány, annyira hasonlított rá, hogy nem is lehetett más, mint a húga.

A csoport harmadik tagja már az első pillantásra taszította Robert-t. Az alacsony, sovány, konya bajszerű, görbe orrú alak fürkész pillantását nem lehetett elkapni: Robert mindenesztül ellenszenvesnek ítélte.

„No de minek izgassam magam miatta?” - gondolta.

Egyelőre mégsem sikerült másra irányítania a figyelmét. Az ellenszenves alak láttán akaratlanul is eszébe jutott az a türelmetlen dohányos, aki miatt tegnap idejekorán vonult vissza a kajütjébe.

„Féltékeny férj lehet a fickó” - vont vállat Robert.

A reggel óta egyre hűvösödő szél épp e pillanatban erősödött föl. Egy heves széllelés ki-ragadta az ifjú hölgy kezéből az újságját, és villámsebesen a tenger irányába sodorta. Robert a nyomába eredt, és a legutolsó pillanatban sikerült is elcsípnie a szökevény lapot. Sietve visszaszolgáltatta bájos fülkeszomszédjának, aki elragadó mosollyal mondott köszönetet.

A kis szívesség után Robert már tapintatosan visszahúzódott volna, amikor Thompson lépett színre. Mit „lépett”? Inkább berobbant.

- Bravó, professzor, úr, bravó! - kiáltott föl. - Lindsay asszony, Clarck kisasszony, Lindsay úr, engedjék meg, hogy bemutassam Robert Morgand urat, a Francia Egyetem professzorát! Morgand úr rendkívül önfeláldozóan magára vállalta a tolmács hálátlan szerepét. Ez is újból csak azt mutatja - ha egyáltalán szükség volna még bizonygatnom -, hogy ügynökségünk nem ismer akadályt, ha utasaink kényelméről van szó!

Thompson bámulatra méltó önbizalommal és meggyőző erővel adta elő kis szónoklatát. Robert-t viszont annál nagyobb zavarba ejtette e dicshimnusz. Ha hallgat, ráhagyja Thompsonra a hazugságait. Másrészt miért kavarja botrányt? Thompson túlzásai végül is még hasznára válhatnak. Egy professzorra nyilván mindenki más szemmel tekint, mint egy közönséges tolmácsra és idegenvezetőre.

E kérdés megoldását későbbre hagyva udvarias meghajlással búcsút vett a kis társaságtól.

- Milyen kedves úriember! - mondta Lindsayné asszony Thompsonnak, és Robert után tekintett.

Thompson lelkesen bólintott, fölfújta az orcáit, s előrebiggyesztette az ajkát. Kifejező arcjátékából ki-kivilágosan láthatta, hogy milyen rendkívüli személyiség tölti be a tolmács szerepét a *Seamew*-n.

- S annál is hálásabb vagyok neki, hogy megmentette az újságomat - folytatta Lindsayné asszony -, mert egy rövid cikk épp egy útitársunkról szól, s így aztán egy kicsit mindnyájunkat érint. Ítélik csak meg!

S azzal fölolvasta a cikkecskét:

„Ma, május 11-én fut ki a tengerre a *Seamew* gőzös, amelyet a Thompson és társa ügynökség vett bérbe körutazás céljából. Értesülésünk szerint az utasok között van E. T. úr, az öngyilkosok klubjának tagja is. Joggal föltételezhetjük hát, hogy hamarosan érdekes újdonsággal szolgálhatunk a napi hírek rovatában.”

- Hogyan? - hökkent meg Thompson. - Elnézést, Lindsayné asszony, megengedi?

Azzal kivette az újságot Lindsayné kezéből, és figyelmesen újraolvasta a bekezdést.

- Ezt nevezem...! - kiáltott föl végül. - Mit keres itt ez a különc? De először is, ki lehet ez az alak?

Thompson gyorsan átfutotta az utaslistát.

- Az egyetlen, akinek E. T. a monogramja, egy bizonyos Edward Tigg úr, aki... De hisz nézzék csak, éppen ott könyököl az előárboc mellett, egyedül van, a tengerre mered... Csak ő lehet az, senki más... Hogy is nem vettem észre eddig? Pedig elég vészjósló figura!...

Thompson egy negyven év körüli, göndör barna hajú, hegyes szakállú, egyébként megnyerő külsejű úriemberre mutatott.

- No de mi a csuda az az öngyilkosok klubja? - érdeklődött Clarck kisasszony.

- Már megbocsásson, bájos kisasszonyom, de amerikai létére ön talán csakugyan nem hallott erről a mondhatni, jellegzetesen brit intézményről - felelte Thompson érezhető büszkeséggel. - E klubnak csak olyan ember lehet a tagja, akinek elege van a földi létből. Van, akit rendkívüli bánat ért, más egyszerűen elunta az életét, de mindegyik klubtag az öngyilkosság gondolatával kacérkodik. Csak erről cserélnek eszmét, és alig várják az alkalmat, hogy valami eredeti

módon vethessenek véget életüknek. Tigg úr is nyilván arra számít, hogy utunk során valami ritka és megindító módon sikerül elhaláloznia.

- Szegény fiú! - szólt egyszerre a két nővér, s az életunt alakra tekintettek.

- No de mi majd teszünk róla, hogy ne itt emeljen kezet magára! - kiáltott föl Thompson, aki láthatólag kevésbé lágyult el. - Mondhatom, szép is volna! Megbocsát, Lindsayné asszony, ha most magukra hagyom önöket. Legjobb lesz, ha továbbadom a hírt, hogy minél többen tartsák szemmel ezt az érdekes utastársat.

- Milyen kedves ember ez a Thompson! - nevetett föl Dolly, amikor a túlárado kedélyű ügyintéző már nem halhatta. - Senkihez nem szólna úgy, hogy valami hízelgő jelzöt ne biggyessen a nevéhez. A szép Dolly Clarck kisasszony így, az elbűvölő Lindsayné asszony úgy... Sose fogy ki a szép szóból.

- Kis szeleburdi! - szólt Alice elnéző szigorúsággal.

- Tyúkanyó! - vágott vissza mosolyogva Dolly.

Időközben a föl-föltünező turisták benépesítették a fedélzetet.

Robert kíváncsi volt, hogy milyen útítársakat juttatott neki a véletlen. Kerített magának egy hintaszéket, s miközben körbejártatta a pillantását a fedélzeten, átfutotta az utaslistát.

A névsorban legelőbb a tisztikar szerepelt, majd a legénység és a *Seamew* egész személyzete. Robert láthatta, hogy maga is előkelő helyet kapott a lajstromon.

Mindenkit rangjához illő módon tüntettek fel. A sort Thompson nyitotta, aki a fellengzős Általános Ügyintéző címet kapta. Őt követte Pip kapitány és Bishop főgépész. Közvetlenül utánuk történt említés Robert Morgand professzor úrról. Az Általános Ügyintéző láthatóan nagyra volt tolmács-idegenvezetőjével.

E magasrangú személyiségek után következett a többi tiszt, majd a népség-katonaság, vagyis a matrózok, inasok és szobalányok. Ha Robert-nak úgy hozza kedve, elolvashatta volna, hogy a másodkapitányt Flishipnek hívják, a hajóhadnagyot Brownnak, az első altisztet pedig Skynak; s azt is, hogy milyen névre hallgat a tizenöt hajósinas és matróz, a másodgépész és a hat fűtő, a hat komornyik, a négy szobalány és legvégül a két pincér, két ébenfekete néger, az egyik potrohos, a másik cingár, akiket egy mókamester már elkeresztelt Roastbeaf és Sandweach¹⁵ uraknak.

Robert-t azonban csak az utasok érdekelték - a hivatalos létszám szerint 63 -, ezért átugrotta e száraz felsorolást. Azzal mulatta magát, hogy az egybetartozókat próbálta családba rendezni, és neveket rendelt a fedélzeten sorjázó arcokhoz.

Nehéz dió! Bizonyos, hogy tévedést tévedésre halmozott volna, ha az előzékeny Thompson egy szerepcserével nem siet segítségére: idegenvezetőnek szegődött tolmácsa mellé.

- Látom, hogy mi foglalkoztatja - telepedett melléje. - Segíthetek? Hasznos lesz, ha hall pár szót a *Seamew* jelesebb utasairól. A Lindsay családról már nem is kell szólnom, hisz ma reggel bemutattam önt nekik: Alice Lindsay gazdag amerikai hölgy, Dolly Clarck kisasszony a húga, Jack Lindsay úr pedig a sógora.

- Csakugyan, a sógora? - vágott közbe Robert. - Lindsay asszony tehát nincsen férjnél?

- Özvegy - felelte Thompson.

¹⁵ Nyilván szándékos elírása a *roastbeef* (marhaszelet) és *sandwich* (szendvics) szavaknak.

Robert igencsak zavarba jött volna, ha valaki megkérdi, miért van kedvére ez a válasz.

- Haladjunk akkor tovább - folytatta Thompson. - Kezdjük például ezzel a koros hölgygel, aki tőlünk pár lépésre sétál: a külön Lady Heilbuth soha nem indulna útnak egy tucatnyi kutya és macska nélkül. Mögötte az a peckes fickó a komornyikja, aki a soros kedvencet cipeli a hóna alatt. Odébb azt a fiatal párt alig ismerem, de nem kell hozzá nagy tudomány, hogy nászutasnak könyveljük el őket. Az a nagydarab férfi, aki mindenkit félretol az útjából, a Johnson névre hallgat, és - már elnézést a szóért - iszik, mint a kefekötő. Most pedig tekintsünk hátrébb. Az az égimeszelő, aki alig látszik ki a bő császárkabátjából, az Cooley tiszteletes, derék egyházfi.

- És az a karót nyelt alak ott, a neje és a lánya között?

- Hohó! - szólt nagy respektussal Thompson. - Nem más az, mint az igen nemes Sir George Hamilton, az igen nemes Lady Evangelina Hamilton, valamint az igen nemes Margaret Hamilton kisasszony. Egy percre sem feledkeznek meg előkelő származásukról! Nézze, mily csendesén, komolyan, magányosan sétálnak! Ki is nyerhetne bebocsáttatást igen nemes köreikbe? Legfeljebb Lady Heilbuth!

Robert érdeklődve tekintett beszélgetőtársára. Mulatságos ez a sokarcú ember: ha kell, hízeleg; ha lehet, odamondogat.

Miután kilőtte szellemének nyilait, Thompson fölállt. Továbbindult, lételeme volt a változatlanság.

- Azt hiszem, minden fontosabb személyre föl hívtam a figyelmét, kedves professzorom - szólt. - Majd a többieket is megismeri, mihelyt dolga akad velük. Engedje meg, hogy visszatérjek teendőimhez.

- Hát ez a természetes úr - kérdezte még Robert -, három hölgy és egy fiú élén, aki mintha keresne valamit?

- Ez az úr... - kezdte Thompson. - De hisz rögvést meg is ismerkedhet vele, mert ha nem tévedek, éppen önnel van beszéde.

Valóban, az illető éppen elszánta magát: egyenesen Robert felé tartott, s illendően megszólította. Thompson bezzeg addigra útilaput kötött a talpára.

- Az ördögbe, drága uram - törölgette a homlokát -, de nehéz a nyomára jutni! Boldogboldogtalant kérdezgettem, merre van Morgand úr. Ha hiszi, ha nem, mindenki ugyanúgy felelt: Morgand? nem ismerem.

Robert-t enyhén meglepte ez a sajátságos föllépés. Megsértődnie azonban oktalanság lett volna, hisz a férfi szavai mögött bizonyosan nem rejlett sértő szándék. A családfő beszéde közben a három nő szorgosan hajlongott és bókolt, míg a fiú látható csodálattal meresztgette a szemét.

- Megtudhatnám, uram, hogy kihez van szerencsém? - kérdezte hűvösen Robert.

Távolságtartása érthető volt. Hisz mi jóval kecsesebb volt e közönséges, kövér férfi, akiből süttött az önelégült ostobaság, meg a családja, amely a fiún kívül egy érett, sőt túlérlett asszonyból és két harminc év körüli, szikár és csúnya vénlányból állt?

- Hogyne, hogyne, uram - tüsténkedett a terjedelmes férfiú.

Mégsem adta meg azonnal a kért felvilágosítást; előbb ülőhelyet keresett magának és az övéinek. Miután sikerült tábori székeket kerítenie, az egész család kényelembe helyezkedett.

- Üljön csak le maga is - intett nyájasan Robert-nek a hívatlan vendég.

Mivel Robert föltette magában, hogy a jó oldaláról fogja nézni a dolgot, eleget tett a szíves invitálásnak.

- Ülve mégiscsak kényelmesebb, nem igaz? - nevetett föl öblösen a hústorony. - Hohó, szóval azt kérdezte, hogy ki fia-borja volnék. Blockhead¹⁶ úr, szolgálatára, ismer engem az egész környék, de nem ám úgy, mint a rossz pénzt! Megmondhatja azt bárki. Blockhead vegyeskereskedés, Trafalgar street! Nekem, uram, ami a szívemen, az a számon!

Robert bizonytalanul rábiccentett a hallottakra.

- No most, maga biztosan azon töri a fejét, hogy én, Blockhead, visszavonult vegyeskereskedő, mit keresek ezen a hajón? Na, úgy képzelje, hogy én tegnapig még tengert se láttam sose. Nem hitte volna, mi? Mit csináljunk, annak, aki boldogulni akar az üzletben, keményen meg kell fognia a munka végét, ha nem akar dologházban kikötni! Na ja, maga erre mondhatja, hogy legalább vasárnap... Csakhogy vasárnap, bizony, vasárnap is... Egyszóval harminc éven át ki se tettük a lábunkat a városból. De a szorgos munka végül elnyerte méltó jutalmát, és nyugalomba vonultunk.

- S most igyekeznek bepótolni, amit korábban elmulasztottak? - színlelt élénk érdeklődést Robert.

- Nem éppen. Először is alaposan kipihentük magunkat. Azután viszont borzalmasan unatkozni kezdtünk. Az ember megszokta, hogy leszidja a segédet, kiszolgálja a vevőket... ez most mind hiányzott. Mondtam is gyakran Blockheadnének: „Blockheadné, jót tenne nekünk egy kis levegőváltozás.” De ő hallani sem akart a dologról, tudja, nem szereti költségbe verni magát. De aztán jó tíz napja megláttam a Thompson ügynökség plakátját. No most, épp aznap volt harmincegy éve, hogy elvettem az én jó Georginámat... mert Blockheadné bizony Georginának hívták leánykorában, uram... szóval szép csöndben megvettem a jegyeket. S mit gondol, melyik örült a legjobban? Hát a lányaim, Bess és Mary... köszönjetelek már az úrnak! Blockheadné persze zsémbeskedett egy kicsit, de amikor meghallotta, hogy Abel féláron utazhat... Abel a nagyfiam, uram... Köszönj szépen, Abel! Az illemtudás teszi a gentlemant! Bizony, uram, Abel féláron utazik, mert csak június 2-án tölti be a tizediket... Kész szerencse, mi?

- Tehát úgy érzi, jól döntött? - kérdezte Robert, hogy ő is mondjon valamit.

- Még hogy jól döntöttem-e? - kiáltott föl Blockhead. - Jobban nem is dönthettem volna. A tenger! A hajó! Az utasfülkék! Annyi inas, hogy több se kell! Kimondom, ahogy gondolom, uram: ez igazán rendkívüli! Blockheadnek, uram, ami a szívén, az a száján.

Robert ismét nyájasan biccentett.

- De ez még nem minden - folytatta a szószátyár férfi. - Amikor megtudtam, hogy egy francia professzorral utazom egy hajón, nagyot dobbant a szívem. Drága uram, én még sohasem láttam francia professzort!

Robert, a rendkívüli tünemény, kissé elhúzta a száját.

- Eszembe jutott, hogy két legyet üthetnék egy csapásra. Hisz mibe volna az magának, ha adna egy-két franciaórát a fiamnak? Már megvannak az alapjai.

- Az ön fia tehát...

¹⁶ Beszélő név, a. m. „tuskó, fafej”.

- Igen. Igaz, csak egy mondatot tud, de azt nagyon. Abel, mondd csak el az úrnak!

Abel máris föl pattant, s mintha iskolában mondana föl egy bemagolt, de nem értett szöveget, ezeket a nem várt szavakat hallatta:

- De fura figura a begyes vegyeskereskedő! - E mondatot nagyon is franciásan, sőt kültelki vagány módjára ejtette ki.

Blockhead és családja legnagyobb megrökönyödésére Robert ellenállhatatlan kacagásban tört ki.

- Mi ezen olyan mulatságos? - szólt sértődötten a vegyeskereskedő. - Abelnek nem lehet rossz a kiejtése. Ezt a mondatot egy francia festőtől tanulta, egy „piktortól”, merthogy úgy nevezte magát.

Hogy véget vessen a nevetséges közjátéknak, Robert elnézést kért: mivel bokros teendői mellett egy szabad perce sem marad, nem fogadhatja el az ajánlatot. Már bármire kész volt, hogy megszabaduljon a tolakodó alaktól, amikor a véletlen sietett a segítségére.

Van Piperboom - bizony, rotterdami ismerősünk - már egy ideje kitartóan keringett a fedélzeten, fáradhatatlanul kereste a tolmácsot. Egyik utastól a másikhoz lépett, de hiába kérdezgetett bárkit, tanácstalan vállvonogatáson kívül más választ nem kapott. Piperboom ábrázata minden egyes elvetélt próbálkozástól még jobban megnyúlt, egészen elkámpicsorodott.

A hollandus néhány szava Blockhead fülét is megütötte. A vegyeskereskedő fölkapta a fejét.

- Ki ez az úriember - kérdezte Robert-t -, és milyen fura nyelven beszél?

- Az úr holland - felelte gépiesen Robert -, és egyáltalán nincs irigylésre méltó helyzetben.

A „holland” szó hallatán Blockhead fölállt.

- Abel, utánam! - adta ki a parancsot.

S azzal máris eltávozott; családja tisztes távolságban követte.

Amikor Piperboom észrevette a feléje tartó családod, elébük indult. Ki tudja, talán köztük van a hön vágyott tolmács is?

- *Mynheer, kunt u my den tolk van het schip wyzen?*¹⁷ - lépett udvariasan Blockheadhez.

- Uram - válaszolt ünnepélyesen Blockhead -, én még soha nem láttam hollandust. Örülök és büszke vagyok, hogy fiam is saját szemével láthatja e sajtjairól híres nép egy gyermekét.

Piperboomnak tágra nyílt a szeme. Most ő nem értett egy szót sem. Megismételte a mondókáját:

- *Ik versta u niet, mynheer. Ik vraag u of gy my den tolk van het schip wilt...*

- *...wyzen*¹⁸ - fejezte be előzékenyen Blockhead.

Erre a szóra Piperboom egészen földerült. Végre-valahára! De Blockhead így folytatta:

- Ez nyilván hollandul volt. Roppantul örülök, hogy hallhattam valamit ezen a nyelven. Látjátok, milyen alkalmakat tartogatnak a nagy utazások! - fordult az ajkán csüggő családtagjaihoz.

Piperboom megint elkomorult. Lám, ez az utas sem érti őt jobban, mint a többiek.

¹⁷ Uram, meg tudná mutatni nekem a hajótolmácsot?

¹⁸ Nem értem önt, uram. Azt kérdezem, hogy meg tudná-e mutatni nekem a hajó.. ...tolmácsot.

De ekkor váratlanul fölmordult. Thompson pillantotta meg odalent, a fedélzeten. Hisz ezt az embert jól ismeri, ettől vette meg dőre módon a jegyét! Nála bizonyosan meglesi, amit keres, mert ha nem, azt már nem hagyja annyiban!

Thompson most is kitérhetett volna előre, mint reggel, de ezúttal helyben várta be ellenfelét. Előbb-utóbb mindenképp tisztáznia kell a helyzetet.

Piperboom rendkívül udvariasan szólította meg. Ezúttal is elhangzott az elkerülhetetlen „*Mynheer, kunt u my den tolk van het schip wyzen?*”. Thompson intett, hogy nem érti.

A makacs Piperboom újra belekezdett a mondókájába, ezúttal már hangosabban. Thompson jeges közönnyel ugyanúgy intett, mint az imént.

Piperboom harmadszor is próbálkozott, de most már annyira fölemelte a hangját, hogy minden utas feléje fordult. Még Fliship is odanézett a parancsnoki hídról. De Thompson nem hozta ki a sodrából. Az ügyintéző rendíthetetlen nyugalommal, felsőbbbségesen intett, hogy egy szót sem ért.

Látván, hogy minden próbálkozása az értetlenség kemény falába ütközik, Piperboom elveszítette az önuralmát. Már kiáltozott, fuldokolt mérgében, és sáporát fölháborodott taglejtésekkel kísérte. Dühösen gyűrögte, majd végső érvként Thompson lába elé dobta a hírhedt programfüzetet: hogy is adhatott hitelt e szövegnek, amelyet nyilván egy jóbarát fordításában ismert!

Thompson, mint mindig, ebben a helyzetben is a tőle elvárható módon viselkedett. Méltóság-teljesen fölvette a gyűrt füzetet, gondosan kisimította, kettébe hajtotta, és higgadtan zsebre-vágta. Csak amikor ezzel elkészült, akkor volt hajlandó Piperboom arcára emelni tekintetét, amelyről félelmetes haragot olvasott le.

De Thompson meg se rezgett.

- Uram - kezdte szárazon -, jöllehet, olyan nyelven beszél, amelyből egy kukkot sem ért senki, én mégis tökéletesen felfogtam, hogy mi nyugtalanítja önt. A programmal van gondja, arra haragszik. No de azért mégsem kellett volna ilyen kíméletlenül elbánnia vele! Üriember ilyet nem enged meg magának.

Piperboom egy szóval sem mondott ellent. Mintha egész lénye a fülébe költözött volna, emberfeletti erőfeszítéssel próbált megérteni valamicskét, de szorongó tekintete elárulta, hogy már fölalta a reményt.

Thompson diadalmasan figyelte, hogyan omlik össze ellenfele. Merészen kettőt lépett előre, mire Piperboom ugyanannyit hátrált.

- Tehát, uram, mi a kifogása a program ellen? - folytatta immár élesebb hangon. - Talán nincs megelégedve a fülkéjével? Vagy nem állhatja a szakácsunk főztjét? Vagy valaki nem adta meg önnek a kellő tiszteletet? Mondja csak, beszéljen!... Nos? Nem szól semmit? No de akkor miért ilyen haragos? Pusztán azért, mert nem talál tolmácsot!

Az utolsó szavakat Thompson már leplezetlen megvetéssel ejtette ki. Lenyűgöző látványt nyújtott, ahogy heves szónoklatával, lázas taglejtéseivel behódolásra kényszerítette hátráló ellenfelét. A szerencsétlen hollandus tágra nyílt szemmel, leejtett karra, elképedten hallgatta.

Az utasokat addigra odavonzotta a hangos jelenet, s már körbeállták a két hadviselő felet. Némelyikük el-elmosolyodott.

- De engem hibáztatna ezért? - Thompson az eget hívta tanúul. - Hogyan? Mit? Mit mond? Hogy a program egy minden nyelven tudó tolmácsot ígér?... Igaza van, szó szerint ez áll benne... No és, van bárkinek is panasza a tolmácsra?

Thompson diadalmasan körbehordozta a tekintetét.

- Senkinek! Csak maga akadékoskodik. Hogyne, uram, a tolmács minden nyelven tud, de hollandul természetesen nem! A holland tudniillik nem nyelv. Legfeljebb nyelvjárás, kedves uram, tájszólás, ha szabad így mondanom. Ha egy holland azt akarja, hogy megértsék, akkor legjobb, ha otthon marad!

Az utasok ellenállhatatlan nevetésben törtek ki, s a derű futótűzként terjedt tovább a tisztek, majd a legénység körében, a hajófenék legmélyéig. Az egész hajót két percen keresztül rázta a felebarátinak nem nevezhető, de annál ragadósabb kacagás.

Thompson faképnél hagyta két vállra fektetett ellenfelét, fölment a viharfedélzetre, és dicsőségében sütkérezve, fontoskodva törölgette a homlokát.

Még le sem lohadt az általános derű, amikor délben ebédre hívott a hajóharang.

Thompsonnak azonnal eszébe jutott Tigg, akit a Piperboom-eset kivet a fejéből. Tigg aligha mond le öngyilkos szándékairól, ha nem tesznek meg mindent, hogy kellemesen érezze magát. Neki tehát máris gondoskodnia kell, hogy Tigg jó helyet kapjon az asztalnál.

Thompson azonban megnyugtató látvány fogadta. Tigg története már ismertté vált, s ennek meglelt a hatása. Emberszerető lelkek vették pártfogásukba a szerencsétlent: Tigg a két Blockhead lány társaságában lépett az ebédlőbe, és kettőjük között ült asztalhoz. A két nő versengett, hogy melyikük csúsztat párnát a férfi lába alá, melyik szel neki kenyeret, melyik rakja a tányérjára az ízletesebb falatokat. Hamisítatlan evangéliumi igyekezettel próbálták visszanyerni Tigget az élet... és a házasság számára.

Thompson az asztalfőre ült, Pip kapitány vele szembe. Melléjük Lady Heilbuth, Lady Hamilton és két másik tekintélyes hölgy került.

A többi utas tetszése szerint telepedett le, ahogy rokonszenve vagy a vakszerencse diktálta. Robert-nek az asztalvégen jutott egy szerény hely, történetesen Roger de Sorgues és Saunders között, a Lindsay család közelében. Ez a véletlen nem volt ellenére.

Az étkezés csöndben indult, de étvágyuk csillapítása után az asztalszomszédok itt-ott máris beszédbe elegyedtek, s végül általánossá vált a társalgás.

A csemegénél Thompson alkalmasnak ítélte a pillanatot egy jól szabott szónoklatra.

- Hadd kérdezzek meg mindenkit, aki a szavaimat hallja - kiáltott föl diadalittasan -: hát nem elragadó, hogy így utazhatunk? Elcserélné-e közülünk bárki e hullámok hátán ringó ebédlőt egy szárazföldi étkezdére?

Bevezetése osztatlan sikert aratott. Thompson így folytatta:

- Vessék csak össze helyzetünket a magányos vándoréval: az csak a saját forrásaira hagyatkozhat, nincs, akivel szót váltson, s a legsanyarúbb körülmények között utazik. Mi ellenben fényűző környezet áldásait élvezzük, s ki-ki kellemes és válogatott társaságra lel utastársaiban. Gondolják csak meg: minek köszönhetjük mindezt, mi más teszi lehetővé, hogy elhanyagolható áron tegyünk szert e páratlan élményre, ha nem a kedvezményes utazás remek talál-mánya, az együttműködés e nagy jövő elébe néző formája, amely mindenki számára elérhetővé teszi e nagyszerű vívmányokat?

E körmondat után Thompson nagy levegőt vett. Már éppen belefogott volna a következőbe, amikor egy közjáték mindent tönkretett.

Abel, a Blockhead fiú, már egy perce szemmel láthatóan sápadozott. A szabad levegőn még valahogy kiállta a tengeribetegség első rohamát, de mihelyt bejött a fedélzetről, az élenkülő hullámvölgy azonnal érezte szokásos hatását. Rózsás orcái krétafehérre sápadtak. Arcszíne már éppen zöldre váltott, amikor egy rendkívül nagy hullám sietette a végkifejletet. A hajó hullámvölgybe zökkent, s a fiú a tányérjába dőlt.

- Egy nagy adag ipekakuána¹⁹ sem hatott volna különül - törte meg a nagy csöndet Saunders egykedvű megjegyzése.

A közjáték fagyossá tette a hangulatot. Nem egy utas óvatosan elfordította a tekintetét. A Blockhead család, mondhatni, egy emberként futamodott meg. A családtagok arca egy percen belül a szivárvány minden árnyalatát magára öltötte, majd a két vénlány rendkívül sebesen fölpattant, és sorsára hagyta szegény Tigget. Nyomukban loholt édesanyjuk, ölében pórul járt csemetéje, s a sort Absyrthus Blockhead úr zárta, aki maga is két kézzel fogta háborgó hasát.

Miután az inasok eltüntették a nyomokat, Thompson megpróbálta folytatni tüzes szónoklatát. Sajnos, közönsége már nem volt fogékony gondolataira. Percenként emelkedett föl egy-egy szenvedő arcú asztaltárs, hogy a szabad levegőn keressen kétes enyhülést a kegyetlen, bár mosolygató nyavalyára, amely egyre nagyobb számban szedte áldozatait. Hamarosan már egyharmadára csökkent az asztaltársaság, csak a legszívósabbak maradtak a helyükön.

Ezek közé tartoztak Hamiltonék is. Hogy is kezdhetne volna ki e fontos személyiségek komolyságát holmi tengeribetegség? Méltóságteljesen étkeztek, ügyet sem vetettek rá, hogy ki mit művel körülöttük.

Lady Heilbutznak viszont takarodót kellett fűjnia. Komornyikja is követte, karjában az aznapi kedvencel, amely szemmel láthatólag szintén gyengélkedett.

A hekatomba túlélői között volt Elias Johnson is. Akárcsak Hamiltonék, ő sem törődött a környezetével. Ő viszont nem rártartiságból volt egykedvű: egyszerűen csak evett. S még inkább: ivott. Csodálatos gyorsasággal ürítette a poharakat, s ezzel fölöttébb megbotránkoz-tatta szomszédját, Cooley tiszteletet. Johnstont ez azonban egy csepp sem zavarta, teljes lelki nyugalommal áldozott szenvedélyének.

Míg Johnson ivott, Van Piperboom - Rotterdamból - evett. Míg az előbbi könyökízületének rendkívüli hajlékonyságát fitogtatta, addig az utóbbi a villáját forgatta mesteri hozzáértéssel. Johnson minden pohár italának Van Piperboom egy-egy hatalmas falása felelt meg. Nagy mérge már elpárolgott; nyugodt, felüdült arccal étkezett. Láthatóan számot vetett helyzetével, és gondjait feledve inkább a bőséges táplálkozásra összpontosított.

Kettejükön kívül már csak egy tucatnyian árválkodtak a hosszú asztalnál: Thompson és Pip kapitány az asztalfőn, azután Robert, Lindsayék, Roger, Saunders s még néhányan.

Szerény, de válogatott közönség - gondolhatta Thompson, aki égett a vágytól, hogy folytassa balszerencsésen félbeszakadt szónoklatát.

De minden összeesküdött ellene. Amikor szóra nyitotta volna a száját, egy nyikorgó hang hasított a nagy csöndbe.

¹⁹ Cserjegyökérből készülő hánytató- és köptetőszer

- Pincér! - tolta el Saunders becsmérlően a tányérját. - Nem kaphatnánk inkább két tükörtojást? Nem csoda, hogy annyian rosszul lesznek. Ezt az ételt egy kipróbált tengeri medve sem tudja megemészteni!

Sommás ítélet, azt meg kell hagyni. Az ebéd ugyan gyöngé volt, de ehető. De hát számít ez egy javíthatatlan morgolódónak? Saunders jelleme valóban olyannak bizonyult, amilyenek arcvonásai sejtetni engedték. Várható volt, hogy ő lesz a csoportban az örökös elégedetlen. Szép kis alak! Vagy talán - bár erre semmi jel nem utalt - valami titkos okból neheztelt Thompsonra, s elfogultságból ragadott meg minden alkalmat, hogy támadólag lépjen fel, s viszályt szítson az Általános Ügyintéző és utasai között?

A maroknyi asztaltársaság kuncogni kezdett. Csak Thompson nem mulatott velük. Az ő arca is zöldre váltott, de annyi bizonyos, hogy nem a tengeribetegségtől!

5. NYÍLT TENGHEREN

Az élet a hajó fedélzetén lassan elnyerte állandó körvonalait. A kis harang nyolc órákor teára, délben ebédre, este hétkor pedig vacsorára szólította az utasokat.

Mint látjuk, Thompson a francia szokásokat vette át. Már jó előre kihirdette, hogy a *Seamew* fedélzetén a számos angol étkezés nem lesz napirenden - azzal az ürüggyel, hogy a tervezett kirándulásokon ezekre úgyse lenne mód. Áldozatul esett mindegyik, még az angol gyomornak oly kedves ötórai tea is. Thompson szívesen eldicsekedett gasztronómiai forradalma előnyeivel: az utasok ily módon, úgymond, már most alkalmazkodnak ahhoz az életmódhoz, amelyet a szigetek bejárása idején meg kell majd szokniuk. Ez az emberséges intézkedése egyúttal jelentős megtakarítással járt, így két legyet ütött egy csapásra.

A hajón tehát egyformán teltek-múltak a napok, mégsem unatkozott senki, hiszen a változatos tenger szüntelen látványossággal szolgált: hajók keresztezik egymás útját, s a láthatár mértani egyhangúságát szárazföldek tagolják.

Igaz, ebből a szempontból a *Seamew* utasaival nem bánt kegyesen a sors. Csak útjuk első napján jelezte egy ködfolt a déli láthatáron, hogy arra van a francia Cherbourg partvidéke. Azután már egyetlen szilárd pont sem merült föl a víz tágas pusztaságának peremén, amelynek középpontját mozgásban lévő járművük képezte.

Az utasok szemlátomást meg voltak elégedve ezzel az életformával. Beszélgettek, sétálgattak, egyszóval kikapcsolódtak: szinte le sem jöttek a viharfedélzetről, amely egyszerre töltötte be a nappali és a köztér szerepét.

Mindez természetesen csak a jó egészségnek örvendő utasokra vonatkozott. Ezek száma sajnos mit sem gyarapodott azóta, hogy Thompson hallgatósága oly tetemesen megfogyatkozott.

Pedig hajójuknak ez idő alatt semmi igazi nehézséggel nem kellett megküzdenie. Olyan idő járta, hogy bármely tengerész csak a „szép” jelzőt ejtette volna ki a száján. Csakhogy a „szárazföldi patkányok” gyakran kényesebbek. S mi tagadás, ilyenek voltak a *Seamew*-n tartózkodó „szárazföldiek” is: ha kellett, ha nem, szapulták a meglehetősen hűvös szelet, mely ugyan nem dülta föl a tenger felszínét, de burványló, apró hullámokat kavart.

El kell ismerni, hogy az elemek ilyesfajta incselkedése meg se kottyant a jó építésű hajónak. Akár előlről, akár oldalba kapta a hullámokat, a *Seamew* derekasan megállta a helyét. Erről Pip kapitány többször is meggyőződhetett, s így nem csoda, hogy négy lábú rokon lelke - szabályszerű testtartásban - ezúttal örömének megnyilvánulását hallgathatta végig, ahogy korábban a gondjait is meghallgatta.

Bármilyen tengerálló is volt azonban a *Seamew*, utasai nem mind voltak azok, s így az Általános Ügyintéző úr csak erősen megritkult közönséget részeltethetett szervezőtehetsége gyümölcseiből.

Saunders továbbra is azok közé tartozott, akik a legszilárdabban álltak a lábukon. Egyik utastól a másikhoz lépett: mindenki szívesen hallgatta, mert engesztelhetetlen indulata mulattatta őket. Ahányszor csak összeakadt Thompsonnal, úgy szikrázott a pillantásuk, mint két kardpenge. Az Általános Ügyintéző nem felejtette el, milyen barátságtalan megjegyzést tett Saunders az első napon, s még mindig neheztelt rá. Saundersnak meg esze ágában se volt, hogy bármi módon feledtesse kirohanását. Sőt, egyetlen alkalmat sem szalasztott volna el, hogy kellemetlenkedjék. Ha valamelyik étkezésre egy perccel később szólt a harang, ő máris

kezében a programfüzettel hívta tetemre az egyre idegesebb Thompsont. A szegény Általános Ügyintéző már-már azon törte a fejét, miképp szabadulhatna meg undok utasától az első kikötésnél.

Saunders újabban különösen a Hamilton családdal pendült egy húron. Hogyan sikerült áttörnie gögjük védőpáncélját? A titok hajlamaik hasonlóságában rejlett. Hamilton minden ok nélkül épp olyan kellemetlenül viselkedett, mint Saunders. Vannak ilyen emberek: nyűgösnek születnek és zsémbesen halnak meg, kákán is csomót keresnek, és csak akkor elégedettek, ha elégedetlenkedhetnek. Ha Saundersnak panasa volt, Hamiltonben támaszra, örökös visszhangra talált. Akárminő kicsiség jött szóba, Thompsonra most már két javíthatatlan zúgolódó dohogása nehezedett lidércnyomásként.

Hamiltonék családi triója Saunders csatlakozásával előbb kvartetté, majd egy újabb személy bevonásával igen hamar kvintetté bővült. Tigg részesült abban a ritka kegyben, hogy a fennhéjázó baronet a köreibe fogadta. Az ő kedvéért az atya, az anya és édeslányuk engedtek szokásos merevségükből. Feltehető, hogy Hamiltonék nem szeszélyből cselekedtek így, hanem előbb tájékozódtak Tigg kiléte felől. Margaret kisasszony jelenléte okot adhatott bizonyos feltevésekre!

Bárhogy is volt, Tigg így szem előtt maradt, s nem fenyegette semmi veszély. Bess és Mary Blockhead nem maradt helyettes nélkül. Bezzeg ha látták volna, hogy mi történik! De a két Blockhead kisasszony éppúgy nem tűnt föl a fedélzeten, mint szüleik és öccsük. E figyelemre méltó család a tengeribetegség legszörnyűbb kínjait szenvedte el.

A talpon maradt utasok közül ketten mintegy Saunders és Hamilton ellenpárját képezték. E kettő soha nem panaszkodott semmire, ők mindig tökéletesen elégedettnek tűntek.

Egyikük Van Piperboom volt, Rotterdamból. A hollandus bölcsen letett róla, hogy az elérhetetlent hajszolja, inkább élt, mint hal a vízben. Lelkiismeretét csitítandó időnként még kipróbálta, hogy milyen hatást ér el híres mondatával, de a legtöbb utas addigra már betéve tudta azt. Máskülönb azzal mulatta idejét, hogy evett, emésztett, dohányzott és aludt - még-hozzá rengeteget. E négy igével kimerítően leírhatjuk egész életmódját. Szemtelen módon majd kicsattant az egészségtől: hatalmas testét egyik üléstől a másikig vonszolta, s meg nem vált volna hatalmas pipájától, amelyből óriási füstpamacsok bodorogtak.

Ennek a filozófus léleknek Johnson volt a párja. Emez napjában kétszer-háromszor jelent meg a fedélzeten. Pár percig otrombán járkált föl-alá, szaglászott, köpködött, káromkodott, úgy gömbörgött, mintha szenvedélye kívül-belül őt magát is boroshordóvá változtatta volna, majd végül visszagurult a kávézóba, s hangoskodva máris valami koktélt vagy grogot követelt. Kellemes figurának nem lehetett mondani, de legalább nem sok vizet zavart.

E társaságban Robert-nak is nyugalmasan teltek napjai. Időnként szót váltott Saundersszal, s néha Roger de Sorgues-gal is, aki tele volt jóindulattal honfitársa iránt. Emez mindedig habozott, s nem leplezte le Thompson csalárd túlzásait, de azt sem szívelte volna, ha érdemén fölül becsülik. Óvatos józansággal kezelte a témát, s egyelőre nem adta ki magát.

A véletlen nem hozta újból kapcsolatba a Lindsay családdal. Reggel-este köszöntek egymásnak, de ez volt minden. S bár azt is alig mondhatnók, hogy ismeretségben állt velük, Robert-t mégis, szinte akarata ellenére, érdekelte ez a család. Már-már féltékenység fogta el, amikor azt látta, hogy a Thompson által bemutatott Roger de Sorgues az elkerülhetetlen fedélzeti együttlét néhány napja alatt máris bizalmas viszonyba került a két amerikai hölgygel.

A jobbára dologtalan Robert reggeltől estig magában időzött a fedélzeten. Sikerült elhitetnie magával, hogy szórakoztatja az utasok jövés-menése. Valójában némely utasok jobban

érdekelték a többenél, s rendszerint akaratlanul is Lindsayéken állapodott meg a pillantása. Ha váratlanul ráébredt, hogy milyen tapintatlan ez a kíváncsiszkodás, akkor rögvest elfordította a szemét, de fél perc múlva újfent csak a figyelmét delejesen lekötő csoporton akadt meg a tekintete. Oly sokat járt az esze a két nővéren, hogy tudtukon - sőt saját tudtán - kívül meghitt barátságba került velük. Elértette kimondatlan gondolataikat, kitalálta számára nem hallható szavaikat. Távolból is együtt lélegzett a víg Dollyval, s még inkább Alice-szel; egyre világosabban érezte, milyen szép és komoly lélek rejlik a nő megejtő arcvonásai mögött.

Míg Jack Lindsay két útítársa mintegy ösztönösen foglalkoztatta Robert-t, magát a férfit szánt szándékkal tette tanulmánya tárgyává. Első rossz benyomása nem változott, sőt napról napra szigorúbban ítélte meg ezt az embert. Meglepte, hogy Alice és Dolly egy ilyen alak társaságában kelt útra. Ők talán nem látták, ami neki rögtön szemet szúrt?

De még jobban meglepte volna, ha azt is tudja, milyen körülmények vitték rá Lindsayéket erre az utazásra.

Jack és Williams Lindsay, két ikerfivér, húszévesek voltak, amikor apjuk meghalt, és jelentős vagyont hagyott rájuk. De hiába volt egykorú a két testvér, jellemük merőben elütött egymástól. Williams atyja életművét folytatva sokszorosára gyarapította örökségét, míg Jack nyakára hágott a maga jussának. Négy év se kellett, s mindent eltékozolt.

Hogy koldusbotra ne jusson, kétségbeesett módszerekhez folyamodott. Az a hír járta, hogy nem riadt vissza gyanús szerencsejátékoktól, szabálytalan sportfogadásoktól, gyanús tőzsdei húzásoktól sem. Még nem játszott el teljesen a becsületét, de annyira már lejáratta magát, hogy rendes családokhoz nem volt többé bejárása.

Így állt hát a helyzet, amikor Williams huszonhat éves korában megismerkedett egy saját jogán dúsgazdag, tizennyolc éves árvalánnyal, Alice Clarckkal: meglátta, beleszeretett, s elvette feleségül.

De Williamsnek sajnos rövid élet volt megírva a sors könyvében. Szinte napra pontosan hat hónap telt el esküvője után, amikor haldokolva hozták palotájába. Egy csúnya és ostoba vadászbaleset idejekorán megölte a fiatalasszonyt.

Halála előtt Williamsnek még sikerült rendeznie a dolgait. Jól ismerte fivérét, tudta, hogyan ítélje meg. Úgy rendelkezett hát, hogy teljes vagyona a feleségére szálljon, akivel megígértette, hogy a nyomorult Jacket bőséges járadékban részesíti.

Jack számára ezzel telt be a pohár. Tajtékozott dühében, s ezerszer is elátkozta testvérét. Ha eddig a sors üldözöttjének tartotta magát, most már válogatás nélkül mindenkre fenekedett. Rosszindulata dühöngésbe csapott át.

Egy kis töprengés végül mégis lehiggasztotta. Miért is zúzná össze magát balgán ezen az akadályon? Jobban teszi, ha módszeres ostromba kezd. Úgy érezte, a gyakorlatban könnyen a maga javára fordíthatja a helyzetet: ha elnyeri tapasztalatlan sógornője kezét, akkor még őrá szállhat a vagyon, amelyből szerinte jogtalanul forgatták ki.

E terv jegyében egyik napról a másikra új életet kezdett: rá sem lehetett ismerni az egykori botrányhősre.

Azóta öt év telt el, de Jack még mindig nem merte föltárni szándékait Alice-nek. Nem tudott rést ütni az asszony ridegségének falán. De most végre úgy érezte, itt a kedvező alkalom: amikor az amerikaiasan szabad szellemű Alice húgával együtt európai útra indult, s egy falragasz láttán hirtelen szeszélytel még a Thompson ügynökség társasutazásával is megtoldotta azt, Jack merészen fölvetette, hogy erre az útra ő is velük tartana. Alice-nek ugyan erőszakot

kellett tennie magán, de végül is elfogadta Jack ajánlatát, hiszen sógora már régen jó útra tért, s láthatóan rendszeres életet élt. Talán eljött az idő, hogy ismét családtagként kezelje a férfit.

Bezzeg kikoszarozta volna, ha tudja, mit forral, ha valamiképp beláthat sógora lelkébe; akkor ráébredt volna, hogy Jack jottányit sem változott, vagy ha igen, akkor csak tovább romlott: ez az ember semmilyen hitvány, aljas tettől, sőt bűntől sem riad vissza, csak hogy megkaparintsa a vagyont.

Egyébiránt, amióta elhagyták New Yorkot, Jack ügyelt rá, hogy egy szóval se említse a „szerelmét”, ahogy arcátlanul nevezte a dolgot, és a *Seamew*-n is tartózkodóan viselkedett. Testileg állandóan a két nővér mellett maradt, de most még egykedvűen hallgatott, magának tartotta meg gondolatait. Még jobban elkomorult, amikor Roger de Sorgues-ot bemutatták a két amerikai hölgynek, s azok szívesen fogadták a megnyerő modorú, vidám franciát. Csak az nyugtatta meg némileg Jacket, hogy Roger figyelmét ezerszer inkább Dolly kötötte le, mint a nővére.

A *Seamew* többi utasával vajmi keveset törődött. Jóformán azt sem tudta, hogy a világon vannak. Robert-t egyenesen levegőnek nézte.

Alice bezzeg nem hordta ilyen magasan az orrát. Női szemével hamar átlátta, mennyire ellentmond egymásnak a tolmács jó kiállása és alárendelt szerepe, s azt is megfigyelte, milyen kimért udvariassággal fogadja némely utas közeledését, így a Roger de Sorgues-ét is.

- Mi a véleménye a honfitársáról? - kérdezte egy nap emettől. Roger épp az imént váltott pár szót Robert-ral, aki szokása szerint kurtán válaszolt neki. - Úgy látom, nem könnyen barát-kozik.

- Öntudatos ember, aki nem akar kilépni a szerepéből - felelte Roger, s nem is próbálta titkolni, hogy rokonszenvez tartózkodó honfitársával.

- De hisz éppen hogy külön szerep illenék hozzá, ha emezt is ilyen önérzettel képes betölteni - szólt egyszerűen Alice.

Pedig Robert nem viselkedhetett örökké ilyen távolságtartóan. Már nem késhetett soká a pillanat, amikor igazából munkához kell látnia. Ebben a nagy nyugalomban már-már megfeledkezett valódi szerepköréről. De az első adandó alkalommal eszébe fog jutni, hogy miért is van itt - s erre az alkalomra még a *Seamew* első kikötéséig sem kellett várnia.

Amióta elhagyták a La Manche-csatornát, állandóan nyugat-délnyugatnak haladtak, ám kevésbé déli irányba, mint az Azori-szigetek fő csoportjának eléréséhez szükséges lett volna. Pip kapitány tudniillik a szigetcsoport legnyugatibb tagjai felé vett irányt, hogy utasai azokat is láthassák. Igaz, a dolgok állása szerint nem sokan értékelhették közülük Thompson e figyelmességét.

Az e témáról elejtett pár szó felkeltette Roger érdeklődését.

- Meg tudná mondani, professzor úr - kérdezte Robert-t négy nappal indulásuk után -, hogy a *Seamew* mely szigetekkel kerül szembe legelőbb?

Robert tanácstalanul hallgatott. Erről bizony halvány fogalma sem volt.

- Sebaj! - hagyta rá Roger. - A kapitány majd megmondja. Az Azori-szigetek Portugália birtoka, ugyebár? - kérdezte rövid szünet után.

- Hát, magam is úgy hiszem... - dadogta Robert.

- Meg kell vallanom, professzor úr, hogy én édeskeveset tudok erről a szigetcsoportról - folytatta Roger. - Ön szerint tartogat számunkra valami érdekeset?

- Kétségkívül - jelentette ki Robert.

- Pontosabban micsodát? - kötötte az ebet a karóhoz Roger. - Talán természeti látványosságokat?

- Hogyne, természetieket - szögezte le sietve Robert.

- S nyilván érdekes az építésze is?

- Magától értetődik.

Roger kissé meglepetten pillantott beszélgetőtársára. Ajkán kópés mosoly játszott. Újabb kérdést tett föl.

- Csak egy szót még, professzor úr. A program szerint csupán három helyen szállunk partra: Faialon, Terceirán és São Miguel szigetén. De van-e még több tagja is e szigetvilágnak? Lindsayné asszony érdeklődött, hogy hány tagú az Azori-szigetcsoporthoz, de én nem tudtam neki megfelelni.

Robert a kínok kínját állta ki. Kissé későn ébredt rá, hogy az égvilágon semmit nem tud mindarról, amiről neki lett volna feladata fölvilágosítani a többieket.

- Öttagú - jelentette ki vakmerően.

- Nagyon köszönöm, professzor úr - szólt csúfondárosan Roger, s búcsút vett honfitársától.

Robert, mihelyt magára maradt, tüstént a fülkéjébe sietett. Elindulásuk előtt Londonban még gondja volt rá, hogy bőségesen ellássa magát olyan könyvekkel, amelyekből tájékozódhatott a meglátogatandó vidékekről. Mily dőre is volt, hogy eddig nem ütötte föl őket!

Most bezzeg átfutotta az Azori-szigetokről szóló útikalauzt. Hajaj! Durva hibát vétett, amikor csak ötre becsülte a szigetcsoporthoz tagjainak számát. Valójában kilencre rúgott a számuk. Robert borzasztóan elszégyellte magát, s bár senki sem láthatta, fülig elvörösödött. Sietve próbálta behozni az elvesztegetett időt. A következő napokat a könyveibe bújva töltötte, s még késő éjjel is lámpafény szűrődött ki fülkéje ablakán. Roger észrevette a dolgot, és jót derült rajta.

- Biflázz csak, barátocskám! - somolygott. - Még hogy professzor úr! Én meg a római pápa vagyok!

A hetedik nap, vagyis május 17-én reggel nyolc órakor Saunders és Hamilton azzal léptek oda Thompsonhoz, hogy - mint az előbbi szárazon megjegyezte - a program szerint a *Seamew*-nak már előző éjjel a Faial-sziget fővárosa, Horta kikötőjében kellett volna horgonyoznia. Thompson, ahogy csak tudott, mentegetőzött, s mindent a tengerre fogott. Hát sejthette volna ő, hogy ilyen erős hullámmal és ekkora ellenszéllel kell majd megbirkózniuk? A két koma nem állt le vitatkozni vele. Ők egyelőre beérték azzal, hogy észrevételezték a szabálytalanságot. Önerzetesen visszavonultak, s a baronet azután családja körében öntötte ki epéjét.

Szinte azt hihetnék, hogy az elemekre és a hajóra is e tekintélyes utas kedélyhullámszállások voltak befolyással. A szél már napkeltekor kezdett alábbhagyni, s mostanra fokozatosan elült. Ennek hatására természetesen csillapult a hullámmal is. A hajó gyorsabban haladt előre, s enyhült a bukdácsolása is. A szél ugyan továbbra is szembe fújt, de olyan gyöngye fuvallattá szelídült, hogy a *Seamew* utasai akár a csendes Temzére is képzelhették magukat.

A szélcsend igen hamar éreztette üdvös hatását. Azok a szánandó utasok, akik már hat teljes napja nem mutatkoztak, most egymás után jöttek föl a fedélzetre. Holtsápadt orcák, megviselt arcvonások, szálnalmas emberi roncsok tűntek föl hosszú sorban.

Robert nem sokat törődött feltámadásukkal. A korlátra támaszkodva fürkészte a láthatárt, de a szárazföld csak nem akart föltűnni.

- Elnézést, professzor úr - hallott váratlanul egy hangot a háta mögül -, vajon nem arra járunk most éppen, ahol egykor egy egész kontinens süllyedt el: az Atlantisz?

Robert megfordult: Roger de Sorgues-gal, Alice Lindsayvel és Dollyval találta magát szemközt.

Ha Roger-nak az volt a szándéka, hogy e váratlan kérdéssel sarokba szorítsa honfitársát, akkor csak az idejét vesztegette. Robert tanult a múltkori leckéből, s már fölverte magát a szükséges tudással.

- De igen, uram - válaszolt.

- Tehát valóban létezett az Atlantisz? - Most Alice-en volt a kérdés sora.

- Ki tudja, hogy mi az igazság és mi a mese - felelte Robert. - Ennek a földrésznek még a létezéséről sem tudunk bizonyosat.

- De talán fennmaradt valami beszámoló, amely alátámasztja e feltételezést? - kérdezett tovább Alice.

- Nem is egy - kezdett bele Robert, hogy fölmondja útikönyve tartalmát. - Egyrészt itt van Meropea, amelyről a khioszi Theopomposz szerint Midász az öreg és szegény Szeilénosztól értesült; de ennél is fontosabb, hogy ránk maradt az isteni Platón beszámolója. Platón formálta elbeszéléssé a szájhagyományt, ő tette a történelem részévé a mondákat. Neki köszönhetjük, hogy az emlékezet láncolata sehol nem szakad meg, hanem évről évre, századról századra nyúlik vissza, és elvezet az ősidők homályába. Amit Platón történetíróként megörökített, azt Kritiasztól tudta, emez pedig még hétéves korában hallotta a kilencvenes éveit taposó dédapja, Dropidasz beszámolójában. Dropidasz pedig csupán azt ismételte el, amit számtalanszor elmondott neki jóbarátja, Szolón, a hét görög bölcs egyike, az athéni törvényhozó. Szolónnak a nyolcezer éves egyiptomi város, Szaisz papjai árulták el annak idején, hogy milyen háborúkról tudósítanak városuk műemlékei: ezeket egy, az övékénél is ezer évvel régebben alapított görög város lakói vívták a Héraklész oszlopain túlról, egy hatalmas szigetről beözönlő népekkel. Ha hihetünk ennek a hagyománynak, akkor az atlantisziak kipusztult népe Krisztus előtt nyolc-tíz évezreddel élt itt, s hazájuk pontosan a lábunk alatt terült el.²⁰

Percnyi csend lett, majd Alice kezdett tamáskodni:

- No de hogyan tűnhet el csak úgy egy ilyen hatalmas földdarab?

Robert bizonytalanul intett.

²⁰ A Khiosz szigetéről származó történész, (i.e. 378-323) a „Meropsz országáról” c. művében Szilénosz szatír beszél Midasznak, Frígia királyának Meropeáról: szerinte Európa, Ázsia és Afrika csak szigetek a világtengerben, s az egyetlen igazi kontinens az óriási Meropea, ahol örök boldogságban élnek az emberek.

Platón (i.e. 427-348) két dialógusában, a *Timaioszbán* és - jóval bővebben - a befejezetlenül maradt *Kritiaszbán* beszél az Atlantiszról. Kritiasz, Platón nagybátyja, nemcsak Dropidasz szavaiból ismerte a szolóni hagyományt, hanem - mint maga mondja - nagyapjától reá is maradtak Szolón írásai, s ezeket sokat tanulmányozta ifjúkorában. Szolón (i.e. 640-558) Amaszisz fáraó uralkodása idején, i.e. 569 körül látogatott el Szaisz (ma: Sa el-Hagar) kikötőjébe, amely valóban az egyik legősibb egyiptomi város.

Héraklész oszlopai: a Gibraltári-szoros.

Verne a *Nemo kapitányban* (2. rész, 9. fejezet: „Az eltűnt földrész”) egyszer már elég hasonló módon foglalta össze a platóni hagyományt.

- És abból a nagy szárazulatról egyetlen kő se maradt volna fenn?

- De fennmaradt - felelte Robert. - Mára is láthatók egyes hegyvonulatai, csúcsai, tűzhányói - már ha elfogadjuk, hogy ilyen eredetűek az Azori-szigetek, Madeira, a Kanári- és a Zöldfoki-szigetek. Minden mást elnyeltek a habok. A szorgosan művelt szántóföldeken az ekét hajók váltották föl. Néhány magasba törő csúcson kívül minden alámerült a kifürkészhetetlen mélységbe, minden az óceán fenekére süllyedt: a városok, az épületek, s főképp az emberek. Hírmondó sem maradt, aki beszámolhatott volna kortársainak a szörnyű végromlásról.

Ezt már nem az útikönyvből merítette, hanem saját kútfejéből tette hozzá: merészen társ-szerzővé avatta magát.

Meg kell hagyni, szavai hatottak hallgatóira. Elérzékenyültek, teljes iszonyát átérezték e tízezer éve történt szerencsétlenségnek, amelyhez hasonlókat nem ismernek a krónikák. Szemük a hullámokat kutatta: vajon milyen titkokat rejt a mélység? Ahol egykor búzakalász aranylott, virág nyílt és tág mezőket ragyogott be a nap, most örök homály uralkodik. Egykor madarak daloltak, férfiak éltek, asszonyok szerettek, lányok, édesanyák sírtak ott. De mára mindezt az életet, szenvedélyt és fájdalmat rejtelmesen elfödte, mérhetetlen hullámsírba temette az óceán.

- Elnézést, uram - hallottak egy hangot -, csak a végét hallottam annak, amit mondott. Ha jól értem, ezen a helyen valami borzasztó baleset történt, a tenger elnyelt egy hatalmas szárazföldet. Hát, uram, ha tényleg így volt, akkor igazán különös, hogy az újságok semmit nem írtak erről!

A társalgók meghökkenve fordultak a közbeszóló felé: a nyájas Blockhead úr volt az, családja körében. Hajh, de megsápadtak orcáik! Mily böjtös képet vágott a figyelemre méltó család!

A választ Roger-től kapták meg.

- Nocsak, maga az, drága uram? Végre jobban van? Örvendek! Hogyhogy, valóban nem olvasott az esetről az újságokban? Pedig biztosíthatom, hogy nagy teret szenteltek az eseménynek.

Blockhead már válaszra nyitotta a száját, amikor a harang ebédre szólította őket.

- Ez a jelzés muzsika a fülemnek! - kiáltott föl.

Azzal meg is lódult az ebédlő felé; nyomában loholt Georgina asszony és Abel fiuk. De - mily különös! - Bess és Mary kisasszonyok nem követték őket olyan sebesen, ahogy a többnapos böjt után elvárható lett volna. Ehelyett egy emberként iramodtak a hajó tatja felé. Egy perc múlva már Tigget terelgették: végre ismét hálójukba került a jómadár! Pár lépéssel lemaradva érkezett a Hamilton család: szemükben harag lángolt, ajkuk elvékonyult.

Tigg olyan volt ekképp, akár korunk Párisza, akiért három újmódi istennő verseng.²¹ Mivel a közmondás szerint a vakok országában a félszemű a király, azt is mondhatjuk, hogy ebben az égi hármásban miss Margaretre jutott Vénusz szerepe. Ez esetben a döllyfős Mary játszotta Junót, s a szögletesen zordon Miss Bessre maradt Minerva szerepe... E pillanatban kétség sem fért hozzá, hogy a bevett hagyománynak fittyet hányva Minerva és Junó aratnak győzelmet. Vénusz kéült-zöldült dühében.

Jó idő óta most először terítették meg ismét teljes hosszában az asztalt. Thompsont vegyes érzelmek fogták el a népes asztaltársaság láttán.

²¹ Párisz, a legendás szépségű trójai királyfi, Aphroditénak ítélte oda Erisz almáját, és ezzel kiváltotta a hiú Héra és Athéné haragját. (A római mitológiában Aphroditénak Venus, Hérának Iuno, Athénének Minerva felel meg.)

Az ebéd vége felé Blockhead egyenesen átszólt neki az asztal fölött:

- Drága uram - mondta -, az imént tudtam meg, hogy ezen a tájékon szörnyű szerencsétlenség történt. Egy egész vidék került mindenestül víz alá. Ezért bátorkodom javasolni, hogy indítson köztünk gyűjtést a katasztrófa áldozatai javára. Magam szívesen föliratkozom egy fonttal.

Úgy tűnt, Thompson nem érti.

- Miféle katasztrófára céloz, drága uram? Az ördög vigyen, ha egy szót is hallottam róla valaha!

- Pedig nem én találtam ki - kötötte az ebet a karóhoz Blockhead. - A professzor úrtól hallottam róla, s a mellette ülő francia úriember megerősítette, hogy az újságok is írtak a dologról.

- Kétségtelen! - kiáltott föl Roger, amikor őrá hivatkoztak. - Kétségtelen! De nem mai história ez. Jó néhány éve már mindennek. Várjon csak, mennyi is? Talán kettő? Nem, több annál... Megvan! Szent János napján lesz egészen pontosan nyolcezer-négyszáz éve, hogy az Atlantiszt elnyelték a hullámok. Szavamra, saját szememmel olvastam a korabeli athéni lapokban!

Az asztalnál mindenki fölnevetett. Blockhead eltátotta a száját. Talán meg is sértődött volna, hiszen a tréfa kissé durvára sikerült, de e percben nevetést is, haragot is elsöpört egy hang a fedélzetről:

- Szárazföld balra elől! - kiáltott egy matróz.

Az ebédlő azon minutában kiürült. Csak Pip kapitány nem hagyta zavartatni magát, ő nyugodtan befejezte az ebédjét.

- Maga szerint ezek sose láttak szárazföldet, uram? - kérdezte a lábánál kuporgó bizalmasát.

Az utasok fölsiettek a viharfedélzetre, és délnyugat felé meresztgették a szemüket, hátha megpillantják a beígért földet.

De még egy negyedórába is beletelt, mire az ő tengerhez nem szokott szemük is meglátta a láthatáron felhőszerűen kirajzolódó foltot.

- Eddigi útirányunkból ítélve - szólt Robert a mellette állókhoz - Corvo szigete lehet az, a szigetvilág legészakibb s egyben legnyugatibb tagja.

Az Azori-szigetek három jól elkülönülő csoportra oszlanak. A középső csoportba öt sziget tartozik: Faial, Terceira, São Jorge, Pico és Graciosa; az északnyugati és a délkeleti két-két sziget alkotja: Corvo és Flores, illetve São Miguel és Santa Maria; ez utóbbihoz jönnek még a Desertas nevű szirtek. A legközelebbi kontinentstől ezeröttszáz kilométerre eső, igen eltérő nagyságú szigetek több mint száz tengeri mérföld²² hosszan húzódnak el. Összterületük alig éri el a huszonnégyezer négyzetkilométert, lakosságuk a százhetvenezer főt. Gondolható hát, hogy széles tengersávok választják el őket, s egyik szigetről ritkán látni el a másikat.

Ahogy az már szokás, több nép is a szigetcsoport fölfedezőjének tartja magát. Bárkinek is legyen igaza e hiú vitában, annyi bizonyos, hogy a szigeteknek az 1427 és 1460 között betelepített portugálok adtak nevet, mégpedig egy akkoriban igen gyakori madárfajról, amelyet tévesen kányának vagy héjának²³ véltek.

²² 1 tengeri mérföld = 3 szárazföldi mérföld = 5,556 km. Amikor jelző nélküli mérföldről van szó, az itt mindig szárazföldi mérföldet (1852 m) jelent.

²³ „Héják” portugálul: *açores*.

Minderről Thompson kérésére Robert számolt be az utasoknak. Szép sikert aratott: alig nyitotta ki a száját, a legtöbben máris köréje gyűltek, nehogy elmulasszák a francia professzor egy szavát is. Utánuk aztán odasereglettek a többiek is. Robert így egy valódi kör középpontjában találta magát, s nem tehetett mást, mint hogy előadást rögtönzött nekik - ami munkaköri kötelessége is volt. Blockhead nem tartott haragot, inkább a hallgatóság első sorába tuszkolta jeles csemetéjét:

- Nyisd ki a füled - mondta neki -, hallgasd, mit mond a professzor úr!

Bármily váratlan, nem maradt távol Van Piperboom sem. Pedig az ő rotterdami fülkagylói hiába fogták fel Robert beszámolóját, érteni egy árva szót sem értettek belőle. Akkor mi csigázhatta föl mégis az érdeklődését? Rejtély. Csak annyi biztos, hogy ő is ott állt az első sorban, s tátott szájjal fülelt, itta magába Robert szavait. Jószerivel egy kukkot sem értett, de a pénzéért ez is járt neki.

Egy óra múlva Corvo több volt már, mint felhő: huszonöt mérföld távolságból valamelyest körvonalazódott a sziget tömege. Közben a láthatáron egy másik földdarab is kezdett kirajzolódni.

- Flores - jelentette be Robert.

A hajó gyorsan haladt. Hamarosan a részletek is egyre kivehetőbbé váltak: a habok fölé több mint háromszáz méter magas, meredek sziklafal tornyosult. A *Seamew* három mérföldnyire megközelítette, majd a kapitány délnek fordulva a part vonalát kezdte követni.

A kopár sziklafal hosszan elnyúlt és sehol sem ereszkedett lejjebb. Ijesztő, vad látványt nyújtott, ahogy a lábánál számlálhatatlan szirten tört meg a dühöngő tenger. A *Seamew*-n mindenkinek elszorult a szíve. Alig akarták elhinni Robert-nak, hogy ezen a vészterhes szigeten ezer emberi lény tengeti életét. Néhány zöldebb völgytől eltekintve mindenütt csak a félelmetes pusztulás nyomain akadt meg a szem. Életre semmi jel nem utalt a komoran feketéllő bazalton, sem a fenséges, kopár sziklatömbökön, melyeket valami mérhetetlen erő szórt szét, halmozott egymásra szeszélyesen.

- Mindez a földrengések műve - jegyezte meg Robert.

E szóra hirtelen megnyílt az utasok tömege. Johnson ingerülten lökdöste szét az előtte állókat, majd lecövekelt a *Seamew* tolmácsa előtt.

- Mit mondott, uram? - kiáltotta. - Csak nem földrengést emlegetett? Vannak az Azori-szigeteken földrengések?

- Legalábbis voltak - felelte Robert.

- És manapság?

- Manapság se Florensen, se Corvón nem reng már a föld - szót Robert -, de a többi szigetről, kiváltképp São Jorge-ról és São Miguelről, nem állíthatjuk ugyanezt.

E válasz hallatán Johnstont elfutotta a pulykaméreg.

- Hát ez példátlan botrány! - fordult Thompson felé. - Ilyesmire figyelmeztetni kell mindenkit, ördög és pokol! Bele kell venni a programfüzetbe! Uram, maga csak szálljon partra nyugodtan, és kövesse bárki, akinek nincs meg a magához való esze, de egyet mondok: én ki nem teszem a lábam a hajóról, érti?

E heves kijelentés után Johnson épp olyan viharosan távozott, mint ahogy jött. Hamarosan már a kávézóban hallották mennydörögni.

Félóra múlva a *Seamew* elérte e kietlen sziget déli csúcspontját. A zordon sziklafal e helyt megereszkedik, s a partvonalat egy alacsonyabb földnyelv zárja le, amelyet Robert a Peisquero névvel illetett. A kapitány ekkor két vonással nyugatra vette az irányt: Florest célozta meg, amelyet alig tíz mérföld széles szoros választ el Corvótól.

Amióta először észlelték, Flores jócskán nagyobb lett a láthatáron. Most már ki lehetett venni általános képét is. Jól látták a sziget hegycsúcsát, a kilencszáznegyvenkét méter magas Morro Grandét, s körötte a teraszosan a tengerig lejtő hegyeket, dombokat. A szomszédjánál nagyobb Flores hosszában tizenöt, széltében kilenc mérföldre rúg, területe jó száznegyvennyolc négyzetkilométer²⁴, s lakossága is eléri a kilencezer főt. Szemre is kellemesebb, enyhébb vidék. Az óceánig lenyúló dombságot zöld növénytakaró fedi, itt-ott néhány facsoporttal. A magaslatokon gazdag legelők, lejjebb lávafalakkal határolt és megtámogatott rétek fürödnek a napfényben. Az utasokat jobb kedvre derítette a természet e barátságosabb arca.

Amikor már egészen közel kerültek a sziget északnyugati végpontját alkotó Albarnaz-földnyelvhez, Pip kapitány egyenesen keletnek fordult. A *Seamew* így áthaladt a két ikerszigetet elválasztó szoroson: míg a kies Florest partközelségből szemlélhették, addig Corvo lassan elhalványult a láthatáron. A kapitány előbb délkeletnek, majd délnek fordíttatta a hajót. A *Seamew* délután négy órakor ért Santa Cruzzal szembe: az erős napfényben jól láthatták a sziget fővárosának házait. Ezután a *Seamew* ismét változtatott útirányán: a két első Azoriszigetet maguk mögött hagyván teljes gőzzel Faial felé indultak.

Santa Cruzt Hortától, Faial fővárosától körülbelül százharminc mérföld, vagyis tizenegy órányi hajóút választja el. Hét órára már alig látszóttak, s hamarosan végleg eltűntek az éjben Flores hegycsúcsai.

Mivel másnap zsúfolt napirend várt rájuk, aznap este korán elnéptelenedett a fedélzet. Már Robert is visszavonult volna, amikor Roger de Sorgues lépett hozzá, hogy pár baráti szót váltva jó éjszakát kívánjon.

- Jut eszembe - szólt még, mielőtt elváltak - tapintatlanság volna megkérdezni, kedves honfitársam, hogy mely franciaországi iskolában professzorkodik?

Robert nem esett zavarba, sőt fölnevetett.

- Csupán Thompson úr képzeletében - felelt vidáman. - Csakis ő adományozta nekem ezt a címet, pedig nem kértem rá, meghiheti.

Roger távolodó honfitársa után tekintett, s eltöprengett.

- Tehát nem professzor, s ezt maga sem titkolja. Hogy tolmácsnak alkalmi, az is nyilvánvaló. Izgat engem ez az úriember.

Egyelőre hanyag kézlegyintéssel intézte el a dolgot. Utoljára ő is lement a fedélzetről, de még ágyában sem hagyta nyugodni a kérdés, ott is ezt dünnyögte:

- Akármilyen legyek, ha nem láttam már valahol ezt az alakot!... De hol, mordizomadta, vajon hol?...

²⁴ Valójában 143 km².

6. MÉZESHETEK

Amikor másnap reggel hét óra körül Robert fölment a fedélzetre, a hajó már állt. Hortának, Faial szigete fővárosának kikötőjében horgonyoztak. Amerre csak tekintett, mindenfelé szárazföldet látott.

Nyugat felé két erődtől közrefogva terült el a takaros város: lépcsőzetes emelkedőin templomtornyok sorjáztak egymás fölött, együttesüket egy magaslaton fekvő, tekintélyes épület, az egykori jezsuita kolostor tetőzte be.

Északon a kikötő öblét egyfelől lezáró *Ponta Espalamaca*²⁵ állta útját tekintetének, délen pedig az ottani határt képező két sziklaszirt, illetve a *Monte Queimado* (Égett Hegy), amelyre a kikötőt lezáró gát támaszkodik, és a *Ponta da Guia* (Révkalauz-földnyelv), ez a kihunyt tűzhányó, amelynek kinyílt kráterét, a *Pokol Kazánját*, előntötte a tenger, s így, amikor ítéletidő fenyeget, néha itt keresnek menedéket a halászok.

Északkeleten messzebbre is elláthatott, egészen húsz mérföldnyire, a São Jorge szigetét nyugaton lezáró földnyelvig.

Keleten a *Pico* (a Csúcs) hatalmas tömbjét szemlélhette. Ez a név egyszerre jelöli a szigetet és a hegycsúcsot, amiképp a kettő a valóságban is egybeolvad. A hullámokból meredeken szökik magasba a sziget partja, és kétezer-háromszáz²⁶ méternyi szakadatlan emelkedés után a hegy csúcsában végződik.

Ezt a csúcsot Robert már nem láthatta. Úgy ezerkétszáz méteres magasságban ködfüggöny állította meg a tekintetét. Ez a páratömeg szüntelen örvénylésben volt. Míg tengerszinten a passzátszelek északkeletről fújtak, odafönt az állandóan kavargó páratömegből minduntalan kisebb-nagyobb foszlányok váltak le, s a délnyugati antipasszát az ellenkező irányba ragadta el őket.

Az átláthatatlan ködfüggönyön innen, a tengerig szabályosan ereszkedő hegyoldalban rétek, mezők és facsoportok vették körül a számos *quintát*,²⁷ ahová Faial módosabb lakói menekülnek nyáron a hőség és a szúnyogok elől.

Robert ebben a látványban gyönyörködött, amikor Thompson hangja ragadta ki szemlélődéséből.

- Jó reggelt, professzor úr! Érdekes vidék, nemde? Volna olyan kedves, hogy segítségemre lesz ma reggel, kedves professzorom? Mint tudja, az utasoknak a program szerint nyolc órakor partra kell szállniuk. Addigra meg kell tennünk a szükséges előkészületeket.

Ilyen szívélyes fölkérésre Robert nem mondhatott nemet. Thompsonnal együtt elhagyták hát a hajót, s a tengerparton Horta legközelebbi házai felé tartottak. Thompson nemsokára megállt, s egy nagyobbacska épületre mutatott. Robert egy szempillantás alatt lefordította, hogy mi áll a portugál nyelvű cégéren.

- Fogadó - szólt. - A Szűzhöz címzett fogadó.

- Ez a Szűz meg is felel nekünk. Menjünk be, uram, és beszéljünk a fogadóssal.

²⁵ Espalamaca-fok.

²⁶ Pontosan 2351 m: az Azori-szigetek - s egyben Portugália - legmagasabb csúcsa.

²⁷ Tanya, udvarház, nyári lak (portugál).

Csak hogy ezt láthatóan nem ostromolták a szállóvendégek. Még az igazak álmát aludhatta, mert csak egy negyedóra múlva került elő ingben-gatyában, álomtól bedagadt szemmel.

Robert tolmácsolásával máris a következő párbeszéd bontakozott ki a fogadós és Thompson között:

- Megebédélhetünk magánál?
- Ilyen korán?
- Dehogyan, majd tizenegykor.
- Hogyne. Ezért ugyan kár volt kiverniük az ágyból.
- Csak hogy nem egyedül jövünk.
- Azt látom. Ketten vannak.
- Hogyne, ketten, meg még hatvanhárman.
- Az ördögbe! - vakarta a fejét a fogadós.
- Nos? - tudakolta Thompson.
- Nos - határozta el magát a fogadós -, tizenegy órakor az asztalon lesz a hatvanöt adag ebéd.
- Mennyit kér érte?

A fogadós eltöprengett.

- Kapnak tojást - szölt végül -, sonkát, halat, csirkét és desszertet. Ezt huszonháromezer reisért tudom megszámítani, beleértve a bort és a kávé.

Huszonháromezer reis, vagyis fejenként alig két frank: hihetetlenül kedvező ajánlat. Thompson azonban másként gondolhatta, mert tolmácsa útján fergeteges alkuba kezdett. Végül tizenhétezer reisben egyeztek meg, ami francia pénzben körülbelül száz franknak felel meg.

Miután ezt a kérdést így megoldották, újabb alkuba fogtak, ezúttal a szükséges szállítóeszközökről. Tíz perc vita után a fogadós megígérte, hogy harmincezer reises átalányért (vagyis száznolcvan frankért) másnap reggelre hatvanöt hátsó jószágot kerít a turistáknak: lovat és szamarat, de főleg ez utóbbit. Kocsira kár is lett volna gondolni, mert abból bizony egy sem akadt a szigeten.

Robert, aki tanúja s egyben szereplője volt az eszmecserének, meglepve és nyugtalanul állapította meg, hogy Thompson bizony az égvilágon semmit nem készített elő, s csak a szerencse-csillagában bíz.

„Még sok kellemetességet tartogat ez az utazás!” - mondta magában.

Miután így mindenről gondoskodtak, Thompson és Robert visszasiettek az utasokhoz, akik már legalább egy fél órája várták kiváló ügyintézőjüket.

Valóban, hevesen ágáló csoportjuk már kint várakozott a parton. Mind partra szálltak - egyetlen kivétellel. Elias Johnson csakugyan úgy tett, ahogyan mondta: elvszerű távolmaradásával érzékeltette, hogy mennyire retteg a földrengésektől.

Érződött, hogy az utasok bosszúsak, de amikor meglátták Thompson-t és Robert-t, magától is oldódott a feszültség. Csak Saunders ítélte úgy, hogy föl kell szólamlania, de még ő is rendkívül mértékletes maradt. Beérte annyival, hogy fölmutatta az óráját, és szó nélkül, távolról hívta Thompson-t, hogy győződjék meg róla: a kismutató már jócskán elhagyta a nyolcat, a nagymutató pedig a hatoson is túlhaladt.

Thompsonnak erre nem volt szeme. Széles mozdulatokkal törölgette a homlokát, nyájaskodott, izgágán tevékenykedett: láthatta mindenki, milyen borzasztóan elfoglalt ember. Irányítása alatt az utasok formátlan tömege végül szabályos sorokba, hosszú, keskeny alakzatba rendeződött.

Az angolok egyébként, akik már megszokták az utazásnak ezt a sajátos módját, könnyen alkalmazkodtak e katonás alakisághoz. Oly természetesnek vették, hogy maguktól is sikerült négyes sorokba fölfejlődniük, összesen tizenhatba. Mindezen csak Roger de Sorgues lepődött meg kissé; bezzeg ő alig bírta visszafojtani a nevetését.

Legelőre, az első sorba Lady Heilbuth került, oldalán Sir Hamiltonnal. Nekik igazán kijárt ennyi. Maga a baronet is pontosan így gondolhatta, mert elégedetten ragyogott. A többi sort a véletlen és a személyes rokonszenvek rendezték össze. Roger könnyedén betársulhatott negyediknek a Lindsay család mellé.

Mondanunk sem kell, hogy Thompson nem állt be a maga kreálta alakzatba, hanem - akár egy segédtszót az arcvonal mögül - oldalról igazgatta csapatait: helyesbített egy-egy tökéletlen takarást, helyet mutatott néhány önállósodónak. Úgy jött-ment, mint egy hadvezér, avagy, hogy pontosabb hasonlattal éljünk, mint egy szófogadó diákjait terelgető kollégiumi felügyelő.

A menetoszlop adott jelre mozgásba lendült. Csatarendben végimentek a tengerparton, majd elhaladtak a Szűzhöz címzett fogadó mellett. Az elégedett fogadós az ajtóból nézte őket. Száz lépéssel odébb Robert intésére balra fordultak, s ezzel máris beértek Horta városába.

Közelről a város bezzeg korántsem volt olyan megnyerő, mint madártávlatból! Horta jószerivel egyetlen, a végén kettéágazó utcából áll, s ez a meredek, szűk, szabálytalan, rosszul kövezett út nem kedvez a sétának. Ráadásul már kora délelőtt az utca teljes hosszában perzselt a nap. Kegyetlenül égette az utasok tarkóját és hátát, s azok panaszkodtak is a nap hevére, de Thompson szigorú pillantása elnémította őket.

A hortai főutca házai nem szolgálnak annyi érdekességgel, hogy a lélek örömei feledtetnék a test nyűgeit. Lávából durván összerótt, földrengésállóknak szánt vastag falaik tökéletesen éreketlenek lennének, ha nem volna egyetlen eredeti vonásuk: az, hogy hihetetlenül mocskosak. E házak földszintjét rendszerint üzletek vagy ló- és marhaistállók foglalják el. Nem csoda, hogy az emeleti lakásokat a forráságban belengi a lenti istállók gyomorfordító bűze, s a legundorítóbb rovarok lepik el őket.

Mindegyik ház oldalából hasas veranda nyúlik be az utca fölé. Innen, lugasaik takarásából kémlelik és elemzik naphosszat Horta nőnemű polgárai az utca történéseit, a szomszédok és a járókelők minden lépését, s egyáltalán mindazt, amit elébük hoz a véletlen. De ezen a reggeli órán néptelenek voltak még a verandák, hiszen tulajdonosaik szokásuk szerint valószerűtlenül hosszúra nyújtották éji pihenésüket.

Amerre csak elhaladt a menetoszlop, a ritka járókelők meglepve fordultak utánuk, s a kereskedők is kiálltak boltjuk ajtajába. Mire véljük ezt a partra lépést? Talán újabb megszállásnak néz elébe a sziget, mint a hatalombitorló Dom Miguel idejében?²⁸ Egyszóval, megjelenésük osztatlan sikert aratott. Thompsonnak volt oka a büszkeségre - és ez meg is látszott rajta.

²⁸ Dom Miguel: IV. János portugál király (1816-26) két fiának egyike, aki apja halála után Pedro fivérével vívott háborút a trónért. Miguel kezdeti hadisikerei után Pedro hívei többek közt épp az Azori-szigeteken találtak menedékre. Az ún. miguelisták 1829-ben léptek partra az Azori-szigeteken, habár nem Faialon, hanem a terceirai Vila da Praia városánál, ahol elsőprő vereséget szenvedtek. A Dom Miguel hívei fölött aratott győzelem (= *vitória*) emlékére a várost mindmáig Praia da Vitóriának hívják.

De büszkeségért Sir Hamilton sem ment a szomszédba. Úgy menetelt az első sorban, mint aki karót nyelt, tekintetét valami egészen távoli pontra szegezte, s közben testének minden pontjából egy eszme sugárzott: „Én!” Kis híja, hogy csúnyán rajta nem vesztett kivagyiságán. Ha úriember módjára szerényen lesüti a szemét és a lába elé néz, akkor bizonyosan nem vágódik végig a hepehupás macskakövnön. Sir Hamilton szerencsére kéz- és lábtörés nélkül úszta meg a közbjátékot, felszerelésének egy pótolhatatlan alkatrésze viszont megsínylette a balesetet: Sir Hamiltonnak eltörött a cvikkere. Micsoda balvégzet! Milyen öröme maradhat még e vakká lett rövidlátónak?

Thompson, a lankadatlan ügyintéző szerencsére mindent látott. Tüstént fölhívta a baronet figyelmét egy kirakatra, amelyben néhány látszerészeti eszköz árválkodott. Robert segítségével egykettőre meg is kötötték az alkut a boltossal: kétezer reis - úgy tizenkét frank - ellenében az vállalta, hogy már másnapra megjavítja Hamilton pápaszemét.

Útközben benéztek néhány templomba és kolostorba, de sok érdekeset nem láttak. Temp-lomból ki, kolostorba be - míg végül veritékezve, fűjtatva, de mindvégig alakzatban fölértek a város feletti magaslatra: tíz óra körül a tengerre néző régi jezsuita kolostor lábánál álltak meg. Itt az oszlop fölbomlott, és Thompson jelére mindnyájan Robert köré gyűltek. Blockhead előretuszkolta Abel csemetéjét, aki mellé máris odaplántálta magát a tagbaszakadt Van Piperboom is, Rotterdamból.

- Az egykori jezsuita kolostort látják - jelentette be Robert, immár a hivatásos idegenvezető hangján. - Ennél szebb építményt nem emeltek a jezsuiták az Azori-szigeteken. Meg is tekint-hetik, amint a program javasolja, de figyelmeztetem önöket, hogy az épületet méretei ugyan tekintélyt parancsolóak, ám művészi szempontból teljesen érdektelen.

Az eddigi nevezetességektől elcsigázott utasokat nem kellett soká győzködni. Csak Hamilton követelte, kezében a programmal, hogy annak minden egyes pontját tartsák be, és önérzetesen be is vonult a kolostorba. Blockhead a maga részéről azt az éleselmejú megjegyzést tette, hogy legalább a méreteket megtekinthetnék, ha már egyszer tekintélyt parancsolóak - de a többiek oda se figyeltek a visszavonult vegyeskereskedőre.

- Térjünk most át programunk következő pontjára - szólt Robert, és föl is olvasta: - „Csodá-latos látvány. Öt perc”. Előttünk Pico szigete - magyarázta -; északra São Jorge-ot látják. Picón a quintáknak az a csoportja nem más, mint a La Madalena negyed, ahol Faial lakói a nyarat töltik.

Robert ezzel teljesítette is penzumát. Hallgatóinak köre felbomlott, a turisták szétszéledtek, s ki-ki a saját kedvére vette szemügyre az elébük táruló látványt. Lábuk alatt Horta városa lustán nyújtózott a tengerig. Szemben a Pico hatalmas tömbje meredt az égnek; csúcsa most is ködfüggöny mögé rejtőzött. A két sziget közti szorost most beragyogta a nap, s kápráztató aranyhídja São Jorge bíborló partján ért véget.

Amikor a baronet is végzett a kolostorlátogatással, a menetoszlop gyakorlott gyorsasággal alakult újjá. Már lendült volna a lábuk, amikor az akkurátus utas újfent előkapta szentírását, a napirendet, s mivel abban ez állt: „Csodálatos látvány. Öt perc”, ő ragaszkodott az öt is meg-illető öt perchez.

Kénytelenek voltak hát beletörődni e külön szeszélyeibe. Alakzatuk nem is bomlott fel, ha-nem egy emberként keletnek fordultak, s némi jogos morgás közepette újabb öt perc szemlélő-dést róttak magukra. A félvak Hamilton viszont nem tágitott: ő csakis nyugat felé fordult öt teljes percen át. Igaz, hogy abban az irányban csupán az egykori jezsuita kolostor vakítóan fehér falát szemlélhette - amelyet a legnagyobb jóindulattal sem lehet csodálatos látványnak

minősíteni -, de őt ez csöppet sem zavarta. A baronet az előírt öt percet a fal lelkiismeretes szemlélésével töltötte el.

Ezután végre továbbindulhattak.

Thompson éber szeme már az első lépések után észlelte, hogy az egyik sor a felére fogyatkozott. Két utas eltűnt - mégpedig a két nászutas, amint alaposabb vizsgálata kiderítette. Thompson összehúzta a szemöldökét. Nem kedvelte az ilyen egyénieskedést. De azután abba is belegondolt, hogy az étkezők számának csökkenésére hivatkozva akár méltányos árendéményt is kérhet a fogadóstól.

Fél tizenkettő volt, amikor a turisták még mindig rendezett, de elcsigázott csoportja betódult a Szűzhöz címzett fogadóba. A pirosposzgás gazda levett sapkával, nyájasan üdvözölte őket.

Letelepedtek az asztal köré. Hamilton Thompsonnal került szembe, amit senki nem irigyelt tőle. Mary és Bess Blockhead egy ravasz hadmozdulattal elszakadtak családjuktól, hogy zavartalanul boldogíthassák a véglegesen bekerített Tigget.

Amikor éhségük már kissé csillapodott, Thompson kikérte utasai véleményét Horta városáról.

- Nagyszerű! - kiáltott föl Blockhead. - Egyszerűen nagyszerű!

De hamar kiderült, hogy Blockhead egyedül áll e nézetével.

- Borzalmas város! - szólt valaki.

- És mocskos is! - tódította egy másik.

- Micsoda utca!

- Micsoda házak!

- Micsoda napsütés!

- Micsoda macskakő!

A legutóbbi megjegyzés, gondolhatjuk, a baronettől származott.

- És micsoda kifőzde! - nyikordult föl Saunders, mint egy kenetlen fűrészes. - Pedig elsőrangú szállodákat ígértek!

El kell ismerni, hogy Saundersnak volt valami igazsága. Tojás, sonka és csirke ugyan valóban került az asztalra, de milyen asztalra? Az abroszon öklömnyi lyukak tátongtak, villát csak vasból valót kaptak, s a kétes tisztaságú tányérokat nem cserélték a fogások között.

Thompson harciasan rázta a fejét.

- Kell-e mondanom, Saunders úr - sziszegte -, hogy az „elsőrangú szálloda” szavak jelentése teljesen viszonylagos? Ami Londonban külvárosi kocsmá, az Kamcsatkán kényelmes hotelnek számítana!

- S a latin, vagyis alsóbbrendű népeknél éppen úgy! - vágott közbe Hamilton. - Bezzeg, ha angol gyarmaton járnánk!

De a baronet nem fejthette ki gondolatait, mert az asztaltársaság már zajosan szedelőzködött. Thompson lépett ki utolsónak a házból: örömmel látta, hogy a menetoszlop máris újjáalakult. Mindenki magától visszaállt a reggel választott vagy véletlenül neki jutott helyre. Senki nem tiltakozott: bizony, az emberek hamar ragaszkodnak még az ilyesfajta tulajdonukhoz is.

Harmadszor is nekivágtak - ezúttal már jóval több helybéli közé vegyülve - a baronet számára balvégzetű utcának. Amikor elérték balesetének színhelyét, ez lapos pillantást vetett a boltra,

ahol segítségre lelt. A boltos éppen a küszöbön álldogált, akárcsak a környék többi kereskedője. Ő is felismerte alkalmi ügyfelét, sőt, olyan tekintettel kísérte, amelyben Hamilton - micsoda képtelenség! - lenézést és szemrehányást vélt fölfedezni.

Az utca végén balra fordultak, és a domboldalon fölfelé folytatták útjukat. Hamarosan elmaradtak az utolsó házak is. Pár száz méterrel odébb az utat már szeszélyesen kanyargó hegyipatak szegélyezte. Kies, változatos partjait a legtöbb turista egy pillantásra sem méltatta. Útprogramjukat, mondhatni, szemellenzőnek használták: ami abban nem szerepelt, az nem számított, sőt nem is létezett.

Fél mérföldnyi gyaloglás után olyan helyre értek, ahol az utat hatalmas sziklatorlat zárta le: tetejéről zuhatagként zúdult alá a patak vize. A menetoszlop egy pillanatra sem bomlott föl; kitértek jobbra, s tovább igyekeztek fölfelé.

A hőmérséklet még a nap legmelegebb órájában is elviselhető maradt. A szurdok, amelyben haladtak, bővelkedett fákbán: cédrusok, bükkök, dió-, gesztenye- és nyárfák vetettek jótékony árnyékot.

Egy órája kapaszkodhattak, amikor hirtelen kitárult előttük a láthatár. Egy éles kanyar után útjuk egy tágas völgy oldalában vitt tovább: a völgy nem volt más, mint a szurdok kiszélesedése.

Thompson jelére a turisták újból idegenvezetőjük köré gyűltek. Legénysége láthatóan beleszokott már a hadrendbe. Robert roppant nevetségesnek találta az utazásnak ezt a mélységesen angol módját, de volt annyi magához való esze, hogy ezt nem juttatta kifejezésre. Minden teketória nélkül, szenvtelenül belevágott:

- Hölgyeim és uraim, e helyütt telepedtek meg a szigetek első, még a portugálok előtti gyarmatosítói, a flamandok. Megfigyelhetik, hogy e völgy lakói mindmáig jórészt megőrizték őseik vonásait, szokásait, nyelvét és mesterségeit.²⁹

Amilyen hirtelen belekezdett, Robert épp olyan gyorsan el is hallgatott. Hogy a szerencsétlen turisták úgyis képtelenek lettek volna bármit is megfigyelni, az már nem rá tartozott. Egyébként mindenki elégedettnek tűnt. Ha a programban az állt, hogy „megfigyelhetik”, akkor ők meg is figyelték: madártávlatból, és senkinek nem jutott eszébe reklamálni.

Thompson újfent jelt adott, emberei összeszokott csapatként rendeződtek oszlopba, s közönyösen elfordították szemüket a varázslatos tájról.

Pedig jobban tették volna, ha elgyönyörködnek benne. A puha dombhátak közt elterülő, vergiliusi szelídségű³⁰ Flamand-völgyet víg erecskék szabdalták - ezek egyesültek lejjebb az imént követett, zúgó hegyipatakká. Búza-, kukorica- és árpatáblák váltakoztak dús marhalegelőkkel, s itt-ott, szeszélyes összevisszaságban, fehér házak csillogtak a napsütésben.

²⁹ Valójában gyakorlatilag egy időben telepítettek be portugál kisnemeseket, zsidókat, spanyolokat, bretonokat, flamandokat, mórokat stb. A flamandok behívásának külön oka az volt, hogy Tengerész Henrik (1394-1460) portugál király a húga, Izabella révén rokonságban állt Fülöp burgundiai herceggel, az angol király szövetségeseivel a százéves háborúban (1337-1455), amely különösen nagy pusztítást okozott Fülöp flandriai birtokain. Az igaz, hogy a flamandok tüstént nagy befolyásra tettek szert: Terceira, Faial és São Jorge első előjárói is flamandok voltak. Itt a Flamengos („flamandok”) nevű faluról van szó: Josse van Huerter 1468-ban kapott engedélyt I. János királytól, hogy földjeivel együtt letelepedjen itt.

³⁰ Olyan idilli nyugalmú, mint Vergilius pásztorkölteményeinek tájai.

- Mintha Svájc és Normandia egyesülne itt - szólt Roger.

- Hazánk tájait idézi - tette hozzá mélabúsan Robert, s továbbindult.

A menetoszlop kissé jobbra tért, hogy északról kerülje meg Horta városát, s a Flamand-völgy egykettőre eltűnt a szemük elől. A normand rétekre emlékeztető táj után most konyhakertek mellett haladtak el. Hagyma, burgonya, jamszgyökér, borsó s tucatnyi más zöldség sorjázott itt, de bőven láttak görögdinnyét, lopótököt, sárgabarackot és még száz más fajta gyümölcsöt is.

De el kellett hagyniuk e termékeny vidéket. Gyorsan múltak az órák, ezért Thompson úgy döntött, hogy felderítőútjukon nem hatolnak messzebbre az Espalamaca-foknál. Letért az első jobbra vivő útra, s megindultak lefelé, a város irányába.

Az utat itt villák szakadatlan sora szegélyezte: pompás kertjeikben egymástól elütő növény-fajták éltek jó szomszédságban.

Az egzotikus és az európai fajták keveredéséből gyakran rendkívüli nagyságú fák születtek. A tölgyfa mellett pálma magaslott, az akác szomszédságában banán- és narancsfák. A hárs- és a nyárfák társaságában eukaliptusz pompázott, a libanoni cédrus mellett brazil araukária állt. A fukszia olyan nagyra megnőtt itt, mint máshol a fák.

Délután négy óra volt. A nagy fák fenséges lombkoronáján a lenyugodni készülő nap ferde sugarai csak megszűrve hatoltak át. Ha az imént Kánaánban érezhették magukat, akkor ez maga volt a földi paradicsom.

A turisták ösztönösen lassítottak, elnémultak. Kényelmes tempóban, csöndben tartottak lefelé a fakoronák árnyékában, mégis fényben: élvezték a langyos, simogató szellőt, a kellemes sétát.

Így érték el a nyugati erődöt, majd egy mellvéden haladva a központi erődítményt is. Éppen fél hatot harangoztak, amikor a társasutasok a kikötőbe értek, oda, ahol Horta főutcája kezdődik. A menetoszlop ekkor fölslizott: néhányan visszatértek a hajóra, míg a kalandvágyóbbak még szétnéztek a városban.

Robert-nak még be kellett ugrania a Szűzhöz címzett fogadóba, hogy minden rendben legyen másnapra. Feladata végeztével már épp visszaindult a *Seamew*-ra, amikor Sir Hamiltonba ütközött.

Hamilton tájékozott a dühtől.

- Uram - mondta minden bevezetés nélkül -, különös dolog történt velem. A látszerész, akihez ma reggel bekísért, valami fölfoghatatlan okból nem és nem hajlandó elvégezni a javítást, amelyben megegyeztünk. Mivel egy árva szót sem értek a hablatyolásából, nagyon lekötölné, ha velem jönne, és magyarázatot kérne a viselkedésére.

- Parancsára - felelte Robert.

Beléptek a makacs optikus boltjába. Robert hosszadalmas és hangos disputába kezdett a mesteremberrel; valami mégis mulattatta, mert láthatóan nehezebbre esett visszafojtania a nevetését. Amikor elapadt a vita, Robert visszafordult a baronethez:

- Az ön előtt álló senior Luís Monteiro látszerész nem volt hajlandó és továbbra sem hajlandó kiszolgálni önt, mert...

- Mert...?

- Csupán azért, mert ön nem köszönt neki ma délután.

- Hogyan? - hűlt el Hamilton.

- Bizony, csakis ezért. Amikor ebéd után erre haladtunk el, senor Luís Monteiro éppen az ajtajában állt. Láttá önt, és abban is biztos, hogy ön is fölismerte. Ön ennek ellenére oda sem biccentett neki - s ezt ő főbenjáró bűnnek találja.

- Menjen a pokolba! - gurult dühbe Hamilton.

Alig figyelt oda Robert-ra, aki elmagyarázta neki, milyen hihetetlenül szigorúak az illemszabályok az Azori-szigeteken. Itt minden lépést megrögzült szabályrendszer irányít. Ha meg szeretnénk látogatni egy barátunkat, legyen rá gondunk, hogy előbb beleegyezését kérjük. Az orvos itt csakis akkor gyógyít, a cipész csak akkor varr cipőt, és a pék is csak akkor süt kenyeret, ha minden egyes találkozáskor szívélyesen üdvözljük, nem is szólva a figyelmes ajándékokról, amelyekben mesterség szerint eltérő, de előre meghatározott időpontokban illik kedveskednünk nekik.

Mindez nehezen ment a baronet fejébe. De mit volt mit tenni, beadta a derekát. Beleegyezett, hogy Robert szíves szavakkal kieszközölje a kevély Luís Monteiro bocsánatát, s az újból ígéretet tett, hogy megjavítja a szemüveget.

Hamilton és Robert épp akkor értek vissza a *Seamew* fedélzetére, amikor a harang vacsorára szólította a késlekedőket. Az estebéd vígan telt. Egy utas sem akadt, akit ne bűvölt volna el utazásuk kezdete. Többen örvendve említették föl, hogy a jó hangulat egy pillanatra sem romlott el a társasutasok közt.

Az igaz, hogy Horta városában némileg csalódtak, de a természet remekeit mindnyájan bámulatosnak találták. Hiszen hogy is felejthetnék a Flamand-völgy Svájcot idéző látványát, a Ponta Espalamaca környékének dús mezőit, vagy visszaútkukat a tenger partján és a nagy fák jótevő árnyékában?

Blockhead heves tetszésnyilvánítása még az általános jókedven is túltett. Többször is a leghatározottabban kijelentette asztalszomszédjának, hogy ő ennél szebbet még soha - de érti, soha életében! - nem látott.

Az ellenzék tétlenségre volt kárhoztatva. Az Általános Ügyintéző olyan elsőpró támogatást kapott, hogy Hamilton és Saunders ki se nyithatta a száját.

Különösen ez utóbbi volt harapós kedvében. Vajon miért? Tényleg annyira rossz lett volna a természete, hogy mások öröme fájdalmat okozott neki? Vagy sebzett gőgjére öntött forró ólmot az általános megelégedés? Bizony, ezt hihette bárki, aki kihallotta morgásából, hogy milyen becsmérő jelzőket szór útitársaira, akik elégedettségükkel a társasút fényes sikerét vetítették előre. Saunders nem is bírta soká, fölpattant az asztaltól, és a viharfedélzeten szellőztette meg áporodott gondolatait.

A friss levegő lassan enyhülést hozott sebzett szívének. Késpenge vékonyságú ajkára mosoly ült ki, és megvonta a vállát.

- Jó, jó - morogta -, de ezek még csak a mézeshetek!...

Azzal egy hintaszékbe dőlt, és békésen szemlélte a csillagos eget, amelyről egyszer - ebben biztos volt - Thompson csillaga végleg lehanyatlik.

7. BEBORUL AZ ÉG

Még alig pitymallott, amikor fülsiketítő láрма verte ki az álmot a *Seamew* utasainak szeméből. Zúgott a gőzgép, a fedélzet nehéz tárgyak alatt döngött. Ekkora zenebona a legmélyebben alvókat is fölriasztotta. Hét órára az utolsó zúgolódó, mérgelődő utas is feltűnt az aznap a szokással ellentétben lemosatlanul maradó fedélzeten.

A hajó teljes hosszában szeneszsákokkal rakott dereglyék voltak kikötve. Terhüket csörlő emelte magasba s eresztette le a hajófenékre.

- Kedves ötlet! - szólt fennhangon Saunders, amikor Thompson éppen arra járt. - Nem lehetett volna tán két órával később behajózni ezt a szentet?

Jogos megjegyzése visszhangra talált.

- Úgy bizony! - helyeselt élénken Sir Hamilton.

- Bizony! - ismételte a máskor elnézőbb Cooley tiszteletes is, és szavát általános mormogás kísérte.

De Thompson se látott, se hallott. Mosolyogva járkált a csoportok között, s ő nevetett elsőként e bosszúságon. Ki korán kel, aranyat lel - érvelt. Kit ne fegyverzett volna le ez a törhetetlen vidámság?

Az aznapi program kirándulást irányzott elő a Caldeirához, vagyis a Kazánhoz, ahogy az Azori-szigeteken a tűzhányókat szokás nevezni. Az indulás pontban nyolc órára volt kitűzve. A parton már egy nagy csapat számár és hajcsárjaik várták az utasokat.

A fogadás ígérete dacára egyetlen ló sem alázta meg jelenlétével korcs rokonait. Csupa szamarat kaptak. A hatvanöt csacsi mindegyikét külön hajcsár vezette. A népes csorda láttán a társasutazók ismét tiltakozni kezdtek. Méghogy számárhátra szálljanak! Ezt először többen kerek perec megtagadták: volt, aki a reumájára hivatkozott, mint a tisztelendő; Lady Heilbuthnak és másoknak a szemérme tiltotta a szamaragolást, megint mások pedig - élükön Sir Hamiltonnel - úgy találták, hogy a méltóságukon esnék folt. Saunders nem is indokolta meg hangos szemrehányásait. Thompson hosszas egyezkedésre kényszerült. Negyedórán át tartott a ribillió: nők kiabáltak, hajcsárok káromkodtak, kérdések, kiáltások, indulatszavak röpködtek.

A legtöbb utas mégis kitűnően szórakozott. Miután hét napig be voltak zárva, s a nyolcadikon csoportban terelgették őket, a turisták most megörültek a váratlan kiruccanásnak. Ezek a tisztviselők, hivatalnokok, kereskedők és tőkepénzesek, csupa megállapodott felnőtt ember, akik a *Seamew* emberi rakományának legnagyobb részét képezték, egy napra most mind visszafiatalodtak, s öreg és fiatal, pocakos és sovány jókedvűen kapaszkodott föl a béketűrő csacsik hátára. Minél inkább felvidultak ők, annál komorabb lett Saunders: végül szó nélkül ő szállt utoljára nyeregbe.

Tigg bezzeg elsőként kapott számárra.

Amíg mások vitatkoztak, addig az ő két őrangyala, Bess és Mary, nem vesztegette az időt. Sorban megvizsgálták mind a hatvanöt szamarat, megszemlélték az összes nyeret, és kiválasztották a három legjobb és legkényelmesebben fölszerszámozott jószágot. Tiggnak, ha akarta, ha nem, ezek egyikére kellett föl szállnia. A két Blockhead kisasszony meg csak ajnározta tovább: jól ül? megvan mindene? Fehér kacsójuk még a kengyelt is Tigg lábához igazította. Kezébe adták volna a kantárt is, ha az azori szamarakat ellátták volna ezzel vagy bármi hasonló alkalmatossággal.

Az Azori-szigeteken gyeplőszár helyett a hosszú ősztoke dívik: ezzel terelgeti az állatot a mellette gyalogló hajcsár. Ha a füles túl gyorsan lépked vagy megszalad egy meredek lejtőn, akkor egyszerűen a farkánál fogva tartják vissza.

- Ahány ház, annyi szokás! - nevetett Roger. - Nálunk a másik oldalon van a zabla, ennyi az egész!

Amikor mindenki elkészült, Thompson észrevette, hogy három számarának nem akadt gazdája. Nem jött el a nagyhangú, de nyúlászívú Johnson, aki ezt be is jelentette. A másik két hiányzó pedig nem volt, nem is lehetett más, mint a tegnap kámforrá vált ifjú pár.

Fél kilenckor - a „ha ló nincs, számár is jó” bölcsesség jegyében - végre útnak eredt a csacsimenet. Thompson szamaragolt az élen, mellette szárnysegéde, Robert, s mögöttük kettesével az egész sereg.

A hatvankét számaron léptető utas és hatvankét gyalogos kísérajuk hatalmas feltűnést keltett Horta főutcaján. Mindenki a kapujából, ablakából nézte őket - már aki kikászálódott addigra puha takarói közül. Köztük volt a fontoskodó Luís Monteiro is. Előkelően bő kabátba burkolózva, ajtófélfájának támaszkodva, méltóságteljes tartásban szemlélte a turisták felvonulását, de egy mozdulata sem árulta el, hogy heves érzelmek dúlhatnak kebelében. Az illemtudás e szobra egy pillanatra mégis megelevenedett, szeme fölcsillant: Sir Hamilton haladt el előtte.

Habár a baronet rosszul látott cvikkere nélkül, szerencsére fölismerte kérelmelhetetlen illetanárát, s bár nagy kínban volt, pompás üdvözlést vágott ki. A büszke Luís Monteiro viszonzásképpen földig hajolt, s máris eltűnt üzlete mélyén. Kiengesztelődve nyilván a megígért javítás után nézett.

Hamarosan elértek oda, ahol a főutca kettéágazik. Az elől haladók már be is fordultak jobbra, amikor valaki fölkiáltott, majd dobogást, óbégatást hallottak. Mindenki megtorpant, Thompson pedig hátrasietett a közjáték színhelyére.

Az egyik leghátsó sorból két test zuhant ki a hepehupás kövezetre. Az egyik egy számaré, a másik - kis híján épp oly terjedelmes - test a rotterdami Van Piperboom úr volt.

Emennek legalább nem esett nagyobb baja. Thompson látta, hogy nyugodtan föltápáskodik, és szomorúan szemléli balvégzetű hátasát. Az azori számár, igaz, teherbíró állat, de neki sem határtalanok a képességei. Van Piperboom túllépte a határt, és szamarának vagy az erei pattantak meg, vagy más baleset érte: a szegény pára nem állt talpra többé, és kilehelte lelkét.

Ezt a megállapítást hatalmas lárma, fölfordulás előzte meg. A turisták nagyokat nevettek, a hajcsárok kiabáltak, tíz perc is eltelt, mire hivatalosan elhunynak nyilváníthatták a szamarat. De mi legyen most a megoldás? Bármely jószág az elődje sorsára jutna.

- Az ördögbe - türelmetlenkedett Thompson -, nem maradhatunk itt napestig! Ha egy számár nem bírja el, hozzanak kettőt!

Amikor a hajcsár Robert hűséges tolmácsolásában meghallgatta e javaslatot, ihletetten a homlokára csapott, és levágtatott a lejtőn. Kisvártatva három kollégájával tért vissza, négy friss állatot vezettek. A szamarakat két párba állították, és a hátukra páronként egy furcsa tákolmányt, két erős rúd közé szíjából rögtönzött karosszékfélét kötözték. Piperboomot társai tapsvihara közepette együttes erőfeszítéssel föltuszkolták az egyik rögtönzött ülésbe, és a karaván végre folytathatta útját.

Robert Thompson kérésére előbb még megérdeklődte, mi célból követi őket a két teher nélkül párba fogott számár. A kérdezett hajcsár végigtekintett utastársuk nyomasztó testtömegén:

- Váltásnak! - felelte.

Bármilyen gyorsan is intézkedtek, már kilencet ütött az óra, mire a menetoszlop újból fölkerekedett. Thompson megüzente az elől haladó hajcsárnak, hogy lépjen ki, amennyire csak bír. Nem vesztegethették az időt, ha az est leszállta előtt oda-vissza meg akarták tenni a Hortát a Caldeirától elválasztó tizenhatsz kilométert. De a megszólított hajcsár kiábrándítóan rázta a fejét, és a szamarak egy szikrányit sem gyorsítottak léptükön. Robert, amennyire tőle tellett, csitította Thompson, és elmagyarázta neki, hogy az azori szamarak menetsebessége mindig egyforma, s azon változtatni lehetetlenség. Lassúvérű állatok ezek, ám annál biztosabb a léptük a nyaktörő utakon, ahová mindjárt föl fognak hágni.

- Egyelőre még jó az út - morogta Thompson.

Valóban, a kissé keskeny út nem okozott különösebb nehézséget. Miután Hortát elhagyva először szép narancsültetvények között haladtak el, most egy tágas völgyben találták magukat, amelynek lejtőin itt-ott bükkfacsoportok tarkították a rétet. Hátasaik patája biztos támaszra talált az enyhe, szabályos emelkedőn. De minél inkább eltávolodtak a tengertől, annál jobban változott a táj képe. Előbb sűrű fenyves váltotta fel a bükköst, majd lassanként elmaradt minden megművelt föld. Az ösvénnyé keskenyedő út hurkot vetett balra, és szerpentinként kigyózott tovább az összeszűkülő völgy oldalában.

Most mutatták csak meg a szamarak, hogy mire képesek. A derék állatok másfél óráig kaptattak a hajcsárok kiáltásai és hathatós ösztökélése közepette, és egyszer sem botlottak meg a sziklás, omlatag terepen.

Hegymászásuk közben Piperboom többször is válságos helyzetbe került. Függőszéke az éles kanyarokban nem is egyszer túllendült a kitaposott ösvény szélén. Meg kell hagyni, a szeme sem rebtent, s ha netán érzett is félelmet, az aligha zavarta a pöfékelésben, mert a pipája egy percre sem aludt ki.

Amikor a fárasztó ösvény végére értek, a csúcson egy újabb, az előzőnél szélesebb völgy tárult fel előttük, amely a környező dombok ölelésében egyfajta fennsíkot képezett. Piperboom itt átszállt a másik ülésbe, hogy eddigi karosszékeének nyolc lába megérdemelt pihenőhöz jusson.

Utasaink körbetekintve azt hitték, hogy más országba vetődtek. A bőséget szűkölködés váltotta föl: mindenfelé a dúsgazdag természet és az emberi gondatlanság jeleit látták. A rest lakók lépten-nyomon hagyták elgazosodni a termékeny földet. Csupán néhány tábla farkasbab, manióka, jamszgyökér zöldellt itt-ott, de ezeknek is szűk teret szabott a környező elvadultság. Az ösvény hol gázos térségeken vágott át, hol mirtusz, boróka, puszpáng, satnya cédrusok sűrűjében tekergett. Csupán néhány kunyhó, vagy inkább viskó tűnt föl időnként a távolban. Egyetlen falu került az útjukba fél tizenkettő tájt: itt annyi disznó és kutya nyüzsgött, hogy alig bírtak áttörni közöttük. Azután magukra maradtak. Csak nagy ritkán keresztezte az útjukat egy-egy csendes, komoly idevalósi: többnyire bő kabátjukba burkolózó, arcukat csuklyájuk szélével eltakaró asszonyok. Minden arról árulkodott, milyen nyomorban élnek e szigetcsoport lakói, ahol az élet az utak hiánya miatt a tengerpartra összpontosul.

Már jócskán elmúlt egy óra, amikor az utasok fölérték a Caldeira csúcsára, 1021 méteres³¹ magasságba. A kimerült, farkaséhes turisták nem fogtak ki a szemrehányásból. Már nem csak Hamilton és Saunders panaszkodtak föl, hogy gúnyt űznek a programból. Mivel általában erős gyomor teszi az erős jellemet, nem csoda, hogy azok tiltakoztak a leghevesebben, akiknek máskor szavát is alig lehetett hallani.

³¹ Valójában 1043 méter.

De mintegy varázsütésre mindenki elfeledkezett jogos sérelmeiről...

A Caldeira csúcsán, ahová most följutottak, még angol - vagyis közönyös - létükre sem tudták levenni a szemüket az eléjük táruló fenséges látványról.

Az égbolt végtelen kékje alatt, a diadalmas naptól lángra gyúlt tenger ölén ott terült el lábuknál az egész sziget. Világosan láthatták minden részletét: az alacsonyabb csúcsokat, az előhegyeket, a legkisebb völgyeket és patakokat, a tengerben a habtarajtól fehérülő szirteket. Messze északkeleten Graciosa orma magaslott. Közelebb, keletebbre, São Jorge hosszú szigete nyúlt el lágyan a hullámokon, akár egy puha nyoszolyán, míg emennek hegyein és síkjain túl, a láthatár legtávolibb részén egy párafolt sejtette, merre terül el Terceira szigete. Aki északnak, nyugatnak vagy délnek fordult, csak űrt látott: ha viszont tekintete csaknem teljes kört leírva visszatért keletre, Pico óriási tömegébe ütközött.

Ritka véletlenképpen a Picót éppen nem övezte ködgallér, s egyenes tömbje merészen szökött a fényes égre. A fenséges csúcs ezer méterrel magasodott szerényebb szomszédai fölé, s e szép nap magasztos békéjében gögösen uralkodott fölöttük.

Ötperces szemlélődés után továbbindultak, mert kétszáz méterrel odébb másfajta látvány várta őket. Amikor a turisták fősorakoztak a hat kilométeres, szabályos körvonalat leíró oromszélen, lábuk alatt ott tátongott a kihunyt tűzhányó krátere. A meredély éppen olyan mélységben végződött, amilyen magasba ők az imént nagy nehezen fölkaptattak. A hatszáz méteres szakadék falain töredezett gerincek ágaztak szét a középponttól a perem felé, köztük áthatolhatatlan növényzettel benőtt vágatok húzódtak. A mélyben, a nap merőlegesen beeső sugaraiban egy tavacska csillogott, amelybe egy pihent agyú angol egykor arany- és ezüstpikkelyes kárászokat telepített. A tó körül birkák legelészték, gyapjuk fehér foltja kirítt a fű világos- és a bozót sötétebb zöldjéből.

A program szerint most le kellett volna ereszkedniük a kihunyt kráterbe. A késői időpontra való tekintettel Thompson mégis azt merte javasolni, hogy ez egyszer térjenek el útitervüktől. Gondolhatjuk, hogy egyesek tiltakoztak. Mások azonban - jóval többen - amellet voltak, hogy tüstént forduljanak vissza. Hallatlan újdonság: Sir Hamilton is az elsők között tiporta lábbal a regulát. Nyomorúságos helyzete készítette erre: hiába követte ugyanis nagy odaadással Robert mutatóját, hiába fordult lelkiismeretesen Pico, São Jorge, Graciosa és Terceira, majd végül a hegy gyomrában rejtőző tó irányába, a nélkülözhetetlen cvikkerétől megfosztott Sir Hamilton mit sem látott e számos csodából, s ezért az ő számára a bámulat még a többiekénél is kevésbé volt képes ellensúlyozni gyomra gyötrődését.

Amint ez már szokás, a többség akarata döntött, s a menetoszlop visszafelé is bejárta az imént megtett utat. Ez különben gyorsabban ment. Negyed háromkor a társasutasok beértek az egyszer már látott faluba. Itt kellett megebédelniük, legalábbis Thompson bejelentése szerint.

Az alig tucatnyi viskóból álló nyomorúságos falucska láttán a legelszántabbakat is elfogta a nyugtalanság. Vajon hogy az ördögbe remélheti Thompson, hogy elegendő rágnivalót talál itt százhuszonhét állkapocsnak, még ha a hosszú böjt után a vasszeget is megennék? Különben rögtön ki is világlott, hogy e fogas kérdésre Thompson sem tudja a választ, csak a szerencse-csillagában bízik.

A karaván a kiszélesedő ösvény közepén állt meg, ez alkotta a falu egyetlen utcáját. Szamár, hajcsár és társasutas mind mozdulatlanul várakozott, míg körülöttük disznócsorda, kutya-falka, s az azori feleségek legendás termékenységének élő bizonyítékául számos bamba képű gyerkőc nyüzsgött.

Thompson hosszan járatta körbe szorongó tekintetét, míg végre döntött. Magához szólította Robert-t, majd a legnagyobb kunyhóhoz lépett, amelynek ajtajában egy rosszcarcú férfi könyökölt, úgy szemlélte e szokatlan látványt, az angol karavánt. Robert alig pedzette a paraszt otromba tájszólását. Azért valahogy megértették egymást, s így Thompson bejelenthette, hogy az ebéd egy órán belül asztalra kerül.

A hírt nagy zúgolódás fogadta. Ez már mégiscsak több volt a soknál. Thompsonnak most minden tehetségét latba kellett vetnie. Egyik utastól a másikhoz lépett, ki nem fogyott a nyájas szóból és mézes-mázás bókából. Bejelentése szerint az ebédnek fél négyre kell elkészülnie, s ha ezt mondta, akkor úgy is lesz.

Így is lett.

A paraszt gyorsan dolgára indult. Kisvártatva két hímnemű bennszülöttel és öt vagy hat fehércseléddel tért vissza. Az ebédjük oltárán feláldozandó állatokat vezették, többek közt egy kecses szarvval ékes tehénkét, amely nem lehetett magasabb nyolcvan centiméternél, vagyis egy testesebb kutyánál.

- Íme, egy corvói tehén - szólt Robert. - E sziget különlegessége ez a marha, amelynek mindene megvan, csak éppen kicsiben.

A csorda és vezetői eltűntek a viskóban. Egy óra múlva Thompson bejelenthette, hogy készen van az ebéd.

Furcsa egy étkezés volt ez!

A házba édeskevesen fértek be az utasok közül. A többiek a szabad ég alatt helyezték magukat úgy-ahogy kényelembe, ki a küszöbön, ki egy nagyobb kőre ülve. Mindenki tökkobakot tartott az ölében, tányér híján ebbe szedték az ételt. Kanálra és villára gondolniuk is kár lett volna.

Az előkészületek láttán Saunders jót mulatott magában. Hogy is tűrheti el illusztris társaságuk Thompson hihetetlen nemtörődömségét? Nem fogják megállni tiltakozás nélkül, perpatvar és viszály várható. Saundersnak erre a gondolatra remek hangulata támadt.

Bizony, minden arra utalt, hogy a társasutasok szívében harag fortyog. Nem sok szó esett köztük. Láthatóan rosszul viselték a kirándulások előkészítetlenségét, a teljes szervezetlenséget, az Általános Ügyintéző szeszélyeit.

Akárcsak Saundersnak, Robert-nak is világos volt, mennyire próbára tette ügyfeleinek türelmét a gondatlan Thompson. Így étkeztetni kényelemhez szokott nagypolgárokat, elegáns és gazdag hölgyeket! De Saundersszal ellentétben Robert nem mulatott a helyzeten, sőt erejéhez mérten igyekezett helyreütni feljebbvalója hibáját.

Körülnézett a falucska viskóiban, és talált is egy alkalmasnak nevezhető asztalkát és néhány nagyjából ép zsámolyt. A zsákmányolt bútorokat Roger segítségével egy cédrus árnyékába vitte, Lindsay asszonyék számára. A két fiatalember folytatta a vadászatot, s nem is eredménytelenül. Találtak asztalkendőket, néhány edényt és kést, sőt egy háromszemélyes étkészletet is: micsoda fényűzés! A két amerikai hölgy pár percen belül vonzóan megterített asztalhoz ülhetett.

Ha a két francia díjazást remélt segítségéért, bőkezűbb fizetést nem is álmodhatott a nővérek meleg tekinteténél. A hölgyek láthatóan hálásabbak voltak, hogy nem kell kézzel enniük, mintha Robert-ék az életüket mentették volna meg. De szűkkeblűség is lett volna fizetséget elvárni, hiszen a férfiak amúgy is élvezték a mozgalmas vadászatot. A nagy vígságban Robert megfeledkezett szokásos tartózkodásáról: nevetett, tréfálkozott, és amikor Roger hívta, hogy üljön az ő találékony szorgalmából megterített asztalhoz, készségesen eleget tett az invitálásnak.

Időközben megkezdődött az ebéd felszolgálása, ha szabad ezzel a magasröptű kifejezéssel élnünk. A botcsinálta szakácsok nyalka pincérekévé vedlettek át. Öblös agyagkondérban hordták, merték a szerteszét ülők tökedényeibe a jó csípős marhagulyást, amelyhez könnyen csúszott a sűrű helyi bor. Más póri alakok meg olyan malomkerék cipókat raktak le az étkezők mellé, hogy a legtágabb bendőjük is elborzadtak a láttán.

- Ez itt kenyeres vidék - magyarázta Robert, amikor Alice meglepve felkiáltott. - Nincs is földműves, aki ne enne meg napjában legalább két font kenyeret. Úgy tartja a mondásuk, hogy „a kenyér fél egészség”.

Európai gyomortól aligha lehet elvárni ilyen teljesítményt. Mindenki elfintorodott, aki csak belevájta a fogát a kukoricalisztből készült, szemcsés örleménybe.

Lindsay-ék és két társuk önfeledten adták át magukat a szokatlan étkezés örömének. Az egymás mellé rakott kendőktől fehérítő asztal egy kerti ünnepség hangulatát kölcsönözte kalandjuknak. Úgy szórakoztak, ahogy fiatalokhoz illik. Robert egy órára meg is feledkezett tolmács mivoltáról, ismét olyan lett, mint a többiek, s visszavedlett megnyerő és eleven önmagává. Sajnos, hiába próbálta öntudatlanul letenni beosztása terhét, az egy pillanatra sem hagyta szabadulni. Egy jelentéktelen apróság visszatérítette a valósághoz.

A gulyást saláta követte. Válogatni nem válogathattak, de tény, hogy ezen a salátán az ecetes nyakonöntés sem segített: már az első falat után undorodva kiáltott föl mindenki. Thompson odahívta Robert-t, hogy faggatná ki a parasztot.

- Ez farkasbab, méltóságos uram - felelte emez.

- No, elég nyögvenyelős ez a maga farkasbabja - mondta Robert.

- Nyögve... micsoda? - értetlenkedett a falusi.

- Nyögvenyelős. Kemény.

- Hát, nem tudom - vágott ostoba képet a paraszt -, szerintem nem kemény.

- Szóval maga szerint nem kemény? Talán bizony elsózva sincsen?

- No, hogy sósnak sós, az biztos. Tengervízben ázott, méltóságos uram, lehet, hogy túl soká maradt benne.

- Értem - szót Robert. - De miért kell tengervízbe áztatni a farkasbabot?

- Hogy elmenjen a keserű íze, méltóságos uram.

- No, barátom, sajnálattal kell közölnöm, hogy keservesen keserű maradt.

- Akkor talán mégsem ázott elég soká - szólt szenvtelenül a paraszt.

Ebből a fafejből többet nem lehetett kihúzni. Az ebédezők nem tehettek jobbat, csöndben beletörődtek sorsukba. Rávetették magukat a kukoricakenyérre, és - ki hitte volna? - nem egy brit gyomor végül még kevesellte is a cipót.

Robert úgy tett, mint a többiek, de jókedve már tovatűnt. Nem is ült vissza a vidám asztaltársasághoz, hanem magányosan fejezte be ebédjét; már sajnálta is, hogy egy időre kizökkent szokásos tartózkodásából.

A karaván negyed öt körül kerekedett fel. Mivel sürgette őket az idő, a szamaraknak most mindenáron gyorsítaniuk kellett léptükön. A kanyargós ösvényen igen mozgalmasra sikerült a leereszkedés. A hajcsárok belekapaszkodtak jószáguk farkába, úgy húzták magukat a meredek és csúszós lejtőn. A nők, sőt a férfiak is gyakran felkiáltottak ijedükben. Csak Piperboom

kedvét nem lehetett elrontani. Miután hihetetlen mennyiségű farkasbabot kebelezt be, és a rosszullét legkisebb jelét sem mutatta, most nyugodtan ringatózott számárfogata hátán. Kényelmes ülésében fityűlhetett az út viszontagságaira, s békésen, örökös füstfelhőjébe burkolózva élvezte váltig a semmittevést.

Horta utcáján Hamiltonnek első dolga volt, hogy Robert kíséretében a cvikkeréért induljon. A látszerész legmélyebb tiszteletét nyilvánítva adta át neki az okulárét, Hamilton bezzeg válaszra sem méltatta. Mihelyt megkapta, amit akart, újra magára öltötte veleszületett dölyfét.

Miután Thompsonék elbocsátották és kifizették a számárhajcsárokat, a kimerült, éhségtől kopogó szemű utasok gyors tisztálkodás után nyolc órára a *Seamew* asztalához gyűltek. Még soha nem ízlett nekik annyira a hajószakács főztje, mint most.

A nászutasok is ott ültek a közös asztalnál, épp az imént tértek vissza ők is. Hogy hol töltötték az elmúlt két napot? Talán maguk sem tudták. A vak is láthatta, hogy csakis egymásra van szemük.

Saundersnak bezzeg másutt jártak a gondolatai. E nyájas úriember egészen jókedvre derült attól, amit látott. Micsoda különbség a tegnapi és a mai vacsora között! Tegnap vidáman, jókedvűen társalogtak; ma komor arccal, némán étkezett mindenki. A rögtönzött ebéd nem ütött ki olyan jól, mint Thompson remélte. Saunders végül már nem is tudta magában tartani kárörömét, és tett róla, hogy Thompsonra is fröccsenjen belőle valami.

- Pincér, hozna még egy kicsit ebből a hátszínből? - kurjantott föl.

Majd az asztal fölött átszólt baronet komájának:

- Az elsőosztályú szállodák ételeiben az a jó - mondta gúnyos hangsúllyal -, hogy az ember utána egészen visszakívánja a hajókosztot.

Thompson akkorát ugrott a székében, mintha bolha csípte volna meg, de választ nem adott. Mit is felelhetett volna? A közvélemény ez egyszer az ellenzék mellett sorakozott föl.

8. A PÜNKÖSDI ÜNNEPSÉGEK

Mivel a *Seamew* utasait kifárasztotta a mozgalmas kirándulás, éjszakai pihenésük igen hosszúra nyúlt. Amikor másnap, május 20-án kilenc óra körül a legkorábban kelők fölhágtak a fedélzetre, Faial már messze elmaradt mögöttük.

A *Seamew* fél nyolckor szedte fel a horgonyt Hortában. Kanyargós útvonalon indult Terceira felé, hogy a turisták azokból a szigetekből is láthassanak valamicskét, ahol nem szállnak partra.

Amikor Roger a két amerikai hölgy kíséretében maga is föltűnt a fedélzeten, hajójuk éppen Pico déli partja mentén haladt. Csaknem szemben látták a nagy hegyet, amelynek lépcsőzetesen lejtő mellékhegyei egészen a tengerpartig értek. Megpillanthatták a sziget fővárosát, Lajest³² is: egy ferences kolostor uralta, míg a körben, szétszórtan álló kunyhók kúpforma nádtetői inkább valami táborhely képzetét keltették.

A part barátságtalan maradt, de a táj mind kisebb látványt nyújtott. A sziget közepén futó hegygerinc alább ereszkedett, s gyönyörű legelőknak adott helyet.

Fél tizenegy körül Calheta³³ helység előtt haladtak el. Fél órával később megkerülték Pico keleti végpontját, és épp akkor vált láthatóvá São Jorge szigete, amikor ebédre szólította őket a harang.

Robert egész délelőtt nem került elő a kabinjából. Távollétét Roger szóvá is tette Lindsay kisasszonynak.

- Terceirát magolja - nevetett rá. - Mondhatom, nem mindennapi idegenvezető a miénk!

Amikor Alice kérdően rátekintett, ki is fejtette, hogy mire gondol. Iménti felkiáltásának nem volt semmi rosszalló mellézköngéje, épp ellenkezőleg. De mégiscsak furcsállta, hogy Morgand úr nagyvilági viselkedése erősen ellentmond szerény szerepkörének, s még inkább azt, hogy ennyire járatlan állítólagos hivatásában - amint arról Roger is meggyőződhetett. E megfigyelései tehát mind megerősítették azt a mélyértelmű megjegyzést, amelyet Alice tett korábban a *Seamew* tolmácsára.

- Egy szó, mint száz, egészen biztos, hogy valahol már találkoztam vele - mondta ki a zárszót Roger. - De vajon hol? Egyszer még rájövök, s akkor majd az sem maradhat titokban, hogy miért játssza meg ez a láthatóan nagyvilági fiú a professzort.

Ez a beszélgetés alaposan fölcsigázta Alice Lindsay kíváncsiságát. Nem csoda, hogy mihelyt Robert ebéd után feljött a szabadba, azonnal megszólította, hogy próbára tegye a tudását.

A *Seamew* ekkor Pico és São Jorge között folytatta útját, az utóbbi sziget partvonalát követve. São Jorge-ot, e harminc mérföld hosszú és mindössze öt mérföld széles gátfélét mintha a természet szeszélye vetette volna erre a helyre.

- Milyen város ez? - kérdezte Alice, amikor a *Seamew* emeletes házak csoportja előtt haladt el.

Csakhogy Robert addigra már kívülről fújta a bedekkert.³⁴

³² Lajes do Pico.

³³ Calheta de Nesquim.

³⁴ Útikönyv, útikalauz (egy lipcsei kiadó, K. Baedeker nevéből).

- Urzelina - felelte. - Itt történt 1808-ban a környék legutóbbi s egyben legszörnyűbb tűzhányó-kitörése, amelyet nagy borzalommal szemléltek Pico és Faial lakói. Tizenöt kráter nyílt meg, abból is egy sokkal hatalmasabb volt a többinél. Huszonöt napig csapkodtak a lángok, ömlött a láva. A várost semmi nem menthette volna meg a pusztulástól, de a lávafolyam végül csodás módon más irányt vett a tenger felé.

- S azóta?

Ezt a kérdést már Johnson tette föl. Nem hihetünk mást, mint hogy ezt az alakot valami titokzatos kényszer vonzotta a vulkánok témájához, mert a lehető legjobbkor lépett hozzájuk, akkor, amikor Robert a magyarázatába fogott. Johnson tehát megállt sétája közben, és feszült figyelemmel hallgatta. Robert feléje fordult.

- Azóta nem is került sor említésre méltó kitörésre. Mégsem múlik el év úgy, hogy a sziget legalább meg ne rázkódnék egy kicsit. São Jorge egyébként később keletkezett, mint az Azori-szigetek többi tagja, és São Miguel nyugati részével együtt jobban ki van téve az ilyesfajta csapásoknak.

- All right! - szólt Johnson, mint aki rendbenlévőnek találja a hallottakat, majd minden teketória nélkül folytatta az útját.

Vajon miért volt ilyen elégedett? Azért, mert Robert válasza igazolta döntését, hogy nem lép a szárazföldre? E külön alaknak láthatóan ínyére volt fedélzeti életmódja, s indulásuk óta szemnyit sem módosított szokásain. Reggel, délben, este csak öt-öt percre tűnt föl: oda-vissza végigment a fedélzeten, közben lökdösődött, taszigálta az utasokat, dohányzott, köpdösött, érthetetlen szavakat mormolt. Ezen kívül nem is hallatott magáról. Hogy mivel töltötte idejének túlnyomó részét, azt mégsem volt nehéz kitalálni. Félreérthetetlen jelzésként szolgált, hogy délben vörösebb volt az arca, mint reggel, este vörösebb, mint délben, arcszíne pedig napról napra sötétebb lett.

A *Seamew* délután két órakor került meg São Jorge északnyugati végpontját, az elvékonyodó Rosais-földnyelvet, majd sebesen északnyugatnak, Graciosa szigete felé fordult. Az utasok ekkor megpillanthatták São Jorge északi partját is, amelyet egy félelmetes, hatszáz méter magas sziklafal képezett, miközben a távolban mind jobban kibontakozott Graciosa szerényebb hegycsúcsa. Négy óra tájt a *Seamew* már csak három mérföldnyire járt ez utóbbi szigettől, amely finomabb körvonalával annyira elűt társaitól. Ekkor azonban Pip kapitány jelt adott, a hajó gyorsan irányt váltott, s most huszonöt mérföldes távolságban Terceira magas partjait célozta meg.

Ekkor jelent meg a fedélzeten Piperboom, s nyomában - a gutaütés határán - Thompson. Emez intett Robert-nak, aki beszélgetőtársait odahagyva tüstént eleget tett az Általános Ügyintéző hívásának.

- Vajon teljességgel lehetetlen, professzor úr - szólt Thompson a természetes hollandusra mutatva, aki szokása szerint sűrű füstfelhőbe burkolózott -, hogy megértessük magunkat ezzel a pőfékelő vastagbőrűvel?

Robert tanácstalanul intett.

- Ez bizony bosszantó! - kiáltott föl Thompson. - Képzelve, ez az úriember nem hajlandó kifizetni az általa igénybe vett járulékos szolgáltatásokat.

- Miféle szolgáltatásokat? - kérdezte Robert.

- Még hogy miféléket? Talán nem alatta lehelte ki a lelkét egy szamár? Azonkívül, ha jól számolom, három másik háts és három hajcsár napidíját is az ő kontójára kell írnom.

- És nem fizet?

- De nem ám! A lelkeket kiteszem, úgy magyarázom, mutogatom neki a dolgot. De mintha a falnak beszélnek, a füle botját se mozgatja!

Csakugyan, Piperboom édes álmodozásba merülve, békésen terült el egy hintaszékben. Égre emelt szemmel, egy dugattyú szabályosságával pöfékelt a pipájából, s úgy tűnt, végleg elvetett magától minden evilági gondot. Robert gunyorosan szemlélte hol Thompson dühös képét, hol meg utasa jámbor ábrázatát.

- A szerencse forgandó! - intézte el könnyed kézlegyintéssel a témát, és bármit gondolt is Thompson, kénytelen volt beérni ezzel a válasszal.

Fél hétkor a *Seamew* már pár mérföldnyire volt csak Terceira nyugati partjaitól. Jó ideje tisztán láthatták már a sziget „kazánjának”³⁵ ezer méter fölé nyúló csúcsát. A tűzhányó oldala délen elég enyhén, fokozatosan lejtett a tengerig, s ott függőleges sziklafalban végződött. De akármerre néztek, sok minden utalt újabb keletű földmozgásokra.³⁶ A völgyek zöldjéből megszilárdult lávafolyások váltak ki sötéten, itt-ott omlékony hamu- és habkőkúpok emelkedtek, ki is kezdte már őket az eső és a szél.

Hét órakor egy meredek, kiugró hegyfok, a Brasil-hegy állta útjukat. Fél órán belül megkerülték e zordon fokot, s ekkor bontakozott ki előttük Angra városa³⁷. Nyolc órára már az angrai kikötőben vetettek horgonyt, s Pip kapitány kiadhatta a parancsot: „Megállás!”, mire Bishop úr takarékra vettette, de nem állította le a gőzgépet tápláló tüzet.

Angra kikötőjének kellős közepéről, e csodálatos fekvésű helyről a *Seamew* utasai olyan kilátásban gyönyörködhetek, amilyennel ritkán kápráztatja el gyermekeit földanyánk. Mögöttük a tágas tenger, rajta négy szigetekcske, a Frades- és a Cabras-csoport; jobbra-balra fenyegető, fekete sziklafalak, amelyek mintha csak azért ereszkedtek volna alább, középuitt tágas helyet hagyva, hogy ölükbe vegyék Angra szép fekvésű városát. A lenyugvó nap fényében jól láthaták az Angrát északi és déli szélén védő erődöket, s a város amfiteátrumszerűen elrendeződő fehér házait, templomtornyait és -kupoláit. Távolabb - mintegy a kép kereteként - quinták³⁸, narancsosok és szőlők tarkította lankák emelkedtek lépcsőzetesen egyre magasabbra, a zöldellő, termékeny fennsíkig. Nagyszerű idő volt, a könnyű, simogató szellő a közeli part illatait hozta. Az utasok a viharfedélzet korlátjára könyökölve, egészen az utolsó napsugár elenyészétségig csodálták e látványt, amely csak szerényebb méretei miatt marad el a nápolyi öböl panorámájától.

A partvidék szépségeire érzéketlen Pip kapitány már épp visszavonult volna kabinjába, amikor egy matróz egy idegent vezetett hozzá, aki az imént lépett hajójuk fedélzetére.

- Kapitány úr - kezdte ez a férfi -, mihelyt tudomásomra jutott, hogy önök Angra kikötőjébe érkeztek, az a gondolatom támadt, hogy csatlakozom az utasokhoz, már amennyiben...

- Kedves uram - szólt közbe a kapitány -, ezek a kérdések nem rám tartoznak. Bistow - fordult a matrózhoz - vezesse a gentlemant Thompson úrhoz.

³⁵ Caldeira, 1021 m.

³⁶ A földmozgások máig is gyakoriak: 1980-ban Angra do Heróismo óvárosának jó részét romba döntötte egy földrengés.

³⁷ Angra do Heróismo.

³⁸ Ld. 6. fejezet, 21. jegyzet.

Thompson éppen a másnapi programot beszélte meg Robert-ral, amikor a fülkéjébe vezették az idegent.

- Örömmel állok szolgálatára, uram - felelte már a jövevény első szavaira. - Igaz, hogy a rendelkezésünkre álló helyek száma meglehetősen korlátozott, de még módunkban áll... Gondolom, ismeri utazási feltételeinket?

- Nem, uram - válaszolta amaz.

Thompson tétovázott. Nem úgy illik-e, hogy az eddig megtett út arányában engedményt adjon a teljes árból? De úgy dönthetett, hogy eltekint ettől, mert kis habozás után végül is így szólt:

- Eddig negyven font volt az ár, uram...

- Nagyszerű - szólt az idegen. - Tekintve, hogy hárman vagyunk...

- Csakugyan, hárman?

- Két testvérem és jómagam. Az összesen százhusz font: parancsoljon.

Azzal pénztárcájából egy köteg bankót vett elő, és az asztalra tette.

- Ennyire azért nem sürgős - jegyezte meg előzékenyen Thompson, de megsámolta és eltette a bankjegyeket, s nekilátott, hogy nyugtát írjon az összegről.

- Milyen nevet írhatok be? - akadt fönn tolla a levegőben.

- Dom Higino Rodrigues da Veiga - felelte az idegen, és Thompson fűgén körmölt.

Robert közben csendben szemlélte a megkésett turistát. Az illető jó kiállású volt, de Robert-nak - ahogy mondani szokás - valami mégsem smakkolt. A jövevény származásához nem férhetett kétség: ez a magas, széles vállú, fekete hajú és szakállú, olajos bőrű férfi csakis portugál lehetett, amit angol beszédének szokatlan hangsúlya is megerősített.

Dom Higino gondosan összehajtogatta a Thompsontól kapott nyugtát, betette a bankók helyére, majd csöndben, határozatlanul állt tovább. Az új utas komoly arckifejezése elárulta, hogy még valami fontosat akar mondani.

- Csak egy szót még - kezdte végül. - Megmondaná, uram, mikor indulnak tovább Terceiráról?

- Már holnap - felelte Thompson.

- Holnap... hány órákor?

Dom Higino kissé idegesen tette föl ezt a kérdést. Lerítt róla, hogy kitüntetett jelentőséget tulajdonít a válasznak.

- Holnap este tíz körül - válaszolta Thompson.

Dom Higino megkönnyebbülten felsóhajtott, s máris kissé oldódott a merevsége.

- Fölteszem, hogy a mai napot Angra megtekintésére szánják - szólt nyájasabban.

- Csakugyan.

- Ez esetben talán némi hasznomat vehetik. Már majd egy hónapja lakom ebben a városban; mondhatni, minden zugát ismerem. Ha nincs ellenére, szívesen leszek új útitársaim idegenvezetője.

Thompson kedvezően fogadta az ajánlatot.

- Hálásan köszönöm, annál is inkább, mert nagylelkű ajánlata némi pihenőhöz juttatja Morgand professzor urat, akit van szerencsém bemutatni önnek.

Dom Higino és Robert üdvözölték egymást.

- Akkor hát holnap reggel nyolckor a rakparton várom önöket, szolgálatukra - búcsúzott az előbbi, és visszaszállt a csónakba, amelyen jött.

Dom Higino Rodrigues da Veiga pontosan érkezett a találkozóra. Amikor Thompson másnap, május 21-én vasárnap csapata élén partra szállt, a portugál már a rakparton várta őket. Az Általános Ügyintéző éberén figyelte, milyen gyakorlottan rendeződnek menetoszlopba az utasai.

Dom Higino nagy segítségükre volt, hiszen Robert-től nem várhatták volna el, hogy ilyen biztonsággal kalauzolja az utasokat Angra városának Hortáéinál számosabb, jobb építésű, szélesebb és szabályosabb utcáin. A portugál bevezette őket az ilyenkor hívekkel telt templomokba is.

A baronet közben mindvégig szorosan Dom Higino nyomában loholt.

Meg kell hagyni, hogy amióta csak behajózott a *Seamew*-ra, a baronet igen egyedül érezte magát. Saunders társasága némiképp elszórakoztatta ugyan, de kettejük között nem alakulhatott ki komolyabb kapcsolat, hiszen e honfitársa mégsem az ő köreiből került ki. Eddig mégis be kellett érnie Saundersszal, hiszen előkelőbb neveket hiába keresett az utaslistán. Talán Lady Heilbuth...? Csakhogy a lady nem törődött egyébbel, mint kutyáival és macskáival. Más családja nem volt, állatai töltötték be érzéseit és gondolatait. A baronetnek, miután egyszer már apróra megismerkedett Cesar, Job, Alexander, Black, Phann, Punch, Foolich és az összes többi kis jószág szokásaival, esze ágában sem volt tovább művelődni e téren, így attól kezdve a legnagyobb gonddal került az öreg hölgyet, akit egy tiszteletlen francia kapásból kibíratatlan locsogónak nyilvánított volna.

Mindent összevetve, sir Hamilton már nem is lehetett volna magányosabb.

Amikor meghallotta új utastársuk nevében a magas származásra utaló szótagokat, megértette, hogy valódi úriembert küld neki az ég. Sietve be is mutattatta magát Thompsonnal. A nemes angol és a nemes portugál szívélyesen kezét ráztak. Üdvözlésük ösztönös melegségén meglátszott, hogy mindketten ismerős terepen mozognak.

E pillanattól kezdve a baronet tapodtat sem tágitott új idegenvezetőjük mellől. Végre volt barátja! A fedélzeten elfogyasztott ebéd alkalmával rögtön le is csapott Dom Higinóra, és maga mellé ültette. Dom Higino mindezt fölényes egykedvűséggel tűrte.

Az asztaltársaság teljes volt - az ifjú pártól eltekintve, de ezen már senki nem akadt fön, hiszen megszokták, hogy a két fiatal minden kikötőben kámforrá válik.

Thompson emelkedett szólásra.

- Úgy vélem, mindnyájunk véleményét tolmácsolom, amikor köszönetet mondok Dom Higino da Veigának a ma délelőtti fáradságáért.

Dom Higino finoman elhárította a köszönetet.

- De bizony, bizony, uram - erősködött Thompson. - Ön nélkül sem ilyen gyorsan, sem ilyen alaposan nem tekinthettük volna meg Angrát. Már csak azon töprengök, hogy mit is kezdhetnénk a délutánunkkal.

- A délutánunkkal? - kiáltott föl Dom Higino. - De hisz arról már gondoskodtak mások! Talán nem tudják, hogy ma van pünkösöd napja?

- Pünkösöd napja? - ismételte Thompson.

- Hogyne, az egyik legnagyobb katolikus ünnep - magyarázta Dom Higinó -, amelyet itt különösen nagy pompával szokás megülni. Már foglaltattam helyet önöknek, ahonnan kitűnően fogják látni a lenyűgöző körmenetet és a különösen figyelemre méltó feszületet.

- De mitől olyan különleges az a feszület, kedves Higinó? - kérdezte a baronet.

- Rendkívüli az értéke - felelte Higinó. - Művészi szempontból, igaz, érdektelen, de a drágakövek, amelyek minden hüvelyknyi helyet beborítanak rajta, állítólag tízezer *conto de réisnél* is többet érnek (hatmillió frank)!

Thompson el volt bűvölve az újonc társutastól, sir Hamilton meg elégedetten pöffeszkedett.

Dom Higinó pontosan betartotta ígéretét.

Mielőtt azonban elhagyták volna a *Seamew*-t, olyasmit kötött az utasok lelkére, amitől többen visszahőköltek.

- Kedves utastársaim - mondta -, mielőtt útnak indulunk, fogadjanak meg egy jótanácsot.

- Mégpedig? - szólt Thompson.

- Amennyire lehet, kerüljék a nagy tömeget.

- No, az nem lesz könnyű - jegyezte meg Thompson az emberektől feketéllő utcákra mutatva.

- Elismerem - bólintott Dom Higinó. - De lehetőség szerint próbálják elkerülni a testi érintéseket.

- No de miért tanácsolja ezt? - kérdezte Hamilton.

- Nagy ég, kedves baronet, nem könnyű ezt illendően kifejezni... Nos, e sziget lakói nem épp a tisztaságukról híresek, s felettébb elterjedt közöttük két betegség, amelyek közös jellemzője, hogy elviselhetetlen viszketéssel járnak. Az egyiknek már a neve is visszataszító: rüh. Hát még a másik!...

Dom Higinó elhallgatott, mint aki nem tudja, hogyan is írja körül a dolgot. A magát minden helyzetben föltaláló Thompson sietett segítségére. Mintha némajátékban lépne föl, lekapta a kalapját, erőteljesen megdörzsölte a fejbőrét, és kérdően tekintett Dom Higinóra.

- Pontosan! - nevette el magát amaz, miközben a hölgyek megbotránkozva fordították el fejüket.

Dom Higinó nyomában félreeső utcákon haladtak végig, szinte néptelen sikátorokba fordultak be, miközben a tömeg azokra az utakra tódult, ahová a körmenetet várták. A sikátorokban mégis láttak néhány toprongyos, baljós képű alakot: külsejük alapján erősen rászolgáltak némelyik turista megjegyzéseire.

- Micsoda haramiapofák! - így Alice.

- Úgy, ahogy mondja - helyeselt Thompson. - Maga tudja, miféle emberek ezek? - fordult Dom Higinóhoz.

- Csak annyira, mint ön.

- Netán álruhás rendőrök? - vetette föl Thompson.

- Akkor el kell ismerni: pompásabban nem is sikerülhetett volna az álcázásuk! - csúfolkodott Dolly.

Hamarosan megérkeztek. Menetoszlopuk egyszer csak tágas térre fordult ki, ahol a tűző napban már hangyabolyként nyüzsgött az istenadta nép. A portugál nemes ügyesen egy magasabb fekvésű helyre, egy nagyszabású épület tövébe irányította társait. Itt már néhány rendőr a tömeg elől elkerített számukra egy kis területet.

- Íme, hölgyeim és uraim, ide állhatnak - szólt Higino. - Mivel jó kapcsolat fűz Terceira kormányzójához, sikerült a palotájának tövében helyet foglaltatnom.

Az utasok alig győztek hálálkodni.

- Most pedig engedjék meg, hogy magukra hagyjam önöket - folytatta. - Mielőtt hajóra szállnék, meg kell még tennem néhány úti előkészületet. Most amúgy sem lesz szükségük rám. Ezek a derék rendőrök vigyáznak magukra, pazarabb rálátásuk pedig nem is lehetne arra a sajátos látványosságra, amelyben részük lesz.

Mihelyt a mondókája végére ért, Dom Higino kecsesen intett, és tüstént eltűnt a tömegben. Ő, úgy látszik, nem tartott a fertőzéstől. A turisták nem is gondoltak többet a portugállal, mert máris eléjük érkezett a pompázatos körmenet.

Az utca túlsó vége felől tömjénillatú füstben arany- és selyemlobogók, szentek vállon vitt szobrai, templomi zászlók, koszorúk és baldachinok közeledtek: a menet előtt rendőrök tisztították meg a terepet. Hófehér leányruhák között uniformisok csillantak meg a napban. Tízezer ember imája szárnyalt föl az égbe: éneküket rezesbandák kísérték, s a sziget összes templomából felzúgó harangszó is az Úr dicsőségét zengte.

A tömegben hirtelen egyetlen szó hullámszótt végig, s minden szájából ugyanaz a kiáltás tört fel:

- O Christo! O Christo!³⁹

Fenséges látvány tárult eléjük. Aranyszín baldachin alatt feltűnt a lila ruhás püspök. Lassan haladt, két kézzel emelte magasba az imádat tárgyát, a díszes szentségtartót. Előtte, az immár a földre borult hívők feje fölött csakugyan ott vitték a vakító drágakövekkel kirakott feszületet, amelyen százfelé törtek a nap sugarai.

De egyszer csak a püspök közvetlen közelében valami szokatlan mozgolódás zavarta meg a körmenetet. A sokaságot elfogta a kíváncsiság, és egy emberként álltak talpra mind.

Csak hogy senki nem látott semmit. Kiváló álláspontjuk ellenére még az angoloknak sem lehetett fogalmuk róla, hogy mi zajlik az orruk előtt. Óriási kavarodás; a baldachin imbolyogni és bukdácsolni kezd, akár egy hajó, majd, mintha csakugyan hullámsírba szállna alá, az ékes feszülettel együtt elsüllyed a tömegben; az emberek kiabálnak, sőt üvöltöznek; mindenki rémülten rohan, amerre lát; a menet élére állított rendőrszakasz hiába próbálja föltartóztatni a menekülő áradatát - nos, ennyit láthattak, de a történések oka rejtve maradt előttük.

A védelmükre állított rendőrök sorfala egy pillanat alatt felbomlott, s hőseink az őrzöngő tömeg részévé válván most már úgy sodródtak a félelmetes forgatagban, mint szalmaszál a viharban.

Roger, Jack és Robert egymásnak vetették vállukat, s így sikerült megóvniuk Alice-t és Dollyt, akiknek kapóra jött egy menedéket nyújtó beszögellés.

De amilyen váratlanul kezdődött, a meghökkentő esemény épp oly hirtelen véget is ért. A tér szinte minden átmenet nélkül kihalt, elcsöndesedett.

³⁹ Ó, Krisztus! Ó, Krisztus! (portugál).

Az utca túlsó végén viszont, ahol az imént az örült kavargásban eltűnt a püspöki baldachin és a feszület, még tovább szorgoskodott egy csoport: nagyjából a menet élére állított rendőrök, akik szokás szerint későn érkeztek a helyszínre. Nagyokat hajolgattak: a megmagyarázhatatlan vakrémület kárvallottjait vitték be a szomszédos házakba.

- Minden veszély elhárult - jelentette ki Robert egy perc múlva. - Azt hiszem, az volna a legjobb, ha társaink keresésére indulnánk.

- De hol lehetnek? - szólt Jack.

- Végző esetben a *Seamew* fedélzetén. Végül is nekünk semmi közünk ezekhez az eseményekhez, s bármi történjék is, az angol lobogó védelmében nagyobb biztonságban leszünk.

Megjegyzését helyeslés fogadta. A rakpartra siettek tehát, onnan pedig a hajó fedélzetére. A legtöbb utas már visszatért a *Seamew*-ra, s most heves eszmecsere folytatta meghökkentő kalandjuk részleteiről. Többen csípős szemrehányásokat tettek. Egyesek nem adták alább: egyenesen a lisszaboni kormánytól akartak bőséges kártérítést követelni. Emezek között persze, mondanunk sem kell, előkelő hely jutott sir Hamiltonnek.

- Szégyen! Micsoda szégyen! - háborgott az úriember. - De mit is várhatunk a portugáloktól? Ha rám hallgatna Anglia, már rég „civilizálta” volna az Azori-szigeteket, és akkor szó se lehetne ilyesfajta botrányról!

Saunders egy szót sem szólt, de az arcáról mindent le lehetett olvasni. Ha valaha is kívánt kellemetlenséget Thompsonnak, akkor jobbat nem is remélhetett ennél az elsőrendű kalamajkánál. Mi sem volt valószínűbb, mint hogy egy tucat utas hiányzik majd a névsorolvasáson, s akkor egy ilyen dráma után elkerülhetetlen lesz, hogy feloszlassák a karavánt és szégyenszemre hazakullogjanak Angliába. Amikor kezdtek visszaszállingózni az első túlélők, az áldott ember még jókedvű maradt. Azt azért mégsem remélhette, hogy a szerencsétlenségben az egész társaság otthagyja a fogát. Bezzeg amikor percről percre újabbak jöttek, s végül rendben betelt a létszám, elfelhősödött a homloka. Úgy érezte, mintha tréfát üznének vele.

A vacsoránál Thompson névsorolvasást tartott, s megállapította, hogy csak ketten hiányoznak. De egy percen belül e két késlekedő is megjelent a szalonban: ki más lett volna, mint a nászutas-pár? Látván, hogy a *Seamew*-n teljes a létszám, Saunders íziben magára öltötte engesztelhetetlen véreb-ábrázatát. Az ifjú pár is ugyanúgy viselkedett, mint máskor: a lehető legteljesebb, már-már mulatságos közönyt tanúsították a külvilág iránt. Természetesen a férjnek épp oly kevés fogalma volt a nap fontos eseményeiről, mint a feleségnek. Szinte belebújtak egymásba: szokásuk szerint alig szóltak másokhoz, s a társas beszélgetés hullámai visszaverődtek róluk, míg ők egymással is inkább csak mozdulatok, mint hangos beszéd révén érintkeztek.

Még egyvalaki majdnem ugyanolyan boldog volt, mint ez a megható párocska. Johnson mester eredményes napot tudhatott maga mögött, mert sikerült kis híján a tökéletes részegség állapotába kerülnie. A körülötte zajló beszélgetésből - már amennyit felfogott belőle - azt szűrte le, hogy konoksága tökéletes igazolást nyert: az Azori-szigeteken partra lépni ostobaság. Vígán lebegett hát tovább a szeszámor könnyű fellegein.

A népes gyülekezetben Tigg volt a negyedik boldog ember. Amikor a többiekkel együtt őt is elragadta a megvadult tömeg, két testőrért egy pillanatra borzasztó rémület fogta el. Hisz kínálkozhatott-e külön alkalom e halálvágyó s ráadásul külön léleknek, hogy eldobja magát az életet? Bess és Mary hősiek erőfeszítéssel maguk mellett tartották Tigget: hogy ez sikerült nekik, abban odaadásukon kívül szögletes formáik is szerepet játszottak. Tigg tehát ép testtel került ki a dulakodásból; ő különben csöndben úgy vélekedett, hogy társnői erősen eltúlozzák az átélt veszélyt.

Fájdalom, a szegény Bess és a balszerencsés Mary már nem úszták meg ilyen könnyen: testük minden tája kék és zöld volt az ökolcsapásoktól. Annyi bizonyos, hogy ők nem fogják egyhamar elfeledni a terceirai pünkösdlést.

Édesapjukat, a tiszteletre méltó Blockhead urat is baleset érte, habár merőben másféle, s ezért kénytelen volt egyedül vacsorázni a kabinjában. Ő ugyan megúsza külsérelmi nyomok nélkül, de amikor Thompson már az étkezés elején nyugtalanító viszketést észlelt utasánál, azt javasolta, hogy a saját és a köz érdekében vonuljon vissza. Blockhead a lehető legkészségebben fogadta e kellemetlenséget, sőt úgy tűnt, csöppet sem bosszankodik, amiért a sors ilyen kitüntető kegyben részesíti.

- Állítólag elkaptam valami idevalósi betegséget - mondta rátartian, heves vakarózás közben a lányainak. - Senki másnak nincs, csak nekem!

Sandweach úr épp a sültet szervírozta, amikor Dom Higino visszatért a fedélzetre. Vele jött két testvére is.

Dom Higino és két társa kétségkívül azonos szülőktől származtak, hisz ezt maga a hidalgó állította határozottan. De rájönni már korántsem lehetett volna a rokonságukra. A hasonlóságnak szikráját sem lehetett fölfedezni közöttük. Amennyire Dom Higino egész lényét átjárta a nemesség, annyira közönségesnek és otrombának tűnt két fivére. Egyikük magas volt és erős, a másik zömök, mokány és darabos, de külseje alapján mindkettő beillett volna díjbirkózónak.

Különös játéka a sorsnak: mindkét fivér nemrég sebesülhetett meg. A nagyobbiknak a bal keze volt vastagon bebugyolálva, míg az alacsonyabbnak a jobb orcáján húzódott látványos vágott seb, s a sebszájat ragtapasz húzta össze.

- Engedje meg, uram - fordult Dom Higino Thompsonhoz, s nagyság szerint rámutatott két társára -, hogy bemutassam két fivéremet, Dom Jaimét és Dom Cristóvão-t.

- Isten hozta az urakat a *Seamew* fedélzetén - válaszolt Thompson. - Milyen sajnálatos - tette hozzá, amikor Dom Jaime és Dom Cristóvão helyet foglaltak az asztalnál -, hogy sebesülés érte az urakat...

- Míg az útra készültünk, a nagy sürgölődésben üvegnek ütköztek a lépcsőházban - vágta rá Dom Higino.

- Még föl sem tettem a kérdést, s máris válaszol! - szólt Thompson. - Arra lettem volna kíváncsi, hogy vajon nem ma délután, abban a borzasztó tumultusban esett-e bajuk.

Robert ekkor akaratlanul is Jaimére és Cristóvão-ra tekintett, s úgy tűnt neki, hogy azok össze-rezzentek. De nyilván tévedett: a két fivér mit sem tudhatott e megmagyarázhatatlan tragédiáról, hiszen Dom Higino a lehető legőszintébb meglepetés hangján így válaszolt:

- Miféle tumultusról beszél? Csak nem esett valami bajuk?

Többen fölkiáltottak. Lehetséges volna, hogy a da Veiga testvérek nem is hallottak arról az eseményről, amely pedig az egész várost föl kellett, hogy bolydítsa?

- Hajh, hát ez igazán nem meglepő, hisz egész nap ki sem mozdultunk otthonról - magyarázta Dom Higino. - Különben erős a gyanúm, hogy oktalanul felfújnak valami potom csetepatét.

Az általános tiltakozásra Thompson beszámolt Dom Higinónak a délutáni eseményekről. Amaz kijelentette, hogy rendkívül meg van lepődve.

- El sem tudom képzelni, hogyan viselkedhetett e sziget kegyes népe ekképp egy körmeneten - mondta. - Csak a jövő adhatja kezünkbe a rejtély kulcsát. Hisz ma este továbbindul a hajó, nemde? - fordult Thompsonhoz.

- Tovább - felelte az.

Még ki sem mondta az utolsó hangot, amikor az ablakokat gyöngén megreszkettette egy ágyúlövés. Kevesen hallották a távoli visszhangként elhaló durranást, és senki sem figyelt föl rá.

- Rosszul van talán, barátom? - kérdezte a baronet a hirtelen elsápadó Dom Higinót.

- Praiában⁴⁰ enyhén belázasodtam. Annak a városnak nagyon egészségtelen a klímája - felelte a színét már visszanyerő portugál.

A parancsnoki hídról Pip kapitányt hallották:

- Fordulunk! Csörlőzd a horgonyláncot!

Már hallatszottak is az akasztókapocs szabályos koppanásai a fogaskeréken. Az utasok fölmentek a viharfedélzetre, hogy végignézzék az indulást.

Vacsora közben beborult az ég. A tintafekete éjszakában nem láttak mást, csak Angra fényeit; a város zajai tompán értek el hozzájuk.

Elölről Fliship hangja hallott.

- Feszül a lánc, parancsnok!

- Tartani! - felelte hídjáról a kapitány.

Parancsára a gőz a hengerekbe áramlott, a gépházat egyensúlyba hozták, s a hajócsavar párat fordult a vízben.

- Horgonyt föl, Fliship! - parancsolta a kapitány.

Az akasztókapocs újrakezdte szabályos kopogását, s a horgony már éppen elszakadt a fenéktől, amikor a hajótól két kábelhosszra valaki odakiáltott nekik az éjszakában.

- Halló, gőzhajó!

- Halló! - felelt a kapitány, majd a hajóorr felé kiáltott:

- Irányba, Fliship!

A homályból ekkor egy kétevezős csónak bukkant föl, s a *Seamew* bal oldalához simult.

- A kapitánnyal van dolgom - szólt portugálul egy alak, akit alig lehetett kivenni az éjszakában.

Robert tolmácsolta a kérést.

- Parancsoljon! - azzal Pip kapitány lejött a hídjáról s a hajópárkányra könyökölt.

- Ez az ember azt kéri, parancsnok úr - fordított tovább Robert -, hogy eresszük le neki a kötélhágcst.

A kérésnek eleget tettek. Tüstént a fedélzetre is pattant egy férfi, akinek az egyenruháját könnyen fölismerhették, hisz aznap délután éppen ilyet viseltek semmit érő testőreik is. Csillogó karpaszományai magas rangot sejtettek. Robert közvetítésével máris megkezdődött a társalgás közte és a kapitány között.

⁴⁰ Praia da Vitória, szintén Terceira szigetén (ld. még 6. fejezet, 28. jegyzet).

- A *Seamew* kapitányához van szerencsém?
- Hozzá bizony.
- Tegnap este érkeztek?
- Tegnap este.
- Ha jól látom, éppen fölkészültek az indulásra?
- Jól látja.
- Talán nem hallották az ágyúlövést?

Pip kapitány Tatárbochoz fordult.

- Maga hallott ágyúlövést, mester? Uram, nem értem, mi közünk lehet egy ágyúlövéshez.
- A kapitány úr azt kérdezi - fordított szabadon Robert -, mennyiben érinti tervezett indulásunkat egy ágyúlövés.

A felügyelő meglepetést mutatott.

- Talán nem tudják, hogy a kikötőre zárlatot rendeltek el, s minden hajóra kifutási tilalom van érvényben? Itt a kormányzó parancsa - hajtogatott szét egy papirost Robert orra előtt.
- Ha a kikötő zárlat alatt van, nos, akkor nem futunk ki - törődött bele Pip kapitány. - Engedje vissza a láncot, Fliship! - szólt előre.
- Elnézést, egy pillanatra! - lépett elő Thompson. - Talán megegyezhetnénk valahogy. Professzor úr, megkérdezné az úrtól, hogy miért zárták le a kikötőt?

De a hivatalosság képviselője nem méltatta válaszra Robert-t. Otthagyt a csapot-papot, és hirtelen az egyik utas felé indult.

- Nem csal a szemem? - kiáltott föl. - Dom Higinó a *Seamew* fedélzetén?
- Amint látja - felelte az.
- Elhagy minket?
- De remélem, még visszatérek!

A két portugál élénk társalgásba kezdett. Dom Higinó hamarosan lefordította a lényegét társainak.

A délutáni tumultust ismeretlen tettesek gerjesztették, akiknek a zűrzavarban sikerült rátenniük a kezüket a híres fészületre. Egy félreeső mellékutcában később már csak a drágakövek fa foglalata került elő: hatmillió frank értékű kőnek nyoma veszett. Emiatt helyezte zárlat alá a kormányzó a kikötőben időző összes hajót mindaddig, amíg a szentségtörő tolvaj banda lakat alá nem kerül.

- No de meddig tarthat a zárlat? - érdeklődött Thompson.

A felügyelő tétován intett, mire Thompson csalódott képet vágott. Akinek száznégyszáz személyt kell élelmeznie, annak minden nap késés az elevenébe vág!

Biztatására Robert tovább faggatózott, de mindhiába. A kormányzó szigorú parancsa nem hagyott kibúvót.

De bármily dühös is volt Thompson, Saunders haragja még az övé is túltett. Tűrhetetlen, hogy valakik ismét lábbal tiporják az útitervüket!

- No de mi jogon tartanak föl minket? - harsogta. - Amíg zászlónk az árboc csúcsán lobog, nekünk ugyan nem parancsolnak holmi portugálok!

- De nem ám! - visszhangozta a baronet. - S különben is, miért tartoznánk engedelmességgel ennek a bobbynak?⁴¹ Gondolom, nem hiszi komolyan, hogy egy szál magában letartóztat hatvanhat utast, az egész tisztikart és a legénységet?

Thompson az éj sötétjéből földeregő erődökre mutatott, s ez a néma válasz nyilván meggyőzte a baronetet, mert nem tudott mit felelni. Nagy szerencséjére váratlan segítsége támadt.

- Talán bizony ezek az erődök marasztalják? - súgta Thompson fülébe Dom Higinó. - Fogatlan oroszlánok azok. Puskaporuk és lövegeik még csak akadnak, de hogy lövedékük is van-e, az már kérdéses!

- Nincsen ágyúgolyójuk? - hitetlenkedett Thompson.

- Egy pár golyó talán még hányódik valahol - suttogott tovább Dom Higinó. - De hogy akad-e csak egyetlenegy, amelyik az ágyúcsőbe illik...? S a szigetek egyetlen erődjében sem állnak jobban!

- Hogyhogy, kedves Higinó - hökkent meg a baronet -, ön portugál létére a mi oldalunkra áll ebben a helyzetben?

- E pillanatban magam is csak sietős utas volnék - felelte kissé szárazon Dom Higinó.

Thompson habozott. Nem tudott dönteni. Ilyen nem mindennapi kockázatot talán mégsem volna szabad elvállalnia. Másrészt nem lenne-e még lesújtóbb, ha az út félbeszakítása kiváltaná az utasok általános elégedetlenségét, s az Ügynökség tetemes kárt szenvedne? Saunders morgása, Hamilton gúnyolódása, Dom Higinó újabb állításai mégiscsak a merészebbik döntésre készítették. Magához hívta Pip kapitányt.

- Kapitány úr, nyilván tudja, hogy a portugál hatóságok zárlat alá helyezték hajónkat.

A kapitány fejbőlintással jelezte, hogy értesült erről a körülményről.

- No de ha én... Thompson... mégis parancsot adnék önnek az indulásra, megtenné?

- Abban a minutában, uram.

- Annak ellenére, hogy, mint tudja, Angra erődjeinek lőtávolságában vagyunk?

Pip kapitány az égre, a tengerre, majd Dom Higinóra tekintett, s végül a legnagyobb megvetés jeléül fölhúzta az orrát. Élőszóval sem fejezhette volna ki világosabban, hogy szélcsendes tengeren, sötét éjszakában annyit se törődne a portugál tüzérek égi ajándékával, mint egy mélytengeri hal.

- Ez esetben, uram - folytatta Thompson -, én ki is adom a parancsot az indulásra.

- Ám ha így áll a helyzet - válaszolta mélységes nyugalommal a kapitány -, nem tenné meg, hogy röpke öt percre lekíséri a szalonba ezt a savanyú képű egyént?

Ilyen félreérthetetlen kívánságnak eleget kellett tenni: Thompson rávette hát a felügyelőt, hogy fogadjon el egy frissítőt.

Alighogy eltűntek szem elől, a kapitány ismét a horgonyemelő csörlőhöz parancsolta embereit. Elővigyázatosságból a kapcsot azért kiakasztották, nehogy a kopogása elárulja őket. Pár perc alatt sikerült is néma csöndben kiszabadítaniuk és fölhúzniuk és lerögzíteniük a horgonyt. A legénység hihetetlen szorgalommal munkálkodott.

⁴¹ A londoni rendőrök tréfás neve.

Mihelyt fölszakadt a horgony, a hajó lassan elfordult. Mire a felügyelő és Thompson feljöttek a fedélzetre, már észlelhető volt, hogy a város fényeihez képest más pozícióba kerültek.

- Parancsnok úr, kérem? - kiáltott oda a felügyelő a hídján posztoló kapitánynak.

- Mi tetszik, uram? - hajolt át amaz előzékenyen a korláton.

- A felügyelő úr úgy véli - tolmácsolt hűségesen Robert -, hogy elszabadult a horgonya, parancsnok úr.

A kapitány hitetlenkedve tekintett körbe.

- Valóban? - szólt jámborul.

A felügyelő értett a mesterségéhez. A néma legénységre pillantva tüstént megértett mindent. Zsebéből előkapott egy hosszú sípot, s belefújott: a furcsa, éles sípszót messzire hallhatták az éjszaka csöndjében. S csakugyan meg is hallották, mert az erődök mellvédjein máris sorra gyúltak ki a fények.

Angrát két erőd védi: délen a Morro do Brasil,⁴² északon pedig a Keresztelő Szent Jánosról elnevezett erődítés. Az áramlat az utóbbi felé sodorta a *Seamew*-t, orrtökével előre, amikor fölhangzott a riadó sípjele.

- Uram - szólt hűvösen a kapitány -, ha még egyszer sípol, én behajítatom a tengerbe.

A felügyelő kihallotta a hangjából, hogy nem a levegőbe beszél, s miután a fenyegetést pontos tolmácsolásban is meghallgatta, tartotta is magát hozzá.

Amióta elkezdtek felcsörlőzni a horgonyt, a *Seamew* kéménye füstoszlopokat, sőt lángot okádott. Ez beleillett a kapitány terveibe: így olyan gőzfölösleg képződött, amely később még hasznukra válhat. S valóban, a túlnyomás alatt álló szelepek vadul sisteregtek, míg a kéményből áradó, fénylő füstgomoly lekonyult, és hamarosan teljesen elenyészett.

E pillanatban egyszerre két ágyú dördült el, s a fedélzet két oldalától vagy ötszáz méterre a két erőd egy-egy lövedéke bucskázott végig a vízen. Nyilván figyelmeztető lövésnek szánták.

A váratlan esemény elsápasztotta Thompson. Dom Higino nem éppen ezt jósolta!

- Állj! Kapitány, álljon meg! - kiáltotta kétségbeesetten.

Nem egy utas nyilván ugyanezért könyörgött volna a parancsnokhoz. De volt közöttük egy, legalább egy ember, aki hősiesen csöndben maradt. Ez az illető nem volt más, mint a tiszteletre méltó visszavonult vegyeskereskedő. Hogyne lett volna az események hatása alatt! Sőt, őszintén be kell vallanunk: remegett, mint a kocsonya. Mégse beszélhette volna le senki arról az élvezetről, hogy megtekintse élete első tengeri ütközetét. Hogyisne, amikor még soha nem látott ilyet!

Roger de Sorgues sem cserélt volna most a világ minden kincséért sem mással. Ez az ágyúzás különös képzettársítással a bohózatba illő faiali ebédjüket juttatta eszébe, s ezen furcsa mód jót mulatott.

- No, most meg ágyúval lőnek verébre! - s az oldalát fogta nevében. - Hát ez mindennek a teteje!

Thompson szavára a kapitány fölállt posztján a padjáról.

- Nagyon sajnálom, uram, hogy ezúttal kénytelen leszek megtagadni az engedelmességet - szólt tőle szokatlanul gögös hangon. - Miután a hajótulajdonos parancsára tengerre szálltam,

⁴² Valójában Szent Sebestyén- (São Sebastião-) erőd, amelyet Castelinhónak („kis erőd”) is neveznek. A Morro do Brasil jelentése „Brazil-domb”.

immár nincs más úr a fedélzeten, csak én. S ha Isten is úgy akarja, én ezt a hajót kivezetem a nyílt vízre. Anyám szakállára mondom: bárki meghátrálhat, de egy angol hajóskapitány soha!

A derék kapitány élete leghosszabb szónoklatát vágta ki most.

Utasítására a hajó lassabban haladt tovább. Meglepő manőverrel nem a tenger felé vett irányt. Sőt, a kapitány általános elképedésre a hajó fényeit sem oltatta le, így az könnyen kivehető és eltalálható célként tartott nyílegyenesen a Keresztelő Szent János-erőd felé.

Nem kellett soká várniuk, hogy kiderüljön: cselük sikerült. A két erőd beszüntette a tüzelést, nyilván megnyugtatta őket a hajó irányváltása.

- Teljes fordulat balra! - parancsolta váratlanul a kapitány.

Azzal a *Seamew*, még mindig fényárban úszva, teljes gőzzel a nyílt tenger felé indult.

Tüstént három ágyúlövés dördült el szoros egymásutánban, de mindegyik ártalmatlannak bizonyult. Az egyik lövedék, a Keresztelő Szent János-erődé, az árbocok csúcsa felett süvített el. A kapitány kárörvendően csavarintott az orrán. A manőver sikerült. Ez az erőd már nem tehetett semmit ellenük, mivel a hajó hozzá képest a szárazföld takarásában tudhatta magát. Ami a két másik lövedéket illeti - ezeket a Morro do Brasil küldte rá -, az egyik a *Seamew* háta mögött csapódott be, a másik pedig, miután a kapitány megállíttatta a hajót, az orrtőkétől két kábelhossznyira kavarta fel a vizet.

Alig halt még el ennek az ötödik ágyúlövésnek a döreje, amikor a kapitány parancsára egyszerre minden fény - a helyzetjelzőket is beleértve - kialudt a *Seamew* fedélzetén. A gépház tetejét kátrányos ponyvákkal fedték le. Időközben a kormányos megfordította a járművet a tengelye körül, s teljes gőzzel a szárazföld felé indultak.

Így megkerülték a kikötőöblöt, meghozzá ott, ahol a város fényei a partig húzódtak. A sötét éjszakában egy sötét tömegnek láthatatlannak kell maradnia - és a *Seamew* az is maradt.

Teljes szélességében átszelték a kikötőöblöt, majd a *Seamew* határtalan merészséggel a Morro do Brasil sziklafalai mellett haladt el. Ezen a helyen egy újabb sípszó végzetes lett volna. De a felügyelőt és két evezőst az előrelátó kapitány már az események kezdetén leküldte egy kajütbe, és ott őriztette őket.

Ezzel úgy tekinthették, hogy minden veszély elhárult a fejük fölül. A Keresztelő Szent János-erőd nem tudhatta, hogy már csak ő veszélyeztethetné a hajót, s ezért nem tüzelt, míg a Morro do Brasil makacsul lőtte az üres térséget, erődtársa irányában.

A *Seamew* szinte a sötét sziklák mellé simult, úgy haladt a part mentén. Elérte és megkerülte a földnyelv csúcsát, majd dél felé nekivágott a nyílt tengernek, miközben a két erőd újrakezdte hasztalan duettjét, és kelet felé pufogtatták el ágyúgolyóikat.

Miután három mérföld távolságra ért, Pip kapitány csúfondárosan kivilágíttatta a fedélzetet, majd felkísértette a felügyelőt, és megkérte, hogy szálljon vissza bárkájába. Udvariasan a kötélletraig kísérté, majd a hajóperemre könyökölt, és sapkáját levéve búcsúztatta:

- Látja, uram - szólt, habár a szerencsétlen felügyelő egy árva kukkot sem tudott angolul, s így nem értékelhette elmés megjegyzését -, hogyan játszik bújócskát egy angol tengerész a portugál ágyúgolyókkal? Ezt nevezem kalamajkának! Szívélyes üdvözetem, uram.

Azzal saját késével vágta le a *Seamew* nyomdokvizén táncoló bárka vontatókötelét, fölment őrpadjára, délkeleti irányt rendelt el, s a tengert, az égboltot, végül Terceira elmaradó sötét tömegét is megszemlélvén gőgösen a tengerbe köpött.

9. EGY FONTOS PARAGRAFUS

22-én hajnalban a *Seamew* São Miguel fővárosa, Ponta Delgada előtt horgonyzott le: ez volt utolsó megállójuk az Azori-szigeteken.

Hétszázhetven négyzetkilométerével⁴³ és majd huszonhétezer lakosával São Miguel az egész szigetvilág legjelentősebb tagja, fővárosa pedig a maga tizenhétezer lelkével a portugál királyság negyedik városának számít. Keleten és nyugaton két hegyfok védi: a városnak nevet adó Ponta Delgada, illetve a Ponta Galé, egy nyolcszázötven méter hosszú természetes gát, amely nagy biztonságot nyújt az akár száz hajót is befogadó zárt kikötőöbölnek.

E gát és a sziget partja között horgonyzott le a *Seamew*, számos más vitorlás és gőzös társaságában. Északon teraszosan emelkedett előttük Ponta Delgada: arányos csoportokban álló, vakítóan fehér házai magukra vonzották a pillantást. A házak gyöngysorként csillogtak pompás kertjeik tengerében, amelyek zöldellő koszorút fontak a város köré.

A legtöbb utas sokáig ágyban maradt, ezért a partraszállást délutánra halasztották. Mivel São Miguel szigetére három teljes napot irányoztak elő, és Ponta Delgadára négy-öt óránál többet aligha kellett szánniuk, nem volt okuk sietségre.

E döntést mégis viharos körülmények között hozhatták csak meg, mert néhány elégedetlen hevesen tiltakozott. Természetesen Saunders és Hamilton zúgolódtak a leghangosabban. Újból módosul a program? Ez már mégis több a soknál! Sérelmüket az Ügyintéző elé terjesztették. Az Ügyintéző azt válaszolta, hogy ha az uraknak kedvük van, szálljanak csak nyugodtan partra. Saunders azzal vágott vissza, hogy mindenkinek partra kell szállnia, ügyintézőstül és tolmácsostul, még hozzá az Ügynökség költségére. Thompson erre azt tanácsolta, hogy előbb győzze meg erről az utastársait is; beszélgetésük elég paprikás hangulatban ért véget.

Végül csupán két utas hagyta el még délelőtt a hajót: a szertelen párocska, akik a maguk módján intézték az utazást. Thompson lefogadta volna, hogy nem látják viszont őket indulás előtt.

Saunders és Hamilton közben türelmetlenül toporogtak. Négy-öt hasonszórú utastársuk körében képzelhetően jámbor társalgással mulatták az időt.

Az ellenzék tehát nem volt népes, de hiba lett volna alábecsülni. Thompsonnak rá kellett ébrednie, hogy kínzóinak tábora pár fővel gyarapodott. Igaz, csak apróságról volt szó, mégis most először történt meg, hogy a *Seamew* utasai egy kérdésben két táborra szakadtak, ha szerencsére mégoly egyenlőtlen arányban is. Ezúttal ugyan egy csekélységen kaptak össze, de ez is mintha felidézte és emlékezetükben hatalmasra duzzasztotta volna minden korábbi kellemtelenségüket.

Az idő majd mindent elsimít - gondolta Thompson.

Csakugyan, amikor ebéd után a csónakok a megszelídíthetetlen Johnson és a kórságos Blockhead kivételével mindenkit partra tettek Ponta Delgadában, már nagy egyetértés uralkodott, és Robert vezetésével a legteljesebb összhangot sugárzó zárt sorokban tekintették meg a várost.

Szünni nem akaró harangszó közepette nézték sorra Ponta Delgada templomait és kolostorait, s estére be is járták a szűk, mocskos utcákat.

⁴³ Valójában 750 km².

Hogy ki kellett ábrándulniuk! A messziségben oly szépen fehérülő házak közelről ormótlan, iromba építményeknek bizonyultak. A város útjain méretes disznók bóklásztak teljes lelki nyugalommal, alig lehetett utat vágni közöttük. No és az üdén zöldellő kertek? Azokat magas falak zárták el a kíváncsi tekintetek elől. Csak nagy ritkán, távolról pillanthatták meg egy-egy fehér rózsabokor vagy kamélia falperemen átnyúló csúcsát; ez utóbbi akkorára megnő São Miguelen, mint egy rendes fa.

Ez a kedélytelen séta szemmel láthatóan elkedvetlenítette a turistákat. Örültek, amikor vissza-indulhattak a hajóra.

A lejtőn lefelé tartó menetoszlopban már fölbomlott alakzatuk addig kifogástalan rendje. E hidegvérű angolokba annál ugyan mélyebben beleivódott a fegyelem tisztelete, mintsem azonnal, nyíltan fölrúgják a rendet, de az látható volt, hogy ellankadtak. Sorközeik kitágultak, egyes sorok a többiek rovására szabálytalanul kibővültek. Némelyek lemaradtak társaiktól. Thompson sóhajtozva szemlélte a dolgok állását.

A vízpartra érve kellemetlen meglepetés érte őket. A rakparton dühösen kiáltozó sokaság tolongott. Fenyegető öklök emelkedtek a magasba. Jól láthatták, hogy két fél áll egymással szemben: egyelőre csak sértésekre vetemedtek, de idő kérdése volt, hogy mikor mennek ököltre. Megismétlődne a terceirai közjáték?

Thompson megtorpant, nyomában az utasok úgyszintén. A *Seamew* csónakjai hiába vártak rájuk, hisz útjukat állta a tömeg. Vegyék igénybe a helyiek bárkáit? Azokból nem volt hiány a kikötőben, evezős viszont egy sem akadt. Turistáink egy árva lelket sem láttak maguk körül. Aki élt és mozgott, mind a *Seamew*-val szemben ágált, s a csődületben most már bármikor elmérgesedhetett az ismeretlen eredetű perpatvar.

Thompson egyszer csak fölkiáltott. A tömeg kiáltozása közepette hat lélekvesztő távolodott nagy evezőcsapásokkal a rakparttól, két csoportban, mintha egymást üldöznék. Annyi bizonyos volt, hogy a *Seamew* felé tartanak. Az azoriak Terceirán már ízelítőt adtak vadságukból, volt hát okuk, hogy féltsék a hajót. Thompson földúltan járkált föl-alá a parton.

Hirtelen elhatározásra jutott. Megragadta a legközelebbi ladik kikötőkötélét, s Robert-t magával húzva elszántan beleugrott. Velük tartott Roger és a Lindsay nővérek is. Egy szempillantás alatt eloldották a kötelet, fölhúzták a horgonyt, s máris négy pár evező röpítette a ladikot az ostromlott *Seamew* felé.

Példájuk felvillanyozta és tettere sarkallta a többi utast is. A férfiak sorra kötötték el a ladikokat, ragadták meg a legtöbb angol marok számára ismerős evezőket, s öt perc múlva már kisebbfajta hajóraj evezőcsapásai verték fel a kikötő vizét.

A *Seamew* mellé érve Thompson félig-meddig meg is nyugodhatott. A hat gyanús csónak ugyanis két táborra oszlott, s ez a nem várt szembenállás az ostromlottak javát szolgálta. Amikor egy csónak már-már a többi elé került, mindig akadt egy másik az ellentáborból, amely az útját állta. Így nem fértek hozzá a *Seamew* följárójához, amelyet amúgy is egy tucat matróz őrzött.

- Mi folyik itt, kapitány úr? - ugrott Thompson lihegve a fedélzetre.

- Nem tudom, uram - felelte amaz egykedvűen.

- Hogyhogy nem tudja, kapitány úr? Minek köszönhető ez a lázongás?

- Fogalmam sincs, uram. A fülkémbe voltam, amikor Flyship úr jelentette, hogy egy leány jelent meg a fedélzeten, s hogy a parton fenyegető csoportosulást észlel. Nem tudom, van-e köze egymáshoz e két eseménynek, mivel egy árva szót sem értek a lányka hablatyolásából.

- S hol van most ez a leány, kapitány úr?

- A szalonban, uram.

- Megyek, beszélek vele - jelentette be nagy garral Thompson, mintha az életét tenné kockára.

- Kapitány úr, addig ügyeljen a hajóra, amelynek sorsa az ön kezébe tétetett le.

A kapitány válasz helyett fitymálóan somolygott a bajuszába.

A helyzet különben nem volt válságos, hiszen az utasok baj nélkül átjutottak a támadók vonalán, s máris egymás után kapaszkodtak vissza a hajó fedélzetére. Ilyen laza ostromzárnak a *Seamew* ítéletnapig is ellenállhat.

Summa summárum, a *Seamew*-nak ismeretlen okból voltak ugyan ellenségei São Miguel földjén, de az is kiderült, hogy más okból meg biztos szövetségesekre is számíthat, s így legalább egyelőre biztonságban tudhatja magát.

Thompson és Robert közben a szalonba léptek. Amint derék kapitányuk mondta, ott találták a leányt: egy pamlagra omolva, arcát kezébe temetve rázkódott a sírástól. Amikor meghallotta a két férfit, gyorsan fölállt, és illendően üdvözölte őket. Bájos arcán mélységes zavar tükröződött.

- Kisasszony - szólt Robert -, hajónkat zúgolódó sokaság készül megostromolni. Nincs talán valami köze ennek a felfordulásnak az ön jelenlétéhez?

- Jaj, uram, dehogy is nincsen - sírta el magát ismét a leány.

- Elmondaná nekünk, kisasszony, hogy miről van szó? Mi a neve?

- Thargela Lobato vagyok.

- Tehát minek köszönhetjük a szerencsét, Lobato kisasszony...?

- Meg kell védeniük az anyámtól! - szedte össze magát az azori hajadon.

- Az anyjától?

- Igen, mert ő gonosz asszony. És azonkívül...

- Azonkívül? - kapott a szaván Robert.

- Azonkívül - suttogta Thargela, és erősen elpirult - Joaquim Salazar miatt vagyok itt.

- Joaquim Salazar miatt? - ismételte Robert. - Ki az a Joaquim Salazar?

- A vőlegényem - felelte Thargela, és újból a kezébe temette az arcát.

Robert bosszankodva tekergette a bajsza csücskét. Szóval ilyen nevetséges ügybe keveredtek! Mihez kezdjenek most a lánnyal? Thompson türelmetlenül megjegyezte, hogy nem hajadonok gyöngéd érzeményeinek útját egyengetni jöttek São Miguelre. Robert viszont úgy vélte, hogy megfontolt szavakkal némi józanságra bírhatja a forrófejű leányt.

- Drága gyermekem - szólt nyájasan -, mégiscsak jobb lenne, ha szépen hazamenne. Talán nem is gondolt bele, milyen rosszul teszi, hogy ellenszegül az édesanyjának.

Thargela fűrgén kihúzta magát.

- Nem is az anyám! - kiáltotta rekedten, és orcái elsápadtak a hirtelen haragtól. - Árva gyermekként kerültem ehhez a szerencsétlen asszonyhoz, s csupán azért viselem a nevét, hogy ne csak Thargelának hívjanak. De még ha vér szerinti anyám volna is, akkor sem szakíthatna el Joaquistól.

Azzal Thargela a pamlagra rogyott, és ismét sírva fakadt.

- Mindez igen szép, kedves uram - szólt Thompson Robert-hoz -, de bármily megható is e leányzó sorsa, minekünk semmi közünk hozzá, s nem tehetünk semmit az érdekében. Értesse meg vele, hogy véget kell vetnünk a komédiának.

De Robert alig kezdte el magyarázni a leánynak, hogy miért nem segíthetnek rajta, amikor az ragyogó arccal, diadalmasan föl pattant.

- De igen! - kiáltotta. - De igen! Hiszen így szól a törvény!

- A törvény? - ismételte Robert.

De hiába faggatta, hiába tette fel a kérdést többféle módon is, Thargela épp ennyit tudott, s egy szóval sem többet. Ha az angol urak ennél többre kíváncsiak, kérdezzék csak meg Joaquim Salazart! Vőlegénye itt van a közelben: ő mindent tud, s ha kívánják, minden kérdésre megfelel.

Thargela választ sem várva fölvezette Robert-t a fedélzetre. Üde arcát mosoly ragyogta be, amikor a bal oldali korláttól az egyik bárkára mutatott: annak a kormányánál állott daliás kedvese.

- Joaquim! Joaquim! - kiáltott Thargela.

Szavára hatalmas ordítózás felelt. A kormányos ügyes manőverrel a *Seamew* mellé irányította járművét, s egy ugrással máris a fedélzeten termett. Bárkája azonnal visszatért a tengeri csatába.

Joaquim jó kiállítású, nyílt tekintetű, határozott legény volt. Legelőször is a karjaiba kapta Thargelát, hogy ég és föld színe előtt két csattanós csókkal illesse orcáit. A két ellentábor felhördült. Teljesítvén kellemes kötelességét, a jegyespár gyorsan pár szót is váltott. Joaquim végül a kíváncsian figyelő utasok felé fordult, és nemes szavakkal köszönetet mondott nekik, amiért kedves Thargelájának segítségére voltak.

Robert híven tolmácsolta Joaquim mondandóját. Thompson elhúzta a száját. Született diplomata ez a siheder, hogy a legénység és az utasok színe előtt így elkötelezi őt!

Joaquim közben folytatta rögtönzött szónoklatát. Thargela helyesen tudta: az Azori-szigetek törvényei szerint a fiatalok valóban szabadon házasodhatnak, ehhez csupán úgy kell tenniük, ahogyan Thargela is tett. Szüleik házáat elhagyván ugyanis *ipso facto*⁴⁴ kikerülnek ezek gyám-sága alól, és bírói fennhatóság alá tartoznak; a bíró viszont, amennyiben ilyen kérelemmel fordulnak hozzá, köteles megadni a házassági engedélyt. Igaz, hogy ő, Joaquim nem ismeri a törvény minden apró betűjét, de ha most mindjárt a *corregidorhoz*⁴⁵ járulnának, az fölvilágo-síthatná az angol urakat egyrészt Lobatóné kétes erkölceiről, másrészt arról, hogy milyen jogokkal bír ennek nevelt lánya, Thargela, illetve utóbbi vőlegénye, az ékesszóló Joaquim. S ha valaki azt kérdezné, miért épp a *Seamew* fedélzetén, s nem inkább egy baráti házban keresett menedéket Thargela, erre egyszerű a magyarázat: azért, mert a szegény jegyespárnak nincsenek barátai. Ráadásul a kültelki népség jó része vagy fél a boszorkányos, uzsorás Lobatónétól, vagy pénzzel tartozik neki: a mostani villongás is mutatja, mennyire a markában tartja őket az asszony. A szárazföldön Thargela tehát azt kockáztatta volna, hogy elfogják. Ha

⁴⁴ E tényből következően, a helyzetből adódóan (latin).

⁴⁵ Városi főbíró (spanyol).

viszont a *Seamew* fedélzetén a nemes angol nép oltalmába ajánlja magát, ilyesmi bizonyosan nem történhet meg vele.

Megkapó szónoklata végére érve az azori fiatalember elhallgatott.

Végszava megtette a kívánt hatást, amit akár sir Hamilton megváltozott viselkedésén is lemérhetett. Joaquim azért épp az ismeretlen Hamiltont igyekezett meggyőzni, mert az egész hallgatóság körében ezt a nyársat nyelt alakot találta a legundokabbnak. S láss csodát, Hamilton valóban fölengedett, sőt, a beszéd zárszavára még rá is bólintott.

Thompson közben bizonytalanul pislogott jobbra-balra.

- Mit szól ehhez, kapitány úr? - kérdezte.

- Hm...! - szólt Pip kapitány, és tartózkodóan hátat fordított.

Csakhogy háta mögött ott posztolt a hűséges Tatárbo.

- Nos, ön, mint vérbeli angol úriember - szólt Pip az ebhez -, ön talán elutasítana egy ifjú hölgyet?

- Hm...! - mormogta Thompson is, és tétován pillantott utasaira.

- Én amondó volnék, uram - lépett elő társai közül merészen Alice Lindsay -, hogy ne siessük el a döntést, hanem tegyünk úgy, ahogyan a legény javasolja: menjünk el a corregidorhoz, s az majd előírja a teendőnket.

- Legyen az óhaja szerint, Lindsay kisasszony! - kiáltott föl Thompson. - Ügynökségünk számára az utasok kívánsága szent.

A *Seamew* utasai éljenzésben törtek ki. Úgy látszik, az ifjú pár belopta magát a szívükbe. Csak egyvalaki vont ki magát a tetszésnyilvánításból: meglepő, de Hamilton ismét magára öltötte fagyos, bár korrekt modorát. Miután az ügyet az Egyesült Államok egy polgára vette a kezébe, számára az el is vesztette minden érdekességét. Intézzék hát el a dolgot egymást közt e két alsóbbrendű nép, a portugálok és az amerikaiak képviselői; az őbenne megtestesülő Anglia immár semleges fog maradni.

- Erre azonban csak étkezés után kerülhet sor - pontosított Thompson -, hiszen bőven benne járunk a vacsoraidőben. Azután pedig még az ostromzáron is át kell jutnunk. Professzor uram, elmagyarázná a helyzetet ennek a legénynek?

- Majd én mindent elintézek - jelentette ki Joaquim.

A hajókorláthoz lépett, odaintette a hadviselő feleket, és közölte velük, hogy milyen döntés született. Bejelentését különbözőképp fogadták. Azt azonban mindenki belátta, hogy a történetek immár nem minősülnek külföldiek cinkosságával elkövetett leányrablásnak, s elfogadták az ügy szabályos elintézésnek gondolatát is, annál is inkább, mert így mindkét fél a magáénak tekinthette a győzelmet. A *Seamew* környéke hamarosan elnéptelenedett, s amikor a vacsora végeztével Thompson, Robert és Joaquim partra szálltak, már a rakparton is viszonylagos nyugalom honolt.

A három férfi körül mégis nagy csődület alakult ki, mire a törvénytevő hivatalához értek. A corregidor épp távol volt, egy rendőrt kellett elszalajtani érte. Már jött is a középkorú, kopasz férfi; téglavörös arcszíne ingerlékeny, zsémbes természetet sejtetett. Mivel nem volt ínyére a késői alkalmatlankodás, éles hangon kérdezgette látogatóit.

Robert pár szóval vázolta a dolgok állását, és kikérte a véleményét. De a türelmetlen corregidor számára a leggyorsabb tájékoztatás is szócséplésnek tűnt: a bíró tűkön ült, ujjai viharos taktust vertek asztala lapján.

- Lobatóné - felelt távirati stílusban -: rossz hírben. Joaquim Salazar, Thargela Lobato: kitűnő hírben. Utóbbi ott keres menedéket, ahol jónak látja, ahhoz megy feleségül, akihez akar, mihelyt én, corregidor, így rendelem. Így szól a törvény. Ám ilyen rendelkezés csak akkor adható, ha Thargela maga kéri, élőszóval vagy írásban.

- Parancsoljon - nyújtott fürgén Joaquim egy levelet a corregidornak.

- Helyes! - a bíró jóváhagyólag megragadott egy tollat, és lendületes kacskaringót kanyarított egy úrlapra. - Ma 22. van. Házasság 25-én. Pap: Dom Pablo Terraro, Santo Antonio templom.

A corregidor fölállt és hevesen megnyomott egy csengőt. E jelre két rendőr lépett a bíró szobájába.

- Legyen szerencsém, uraim! - szólt, s a három jogalany máris az ajtón kívül találta magát.

- Pont került hát az ügy végére, barátom! - veregette meg Robert Joaquim vállát. - Három nap múlva elveheti Thargelát.

- Ó, uraim, hogy is mondhatnék illően köszönetet? - szorongatta Joaquim a segítőkész külföldiek kezét.

- Elég, fiam, ha a jövődöbelijét boldoggá teszi - nevetett Robert. - De mihez kezd az esküvőig?

- Hogyhogy mihez kezdek? - értetlenkedett Joaquim.

- Nincsen talán félnivalója, nem támadják meg, akik az előbb annyira őrvöngtek?

- Ugyan! - mutatott gondtalanul két erős karjára a fiatalember. - Mindig kéznél a segítség!

Azzal egy víg táncdallamot füttyörészve már el is tűnt São Miguel fővárosának sötét utcáin.

10. AMELYBEN MEGTANULJUK ÉRTÉKELNI JOHNSON BÖLCSESSÉGÉT

São Miguel szigete alakjára nézvést nagyjából egy elnyújtott lopótökre emlékeztet. Középen, ahol két tengerből keskenyíti el a tök szárát, két szinte egyforma lakosszámú város terül el: délen Ponta Delgada, északon Ribeira Grande. Egymástól körülbelül tizennyolc kilométerre esnek, s egy kétszáz méternél magasabbra nem hágó út köti őket össze.

Ettől az alacsony fekvésű résztől jobbra és balra viszont annál magasabb ormok meredeznek az egész szigeten. A nyugati részt a második napon fogják megtekinteni, egy Ribeira Grandéban töltött éjszaka után, ahová Ponta Delgadából érkeznek majd friss hátasok. Az első napot a keleti részre szánták.

Figyelembe véve, hogy milyen kanyargósak a sziget útjai, a két napon negyven-negyven kilométer várt rájuk: emberpróbáló feladat. Robert-ral és a helyi vezetőkkel tanácskozva Thompson úgy döntött, hogy reggel fél hétre hozza előre a programban nyolc órára kiírt indulást.

Képzeltetjük, micsoda botrányt csapott Hamilton és Saunders. A két szövetséges fölhánytorgatta, hogy már megint módosul az útiterv, amelyet ők minden vitán fölül álló törvénynek tekintettek.

- Nos, uram, jól jegyezze meg - szótagolta sziszegve Saunders -: én nem fo-gok el-in-dul-ni haj-na-li fél hét-kor!

- De én sem - szögezte le sietve a baronet, hogy le ne maradjon példaképe mögött. - És lady Hamilton sem, miss Hamilton pedig mégúgy sem. Nyolc órakor szállunk partra, amint azt az ön programja előírja, és elvárjuk, hogy akkorra álljanak elő a beígért szállítóeszközök. Ezt vegye tudomásul, uram.

Hamilton és Saunders megjegyzései nem voltak éppen alaptalanok, de bárhogy is igyekezett kedvében járni Thompson az utasainak, ez a két alak kis híján kihozta a sodrából. Végül kimérten biccentett, és szóra sem méltatta őket.

A faiali fölvonuláshoz mindenben hasonlatos menetük végül Thompson jelére reggel hét órakor lódult neki az útnak. Thargelát a hajón hagyták.

A létszám különben sem volt teljes. Távol maradt az ifjú pár, és hiányzott a félős Johnson, aki folyvást földrengéstől rettegett.

- Pedig anélkül sem áll valami szilárdan a lábán! - jegyezte meg kajánul Roger.

Nem jöttek el Hamiltonék, sem Saunders, s nem szállt partra két-három idősebb hölgy sem, akik koruk miatt nem vállalkozhattak ilyen hosszú útra.

A menetoszlop így összesen ötvennégy turistából állt, beleértve Dom Higinó da Veigát is, akinek a fivérei inkább a hajón maradtak.

Hála Dom Higinónak, Blockhead is a kirándulókkal tarthatott. Thompson szigorúan a hajón hagyta volna, de a portugál szót emelt érdekében, ígérvén, hogy a különös beteg még aznap délelőtt meggyógyul. Miután így kezességet vállalt érte, a visszavonult vegyeskereskedő elindulhatott a többiekkel, de csakis azzal a feltétellel, hogy mindig száz méterre az utolsó sor mögött marad. Így nem volt ugyan más társasága, mint a csacsija meg a hajcsár, de ez a sajátos helyzet nem is zavarta különösebben. Blockhead olyan ember volt, akit minden

érdekel, s aki a dolgoknak csak a jó oldalát látja meg. Szerencsés természet, szöges ellentéte a rigolyás Hamiltonnek!

A turisták nyolc órákor hagyták el a várost, keleti irányban. A gabona- és zöldségtermelő vidék olyan képet nyújtott, mintha újból Horta környékén járnának. Távolabb ugyanazok a fafajták zöldelltek. Hamarosan mégis szembeszökő lett az eltérés Faial és São Miguel között, mégpedig az utóbbi javára. Emitt sehol nem volt sivár a vidék, s egy talpalatnyi művelhető föld sem maradt kihasználatlanul. Ahol a völgyek tisztásain át ráláttak a hegycsúcsokra, ott nem csenevész sarjerdő szerénykedett, hanem sudár szálerdő pompázott mindenfelé. Ez a helyi hatóságok érdeme: ötven éve fásítanak lankadatlanul, ezer meg ezer csemetével ültetik be a hegyoldalakat.

A karaván nem sokkal dél előtt egy tágas völgy szélére ért.

- A Vale das Furnas - jelentette be az elől haladó vezető.

A kopár hegyek övezte Vale das Furnas - vagyis Kemence-völgy⁴⁶ - szinte tökéletes, mintegy három kilométer sugarú kört formáz. Északkeletről egy szűk vágaton keresztül egy folyó tör a völgybe, s délkeleten hagyja el, ahol a hegyek alább ereszkednek.

Turistáink e „meleg folyó” - mert ezt jelenti a „Ribeira Quente” név - korán termő zöldségekkel beültetett partján haladtak, a folyással szemben. Céljuk egy hőforrás volt, túl azon a falun, amelynek napsütés aranyozta háztetői két kilométeres távolságban csillogtak.

Különös szöglete ez a vidéknek. Lépten-nyomon források fakadnak, egyik forró, másik jég-hideg, de ásványi elemekben mindegyik vize bővelkedik. Némely forrás alig látható erecskét táplál csupán - ezeket az itteniek „Olhos”-nak, vagyis „szemeknek” hívják -, mások viszont jelentékenyebbek. Az egyik ilyen egy szökőkút medencéjére emlékeztető mélyedésben fakad, nagy sistergéssel lövelli méternyi magasságba tűzforró vizét, amelynek hőfoka a 105 Celsius-fokot is eléri. Köröskörül mindent elborít a sűrű, kénes köd, s a kén szilárd kéregként üli meg a talajt, minden fűszálat, virágot és más növényt.

Thompson nyomatókos buzdítására Blockhead kénytelen volt bemenni a forró gőzbe. Ezt a kúrát agyalta ki ugyanis Dom Higino; pontosabban nem tett mást, mint egy São Miguel szigetén elterjedt népi gyógymódot javallt, amelyet nyilván még régmúlt időkben tanult el az élősdiék gyötörte jószágoktól az emberi értelem.

Erőtéljes gyógymód, annyi bizonyos. Szélirányban alig lehetett kibírni a gőz forróságát. Blockhead mégsem habozott, s bátran belépett a lobogó gőzfüggöny mögé. Alapjában nem bánta, hogy kipróbálhatja ezt a szokatlan kúrát.

Amikor Blockhead gőzölése véget ért, gyógyultnak talán még nem volt mondható, de az biztos, hogy puhára főtt. Arcába vér tolult, homlokáról patakokban folyt a földre az izzadság, egyszóval siralmas állapotban került elő.

Ám még ezzel sem értek véget kínjai. Dom Higino intésére a társutasok tíz méterrel odébb máris egy másik forrás köré gyűltek. Emez az előbbinél is szilajabb, a Pedro Botelho névre hallgat, s egy barlangféle mélyén fortog, amelyről az itteniek szentül hiszik, hogy a pokol egyik torka. Való igaz, hogy a barlang mélyén ördögien sistereg a láthatatlan víz, s közben hatalmas mennyiségű szappantartalmú sár bugyog kifelé: Dom Higino azt remélte, hogy ez utóbbi teljessé teheti betege gyógyulását.

⁴⁶ Téves fordítás. *Forna* = barlang, üreg.

Miután Blockhead levetkőzött, Dom Higino parancsára többször is belemerítették ebbe a sárba, amelynek hőmérséklete eléri, sőt tán meg is haladja a negyvenöt fokot. A szerencsétlen Blockhead szó szerint forró pillanatokat élt át, s kínjában úgy üvöltött, ahogy a torkán kifért, de hangját elnyomta részvétlen társainak hangos nevetése.

Ám az üvöltésre és nevetésre félelmetes morajlás adott választ. A barlangból sűrű gőzfelhő és fenyegető tűznyelvek csaptak ki, majd erőteljes vízsugár lövellt az égre s hullott vissza égető esőként a vakmerő társasutasok fejére.

Ezek páni rémületben futottak, amerre láttak. Önbizalmukat csak akkor nyerték úgy-ahogy vissza, amikor az idegenvezetők elmondták, hogy ez a jelenség elég gyakran előfordul, s annál hevesebben zajlik le, minél messzebbre hangzik a morajlás. Kielégítő magyarázatot még senki nem adott a jelenségre.

Blockhead kihasználta a pánikot, és kikecmergett sárfürdőjéből. Tüstént meg is hempergett a Ribeira Quente legalábbis langyos habjaiban, melyeket ő mégis kellemesen jeges fürdőnek érzett.

Vajon csakugyan hatásos volt a Dom Higino javallta gyógymód, ahogy az itteniek tartották? Vagy Absyrthus Blockhead csupán képzelt beteg volt? Soha nem fogjuk megtudni. Annyi bizonyos, hogy a visszavonult vegyeskereskedőt e pillanattól fogva mindenki gyógyultnak tekintette, s mondhatni, ezennel visszatérhetett a közéletbe.

A közeli faluban nagy nehezen került annyi ennivaló az asztalra, hogy a faiali lakomához hasonló, bár annál kissé szokványosabb étkezésben lehetett részük. Utána két óra körül állt újra össze a menetoszlop. Már éppen elindultak volna, sőt meg is tették az első lépéseket, amikor egy második karaván vonult be a faluba.

Emez az övéknek mintegy kicsinyített mása volt, hisz csupán nyolc személyből állt. De micsoda személyekből! Saunders, sir, lady és miss Hamilton, valamint négy idegenvezető: így állt össze ez a csapat, amely a program előírta időpontban, vagyis az első menetoszlop után másfél órával indult útnak, s ezt az eltérést gondosan megőrizte azóta is.

Hamilton és Saunders leszállt hátságáról, és komoly képpel Thompson elé járult, aki közönyösen fütörészve tekintett rájuk.

- Remélhetjük-e, uram - szólt Saunders -, hogy itt valamiféle ebédre lelünk?

- Szavamra, uram, fogalmam sincs - felelte Thompson megnyerő közvetlenséggel. - Forduljanak esetleg ahhoz a derék fogadóshoz, aki az ajtajában álldogál, ő talán teljesíti a kérésüket... ha ugyan a hölgyek és urak hagytak még valami ehetőt a vidéken.

A makrancos Thompson fölszegte a fejét, mint aki igát ráz le a válláról. Hamiltont erősen meglepte ez a különös önállósíkodhatnék. Mérgében villámokat szórt a szeme. Saunders kéjesen azt remélte, hogy a harcias baronet rendesebb fogás híján végül a kihívóan viselkedő ügyintézővel csillapítja majd éhségét.

De az csak nemtörődöm módon hátat fordított nekik, s minden teketória nélkül jelt adott híveinek az indulásra.

A Vale das Furnast elhagyván egy darabig a szintén Furnas nevű tó partján haladtak, amely egy egykori kráter tojásdad mélyedését tölti ki. Azután egy kanyargós ösvény következett, amelyen lassanként magasabb fennsíkokra jutottak. Elég fárasztó volt itt fölkapaszkodni. Állataik lába alatt hamarosan olyasféleképp kezdett ropogni a száraz, laza talaj, mint a gyűrögető kézben megzizzenő szövet. Patáik valamiféle szürke, zörgő hamut tapodtak.

- La Lagoa Secca - jelentette be az elől haladó idegenvezető.

- A Száraz-lagúna⁴⁷ - fordította Robert. - Egy egykori vulkáni kráter helyén állunk itt, amelyet később egy kétszáz hektár kiterjedésű, harminc méter mély tó töltött be. Ám azután a tó is eltűnt, és az 1563-as kitörés, amely feldúlta a szigetnek ezt a részét, legyalulta a krátert. E kitörés idején egy egész hegy, a Vulcão-hegy egyszerűen a föld mélyére süllyedt. Ennek a helyén terül ma el a Lagoa do Fogo, vagyis Tűz-tó. Azt hiszem, hamarosan meg is nézzük.

S valóban megnézték. És megnéztek még más tavakat is; sok, túl sok tavat láttak. Egyik előntött krátert követte a másik: némelyik száz, sőt kétszáz méter mély volt, mások sekélyek, két-három métereseek. Ennyi tó kezdte untatni az utazókat.

Sötét éjjel volt már, mire nyaktörő ösvényeken leértek Ribeira Grande városába. A holtfáradt turistáknak már vacsorázni is alig akarózott a szálnalmas fogadóban, ahol a másnapi kirándulásra rendelt új hátságok várták őket. Rögtön nyugovóra tértek volna inkább. Csakhogy egy olyan helyen, mint Ribeira Grande, egy fogadó egymagában aligha tud elhelyezni egy ilyen nagy létszámú csoportot. Több szálláshelyre kellett eloszlaniuk; még szerencse, hogy Thompson ezúttal előre foglaltatott szállást.

- Találkozó és indulás holnap reggel, pontban hét órakor - hirdette ki Thompson.

Hajh, mennyien nem jelentek meg másnap a megbeszélte időben! Gyülekezőt kellett fűjni. Thompson erre indult, Robert meg amarra, hogy összereljük az engedetleneket. Szinte sehol nem jártak sikerrel. Mozdulni sem bírnak, panaszkodtak egytől egyig, ráadásul szemhunyásnyit sem aludtak, mert harcias poloskaseregek verték ki a szemükből az álmodat. Thompson és hadsegéde a turisták legfeljebb egyharmadát bírta összetrombitálni. Huszonkét utas - ennyi maradt a tekintélyes karavánból! S még e rettenthetetlen túrázók is szálnalmas képet nyújtottak.

Mondanunk sem kell, hogy a huszonkét elszánt ember között ott volt a Lindsay család is. Ilyen tapasztalt utazónak meg se kottyant a tegnapi negyven kilométer. Nem hiányozhatott a mosolygós Dolly hűséges szolgálattelvő lovagja, Roger de Sorgues sem.

Megjelent a Blockhead család is. Hogyan is maradhatott volna távol a visszavonult vegyeskereskedő, ha csodálkozókészségét fitogtathatta? Akár akarták, akár nem, neje és lányai is vele tartottak: ez utóbbiak mintha kissé mereven lépkedtek volna, mert Tigget is magukkal vonszolták.

Ami Saunderst és Hamiltonék trióját illeti, ők tegnap pontosan másfél óras késéssel értek be Ribeira Grandéba, mégsem jutott volna eszükbe, hogy a programnak csak egy pontját is elmulasszák. Ők végkimerülésig részt akartak venni mindenben. Viszont szigorú elveikhez híven az előírt óránál korábban ma sem akartak útnak indulni.

Mivel a program nyolc órára tűzte ki az indulás időpontját, ők nem is szálltak föl új hátságukra nyolc óra előtt, s bizony, ha társaik nem lustálkodnak olyan soká, ők újrakezdték volna tegnapi csínyüket.

Az ezredből zászlóaljra, zászlóaljból századra, s végül századból pusztá szakaszra fogatkozott menetoszlop gyorsan maga mögött hagyta Ribeira Grande utolsó házait. Késő este érkeztek, korán reggel indultak, így szinte semmit nem láttak a tizenháromezernél több lelket számláló városból. Nem mintha bármit is elmulasztottak volna. Eltekintve néhány, a Vale das

⁴⁷ Téves fordítás, hiszen nem lagúnáról (elzáródott tengeröböl, portugálul is *laguna*), hanem tavacs-káról (*lagoa*) van szó.

Furnas-iaknál érdektelenebb forrásnál, ebben a hanyagul épített sárfészekben nem volt semmi látnivaló.

Útjuk az első félórán meg lehetőségen sík vidéken haladt, amelyet sűrűn tarkítottak kisebb-nagyobb vulkáni kúpok. Hamarosan azonban emelkedni kezdett a síkság: újból hegyek közé értek. Továbbra is gazdag, termékeny volt a vidék. Minden szorgos emberek keze nyoma látszott. Hegygerinc nem maradt fásítatlan, egy talpalatnyi jó föld sem maradt megműveletlen.

Ebben a nyugati szigetrészben nyilván nagyobb volt a népsűrűség. Percenkét keresztezte az útjukat egy-egy földműves pár. Elöl vonult méltóságteljesen a férj, tíz méterre lemaradva követte alázatosan tipegő felesége. A szemérmes, félénk asszonyok szellemalakként suhantak tova bő köntösükben, amelynek csuklyája kisebb, de zártabb volt, mint Faial szigetén, s nem engedte látni az arcukat. Minél távolabb jártak a nagyobb településektől, annál zártabb volt a csuklya. Sőt, amikor tíz óra körül áthaladtak egy falun, meglepve látták, hogy közeledtükre az asszonyok szégyenlősen a fal felé fordulnak.

- Milyen csúfak lehetnek! - jegyezte meg Dolly, igazán női okot lelve a túlzott szeméremre.

A falut elhagyva az út egyre meredekebb ösvénnyé szűkült. A turisták ekkor négyszáz méterrel följebb meglátták a hegy csúcsát, amelynek oldala elvette előlük a kilátást. Még csak félútig érhetek a kanyargós kaptatón, de már mindnyájan egy perc pihenőért könyörögtek. Reggel óta már húsz kilométert tettek meg igen fárasztó körülmények között. Emberek és állataik egyformán kimerültek.

Negyedóra múlva már éppen ismét útnak indult volna a menetoszlop, amikor tompa morajlást hallottak a hegycsúcs felől. Közben odafönt porfelhő kerekedett, s az ösvény kanyarulatait követve nagy sebességgel tartott felénk.

A megmagyarázhatatlan lárma percről percre erősödött. Az általános zajból furcsa hangok hallatszottak ki. Bógés? Ordítás? Ugatás? Még vezetőik is nyugtalanok lettek.

Szerencsére állt a közelben egy kidőlt-bedőlt tanya, oltalmat keresve oda húzódtak be mindnyájan. Csak Blockhead nem ért oda időben: szamarának fara még kiállt a ház sarka mögül, amikor a förgeteg elporzott mellettük. A visszavonult vegyeskereskedőt - illa berek, nádak erek - egy pillanat alatt elragadta az örvény.

Társai rémülten fölkiáltottak.

De a forgószelel máris továbbállt, másutt folytatta rombolását, míg Blockhead prüszkölve, de láthatóan épségben tápázkodott fel a földről.

Odarohantak hozzá. Blockhead békés ábrázatán nem látszott érzélem, csak alapos meghökkenés. A póru jár utazó elhülten pillantott a lejtőn lezúduló porfelhő után, s ajkát meglepő kiáltás hagyta el:

- Mekkora disznók!

Még ez a mondat is az élénk csodálat hangján szólt.

A történetek után aligha volt meglepő ez a kirohanás, de ilyen alpári kifejezésre mégsem számítottak az útítársai. Viselkedni tudni kell, az ördögbe is! A hölgyek kuncogva fordultak el.

Mint kiderült, Blockheadnek volt mentsége a trágár szóra. Az imént csakugyan disznók, valódi sertések rohama gyűrte maga alá. Hogy mi okozhatta a pánikot, mitől indult meg feltartóztathatatlan lavinaként a máskülönben ártalmatlan konda, arról a helyi vezetőknek sem volt sejtelmük.

Pontban dél volt, amikor fölértek a hegytetőre. Akárcsak a faiali katlan peremén, itt is a földhöz szegezte őket a látvány nagyszerűsége.⁴⁸

A lábuk előtt tátongó hatalmas mélység minden képzeletet felülmúlt. A négyszáz méter mély, meglepően szabályos, tojásdad alakú medence kerülete a huszonnyolc kilométert is elérte.⁴⁹ A keskeny gerincen túl, ahol álltak, rögtön lefelé vitt az út: pompás növényzettel benőtt, enyhe lejtő vezetett a valószínűtlen teknő aljába, ahol egy takaros falu fürdött a ragyogó napfényben, két égbék, kristálytisztá vizű tó között.

A mély medencén túl pillantva tekintetük szabadon bekalandozhatta az egész szigetet. Északon a meredek lejtők szeszélyes sorát narancsligetek tarkították, míg távolabb rétek és lakóházak látszottak; keleten egymást érték a hegycsúcsok, és zöldellő mezők váltakoztak zordon sötétlő vízmosásokkal; végül São Miguel partjain túl, a tenger tükrén halvány foltként sejlett föl északnyugaton Terceira, délkeleten pedig Santa Maria szigete.

Mivel hosszabb megálló nem fért az idejükbe, máris a falu felé indultak. Ahogy közelebb értek hozzá, a falucska kelleme egyre inkább elpárolgott, s mire a házaihoz értek, teljesen el is tűnt. Ez is épp olyan piszkos kis sárfészek volt, mint a többi, csak távolról aranyozta be megtevesztően a napfény.

- Hétvárosba értünk - fordította le a falu nevét⁵⁰ Robert.

Találó név a rozoga kalyibák zagyva együttesének!

- No, itt vajon miféle harapnivaló akadhat? - csikorgatta a fogát Robert.

A falu szerény készletei mégis kielégítették a turisták megfogyatkozott csapatát. Utasaink másfél óra múlva új erőre kapva indulhattak el a visszaútra. Arról szó sem esett, hogy a kráter-völgy számos vulkáni kúpját, vízmosását és szakadékát is megtekinthetnék, vagy hogy megcsodálhatnák a festői vízeséseket. Ilyesmire nem jutott idő.

- Mondhatom, hamisítatlan angol utazáson veszünk részt - szólt Roger vígan a honfitársához.

- Minek is nézelődnénk? A lényeg az, hogy rendben letudjuk a kilométer-adagunkat.

„Hétváros” falvát tizenegy mérföld választja el Ponta Delgadától. Mivel utasaink délután három órakor kerekedtek föl, még napnyugta előtt kényelmesen oda is érhetek.

Miután a völgybe északi irányból ereszkedtek le, most a déli lejtőkön kapaszkodtak föl, s időnként sajnálkozva tekintettek vissza a távolságtól lassacskán újból megszépülő falura.

Ezen az első útszakaszon senki nem szólt egy szót sem. Öszvéreik nyakára hajolva, nyergükbe kapaszkodva hallgattak: teljes figyelmüket lekötötte a köves ösvény, a fáradságos kaptatás. Képzeltük, milyen megkönnyebbülten sóhajtottak föl, amikor a hegyromra érve megcsapta arcukat a friss tengeri szellő, és hatszáz méterrel lábuk alatt a távolban meglátták a tengert. Egyszeriben megoldódott a nyelvük. S mi másról is beszéltek volna, mint az iménti lenyűgöző látványról?

- Meg tudná mondani, professzor úr - fordult Thompson Robert-hoz -, milyen eredetű a medence, amelyen áthaladtunk? S honnan származik a „Hétváros” név?

⁴⁸ E kilátóhely neve Vista do Rei, „a király kilátója”.

⁴⁹ A medence 500 méter mély és 5 km átmérőjű.

⁵⁰ Sete Cidades.

- Gondolhatja, uram - válaszolt Robert -, hogy e medence tavai is úgy keletkeztek, mint a hozzá hasonlók: az esővíz többé-kevésbé feltöltötte a kialudt tűzhányó kráterét. Csak az a különbség, hogy ez a medence nagyobb a többinél. Ami a „Hétváros” nevet illeti, az alighanem mondai eredetű: egy régi rege úgy tartja, hogy Portugália mór megszállása után hét püspök kivándorolt és Antília szigetén hét várost alapított. A népi hiedelem szerint a püspökök alapította városok azután a tenger fenekére süllyedtek, a regebéli szigettel egyetemben. A nép nyilván ezt a mondát akarta megörökíteni, amikor a kráternek, s vele a falunak, a „Hétváros” nevet adta. Emez egyébként szintén vulkáni termék: az 1445-ös kitörés⁵¹ idején süllyedt itt meg a talaj.

- Az nem is volt olyan régen! - kiáltott föl Thompson olyan ijedten, mintha Johnson rémülete ragadt volna át rá. - Gondolom, azért jó ideje már nem fordul elő ilyesmi?

- Ahogy vesszük - felelte Robert. - 1522-ben és 1652-ben újabb heves kitöréseket jegyeztek föl. Hozzá kell tennem, hogy São Miguel szigete, és főként annak nyugati része, ahol most járunk, különösen ki van téve a vulkánikus megrázkódtatásoknak. A legutóbbi nagyobb riadalom szinte a közelmúltban, 1811-ben volt itt.⁵²

- Azaz, engedelmével, csupán kilencvenkilenc évvel ezelőtt!⁵³ - kiáltott föl gyors fejszámolás után Thompson, aki most már komolyan megijedt.

- Csakugyan nem régebben - felelte bölcs nyugalommal Robert.

De Thompson ez még nem nyugtatta meg.

- Egyszóval, professzor úr, maga szerint még mai napság is megeshetik efféle szerencsétlenség?

- Ki mondhatná azt meg, uram? - mosolyodott el Robert. - Annyi bizonyos, hogy az Azori-szigeteken, akárcsak másutt, az utóbbi időben alábbhagyott a vulkáni tevékenység. Mindazonáltal...

Robert-nak torkára forrt a szó. Egyszer csak mintha kiszaladt volna lábuk alól a talaj: emberek és állatok egyensúlyukat veszítve borultak egymásnak. Szerencsére haja szála se görbült senkinek. Egy percen belül mindenki újból talpra állt.

- Ez hát a válasz a kérdésre - fordult Robert Thompsonhoz.

Ekkor azonban egyik vezetőjük szörnyű nagyot kiáltott, a hegycsúcs felé nyújtotta karját, majd páni rémületben nyakába szedte a lábát, s lerohant a völgybe.

A turistákat valóban borzasztó veszély fenyegette. Közvetlen közelükben, alig száz méterrel följebb szó szerint meg-meggyűrődött és hullámokba torlódott a talaj. Újra és újra egymásnak csapódtak a homok hullámai, s közben olyan süvöltés, bögés hallatszott, mintha száz állatseregletet engedtek volna szabadon. A napot már sűrű porfelhő takarta el.

A balszerencsés utazók ekkor éppen két hatalmas, függőleges falú sziklatömb között találták magukat, amelyek ötszáz méter széles és ugyanilyen hosszú térséget hagytak közepütt szabadon. Vezetőik nyomában a jobb oldali tömbhöz menekültek, ahol némi menedéket remélhettek egy hatalmas sziklalap beugrójában.

⁵¹ Valójában 1444-es kitörés; az első, amelyet feljegyeznek a krónikák.

⁵² A legjelentősebb kitörések dátuma valójában 1638, 1713 és 1880.

⁵³ A regény tehát saját kiadásánál (1907) három évvel később játszódik!

Épp ideje volt.

A föld iszonyatosat rázkódott és meghasadt, majd az omladék nagy robajjal leszáguldott a lejtőn. A hegy egy egész darabja vált le és zúdult alá. A lassan induló lavina méterről méterre gyorsult, s végül szédítő sebességre tett szert. Fűlsiketítő volt a lárma.

Az utazók elszorult szívvel, összepréselt ajakkal, ökölbe szorított kézzel, teljes valójukkal figyeltek.

A tűzgolyó elviharzott mellettük.

A lavina súrolta és magával ragadta az őket védelmező sziklatömböt is, amely az örvénylésbe beleveszve maga is egyike lett a völgybe leszáguldó lövedékeknek. Az utazók immár oltalom nélkül maradtak, s a fékevesztett sziklák miriádja védtelen keblüktől néhány hüvelykre süvített el.

Az egész jelenség húsz másodpercig tarthatott csupán. De a természet már rég visszanyerte végtelen nyugalma, amikor a földindulástól kővé dermedt utasok még mindig nem bírtak megmozdulni. Volt, aki a hatalmas sziklafal lábánál hevert, mások mellkasukra szorított karral, hátukat a falnak vetve, emberfeletti erőfeszítéssel próbálták összepréselni testüket: mintha elszállt volna belőlük az élet.

Alice Lindsay volt az első, aki öntudatra tért. Maga sem tudta, hogyan került a menedéket adó sziklamélyedésbe. Odavitte volna valaki? Netán a sógora? Vagy inkább Robert, aki még most is öntudatlanul fedezte testével a fiatalasszonyt?

- A terceirai zavargást is számítva már kétszer kötelezett hálára, uram - bújt elő a fedezékből.

Robert mintha nem is értette volna, mire céloz.

- Asszonyom, csak annyira legyen hálás nekem, mint bárki másnak lenne, akit a véletlen e két helyzetben éppúgy maga mellé sodorhatott volna.

Alice mozdulata mintha varázslat alól oldotta volna föl útítársait. Megrázták magukat, leporolták ruhájukat, és szívük nemsokára ismét a rendes ritmusban vert.

Ponta Delgada felé nem vezetett többé ösvény. A föld- és sziklaomlás által letarolt hegyoldal egyenletes lejtővé vált, amelyen lépten-nyomon esés közben megakadt szikladarabok akadályozták a járást. Nagyobb csapás volt, hogy szamaraik nagyobb része elpusztult. Az élve maradt háticasokat a nők kapták meg, de a buckás terepen csak rendkívül óvatosan haladhattak előre.

Mielőtt elindultak volna, öt vagy hat vezető közösen kiáltozva hívta az eltűnt társukat - de mindhiába. Sajnos biztosra vehették, hogy a szerencsétlent őrző rohanása közben utolérte a sziklaomlás, s hogy azóta már húsz méter vastag föld a szemfedője.

Nem vesztegették az időt, útnak indultak, hiszen ami egyszer megtörtént, az bármikor megismétlődhet. Az alig járható terepen azonban csak kínkeservvel haladtak előre. Besötétedett, mire kiértek az útra. Még tíz kilométer választotta el őket Ponta Delgadától. Ezt a távolságot két óra alatt tették meg, és húsz perccel kilenc óra előtt elcsigázva, de épen és egészségesen léptek a *Seamew* fedélzetére.

Társaik már jó ideje visszatértek az úton Ribeira Grandéból. A nap eseményeiről értesülve alig győzték dicsérni saját restségüket.

Akadtt azonban valaki, aki még náluk is nagyobb diadalt ült. Johnson volt az, akinek nyakassága így végül is igazolást nyert.

- Úgy hallom, uram - fordult tapintatlanul Robert-hoz -, hogy kis híján mind egy szálíg ott hagyták ma a fogukat.

- Úgy van, uram.

- Lám, lám - folytatta Johnson -, magam is így jártam volna, ha ostobán magukkal tartok!

- Valószínűleg, uram - felelte Robert. - De legyen szabad megjegyeznem, hogy mindnyájan épségben tértünk vissza.

- Egy helyi vezető kivételével, mint hallom - vágott vissza szenvtelenül Johnson. - A többire meg majd legközelebb kerül sor! De mondja csak, kérem, São Miguel után Madeira a következő úticélunk, ugye?

- Igen, uram, Madeira - szólt Robert, aki nem tudta, hova akar kilyukadni a külön Johnson.

- Madeirán is vannak földrengések?

- Tudomásom szerint nincsenek - válaszolt Robert.

- Helyes - így Johnson. - Azt állítja tehát, hogy azon a mesés szigeten semmitől nem kell tartanunk.

- Hitemre, uram, semmitől... hacsak egy kis árvíztől nem...

- Árvíztől? - szólt közbe Johnson. - Ezek szerint Madeirán gyakori az árvíz?

- Nem gyakori, de előfordul.

- Helyes - vont mérleget Johnson. - Akkor jegyezze föl a noteszébe, uram - szótagolta -, hogy én nem teszem a lábamat Madeira átkozott szigetére!

Azzal a nyúlszívű alak sarkon fordult, és a kávézóba vonulva nagy hangon követelte szív-erősítőjét.

Míg Johnson diadalt ült, Thompson éppen hogy rendkívül kellemetlen meglepetés érte.

Alig lépett a fedélzetre, amikor egy nagyobbfajta vízijármű úszott a *Seamew* mellé. Egy magasrangú tiszt vezetésével egy percen belül két tucat rendőr lepte el a fedélzetet.

- Uram - szólt a tiszt szárazon, ám tűrhető angolsággal -, az imént kikötőnkbe érkezett a *Camões* gőzszázad, és tudomásunkra hozta az angrai öbölben lezajlott minősíthetetlen eseményeket. Én nem foglalkozom az üggyel, hiszen az a diplomatákra tartozik. Egy dologban mégis nekem kell eljárnom: meg kell találnom a tolvajt. Mivel az ön viselkedése arra enged következtetni, hogy a tettes ezen a hajón talált menedéket, kénytelen vagyok elrendelni, hogy ne hagyja el Ponta Delgada kikötőjét. Sem ön, sem utasai nem távozhatnak a fedélzetről, és nem érintkezhetnek a parton lévőekkel, amíg át nem kutatjuk a hajót.

A tiszt hallhatóan nem tűrt ellentmondást. Az angolok nem ritkán pökhendiek, de Thompson ez esetben jobbnak látta, hogy meghunyászkodjék.

- Mikor kerül sor a hajó átkutatására? - kérdezte.

- Holnap - hangzott a válasz.

- S mennyi ideig lesz helyhez kötve a hajóm?

- Azt nem tudhatom - felelte a rendőrtiszt -, de gondolom, mindaddig, amíg a tettes meg nem kerül és lakat alá nem tesszük. Alászolgája, uraim.

Azzal a tiszt megpöccintette tányérsapkája szélét, odabiccintett a kétségbeesett Thompsonnak, és visszatért hajójára.

11. LAKODALOM SÃO MIGUELEN

Május 25. reggelén a *Seamew* utasai borúsán ébredtek. Már az előző napon tovább kellett volna indulniuk, sőt két napja, ha azt nézzük, hogy faiali partraszállásuk előtt is egynapos késésben voltak.

Senki nem látta előre - pedig logikus volt -, hogy a terceirai események ilyen következménnyel járhatnak. Amikor a *Seamew* kihajózott Angra kikötőöbléből, ott rajta kívül nem horgonyzott gőzös. Honnan is sejthették volna, hogy a *Camões* épp a legjobbkor fut majd be, hogy São Miguel szigetén utolérhesse a szökevényeket?

Alig volt utas, aki nyugodt lélekkel fogadta e legutóbbi közjátékot. A legtöbben habozás nélkül kimutatták rosszkedvüket, és újabb megpróbáltatásukért némiképp igaztalanul Thompson-t hibáztatták, pedig, ha jobban megnézzük, épp annak lehetett belőle a legnagyobb kára. No de hisz miért húzott ujjat a terceirai hatóságokkal? Ha körültekintőbben járt volna el, akkor minden biztosan másképp alakul.

Sőt! Aki messzebbre tekintett vissza, az még nyilvánvalóbbnak láthatta, hogy a történekeért az Ügynökség a hibás. Ha ugyanis a programban ígért 17. helyett nem 18-án érkeznek Faialba, akkor már május 20. estéjén elhagyták volna Terceirát, s a *Seamew* utasai nem keverednek ebbe a képtelen tolvaj-históriába, amelynek nem láthatták előre a kimenetelét.

Meglepő is lett volna, ha nem az engesztelhetetlen Saunders és Hamilton kürtölik szét leghangosabban ezt a vádpontot, hisz nem is remélhettek alkalmasabb pillanatot harapós akkurátusságuk kinyilvánítására. Fennszóval hirdették igazukat helyeslő hallgatóik körében, akik között ki más ült volna a főhelyen, mint a pipázó Van Piperboom, Rotterdamból?

Társaihoz hasonlóan vajon a hollandus is felfogta, hogy milyen kutyaszorítóba kerültek? Annyi bizonyos, hogy az ellenzék vezéreinek minden körmondatára szorgosan bólogatott, pedig nem értett egy árva mukkot sem.

Dom Higino is a legtüzesebb szónokok közé tartozott, heves szavakkal vezette le indulatát. Portugál létére saját országát fenyegette Saint James kormányának⁵⁴ megtorló intézkedéseivel. De miért volt e portugál uracsnak oly sürgős az utazás? Mit számított neki, aki időmilliomosnak mondta magát, az a kis késés?

A békétlenkedők csoportja és bakafántos Türtaioszuk,⁵⁵ Saunders mellett elhaladva Thompson igyekezett kicsire összehúzni magát. Lelke mélyén tökéletesen átérezte utasainak rosszkedvét. Ha valakinek egyhónapos kellemes utazást ígérnek, jelentékeny összeget gombolnak le róla, majd Ponta Delgada kikötőjében zárlat alá veszik, akkor bármilyen galamblelkű is különben, könnyen kijöhet a béketűrésből. Thompson látta és érezte: ha ez így megy tovább, akkor még eddigi hívei is faképnél hagyják. Igaz, nem habzott mindenkinek úgy a szája, mint Hamiltonnak, Saundersnek és csatlósainak, viszont akadtak olyanok is - például Cooley tiszteletes -, akik már célzásokat tettek rá, hogy ha az affér nem ér gyors véget, akkor ők lemondanak az út folytatásáról és a São Miguelt havonta útba ejtő gőzössel visszatérnek Angliába. Ez bizony vészjelzés volt.

⁵⁴ A brit kormány. A Szent Jakab-palota (Saint James Palace) az egyik királyi palota Londonban, ma az anyakirálynő rezidenciája. A nagykövetek megbízólevele hivatalosan máig is ide szól („to the Court of St James”).

⁵⁵ Harci dalairól ismert görög költő (i. e. 7. sz.).

S vajon miféle szövetségesei maradtak Thompsonnak a tekintélyes ellenzékkel szemben? Csakis a Blockhead család tagjai, akik szolgálaián átvették a családfő derűlátását. A tüneményes vegyeskereskedő most is jókedvűen tekintett a nagyvilágba, és boldog-boldogtalannak elmondta, hogy neki tulajdonképpen nincs ellenére, ha egy diplomáciai bonyodalom közepébe csöppenhet.

Lindsay-ék és Roger a maguk részéről semlegesek maradtak. Nem fogták pártját az Ügyvezetőnek, de ellenére sem keltek: egyszerűen közömbösek voltak. Az események, amelyek úgy fölkavarták társaikat, őket hidegen hagyták. Alice és Dolly éppúgy örvendhetek egymás társaságának Ponta Delgadában, mint másutt, s ráadásul a francia tiszt lelkes jókedve is földerítette őket.

Ennek sikerült a maga javára fordítania a fedélzeti élet kialakult rendjét, s így könnyedén elfoglalta a mogorva és hallgató Jack üresen maradt helyét. Alig hagyta el a hajó a brit partokat, ő máris a két nővér elválaszthatatlan kísérője lett, ami egyhamar megoldotta a pletykaéhes utasok nyelvét. Ez azonban egy csöppet sem zavarta a szabad szellemű amerikai hölgyeket, és Roger-t sem izgatta, ha kibeszélik. Soha nem kérte magát, ha vidámsága dús tárházából valami új tréfát kellett előhúzni. Különösen Dollyval tudtak együtt nevetni napestig. Még a mostani események is kiváló okot adtak a szüntelen tréfálkozásra, hisz Roger mindig talált valami mulatságosat a kitűnően szervezett társasutazásban.

Hármasuk Robert bevonásával lassacskán kvartetté bővült. Bármennyire visszahúzódozó volt is különben Robert, annyira mégsem lehetett illetlen, hogy kereken elutasítsa honfitársa és a kíváncsivá tett Lindsayné közeledését. A szerény tolmács kezdett társasági emberré válni, akivel csevegni is lehet. S minél inkább feloldódott, annál kellemesebb lett a társasága. Jól tudta, hol a helye, mégis - mondhatni - le tudta vetni az alkalmilag magára öltött libériát, hogy visszaváltozzék régi önmagává. Néha könnyed társalgásba kezdett, s ezt ő is egyre lebilincselőbbnek találta. Amikor a hétvárosi földindulás után Alice Lindsay köszönetet mondott neki, ő válaszul mindent a vakvéletlennek tulajdonított. De azért a véletlennek besegített az is, hogy az utóbbi időben oly sűrűn kereste a két nővér társaságát.

Thompson ugyan, ha akarta, e közömbösöket is a párthíveihez számolhatta éppen, de serege még így is megfogyatkozott. Keményen törte hát a fejét, hogy miképp vethetne véget szorult helyzetüknek. Először persze az jutott eszébe, hogy megkeresi a brit konzult: de hiába, hiszen - mint tudjuk - tilos volt kapcsolatba lépnie a szárazfölddel. Azzal is megpróbálkozott, hogy jobb belátásra bírja a *Seamew*-ra érkezett rendőrök parancsnokát, egy hadnagyot, de hasztalan: a hajó átkutatásáig semmit nem lehetett tenni.

Pip kapitány távolról figyelte az eredménytelen szóváltást; nem hallhatta, de kitalálta a két tárgyalófél szavait. Dühében szörnyűmód facsargatni kezdte az orra hegyét, és iszonyatosan kancsalított. Sehogy sem fért a derék kapitány fejébe, hogyan esedezhet megbízója egy portugál pandúr kegyeiért. Ha Thompson az ő véleményére kíváncsi, a derék tengerész biztosan valami dacos tettet javasol, például azt, hogy hajózzanak ki fennen lobogó zászlóval, fényes nappal, az erődök ágyútüzében.

Thompsonnak azonban esze ágában sem volt kapitányához fordulni tanácsért. Békéltető igyekezetében megpróbált időt nyerni, hogy mindenkinek a kedvére tegyen. Nehéz, ha nem lehetetlen feladat.

Bezzeg szegény Thargela türelmetlenebb volt nála. Ha nem jön közbe ez a balszerencsés fordulat, maholnap már Joaquim hitvesének tudhatná magát. Tükön ült, szeretett volna beszélni a rendíthetetlen rendőrtiszttel, aki az ő szavára talán mégiscsak hajlana. Amikor meglátta,

hogy Joaquim csónakon közelít hajójukhoz, és kétségbeesve integet, nem habozott tovább, s elszánta magát e merész lépésre.

Thargela határozottan a rendőrtiszthez lépett, és elmagyarázta, hogy milyen nehéz helyzetbe hozta a kormányzói rendelet. Vajon az igaz ügy ereje tette, vagy a szigeten már jól ismert történet volt rá hatással, netán a könyörgő szép szempárnak nem tudott ellenállni? Akár így volt, akár úgy, a tiszttel hagyta magát meggyőzni. Küldöncöt menesztett a szárazföldre, s az hamarosan már jött is a parancssal: partra tehetik Thargelát, azzal az egyetlen kikötéssel, hogy ott tüstént alapos motozásnak veti alá magát. Ebből is megérthették volna, ha már nem tudják amúgy is, hogy milyen szigorú zárlat alatt vannak.

Az azori hajadon egy percet sem késlekedett, s máris élt frissen szerzett szabadságával. Előtte azonban még kifejezte háláját Thompsonnak és Alice Lindsay-nek is, aki oly nagy rokonszenvet mutatott ügye iránt. Szívből jövő köszönete mellett a lakodalmára is meghívta őket, összes társukkal egyetemben.

Thompson csak halvány mosollyal nyugtázta az invitálást, Alice viszont el is fogadta, már amennyiben a körülmények engedik.

Háláját leróván Thargela boldogságban úszva távozott.

Négy órára járt az idő, amikor egy nagyobb hajó állt a *Seamew* mellé, és három személy szállt át hozzájuk, akikről lerítt, hogy bírőfélek; két nő is velük tartott, de egyelőre nem derült ki, hogy milyen céllal. Az érkezők között Thompson első pillantásra felismerte a szófukar corregedorát, akivel két napja dolga akadt. Ez volt a szóvivőjük, de csak két szót mondott, mielőtt a fedélzetre tette a lábát. Robert fordításában:

- Mindent átkutatni!

Thompson meghajolt a felsőbb akarat előtt, s készségesen várta, mi következik. Látogatóik, mielőtt megkezdték volna a beígért kutatást, egy pillanatra még megálltak a kötélhágcsó följárójánál, hogy fürkész pillantással végigtekintsenek az egész hajón.

Amikor úgy ítélte, hogy már elég soká tartott ez a vizsgálódás, a corregedor felszólította Thompson-t, hogy sorakoztassa föl az utasokat a viharfedélzeten. Mivel ez már korábban megtörtént, Thompson csupán végigmutatott a körbenállók nyugtalan arcán.

- Uraim - kezdte a corregedor -, Terceirán egy tízezer conto de réisre⁵⁶ becsült rablás történt. Az összeg egy százaléka, vagyis száz conto de réis⁵⁷ a becsületes nyomravezetőt illeti. Ebből is látszik, milyen nagy fontosságot tulajdonít a kormányzó ennek az esetnek, amely egész vallásos népünket fölháborította. Mivel az önök vezetője éppoly gyanúsán viselkedik, mint kapitányuk (Pip kapitány itt szánakozva nézett össze Tatárboccal, s parancsnoki hídjának magasából megvetően a tengerbe köpött), ezért szinte bizonyossággá érett a gyanúnk, hogy a tolvaj önök közt rejtőzik. Ha tehát el akarnak oszlatni minden félreértést, akkor önöknek is érdekükben áll, hogy önszántukból tartsák be az általam közvetített utasításokat, melyeknek szükség esetén erővel is érvényt fogok szerezni.

A corregedor szünetet tartott. Az eddigieket egy szuszra, nyilván betanult szöveggént mondta el. Ezután már szokása szerint tömörebben fogalmazott.

⁵⁶ Hatmillió frank (a szerző jegyz.).

⁵⁷ Hatvanezer frank (a szerző jegyz.).

- Utasok, tisztek a viharfedélzetre - fordult Thompsonhoz -; legénység az előbástyára, embereim őrizetében. Közben átkutatjuk a hajót.

A Robert tolmácsolta parancs értelmében mindenki, még a bajsza végét dühödten rágcsáló kapitány is, összegyűlt a viharfedélzeten, míg a legénység tagjait az előbástyára terelték. Csak egyvalaki lépett ki észrevétlen az utasok közül s tűnt el a kajütökhöz vezető folyosón. Ez az ember Dom Higino volt.

De mi dolga lehetett a hajó gyomrában? S portugál létére miért hányt fittyet egyedül ő a portugál hatóságok utasításainak? Meglehet, két fivéréért indult csupán, akiket hajóra szállásuk óta szinte látni sem lehetett a fedélzeten.

- Utaslétszám teljes? - kérdezte a corregedor, mihelyt mindnyájan együtt álltak. - Olvasson névsort.

Thompson eleget tett a felszólításnak. Az utolsók között azonban hiába szólította Dom Higino, Dom Jaime és Dom Cristóvão da Veiga urakat.

A corregedor összevonta a szemöldökét.

- Előhozatni - rendelkezett.

Egy inast menesztettek a három fivérért. Már jöttek is: látnivaló volt, hogy cefetül érzik magukat. Vervörös orcáik úgy földagadtak, mintha valaki alaposan elagyabugyálta volna őket.

- Uraim, miért nem sorakoztak föl társaikkal együtt? - ripakodott rájuk a corregedor.

Szokás szerint fivérei nevében is Dom Higino válaszolt.

- Sem testvéreimnek, sem nekem nem volt tudomásunk róla, hogy ön a hajón tartózkodik - állította a legnagyobb lelki nyugalommal.

- Hm!... - dünnyögte a corregedor.

Robert megesküdtött volna rá, hogy az imént a portugál nemesurat is látta az utasok tömegében, de ezt az észrevételét bölcsen megtartotta magának.

A corregedor tovább faggatta a da Veiga testvéreket.

- Önök portugálok, nemde?

- Úgy van - felelt Dom Higino.

- Londonban szálltak a hajóra?

- Engedelmeivel, uram, csak Terceirán - válaszolta Dom Higino.

- Hm!... - dünnyögött ismét a corregedor, és átható tekintettel mérte végig Dom Higinót. - S természetesen nincsen személyes ismerősük a hajón?

Hamilton keblében fortyogott a harag, hogy így vallatják a barátját. Hát lehet úriemberekkel így beszélni? Nem állta meg szó nélkül.

- Elnézést, uram - mondta -, de da Veiga úréknak igenis vannak ismerősei ezen a hajón, és nem esne nehezükre jótállóra lenni.

- Kihez van szerencsém? - kérdezte szúrósan a corregedor.

Hamilton úgy kihúzta magát, hogy majdnem kiújult a lumbágója.

- Sir George Hamilton, baronet - szólt dölyfösen.

A corregedort nem kápráztatta el ez a bemutatkozás.

- Helyes, uram, nagyon helyes - szólt végül szinte gálánsan.

Még egyszer az utasok lelkére kötötte, hogy semmi szín alatt ne hagyják el a viharfedélzetet, majd lement az egyik lépcsőn. Dom Higino közben melegen megszorította Hamilton kezét.

Kezdetét vette a hajó átkutatása. A rendőrök rendre végigszaglászta mindent, a hajófenéktől a poggyásztérig, a gépháztól a legénységi szállásig, s végül az utasok fülkéit is átvizsgálták. Gondolhatni, hogy a tapasztalt vizsgálóbíró vezetésével végzett aprólékos kutatás után egy zug sem maradt kifürkészetlenül.

Az utasokat több mint két órán át várták. A corregedor csak hat óra után pár perccel jelent meg ismét a fedélzeten. Savanyú ábrázatáról lerítt, hogy semmit nem talált.

- Végezzünk gyorsan, uraim - lépett a viharfedélzetre. - Most a fedélzetet és az árbocozatot vizsgáljuk át. Addig is, kérem, engedjék meg, hogy sort kerítsünk a személyi motozásra.

Az utasok háborogni kezdtek. A corregedort kísérő rendőrök szorosabbra vonták körülöttük a gyűrűt.

- Rendben, kérem - szólt a bíró -, ahogy tetszik. De az ellenszegülőket elvitetem és a kormányzói döntésig lecsukatom. Örök, olvassák föl a névsort.

Lehetetlen volt minden ellenállás. Az utasok egymás után fáradtak le kabinjukba, egy-egy rendőr kíséretében. Most világlott hát ki, hogy miért jött két nő is a corregedorral.

Ez közben folytatta a hajó átkutatását. Benézetett a kötélcsomók alá, fölküldte embereit az árbockosarakba, sőt egészen az árbocok csúcsára. A páratlan módszerességgel lefolytatott kutatásból egyetlen sarok, egyetlen zug sem maradt ki.

De ahol semmit nem rejtettek el, ott a legjobb kopó is hoppon marad. Meg volt írva, hogy a fortélyos corregedor üres kézzel hagyja el a hajót. Hét órára már kétszer is átvizsgáltatott mindent - ám hiába.

- Ismét szabad a bejárásuk a kikötőbe - szólt fanyarul Thompsonhoz, s a kötélhágcsóhoz indult.

- Partra szállhatunk tehát?

- Hogyne.

- S akkor nyilván a szigetről is távozhatunk? - puhatolózott Thompson.

- E tekintetben, uram - felelte szárazon a corregedor -, meg kell várnia, hogy milyen választ kapunk a jelentésre, amelyet haladéktalanul elküldünk Terceirára.

Thompson döbbenet figyelte a corregedor távozását. Vele tartott mindkét nembéli kísérete, és tíz fő kivételével a rendőrök is. Ez utóbbiak egy hadnagy parancsnoksága alatt a fedélzeten maradtak, hogy felügyeljenek a zárolt hajóra.

Vacsora közben élénk volt a társalgás. Kivétel nélkül úgy vélték, hogy a portugál kormány túl szigorúan bánik velük. Az még érthető, hogy az átkutatásig nem engedik el a *Seamew*-t, de hogy azután sem...?

Ám a mérgelődésbe éppúgy bele lehet fáradni, mint bármi másba. Amikor nemsokára kissé megnyugodtak a kedélyek, Alice elő mert hozakodni Thargela szíves meghívásával. Társai sokkal jobban fogadták a kedves invitálást, mint bosszús turistáktól lehetne várni. Mivel egész nap a hajóhoz voltak kötve, örömmel fogadták az éjszakai séta és az újszerű látványosság gondolatát. Nem csoda hát, hogy kilenc órakor szinte teljes létszámban léptek a terembe, ahol

Thargela bállal ünnepelte egybekelését kedves Joaquimjával. Vérpezsdítő zene szólt, vagy száz férfi és nő ropta a táncot.

Az angolokat lelkes éljenzés fogadta. Hisz valójában nem ők az ifjú pár boldogságának kovácsai? Nélkülük nem is lenne teljes a menyegző. Kijárt nekik az őszinte ünneplés.

Csak egy percre szakadt félbe a tánc, már rá is kezdték újból. A polkára francia négyes következett, a mazurkára keringő. De tizenegy óra körül egyetlen kiáltás szakadt föl minden torokból:

- A landunt! A landunt!

Erre a jelre mindnyájan körbeálltak, s Thargela és Joaquim barátaik nagy gyönyörűségére ropni kezdték a landunt, e nemzeti táncot, amely minden rendű és rangú azori-szigeti szívét megdobogtatja.

A landun a spanyol boleró ikertestvére: ugyanaz a lábdobogás, ugyanazok a könnyed hátradőlések, hamiskás, kihívó tekintetek. Azt kell hinnünk, hogy Thargela ügyesen járta ezt a nehéz karaktertáncot, mert a kasztanyetta-csattogás elültével szünni nem akaró vastaps jutalmazta az ifjú pár teljesítményét.

Éjfél körül tetőfokára hágott az ünnep. A jóféle faiali bor csak fokozta a táncosok jókedvét. A *Seamew* utasai szedelőzködni kezdtek.

Előbb azonban Alice Lindsay meg szeretne volna valósítani egy ötletét, amelyet addigra már útítársaival is megosztott. Ha már a véletlen úgy hozta, hogy befolyásolhatták az ifjú pár sorsát, akkor miért ne hallgatnának a szívükre, s miért ne tetőznék be a véletlen művét? Amikor Thargela oly jámboran az oltalmukat kérte, meg is kapta azt. Most már csak a pár megélhetésének kérdése maradt megoldandó. Igaz, a lány bizvást számíthatott rá, hogy egy olyan derék legény mellett, mint Joaquim, soha nem fog szükségét látni; de azért egy kis összeg, amelyet a turisták könnyűszerrel összeadhatnak, fölöttébb megkönnyítené a jövőjüket. Ha ezt tekintik Thargela hozományának, akkor Joaquim boldog frigye egyben jó üzletnek is bizonyul. Nagyon helyes, hogy egyengették Thargela útját a házasságba; még helyesebb, hogy a jövőjéről is gondoskodnak.

Alice tehát gyűjtésbe kezdett, és utasaink becsületére válik, hogy senki sem tagadta meg az adományt Lindsay kisasszony védencétől.

Elsőként Blockhead ajánlott föl két fontot (ötven frankot) a nemes célra, ami egy visszavonult vegyeskereskedőtől méltányos összegnek mondható. Saunders, Thompson és Tigg sem adhatták alább.

Hihetőleg Johnson is adakozott volna, ha nem marad fogadalmához híven a *Seamew*-n.

Roger öt francia Lajos-aranyat adott át bájos útítársnőjének.

A rossz természetű Hamiltonnek alapjában mégis jó volt a szíve, mert nem habozott ez alkalomból egy négyfontos (száz frank) bankjeggyel csökkenteni alaptőkéjét.

Alice melegen köszönetet mondott a nagylelkű baronetnek, majd jótékonysági körútját folytatva elfogódottan Robert elé lépett.

Robert egy szót sem szólt, nem szégyellte adományának csekélységét, s öntudatos mozdulattal egy ezerreálos (hat frank) portugál pénzérmét nyújtott át a csinos begyűjtőnek. Alice akaratlanul a haja tövéig pirult.

Maga sem értette bosszantó gyengeségét. Gyorsan bólintott, elfordult, s máris a következő utashoz intézte kérelmét.

Ez nem volt más, mint a nemes Dom Higino. Ha Hamilton adományát fejedelminek nevezzük, akkor az övét királyinak mondhatnók. Egy negyvenfontos (ezer frank) bankót nyújtott át Lindsay kisasszonynak. Meglehet, túl látványosan, a jó ízlést sértő lassúsággal adta át a papírpénzt, s talán szándékosan hajtotta ki úgy, hogy mindenki jól láthassa az értékét. De ki ne nézne el egy ilyen délies vétket? Alice sem akadt fönn ilyen kicsiségen.

Az utasokat szinte föl villanyozta a portugál példája, s ők sem haboztak megnyitni bugyellárisukat. Egy sem volt köztük, aki ne adott volna be tehetsége szerint a közösbe.

Gyűjtése végeztével Alice diadalmasan jelentette be, hogy kétszáz font (ötezer frank) jött össze: nagyszerű eredmény! Hogy kerek legyen a summa, Alice maga is nagyobb összeget tett hozzá. De mivel ő nem olyan látványosan adakozott, mint a kérkedő Dom Higino, senki nem tudta meg, hogy mennyit is adott.

Szerénysége ösztönözte arra is, hogy ezután már félreálljon, s valaki mással adassa át a fiatalasszonynak a váratlan hozományt. E feladatot arra a magának való nászutaspárra bízta, akiket alig láttak útjuk során, de csodák csodájára most mégis itt voltak velük. Alice keresve sem találhatott volna náluk alkalmasabb megbízottat.

A rögtönzött hozományt így hát az angol hölgy adta át portugál nőtársának, s az ajándék mellé gyöngéd csókot is nyomott az orcájára. De mégsem hallgathatta el Thargela előtt, hogy igazából kinek legyen hálás a nagylelkű adományért. Alice így nem kerülte el Thargela és férje forró köszönetnyilvánítását. Ötezer frank valóságos vagyon volt az ő számukra; soha nem fogják elfelejteni, hogy miféle jótündérnek köszönhetik szerencséjüket.

A nagy hálálkodásból kijutott a többi utasnak is. Thargela könnyes szemmel lépett egyik utastól a másikig, és Joaquim sem tudta, hová legyen, taláломra szorongatta a kezeket.

De eljött a búcsúzás pillanata.

Nagy nehezen sikerült lecsillapítani a még mindig hálálkodó friss házасokat. A turisták nagy éljenzés közepette léptek ki a bálterem ajtaján.

Thargela és Joaquim kikísérték őket, s szívhez szóló megindultságuk százszoros fizetség volt mindazért a jóért, amit velük tettek. Amikor utasainknak végre sikerült kijutniuk a szabadba, Thargela és Joaquim még azután is ott álltak a küszöbön, s egymás kezét fogva néztek a sötétbe, a távolodó társasutazók után, akik egyik nap emitt vannak, másik nap amott, de ha egész útjuknak csak annyi volna is az értelme, hogy a nagyvilág e távoli szögletén egy kis jót cselekedtek, már akkor sem keltek útra hiába.

12. TENGHERIBETEGSÉG SAJÁTOS TÜNETEKKEKEL

Amikor az utasok Thargelától és boldog férjétől elbúcsúzva visszatértek hajójukra, a felügyeletükkel megbízott rendőrök közül öten a fedélzeten járőröztek, míg másik öt társuk a legénységi szálláson, tisztjük pedig a rendelkezésére bocsátott fülkében aludta édes álmát. Az ilyen éberséggel őrzött *Seamew* május 26-án napkeltekor mégis újból a nyílt tengeren ringatózott, São Miguel szigetétől harminc mérföldre.

Mondhatnánk: szokásukká vált a szökés.

Ezúttal még portugál lövedékektől sem kellett tartaniuk. Miután hajnali két óra felé sűrű, átláthatatlan ködlepel terült mindenre, több se kellett nekik, bezárták a hadnagyot és öt emberét, a másik öt rendőrt leütötték, s a *Seamew* olyan simán futott ki, mintha a kormányzó rendelete nem is létezett volna.

Amikor egy óra múlva kiengedték, a hadnagy kénytelen volt beismerni szégyenteljes vereségét, s behódolt a győztesnek. Lefegyverzett embereit a *Seamew* majd csak Madeira szigetén fogja kitenni, majd amikor továbbindul e másik portugál birtokról.

E váratlan fordulat valósággal letaglózta a szerencsétlen hadnagyot: gondterhelten, szánalmas képpel járkált föl-alá, nyilván arra gondolt, mennyit árt majd e kudarc az előmenetelének. Közben hajnalodott, s kitérült előttük a tenger tág köre.

Pip kapitány sem élvezhette még jól megérdemelt pihenőjét. Egyrészt ügyelnie kellett rá, hogy épségben kerüljék el a „Hangyaboly” néven ismert szirtcsoportot⁵⁸, másrészt az időjárás amúgy is szükségessé tette jelenlétét. Vihar ugyan csöppet sem fenyegetett, de a *Seamew* mégis nehézkesen, bukdácsolva haladt széllel szemben, a szokatlanul erősen hullámzó tengeren.

Ha a kapitány gondot visel mindarra, ami a hajón zajlik, akkor a többiek nyugodtan pihenhettek. Legalábbis így gondolhatta Thompson, mert már indulásuk óta édesdeden aludta az igazak álmát. Ám egyszer csak egy kéz nehezedett a vállára.

- Mi az? Hány óra? - riadt föl, szemét dörzsölgetve.

A másodpincér, Sandweach mester ébenfekete ábrázatát látta maga előtt.

- Hat óra, uram - hangzott a tiszteletteljes válasz.

- No de mi a baj? - türelmetlenkedett Thompson.

- Az utasok egyik inasa küldött, uram, mert iszonyú jajgatást hallanak a portugál úriember meg a két fivére fülkéből. Szerinte súlyos betegek, s ő nem tudja, mitévő legyen.

Thompson úgy ítélte, hogy ha föl merték őt ébresztetni, akkor csakugyan súlyos dologról lehet szó.

- Jó, megyek már - morogta ingerülten.

A portugál urak kabinjába érve rögtön látta: jól tette, hogy átjött. Dom Higino és fivérei valóban dögvőzön voltak. Cukott szemmel, mozdulatlanul feküdtek, ólomszürke arcuk halálos verítékben fürdött, és az elviselhetetlen kintől szívtépően jajgattak.

- Micsoda zenebona! - mormolta Thompson.

⁵⁸ Ilhéu das Formigas, „Hangyák szigetkéje”.

Az megnyugtatta, hogy a tünetek már első pillantásra közönséges, a rendkívüli hullámváz kiváltotta tengeribetegségre utaltak. Ez a kór pedig, bár ezúttal szokatlanul heves tünetekkel járt, korántsem életveszélyes.

Az emberiesség mégis azt parancsolta, hogy siessen a nyomorultak segítségére, s Thompson dicséretére legyen mondva, hogy nem is habozott teljesíteni kötelességét. Egy órán keresztül odaadón ápolta őket, és nem ő tehetett róla, hogy ápolásának nem lett fogantaja.

Sőt, a három fivér állapota egyre aggasztóbbra fordult. Thompson nyugtalanul észlelte, hogy most már olyan tünetek is jelentkeznek, amelyek aligha írhatók a tengeribetegség számlájára. A betegek arca időnként ólomszürkéről skarlátvörösre váltott. Ilyenkor iszonyatosan erőlködve próbáltak megkönnyebbülni, de egyhamar kimerülten hanyatlottak vissza, sípolva vették a levegőt, homlokukat kiverte a jeges veríték, s orcáikra visszatért a halálos sápadtság.

Hét órakor Thompson olyan válságosnak ítélte a helyzetet, hogy valakitől feltétlenül tanácsot akart kérni. Szólt hát, hogy ébresszék föl Robert-t.

Tanáccsal sajnos Robert sem szolgálhatott felettesének: mindketten tehetetlenek voltak, nem tudtak enyhíteni a három beteg szenvedésein, akikre lassan már jobban illett a „haldokló” szó.

- Valamivel mégiscsak meg kéne próbálkoznunk - szólt Robert nyolc óra körül. - Hátha sikerül kiadatnunk velük azt, amitől újra és újra öklödnek?

- De hogyan? Ismer valami módszert?

- Próbáljuk meg forró vízzel - javasolta Robert.

- Próbáljuk! - kiáltotta Thompson, aki már kezdte elveszíteni a fejét.

Robert goromba módszerének tüstént meglett az eredménye. A botcsinálta betegápolók már a második pohár forró víz után tapasztalhatták a gyógymód azonnali hatását.

És mit látott ekkor Robert és Thompson? Azazhogymit vélt látni...?

Könnyen bizonyosságot nyerhettek róla. Víz bőven volt kéznél, gondosan kiöblítették hát az összes éjjeliedényt, és ekkor...

És ekkor azt hitték, káprázik a szemük!

A mocskos edények fenekén smaragdok, rubinok, gyémántok, legalább ötven drágakő szórt szikráit!

Thompson és Robert elképedve meredtek egymásra. Egy csapásra fény derült mindenre. Itt hevernek hát lábuknál a terceirai fészület szentségtörő elrablói, vagy legalábbis a tolvajbanda főnökei! Vagyis nem tévedett az azori rendőrség, amikor azt gyanította, hogy a gonosztevők a *Seamew*-n találtak menedéket. S rejthették-e biztosabb helyre a bűnözők a zsákmányt, mint a saját gyomrukba, amikor São Miguelen a bíró átvizsgáltatta a hajót?

Robert nyerte vissza elsőként a hidegvérét.

- Ez olyan nagy titok, hogy nem is maradhat kettőnk között - mondta. - Kérem, engedje meg, hogy idehívassak egy utast is, például Cooley tiszteletet.

Thompson bólintott, s már el is küldtek egy inast, hogy kerítse elő a nagytiszteletű egyházfit.

Amikor a tiszteletes a ziháló da Veiga fivérek kajütjébe lépett, még mindig nem javult az állapotuk. Lehetséges volna, hogy a kincsrablók még mindig rejtegetnek a gyomruk mélyén némely lopott követ? Erről csak úgy bizonyosodhattak meg, ha folytatják az eddig oly sikeres kezelést.

Perceken belül háromszáznál is több drágakövet, nagyjából pompás gyémántokat sikerült előkeríteniük ezzel az eredeti módszerrel.

Miután megszabadultak a titoktól, amely - mondjuk így - a szívüket nyomta, a betegek állapota tüstént nagyot javult. Bár még mindig cefetül érezték magukat, erről most már tényleg csak a tengeribetegség tehetett, az pedig még senkit nem vitt sírba. Ekkor jegyzőkönyvet vettek föl a rendkívüli eseményekről, és Cooley tiszteletesnél helyezték letétbe. Ezután a három beavatott külön-külön megszámlolta a drágaköveket, s mindet átadták Thompsonnak, aki gondosan elzárta őket, majd a néhány órával korábban keserves megadásra kényszerített hadnagyhoz indult.

De alig lépett ki a tatbástyából, amikor egy árny magasodott föl előtte: a kikerülhetetlen Saunders állt ott méltóságos, szigorú nyugalommal, ahogy panasztévő utashoz illik, s mellette élő tükörképe, sir Hamilton.

- Egy szóra, uram - állította meg Saunders Thompson. - Kíváncsiak vagyunk, hogy meddig óhajt még tréfát üzni velünk.

- Miféle tréfát? - szólt türelmetlenül Thompson. - Mi bajuk már megint velem?

- Miféle hang ez, uram? - vágott vissza kevélyen Hamilton. - Igenis tudni akarjuk, hogy meddig óhajtja még egytől egyig semmibe venni útitervünk pontjait, amelynek mi oly dőren hitelt adtunk!

Hogyan? Már megint a program betartását kéri rajta számon? Thompson most sokkal fontosabb kérdések foglalkoztatták. Vállat vont csupán, idegesen félretolta útjából Hamilton, s máris tovább iramodott, faképnél hagyva az eljárástól elképedt baronetet.

Mihelyt ráakadt a hadnagyra, a kabinjába vezette azzal, hogy fontos közlendője van.

- Hadnagy úr - kezdte, mihelyt helyet foglaltak -, az imént ön ellen fordult a hadiszerencse.

- Csakugyan, uram - szólt a hadnagy, nem tudván, hová akar kilyukadni.

- S most éppen velünk tart Madeirára.

- Úgy tűnik, uram.

- Mondhatom, mindketten kellemetlen kalandba keveredtünk, hadnagy úr. Vajon volna-e mód, hogy kölcsönösen előnyös módon intézzük el a dolgot?

- Alig hiszem - így a hadnagy.

- Talán mégis! - folytatta Thompson. - Nyilván tudja, hadnagy úr, hogy a kormányzója egy százalék jutalmat ajánlott föl annak, aki kézre keríti a rablót.

- Hogyne, de nem értem, mi köze...

- Várjon csak, hadnagy úr. Meglátja, hogy meg tudunk egyezni. Tudniillik ez a rabló... illetve ezek a rablók...

- Ezek a rablók...?

- ...az én kezemben vannak - fejezte be higgadtan Thompson.

- Hogyan? - képedt el a hadnagy.

- Az én kezemben vannak - ismételte Thompson -, akárcsak az elrablott gyémántok jó része!

A hadnagy elsápadt, egy szót sem tudott kinyögni, csak megragadta Thompson karját. Az tovább fejtegette ajánlatát.

- Világos hát, hadnagy úr, hogy az az egy százalék engem illet. No már most, ha maga bármi módon elsimítja az ügyünket, például azt mondja, hogy ön szándékosan, a rablókat üldözve hagyta el São Miguel kikötőjét - s a rablók jelenléte majd meg is erősíti az állítását -, nos, akkor kész leszek az ön javára lemondani a nekem járó összeg egyötödéről, vagy akár egy-negyedéről is.

- Ugyan! - legyintett fitymálóan a hadnagy, amivel sokat elárult a portugál kormány szavahihetőségéről.

- Nos? Elfogadja az ajánlatomat? - sürgette Thompson.

- S ha nem fogadom el?

- Ha nem fogadja el, akkor vegye úgy, hogy egy szót sem szoltam - felelte Thompson. - Mintha mi sem történt volna, kiteszem Madeirán, a rablókat pedig saját kezűleg adom át az angol konzulnak, aki majd tesz róla, hogy enyém legyen a dicsőség és a jutalom.

A hadnagy fejében egymást kergették a gondolatok. Ha elutasítja Thompson ajánlatát, akkor megszágyenülten kulloghat vissza São Miguelre, mint akivel a bolondját járatják. Ha viszont elfogadja, akkor teljes dicsőséggel térhet haza, hiszen a siker mindenre igazolást ad. Arra ugyan szemernyi esélyt sem látott, hogy akár egy fityinget is kapna a beígért jutalomból, de úgy ítélte, hogy még így is javára válhat a kaland, hiszen ha a rablók elfogását a saját kizárólagos érdemének állítja be, akkor még nagyot nőhet a főnökei szemében.

- Elfogadom - szólt határozottan.

- Helyes - bólintott Thompson. - Ez esetben rögvest papírra vethetjük egyezségünket.

Az imént körvonalazott megállapodást szavakba öntötték, s mindketten aláírták az iratot. Thompson nyugta ellenében azonnal átnyújtotta a tisztnak a megkerült drágaköveket. Végre föllélegezhetett: sikerrel fejezte be ezt a bonyolult ügyet.

Amíg Thompson ügyesen folytatta e kényes tárgyalást, addig Hamilton szívében nőttön-nőtt a harag.

Amikor magához tért a Thompson szemtelensége okozta megrökönyödéséből, a baronet dűhtől tajtékozva eredt az arcátlan alak nyomába. De hiába, sehol nem látta. Ekkor Pip kapitányhoz fordult, aki a parancsnoki hidat elhagyva, reggeli szivarját szíva békésen sétálgatott a fedélzeten.

- Kapitány úr - szólt, türtőztetve magát -, megtudhatnám, kihez fordulhatok ezen a hajón a panaszaimmal?

A kapitány tanácstalanul tárta szét a karját.

- Talán Tatárbochoz - mondta végül álmatagon.

- Kapitány úr! - A baronet dühében rákvörös lett.

- Sir? - szólt nyugodtan amaz.

- Úgy vélem, hogy a kelleténél már többet gúnyolódtak velem ezen a hajón. De mivel maga a felelős a haladásunkért, szíveskednék tán megmondani, hogy a hátunk mögött miért láthatók még mindig a „Hangyaboly” szirtjei? S hogy lehet az, hogy délelőtt tízre még alig értünk Santa Maria magasságába? Miért látszik nyolc óra hajózás után még most is São Miguel?

- São Miguel? - hitetlenkedett a kapitány.

- Bizony, uram, São Miguel - szólt szigorúan a baronet, s egy sötét pontra mutatott a láthatáron, a „Hangyaboly” és Santa Maria között.

A kapitány távcsövet ragadott.

- Ha ez São Miguel - szólt csúfondárosan -, akkor São Miguel gőzmeghajtású sziget, és a kéménye is füstöl, uram!

Azzal a kapitány visszament a hídjára, míg a baronet magában dühöngve bosszúterveket forralt.

Bármilyen lekezelően is fogadta a kapitány Hamilton észrevételét, attól az még helyes volt. Csakhogy Pip kapitány nem tőle tudta meg az újdonságot. A nyomdokvíz már napkeltekor elárulta neki, hogy a *Seamew* sebessége tizenkét csomóról hirtelen nyolc csomónyira csökkent.

Odahívta Bishopot, de az nem tudott jó hírrel szolgálni. Már indulás óta erősen fűt, de hiába, a kazánban csak nem akar följebb menni a nyomás. A Hortában beszerzett silány szén lehet a hibás. Eladdig angliai széntartalékukból éltek, de São Miguel után már ráfanyalodtak a frissen vételezett faszénre - meg is járták vele.

Bishop egy szót sem szólt többet, s a kapitány sem kérdezett semmit. Értelmes emberek nem kísértik a lehetetlent. Ha nem haladhatnak gyorsabban nyolc csomónál, akkor majd nyolc csomóval haladnak, legfeljebb újabb huszonnégy órás késéssel érnek Madeirára. A tenger hullámozása enyhült, a barométer állása megnyugtató maradt, így a kapitánynak igazán nem volt miért aggódnia. A kellemetlenség miatti bosszúsága is hamar alábbhagyott, miután Hamiltonon kitöltötte mérge maradékát.

Haragja kitörését alig lehetett észlelni, mégis le tudta vezetni a fölös feszültségét. Aki ilyen szenvtelen természetű, az gyorsan visszanyeri lelki egyensúlyát. Az ebédlőasztalhoz már kitűnő hangulatban ült le Thompsonnal szemben. Az erős hullámozás miatt rajtuk kívül nem sokan ültek az asztalnál.

Bezzeg újból elfelhősödött a homloka, amikor a fedélzetre lépve ismét meglátta a sir Hamilton által jelzett pontot, amely elgondolkodtató makacssággal haladt továbbra is a *Seamew* nyomában.

Lehetséges volna, hogy São Miguel kormányzója küldte utánuk a gőzöst? De éppúgy lehetett az egy személyszállító hajó is, amely menetrend szerint közlekedik az Azori-szigetek és Madeira között. Csak a jövő adhatja meg a választ.

A parancsnoki híd gondjairól mit sem tudtak a viharfedélzeten, de a szokásos nyüzsgés mégis elmaradt. Nemcsak azért, mert az erős hullámozás sok sétálót ledöntött a lábáról, hanem talán azért is, mert aki jól érezte magát, azt is elkedvetlenítették az előző nap kellemetlenségei. Magányosan jöttek-mentek. Hiába hívogatták őket a barátságosan egymás mellé tolt karos-székek, a legtöbben mégis egyedül álldogáltak a korlátba kapaszkodva, hogy megőrizték egyensúlyukat.

A sebzett szívű Hamilton a szélben hűsítette sértettségtől vöröslő homlokát. A világ minden kincséért sem szólt volna bármely élőlényhez, mert az egész természetre neheztelt. Fennhéjázó elvonultságában újra meg újra átélte a fájó reggeli percekét - miközben leánya a gyengélkedő Blockhead lányok gyámságából kikerült Tigg-gel társalgott, Lady Hamilton felügyelete alatt.

Hamilton tanúja volt e nyájas csevegésnek. Bezzeg ő egyedül van. Ha legalább barátja, Dom Higino vele lehetne! De Dom Higino a tengeribetegség áldozataként hevert kabinjában, így Hamiltonnak keserűen meg kellett állapítania, hogy egy szál magára maradt a világmindenségben.

A baronet busongása ragadt volna át a társaira is? A mogorva arcok láttán ezt gondolhatta volna bárki.

Mivel Dolly éppen valami rendrakással foglalatосkodott, Alice Lindsay is egyedül maradt. A tatfedélzet legvégén ült le, kedvenc helyére. A korlátra könyökölve nézte a tengert, s merengő tekintetét beárnyékolta a lelkére nehezedő, ok nélküli bánat.

Tőle tíz lépésre Jack állt mozdulatlanul: mintha súlyos gondolatoknak próbált volna a végére járni.

Amikor úgy érezte, hogy már eleget töprengett, lassan a sógornőjéhez lépett, és leült melléje.

Álmodozásában elmerülve Alice észre sem vette a komor, hallgatag alak megjelenését.

- Alice! - súgta Jack.

Lindsay-né megremegett, és sógorára emelte még mindig a távolba révedő tekintetét.

- Alice - folytatta Jack -, szeretnék komolyan beszélni magával. A pillanat alkalmasnak tűnik, hiszen szinte néptelen a fedélzet. Alice, hajlandó volna e beszélgetésre?

- Hallgatom, Jack - szólt nyájasan Alice, akit meglepett az ünnepélyes bevezető.

- Mint tudja - kezdett bele pillanatnyi szünet után Jack -, hamarosan harmincegy éves leszek. Nem valami magas kor, elismerem, de ha változtatni akarok életem folyásán, akkor jobb, ha nem vesztegetem tovább az időm. Jobb, ha bele sem gondolok, hogyan éltem idáig. Ezentúl más életet akarok élni: hasznosat, gyümölcsözőt. Egyszóval, Alice, meg szeretnék nősülni.

- Kitűnő gondolat, Jack - helyeselt Alice, aki csak azt nem értette, miért ezt a pillanatot szemelte ki a férfi e bizalmas közlésre. - Már csak jövődöbelit kell találnia, de az magának nem lesz nehéz.

- Már meggleltem, Alice - vágta rá Jack. - Jobban mondvа a szívem mélyén választottam egy nőt, akit régóta ismerek, tisztetek és szeretek. De vajon ő szeret-e engem, Alice, vagy remélhetem-e, hogy valaha is szeretni fog?

Az asszonyok valami csodálatos ösztönnel sejdítik meg a veszélyt. Alice is már Jack első szavainál megérezte, hogy milyen veszély fenyegeti. Fejét elfordítva, hidegen csak annyit mondott:

- Ezt tőle kellene megkérdeznie, kedves Jack.

Jack kihallotta sógornője válaszából a hangulata változását. Szemében harag villant, de nagy nehezen sikerült úrrá lennie indulatán.

- De hiszen éppen tőle kérdзем, Alice - felelte -, és szorongva várom ítéletét. Alice - folytatta, amikor nem kapott választ -, nem akarna ugyanazzal a névvel, de új férj oldalán élni?

Alice zaklatottan, merev ujjakkal morzsolgatta zsebkendőjét, szeme megtelt könnyel, majd sebesen a sógorához fordult:

- Milyen hirtelen fogta el a szenvedély! Ez ám a váratlan leánykérés! - szólt keserű gúnnyal.

- Méghogy váratlan? - kiáltott föl Jack. - Hogy mondhat ilyet, Alice? Hát csakugyan nem vette észre soha, hogy mennyire szeretem?

- Ki ne ejtse többet ezt a szót a száján! - torkollta le Alice. - Nem, soha semmit nem vettem észre az állítólagos érzelmeiből. Ha észrevettem volna, gondolja, balgán hagyom, hogy velünk tartson erre az utazásra?

- Milyen zordul bánik velem, Alice - szólt Jack. - Mivel érdemeltem ki júnói haragját? Ha ennyire meglepi vallomásom, akkor adjon nekem haladékokat, bocsásson próbaidőre, de ne vegye el minden reményemet!

Lindsayné farkasszemet nézett sógorával.

- Ne áltassa magát - szólt keményen.

Jack a kezébe temette arcát, mint akit heves szív fájdalom gyötör. Alice elérzékenyült.

- Ugyan, ugyan, Jack - mondta gyöngédebben -, itt valami félreértés lappang. Talán akaratlan tévedés áldozata lett. Az is lehet - tette hozzá habozva -, hogy tévedésének oka részben kettőnk eltérő helyzetében keresendő.

- Hogy értsem ezt? - vetette föl a fejét Jack.

- Oly rövid ideig lehettem a bátyja felesége - válogatta meg a szavait Alice -, hogy talán ezért is rosszul esett magának, amikor ő az egész vagyont rám hagyta... úgy érezhette, hogy megbántották... kisemmizték...

Jack Lindsay hevesen nemet intett.

- Érzem, ingoványos terepen mozgok - folytatta Alice. - Igyekszem hát elkerülni minden szót, amely fájdalmat okozhatna. Ha nem sikerülne, előre is bocsánatát kérem. Másrészt tehát lehetséges, hogy pénzzavarba került... vagy ki tudja, tán tönkre is jutott. Ez esetben mi sem volna természetesebb, mint hogy e friggyel remélje helyreállíthatni anyagi helyzetét, s egyben jóvátételt kapni azért, amit igazságtalanságnak érez. Ha ez a terve, akkor könnyen szerelemnek gondolhatja azt is, ami csupán rokoni szeretet.

- Vagyis...? - sürgette Jack.

- Vagyis, Jack, ha ez az igazság, akkor még mindent rendbe hozhatunk. Mivel szerencsére gazdag vagyok, sőt dúsgazdag, számíthat testvéri segítségemre. Adósságait, ha vannak, kiegyenlítem... terveikhez segédkezet nyújtok, s végül... akár hozományt is kaphat, mihelyt talál valakit, aki szívesebben férjhez megy magához, mint a sógornője.

- Szóval kikoszaraz - morogta lesütött szemmel Jack.

- Hogyan? - kiáltott föl Alice. - Mégis rosszul választottam meg a szavaimat, ha csak ennyit szűrt le belőlük. Nem is képzelem, milyen szomorú...

De nem tudta befejezni. Jack hátralökte a karosszékét, és fölpattant.

- Elég a szenvedésből! - mondta ridegen, álnok tekintettel. - Nem érdemes kicicomáznia az elutasítását. Egy szó mint száz, eltaszít magától. Egy szót se többet! Majd én eldöntöm, mi a teendőm.

Azzal faképnél hagyta sógornőjét, akit úgy felzaklattak a történetek, s különösen az utolsó jelenet, hogy tüstént visszavonult fülkéjének megnyugtató magányába. Jack dühtől tájékozva távozott. Hamarosan mégis alábbhagyott a haragja, s higgadtan vette számba helyzetét.

Mondjon le a forrón áhított gazdagságról? Azt már nem, tökéltte el magában. De mivel Alice nem hajlandó hozzájönni feleségül, ezért más módon kell megkaparintania a vagyont.

A vacsoránál nem látták Alice-t. Nővére hiába zörgetett az ajtaján, ő fejébe vette, hogy egyedüllétre van szüksége.

Lindsay-né asszony csak másnapról vett részt újból a fedélzeti életben. Addigra mintha eloszlottak volna a viharfelhők sógor és sógornő között. Nyilván mindketten valamilyen elhatározásra jutottak, de hogy mire, azt a lelkük legmélyére temették.

Aznap, május 27-én érezhetően csillapodott a hullámvész, s ezzel párhuzamosan nőtt a jó állapotban lévő utasok száma is. Estére a viharfedélzet törzsközségének jóformán már csak a da Veiga fivérek és a Blockhead család távollétét kellett fájlalnia.

Míg a *Seamew*-n az élet visszatért a rendes kerékvágásba, annál búskomorabb lett a kapitány. Már két napja járkált gondterhelten föl-alá a parancsnoki hídon, s félelmetesen facsargatta az orra hegyét. Riasztóan kancsalító szeme minduntalan arra a pontra tért vissza, amelyet sir Hamilton pár órával indulásuk után a São Miguel-sziget hegycsúcsának nézett.

Ahogy az már szokásává vált, a hídjára lépén május 28-án reggel is a rögeszméjévé lett pontocskára szögezte messzelátóját.

- Ezer ördög! - morogta Tatárboznak, s leeresztette távcsövét. - Pokoli kalamajkába keveredtünk, uram.

Már jó ideje nem maradt helye semmi kételynek. A *Seamew* tudniillik nem egyenes vonalban tartott Madeira felé. Útiterük szerint először még meg kellett kerülniük Porto Santo szigetét. Mármint, annak ellenére, hogy a Ponta Delgadából Porto Santóba vivő út pár fokkal eltér a São Miguel Madeira fővárosával összekötő egyenestől, az ismeretlen hajó mégis az előbbi, végcél nélküli útvonalon haladt a nyomukban, mégpedig állandóan négy mérföldnyi távolságban. Aligha lehetett kétséges, hogy őket akarja utolérni.

A kapitányt csak az nyugtatta meg kissé, hogy üldözőjük egy szemernyi sem bírt behozni lemaradásából. Lehagyni nem fogja őket, annyi szent - ami nem is meglepő, hiszen hol másutt szellett volna a portugál hajó, mint az Azori-szigeteken? De Pip kapitány azt is kénytelen volt belátni, hogy útjuk nem tarthat örökké: végül csak be kell futniuk Madeirára, márpedig Madeira is Portugália része.

A kapitány negyvennyolc órája forgatta fejében ezt a kérdést, de nem jutott kielégítő megoldásra. Ha ő lenne az egyedüli úr a hajón, dehogy is engedné, hogy újfent pribékek kezére kerüljenek: inkább sebesen száguldana előre, elhasználná akár az összes szenet, s ha kell, föl-tüzelne a hajó minden éghető részét is! Akkor majd kiderülne, kinek tágasabb a szénraktára! Sajnos, Pip kapitány azonban nem lehetett korlátlan úr a hajón, hisz köteles volt Madeira fővárosának, Funchalnak a nyavalyás kikötőjébe vezetni a *Seamew*-t. Majd megpukkadt a pulykaméregtől.

Amikor május 28-án délelőtt tízkor a láthatáron feltűnt Porto Santo hegyormja, a szegény kapitány nem halaszthatta tovább a döntést. Röstellkedve hát, de jelentésre ment Thompsonhoz.

Hogy meglepődött és megörült, amikor az a vártnál sokkal kedvezőbben fogadta a hírt!

- Ön szerint tehát, kapitány úr - szólt Thompson -, portugál hajóról van szó?

- Azt hiszem, uram.

- És minket üldöz?

- Attól tartok, uram.

- Nos, kapitány úr, ez esetben szerintem csak egy dolgot tehetünk.

- Mégpedig, uram?

- Megállunk, és kész.

- Megállunk?

- Bizony, kapitány úr, megállunk.

A kapitány eltátotta a száját, karja leesett, szeme kidülledt.

- Ámen, uram - nyögte ki végül, s ezúttal még édesanyjának szakállát is elfelejtette föl-
emlegetni.

A kapott parancsot hősiesen teljesítette. A hajócsavar leállt, s a *Seamew* mozdulatlanul himbálózott a tenger habjain. Üldözőjük egyre közelebb ért hozzájuk. Csakugyan portugál hadihajó volt, amit a főárbocán lengedező hosszú szalag is elárult. Húsz perc múlva már alig egy mérföld választotta el a *Seamew*-től.

Thompson ekkor vízre tétetett egy csónakot. Pip nem akart hinni a szemének: rendőrök ültek benne. Talán bizony még a túszoikat is visszaadják?

A hadnagy és hat közrendőr azonban még nem szállt be társaik mellé a csónakba. A kapitány nem is tudta, hová legyen csodálkozásában, amikor megpillantotta ezeket és furcsa csomag-
jaikat.

E sajátos poggyász pedig nem állt másból, mint három emberből: a rendőrök a nemes Dom Higino Rodrigues da Veigát és két fivérét cipelték. A három élőhulla - a haragvó Neptunusz⁵⁹ áldozatai - minden ellenállásra képtelenül támolygott. A kapitány szeme láttára érzéketlen, öntudatlan csomagként emelték át őket a hajó párkányán.

- No de ilyet! De ilyet! - dörmögte a derék kapitány, aki semmit sem értett abból, ami a szeme előtt zajlott.

Nála jobban csupán sir Hamilton volt meglepve. Fölháborította, hogy úriemberekkel így bánnak. Egyelőre mégis magába fojtotta örökös tiltakozását, s beérte annyival, hogy találomra felvilágosítást kért egy mellette ácsorgó matróztól.

Hamiltonnek nem volt szerencséje. A cserzett bőré vén tengeri medve oly sokat szemlélte már az óceánok végtelenjét, hogy szélesre tárult lelkében eltörpültek az emberi lét csekélyiségei: nem tudott s közönyében nem is akart tudni semmiről. A baronet kérdésére csak megvonta a vállát, de a pipát azért kivette a szájából.

- Valami smukkot fújtak meg a palik - magyarázta. - Majd bekasztlizzák őket a portugálok.

Hamiltonnek be kellett érnie ezzel a válasszal. A vén matróz úgy érezte, épp eleget mondott: nagyot szívott hát csibukjából, elmerülten figyelte a hullámok sebes futását, és máris másutt jártak a gondolatai.

Az igazságot Hamilton csak jóval később tudta meg, a többi utassal egy időben. Nagy csapás volt ez a hiú baronetnek.

- Ne feledje, miben egyeztünk meg - mondta Thompson a hadnagynak, amikor az búcsúzni készült.

- Nyugodt lehet - felelte a hadnagy.

Azzal a csónakot eltaszították a hajótól. Az átszállította emberi rakományát a portugál naszádra, majd visszatért a *Seamew*-hoz, amelyen máris forgásba lendült a hajócsavar.

⁵⁹ A tenger istene a római mitológiában.

Pip kapitány továbbra sem értett semmit. Thompsonnak még nem múlt el a nyugtalansága. Betartja-e szavát a hadnagy, vagy ismét a nyomukba ered a naszád, de ezúttal már ágyúlövésnyi távolságra?

Nem hihetünk mást, mint hogy a tiszt szavatartó ember volt, s magyarázatát is elégségesnek ítélték. A naszád ugyanis nagy félkört írt le jobbra, majd észak felé eltűnt a láthatáron, miközben délen egyre közelebből látszottak Porto Santo partjai.

Dél lett, mire a *Seamew* elhaladt e főleg északi részén hegyek borította sziget partjai mellett, majd dél-délnyugatnak vette az irányt, egyenest Madeirának, amelynek hatalmas tömege harminc mérföld messzeségben is magasán kiemelkedett a tenger vize fölé.

Két óra múlva észlelték a São Lourenço-fokot, majd a három Desertas-sziget meredt föl előttük; a Selvagens-szirtekkel együtt ezek a szigetcsoport Madeirán és Porto Santón kívüli tagjai. E pillanatban tárult föl az utasok szeme előtt váratlan nagyszerűségében a sziget északi partja.

Amikor az Úristen Madeirát teremtette, szemmel láthatóan nem törekedett az eredetiségre. Mindenütt ugyanazok a magas, függélyes sziklafalak, zordon, kiugró hegyfokok, mély és sötét völgyek tagolta, szaggatott hegyvonulatok... akárcsak az Azori-szigeteken, csak éppen tökéletesebben és tízszeres nagyságban.

A zordon part túlsó felén egy másfajta tenger terül el: a zöld növények tengere, amelyben a hullámoknak a hatalmas fák serege felel meg. Ebben a szálerdőben áztatják lábukat a teraszosan fölmagasló hegyek, amelyek közepén az ezernyolcszázötven méter magas Ruivo-csúcs⁶⁰ trónol.

Egyre világosabban láthatták az északi partot, majd három óra körül megkerülték a sziget legkeletibb pontját, a São Lourenço-fokot. A *Seamew* két mérföldnyire közelítette meg, így jól láthatták a fok végén emelt jelzőárbocot és világítótornyot.⁶¹

A kapitány ekkor még közelebb húzódott a szárazföldhöz. Most a déli part vonult el a lelkes utasok szeme előtt.

Először az alacsony sziklákat szemlélhették meg, amelyek a São Lourenço-fokot és az azt a szárazfölddel összekötő keskeny földnyelvet alkotják. Innentől magasabb lett a part; az itteni előhegyek alkotják a középső hegyóriások támpilléreit. Közöttük messziről bájosnak tűnő falucskák húzódtak meg, amelyeket Robert sorra nevükön nevezett: Machico, Santa Cruz, Caniço.

Négy órakor újabb fok állta hajójuk útját: a Cabo Garajau. A csavar párat fordult, s már meg is kerülték a fokot. Néhány perc múlva a *Seamew* már Funchal kikötőjében horgonyzott, népes hajóraj társaságában: az árbocokon a legkülönbözőbb nációk zászlaja lengett.

⁶⁰ Valójában 1861 m.

⁶¹ Ezek tulajdonképpen az apró São Lourenço-szigeten vannak, amelyet egy 165 m széles csatorna választ el a földnyelvtől.

13. EGY BETŰREJTVÉNY MEGFEJTÉSE

Madeira szigete, amely körülbelül hetven kilométer hosszú, nagyjából az északi szélesség harmincharmadik és a nyugati hosszúság tizenkilencedik fokán terül el⁶², Európa legközelebbi pontjától kilencszáz, Marokkótól hétszáz, a Kanári-szigetektől pedig négyszáz kilométerre; az azori-szigeteki Santa Mariától négyszázhatvan tengeri mérföld választja el.

Képzelné sem lehetne lenyűgözőbb oázist a tenger sivatagában.

A sziget gigászi gerincoszlopát alkotó hegyvonulat az északi parthoz közel húzódik, legmagasabb csúcsa majd ezerkilencszáz méter magasba tör föl. Oldalvást több kisebb hegylánc csatlakozik hozzá, úgy, ahogy patakok torkollnak egy széles folyamba. E vonulatok északon és délen is lenyúlnak a tengerpartig, és szilaj hegyfokokkal csipkézik ki azt; hihetetlenül dús növényzettel borított, mély völgyek szabdalják őket.

Dacosan, ridegen, végérvényesen magaslik a habok fölé az Atlanti-óceán északi felének királynője. Mintha csak valami irdatlan lyuggató hozta volna felszínre a föld masszájából a sziget tömegét: a mélység őskori erői egyetlen lökéssel taszították a magasba, az itt négyezer méteres mélységet is elérő víz fölé.

S mégis, bármilyen zordak a tufa minden elgondolható színárnyalatában játszó sziklái, bármily nyaktörőek a szintkülönbségei, a sziget szelíd és hívogató látványt nyújt. Hasonlíthatatlan növénytakarója lekerekíti a szögleteket, tompítja a bércek csúcsait, s lágy hullámokban omlik le egészen a sziklafalak lábáig.

Földgolyónk egyetlen más pontján sem tenyészik a növényzet ilyen bőségben, ily buján, mint itt. Ami nálunk cserje, az Madeirán fának nő meg, s a mi fáink itt roppant méreteket érnek el. Madeirára még az Azori-szigetekenél is jellemzőbb, hogy egymás szomszédságában tenyésznek a legkülönbözőbb éghajlatokon honos fajták. Megteremnek itt mind az öt világrész virágai és gyümölcsei. Az ösvényeket rózsatövek szegélyezik, és aki nem rest lehajolni, az epret csemegézhet a harmatos fű közül.

Hát még milyen lehetett e paradicsomi sziget a fölfedezése idején⁶³, akkor, amikor a mai, viszonylag fiatal fák helyén még több évszázados óriások emelték terebélyes koronájukat a hegyormok fölé! Akkoriban az egész szigetet összefüggő őserdő borította, talpalatnyi művelhető hely sem akadt. A sziget első kormányzója kénytelen volt fölégetni az áthatolhatatlan szöveget. A kortárs följegyzések szerint hat álló esztendeig lángolt a tűz; van, aki ennek a kíméletlen, de talán szükséges pusztításnak tudja be a talaj mai termékenységét.

Madeira mindenekelőtt kedvező éghajlatának köszönheti dús növényzetét. E tekintetben nem sok ország állja ki vele az összehasonlítást. A nyár itt hűvösebb, a tél enyhébb, mit az Azori-szigeteken, s a két évszak átlaghőmérséklete alig tíz fokkal tér el. A betegek paradicsoma ez.

S jönnek is a betegek seregestül minden télelőn, főképpen Angliából, hogy az azúrkék, langyos égtől kérjék felgyógyulásukat. Pusztán ebből a bevételi forrásból évi hárommillió frank vándorol a madeiraiak zsebébe, miközben a soha többé vissza nem térők számára ásott sírok - egy csípős szólás szerint - „London legnagyobb temetőjévé” teszik a szigetet.

⁶² Valójában: északi szélesség 32° 40', nyugati hosszúság 17°.

⁶³ Az első telepések 1425-ben érkeztek a szigetre.

A sziget déli oldalán, közvetlenül a tenger partján emelkedik a főváros, Funchal. Minden évben ezerre tehető a város védművek nélküli kikötőjében horgonyzó hajók száma. Nappal a megszámlálhatatlan halászbárka fehér vitorlái, éjjel csalóka jelzőfények keresztezik egymás útját.

Alig eresztette még le horgonyát a *Seamew*, máris félpucér lurkók rajzottak köréje ladikjaikon. Kiabálásuk iszonyú hangzavarba torkollt. Angol-portugál keveréknél virágot és gyümölcsöt kínálgattak, vagy az utasok derűtségére azt javasolták, hogy kiváló úszók lévén fölhozzák a víz mélyéről a bedobott pénzdarabot.

Amikor az egészségügyi vizsgálat szabad bejárást engedélyezett a hajónak, e helyi csónakok máris beálltak melléje, és ajánlatokat tettek a partraszállóknak.

Ehhez azonban aznap már késő volt. Öt óra elmúlt: ilyenkor már nem érdemes belevágni Funchal megtekintésébe.

Csak két utas döntött úgy, hogy tüstént partra száll. E két türelmetlen nem volt más, mint az örök párocska, akik újabb és újabb vidékekre vitték el hervadatlan szerelmüket. Feltűnés nélkül odaintettek az egyik csónakosnak, majd férj és feleség, kezükben útítaskájukkal, az utasok között gyorsan a ladikhoz surrant. Társaik meleg tekintettel, hosszan néztek a szégyenlős képet vágó, szemét lesütő, ám valójában dévaj pillantásokat váltó párocska után.

A többiek a fedélzeten maradtak. A program hat teljes napot szánt Funchalra, s ezt annál is inkább kihasználhatták, mert más kirándulás nem is szerepelt az útitervben.

„Május 26, 27, 28, 29, 30 és 31, funchali tartózkodás” - ennyi állt csak a programban. Tévedett volna Thompson? Vagy Madeira szigete csakugyan nem tartogat semmi látnivalót, amiért érdemes volna kimozdulni a városból? A programból ezt nem lehetett kihüvelyezni.

Hamilton fejébe vette, hogy utánajár a dolognak.

Mióta legutóbb összeakasztották a bajszukat, Thompson és Hamilton nem voltak beszélő viszonyban. A két örökös zúgolódóval, Hamiltonnal és Saundersszal szemben Thompson már csöppet sem feszélyezte magát. Bokros teendői ellenére a többi utassal mindig túlradó kedvességgel bánt, míg emezeket pusztán hűvös udvariassággal kezelte. A baronet tehát erőszakot tett magán, és odament a gyűlöletes Thompsonhoz.

- Hogyan lehetséges, uram - kérdezte gőgösen -, hogy madeirai tartózkodásunk hat napjára egyetlen kirándulást sem tervezett?

- Nézze meg a programot, uram - felelte szárazon Thompson.

- Jól van - harapta össze ajkát Hamilton. - Azt legalább megmondaná, hogy hol szerzett nekünk szállást?

- Nézze meg a programot, uram - ismételte Thompson rendületlenül.

- De erről a maga programja hallgat, mint a sír. Egy sorral sem említ egyetlen szállodát sem.

- S mit szólna ehhez a hajóhoz, uram? - vetette föl Thompson.

- Hogyan? - háborodott föl Hamilton. - Képes volna hajófogásban tartani minket a *Seamew*-n? És ezt nevezi madeirai látogatásnak?

- Nézze meg a programot, uram - szólt harmadszor is Thompson, és hátat fordított ingerlékeny ügyfélenek.

De a balszerencsés ügyintéző csak Szküllától Kharübdiszhez⁶⁴ csapódott, mert máris újabb ellenféllel találta magát szemközt.

- Hogyne, uram - csikorgott Saunders hangja, mint egy kenetlen sarokvas -, meg kell nézni a programot! De a maga híres programja nagy porhintés, mint az urak is tanúsítják.

Azzal Saunders körbemutatott, mintegy az utasok összességét híva tanúnak, akik lassan kört vontak a hadviselő felek köré.

- Hogyan - folytatta közben Saunders -, hát nincs ezen a szigeten semmi, amit megtekinthetnénk? Először néptelen tájakon, járhatatlan utakon hajszol minket végig, mint egy marhacsordát, aztán nem áttal visszatartani ezen a... ezen a...

Saunders találó szót keresett.

- ...ezen a rakás ócskavason, éppen akkor, amikor végre fejlettebbnek mondható vidékre érkeztünk!

Thompson egy kulcsosomót babrált a zsebében, s égre emelt szemmel, egykedvűen várta, hogy elvonuljon a vihar. Saunders csak annál nagyobb dühbe gurult.

- Ezt egy pillanatig sem tűrjük tovább! - kiáltotta.

- De nem ám! - visszhangozta Hamilton.

- Majd meglátjuk, van-e még bíróság Londonban!

- De meg ám! - harsogta a baronet.

- Az én első dolgom az lesz, hogy partra vitetem magam! Szállodát keresek, méghozzá elsőosztályút! S a maga költségére veszek ki szobát, uram!

Azzal Saunders máris leszáguldott a kajütjébe. Pár perc múlva ismét feltűnt a bőröndjével, odaintett egy csónakosnak, majd méltóságteljesen, ám zajosan távozott a hajóról.

A többiek nem tiltakoztak ilyen hevesen, ám legtöbb útitársa azért igazat adott neki. Mindenki elítélte a Thompson Ügynökség nemtörődömségét, és sokan tervezték, hogy nem érik be Madeira fővárosának meglátogatásával.

Alice és Dolly is úgy döntöttek, hogy bebarangolják a szigetet, természetesen Roger kíséretében. Ez utóbbi fölkereste hát Robert-t, hogy kikérdezze a legszükségesebb tudnivalókról. Roger azt is föltette magában, hogy egyúttal fényt derít az őt régóta bosszantó rejtélyre, amely a *Seamew* tolmácsát övezte a szemében.

- Felvilágosítást szeretnék kérni öntől, kedves uram - lépett hozzá ravaszka mosollyal a vacsora után.

- Parancsoljon velem - szólt Robert.

- Lindsay-ék és jómagam szívesen kirándulnánk Madeira belsejébe - kezdte Roger. - Szeretnék megtudni öntől, hogy melyik a legérdekesebb útvonal.

- Tőlem? - kiáltott föl Robert, és Roger a jelzőlámpák pisla fényében is jól látta, hogy elvörösödik. - Az lehetetlen, hisz én semmit nem tudok Madeira szigetéről!

Robert-ral másodszor esett meg, hogy teljesen elhanyagolta a kötelességét. Elkeserítette, hogy így megszégyenül. Nincs elég akaratereje? Vagy másféle gondolatok térítik el attól, amivel első renden kellene foglalkoznia?

⁶⁴ Szkülla és Kharübdisz: olyan helyzet, amelyben minden oldalról veszedelmek fenyegetnek (a messinai szoros két oldalának ókori görög neve).

Úgy tűnt, Roger-t igen bosszússá teszi ez a gyámoltalanság.

- Hogyan? Talán nem ön a tolmács és idegenvezető ezen a hajón?

- De én - szólt hidegen Robert.

- Akkor hogy lehet ilyen tájékozatlan Madeirát illetőleg?

Robert megalázó mentegetőzés helyett a hallgatást választotta, s csupán bizonytalanul intett.

Roger csúfondáros hangot ütött meg.

- Talán azért ilyen fölkészületlen, mert nem volt ideje szokása szerint elmélyülni a kézikönyveiben? Már jó ideje nem látok este fényt a fülkájében.

- Mire céloz? - Robert rákvörös lett.

- Épp arra, amire gondol!

Robert tanácstalanul hallgatott. Roger gúnyos szavaiból ugyan baráti csipkelődést vélte kihallani, mégsem mehetett biztosra. De nem mardoshatta soká a kétség, mert nagy meglepetésére Roger hirtelen bizalmasan karon fogta, és ezt a kérdést szegezte neki:

- Ugyan, öregem, miért nem vallja be: úgy tolmács maga, ahogy én római pápa vagyok!

- Bevallom, nem értem... - próbált védekezni Robert.

- Én viszont nagyon is értem, s ez épp elég - folytatta Roger. - Hogyne, most tolmácsnak csapott föl, ahogy én is beállhatnék matrónak. De hogy hivatásos lenne...? Igaz, rajtam sem látszik, hogy fölszentelt pap vagyok...! Akárhogy is, kedves barátom, ha valóban tolmács, akkor annak nem valami fényes!

- No de... - kezdett tiltakozni Robert egy félmosollyal.

- De nem bizony! - kötötte Roger az ebet a karához. - Csapnivalóan végzi a munkáját. Nem maga vezet; magát vezetik, az orránál fogva. S mást se ad elő, csak azt a pár bedekkerből betanult szöveget, amit el szokott szajkózni. Idegenszerű idegenvezető maga, hallja...!

- De hisz... - próbált szóhoz jutni Robert.

Roger megint a szavába vágott. Ajkán jóindulatú mosollyal kinyújtotta a kezét, megállt Robert előtt, és így szólt:

- Ne makacskodjon, lelepleztem az inkognitóját. Úgy professzor maga, mint az én sétatotom, és úgy idegenvezető, mint a szivarom. Vallja be, barátom, hogy áruhában él közöttünk.

- Áruhában?

- Bizony: úgy öltötte magára a tolmács-idegenvezető áruháját, ahogy jelmezbálban szokás.

Robert összerezett. Roger jó szándékához nem fért kétség, de vajon ő maga képes lesz-e magányos gögijén fölülkerekedve elfogadni a feléje nyújtott baráti jobbot?

- Így igaz - mondta végül.

- Az ördögbe! - szólt higgadtan Roger, megszorította a kezét, és baráti sétára invitálta. - Régóta sejtettem én ezt. Jó házból való ember akkor is megismeri a magafajtát, ha az kéményseprőnek kormozza magát. De ha már megtisztelt a bizalmával, remélem, nem hagyja ennyiben. Elmondaná azt is, mi vitte rá, hogy elfogadja a mostani állását?

Robert nagyot sóhajtott.

- Talán bizony...? - sugalmazta társa.

- Talán bizony micsoda?

- A szerelem?

- Nem - szólt Robert. - A nélkülözés.

Roger megtorpant, és két kezébe fogta honfitársa kezét. Melegsége szíven találta Robert-t, s már nem esett annyira nehezére, hogy Roger újabb kérdésére kitárulkozzék.

- A nélkülözés! Magyarázza csak el, kedves barátom. Aki elmondja a baját másnak, állítólag félig meg is szabadul tőle, márpedig a mostani hallgatóságánál keresve sem talál érdeklődőbet. Kik a szülei?

- Már meghaltak.

- Mind a ketten?

- Mind a ketten. Édesanyám tizenöt éves koromban, édesapám pedig fél évvel ezelőtt. Egészen addig úgy éltem, mint bármely gazdag, sőt dúsgazdag csemete, s csak apám halála óta...

- Értem már - szólt Roger mély együttérzéssel. - Az édesapja afféle nagyvilági ember volt, aki habzsolta az életet...

- Nem hibáztatom érte! - vágott közbe Robert. - Egész életében gondot viselt rám, jószívű volt és bőkezű. Hogy miképp rendezte be az életét, az csak őrá tartozik. A halála után viszont egyik napról a másikra egy huncut krajcárom sem maradt: a hitelezők követeléseit két hét alatt mindenemet fölemésztették. Kenyérkereset után kellett hát nézmem. Be kell vallanom, hogy tapasztalatlanságomban nem tudtam szembenézni a nehézségekkel, és kicsúszott a lábam alól a talaj. Pedig ha állom a sarat, Párizsban gyümölcsöztethettem volna a kapcsolataimat, ám én ostoba módon röstellkedtem, nem akartam, hogy ilyen helyzetben lássanak. Elhatároztam, hogy eltűnök szem elől: nevet változtattam és Londonba mentem, ahol egykettőre feléltem tartalékaimat. Mégis kedvezett a sors: találtam egy házitánítói állást, és már éppen kezdtem kiheverni a csapást, terveket is szőttem, például hogy egy francia gyarmaton próbálok szerencsét, amikor útilaput kötöttek a talpam alá. Nem szalaszthattam el az első kínálkozó alkalmat. Nos, ezt az alkalmat Thompsonnak hívták. Dióhéjban ennyi a történetem.

- Nem valami vidám história - jelentette ki Roger. - Mintha azt mondta volna, hogy nevet is változtatott?

- Igen.

- És mi a valódi neve? Amit elmondott, azután talán már nem tapintatlanság...

Robert kesernyésen elmosolyodott.

- Istenem, hogy kiöntöttem a szívemet! Arra kérem csupán, tartsa titokban, amit hallott, hogy senki se közsörülhesse rajtam a nyelvét. Különben, mint az imént be is vallottam, ma már ostobának érzem a gőgömet: nevetséges, hogy inkább átkereszteltem magam, csak hogy ne tegyem ki gúnynak a valódi nevemet. Úgy éreztem, máris folt esett rajta. Micsoda butaság! Új nevet fabrikáltam hát magamnak: jobb ötlet híján gyerekes módon betűrejtvényt szerkesztettem.

- Vagyis a Morgand névben...

- A Morgand névben ott rejlik a Gramond. S ha még a mostani helyzetemben rendkívül hasznos nemesi „de” szócskát is elébe teszi, utána meg a hasonlíthatatlanul előnyös „márki” címet, akkor már minden tudhatót tud rólam.

Roger fölrikkantott.

- Ördög és pokol! Tudtam, hogy ismerem valahonnan! Maga sem felejtette el, hogy gyermekkorunkban találkoztunk néha. Édesanyja is megtisztelt vele, hogy vendégül látott. Sőt, azt hiszem, szegről-végről rokonok is vagyunk.

- Pontosan úgy van, ahogy mondja - erősítette meg Robert. - Nekem is fölrémlett mindez, amikor meghallottam a nevét.

- És mégsem fedte föl a kilétét! - kiáltott föl Roger.

- Miért tettem volna? De a közös emlékek fölidézésével legalább rábírt arra, hogy válaszoljak a kérdéseire.

A két honfitárs egy percig csöndben sétált tovább.

- És mi lesz a tolmácsi állásával? - kérdezte egyszeriben Roger.

- Hogy érti?

- Nem hagyja ott? Én mindenben a segítségére leszek, ez magától értetődik.

- De hogyan téríteném meg az adósságomat? Nem, kedves uram. El sem tudom mondani, mennyire meghat az ajánlata, de nem fogadhatom el. Nem azért jutottam koldusbotra, nem azért hagytam el hazámat és barátaimat, hogy megint adósa legyek valakinek. Ettől az elhatározásomtól senki nem téríthet el.

- Tudja mit: igaza van - tűnődött el Roger.

A két honfitárs még sokáig sétált kart karba öltve, s lassacskán Roger is kezdte beavatni titkaiba Robert-t.

Ha két fiatalember így megnyílik egymás előtt, az nem maradhat hasztalan. Útitársakként elegyedtek beszédbe, s miután elhárultak köztük az akadályok, a *Seamew* ezentúl legalább két barátot tarthatott nyilván a fedélzetén.

Robert-t jóleső érzéssel töltötte el e váratlan változás. A lelki magány, amely hat hónapja szinte már második bőréként tapadt rá, ezennel lefoszlott róla. Lehetett bár mindenki tolmácsa, neki mégis sokkal többet ért, ha csak egyetlen ember szemében visszanyerhette teljes méltóságát.

Ilyen kellemes gondolatok közepette gyújtott gyertyát, hogy elmerüljön a Madeiráról, különösen pedig Funchalról szóló tudnivalók tanulmányozásába. Roger csipkelődése ráébresztette, hogy ezt nem hanyagolhatja el. Megpróbálta behozni az elvesztegetett időt, még késő este is pislákkolt nála a gyertya. Mire eljött az indulás órája, a téma avatott szakértőjévé vált, akin a legnehezebb kérdés sem foghat ki.

Funchalban nehéz a partraszállás, a feltorló hullámtarajok lépten-nyomon víz alatti szirtekről árulkodnak. A fél mérföldes távra nem volt érdemes a hajó csónakjait veszélynek kitenni. Az utasok biztonságát az itteni vízi alkalmatosságok és a helyi viszonyokat jól ismerő matrózok csak együtt szavatolhatták.

- Tudja, professzor úr - szólt Thompson Robert-nak, amikor egy csónakba szálltak -, Madeirán mindenki beszél angolul, úgyhogy magának ez valódi üdülés lesz. Csak tizenegy órára várjuk el az Angol Hotelba, este pedig nyolcra a hajóra, ha részt kíván venni a közös étkezéseken.

A ladikok, élen a Thompsonéval, pár percen belül partközelsébe értek. Ám balszerencsájukre forgalmi torlódásba kerültek. Piacnap van, magyarázta egy matróz: ezért állták hát útjukat mindenféle bárkák és csónakok, amelyekből fülsiketítő hangzavar csapott ki. A bezsúfolt

állatok iszonyúan bőgtek, bégettek, morogtak, mindegyik a maga nyelvén panaszkolta föl szorultságát.

Egyik jószágot a másik után rakták ki. Nem is a „kirakás” a jó szó: nagy nevetéssel és kiáltozással egyszerűen behajigálták mindet a vízbe. A *Seamew* utasainak e zajos seregletbe vegyülve, kétfajta közönség szeme láttára kellett partra jutniuk. Akik a kavicsos parton a piacra szánt állatokat várták, azok jóformán nem is hederítettek rájuk; annál érdeklődőbben figyelt viszont az a nagyrészt angolokból álló, jól öltözött sokaság, akik a parti gáton sétálva nézték, nem lelnek-e ismerőst az újonnan érkezők között.

A sétálókat egyébként nemcsak az a homályos remény vonzotta ide, hogy a sziget látogatói között akadhat egy-két barát, hanem az is, hogy minden partraszállás tartogathat érdekes mozzanatokot. Mindig lebilincselő az a pillanatnyi bizonytalanság, amely a partra lépők számára viszont annál idegtépőbb.

A partraszállás úgy történik, hogy a matrózok a parttól húsz méterre behúzzák evezőiket, és bevárják az utolsó, habos tarajú hullámot, amely ijesztő, ám veszélytelen bugyborgással a kavicsra teszi őket. A madeirai matrózok figyelemre méltó ügyességgel választják meg és nagyon ritkán vétik el a lélektani pillanatot.

Ezúttal egy ízben mégis elhibázták. Az egyik ladik a parttól túl messze állt meg, s a hullám ugyan hátára kapta, de nem tudta teljesen kivinni. Amikor a víz visszahúzódott, a ladik egy percre szárazra került. Három utasa gyorsan ki is ugrott belőle, ám máris jött és átsapott rajtuk a következő hullám, földöntötte, meghempergette és eláztatta őket, csónakjuk pedig fölborult. Az utasok csuromvizesek lettek: csöppet sem jártak különbül, mint a váltig bőgő és bégető jószágok.

S ki volt ez a három utas? Senki más, mint Edward Tigg és Absyrthus Blockhead urak, illetve sir George Hamilton, baronet. A nagy kavarodásban valahogy egy csónakba kerültek, s most egymás társaságában ismerkedtek ezen a sajátos módon Madeirával.

A három botcsinálta fürdőző mind másképp fogadta e viszontagságot.

Tigg szenvtelenül: mihelyt elvonult a hullám, ő egykedvűen megrázta magát, és nyugodt léptekkel biztonságba vonult, oda, ahol már nem lesz kitéve az elemek szeszélyeinek. Meghallotta egyáltalán Mary és Bess Blockhead kisasszonyok ijedt sikoltását? Ha meg is hallotta, szerényen úgy ítélhette, hogy mi sem természetesebb a sikoltozásnál, amikor valakinek az apját úgy görgeti a tenger, akár egy kavicsot.

A görgetett atya viszont repesett örömében. Mindenki nevetett körülötte, de önála jobban senki. Majd belefulladt a tengerbe, s ő mégis a boldogságban úszott. Ha a kétkarkezes tengerészek, minden bajnak okozói, ki nem rángatják a szárazra, ő bizony tapodtat sem mozdul, bevárja a következő zuhanyt is. Képzelni sem lehet szerencsésebb természetet, mint a visszavonult vegyeskereskedő!

Tigg tehát nem jött ki a sodrából; Blockhead repesett az örömtől; Hamilton bezzeg toporzékolt dühében. Alig állt talpra, máris a mindent megúszó Thompson felé indult, miközben a parton a mindkét fajtabéli bábész népség teli torokból nevette a váratlan fürdőzést. Hamilton szó nélkül mutatta minden baja vélt okozójának, hogy a ruhájából facsarni lehet a vizet.

Thompson belátta felelősségét, és pórul járt utasa segítségére sietett. Vissza akar-e menni egy csónakon a *Seamew*-ra, hogy száraz ruhát öltön? Hamilton makacsul nemet intett.

- Gondolja, uram, hogy még egyszer beleülök egy ilyen lélekvesztőbe?

Hamiltont még jobban feldühítette, hogy Saunders is kárörvendő szemtanúja volt viszontagságos partraszállásának. „Látja, miért nem tartott velem tegnap? Akkor megúsza volna szárazon!” - tekintete mintha ezt üzenté volna a baronetnek.

- Nos, akkor nincs mit tenni, uram - felelte Thompson -, hacsak valamelyik útitársa...

- Hogyne, készséggel! - tüsténkedett Blockhead. - Máris elhozom sir George Hamiltonnek, amire csak szüksége lehet. Én nem bánom...!

Mit nem bánt volna a visszavonult vegyeskereskedő? Nyilván egy újabb tengeri zuhanyt!

De ebben az örömben nem lehetett része. Második csónakútja zökkenőmentesen zajlott le, és a baronet ruhái szárazon értek el tulajdonosukhoz.

A legtöbb utas időközben már szétszéledt. Roger tüstént lecsapott Robert-ra.

- Szabad most? - kérdezte.

- Mint a madár - felelte Robert. - Az előbb tudtam meg ezt a jó hírt Thompson úrtól.

- Ez esetben nem szegődne el egy kicsit idegenvezetőmnek?

- Hogyisne, a legnagyobb örömmel - közölte újdonsült barátja a tiszttel.

De még három lépést sem tettek meg, amikor amaz megtorpant, és évődve rászólt Robert-ra:

- De ugye nem fog eltévedni?

- Efelől nyugodt lehet - felelte vígan Robert, aki csak az imént bifláztá be Funchal térképét.

S valóban, az első félórán legfeljebb ötször tájolta el magát, amin Roger pompásan mulatott.

A két utazó a jelzőárboc tornyához közel lépett partra, és tüstént Funchal kanyargós, szűk sikátoraiban találták magukat. De még száz lépést sem tettek meg, máris lassítaniuk kellett, s hamarosan meg is álltak, mert a talpgyötrő macskakő fájdalmas fintorokat csalt az arcukra. Földgolyóbisunkon sehol nem találni borzasztóbb utcakövet, mint a metsző élű bazaltforgácsból készült madeirai, amely a legvastagabb talpú cipőt is tönkreteszi. Járdára gondolni sem lehetett, az ismeretlen fényűzés Madeirán.

Tizenegy órakor a *Seamew* összes utasa az Angol Hotel ebédlőasztalához gyűlt, eltekintve a szokás szerint kámforrá vált ifjú pártól, illetve Johnstontól, aki az Azori-szigetéről jól ismert magánszámát adta elő.

Mennyire más volt ez az ebéd, mint a faiali! A turisták nagyra értékelték e változást, és úgy érezték, hogy az Ügynökség most először tartja be, amit ígért. Akár azt is hihették volna, hogy Angliában vannak, ha utóételnek nem a Santa-Clara zárda apái által készített burgonyalekvárt kapják. Ez az egzotikus, ám elég íztelen csemege nem volt ínyére az asztaltársaságnak.

Ebéd után Roger ismét lecsapott társára: feltétlenül számít rá, mondta, hogy Lindsay-ékkel együtt az ő vezetésével tekinthetik meg Funchalt.

- Csakhogy a hölgyek aligha jöhetnek gyalog - vonta félre Robert-t -, hisz a ma reggel meg tapasztalt ördögi macskakő öt perc alatt föltörné a lábukat. Hát nem ismerik ezen a vidéken a lovaskocsit?

- Legalábbis nem szerelnek kereket a kocsikra - felelte Robert.

- Micsoda? - hökkent meg Roger.

- Sőt, van itt a kocsinál jobb is.

- Mégpedig?

- A hordszék.

- Hát persze, a hordszék! Milyen bájos ötlet! Elragadó lesz hordszékből várost nézni! De hol találjuk ezeket a kellemes székeket, tudós idegenvezetőm?

- A Chafariz téren - mosolyodott el Robert -, s ha kívánja, e minutában oda is vezetem.

- Most meg már az utcák nevét is kívülről tudja! - bámult el Roger.

Megkérte Alice-t és Dollyt, hogy várják meg őket, s honfitársával együtt nekiindult. De emennek mégis egykettőre csődöt mondott a helyismerete, és szégyenszemre útbaigazítást kellett kérnie valakitől.

- Így én is elboldogulnék - szögezte le könyörtelenül Roger. - Hát nincs térkép a bedekkerében?

A tágas Chafariz téren, amelynek közepét szökőkút díszíti, vígan nyüzsgött a piacozó vidéki népség. A két francia könnyen rátalált a hordszékek bérlőhelyére, s rögtön bérbe is vettek két lágyan ringó alkalmatosságot.⁶⁵

Miután Alice-t és Dollyt beléjük segítették, a kis csapat útnak indult.

Először a São Lourenço-palota szabálytalan erősítése mellett haladtak el, amelyet sárgára festett, kerek oldaltornyok védenek: itt székel Madeira kormányzója. Azután kelet felé haladva átszelték a városi színház melletti pompás és szépen rendben tartott közparkot.⁶⁶

A hölgyek csak a székesegyháznál szálltak ki hordszékükből. Kár volt a fáradságért, mert a túl gondos hatóságok által rendszeresen átmeszeltetett falak már régen elvesztették eredeti, XV. századi hangulatukat.⁶⁷

Mivel a többi templomról Robert azt állította, hogy nem érdemes útba ejteni őket, úgy döntöttek, hogy nem is keresnek föl mást, csak a ferences kolostort, mivel ott - Robert szavával - egy „nevezetesség” látható.

A kolostorhoz menet turistáinknak szinte egész Funchalt át kellett szelniük. Egyik kanyargós síkatorból a másikba fordultak: mindenütt zöld zsalus, kovácsoltvas erkélyes, fehérre meszelt házak, járda viszont sehol, mindenütt csak ugyanaz a nyaktörő macskakő. A házak földszintjén boltok próbálták becsalogatni a járóelőket, de szegényes kirakataik a legigénytelenebb vevőket sem kecsegtették sok jóval. Némelyik üzlet Madeira különlegességeit kínálta az illet kedvelőknek: hímzéseket, agávérostból vert csipkét, gyékényt, berakásos kis bútort. Az ékszerészek kirakatában az ekliptika⁶⁸ kicsinyített másai, égövi jegyekkel díszített karperecek heverték.

⁶⁵ Egy kortárs leírás szerint: „a madeirai hordszék egy deszkából áll, amelyen egy ülő ember éppen ki tudja nyújtóztatni a lábát. Az ülésre szolgáló vége enyhén föl van polcolva, egyébként szőnyeg takarja, s az egészet 7-8 hüvelyk magasan kis vasrács keríti körbe. Az alkotmány mindkét végén egy-egy függőleges pálcával kapcsolódik egy vasrúdhoz. E rudat két férfi viszi a vállán, s a másik kezükben tartott bottal egyensúlyozzák ki magukat.”

⁶⁶ Jardim de São Francisco („Szent Ferenc-park”).

⁶⁷ A katedrális 1493 és 1514 között épült.

⁶⁸ Nappálya, a föld nap körüli pályája.

Időnként földre kellett húzódnuk, hogy utat engedjenek egy-egy szembejövőnek. Gyalogost alig láttak, hordszéken hordozott embert annál többet. Mások lovon közlekedtek: ezeket szinte mindig egy fáradhatatlan *arriero*⁶⁹ követte, akinek az a feladata, hogy elhajtsa a moszkítókat. Az *arriero* igazán sajátos madeirai figura. Akár üget előtte a ló, akár vágat, ő egy lépésre le nem maradna, és soha nem panaszkodik sem a sebességre, sem a távolságra.

Megint mások láthatatlanul siklottak tova baldachinos „carró”-jukban: ez a jármű sajátos talpán valóban siklik a simára kopott utcaköveken. A *carro* megfontolt lassúsággal halad: ökrök húzzák, nyakukban kis kolomp, s az ökröket a kocsison kívül egy előttük haladó gyerek is irányítja.⁷⁰

- „Az országúton végig a szekérrel a négy ökör lassacskán ballagott” - idézte Roger.

- Ám Funchal girbegurba utcácskáin sok méla brit turista andalog - rögtönzött kínrímet Robert.

Közben fokozatosan megváltozott az utcák jellege. Egyre kevesebb lett a bolt, mind szeszélyesebben kanyarogtak az egyre szűkebb utcácskák, a macskakő kezdte kirázni a lelküket. Meredek lejtőkre értek. Ez már a szegénynegyed volt, a kitárt ablakokon át jól láthatták a sziklákhöz tapadó házak nyomorúságos berendezését. E sötét és nyirkos lakok láttán világossá vált, hogyan tizedelhetik a sziget lakosságát olyan kórok, melyek e szerencsés éghajlaton máskülönben nem lennének otthonra: a görvény, a lepra, sőt a tüdővész, amelyet épp a gyógyulni vágyó angolok hurcoltak be Madeirára.

Az izmos székhordozókat nem riasztották el a meredek lejtők. Biztos léptekkel haladtak tovább, s közben még köszöngettek is jobbra-balra.

E kaptatókra nem merészkedhettek a carrók. Helyettük az alkalmazkodás csodája, a hegyiszánnak is nevezhető *carrinho* lépett színre. Lépten-nyomon suhantak el mellettük ezek a *carrinhók*, két-két erős férfi kormányozta őket a jármű elejére kötött kötelekkel.⁷¹

A hölgyek csak a kapaszkodó felső vége felé, a ferences kolostornál léptek le a kövezetre. A bejelentett „nevezetesség” nem volt más, mint egy kápolnának használt tágas helyiség, amelynek falába háromezer emberi koponyát illesztettek. E furcsaság eredetét egyébként sem idegenvezetőjük, sem a helyiek nem ismerték.

Miután kellő csodálattal adóztak a „nevezetességnek”, leereszkedtek a lejtőn. A két gyalogos persze jócskán lemaradt a többiektől a kibírhatatlan kövezeten, amelyet a legcifrább jelzőkkel illettek.

- Milyen irgalmatlanul elhanyagolják itt az utcákat! - torpant meg Robert. - Nem volna ellenére, ha szusszannánk egyet, vagy legalább lassítanánk a lépteinken?

- Magam is épp ezt akartam javasolni - felelte Robert.

- Pompás! S ha már így egyedül maradtunk, hadd intézzek magához egy kérést.

⁶⁹ Helyesen: *arrieiro*, tkp. öszvérhajcsár (portugál).

⁷⁰ Ez az ökrösszán (*carro de bois*) egy bizonyos Buckley őrnagy találmánya, akinek túlsúlyos felesége nem közlekedhetett hordszéken. Az 1850-es évektől számít turistalátványosságnak.

⁷¹ *Carrinho* = kis kocsi. A szintén 1850 körül bevezetett hegyiszán (*carro de cesto*) a Funchal fölötti Montéról kiindulva tesz meg kb. 5 kilométeres távot a városközpontig, 10-12 km/órás csúss sebességgel. Két kormányosa mellett fut, szükség szerint irányít és fékez.

Roger emlékeztette társát, hogy másnapra a két Lindsay nővérrel kirándulást terveznek a sziget belsejébe. Ezen a kiránduláson nélkülözhetetlen lesz a tolmács: számíthat-e új barátja segítségére?

- Ennek a kívánságnak bajosan tehetek eleget - szólt Robert.

- Miért? - kérdezte Roger.

- Azért, mert velem az összes utastárs rendelkezik, nemcsak néhányuk.

- Mi nem önállósítjuk magunkat, aki akar, velünk jöhet - szögezte le Roger. - A Funchalban maradóknak úgysem kell tolmács, hiszen ott mindenki tud angolul; a látnivalókat meg egyedül is megnézhetik két óra alatt, a koponya-kápolnát is beleértve. De ez úgyis Thompson úrra tartozik, majd beszélek vele ma este.

A két francia hamarosan beérte társait: a lejtő alján meglehetősen népes sokadalom készítette őket megállásra. A tömeg egy ház felé tartott, ahonnan nevetés és kiáltozás hallatszott ki.

Az emberek hamarosan menetoszlopba rendeződtek, vidám zene csendült fel, s a menet ünnepi énekeket zengve elvonult a turisták előtt.

Roger meglepve kiáltott föl.

- De hisz... de hisz, Isten ne vegye vétkemül, ez egy temetés!

Valóban, az elől haladók mögött négyen egy hordágyfélét hoztak, amelyen egy örök álomba szenderült leányka kis teste feküdt.

Onnan, ahol álltak, a turisták a legapróbb részletet is jól kivehették. Látták a kis halott fehér virágokkal övezett homlokát, lezárt szemét, egymásba kulcsolt két kezét. Általános vigasság övezte utolsó útját.

Talán mégis valami más szertartásról van szó, s mégsem halott a leányka? Nem, nem lehetett kétség: a sárgás homlok, a beesett orrcimpák, a ruha ráncai alól kibukkanó merev lábcskák mind végső mozdulatlanságba dermedtek.

- Mi ennek a rejtélynek a magyarázata? - kérdezte súgva Roger, míg a tömeg lassan tovahullámozott.

- Nincs ebben semmi rejtély - felelte Robert. - Ezen a mélységesen hívő, katolikus földön úgy tartják, hogy a szeplőtlen lelkű gyermekek egyenest az angyalok közé szállnak az égbe. Akkor miért is siratnák meg őket? Sőt, annál nagyobb az örömük, minél inkább szerették őket ezen a világon. Ezért ilyen örömteliek a dalaik. A szertartás után a család barátai egytől egyig gratulálnak az elhunyt leányka szüleinek, akiknek ekkor még mindig magukba kell fojtaniuk mély, emberi fájdalmukat.

- Micsoda különös szokás! - szólt Dolly.

- Valóban különös - dünnyögte Alice. - De egyben szép, gyöngéd és vigasztaló is...

Alig értek vissza gyülekezőhelyükre, a szállodába, ahonnan a turisták majd együtt térnek vissza a *Seamew*-ra, Roger máris Thompson elé terjesztette kérését. Amaz boldog volt, hogy több fő étkezési költségét megtakaríthatja, s így nemcsak hogy akadályt nem támasztott, de még melegen ajánlgatni is kezdte fünek-fának a hivatalos programon kívüli kirándulást.

De úgyszólván kötéllal kellett fognia az érdeklődőket. Hisz ki akarná külön költségbe verni magát, ha egyszer már leszurkolta az utazás borsos árát?

Mégis akadt egyvalaki, aki percet sem habozott, és fenntartás nélkül csatlakozott a kirándulókhoz, sőt gratulált Roger-nak az ötletéhez:

- Higgye meg, drága uram - zengte sztentori hangon - jobban jártunk volna, ha maga szervezi meg az egész körutazást!

Ki más lehetett volna ez a szemtelen utas, mint a javíthatatlan Saunders?

Példáján fölbuzdulva a baronet is bejelentette, hogy velük tart. Blockhead csak annyit mondott, hogy őt is elbűvöli az ötlet.

Rajtuk kívül senki nem akart a túrázókkal tartani.

- Akkor hát nyolcan leszünk - szögezte le kurtán Jack.

Alice fölkonta a szemöldökét, és meglepve, hidegen pillantott sógorára. Tekintve a köztük fennálló viszonyt, nem illenék tapintatosabban viselkednie? De Jack már hátat is fordított, hogy ne lássa, amit nem akart látni.

Lindsayné asszony kénytelen volt magába fojtani a bosszúságát, s ettől oda is lett a szokásos jókedve. Miután a *Seamew* utasai a másnapi kirándulás résztvevői kivételével visszatértek a hajóra, Alice nem állta meg, hogy szemrehányást ne tegyen Roger-nak: miért verte nagydobra a terveiket? Roger mentegetőzött, ahogy tudott: ő úgy gondolta, hogy a sziget belsejében jól jön majd egy tolmács, arról nem is szólva - tette hozzá teljes komolysággal -, hogy Morgand úr, aki úgy ismeri a vidéket, mint a tenyerét, egyúttal vezetőül is szolgálhat.

- Lehet, hogy igaza van - ismerte el Alice -, de meg kell mondanom, nem örülök neki, hogy őt is bevette kis csapatunkba.

- Ugyan miért nem? - lepődött meg őszintén Roger.

- Azért, mert egy ilyen kirándulás - magyarázta Alice - elkerülhetetlenül némi bizalmas jelleget kölcsönöz kapcsolatunknak. Kényes dolog ez két nő számára, ha olyasvalakiról van szó, mint Morgand úr. Elismerem, hogy fölöttébb megnyerő figura. De ha jobban meggondoljuk, azt sem tudjuk erről a szerény állást betöltő férfiről, hogy honnan származik, hogy miféle ember, és jótállója sincsen közöttünk...

Roger meglepetten hallgatta, hogy egyszeriben milyen szigorú elveket hirdet a szabad Amerika eme polgára. Eddig nem ilyen bizalmatlannak ismerte Lindsayné. Valami rejtélyes örömmel állapította meg, hogy ez az asszony, akit gazdagsága oly magas polcra helyezett tolmácsukhoz képest, mégis milyen kitüntető figyelmet szentel a Thompson Ügynökség egyszerű alkalmazottjának. Vagy talán nem „bizalmas kapcsolatról” beszélt? Nem az izgatta, hogy honnan származik a férfi, és hogy van-e jótállója?

- Elnézést - szólt közbe -, de van, aki jótállhat érte.

- És ki az?

- Én magam. Határozottan kijelentem, hogy kezességet vállalok érte - szólt komolyan Roger, majd nyájasan, de sietve elköszönt.

Az asszonyok legfőbb szenvedélye a kíváncsiság, és Roger utolsó szavai roppant kíváncsivá tették Lindsayné asszonyt. Hiába ment föl szobájába, nem jött a szemére álom. Izgatta Roger iménti rejtélyes kijelentése, másrészt bosszantotta a sógorával fennálló tisztázatlan helyzet. De miért is ne hagyná el a hajót, miért ne szakítaná félbe ezt az utazást, amelybe amúgy is kár volt belevágnia? El kellett ismernie, hogy nincsen más ésszerű megoldás, csak ettől fordulhat jóra minden. De a lelke legmélyén valami mégis azt diktálta, hogy nem szabad ilyen elhatározásra jutnia.

Alice kinyitotta az ablakot. Arcát jólesően fürdette a langyos, simogató szellő.

Újhold éjszakája volt, sötét az égbolt és sötét a tenger; csak a csillagok fénye pötytyözte az előbbi, s a horgonyzó hajók lámpásai az utóbbit.

Alice sokáig állt ott kavargó gondolataiba merülve: rejtélyekkel volt terhes az éj sötétje, s a part felől a kavicsok örök csikorgása hallott.

14. A CURRAL DAS FREIRAS

Másnap reggel a nyolc hordszékes pontosan az Angol Hotel előtt várakozott. Hat órakor a maréknyira csökkent karaván útnak is indult a frissítően hűvös hajnalban.

Az „Új Úton” indultak el, s a harminckét hordár - közülük tizenhat a váltás - másfél órán át élénk tempóban haladt a jó karban tartott tengerparti úton. Nyolc óra előtt rövid pihenőt tartottak Câmara de Lobosnál, majd eltökélten nekivágtak a hegyoldalnak, azon a rendkívül meredek úton, amely méltán kapta a Mata Bois, vagyis „ökörgyilkos” nevet.

Az ökrökön kifoghatott ez az út, de az emberek megbirkóztak vele. Csoda volt látni, hogyan küzdik föl magukat a hordszékesek. Negyedórás váltásokban, két órán keresztül kapaszkodtak fölfelé a nyaktörő kaptatón, egyenletes ütemben, minden zokszó nélkül. Csak tíz óra tájt szusszantak egyet. Az út ekkor egy kiszáradt hegyi patak medrén vezetett keresztül, ahol kövek helyett puha földön taposott a láb.

Még egy óráig tartott a gyaloglás: előbb egy öreg gesztenyésen, majd egy kihalt pusztán haladtak át, ahol csak néhány fenyő őrizte egy régi erdő emlékét. A hordárok végül egy hangától illatozó mező szélén, egy kidőlt-bedőlt kerítésnél álltak meg, a Campanário nevű tanya vörös falai tövében.⁷²

Ez a *quinta* valamikor csinos lak lehetett, de azóta teljesen romba dőlt. Nem is tervezték, hogy a falai közt ebédelnek meg; inkább a szabad ég alatt telepedtek le, miután a hordárok gondosan eltakarítottak minden tüskebokrot, követ, meg mindazt a hulladékot, amit a szemetelő madeiraiak hagytak maguk után. Kicsomagolták az elemózsiát és fehér abroszt terítettek a földre: ínycsiklandó volt a látvány.

Amíg Robert felügyeletével a terítés zajlott, a turisták futó pillantást vetettek a tüneményes panorámára, és megcsodálták a *quinta* közelében álló két hatalmas tölgyet: a nagyobbik fa szigetszerte híres tizenegy méteres körméretéről.

De a hegymászás gyorsan meghozta az étvágyukat, s már siettek is vissza a rögtönzött ebédlőasztalhoz. Ott kellemetlen meglepetés várta őket: az ételszagra kecskék és rongyos gyerekek gyűltek a piknik köré. Az előbbieket elzavarták, az utóbbiaknak alamizsnát adtak, hisz ilyen közönség előtt - farkasétvágy ide vagy oda - nem tudtak volna zavartalanul étkezni.

Még az első fogásokat is alig költötték el, amikor különös jelenés vonta magára figyelmüket. A romos tanyaház kapujában, az ajtófélfának dőlve, egy piszkos és toprongyos alak méregette a lakmározókat. Téglavörös arcát bozontos szakáll és kócos sörény keretezte, és mind e szörzet csak azért nem volt ősz, mert a kozmótól már teljesen színét veszítette. Végül elszánta magát, és hanyag léptekkel feléjük indult.

- Isten hozta önöket énnálam - emelte meg széles karimájú sombreroját, azaz jóformán csak a karimát, mert molyrágta kalapjából alig maradt már más.

- Önnél? - állt föl Robert, hogy viszonozza a gáláns házigazda üdvözlését.

- Bizony, énnálam, Campanário tanyán.

⁷² A Madeiráról szóló útikönyvek ma is megemlítik, hogy Campanário falut elhagyva a sétáló egy fenyőerdő után egy elhagyatott, romos tanyához ér.

- Ez esetben, *senhor*, elnézését kérem, hogy idegen turista létünkre modortalantul betörtünk a birtokára.

- Nem történt semmi - szabadkozott a madeirai túrhető angolsággal. - Szívemből örvendek, hogy vendégül láthatom önöket.

Robert és társai meglepve szemlélték a furcsa földbirtokost. Pillantásuk hol az éhenkórász alakra, hol romos hajlékára tévedt. A férfi mintha élvezte volna meghökkenésüket.

- Nézzék el, kérem - szólt -, hogy magam mutatkozom be a hölgyeknek, de hisz nincs, akit megkérhetnék e szívességre. Bocsássák hát meg e bárdolatlanságot: szolgálatukra, Dom Manuel de Goyaz.

Meg kell hagyni: e nincstelen nemes foszlott gönceihez nagyvilági modor társult. Behízelt szónoklatát nagyvonalú méltósággal adta elő. De csak a szavainak volt ura, a szemének már nem tudott parancsolni, mert a dús teríték delejes hatással volt rá. Szeme a pástétomtól a sonkáig, egyik borosflaskától a másikig ugrált, és tekintete mindennél ékebben szólt gyomra kongó ürességéről.

Alice-nek megesett a szíve a nyomorult házigazdán. Irgalmas mozdulattal helyet mutatott Dom Manuel de Goyaznak.

- Teljes szívemből köszönöm, *senhora* - szólt a hétszilvafás nemes, és percig sem kérte magát. - Ne gondolják, kérem, hogy rossz társaságban költik el az ebédjüket. A kissé durva külső mögött igazi *morgado*⁷³ rejlik, ahogy mifelénk mondják. Önök most Madeira egyik leggazdagabb földbirtokosa társaságában időznek.

A turisták tanácstalanul nézhettek, mert Dom Manuel elnevette magát.

- Haha, most nyilván az furdalja az oldalukat, hogy akkor milyen lehet a többi! Nos, képzelhetik, hogy az ő ruhájukon még több a lyuk, és a tanyájuk még jobban düledezik, mint az én *quintám*! Ilyen egyszerű a dolog.

A *morgado* szeme csillogott, látszott, hogy kedvenc témájáról beszél.

- Bizony, ilyen egyszerű - ismételte -, mert a mi országunkban rendkívül ostobák a törvények. Hiába van földünk: mi magunk nem művelhetjük, atyáink pedig, a hagyományhoz híven, nagyon hosszú lejárattal adták haszonbérletbe. Mármost a bérlő úgy bánhat a földdel, mint a sajátjával: adhatja-veheti, elajándékozhatja, örökölni hagyhatja, s bér gyanánt csak jövedelme felével tartozik a tulajdonosnak. Ráadásul a bérbe vett földekre tetszés szerint építhet falat, házat, bármit, amit jónak lát, s a bérlet lejártával a tulajdonos csak akkor veheti vissza birtokát, ha mindezt önköltségi áron megvásárolja. De melyikünk volna erre képes? Elvileg földbirtokosok, valójában földönfutók vagyunk, különösen amióta a filoxéra kártételei miatt a bérlőink már egyáltalán nem fizetnek járandóságot, azzal az ürüggyel, hogy nekik sincs jövedelmük. Ez már húsz éve tart így, s láthatják, hová süllyedtünk. Annyi földet örökölttem az őseimtől, hogy egész várost építhetnék rá, de a saját házamat sem tudom rendbe hozatni!

A *morgado* arca elsötétült. Gépiesen előrenyújtotta a poharát: készséggel teletöltötték. Jóleshetett neki a folyékony vigasz, mert még jó párszor megismételte e mozdulatot. Egyre ritkábban szólt, viszont két hétre előre evett és egy hónapra előre ivott. Tekintete egyre lágyabb és szelídebb lett, szeme elhomályosult, s végül álomra is csukódott. A *morgado* lassan lecsúszott a földre és üdvözült álomba merült.

⁷³ Elsőszülött fiú, aki megoszthatatlanul és elidegeníthetetlenül öröklí az atyai birtokot (portugál).

Utasaink nem vették volna a lelkükre, hogy fölébresszék, csöndben szedelőzködtek.

- Nem kell tovább keresni a társadalmi problémák megoldását - jegyezte meg távozóban Roger. - Itt már megtalálták: Madeira törvényei tesznek róla, hogy a parasztból földesúr legyen!

- A földesúrból pedig paraszt - tette hozzá borongva Robert. - S a földesurak utódaiból lesznek majd az új lázadók.

Roger nem talált ellenérvet erre a szomorú gondolatra, s a kis csapat némán fölkerelkedett.

A hordárok is jóllaktak, kipihenték magukat, s gyorsan haladtak tovább. Itt lefelé vitt az út. Félóra sem telt el, s a kirándulók egy keskeny és kanyargós ösvényen elértek arra a természetes kis teraszra, amely a Cabo Girão csúcspontját alkotja.

Erről a szűk oromról⁷⁴ beláthatták a sziget déli partját. Átellenben a fátlan, bokortalan Porto Santo szigetének kopár partvonala rajzolódott ki. Nyugaton a Calheta nevű városkát látták, mögötte ködbe vesző, magas hegyekkel; keletre terült el Câmara de Lobos, Funchal és a São Lourenço-fok.

De nem szemlélődhettek soká, mert napnyugtáig még számos kilométert kellett megtenniük. Gyorsan fölkerelkedtek hát; hamarosan visszaértek az útra, és a hordárok szapora léptekkel haladtak tovább.

Hordszékéből világot látni igen pihentető módja az utazásnak, de a társaséletnek nem kedvez. Ki-ki kényelmesen ringatózva szemlélte az előttük elvonuló fenséges tájat, de benyomásaikat nem oszthatták meg egymással.

Az út hol fölfelé, hol lefelé vitt, de összességében egyre magasabb völgyekbe jutottak. Eszerint változott a növénytakaró is, a trópusi flóra átadta helyét a mérsékelt égőven honos fajtáknak. A pálmát, a páfrányt és a kaktuszt föl váltotta a tölgy, a cédrus és a juhar.

A hordárok hegynek-völgynek egyformán hosszú, rugalmas léptekkel haladtak. Fáradhatatlanul ereszkedtek le az újabb és újabb völgyekbe, hágtak föl egyik magaslatra a másik után. Épp tizenháromszor ismételték meg ezt a műveletet, mire a lenyugvó nap fényében feltűnt előttük a Madalena nevű városka.

Negyedóra múlva egy elfogadható külsejű szálloda előtt léptek le hordszékükből. Rögtön egy csapat rongyos gyerkőc gyűlt köréjük, kiabálva követeltek alamizsnát.

Robert és Roger pár tréfás nyaklevessel próbálták eltávolítani őket, de hiába. Saunders jött rá az egyetlen hatásos módszerre. Mellényzsebéből előhúzott egy marék milliós címletű bankót, pontosan leszámolta, majd az egész vagyont földobta a levegőbe. A gyerekcsapat mohón vetette rá magát a koncra, miközben Saunders elővette zsebkönyvét és akkurátusan bejegyezte a kiadást. Azzal zsebre vágta a noteszt, és az érdeklődve figyelő Robert-hoz fordult.

- Beszámolhat róla Thompson úrnak, hogy pontosan vezettem a könyvelésemet - nyekergett még a szokásosnál is támadóbb hangfekvésben.

Másnap már hajnalban fölkerelkedtek. Madalenától esti szállásukig, São Vicentéig hosszú és főképp fárasztó az út.

Körülbelül két kilométeres szakaszon az előző napi úton haladtak visszafelé, majd a hordárok balra kanyarodtak, és rátértek egy keskeny, sötét völgyben kígyózó, kecskék kitaposta ösvényre.

⁷⁴ 580 méteres magasságával ez Európa egyik legmagasabb tengerparti szirtje.

Ezen a bokafordítóan meredek és köves úton kitartó erőfeszítéseik ellenére sem jutottak gyorsan előre. Szinte percenként váltották egymást, és már negyedóránként kellett rövid pihenőket beiktatniuk.

Amikor tíz óra tájban ismét megálltak, még mindig nem látszott az emelkedő vége. A hordárok élénk eszmecserebe kezdtek.

- Mi az? - szólt ki hordszékéből harapósan a baronet.

- Egy váratlan fejlemény - felelte Robert -, nyilván föl fog tartani bennünket egy darabig.

Példáját követve most társai is leszálltak hordszékükből.

- No de hát miről van szó? - kérdezte most Alice is.

- Semmi komoly, Lindsayné asszony, megnyugodhat - felelte sietve Robert. - Csak egy kis *lestét* kapunk, ennyi az egész.

- *Lestét?*

- Nézze csak! - a tolmács egyszerűen a tenger felé mutatott.

A légkör sajátos változáson ment át. Sárgás köd ülte meg a láthatárt: ebben az olvadt aranyhoz hasonló párában úgy remegett a levegő, ahogy forróságban szokott.

- Ez a párafelhő - magyarázta Robert - egy szaharai szélrohamot jelez, és vezetőink lehetőség szerint meg akarnak védeni tőle.

- Micsoda! - kiáltott föl újból Hamilton. - Egy vacak felhő miatt vesztegelünk?

Még be sem csukta a száját, amikor az üstökösszerű jelenség elérte az utazókat. A hőmérséklet egy pillanat alatt hihetetlen magasba szökött, s a levegő izzó homokszemcsékkel telt meg.

E szörnyű sívó szél ellen még a város sem nyújt menedéket. Hiába zárnak szorosan ajtóablakot, a tengeren túlról érkező homok minden résen behatol.⁷⁵ Az ösvényen pedig, ahol semmi nem oltalmazta az utazókat, még sokkal súlyosabb volt és egy percen belül szó szerint kibírhatatlaná vált a helyzet.

Mintha az utolsó csöpp nedvesség is fölszívódott volna a levegőből: mintegy varázsütésre, megsárgult levelek pördültek meg a tűzforró légben, elszáradt faágak hajlottak meg, konyultak le. A levegő belelegezhetetlenné vált. A turisták vezetőik példáját követve befedték az arcukat, de így is csak zihálva kapkodták a levegőt. A beszívott homok köhögőrohamokat szakított föl tüdejükből, s közben a szomszédok is emésztette őket.

Ez nem mehetett így tovább. Szerencsére Robert meglelte a kiutat az egérfogóból.

Az ösvényük mindkét oldalán kezdettől ott futott egy *levada*: a madeiraiak roppant büszkék a kisméretű akvaduktok e rendszerére, amellyel egész szigetüket sikerült emberfeletti munkával behálózniuk, hogy a hegycsúcsokról minden lakott helyre elvigyék az ivóvizet.⁷⁶ Robert-nak

⁷⁵ A *leste* délről keletre fújó meleg atlanti szél. Amit Verne itt leír, az inkább sirokkó lehet. Ez a forró sivatagi szél évente 4-5 alkalommal, 1-7 napig fúj Madeirán.

⁷⁶ A *levar* („visz, szállít”) igéből. Míg Madeira északi fele bőséges csapadékot kap, a több termőfölddel bíró déli oldalon nem elég a nedvesség. Ezért kellett kiépíteni a ma 2100 kilométerre rúgó *levada*-hálózatot, amelynek zömét egyébként nem a sziget lakói, hanem a hazájukból magas szintű öntözéstechnikai ismeretekkel érkezett mór rabszolgák emelték.

hirtelen eszébe jutott, hogy az afrikai sivatag égető lehelete elől talán nem is kell messzebbre húzódniuk, csak a legközelebbi vízvezetékig.

Intésére egy rakás kővel torlaszolták el a *levadát*. A víz hamarosan túlcsordult az akvadukt szélén, és zuhatagként hullott alá. A vízfüggöny mögött a domb oldalában egy bemélyedés rejlett.

A barlangocska ahhoz sajnos túl szűk volt, hogy a turisták mindnyájan bebújhassanak. Alice és Dolly azért befért, a harmadik férőhelyre pedig ötperces váltásban húzódtak be a férfiak. Mondanunk sem kell, hogy senki nem panaszkodott a ki- és belépéskor elkerülhetetlen hideg zuhanyra.

Vezetőiknek nem jutott ebből a felüdülésből. Meglehet, ők amúgy is jobban bírták a szenvedést. Mélyen a fejükbe húzták bő csuklyájukat, s a sziklafalhoz tapadva, mozdulatlanul és türelmesen várakoztak.

De a türelem csak nem akart rózsát teremni. Négy órákor még mindig ugyanaz az égető szél fűjt.

De egyszer csak dalra fakadt egy kismadár, és máris rákezdték a társai is. Azután egymás után kisimultak a falevelek, vezetőik pedig hátratolták csuklyájukat és fölegyenesedtek.

Húsz másodperc múlva a *leste* egyik pillanatról a másikra elállt, s minden átmenet nélkül kellemesen hűs szél kezdett fújni.

- Az *embate*⁷⁷ - mondta az egyik vezető, mire a turisták lelkes éljent kiáltottak.

De mielőtt továbbindultak volna, még sort kerítettek kényszerből elhalasztott ebédjükre. Elköltötték hát elemőzsiájukat, s mellé a jótevő vízesésből kortyoltak, amelyet utána gondosan „elzártak”.

A bő ötórás késés sajnos alaposan megzavarta kirándulásukat. Nem is remélhették, hogy még az éj leszállta előtt elérnek São Vicentébe.

Vajon ez a bizonyosság tette komorrá vezetőiket, amikor hét óra körül fölértek a Paul da Serrára, erre az ezerötyszáz méter magasan fekvő, tágas fennsíkra? Láthatóan a félelem hajította őket: hallgatagon, gyászos ábrázattal, teljes erőbedobással törtek előre.

Bármi is okozta az arcukról is leolvasható félelmet, az annyira túlzottnak tűnt, hogy Lindsayné asszony nyugtalanul rá is kérdezett Robert-nál, amikor a furcsa sietség miatt ritkuló rövid pihenőik egyike alatt a hordszékeik véletlenül egymás mellé kerültek. Robert megnyugtatta: csak a közelgő éj kergeti rémületbe vezetőiket. A Paul da Serrára amúgy még nappal sem nagyon merészkednének, mert egy helyi monda szerint a fennsíkon rossz szellemek tanyáznak.

A turistáknak végül még javára is vált ez a babonás ijedelem. Mihelyt a fennsíkra értek, hordszékeik szédítő vágatába kezdtek. A hordárok már nem is meneteltek, hanem némán száguldottak a kopár és megműveletlen síkon, amelynek kietlenségét csak fokozta az alkonyi homály. A néptelen tájon csak távolabb tűnt fel pár ritkás zöldet és kakukkfűt legelésző jószág.

Nyolc órára már el is érték a három mérföld széles fennsík túlsó szélét, s elindulhattak lefelé. A megkönnyebbült vezetők hálaadó dalra gyűjtottak.

De a leereszkedés sem volt gyerekjáték: a nyaktörően meredek ösvényen a lankadó hordárok már alig láttak a sötétben. Két percenként váltották egymást, és dalos kedvük gyorsan elapadt.

⁷⁷ „Visszacsapás” (portugál).

Fél tízkor végre beértek São Vicentébe. A nyájas fogadás már a kapuban várta késői szállóvendégeit, és igyekezett mindenképp hasznossá tenni magát.

E helyen búcsút kellett venniük a hordszékektől. Előre megrendelt hátraslovak várták őket, hiszen São Vicentéből kitűnő országút visz Funchalba.⁷⁸

Másnap reggel továbbindultak tengerparti szállásukról, és áthaladtak a takaros São Vicente falun, amely meredek sziklafalak között, egy zöldellő völgykatlan ölén bújik meg. Innentől az út ismét hurkokat vetett, s lovaik nekivágtak a hegyoldalba vágott szerpentinnek.

Az időjárás egy nap alatt alapos változáson ment át. Igaz, nem tombolt a *leste*, viszont az ég sem volt kék. Madeirán ritka az ilyesmi: az alsó légrétegekben szélhajtotta kövér felhők kergették egymást. Turistáink alig jutottak még kétszáz méterrel magasabbra, máris olyan sűrű ködbe kerültek, hogy alig látták a lábuk alatt a hepehupás utat. Ráadásul a levegő villamossággal telítődött, vihar fenyegetett. A villamos feszültség embert, állatot egyaránt megviselt. Az előbbieket hallgattak, pedig lóháton utazva beszélgetni is lett volna módjuk. Lovaik megleszegett fejfel, sípoló lélegzettel küszködtek fölfelé, szőrükre már kiültek az izzadságcseppek.

De indulásuk után két órával hegymászóink az Encumeada-hágóhoz érve hirtelen kibukkantak a ködből. Lábuk alatt a sziklahátak cafatokra szaggatták a lassú szél terelte felhőket, de fejük fölött tiszta, párátlan volt a kék égbolt, és pillantásuk északon és délen egyaránt elhatolt a tenger távoli hullámaiig.

A levegő itt fönt hűvös volt. Utasok és hátrasok egyaránt megéreztek a hőmérsékletváltozás áldásos hatását. Ám az út sajnos ösvénnyé szűkült, így mégsem számíthattak békés sétalovaglásra.

Az Encumeada-hágónál kezdték meg a leereszkedést a sziget déli oldalán. Először a Rocha Alta félkör alakú, végeláthatatlan sziklafala mentén kellett végighaladniuk. Az egészen keskeny út itt egy szédítő szakadék mellett vitt el, amelynek mélyén furcsán eltörpült a lent folyó hegyipatak.

Másfél óráig kellett így haladniuk: egyik oldalt a sziklafal, a másikon a szakadék. A kirándulóknak az arrierók segítségével ellenére is kezdett elégük lenni az útnak ebből a szakaszából, amikor egy szűk átjáróból kiérve a sziklafal egyszerre véget ért, és az újból úttá szélesedő ösvény jobbra fordult.

Az út nem is lehetett volna kiválóbb, egyelőre mégsem tért rá senki. Szorosan egymás mellett állva nézték az elébük táruló látványt.

Madeira egykori központi kráterének peremén álltak. Lábuk előtt nyolcszáz méteres mélységben leírhatatlan meredély tátongott. Elállt a szavuk, úgy csodálták a teremtés e felülmúlhatatlan művét.

Némán tekintettek le a szakadékba, amely a történelem előtti időkben, amikor az egész sziget még óriási fároszként lángolt a végtelen tengeren, tűzben és villámok fényében fürdött. A villámok azóta ellobbantak, a száz vulkánból előtörő lávafolyás feltöltötte a part mentén a tengert és átrajzolta a part vonalát. Később a földméli erők ellankadtak, a tűzhányók kihunytak, s a megközelíthetetlen lángcsóva békés szigetté, az állatok otthonává szelídült. Amikor már évszázadok óta kihült partokat nyaldostak a habok, és az összes többi kráter elcsöndesedett, emebben még akkor is csapkodtak a villámok. De újabb századok múltán végül ennek

⁷⁸ Túlzás: az első jó minőségű országút (São Vicente-Ribeira Brava-Funchal) csak 1914-ben épült meg.

is elült a dühe. A megolvadt sziklák ismét megkeményedtek, csak ez a páratlan, zordon szakadék maradt meg közöttük, s végül ebbe is termőföldet hordott a szél, növények csíráztak ki benne, sőt ott, ahol egykor lángok tomboltak, most falu is épülhetett, s a krátert, amelynek ölen patak csörgedezett, immár Curral das Freiras („Apáca-völgy”) néven emlegették.⁷⁹

Még ma is lenyűgöző a látvány ott, ahol egykor a föld legbensőbb erői tomboltak. E tombolás jól látható nyomokat hagyott: ki tudná híven leírni a szédítő kőfalakat, az íromba sziklatömbök halmait, a számtalan látomásszerű részletet?

A völgyet döllyfős hegyóriások veszik körül. Az utazók balra a Torrinhas ezernyolcszáztizen-nyolc méteres iker ormait látták, jobbra pedig az Areeiro ezerhétszázkilencvenkét méter magas bércét; szemben emelkedett Madeira legmagasabb csúcsa, a ködfelhőkbe burkolózó, ezernyolcszáznegyvenhat méteres Ruivo.⁸⁰

A szakadék mélyét az idő múlásával páratlan növényzet borította be, amelyből Livramento⁸¹ házai és templomtornya megannyi pontként s egy kis vesszőként tűntek elő.

Kirándulásuk útiterve szerint le kellett ereszkedniük a faluba, annál is inkább, mert ott tervezték elkölteni az ebédjüket. Kis csapatuk mégis habozott, mert lóháton semmiképp nem vághattak neki a *curral* mélyébe vivő, rémisztően meredek, ezer hurkot vető ösvénynek. Lejutni még könnyű lenne, de ugyanazt a nyolcszáz métert azután fölfelé is meg kellene tenniük.

Az *arrieirók* megnyugtatták őket. Mivel ettől a ponttól kezdve a kráter oldalfalai egyre enyhébben lejtenek, ezért a völgy mélyén megtett két mérföld után már csak száz méter szintkülönbséget kell majd leküzdeniük, hogy visszajussanak lovaikhoz az útra.

Miután ez a nehézség ártalmatlannak bizonyult, megkezdhették a szívdobogtató leereszkedést.

Egyébként nagyobb volt az ijedség, mint a veszély - habár a nők számára az ösvény alig volt járható, s ezért Alice és Dolly rászorultak Robert és Roger segítségére.

Robert csak némi habozás után ajánlotta föl karját útitársnőjének. Tőle eddig szokatlan volt az ilyen fesztelen mozdulat, de most mégis valami halvány késztetést érzett, hogy fölfüggesztesse tartózkodó viselkedését. Lindsayné asszony már kirándulásuk első órájától gyakran intézte Robert-hoz a szót, vele osztotta meg benyomásait: nemcsak elfogadta, de szinte kereste a férfi társaságát. Robert-t meglepte és elbűvölte e fejlemény, de arra gyanakodott, hogy Roger keze van a dologban.

Ám hiába kívánta ő is, nem sikerült azonnal túltennie magát az állása megkívánta kimért udvariasságon. Amikor elindultak lefelé, pár percig még hagyta - bár nem szívesen -, hogy útitársnője egyedül küszködjön a nyaktörő ösvénnyel, hisz mások is segédkezet nyújthattak neki: a baronet, Saunders és legfőképpen Jack Lindsay.

Csakhogy Hamilton és Saunders főként saját értékes személyükkel törődtek, míg Jack közönyös képpel, figyelmetlenül ballagott a többiek mögött. Hogy nem feledkezett meg sógornőjéről, az csak abból tűnt ki, hogy időnként mégis rápillantott. Ha valaki ekkor elkapja minden gyöngédséget nélkülöző tekintetét, ahogy előbb Alice-re, majd az ösvény szélére, a

⁷⁹ *Curral* = tkp. „istálló”. A völgy a Santa-Clara zárda apácáiról kapta nevét (már ismerjük őket burgonyalekvárjukról, ld. 13. fejezet), akik 1566-ban a Funchalt támadó kalózok elől menekültek ide.

⁸⁰ Mai mérések szerint a Torrinhas 1650, az Areeiro 1818, a Ruivo pedig 1861 m.

⁸¹ Valójában a falut is Curral das Freirasnak hívják. A falu temploma van „Megváltó Miasszonyunknak” (Nossa Senhora do Livramento) szentelve.

szakadék felé nézett, az elgondolkozhatott volna Jack Lindsay szándékain. Meglehet, nem taszította volna sógornőjét a mélybe, de az is biztos, hogy ha megbotlik, ő nem ugrik utána.

Robert nem tehetett hát másként, neki kellett gondjába vennie a magára hagyott asszonyt. Amikor az ösvény az eddigieknél élesebb kanyart vett, gépiesen Alice felé nyújtotta a kezét, s az a lehető legtermészetesebben fogadta a segítségét. Robert a *curral* fenekéig vezette Alice-t, és úgy érezte, igen gyorsan leértek Livramentóba.

Minél mélyebbre bocsátkoztak, annál fojtogatóbb lett ismét a meleg. De ebédjük vége felé frissítő szellő kerekedett: a vihar hírnöke volt ez. Az Arriero és a Ruivo csúcsát nyilván zápor verte, mert átláthatatlan esőfelhőbe burkolóztak.

A völgyben viszont nem esett. Az ég elkomorult, de egy csöpp eső sem áztatta a száraz földet, s úgy tűnt, hogy ez már így is marad. Ezt megerősítette egy helyi lakos is, akihez felvilágosításért fordultak. Bezzeg amikor meghallotta, hogy a turisták két mérföldet kívánnak gyalogolni a *curral* fenekén, helytelenítő képet vágott. Tekintete a Ruivo felhők takarta csúcsára tévedt, és nyugtalanítóan megrázta a fejét.

De Robert hiába ostromolta kérdésekkel a faragatlan fickót, az semmi magyarázattal nem tudott szolgálni, csak azt hajtogatta, hogy maradjanak távol a pataktól.

Robert ezzel a tanáccsal tért hát meg társaihoz.

- Ez a paraszt valószínűleg egy árhullámtól tart - mondta -: vihar idején nem ritka jelenség ez itt. Gyakran megesik, hogy a hegyekből lezúduló eső egy szempillantás alatt feltölti az ilyenkor jószerivel kiszáradt patakmedreket. Ez az árhullám néhány órán belül levonul, de azalatt borzasztó pusztítást végez. Ezért jól tesszük, ha megszívleljük a pór tanácsát.

De még félóra sem telt el, és a gyaloglók azt látták, hogy az idő lassan-lassan kiderül. A zeniten már ritkultak a felhők, s a csúcsokon még itt-ott látható ködpamacsok gyérülni, oszladozni kezdtek a fölfrissülő levegőben.

A turisták bizony megfélemedtek az ajánlott elővigyázatosságról. Igaz, a rendkívül köves terepről amúgy is tíz-tizenöt méterrel lejjebb kényszerültek, oda, ahol az ártalmatlan erecskévé szűkülő hegyipatak partján puha homokszőnyeg terült lankadó lábuk elé.

Az utazók ráóvatoskodtak a ruganyos homokra, s úgy találták, nem is léphetnének kellemesebb talajra. A kis csapat vígan haladt előre, Robert és Roger még virágot is szedtek társnőiknek: a sziklák közti résekben százával nyílt a rózsza, a galagonya, az ibolya.

Ám a már Livramentótól kezdve mind jobban keskenyedő völgy legvégül nagyjából a meder szélességére szűkült össze. Ugyanitt a patak elkanyarodott és egyfajta vágatban haladt tovább, amelynek bal oldalát egy függőleges sziklafal alkotta, míg a jobb part, bár a szerteszét heverő sziklatömbök miatt nehéznek tűnt följutni rá, viszonylag enyhe emelkedővel vezetett az ötszáz méterrel távolabbi úthoz, ahol a lovaik várakoztak.

Mielőtt a vágatba merészkedtek volna, a turisták elővigyázatosan a hátuk mögé tekintettek. Több mint egy kilométerre elláttak, a távolban még Livramento templomtornya is fölsejlett. Az ég egyre jobban földerült. A völgyben semmi szokatlan nem látszott.

*Quos deus perdere vult, dementat prius.*⁸² - tartja a mondás. Nem mondhatni, hogy az utazók nem kaptak elég figyelmeztetést, hiszen okulhattak volna mások tapasztalatából, a Robert által idézett útbeszámolókból, vagy éppen a livramentói paraszt révén a szájhagyományból is.

⁸² Akiket Isten el akar veszíteni, azoknak előbb eszét veszi (latin).

Mégis semmibe vették az intéseket - még az is, aki átadta őket. A beköszöntő jó idő elaltatta a kis csapat óvatosságát, s gyanútlanul követték a patak új irányát.

Háromszáz méterrel odébb Robert úgy ítélte, hogy már közel lehetnek a találkozóhelyhez, ezért bejelentette, hogy rövid felderítőútra indul. Úgy is tett, ahogy mondta, s a jobb partra fölkapaszkodva gyorsan eltűnt a sziklatömbök között, míg társai folytatták lassú menetüket.

Két perc sem telt el, amikor mindnyájan sóbálvánnyá váltak. A távolból, a *curral* mélyéből valami rémisztő morajlás hallott, mely percről percre erősödött.

Az óvatlan utazók tüstént észbe kaptak; fülükbe csengtek a bölcs intések. Jól tudták, mit jelent e moraj. Egy emberként iparkodtak hát föl a jobb partra: Dollynak segített Roger, míg a többiek egyedül küszködtek. Lázasan iparkodtak minél följebb jutni a meredek lejtőn.

Dollyt, Roger-t, Hamiltont, Blockheadet és Saunderst egy perc múlva már nem fenyegette veszély. Jacket nem látták, mert eltakarta egy domborulat, de kissé távolabb ő is biztonságban tudhatta magát egy sziklatömb tetején.

Épp ideje volt.

A morajból előbb zúgás, robajlás, bőgés lett, majd lezúdult a bődületes, tomboló hullám, és sárgás habjai tömerdek hordalékot hurcoltak magukkal.

Alice önkéntelenül a sógorát követte. Mivel egyszer el is esett, csak addigra ért a sziklatömb lábához, amikor Jack már a tetején trónolt. Először Alice is megpróbált fölkapaszkodni a sziklára, de hamar belátta, hogy erre már nem maradt ideje. A fenyegető hullám már csak száz méterre volt tőle.

Pedig ha csak két-három méterrel följebb tudna jutni, az elegendő lehetne. De csak akkor érhet föl időben, ha segítséget kap valakitől. Hogyha Jack...

- Jack! - kiáltott.

Hívására Jack Lindsay letekint. Meglátja az asszonyt. Rögtön le is hajol, kinyújtja a kezét...

De micsoda pokoli vigyor ül most ki az ajkaira? Milyen szennyes mélységek tárulnak föl a szemében, amikor sógornőjéről a fenyegető hullámra villantja tekintetét? Egy pillanatig habozik, majd visszahúzza a kezét, fölegyenesedik. Hiába könyörög Alice segítségért, kétségbeesett kiáltását tüstént elnyeli a lezúduló ár, átcsap az asszony feje fölött, és szalmaszálként ragadja magával...

Jack elsápadt, úgy zihált, mint aki nagy erőpróbán esett túl. Egy ugrással eltávolodott bűne színhelyétől. Már is útítársai mellett állt, csöndben csatlakozott hozzájuk. Senki nem tudja hát meg soha!... Jack szeme már az alélt Dollyra tévedt: Roger előtte térdelt, úgy ápolgatta.

Robert is épp akkor ért oda rohanvást útítársaihoz, amikor Jack Lindsay. A lejtő tetejéről látta, hogyan száguld előre a romboló szökőár, és bajba jutott barátai segítségére sietett. De jaj, elkésett! Ahhoz viszont még épp időben érkezett, hogy a bűnös tudta nélkül tanúja legyen az imént lejátszódott iszonyatos drámának. Létezik hát egy tanú, a büntetés letéteményese.

De istenem, Robert-nak más jár most az eszében, nem a büntetés! Fedetlen fővel, ólomsápadtan, örült tekintettel vágat el megdöbben barátai mellett, és szó nélkül a tomboló forgataggá duzzadt hegyipatakba veti magát. Dolly csak most döbben rá, micsoda csapás érte: föláll, megszámolja, hányan veszik körbe, majd szívtépő kiáltással visszahanyatlik a kővé vált Roger karjaiba.

15. SZEMTŐL SZEMBEN

Leáldozóban lett volna Thompson csillaga? A *Seamew* fedélzetén érezhetően romlott a helyzet. A lázadás merész hidrája fölütötte száz fejének egyikét.

Május 30-án az utasok már jókor reggel partra szálltak, akárcsak az előző nap. Az Angol Hotel asztalánál gyűltek össze ebédre, akárcsak az előző nap, és reggeltől estig Funchalt és környékét járták, akárcsak az előző nap.

De amikor este visszatértek a hajóra, és belegondoltak, hogy még négy napig ugyanazt kell majd művelniük, mint az első két napon, olyan fásultság vett rajtuk erőt, hogy 31-én a társaság fele már nem is volt hajlandó partra szállni.

A saját érdekét néző Thompson vak és süket maradt, mintha nem is észlelné az általános elégedetlenséget. Csak azzal gondolt, milyen megtakarítást jelent neki minden létszámcsökkenés. Maroknyi csapat élén szállt partra, és sugárzó arccal ült az asztalfőre az ebédnél.

Végül mégis ki kellett nyitnia a szemét és a fülét.

A horgonyzó hajón töltött unalmas nap alatt az ellenszegülők összeesküvést kezdtek szőni. Amikor az Általános Ügyintéző visszatért a hajóra, már nem kerülhette el a figyelmét, hogy milyen nyugtalanság ütötte föl a fejét rendszerint békés turistái között. Lázadás érlelődött.

S június 1-én reggel ki is tört a lázadás, mert már nem csak azok rosszkedve táplálta, akik eltökélték magukat, hogy nem hagyják el a *Seamew*-t, hanem azoké is, akiket földühített, hogy az előző nap már harmadszor kellett tíz órát csatangolniuk Funchal érdektelen utcáin. Negyedszer már nem akartak lépre menni.

Így történt hát, hogy június 1-én az indulás órájában Thompson teljesen elárvultan ácsorgott a kötélhágcsónál. Azaz egyetlenegy társa maradt még: Van Piperboom úr, Rotterdamból, akire érthető okok miatt nem hatott semmiféle bujtogató.

Órá forradalmi propaganda nem lehetett hatással. Rendületlenül járt annak az egyetlen útítársának a nyomában, akiről tudta, hogy hivatalos címet visel. Thompson így lassanként már nem is túravezetőnek, inkább elefánthajtónak érezhette magát.

A három nap alatt Piperboom soha nem tágitott mellőle. Bárhová ment Thompson, a hollandus ott lihegett a nyomában. Rá, az utolsó hű katonára még akkor is számíthatott hadvezére, amikor egész serege faképnél hagyta.

Amikor Thompson látta, hogy híveinek táborából egyetlen fő jelent meg a gyülekezőn, mindjárt odalett a szokásos magabiztossága. Mitévő legyen, hagyja el a hajót vagy sem? Szinte hallotta Hamilton és Saunders szavát: „a program, uram, a program!”. Már épp engedelmeskedett volna a két gáncsoskodó föltételezett parancsának, és rálépett a kötélhágcsó legfelső fokára, amikor megütötte fülét a viharfedélzetén csoportosuló utasok zajongása.

Thompson újból elbizonytalanodott, megtorpant. Egy percen belül húsz mérges arc gyűlt köréje.

Egy utas vállalkozott rá, hogy társai nevében szóljon.

- Ezek szerint ma is Funchalba készül, uram - mondta erőltetett nyugalommal.
- Magától értetődik, uram - felelte Thompson ártatlan képpel.
- Hát holnap? Meg holnapután?

- Természetesen ugyanoda.

- Nos, uram, kénytelen vagyok a tudomására hozni - az utas akaratlanul is fölemelte a hangját -, hogy mi ezt kissé egyhangúnak találjuk.

- Hogy lehet az? - kiáltott föl lefegyverző naivsággal Thompson.

- Bizony, uram, egyhangúnak. Értelmes embereket nem kényszeríthet arra, hogy hat álló napig egy olyan várost bámuljanak, mint Funchal. Mi sétákra, kirándulásokra számítottunk.

- Pedig a program - szólt Thompson - semmi ilyesmit nem ígér, uram.

Az utas nagyot sóhajtott, mint aki az indulatait próbálja fékezni.

- Valóban nem, és igazán kíváncsiak vagyunk, hogy miért. Megmondaná, hogy Madeirán miért nem szervez olyan programot, mint az Azori-szigeteken?

Csakis azért, mert minél kulturáltabb egy ország, annál „kulturáltabbak” az árai is. Thompson tartott tőle, hogy az angol vendégekhez szokott vidéken túl sokba jönné neki egy kirándulás. Csakhogy ilyen érveléssel mégsem hozakodhatott elő.

- Mi sem egyszerűbb, uram - folyamodott legnyájasabb mosolyához. - Ügynökségünk úgy gondolta, hogy utasaink jó néven veszik majd, ha a megszokott csoportos utak helyett itt a változatosság kedvéért ki-ki külön szervezheti meg a maga kirándulását. Ezen a vidéken, ahol az angol nyelv ismerete egészen általános, mi sem könnyebb a...

- Nos, az Ügynökség nagyon téved - szólt közbe az utasok szóvivője. - Következésképp...

- Az Ügynökség téved! - szakította félbe most Thompson a felperes ügyvédjét. - Tévedés áldozatai lettünk! Örülök, hogy csupán egy apró tévedést hánynak a szememre.

Azzal a viharfedélzeten termett, és egyik utastól a másikig rohant.

- Hiszen, uraim, önök tudják a legjobban, hogy az Ügynökség nem ismer lehetetlent. Úgy is mondhatnám, hogy Ügynökségünk semmitől nem riad vissza, ha utasainak kényelméről van szó!

Kezdett belemelegedni szónoklatába.

- Az Ügynökség, uraim, utasainak hűséges, fáradhatatlan, odaadó barátja! Mit barátja - valósággal édesanyja, uraim!

Thompson ellágyult, már-már sírva fakadt.

- Szerencsére senki nem vádol bennünket azzal, hogy tudatosan hanyagoltunk volna el bármit, ami az önök javát szolgálhatja. Egy ilyen vád, mondhatom, felháborító, sőt vérforraló volna! A tévedés, az más. Mindenki tévedhet, emberek vagyunk. A lónak négy lába van, mégis megbotlik. Meglehet, tévedtem. Belátom, tévedtem. Elnézésüket kérem, uraim, bocsássanak meg nekem. Hiba csúszott a számításaimba.

- A csorbát ki lehet köszörülni - szólt hidegen az utas, aki elengedte a füle mellett Thompson szóáradatát.

- De hogyan, uram? - kérdezte nyájasan Thompson.

- Úgy, hogy már holnapra megszervez egy kirándulást, ahelyett, hogy még két napig Funchalban rostokolnánk.

- Az lehetetlen! - kiáltotta Thompson. - Erre az Ügynökség nem készült föl. Kevés az idő. Egy kirándulást jól meg kell tervezni, alapos szervezésre, hosszas előkészületekre van szükség...

Thompson utolsó szavai köznevetségbe fűltak. Tudta mindenki, miféle előkészületek előzték meg az eddigi kirándulásaikat! De Thompson ennyivel nem lehetett leszerelni.

- Lehetetlen! - ismételte újult erővel.

Határozott hangján érződött, hogy ezen a ponton nem lehet megingatni. A megszeppent szónok nem is kötötte tovább az ebet a karóhoz.

- Akkor szedjük föl a horgonyt! - kiáltott közbe egy gunyoros hang.

Thompson kapva kapott a javaslaton.

- Szedjük föl a horgonyt? Kérem, ahogy tetszik! Az Ügynökség az önök szolgálatában áll, ezt nem is kell ismételnem. Nos, hát akkor szavazzuk meg, hogy elhajózzunk-e.

- Igen! Hajózzunk el! - kiáltották kórusban az utasok.

- Mi úgy teszünk, ahogy kívánják - szögezte le Thompson. - Most is, és minden körülmények között, ha szabad így mondanom!

A partraszállás tervét elejtve új utasításokat adott Pip kapitánynak, míg Piperboom, látván, hogy aznap már biztosan nem indulnak Funchalba, békésen elterült egy karosszékből, és rágyújtott örökös pipájára. Az ő fejedelmi egykedvűségét nem ingathatták meg váratlan fordulatok.

Mégsem kezdhették el azonnal az előkészületeket az indulásra, hiszen a két napja távozott nyolc utas még nem tért vissza. Sokat aligha kell várni rájuk, öt óra előtt vissza kell érniük a hajóra.

Ezen a napon Thompsonnak bőven nyílt rá alkalma, hogy csillogtassa diplomataerényeit. A hadviselő felek hivatalosan ugyan békét kötöttek, de a szívük mélyén nem honolt béke. Thompsonnak most mindenki az ellensége volt a fedélzeten: az is, aki ellenezte, az is, aki helyeselte a szükségmegoldásként sietve jóváhagyott továbbhajózást.

Bámulatos, hogy Thompson milyen közömbösséget tudott tettetni. Nem szólt hozzá senki, mindenki úgyszólván hátat mutatott neki. Róla mindez lepergett: állandó mosolyával, megszokott fesztelenségével közlekedett az ellenséges csoportok között.

Öt óra tájt mégis kellemetlen érzés költözött a keblébe. Saunders és Hamilton hamarosan visszatérnek. Vajon mit szól majd a két örökös morgoló a program e példátlan felrúgásához? Thompson már előre fázott.

De öt óra, hat óra, hét óra is elmúlt - a kirándulók sehol. A vacsoránál az utasok csak e megmagyarázhatatlan késésről beszéltek; Hamiltonék és Blockheadék kezdtek komolyan aggódni.

Hát még milyen nyugtalanság fogta el őket, amikor leszállt az éj, és utastársaiknak még mindig nem volt se híre, se hamva. Mi történhetett velük?

- Minden megtörténhetett, uram, és még sok más is - mondta négy szemközt Johnson kásás hangon Cooley tiszteletesnek, aki ijedten hajolt el az óvatos duhaj szeszes lehelete elől.

Fél tízkor Thompson már éppen elszánta magát, hogy átkel Funchalba tájékozódni, amikor végre egy vízijármű simult a *Seamew* jobb oldalához. Egymás után léptek a fedélzetre az elkésett kirándulók - sajnos, kevesebben, mint ahányan útra keltek.

Amilyen jókedvűen indultak, olyan gyászos hangulatban tértek meg. Milyen hosszú volt a visszaút Funchalba!

Az őket ért csapás után először Dollynak kellett szentelniük minden figyelmüket, mert a leány szinte esztét vesztette a szerencsétlenségtől. Jó ideig hiába szorgoskodtak körülötte. Csak Roger-nak sikerült végül szelíd szavakkal kissé magához térítenie a porig sújtott leányt.

Amikor a szerencsétlen végül belefáradt a zokogásba, Roger mindent megtett, hogy némi reménységet csöpögtessen a szívébe. Morgand úr ügyes és bátor, meg fogja menteni azt, akiért olyan odaadó tette vállalkozott - bizonygatta. Roger fáradhatatlanul, egy órán át ismételte ezt a vigaszt, míg Dolly lelkébe viszonylagos nyugalom költözött.

Azután föltámogatta az útra, ahol a lovaik vártak, nyeregbe segítette, és nem tágitott mellőle, kitartóan vigasztalta tovább.

Jack komoran magába fordult, a rokoni kötelék ellenére meg sem próbált a vigasztaló jótevő szerepében föllépni. Közönyössége csak azért nem tűnt föl társainak, mert a váratlan szerencsétlenség annyira letaglózta őket, hogy másra nem is volt szemük. Csöndben haladtak, mindenkinek az iménti gyászos események jártak a fejében. Egyikük sem osztotta azt a reménységet, amelyet Roger oly nemes módon próbált elültetni Dolly lelkében.

Lassan mentek a Curral das Freiras keleti lejtőjén haladó úton, az „Új Út” kereszteződése felé. Közben egy pillanatra sem vették le szemüket a sötéten örvénylő, lassan csöndesedő vízárról. Napnyugtakor érték el az „Új Utat”, s ettől kezdve gyorsan távolodtak attól a ponttól, ahol két barátjuknak nyoma veszett.

Egy óra múlva már bárka vitte őket Funchalból a *Seamew*-ra, ahol Thompson türelmetlenül és egyre riadtabban várta őket.

Az ijedtség néha merész tettekre sarkall. Thompson úgy érezte, jobb, ha egyből túlesik a dolog nehezen.

Elébe szaladt hát a későn érkezőknek. Elsőként éppen a baronet bukkant föl a kötélhágcsón, és a háta mögül hallható nyekergés elárulta, hogy már a félelmetes Saunders sem lehet messze. Thompson szemközt állott egyik ádáz ellenségével, és már a másik is közelgett.

- Milyen későn érnek vissza, uraim! - vetette be legmegnyerőbb mosolyát, feledvén, hogy a sötétség hatástalanítja ezt a fegyvert. - Már pokolian aggódtunk magukért.

Tekintve, hogy milyen viszonyban álltak az Általános Ügyintézővel, Hamiltont és Saunderst meglephette volna, hogy az ennyire aggódik értük. De Hamiltont és Saunderst most valami egészen más foglalkoztatta, és Thompson szavai el sem hatoltak az értelmükig. Közben a többi kiránduló is a fedélzetre lépett, s most csöndben, félkaréjban állták körbe őket.

- Annál türelmetlenebbül vártuk önöket - folytatta Thompson egy könnyed fordulattal -, mert távollétükben az urak és a hölgyek arra kértek, mit is mondok, azt követelték tőlem, hogy tegyünk egy aprócska változtatást az útiterünkön.

Az utolsó szavakat Thompson már remegve ejtette ki. De mivel nem jött válasz, fölbátorodott.

- Nyugodtan mondhatom, csekélységről van szó! Az urak és a hölgyek úgy ítélték, hogy már épp elég időt szántunk Funchalra, s ezért már ma este szeretnének továbbindulni. Fölteszem, hogy nincs kifogásuk a javaslat ellen? Ráadásul ily módon két napot le is faraghatnánk háromnapos késésünkből!

Válasz most sem érkezett. Thompson meglepte a könnyű siker, és csak ekkor tekintett végig figyelmesebben néma hallgatóin. Most már neki is rögtön feltűnt különös viselkedésük. Dolly Roger vállán sírdogált. Négy társuk komoran várta, hogy a locska Thompson végre elhallgasson. Feszült arcvonásaikról lerítt, hogy komoly a mondanivalójuk.

Thompson végigtekintett a kirándulók kis csoportján, és most vette észre, hogy nincs ki a létszám.

- Csak nem történt valami...? - kérdezte, és megremegett a hangja.

Mintha valami titokzatos intésnek engedelmeskednének, az utasok síri csöndben, szorosan Thompson köré gyűltek.

- Hol van Lindsayné asszony? - kérdezte az. - Hol van Morgand úr?

Dolly fölzokogott, Saunders csüggedten intett. Végül Jack Lindsay lépett ki társai elé, és már éppen szóra nyitotta a száját - de egyszer csak elsápadt, kinyújtotta karját, és hátrébb lépett.

Mivel mindenki figyelmét a visszatérő kirándulók kötötték le, senki nem törődött azzal, hogy mi történik a hajó másik oldalán. Jack mozdulatára most mindnyájan oda néztek, ahová mutatott.

A helyzetjelző lámpák halvány fényében gyászos jelenés tűnt föl. Vérző homlokkal, sáros, csuromvizes ruhában Robert Morgand állt előttük: az alélt Alice Lindsayt támogatta, akiben még volt annyi erő, hogy elszántan feléjük fordítsa holtsápadt arcát.

Alice felelt meg Thompson kérdésére.

- Itt vagyunk - ennyit mondott csupán, és lázban égő szemét a sógorára szegezte, aki erre még jobban elsápadt és hátrahőkölt.

- Itt vagyunk - ismételte Robert, és e két szóból egyszerre hallottak ki vádat, fenyegetést és kihívást.

MÁSODIK RÉSZ

1. THOMPSON CSILLAGA HANYATLÓBAN

Az események tehát Saundersnak adtak igazat. Thompson fölött beborult az ég, sőt hanyatlóban volt a csillaga, ahogy azt az epés jós Horta egét szemlélve megjövendölte.

Vajon lesz-e folytatása annak a vitának, amely utasainak többségével szembeállította Thompson? Erre csak a jövő adhatta meg a választ, de valami bizonyosan megroppant az Általános Ügyintéző és azok között, akiknek az ügyeit intézte.

Úgy mondják, hogy éhes embernek vacsora híján egy jó alvás is megteszi. A bosszús turisták jókedvét viszont nem adhatta vissza az álom, s így június 2-án reggel csupa zúgolódó sétálóval népesült be a viharfedélzet.

Kész szerencséje volt Thompsonnak, hogy az előző nap eseményei egyelőre elfojtották a fortyogó haragot. Mindenkinél egy dolog kötötte le a figyelmét, ugyanarról esett szó mindenütt, és ez enyhítette az aznapi első találkozások feszültségét.

Talán nem is volt utas, aki ne sajnálkozott volna Lindsayné gyötrelmein, s még kevésbé olyan, aki ne magasztalta volna Robert Morgand hősiességét. Útitársai már eddig is értékelték Robert megbízhatóságát, és - mi tagadás - Thompson áradozása sem tévesztett hatást, de most már egyenesen fölnéztek rá, és alig várták, hogy megéljenezhessék, mihelyt megjelenik a fedélzeten.

De Robert-nak nyilván testét-lelkét kimerítette az előző napi megpróbáltatás, s meg is sebesülhetett, amikor fölvette a harcot a megvadult árral. Egész délelőtt a kabinjában maradt hát, s nem adott alkalmat csodálóinak, hogy kinyilvánítsák jogos lelkesedésüket.

Jobb híján a dráma tanúihoz fordultak hát. Saundersnak, Hamiltonnek és Blockheadnek nem is egyszer kellett beszámolnia megrendítő kalandjukról.

De nincs olyan téma, amely ki ne merülne egyszer. Miután minden részlet már többször is elhangzott, és Roger kijelentette, hogy honfitársa csak kimerültsége miatt maradt kabinjában, s délután alighanem fölkel, az utasok nem foglalkoztak többet Alice-szel és Robert-ral, és mindenki visszatért a maga dolgához.

Vagyis: szidták Thompson, mint a bokrot. Ha a kemény szavaknak súlyuk volna, az Ügyintéző egy percen belül bizonyosan összeroskad. Az Ügynökség áldozatai kis csoportokban zsémbeltek, úgy töltötték ki rajta a mérgeket. Egyenként fölhánytorgattak minden régi panaszt és sérelmet. Hamilton és Saunders gondoskodott róla, hogy egy se maradjon említetlen.

De bárhogyan bujtogatott a két uszító, a rossz hangulatnak nem lett semmi fejleménye. Senki nem vetette föl, hogy menjenek Thompsonhoz panaszra. Minek is tennék? A múltat, ha akar-ná, sem változtathatná meg. Ha már voltak olyan ostobák és hittek az Ügynökség ígéreteinek, akkor viseljék a következményeket. Már úgyis csak az utazás egyharmada van hátra: az is nyilván pont olyan lesz, mint az első kétharmad volt.

Nos, az utolsó harmad nem is kezdődhetett volna rosszabbul. Éppen csak elhagyták Madeirát, amikor máris újabb kellemetlenség tette próbára az utasok türelmét. A *Seamew* alig haladt. Nem kellett tengerésznek lenni ahhoz, hogy észrevegyék rohamos lassulását. Hol volt már a beígért és rövid ideig be is tartott tizenkét csomós sebesség? Most már az óránkénti öt mérföldet is alig tudták elérni! Ha egy halászhajó veszi vontatókötélre őket, már azzal is többre jutottak volna.

Nem kellett soká találgatniuk, mi okozhatta ezt a végletes lassulást: bárki hallhatta, milyen szánalmasan nyög, zihál és csikorog a gőzgép, s hogyan szökik ki sisteregve a gőz az eresztékeken.

A vak is láthatta, hogy ilyen tempóban csak negyvennyolc óra múlva érik el a Kanári-szigeteket. De mit tehettek volna? Természetesen semmit - Pip kapitány is így felelt a bosszús Thompsonnak, akinek úgy kellett ez a késés, mint púp a hátára.

Csöndben viselték hát a bosszúságot. Be kellett látniuk, hogy a düh hasztalan - így csak a levertség maradt. Fenyegetés helyett az arcukon is csak fáradt beletörődés tükröződött.

De mily végletesen mély lehetett ez a beletörődés, ha még a megszokott időben felszolgált ebéd sem zökkentette ki belőle a társasutasokat! Pedig az ételre aztán lett volna miért panaszkodniuk.

Aki végigtekintett az asztalon, joggal hihette, hogy Thompson a hasukon próbálja megtakarítani az állandó késések okozta külön kiadásokat. A mostani ebédet össze sem lehetett hasonlítani például azzal az étkezéssel, amelynek során Saunders először engedett szabad folyást a mérgének.

De még ekkor sem hagyta el az ajkukat zokszó; tudták, hogy úgyis hiába. Némán fogyasztották szánalmas táplálékukat. Thompson kissé félve figyelte a szeme sarkából az áldozatait, de joggal gondolhatta, hogy sikerült végleg betörnie őket. Csupán Saunders nem tette le a fegyvert: ő ezt a legutóbbi sérelmet is gondosan följegyezte napi kiadásainak noteszébe. Semmi nem merülhet feledésbe: ő majd egy füst alatt nyújtja be a számlát minden kiadásért és sérelemért.

A komor hangulat akkor oldódott valamelyest, amikor két óra felé Robert is megjelent a viharfedélzeten. Az utasok mind odasiettek hozzá, még az is melegen szorongatta a kezét, aki addig egy szót se szólt a hajótolmácsához. Robert jól nevelt szerénységgel fogadta a túláradó gratulációkat, és mihelyt illendően megtehetette, inkább félrehúzódott Dollyval és Roger-val.

Alig kezdett még oszlanı a lábatlankodó sokaság, amikor Dolly örömkönyvekben úszva megragadta Robert két kezét. Ez a férfit is megindította: nem lehetett olyan szűkkeblű, hogy elhárítsa a természetes hála e megnyilvánulását. Mégis zavarba esett, s végül igen megkönnyebbült, amikor honfitársa a segítségére sietett.

- Most, hogy magunk között maradtunk - szólt hamarosan Roger -, gondolom, beszámol nekünk életmentő tettéről?

- Igen, meséljen el mindent, Morgand úr! - könyörgött Dolly is.

- De mit is mondhatnék? - felelte Robert. - Végére is mi sem lehetett volna könnyebb és egyszerűbb.

De barátai persze nem érték be ennyivel: apróra el kellett mondania mindent. Dolly önfeledten hallgatta.

Robert csak pár pillanattal Alice után vetette magát a habokba, így szerencsére gyorsan utolérte az asszonyt. De az őrjöngő ár mélyén olyan iszonyatosan kavargott az örvény, hogy soha nem menthette volna meg Lindsayét, sőt maga is belevész, ha éppen a legjobbkor nem sodródik melléjük egy hatalmas fa, amelyet az ár levelestül-ágastul fordított ki a hegyoldal magasából. Innentől kezdve Robert-nak már nem volt sok szerepe. Mindketten fölkapaszkodtak a fára, s ezzel félig-meddig már meg is menekültek. Robert egy vastagabb ággal, akár egy csáklyával, a bal part felé lökte alkalmi tutajukat, ahol a szövevényes ágak fennakadtak, s a megmentő fa megfeneklett. A többit már ki lehetett találni: miután elvergődtek egy paraszt-

kunyhóig, onnan már hordszéken hozták be őket Funchalba, s mire társaik komolyabban aggódni kezdtek volna, már vissza is értek a *Seamew*-ra.

Ennyit mondott el Robert, de Dolly addig ismételtetett vele mindent, amíg a legapróbb részletre is fény derült. Boldogságából csak a vacsorára szólító harang zökkentette ki. Az ő számára úgy röpült el az egész nap, akár egy álom.

A többi utasról már nem lehetett ugyanezt elmondani. A hajón borongós hangulat uralkodott, a percek óráknak, az órák évszázadoknak tündek. A három társalkodónak ez eddig nem tűnt föl, de a vacsoraasztalnál már nem kerülhette el a figyelmüket. Épp olyan csönd ülte meg az étkezőt este is, mint délben. Vágni lehetett volna a mélységes unalmat. Csak ketten töltötték kellemesen az időt, a két telhetetlen: Johnson és Piperboom. No de honnan is ismerhetné az unalmat a telhetetlen szivacs és a feneketlen hordó?

Piperboom talán már arra gondolt, hogy szokása szerint mindjárt rágyújt a pipájára, s az emberek gyarló gondoljai elől füstfelhőbe burkolózik. Egyelőre az kötötte le, amit a hivatásának érzett ebben az árnyékvilágban: minőségre való tekintet nélkül, nagy mennyiségben lapátolt magába minden ehetőt.

Ez a félelmetes emésztőgép méltó párjára lelt Johnsonban, aki az asztal túlsó végén a legfásultabb szemlélőt is lenyűgöző módon üritgette a különböző formájú és tartalmú flakákat. Be volt rúgva, mint az öreg ágyú: merev testtel ült a székén, arca bíborvörös volt, homloka sápadt; a keze remegett, és üveges tekintettel meredt maga elé.

Egyikük sem értette, hogy mi zajlik körülöttük, és megszólalni sem voltak képesek, így az általános békétlenség nem hatolt el a tudatukig. De ők amúgy sem osztották volna a többiek elégedetlenségét. Hisz ha lehet rogyásig inni, ha lehet pukkadásig enni, mi hiányzik akkor egy kellemes utazáshoz?

Ám e két boldog emberen kívül az asztaltársak mind savanyú ábrázatot vágak. Igaz, egyiküket sem lehetett még Thompson esküdt ellenségének mondani, de az is biztos, hogy barátira aligha talált volna közöttük.

Pontosabban egy, egyetlenegy barátja még most is akadt. Ha valaki ekkor látja először a társasutasokat, annak is első szempillantásra feltűnt volna, hogy egyikük jóval hangosabban beszél a többinél, és azt sem veszi a lelkére, hogy szavai visszhangtalanul enyésznek el útitársai közönyös csendjében.

Már tizedszer mesélte el, hogyan menekült meg Lindsayné asszony a halál torkából, s bár szomszédjai már rég nem figyeltek rá, még mindig nem fogyott ki a Robert Morgand-t dicsérő jelzőkből.

- Bizony, uraim - kiáltott föl -, ilyen az igazi hős! Szóval látjuk ám, hogy egyszer csak egy akkora hullám robog felénk, mint egy ház. Azt hittük, ütött az utolsó óránk! Emberfeletti bátorság kell ahhoz, hogy valaki csak úgy a vízbe ugorjon, mint a professzor úr. Én, szó ami szó, nem ugrottam volna bele, de más sem! Blockheadnek, ami a szívéen, az a száján, uraim!

Bizony, a visszavonult vegyeskereskedő becses személyében Thompson igaz barátot tudhatott maga mögött. De lám, mit tesz a kapzsiság, egy perc alatt kis híján örökre elveszítette ezt az egy hű barátot is.

Éppen asztalt bontottak, s az utasok viasszállingóztak a viharfedélzetre. Szinte semmi nem törte meg a csendet, csak Blockhead kürtölte továbbra is világga határtalan elégedettségét. Szavait elsőrenden bájos családjának tagjaihoz intézte, akikhez már-már a két börtönőretől szabadulni nem tudó szerencsétlen Tigget is hozzá lehetett számítani.

- Abel! - kezdte ünnepélyesen Blockhead. - Soha ne feledd, mit adatott látnod ezen a mostani utunkon. Remélem...

Vajon mit remélt Blockhead? A visszavonult vegyeskereskedőnek már nem jutott ideje kifejtetni. Thompson lépett hozzá, kezében papír.

- Elnézését kérem, Blockhead úr - szólt Thompson -, de be kell nyújtanom egy aprócska számlát. Egy volt kereskedőnek nyilván nem lesz ellenére, hogy naprakészen tartsuk az elszámolásunkat.

Blockhead jámbor képe megnyúlt, és szokatlanul izgatott lett.

- Miféle számlát? - tolta vissza az odanyújtott papírlapot. - Mi már rég kiegyenlítettünk minden számlát, uram, rendesen kifizettük a helyünket.

- Nem egészen, uram - helyesbített mosolyogva Thompson.

- Hogyhogy... nem egészen? - dadogta Blockhead.

- Merem állítani, kedves uram, hogy cserben hagyja az emlékezete - erősködött Thompson. - Ha belegondol, biztosan eszébe fog jutni, hogy összesen négy teljes árú és egy félárú jegyet váltott.

- Tényleg - nyitotta tágra a szemét Blockhead.

- Nomármost - folytatta Thompson -, a félárú jegyet ön az itt jelenlévő fiának, Abel úrfinak vette, aki indulásunk napján még nem töltötte be a tizedik életévét. Gondolom, nem nekem kell emlékeztetnem az édesapját, hogy Abel úrfi éppen ma érte el ezt az elragadó életkort.

Minél tovább mondta a magáét Thompson, annál jobban elsápadt Blockhead. A pénztárcájában akarnak turkálni?

- Vagyis...? - szólt megtört hangon.

- Vagyis a mai napon érvényét veszti Abel úrfi korkedvezménye. Ám pusztá előzékenységből, no meg azért is, mert utazásunk egy részét már megtettük, Ügynökségünk kész lemondani az őt megillető különbözet feléről. Mint láthatja, a számlán így csupán tíz font sterling áll, egy pennyvel sem több.

Ezzel Thompson egy finom mozdulattal csüggedt utasa ujjai közé csúsztatta a papírszeletet, és csücsörítve várta a választ. Blockhead arcáról eltűnt a szokásos derű. Gondolhatjuk, milyen dührohamot kapott volna, ha béketűrő természete egyáltalán ismeri a heves érzelmeket! De Blockhead nem volt képes dühbe gurulni. Ajka elfehéredett, homloka ráncokba futott, súlyosan, megsemmisülten hallgatott, míg Thompson gunyorosan pillantott rá.

Csakhogy az Általános Ügyintéző alábecsülte ügyfelét. Az ártalmatlan Blockheadnek félelmetes szövetségesei voltak. Máris három pár karmos kéz próbálta kikaparni a szemét; három agyaras pofa acsarkodott rá, és három torokból harsant dobhártyaszaggató sikítás. Georgina asszony és a két drága miss, Mary és Bess siettek a családfő segítségére.

Thompson szembefordult támadóival, de az eltorzult arcok láttán páni rémület fogta el. Gyorsan nyakába szedte a lábát. Szó szerint a bőrét mentette, míg Georgina asszony, miss Bess és miss Mary a felindultságtól ziháló Absyrthus Blockhead karjaiba vetették magukat.

2. ROBERT MORGAND MÁSODIK TITKA

Amikor másnap reggel Jack Lindsay feljött a kabinjából, a *Seamew*-n még teljes volt a nyugalom. Bizonytalan léptekkel átkelt a viharfedélzeten, majd gépiesen leült egy padra a bal fedélzeten, rákönykölt a korlátra, és szórakozottan végigjáratta tekintetét a tengeren.

A délkeleti láthatáron egy halvány ködpamacs jelezte, hogy közelednek a Kanári-szigetek első tagjához. De Jack mit sem látott abból, ami a valóságban egy gránittömb volt. Nem figyelt semmi másra, csak önmagára; csakis a saját gondolatait elemezte, önnön helyzetét vizsgál-gatta minden lehetséges szempontból, mint már annyiszor tegnap óta. Újra átélte az árvízi jelenetet. Újra a fülébe hasított Alice hasztalan segélykiáltása. Amikor idáig ért az események felidézésében, tizedszerre is ugyanaz a gyötrő kérdés merült föl elméjében, amely nem hagyta nyugodni: rájött-e Alice az igazságra?

Hogyha rájött, ha világosan látta, hogy milyen aljasan húzta vissza kinyújtott kezét Jack, akkor nyilván cselekedni fog, védelmet kér valakitől, talán még föl is jelenti őt!... S ha így lesz, mitévő legyen?

De a tények beható elemzése tizedszerre is megnyugtatta. Nem, Alice nem fog beszélni, hisz soha nem szennyezné be azt a nevet, amelyet maga is visel. Ha mindent tud, akkor is hallgatni fog.

De különben láthatta-e, megérthette-e Alice, hogy mi történt? Ha jól meggondoljuk, ez nem is olyan bizonyos, hisz az elemek tombolásáról, a hatalmas felfordulásról csak zavaros benyomások támadhattak. Minél tovább töprengett ezen Jack, annál inkább megnyugodott efelől. S ha így áll a dolog, akkor nincs miért változtatnia útítársaihoz való viszonyán, beleértve a mit sem sejtő Alice-t...

Aki él és virul! - tette hozzá magában. Bizony, bárhogy igyekezett mindent a maga javára magyarázni, azt be kellett látnia, hogy rögtönzött merénylete csúfos kudarcot vallott. Alice itt van a *Seamew*-n, él és egészséges, és továbbra is övé a vagyon, amelyet nem hajlandó megosztani vele. Egyébként, ha Alice meghalt volna, Jack akkor sem táplálhatna vérmes reményeket. Tudván tudja, hogy Dollyt sem hódíthatná meg könnyebben, mint a nővérét. Amikor a leányról végső kétségbeesése percében egy pillanatra lefoszlottak a társasági megszokások kötelékei, a vak is láthatta, hogy kihez húz a szíve, s mivel ez a szív immár Roger de Sorgues-é volt, Jack nem remélhette, hogy valaha is megszerzi.

Akkor pedig nincs mit tennie.

Vagy talán mégis?... sugallta egy benső hang. De Jack megvetően vállat vont, elhessegette magától a képtelen ötleteket. Eddig a véletlen vezette a kezét; most törjön talán nyíltan, előre megfontolt szándékkal két nő életére? Örültség volna. Ha más oka nincs rá, akkor értelmetlen ilyen büntettet fontolgatnia. Az áldozatok egyedüli örököseként úgyis őrá terelődnek legelőbb a gyanú. Különben is, hogyan játszhatná ki őrangyaluk, Roger de Sorgues éber figyelmét?

Nem, ezek a gondolatok nem állják ki a józan ész próbáját. Nincs mit tenni, várnia kell. Hisz teljes nyugalomban várhat, elvetélt merényletének nem akadt szemtanúja. Meg volt győződve, hogy efelől teljes biztonságban érezheti magát. Közel s távol nem volt senki, amikor Alice könyörgőn kinyújtotta feléje a kezét. Akkor sem látta őket senki, amikor az óriási hullám magával ragadta Alice-t. Hogy is láthatta volna bárki...?

Gúnyos mosollyal éppen ezt a kérdést tette föl magának, amikor egyszer csak egy erélyes kéz nehezedett a vállára. Jack megremegett, fölpattant. Robert Morgand állt előtte.

- Uram... - habogott Jack, és hiába próbált némi határozottságot vinni a hangjába.

Robert csöndet intett, és másik kezével most még erősebben szorította Jack vállát. Hidegen, fenyegetően csak ennyit mondott:

- Láttam!

- Uram - próbált felelni Jack -, nem értem, hogy...

- Láttam! - ismételte Robert még vészjóslóbb hangon. Jack megértette, hogy komoly figyelmeztetésről van szó.

Robert elengedte Jack vállát. Jack kiegyenesedett, és nem adta tovább az értetlent.

- Micsoda furcsa modor - szólt dölyfösen. - Sajátos szokások dívnak a Thompson Ügynökségnél. Ki engedte meg, hogy hozzám nyúljon?

Robert nem vette magára az amerikai utas sértéseit.

- Egy gyilkos vállára bárki ráteheti a kezét - felelte.

Jack megőrizte a hidegvérét.

- Egy gyilkoséra? Túl könnyen veszi a szájára ezt a szót! Szóval azt hiszi, csak úgy letartóztathat? - tette hozzá gúnyosan, és meg sem próbálta tisztázni magát.

- Most még nem - szólt hidegen Robert. - Ezt csak figyelmeztetésnek szántam. De jegyezze meg: először csak a sors véletlene állított Lindsayné és maga közé, de ezentúl szándékosan fogom az útját állni.

Jack vállat vont.

- Ahogy tetszik, barátom, ahogy tetszik - szólt szemtelen könnyedséggel. - De miért mondta azt, hogy „most még nem”? Ezek szerint később...

- Mindenről beszámolok Lindsayné asszonynak - szakította félbe Robert teljes lelki nyugalommal -, s azután majd ő hozza meg a döntést.

Ezzel sikerült kizökkentenie Jacket gunyoros hangulatából.

- Szólni akar Alice-nek! - kiáltott, és szikrát szórt a szeme.

- Bizony.

- Ezt nem teheti!

- Pedig megteszem.

- Ajánlom, hogy vigyázzon magára! - Jack fenyegetően közelebb lépett a *Seamew* tolmácsához.

Ezúttal Robert vonta meg a vállát. Jack nagy nehezen higgadtságot parancsolt magára.

- Nagyon vigyázzon magára! - ismételte sziszegve. - És ne csak magára, hanem órá is!

Választ sem várva sarkon fordult és elrohant.

Most Robert-on volt a magányos töprengés sora. Arra gondolt, hogy minden tétozás nélkül véghezvitte a tervét: mielőtt szembekerült Jackkel, azonnal felelősségre vonta a hitvány alakot. Jack nyilván tanult ebből a leckéből: a gonosz emberek rendszerint gyávák is. Bárminő ismeretlen - ám sejthető - ok vitte rá Jack Lindsayt a félresikerült bűntényre, most, hogy egy figyelő szempárt érez majd magán, nyilván nem mer új gázságra vállalkozni, s így Lindsayné asszonynak sem kell tartania többé veszélyes rokonától. Persze, azért nem árt az óvatosság.

Rövid gondolatmenete végére érve Robert undorral hessegette el magától ellenszenves útitársa képét, és más teendő híján a délkeleti láthatárt fürkészte, ahol az imént látott páragomoly mostanra magas, kopár szigetté változott, míg távolabb, délen felködlöttek más szárazföldek is.

- Kérem, professzor úr, megmondaná, mi ennek a szigetnek a neve? - hallott egy csúfondáros hangot a háta mögül.

Robert hátrafordult: Roger de Sorgues állt ott. Elmosolyodott, de nem szólt semmit, mert a sziget nevét, mi tagadás, nem ismerte.

- Mondhatom, szépen állunk! - vigyorgott rá barátilag Roger. - Mi az, most már a bedekkert sem vágjuk be? Még szerencse, hogy én viszont nem lustálkodtam.

- Ugyan! - szólt Robert.

- De nem ám. A tengerből előttünk az Alegranza-, vagyis Öröm-sziget emelkedik ki, professzor úr. Hogy minek örül annyira? Talán annak, hogy egy lélek sem lakja. Terméketlen, parlagon heverő földjére évente csak egyszer, a lakmuszuzmó szedése idején lépnek emberek: az egész szigetvilág egyik legfőbb természeti kincse ez a festőnövény. Távolabb, délen az a ködgomoly Lanzarote nagy szigetét jelzi. Lanzarote és Alegranza között két szigetcskére található: a lakatlan Graciosa, amelyet egy szűk csatorna, a Rio választ el Lanzarotétól, és a Montaña Clara, amely nem egyéb egy közönséges, ám a hajósokra annál veszélyesebb szirt-nél.

- Nagyon köszönöm az eligazítást, tolmács úr - komolykodott Robert, amikor Roger végre kifogyott a szuszából.

A két honfitárs elnevette magát.

- Csakugyan, az utóbbi napokban kegyetlenül elhanyagoltam a hivatalos feladataimat. No de minek is vesztegettem az időmet a madeirai túrával?

- Valóban úgy találja, hogy vesztegette az idejét? - mutatott Roger a karon fogva közelgő Alice-re és Dollyra.

Lindsaynének már a járásán is látszott, hogy teljesen visszanyerte az egészségét. Némi sápadtság, egy-két véraláfutás a homlokán és az arcán: csupán ennyi tanúskodott róla, hogy minapi kalandjuk során meglegyintette a halál szele. Robert és Roger az amerikai hölgyek elé sietett: közeledésükre a kecses pár fölbomlott.

Alice sokáig szorongatta Robert kezét, és pillantása többet mondott a legékesszólóbb köszönetnél.

- Ön az, hölgyem! - kiáltott föl Robert. - Nem óvatlanság, hogy máris elhagyja a fürkáját?

- Nem, uram - mosolygott rá Alice -, hála önnek, aki saját testi épségét nem kímélve megóvta az enyémet, amikor akaratlan fürdőt vettünk - akaratlant, ami engem illet! - tette hozzá, és tekintetéből még forróbban sütött a hála.

- Óh, asszonyom, mi sem természetesebb. A férfiak mégiscsak erősebbek, mint a nők. Tudja, a férfiak...

Nagy zavarában Robert-nak elakadt a nyelve. Már-már ostobaságokba menekült...

- Hagyja, asszonyom, erről egy szót se többet - zárta le a témát. - Ami megesett, megesett; önző módon akár azt is mondhatom: sajnálnám, ha nem így történt volna. Fizetségre sem tarthatok számat, hiszen bőséges jutalom a saját örömöm. Tekintse hát úgy, hogy semmi módon nincs nekem lekötőlevezve.

Hogy elejét vegye minden további ellágyulásnak, gyorsan a hajókorláthoz terelte útitársait, hogy megcsodáltassa velük az egyre tisztábban látható szigeteket.

- Hölgyeim, mint látják, utunk végéhez közeledünk - pergett a nyelve. - Előttünk a Kanári-szigetecsoport első tagja, Alegranza. Parlagon heverő, terméketlen, lakatlan földjére csak a lakmuszzuzmó-szüret idején lépnek emberek. Ez a festőnövény az egész szigetvilág egyik legfőbb természeti kincse. Délebbre Rio szigetét látjuk, amelyet a Montaña Clara nevű szoros választ el a szintén lakatlan Lanzarote szigetétől, és Graciosától, amely nem egyéb egy közönséges szirtnél...

Robert nem fejezhette be képzeletdús leírását, mert Roger nevetésben tört ki.

- Ördög és pokol, micsoda csapnivaló tanítvány! - kiáltott föl a tiszt saját kiselőadásának újszerű feldolgozását hallván.

- Elismerem - nevetett Robert is -, hogy a Kanári-szigeteket még egyszer át kell vennem.

Tíz óra körül, Alegranzától öt mérföldre a *Seamew* majdnem pontosan délnek vette az irányt. Egy óra múlva épp a Montaña Clara-szirtfok mellett haladtak el, amikor a harang az ebédlőbe hívta az utasokat.

Az étrend mintha azt akarta volna bizonyítani, hogy az apályt nem mindig követi dagály. A legtöbb utas már végleg föladta a reményt, oda se figyeltek rá, hogy mit esznek. Alice viszont, aki nem edződhetett az előző napi étkezéseken, kissé meglepődött, sőt egyszer önkéntelenül el is fintorodott.

- Ezt hívják ellentételezésnek, asszonyom! - kiáltott át arcátlanul Saunders az asztal túlvégéről. - Hosszú az út, viszont rossz az étel.

Alice válasz helyett elmosolyodott. Thompson eleresztette a füle mellett ádáz ellenfele áskálódását; vagy ha meg is hallotta, csak annál nagyobb élvezettel csettintgetett, mint aki soha nem evett még ennél jobbat.

Mire fölmentek a fedélzetre, a hajó már elhagyta Graciosa kis szigetét, és egyre csökkenő sebességgel Lanzarote partjai mentén haladt.

Vajon Robert Morgand-nak nem kellett volna elfoglálnia posztját, hogy elmagyarázza az elébük táruló látványt, s hogy megválaszoljon minden fogós kérdésre? Bizony, itt lett volna a helye, de a *Seamew* idegenvezetője estig sem került elő.

Egyébként mit is mondhatott volna? Lanzarote nyugati partja mindenütt ugyanazt a szilaj képet mutatja, amelybe az Azori-szigetek óta már bőven volt idejük beleunni.

Először egy magas sziklafal tűnik föl, a Riscos de Famara, majd seregnyi fekete kúp meredezik fel az ellaposodó partot borító vulkáni hamuból, s végül a Playa Quemada, a „kiégett part” következik, amelynek már a neve is árulkodik végleges terméketlenségéről. Kietlen a táj mindenütt, a zord sziklák közt alig látszik az a néhány kékes színű húsos növény, amely mégis gyökeret tud verni. Itt, a nyugati parton egy jelentősebb város sincsen, nagy ritkán tűnik csak fel egy-egy nyomorú falucska, amelynek a nevét még a legfölkészültebb idegenvezetőnek sem kötelező fejben tartania.

Két kereskedelmi gócpont van a szigeten: az egyik Teguisse, Lanzarote belsejében, a másik pedig a keleti parti Arrecife, amely pompás kikötőöblöt tudhat a magáénak. Ezek környékén zajlik élénkebb élet, meg általában azokon a helyeken, ahová még hoz némi éltető csapadékot az északkeleti passzátszél. A sziget többi részét viszont - különösen a *Seamew*-ről látott vidéket - valóságos sztyeppé aszalta a szárazság.

Ennél többet Robert Morgand sem mondhatott volna - mármint ha mindezt tudja, és ott is van velük. Mivel e két feltétel egyike sem teljesült, az utasok kénytelenek voltak nélkülözni idegenvezetőjüket. Igaz, hiánya szinte föl sem tűnt nekik. Üres tekintettel, leverten és közömbösen hagyták, hadd múljon az idő, hadd menjen a hajó. Csak Hamiltonben és Saundersban parázslott még valami harci szellem. Tegnap óta még Blockhead is lehangoltnak tűnt.

Roger szokása szerint a két amerikai hölgy társaságában töltötte el a délutánt. Azok többször is meglepetten hozták szóba, hogy miért nincs velük Robert. Roger azt válaszolta, hogy honfitársa éppen földrajzi ismereteit frissíti fel. Istenuccse, rászorult!

Ha már egyszer erre a vágányra állt rá a társalgás, többet le sem tért róla. A *Seamew* tolmács-idegenvezetőjének nem eshetett rosszul, hogy állandóan csöng a füle. Dolly azt mondta, neki imponál Robert, aminek Roger lelkesen helyeselt.

- Hogyne, amit Lindsayné asszonyért cselekedett, már az is igazi hőstett. De Robert Morgand olyan ember, aki minden körülmények között szótlanul teszi a kötelességét. Igazi férfi, a szó legnemesebb értelmében.

Alice elmerengve hallgatta e dicséretet, a messzeségbe révedt, lelkében vegyes érzelmek dúltak...

- Jó napot, Alice! Borzasztóan örvendek, hogy ismét jó színben látom - tűnt föl mellettük valaki. A három elmerült társalgó meg sem hallotta a lépteit.

Lindsayné összerázkódott, de úrrá lett magán.

- Köszönöm, csakugyan kitűnően érzem magam, Jack - szólt békésen.

- Nem is képzelhetnék kellemesebb hírt - felelte Jack, és nem tudott visszafojtani egy megkönnyebbült sóhajt.

Nem vallott hát szégyent ebben az első ütközetben, amelytől annyira tartott. Sógornője ezek szerint egyelőre semmiről sem tud.

Ez a meggyőződés annyira megnyugtatta, hogy kedvetlen természetére rácáfolva egészen fölélénkült. Nem vonult félre, hanem bekapcsolódott a társalgásba, és nagy meglepetésre már-már vidámnak tűnt. Dolly és Roger úgy meghökkentek, hogy alig bírtak válaszolgatni, míg Alice gondolatai valahol másutt járhattak, mert egy szót sem hallott abból, amit körülötte beszéltek.

Négy óra körül hátuk mögött hagyták Lanzarote szigetét, és a *Seamew* Fuerteventura hajszálra ugyanolyan partjai mentén haladt tovább. A két szigetet elválasztó, tíz kilométer széles csatorna, a Bocaina nélkül észre sem vették volna, hogy már más tájon járnak.

Robert csak nem bukkant föl. Roger oldalát annyira fúrta a kíváncsiság, hogy be is kopogott barátjához, hátha hajlandó lesz feljönni a fülkéjéből - de hiába, Morgand professzor úr nem nyitott ajtót.

Robert csak a vacsoránál tűnt föl - mely épp oly gyászos hangulatban zajlott le, mint az ebéd -, de azután ismét eltűnt. Amikor Alice napnyugtakor újból fölment a viharfedélzetre, látta, hogy megközelíthetetlen megmentője ablakában fény gyúl.

Robert aznap este már nem került elő: nyilván még akkor is szorgoskodott, amikor az amerikai hölgyek nyugovóra tértek, hisz égett a lámpája.

- Elment az esze! - nevetett Roger, aki a kabinjukig kísért a hölgyeket.

Fülkéjébe térve Alice nem lelte rögtön megszokott nyugalomát. Tétova mozdulatokkal végezte esti toalettjét, s közben többször is azon kapta magát, hogy csak ül és ábrándozik. Valami változást érzett, de nem tudta, hogy mit. Megfoghatatlan félelem nehezedett a lelkére.

A válaszfalon túlról könyvlapok sustorgását hallotta: Morgand úr tehát csakugyan ott van, tanul. De Alice egyszer csak összerezsent: a lapozás megszűnt, a könyvet becsapta egy kéz, hátratolt szék reccsent, s az ajtócsapódás máris elárulta a tapintatlan hallgatózónak, hogy Morgand úr fölment a fedélzetre.

„Azért megy föl most, mert mi már lejöttünk?” - Alice-nek akaratlanul ez jutott az eszébe.

Fejét megrázva elhessentette ezt az alattomos gondolatot, és kényszerítette magát, hogy befejezze a toalettjét. Öt perc múlva már fekhelyén várta a könnyebbséget hozó álmot, de az csak nem akart a szemére szállni.

Valóban, Robert az egész napos önsanyargató bezártság után friss levegőre vágyott, fölment hát a fedélzetre.

A viharfedélzeten a tájolóház fénye vonzotta magához. Egy pillantással fölmérte, hogy délnyugati irányban haladnak, és arra következtetett, hogy a *Seamew* Gran Canaria szigete felé tart. Ödöngése innen a tatba vezetett, ahol levetette magát egy karosszékre, észre sem véve a mellette dohányzó utast. Egy pillanatig a láthatatlan habokon kószált a tekintete, majd homlokát a tenyerébe ejtve mélyen elmerült gondolataiban.

- Az ördögbe, professzor úr - szólalt meg a mellette pőfékelő alak -, milyen gyászos hangulatban van ma este!

Robert összerázkódott, fölpattant. A dohányos is fölállt, és Robert a jelzőlámpák fényében honfitársára, Roger de Sorgues-ra ismert, aki máris szívélyesen, nyájas mosollyal nyújtotta neki a kezét.

- Valóban, egy kicsit rosszul érzem magam - ismerte el Robert.

- Csak nem beteg? - nyugtalankodott Roger.

- Azt nem mondanám. Inkább csak fáradt vagyok.

- A minapi hideg fürdő viselte meg?

Robert csak legyintett.

- De mondhatom, szép dolog, hogy egész nap bezárkózik a fülkéjébe! - folytatta Roger.

Robert úgy vélhette, hogy válasz gyanánt bármikor megteszi egy legyintés is.

- Gondolom, a tananyagát ismételte át?

- Jól tudja, hogy az én esetemben túlzás ismétlésről beszélni! - mosolyodott el végre Robert.

- No de hova a csudába búj el a vacak bedekkerével? Egyszer kopogtam az ajtaján, de nem felelt.

- Nyilván akkor jött le, amikor éppen kiszellőztettem a fejem.

- És nem csatlakozott hozzánk! - pirongatta Roger.

Robert nem szólt semmit.

- De nem csak engem lepett meg, hogy maga kámforrá vált - folytatta Roger. - A hölgyek is roppantul sajnálkoztak. Voltaképp Lindsayné asszony kérésére próbáltam az odújában háborgatni.

- Lehetséges volna...? - tört ki Robert-ből.

- Nekem nyugodtan elárulhatja - szólt barátilag Roger -, ha nem a nagy nekibuzdulása miatt zárkózott be a fülkéjébe.

- Higgye el, nem volt rá más okom.

- Ez esetben nagyon rosszul döntött - jelentette ki Roger. - Az egész napunkat elrontotta a távollétével. Odalett a jókedvünk, különösen a Lindsaynéé.

- Még ilyet! - kiáltott föl Robert.

Roger minden hátsó szándék nélkül, a lehető legtermészetesebben számolt be Lindsayné asszony hangulatáról. Roppantul meglepte hát, hogy szavai ilyen nagy hatást gyakorolnak Robert-ra, aki először szokatlan hangon fölkiáltott, majd gyorsan hátat fordított Roger-nak. Szemlátomást feszélyezve érezte magát, az arcán egyszerre tükröződött öröm és zavar.

„Nocsak!” - figyelt föl érdeklődve Roger.

- Persze lehet - folytatta egy pillanatnyi szünet után -, hogy kissé eltúlzom a maga távollétének szerepét Lindsayné mélabús hangulatában. Képzelje: egész délután ennek a gyászhuszárnak, Jack Lindsaynek a társaságát kellett élveznünk, pedig abban az alakban rendszerint nem teng túl a társasági hajlam. Most mégis egész nap kivételesen szívélyes volt a maga módján. Csakhogy a kedélyességét még nehezebb elviselni, mint a fagyos modorát, így nem volnék meglepve, ha inkább tőle komorult volna el Lindsayné.

Roger Robert-ra pillantott, de annak a szeme se rezdült. Folytatta hát:

- Pedig szegény asszony nem számíthatott senki másra, egyedül kellett visszavernie a végeérhetetlen ostromot. Dolly kisasszony és jómagam rútol cserbenhagytuk, mert magunkon kívül nem törődtünk senkivel a világon, legkevésbé Dolly sógorával.

Robert ezúttal viszonzta honfitársa pillantását. Az nem is kérte magát, folytatta bizalmas vallomását.

- Mit szól miss Dollyhoz, barátom? - kérdezte, s közelebb rántotta karosszékét.

- Elragadó leány - felelte őszintén Robert.

- Ugye? Nos, kedves barátom, szeretném, hogy maga tudja meg elsőként: én ezt az - ahogy mondta - elragadó leányt szívemből szeretem, és mihelyt hazaérünk, feleségül is veszem.

Robert-t nem lepte meg különösebben a hír.

- Megvallom, már számítottam erre a vallomásra - mosolyodott el -, hiszen, ha volnának verebek a fedélzeten, azok is ezt csiripelnék. Megengedne azért egy kérdést? Alig ismeri a Lindsay nővéreket. Gondolt már rá, hogyan fogadja a családja, ha beházasodik Lindsayékhez?

- Az én családom? - szorította meg Roger jóindulatú tanácsadója kezét. - Nincs nekem családom, legfőljebb néhány távoli unokatestvérem, azok meg nem szólnak bele az ügyeimbe.

Egyébként attól, hogy örültem szerelmes vagyok, még nem vagyok szerelmes örült. Talán el sem hiszi, de ebben a dologban olyan körültekintően jártam el, akár egy vén közjegyző. Mihelyt az Azori-szigetekre értünk - tudniillik már akkor a szerelem nyavalyájába estem -, távirón tájékoztatást kértem a Lindsay családról, és azt Madeirán meg is kaptam. Nos, ebből az üzenetből csupa olyasmi derült ki - eltekintve talán a Jack nevű illetőről szóló résztől, no de arra meg már magamtól is rájöttem -, hogy minden tisztességes ember csak büszke lehet rá, ha neki jut Dolly kisasszony keze... vagy a nővéréé - tette hozzá kis szünet után.

Robert egy aprót sóhajtott, de nem felelt.

- Hogy elcsöndesedett megint, kedves barátom! - törte meg Roger a csendet. - Talán olyan ellenvetései vannak, hogy...

- Sőt, csak bátoríthatom! - kiáltott élénken Robert. - Dolly kisasszony bájos leány, maga pedig boldog ember lesz. De be kell vallanom, hogy amíg hallgattam, önző módon eszembe jutott a saját helyzetem, és egy pillanatra elfogott az irigység. Nézze el nekem ezt az elítélendő érzést.

- Rám irigykedik? Hogy lehet az? Mely balga asszony adna kosarat de Gramond márkinak?

- A *Seamew* tolmács-idegenvezetőjének, aki százötven frank javadalmat fog húzni, ha ugyan hihet a széllélbélt Thompson ígéreteiben - helyesbített keserűen Robert.

- Semmiség! - legyintett könnyedén Roger az ellenvetésére. - Mióta mérik frankban a szerelmet? Nem egyszer megesett már, amerikai hölgyekkel pedig különösen, hogy...

- Egy szót se többet! - akasztotta meg Robert, és megragadta barátja kezét. - Vallomásért vallomás jár. Hallgassa meg az enyémet, és mindjárt megérti, miért nem ismerek tréfát ebben a dologban.

- Hallgatom - szólt Roger.

- Az imént azt kérdezte, volt-e valami oka a mai félrehúzódnak. Nos, igen, volt.

„A lényegre térünk!” - gondolta Roger.

- Maga könnyen átadhatja magát a miss Dollyhoz fűződő gyöngéd érzelmeinek, és nem kell rejtegetnie boldogságát. Én viszont félek a szerelemtől, s a félelmem teljesen megbénít.

- Félt a szerelemtől! Én el sem tudom képzelni, mi fán terem az ilyen félelem.

- Igen, félek. A váratlan esemény, amely úgy hozta, hogy volt szerencsém szolgálatot tenni Lindsayné asszonynak, természetesen becsületet ébresztett benne irántam...

- Higgye el, Lindsayné már addig is érdeme szerint becsülte magát! - szólt közbe Roger.

- ...s ettől mintha bizalmasabbá, már-már barátivá vált volna addig úgyszólván hivatalos viszonyunk - folytatta Robert. - Csakhogy ugyanez az esemény a saját érzéseimre is fényt, vakító fényt vetett. Hisz megtenném-e, amit tettem, ha nem volnék szerelmes?

Robert elhallgatott, majd így folytatta:

- S amikor erre ráébredtem, az is világossá vált előttem, hogy soha nem szabad visszaélnem ezzel az újkeletű bizalommal.

- Hát egyáltalán szerelmes az ilyen? - csipkelődött Roger.

- Számomra becsületbéli ügy ez - felelte Robert. - Nem tudom, mekkora vagyona lehet Lindsaynének, de úgy hiszem, jelentékeny, mert magam is észleltem néhány erre utaló körülményt.

- Miféle körülményt?

- Attól tartok, ha további részletekkel szolgálnék, olybá tünnék, hogy magam is hajbókolok a gazdagság előtt, s ennek a feltételezésnek csak tápot adna nyomorúságos helyzetem.

- Ugyan, barátom! - mondott ellen Roger. - Aggályossága becsületére válik, de gondolt-e arra is, hogy a maga tartózkodása milyen színben tünteti föl az én érzelmeimet? Én sokkal egyszerűbben gondolkozom Dolly kisasszonyról.

- A kettőnk helyzetét össze sem lehet hasonlítani. Maga gazdag...

- De csak magához képest - vágott vissza Roger. - Miss Dollyval összevetve szegény vagyok, akár a templom egere.

- De legalább fönn tudja tartani magát a vagyonából - szólt Robert. - Dolly kisasszony pedig szereti magát, ezt a vak is látja.

- Én is úgy hiszem - mosolygott Roger. - De lehet, hogy Lindsayné is szereti magát?

- Hogy Lindsayné szeretne engem...? - dünnyögte maga elé Robert.

De azonnal meg is rázta a fejét, mintha el akarná hessegetni ezt az esztelenséget, s a korlátra támaszkodva újból a tenger habjaiba révedt. Roger melléje könyökölt, és a két barát hosszan hallgatott.

Múltak a percek, az órák. A kormányos már régen éjfelet jelzett, de ők ketten még mindig ábrándozva álltak a tatban, s álmaik, a szomorúak és a vidámak, mind egyformán belevesztek a *Seamew* farvizébe.

3. AMELYBEN A SEAMEW LEÁLL

Ha az utasok közül valaki fölment volna június 4-én hajnalban a fedélzetre, az a távolban már megpillanthatta volna Gran Canaria büszke partjait. A Kanári-szigetek közül ott fog először megállni a *Seamew*. Tenerife lesz a második megállójuk s egyben utazásuk utolsó állomása is.

A Kanári-szigetcsoporthoz tizenegy kisebb-nagyobb tagból áll, amelyek egy észak felé nyílt félkörben helyezkednek el. Az északkeleti végükön kezdve s északnyugat felé haladva így következnek: Alegranza, Montaña Clara, Graciosa, Lanzarote, Los Lobos, Fuerteventura, Gran Canaria, Tenerife, La Gomera, El Hierro és La Palma. E különböző szigeteket, amelyek közül a legkeletebbit egy legfőbb száz kilométer széles tengersáv választja el Afrikától, körülbelül kétszáznyolcvanezren lakják, összterületük meghaladja a kétezer-négyszázhetvenöt négyzetmérföldet.⁸³

A Kanári-szigetek spanyol tartomány, a Santa Cruz de Tenerifében székelő *comandante* és két *alcalde mayor*⁸⁴ irányítja. Távoli tartomány lévén az anyaország kissé el is hanyagolja, s ez magyarázhatja, hogy miért olyan fejletlen a kereskedelme, noha földrajzi helyzete az Atlanti-óceán vándorainak egyik fő szálláshelyévé tehetné.

Egyik sziget kisebb, másik nagyobb, de külsőre egyformán zord mindegyik: partjaikon a függélyes bazaltfalak tövében csak néhol húzódik meg keskeny homoksáv. E roppant falak láttán alig érteni, miért kapta e meddő vidék egykor a „Boldog-szigetek”⁸⁵ nevet. De a meglepődés csak addig tart, amíg a sziget belsejébe nem hatolunk - vagy épp akkor lepődünk meg igazán. Mindegyik szigetet mintha ugyanarra a mintára kovácsolták volna a vulkánok műhelyében: szinte mindig másodlagos kis tűzhányók gyűrűje vesz körbe egy nagy központi vulkánt. És itt találjuk a meglepő „boldog” jelző magyarázatát: a mára már kihunyt tűzhányók krátereiben - melyeket a körkörös falak megóvnak a forró afrikai szelektől -, a csúcsok között meghúzódó völgyekben, és némelyik hegytető homorú fennsíkjain. E helyeken örök tavasz uralkodik, s a természet szinte művelés nélkül ajándékozza meg évi három szürettel az embereket.

A szigetvilág tagjai közül nem is Gran Canaria a legnagyobb.⁸⁶ Nevét csakis az ihlette, hogy őslakosai milyen bátor ellenállást tanúsítottak Jean de Béthencourt hódítása idején.⁸⁷ Igaz is, miért ne tehetne ez is naggyá egy szigetet?

⁸³ = 8489 km². Valójában 7770 km².

⁸⁴ Kormányzó, ill. alkormányzó.

⁸⁵ A kifejezés Hésziodosztól (i.e. VIII-VII. sz.) ered: *Hai tón makáron nészoí* („A boldogok szigetei”), s azután római szerzők tollán válik közkeletűvé (Plautus: *Insulae Fortunatorum*, „Boldogok szigetei”; Sallustius: *Insulae Fortunatae*, „Boldog szigetek”; Horatius: *Arva Beata*, „Boldog Föld”).

⁸⁶ Hanem Tenerife (2057 km²), míg Gran Canaria (1532 km²) nagyság szerint csak harmadik Fuerteventura (1731 km²) után. Igaz viszont, hogy Gran Canaria a szigetcsoporthoz legsűrűbben lakott tagja.

⁸⁷ Jean de Béthencourt és Gadifer de la Salle: normann hódítók a XV. sz. elején. A Kanári-szigetek meghódítása 1402-ben kezdődött, de Gran Canarián csak harmadik próbálkozásra, 1483 és 1485 között sikerült felszámolni az őslakó guanchék (l. 92. jegyzetet) ellenállását. Gran Canaria szigetének röviden Canariának is szokás nevezni: e név éppen azért egészült ki az idők során a „Gran” jelzővel, hogy az egyes szigetet ne keverjék össze az egész szigetcsoporthal.

A Thompson Ügynökség jó érzékkel választotta Gran Canariát megállóhelyéül, hiszen ez az egy sziget, mondhatni, ízelítőt ad az összes többiből. Igaz, hegycsúcsa nem tör olyan magasra, mint a Teneriféé, de nem sokkal marad le mögötte, és felülmúlja a többi szigetét. Ennek a partjai a legmegközelíthetlenebbek - elannyira, hogy a halak sem járnak ide ivni -, ennek a völgyei a legvédelettebbek, *barrancói*⁸⁸ a legmélyebbek, és általában véve ez szolgál a leg-sajátosabb természeti látványosságokkal.

Igaz, egy felettebb jogos megjegyzést lehetett volna tenni az Ügynökségre: hogy nézhetnék meg az utasok Gran Canaria összes érdekességét, hogy alkothatnának egyáltalán fogalmat róluk, ha nem tesznek kirándulást a sziget belsejébe, ha nem ruccannak ki legalább Las Palmas közvetlen környékére? Erre a csekélységre a Thompson Ügynökség bizony nem ügyelt.

„Június 2: Érkezés Las Palmasba reggel 4-kor. 8 óra: városnézés. Indulás Tenerifére még aznap este” - csak ennyit tett közhírré az úti program.

Igaz, hogy csak június 4-én érkeznek meg, de ez nem ok arra - sőt, ellenkezőleg -, hogy az Ügynökség terveit módosítva költségekbe verje magát. Akár 2-án érkeznek, akár 4-én, Tenerifére ugyanaznap indulnak tovább. Ha az utasok emiatt szinte semmit nem látnak Gran Canariából, az az ő bajuk lesz.

Ezzel a kilátással nem is volt olyan nehéz megbékélniük. Zúgolódtak ugyan, de fásultságukban nem volt erejük kimutatni elégedetlenségüket. Aztán meg miért is lettek volna elégedetlenekek? Végére az Ügynökség ezúttal az ígéretei szerint járt el. Az utasok amúgy is elunták az utat; ha „még aznap” tovább kell indulniuk, üsse kő, még aznap indulnak. Ha Thompson most hirtelen azzal áll elő, hogy tovább is maradhatnak még a szigeten, a legtöbben elhárították volna az unalmassá vált utazás meghosszabbítását.

A *Seamew* 11 óra körül ért a főváros, Las Palmas („A Pálmafák”) magasságába. Böven volt idejük megcsodálni, mert nyögő, fűjtató hajójuk szinte már csak lebegett a vízen, mint egy jelzőbója.

Mióta elhagyták Londont, utasaink most láthattak először hamisítatlan egzotikumot. A város, mely a Guiniguada nevű *barranco* végében, merész domborulatok sorára épült, teljesen keleties képet mutat. Szűk utcái, lapos tetejű fehér házai láttán Roger de Sorges némi joggal minősítette *kasbá*-nak.⁸⁹

Dél körül a *Seamew* végre megállt La Luz kikötőjében, a várostól három kilométernyire.

Ezt a három kilométert most gyalog kellett megtenniük visszafelé. Alig hullott még a vízbe a horgony, Thompson máris lecövekelt a parton, hogy utasait, mihelyt partra szállnak, rögtön menetoszlopba rendezze. Jól ismert művelet volt ez, a turistáknak már az Azori-szigeteken a vérükké kellett, hogy váljon.

Ám jaj, hová lett a dicséretes fegyelem? Az egykor engedelmes rekruták most mind lázongtak, morgolódva, tessék-lássék hajtották végre Thompson utasításait. Ha egy sor nagy nehezen összeállt, mindjárt szét is széledt. Negyedóra alatt Thompsonnak alig egy tucat hívét sikerült összetrombitálnia, köztük a málé Piperboomot - Rotterdamból - és Mr. Absyrthus Blockhead-et, akinek szokásos jókedve visszatért, mióta nem került többet szó csemetéjének életkoráról.

⁸⁸ Mély bevágás tűzhányó oldalán (spanyol).

⁸⁹ Észak-afrikai fellelővár és a körülötte elterülő negyed (arab).

A legtöbb turista azonban hátramaradt. Egy csoportba tömörülve, tétlenül szemlélték az Általános Ügyintéző serénykedését.

- Uraim! Kérem, uraim! - próbálkozott bátortalanul Thompson.

- Egy szót se, uram - ragadta magához a szót Saunders utastársai nevében. - Türelmesen várjuk a programban megígért szállítóeszközöket és hordárokat.

Azzal Saunders meglobogtatta az említett nyomtatványt, amelyben csakugyan fehéren-feketén olvasható volt a csalfa ígéret.

- De uram, honnan vegyek én magának...? - kezdte szájalmasan Thompson.

- Nagyon helyes! - csikorgott Saunders. - Akkor megyek és magam kerítek fogatot.

Azzal előhúzta zsebéből hűsége noteszét.

- De a maga költségén veszem bérbe! Londonban majd rendezzük a számlát, uram! - tette hozzá, s ízületeinek harcias nyikorgása jelezte, hogy máris a dolog után néz.

- Uram, önnel tartok én is! - kiáltott tüstént sir George Hamilton, s nyomában lady Hamiltonnal és miss Margarettel pártvezére után eredt.

Mások is követték a példáját, és pár percen belül a turisták kétharmada faképnél hagyta társait.

Puerto de la Luz közelében egy egész városka nőtt ki a földből, ahol a kikötőben időző hajók minden szükségeset megtalálnak. Itt Saunders is nyilván könnyen ráakadhat arra, amit keres. S valóban, már az első házak előtt ott állt három-négy fogat. Saunders csak intett, s már jöttek is elébe.

Ám négy fogatra sajnos nem férhettek föl mindnyájan. Aki tehetett, gyorsan fölkapott rájuk, de a pártütők nagyobbik része hoppon maradt. Amikor a fogatok elporzottak, ezek kénytelenek voltak visszavonulni, amivel hadvezérük serege nem remélt erősítést nyert.

Épp ekkor szállt partra Lindsayné asszony, a húga és Roger társaságában. Thompson a láttukra tapsolva sürgette a társaságot.

- Hölgyeim, uraim, mindenki a helyére! - kiáltott. - Ne feledjék, hogy múlik az idő.

Lindsayné máskor béketűrő utas volt, szöges ellentéte az akadékoskodó Saundersnak. Most azonban vagy a társai hangulata hatott rá, vagy egyszerűen már ő is megsokallta, hogy séta helyett katonásdit játszanak - akárhogy is, ezúttal nem a megszokott nyájasságával fogadta Thompson közvetve öneki is címzett felszólítását.

- Hogyan? - mérte föl az előttük húzódó hosszú, poros, árnyéktalan utat, amelyet házak sem szegélyeztek. - Ezen gyalogolnánk végig?

- Ha óhajtja, asszonyom, boldogan bemegyek fogatért a városba - ajánlkozott Robert.

A többiek eddigi tiltakozása és az azt követő szakadár mozgolódás teljesen hidegen hagyta; bezzeg milyen súllyal esett nála latba Lindsayné egyetlen megjegyzése! Gáláns ajánlata szinte akaratlanul szökkent ki a száján. Szolgálatkészsége el is nyerte méltó jutalmát: Lindsayné nagylelkűen elfogadta a fölkinált segítséget, az őt megillető hódolat e beszédes jelét.

- Csakugyan lenne olyan szíves? - szólt, és mosolyával már előre megjutalmazta önkéntes megbízottját.

Robert már indult volna, amikor egy újabb kérés állította meg.

- Ha professzor úr úgyis bemegy a városba - szólt lady Heilbuth -, nem volna olyan jó, hogy nekem is szerez egy fogatot?

Robert meghajolt a koros hölgy illedelmes kérése előtt, pedig arra gondolt, hogy lady Heilbuth igazán elküldhetné kocsiót azt a nagy melák lakóját is, aki a lady mögött állva az aznapi kedvencet, egy selyempincsit tartott a karjában. Robert biztosította hát a ladyt, hogy kívánsága számára parancs.

De tüstént meg is bánta lovagias válaszáat, mert most egyszerre mindenkinek eleredt a szava, s ki-ki heves taglejtésekkel próbálta rávenni, hogy öneki is tegye meg ugyanazt a szívességet, amelyet Lindsaynének önként ajánlott fel, lady Heilbuth-tól pedig nem tudott megtagadni.

Robert elfintorodott. Lindsaynének szíves-örömet lesz a futára, lady Heilbuth kérését pedig, üsse kő, teljesíti; de hogy közös megbízottként járjon el mindenki ügyében, ahhoz már nem fűlt a foga. Mégsem tagadhatta meg az utasok kérését. Roger de Sorgues nagylelkűen a segítségére sietett.

- Magával megyek, kedves barátom - kurjantotta -, és a város összes fogatával térünk vissza!

Bejelentését nagy éljenzés fogadta, Robert pedig megszorította a vele mindig oly figyelmes honfitársa kezét.

A két küldött gyorsan megtette a városba vezető utat, és könnyűszerrel hozzá is jutottak annyi fogathoz, ahány csak kellett. Az egyik kocsira kapva talán félúton lehettek visszafelé, amikor zilált menetoszlopa élén Thompson jött velük szembe. Minapi fényes seregéből már csak tíztizenöt katonája maradt hű hozzá, a legszegényebbek és a legfukarabbak. Robert úgy ítélte, hogy kötelessége e kis csapat mellé szólítja, hisz eredeti megbízatásuknak társa már egyedül is eleget tud tenni.

Azt persze nem mondhatnánk, hogy örült a dolgok ilyen alakulásának, de más választása végtére is nem volt. Minden lelkesedés nélkül állt be Thompson mellé, a maréknyi menetelő élére.

A város első házainál nagy meglepetés érte.

Ebben a meglepetésben Thompson is osztozott, mihelyt a háta mögé pillantott. Hová tűnt a menetoszlop? Feloszlott, felmorzsolódott, elfogyott. Minden útkanyarulat, minden bokor, minden árnyat adó facsoport lemaradásra csábított valakit, s a turisták végül mind egy szálíg leszakadoztak. Thompson nem követte már egy árva lélek sem - ha leszámítjuk, persze, a rotterdami Van Piperboom irdatlan alakját, aki akkor állt meg, amikor a vezetője, és türelmesen várakozott.

Robert és Thompson kajánul összenéztek.

- Még ilyet, professzor úr! - mosolygott befelé emez. - Ebben a helyzetben igazán nincs mit tenni: rendelkezék szabadon önmagával. Engem Las Palmas teljesen hidegen hagy, ezért, ha megengedi, fogom magam és visszatérek a hajónkra.

Azzal Thompson elindult, s nyomában ott baktatott a kifürkészhetetlen hollandus, akit nyilván épp olyan hidegen hagyott Las Palmas, mint őt.

Robert még mindig ezen a közjátékon mosolygott, amikor egyszer csak egy vidám hang szólította a nevén.

- Mi az ördögöt művel ott? Elfogyott a regimentje? - szólt le Roger a kocsijából. Vele szemben a két amerikai hölgy ült.

- A regimentem? - szólt vissza ugyanazon a tréfás hangon Robert. - Azt én is szeretném tudni, hogy mi lett a regimentemmel. A hadvezér viszont visszatért az anyahajónkra, hátha ott még akad hadra fogható egyén.

- Ott mást nem talál, csak a faramuci Johnstont - nevetett Roger -, mert az a külön egy lábujját sem dugná ki a szárazföldre. No de maga mit csinál itt?

- Mint látja, az égvilágon semmit.

- Hisz akkor nyugodtan velünk jöhet - mutatott helyet Roger maga mellett. - Legyen a pilótánk, professzor úr.

A Guiniguada folyó két egyenlőtlen részre osztja Las Palmast: a felsővárosban csak nemesek és tisztviselők laknak, míg az alsóváros a kereskedők birodalma. Ez utóbbi nyugaton egy hegyfokban végződik, s ezen emelkedik Castillo del Rey erődje.⁹⁰

A négy turista három órán át járta hol gyalog, hol kocsin a főváros utcáit, majd amikor erőt vett rajtuk a fáradtság, visszavitették magukat a *Seamew*-ra. Ha valaki ekkor a benyomásaikról faggatja őket, ezt felelhetnék volna:

„Las Palmas szép építésű város, szűk és árnyas utcákkal, de terepviszonyai miatt sétálni nem, csak hegyet-völgyet mászni lehet benne. Spanyol reneszánsz székesegyházán kívül alig akad benne látnivaló.⁹¹ A tengerről, igaz, mór stílusú városnak tűnik, de a látszat csal, és közről nézve elvész a varázslat. Utcáiban, házaiban és lakosaiban semmi mór jelleg nincs; az idevalósiak kizárólag európai, sőt francia csín szerint igyekeznek öltözni.”

Ennél több benyomás nem is érhetne őket. Bezzeg, ha elidőzhetek volna a sziget lakosainál, hogy megismerjék szolgálatkész kedvességüket, amelynek könnyen kést rántó hirtelenségük adja ellenpontját! Bezzeg, ha benézhetek volna a házak takaros homlokzata mögé, ahol lakásonként egy tágas terem körül csupa apró szobácska szorong! A rátarti kanári-szigetiek ugyanis abban versengenek, kinek nagyobb, kinek díszesebb a nappalija. Hogy is ismerhették volna hát meg a helyiek lelkét, amelyben hidalgó őseik büszkesége el nem ismert elődeik, a guanchék⁹² önérzetes ártatlanságával párosul?

Ezzel a hátránnyal jár minden sietős utazás. Az ember túl bonyolult, vele a turista nem törődhet; pillantása csak a természetet képes átfogni.

De még ehhez is legalább meg kell nézni a természetet; márpedig a Thompson Ügynökség ezt a pontot is teljesen kiiktatta útitervéből.

Robert társai legalább néhány homályos benyomással tértek meg Las Palmas-i sétájukról, de az ő emlékezetében még ennyi sem maradt meg a városról. Ő abból semmit sem látott, hiszen Lindsaynéra volt csak szeme egész délután. Mást nem is tudott felidézni, csak az asszony képét, ahogy a meredek utcák lejtőin tovalibben, s néha mosolyogva, keresetlen egyszerűséggel kérdez tőle valamit, vagy épp egy kérdésére felel.

⁹⁰ Ma inkább Szent Ferenc- (San Francisco-) erőd néven ismerete.

⁹¹ A Szent Anna- (Santa Ana-) katedrális valójában későgótikus stílusban épült, a homlokzata pedig neoklasszikus.

⁹² A guanchék Tenerife őslakói voltak, de az egész szigetvilág gyarmatosítás előtti lakóit ezen a néven szokás emlegetni. A guanchékat a spanyol betelepülők túlnyomórészt elpusztították, kisebb részt beolvasztották. Származásuk vitatott, de a legnagyobb valószínűsége annak van, hogy az észak-afrikai berberekkel állnak rokonságban, és az i.e. II-I. században keltek át Afrikából a Kanári-szigetekre.

Lám, elhatározását feledve hogy átadta magát a boldog jelennek! De gondtalansága nem tartott soká, a *Seamew* fedélzetére lépve rögtön elővették gyötrő kételyei. Miért csapja be önmagát? Miért indul el olyan úton, amelyen nem akar végigmenni? Keserűen gondolt most vissza a boldog délutánra, félt, hogy talán nem sikerült elrejtenie érzéseit. Ha csak egy pillantással, egy mozdulattal is elárulta magát, akkor ki tudja, milyen érzelmeket, milyen szégyenletes pénzsóvárságot tulajdonít most neki, ágrólszakadt hódolójának, a gazdag amerikai hölgy?

E gondolatokra egészen elvörösödött, és megfogadta, hogy ezentúl akkor is óvatosabb lesz, ha ezzel netán az eddig elnyert rokonszenvet és barátságot kockáztatja. De a sors úgy akarta, hogy nemes elhatározása írott malaszt maradjon. Valahol a magasban meg volt már írva az ő története, s az események láncolata csak beteljesítette azt.

Amikor a négy turista visszaért a hajóra, Thompson és Pip kapitány éppen élénk eszmecserét folytatott. Nagyon fontos kérdésről lehetett szó, mert Thompson szokása szerint lázasan, szertelen taglejtésekkel, a gutaütés határán ágált, míg a hidegvérű, higgadt kapitány csak néha bökött ki egy-két kurta szócskát, s valamivel gyakrabban tett heves, elutasító mozdulatokat. Lindsayné asszony és társai kíváncsian álltak meg pár lépésre. A vita egyébként nemcsak őket érdekelte: a legtöbb utas időközben visszatért, és most három tömött sorban tolongtak a viharfedélzeten, úgy figyelték a disputát.

Az általános kíváncsiságot az is gerjesztette, hogy a *Seamew* kéménye fölött egy fikarcnyi füstpamacs sem látszott. Semmi nem utalt rá, hogy éjfélnélkor terv szerint fölszedhetnék a horgonyt. Mindenféle találgatások hangzottak el, s türelmetlenül várták, hogy a kapitány és Thompson vitája végeztével valamelyiküktől magyarázatot kapjanak.

Vitájuk még akkor is tartott, amikor vacsorára szólított a harang. Az utasok gyorsan lementek megszokott helyükre az ebédlőben. Vacsora közben majd csak fény derül a rejtélyre.

De az étkezés úgy folyt le és úgy is ért véget, hogy Thompson kielégítetlenül hagyta asztaltársai kíváncsiságát. Amúgy is kezdett elterelődni a figyelmük erről a kérdésről, mert sokkal égetőbb gond foglalkoztatta őket.

A hajószakács bebizonyította, hogy a lejtőn még akkor sincs megállás, ha már mindenki azt hiszi, hogy a legaljára értek. Thompson vérszemet kapott a büntetlenségétől. De most az egyszer túllőtt a célon. Az étel íze olyan volt, akár egy lebujsban, de egy lebujsban legalább többet adnak. Az étkezőknek még alig jött meg az étvágyuk, amikor már a desszerten is túl voltak.

Egymásra néztek, aztán Thompsonra, aki szemlátomást remekül érezte magát. Még senki nem mert reklamálni, csak Saunders köpött bele szokása szerint rögtön a levesbe.

- Steward! - nyikorgott.

- Sir? - sietett oda hozzá Roastbeaf úr.

- Steward, hozzon még nekem ebből a förtelmes csirkéből. Ha jól meggondoljuk, az éhhalálnál az ételmérgezés is jobb.

Roastbeaf úr nem méltányolta e rendkívül szellemes megjegyzést.

- Elfogyott, uram - felelte csupán.

- Annál jobb! - rivallt rá Saunders. - Akkor hozzon valami mást, ennél rosszabb az se lehet.

- Valami mást, uram? - kiáltott most Roas Roastbeaf. - Ön talán nem tudja, hogy a hajón már egy fogpiszkálónyi étel sem maradt. A tisztelt utasok még a konyhai személyzetnek sem hagytak vacsorát!

Micsoda keserűség csengett Roastbeaf hangjában!

- Ugyan, Roastbeaf úr, a bolondját járatja velem? - szólt vésztióslóan Saunders.

- Én, uram? Dehogya! - bizonykodott Roastbeaf.

- Akkor meg mit akar ezzel a sületlen tréfával? Talán bizony a *Medúza* tutaján⁹³ utazunk?

Roastbeaf széttárta a karját, s ezzel a mozdulattal minden felelősséget Thompsonra hárított, aki a fogát piszkálgatta szórakozottan. Saunderst ez mélységesen felháborította: olyat csapott az asztalra, hogy az összes pohár vad táncba kezdett.

- Magához beszélek, uram! - mennydörgött.

- Hozzám, Saunders úr? - tettetett meglepődést Thompson.

- Bizony, magához. Talán megfogadta, hogy az éhhalálba kerget minket? Igaza van, másképp úgysem tudja elhallgattatni a panaszaikat.

Thompson nagy szemeket meresztett.

- Már három napja olyan ételt kapunk, amelyet egy koldus is szégyellne a kutyájának lődni - dühöngött Saunders. - Eddig futotta a türelmünkből, de ma már torkig vagyunk! Azaz dehogyis vagyunk torkig, mint azt a jelenlévő hölgyek és urak is tanúsítják.

Saunders felszólamlása olyan sikert aratott, amelyet a parlamenti jegyzőkönyvekben a „heves tetszésnyilvánítás” és „szünni nem akaró taps” kifejezésekkel szokás illetni. Mindenkinek egyszerre eredt el a szava, zajosan helyeseltek. Röpködtek az „úgy van!”-ok és a „hogya volt?”-ok. Öt percig tartott, míg valamelyest lecsöndesedtek.

Roger jót nevetett a ribillión. Ez az utazás kezd ellenállhatatlanul mulatságos lenni! Derűtségében Alice, Dolly és Robert is osztoztak. A világ minden kincséért ki nem hagyták volna ezt a csapnivaló, de annál szórakoztatóbb vacsorát.

Thompson mindeközben szenvtelen maradt, és igyekezett egy kis csöndet teremteni. Lehet, hogy valami jó okkal tud szolgálni erre a mizériára?

- Elismerem - kezdte, amikor végre meghallotta a saját hangját -, hogy ez a vacsora kissé elmarad az előzőek mögött...

A nagy felzúdulás beléfojtotta a szót.

- Igen, elmarad mögöttük - folytatta aztán nyugodtan -, de Ügynökségünk erről a legkevésbé sem tehet, és Saunders úr vissza fogja szívni a bírálatait, mihelyt meghallja az igazságot.

- Üres szavak! - torkollta le Saunders. - Engem nem lehet szavakkal kifizetni. Én másféle kártérítésre fogom bejelenteni igényemet - húzta elő a zsebéből örökös noteszét -, mihelyt visszaérünk Londonba. Itt és most, mindenki szeme láttára föl is jegyzem ezt a legújabb gorombaságát.

Thompson ügyet sem vetett a közbeszólásra.

- Tudják meg hát, hölgyeim és uraim - folytatta -, hogy az a *leste*, amely Madeira szigetén ránk zúdult, errefelé is éreztette hatását, sőt a Kanári-szigetek fekvése és Afrikához való

⁹³ A *Medúza* (*La Méduse*) nevű francia hajó 1816. július 2-án szenvedett hajótörést az Arguin-foknál, a mai Mauritánia északi határának közelében. A 150 hajótöröttből, akik július 17-ig hanykódtak egy 20x10 méteres tutajon, már csak 15 élt, amikor megmentették őket. Saunders nem véletlenül emlegeti a *Medúza* tutaját: ld. Második rész, 12 fejezet, 130. jegyzet.

közelségük miatt itt még féktelenebbül dühöngött. S mivel a baj nem jár egyedül, a szél hátán egy egész sáskahad is érkezett a kontinensről. Errefelé ritka a sáskajárás⁹⁴, de most épp az érkezésünk előtt estek át egyen. Két ilyen sorscsapás után nem csoda, ha kő kövön nem marad. Igen, Ügynökségünk kissé szűkmarkúan mérte az ételt, de ennek csak az az oka, hogy Gran Canaria szigetén is megritkult az élelmiszer.

- Méghogy megritkult! - hurrogtá le a hajthatatlan Saunders. - Mondja csak úgy, hogy megdrágult.

- De hisz az ugyanaz! - vetette ellen ártatlan képpel Thompson. De most az egyszer elárulta magát.

Az utasok megrökönyödtek ezen a nyíltságon.

- Na hallja, uram! - felelte Saunders. - De mindegy, Londonban majd rendezzük ezt is. Egyelőre csak egy dolgot tehetünk: szedjük föl tüstént a horgonyt. Ha Gran Canarián nincs mit vacsorázni, akkor majd Tenerifén költjük el az estebédünket.

- Bravó! - hallatszott mindenfelől.

Thompson csöndet intett.

- Erre a kérésre majd tisztelt parancsnokunk fog választ adni, uraim - mondta.

- És azt a választ fogja adni - szólt Pip kapitány -, hogy legnagyobb sajnálatára nem szedhetjük föl a horgonyt. A kazánunkat előbb alaposan ki kell tisztítani, a tömítéseket mind ki kell cserélni: ez a ma elkezdett munka legalább három napig eltart, vagyis csak június 7-én déltájban indulhatunk tovább Puerto de la Luzból.

A kapitány közlése lehűtötte a kedélyeket. Az utasok lesújtottan tekintettek egymásra. Még három nap bármiféle kirándulás és séta nélkül! „No meg a jól ismert étrenddel!” - tette hozzá a megveszekedett Saunders.

A levertséget hamar föl váltotta a harag. Hisz el lehet azt nézni, hogy a Thompson Ügynökség csúfot űzzön az ügyfeleiből? Az asztalbontás után, a viharfedélzeten az utasok között terjedt a fenyegető zúgolódás.

Épp ebben a percben futott be a kikötőbe egy nagy gőzös, az Anglia és Fokváros közti menetrendszerű járat. Most éppen Londonba tartott. A dolognak azonnal híre ment a *Seamew* fedélzetén.

Öt vagy hat utas megragadta a nem remélt alkalmat, és tüstént összecsomagoltattak. E kiábrándultak között volt lady Heilbuth is, drágalátos kutya-falkájával. Az ebceskéknek is elégük volt már az utazásból, és ennek hangot is adtak.

Thompson mintha észre sem vette volna, miképp fogatkozik a serege. Az utasok nagy többsége - takarékoságból vagy más okból - hű maradt a *Seamew*-hoz. Köztük volt Saunders is, és az ő elhatározásában anyagi megfontolás nem játszott szerepet. Szó sem lehet róla, hogy futni hagyja Thompson, hisz a karmai közt tartja és többé el sem engedí az Általános Ügyműködőt! E megátalkodott utas szíve, úgy látszik, csordultig telt gyűlölettel.

De nem mindenkinek volt olyan alapos oka a maradásra, mint Saundersnak, vagy olyan még jobb indoka, mint a kevésbé tehetős utasoknak. Lindsayné asszony például vajon miért

⁹⁴ A krónikák mégis följegyezték az 1799/1800-as sáskajárást, a XX. században pedig az 1934-est és 1954-est.

ragaszkodott hozzá, hogy folytassa ezt az ezerféle kellemetlenséget felvonultató társasutazást? Mi tartotta vissza a Thompson Ügynökség védőszárnyai alatt? Robert is ezen törte aggódva a fejét, míg a sötétben néhány lépésről figyelte Alice-t.

De Lindsayné egy tapodtat sem mozdult. Minden különös szándék nélkül figyelte a nagy utasszállító kikötését. Nem, ő nem fog átszállni a gőzösre. Robert erről meg is bizonyosodott, amikor meghallotta, hogyan szól Alice Roger-hoz:

- Gondolom, nem maradunk két álló napig a hajón?

- Természetesen nem - felelte Roger, aki még nem hagyta abba a nevetést.

- Legalább annyi hasznunk legyen a késedelemből, hogy egy kicsit megismerjük a vidéket! - folytatta Alice. - Remélem, magának is van kedve kirándulni?

- Hogyne - felelte Roger. - Morgand úrral már ma este szállítóeszközök után nézhetünk. Számoljunk csak: öten leszünk, ugye?

Robert már várta ezt a pillanatot. Mindenáron el akarta kerülni, hogy szolgálatkész honfitársa döntsön őfelőle. Bármilyen fájdalmat is érez, Robert akkor sem tart a kis csapattal, és szigorúan a helyén marad.

- Elnézést, de... - kezdte.

- Nem, csak négyen - szólt közbe nyugodtan Alice. - A sógorom nem jön.

Robert-nak megdobbant a szíve. Tehát maga Lindsayné dönt az ő jelenlétéről és szerepéről, ő akarja, hogy Robert mellette legyen...

Öröme félresöpörte minden aggályát és kétségét. Ezer zavaros gondolat kavargott a fejében.

Tiltakozó mondatát félbehagyva nagyot szippantott az esti levegőből, és föltekintett az égboltra, ahol mintha éppen a percben gyúltak volna ki a csillagok.

4. A GÉPEZET MÁSODIK FOGASKEREKE

A négy turista másnap reggel hat órakor lépett partra. Arra számítottak, hogy egy helyi vezető várja őket a Robert és Roger szerezte lovakkal, ám igazi meglepetésben volt részük.

Nem mintha a lovak hiányoztak volna. Ellenkezőleg: volt ott háts elég, sőt váratlanul épp hogy megsokszorozódtak. Tizenöt lovat számolhattak meg, no meg a vezetőét, amelynek hátán persze már ott ült lovasa.

Gyorsan fény derült a különös fejlemény okára. Lindsayné és társai végignézték, hogyan vonul föl egymás után Saunders, a Hamilton család, majd néhány más utas, köztük Tigg is, akinek gyászos szándékairól az utóbbi napokban már-már megfeledkeztek.

Szerencsére azonban nem mindenki volt feledékeny. Ha más nem is, a két Blockhead kisasszony továbbra is jótékony felügyeletet gyakorolt Tigg felett. Bárhol tűnt fel védencük, ott ők sem lehettek messze.

S valóban, most is ott loholtak aggodalmuk tárgyától tíz lépésre, nyomukban édesatyjukkal, aki kénytelen volt engedni lányai szeszélyének, s most aggodalmasan vizsgálta a háts-lovak csoportját: melyikre is essen vakmerő választása?

A két francia férfi és az amerikai hölgyek közös titka, a kirándulás terve valahogy kiszivárgott, s most meghitt kiruccanás helyett nagy sajnálatukra társas lovaglásnak nézhetek elébe.

De a kellemetlen meglepetések ezzel még nem értek véget. Az utolsó, a tizenötödik lovas egyedül érkezett, és nem volt más, mint Jack Lindsay. Láttára Dolly és Roger fölhúzták az orrukat, míg Alice és Robert - ugyanabból az egymásnak be nem vallott okból - elvörösödtek dühükben.

Jack mit sem törődött a hideg, sőt ellenséges fogadtatással, és nyeregbe pattant. Tüstént követték a példáját, s a karaván máris készen állt az indulásra.

Azaz: egy kivétellel. Az egyik lovas hiába tette ki a lelkét, sehogy sem sikerült fölkapnia háts-ára. A nehézkedéssel vívott egyenlőtlen harcában hol a ló sörényét kapta el, hol a nyeregbe kapaszkodott, mégis minduntalan visszacsúszott a földre. Izzadt, fűjtatott, nevetséges erőfeszítéseket tett, amivel kitűnően elszórakoztatta nézőközönségét.

- Ugyan, papa, mássz már föl! - fedtte atyját bátorítólag miss Mary Blockhead.

- Mondhatom, jók vagytok - zsémbelt Mr. Absyrthus Blockhead. - Mit gondoltok, mennyi az én testsúlyom? És különben is, mi köze ennek az én foglalkozásomhoz? Megmondom, ahogy van: nem vagyok én lovasgárdista, rá se bírok nézni ezekre a gebékre! Nekem, lányom, ami a szívemen, az a számon!

Azzal Blockhead végérvényesen visszaeresztette két lábát az anyaföldre, és határozottan megtörölte gyöngyöző homlokát: megelégte a hasztalan próbálkozást.

Robert egy jelére máris ott termett vezetőjük, hogy kisegítse szorult helyzetéből a turistát. Ő végre föltuszkolta Blockheadet arra a magaslatra, amelyre egymaga nem bírt felhágni. Sőt lelkes segítsége révén Blockhead kis híján átesett a ló túlsó oldalára. Szerencsére megúsza ezt a kellemetlenséget, és a karaván most már végre valóban útnak indulhatott.

Elöl léptetett vezetőjük, nyomában Robert és Alice, majd Dolly és Roger következett. A harmadik sorban sir és lady Hamilton méltóztatott haladni, az ötödikben pedig Tigg lovagolt miss Margaret oldalán.

A Blockhead kisasszonyok, ha már nem sikerült megakadályozniuk ezt a botrányos beosztást, minden módon megpróbálták legalább enyhíteni bosszantó következményeit, s ezért úgy helyezkedtek, hogy közrefogják a bűnös párt. Miss Bess a negyedik sorban Saundersra tukmálta rá magát, míg miss Mary a hatodikban szegény édesapját gyámolította, aki rémült tekintettel, lova sörényébe csimpaszkodva átkozta el a születése napját is, és jámboran hagyta, hogy vezessék. Tígnak ily módon egy mozdulata sem maradhatott észrevétlen: kíváncsi fülek itták minden szavát, fürkész szemek lesték az ellenfél legkisebb gyöngességét is, hogy minél gyorsabban visszahódítsák az elveszített helyet.

Sereghajtónak Jack Lindsay maradt: szokása szerint némán, egyedül léptetett. Időnként végigtekintett az előtte haladókon, s szeme egy pillanatra mindig az első soron állapodott meg. A fiatal pár láttán furcsa fény gyúlt a szemében, majd gyorsan elkapta a pillantását.

Robert a hátában érezte ezt a tekintetet. Jack jelenléte valami homályos nyugalansággal töltötte el, s éppen emiatt döntött úgy, hogy a kis csapat élén a helye. Ha Jack nincs ott, akkor Robert maradt volna utolsónak.

De más oka is volt rá, hogy az élen haladjon. Ösztöne azt parancsolta, hogy tartsa szemmel némiképp gyanús vezetőjüket. Nem mintha az eddig nem viselkedett volna kifogástalanul. Robert mégis bizalmatlanul szemlélte ezt a - tisztesség ne essék szólván - gazemberképű illetőt, és feltette magában, hogy közbeavatkozásra készen egy pillanatra sem téveszti szem elől alkalmi segítőjüket, hátha az valami olyasmit tesz a kirándulás alatt, amire gyanús külseje alapján számítani lehet.

Robert különben nem élt vissza a körülmények diktálta helyzetével. Annyit szólt, amennyit az illendőség megkívánt, s egy szóval sem többet. Pár megjegyzéssel illette a szép időt, aztán elhallgatott, ami Alice-nek is kedvére lehetett, mert követte a férfi példáját. Robert szemét viszont nem kötötte némasági fogadalom, és száz szónoklatnál is többet elárult, hogy milyen sűrűn fordította pillantását társnője finom arcéle felé.

Együttlétük csendes volt tehát, mégis rejtélyes változást vitt végbe lelkük mélyén. Ahogy a két fiatal egymás mellett lovagolt a langy reggelben, s szemüket mindjárt el is kapva összeösszenéztek, melegség járta át a szívüket. Lelkük hajlandósága láthatatlan mágnesként vonzotta őket egymáshoz. A csönd csodás nyelvét tanulgatták, és minden együtt megtett lépés után valamivel jobban értették a másik által ki sem ejtett szavakat.

Északnyugati irányban hamarosan elhagyták az alig ébredező Las Palmast. Egy óra sem telt még el indulásuk óta, amikor lovaik patája már a főváros körül sugarasan szétágazó kitűnő utak egyikén kopogott. Ez városi sugárútként indult, mindkét oldalon kertes villák szegélyezték, amelyek körül dúsan tenyésztek a legkülönbébb növényfajták, és pálmafák lengették ágaikat a szélben.

E forgalmas úton az utazók gyakran találkoztak szembe tevegelő parasztokkal. A tevé tökéletesen meghonosodott a Kanári-szigeteken, így a földművesek teveháton szokták bevinni terményeiket a városi piacra. Az idevalósaik vékonydongájú, középtermetű, fekete szemű, szabályos arcvonású emberek, akikből valami velük született méltóság sugárzik.

Minél tovább tartott az út, annál jobban elmaradoztak egymástól a lovasok, egyenetlenek lettek a sorközök. Hamarosan már kétszáz méter választotta el Alice-t és Robert-t a sereghajtó Jacktól.

Emez le nem vette a szemét az élen haladó párról, és kebelében nőttön-nőtt a harag. Aki gyűlöl, az tisztán lát, és Jacknek nagy tehetsége volt a gyűlöletre. Nem lehetett Robert-nak olyan előzékeny mozdulata, amely elkerülte volna a leskelődő éber figyelmét. Legröpkébb

pillantásait is elkapta, és ráérezett megfoghatatlan, ösztönös melegségükre. Már-már azt is kitalálta, mit mondanak egymásnak azok ketten, és lassanként föltárult előtte az igazság.

A nyomorult tolmács tehát csakis önös érdekből vigyáz úgy Lindsaynéra, mint a szeme világára, s az asszony mégis ráharap e közönséges csalétekre! Alice már akkor is idegenkedett Jacktól, amikor szabad volt a szíve; hát még milyen esküdt ellenségévé lehet most, hogy szeret is valakit!

Ahogy így morfondírozott, szinte fuldoklott a haragtól. Csakis a saját ostobaságát okolhatta, hogy kikaparta a gesztenyét a tűzből az őt kiszorító cselszövőnek. Annak aligha lenne most ilyen könnyű dolga, ha Jack akkor megragadja életveszélyben lévő sógornője kezét, s ezzel feleslegessé teszi a haszonleső Morgand közbeléptét.

Bizony, maga teremtett vetélytársat önmagának! És milyen veszélyes vetélytársat! Robert Morgand mindenről tud, ami a Curral das Freirasban történt, és tudása révén olyan erősnek érzi magát, hogy nem riad vissza a fenyegetéstől sem.

Abban viszont erősen kételkedett Jack Lindsay, hogy Morgand már be is váltotta volna a fenyegetését. Alice viselkedésében mindeddig semmi nem utalt arra, hogy bármivel is többet tudna, mint a szökőár másnapján. De amire eddig nem került sor, az bármely pillanatban bekövetkezhetett: lehet, hogy Robert éppen most súgja Alice fülébe a titkot?

Ez a veszély valóságos Damoklész kardjaként lebegett Jack feje fölött. Elhárításának csak egy módját ismerte: el kell tennie láb alól a veszélyt jelentő egyetlen szemtanút.

Balszerencséjére Robert Morgand nem olyan férfi volt, akit az első szél ledönt a lábáról. Jack nem áltatta magát, tudta, hogy nyílt harcban szinte semmi esélye nem lenne a győzelemre. Nem, más módon kell eljárnia: itt nem segít a vakmerőség, sokkal alkalmasabb eszköz a ravaszság. De ha valami alattomos ármányra adná a fejét, annak is kétséges volna a kimenetele itt, ahol rajtuk kívül egy tucat más turista is nyüzsög.

Jack gyűlölete tehát fokozatosan célt váltott, és Alice után most, legalábbis egyelőre, Robertra zúdult teljes erejével. Robert volt a második fogaskerék a gépezetben. Jack, aki sógornőjének - ha csak tétlensége révén is - már kis híján gyilkosává lett, most előre fontolgatta Robert megölését, habár tehetetlen volt a mélységesen gyűlölt fiatal párral szemben.

Ezek közben nem is néztek feléje, tán még azt is elfelejtették, hogy a világon van egyáltalán. Amíg az ő kebelében egyre nagyobbra nőtt a harag, azok ketten a szerelmet érelték a szívükben.

Mióta elhagyták Las Palmast, a lovasok jócskán lemaradoztak egymástól, de három sor mégis szoros takarásban követte egymást. Tigget minden oldalról körbevették, reménytelen vállalkozás lett volna megszöknie éber őrzőitől. A két Blockhead kisasszony megátalkodottan közrefogta, egy patányira sem tágitottak mellőle. Nagy buzgalmában miss Mary nemegyszer olyan közel léptetett miss Margaret hátasához, hogy lovaik összerúgtak. „Nem tud vigyázni, kisasszony?” „De hiszen vigyázok, kisasszony!” - pereltek éles hangon, de harcálláspontját egyikük sem adta föl.

Termékeny, jól megművelt vidéken haladtak, egymást követték a gondozott parcellák. Európa és a trópusok minden terménye felvonult szemük előtt, de leggyakrabban nagy bíborkaktusz-ültetvényeket láttak.

A Kanári-szigetek lakói nem hajbókolnak a Haladásnak nevezett szörnyeteg előtt, és ezen nem is csodálkozhatunk. Régebben kizárólag cukornádat termesztettek, de a cukorrépa elterjedése

megfosztotta őket kemény munkájuk gyümölcsétől.⁹⁵ Ők nem csüggedtek, és szőlőt telepítettek mindenhová: ekkor meg kisvártatva a gyilkos szőlőtetű sújtott le rájuk, a filoxéra, amelynek ellenszerét máig sem találják a bölcs egyetemek⁹⁶. A tönkremenés határán Bacchus drága növénye helyébe ekkor a bíbortetűnek otthont adó nopál- vagy bíborkaktuszt telepítették, és rövid időn belül az e rovarból nyert kárminfesték legfőbb termelőjévé léptek elő. Ám a tudomány, amely a répacukor feltalálásával leértékelte a Kanári-szigetek nádcukrát, s mely nem tudta megvédeni szőlőjüket a kártevő parányoktól, ez a tudomány most csírájában fojtotta el az új kezdeményezést. Az anilinból készült új festékanyagok megjelenésével, úgy tűnt, a bíbortetű-tenyésztésnek is befellegzett.

A mezőgazdaság e viszontagságai mindenesetre a szigetlakók vállalkozó szelleméről tanúskodnak. Szívósságuk kétségkívül meg is hozná a gyümölcsét, ha nem állnának állandóan hadilábon a szárazsággal. E napégette tájon, ahol hetek, hónapok, néha évek múlnak el úgy, hogy egy esőcsepp sem hullik, a szárazság a legnagyobb csapás. Amit emberi agy kigondolhat, azt az itteniek meg is teszik ellene. Sűrű vízvezeték-hálózattal vezetik le a hegycsúcsok csapadékát a völgyekbe. Mély vízgyűjtőket ásnak a bíborkaktuszok és az áloék tövébe, amelyeknek széles levelein dérként ül meg a nap első sugaraira gyorsan fölolvadó éjjeli harmat.

Nyolc óra körül a lovasok egy nagy kutyatejfa-erdőbe értek. Egyenletesen emelkedő útjukat mindkét oldalt sövényként szegélyezte ez a furcsán tekergő, tüskés, baljós külsejű növény, amelynek a leve halálos méreg. De minél följebb értek, az *euphorbia canariensis* annál inkább átadta helyét a szelídebb külsejű *euphorbia balsamiferának*: emennek fényesen feszülő bőrét, nevéhez illőbb módon, csak ártalmatlan tejszerű folyadék duzzasztja, amely a legkisebb érintésre is három méteres távolságra lövell.⁹⁷

Félóra múlva fölérték a Caldera de Bandama peremére: e kétszázharminc méter mély, tökéletes kör alakú kráter fenekén megművelt földet, tanyaházat látni.

Azután futólag megtekintették a Cima de Giramart: egy feneketlen kürtő kivételével ez a vulkáni kráter is teljesen feltöltődött földdel. A turisták meghallgatták, milyen visszhangot vernek a kürtő mélyébe dobott kövek, majd tizenegy óra körül végre beértek a kétezer lakosú San Lorenzo faluba, ahol vezetőjük szerint bizonyosan találnak valamit ebédre.

Találtak is, de csak olyasmit, ami nem válogatós gyomornak való. A San Lorenzóiak dúsakálnak az ízletes gyümölcsben, de más tekintetben szegény a falu. Még szerencse, hogy a friss levegő minden utasnak fölszigázta az étvágyát, mert így még a főfogásként feltálalt *gofiót* is ízletesnek találták. Tény, hogy ez a nemzeti különlegesség, amely erősen megpörkölt, tejbe áztatott árpa- vagy búzalisztből áll, nem mindenkinek ízlik.⁹⁸ No de az éhség a legjobb szakács, és a megbékíthetetlen Saunders kivételével mind jóízűen fogyasztották a gabonakását. Saunders viszont szigorú képpel följegyezte örökös noteszébe: *gofio*. *Gofiót* etetni övele! Csak ezért az egy arcátlanságért száz font sterling kártérítést fog követelni!

⁹⁵ A cukornád-termesztés valójában már a XVI sz. közepétől visszaesett, a Antillák és Brazília erős konkurenciája miatt. (A cukorrépa csak a XIX. században terjedt el.)

⁹⁶ A filoxéra (szőlőtetű) soha nem jutott el a Kanári-szigetekre; az ottani szőlőt egy lisztharmat- és egy peronoszpóra- (szőlőragya-) járvány tette tönkre, 1852-ben ill. 1878-ban.

⁹⁷ Az *euphorbia canariensis* („kanári-szigeti kutyatej”) és az *euphorbia balsamifera* („balzsamos kutyatej”) a kutyatejfélek (*Euphorbiaceae*) családjába tartozó, kaktuszszerű növények.

⁹⁸ A *gofio* még a guanchék idejéből származó étel: árpa-, búza-, vagy kukoricalisztból készült kenyér, ill. kása.

Az ebéd végeztével nyeregbe szálltak. A menetoszlop sorai némileg módosultak: például az egyik sorban, a Tiggében, most három lovas léptetett, mert Tigg mellé fölzárkózott két éber őrzője.

Bizony, egy ügyes hadmozdulattal kiszorították onnan miss Margaret Hamiltont, aki most Absyrthus Blockheadhez hasonlóan egymagában ügetett, míg győzedelmes vetélytársnői féltékeny szemmel vigyázták zsákmányukat.

Igaz, e forradalmi változásért keményen meg kellett küzdeniük. Amikor Margaret a lovára szállva meglátta, hogy időközben elfoglalták a helyét, sebzett lelkében tiltakozás éledt.

- De kisasszony - fordult egyszerre mindkét nővérhez -, azt hiszem, hogy az ott az én helyem.

- Melyikünkhöz intézi... - kezdte éles hangon miss Bess.

- ...a szót, kisasszony? - fejezte be nem kevésbé csípősen miss Mary.

- Nem hinném, hogy ezen a kiránduláson...

- ...számozva lennének a helyek!

Tigg meg sem hallotta e félhangos szóváltást. Mit sem tudott az őmiatta kitört háborúról, szokásos nemtörődömségével hagyta, hogy a feje fölött döntsenek felőle, még talán jól is esett neki, hogy így kényeztetik.

A kirándulók eredeti sorrendje még egy ponton módosult: Jack Lindsay sereghajtóból előrrsé lépett elő. Sógornőjét és Robert Morgand-t is megelőzve a helyi idegenvezető mellé léptetett, és szemlátomást élénk társalgásba kezdett vele.

Robert-nak szemet szúrt a dolog. A vezetőjük ezek szerint tud angolul? Minél tovább társalogtak azok ketten, annál nyugtalanabb lett Robert. Ráadásul Jack Lindsay nyilván nem akarta, hogy illetéktelenek is meghallják, miről folyik köztük a szó, mert ügyelt rá, hogy száz méterrel a turisták élbolya előtt haladjanak.

Miben sántikálhatott ez az alaposan gyanúsítható utas és a rosszarcú bennszülött? Robert erősen törte a fejét, de nem talált kielégítő választ.

Már-már azon volt, hogy mindenről beszámol társnőjének. Jack helyesen gondolta: Robert mindeddig nem váltotta be fenyegetését, Lindsayné egyelőre semmiről sem tudott. Robert nem akarta ilyen bizalmaskodással zavarba hozni az asszonyt, habozott elárulni, hogy mindent tud a kényes ügyről, és saját éberségében bízva eddig megőrizte némaságát. Most, amikor már a nyelve hegyén volt a titok, újra csak visszahőkölt, s csupán azzal nyugtatta magát, hogy ezentúl még figyelmesebben vigyáz majd Alice-re.

Három órába sem telt, és az északnyugati parton elérték Gáldart, a régi berber királyok székhelyét⁹⁹; a visszaúton áthaladtak az Agaete nevű falucsán, majd öt óra felé megérkeztek Artenarába.

Artenara az egész sziget legmagasabban fekvő faluja: több mint ezerkétszáz méteres magasságban, a Tejada nevű vulkáni katlan belső lejtőjén terül el. Kiváló kilátás nyílik innen: a meglepett szemlélő egy harmincöt kilométer kerületű tojásdad völgykatlant lát, amelyen nem ejt csorbát a legkisebb beomlás, a legapróbb hasadék sem; a katlan középpontja felé kisebb-nagyobb patakok folynak, s középre tartanak az erdős dombok láncolatai is, amelyek tövében kis tanyák húzódnak meg.

⁹⁹ A sziget két, *guanartemének* nevezett guanche királyának egyike székelt itt.

Maga a falu is egyedülálló hely. Kizárólag szénégetők lakják, akik, ha senki nem lép közbe, hamarosan teljesen le fogják csupaszítani a szigetet. Artenara a barlanglakók települése. Itt csak a templom áll a szabad ég alatt, a lakásokat a völgykatlan falába vájták. Valóságos emeletes barlangházak jöttek létre így, ahol az ablak szerepét mindenféle vágatok töltik be. Az otthonok padlójára gyékényt terítenek, de erre csak étkezni telepednek le. Székről és ágyról jószerivel gondoskodott a természet, a találékony szigetlakóknak csak ki kellett faragniuk a porhanyó tufát.

Arra nem is gondolhattak, hogy Artenarában töltsék az éjszakát. Képzeltük, milyen vendéglátás várta volna őket a barlanglakóknál. Úgy döntöttek hát, hogy még egy órát lovagolnak, s így hat óra körül végre a katlanról elnevezett Tejeda városkában húzhatták ki lábukat a kengyelből.

Épp ideje volt. Némelyik utas már egy lépéssel sem bírta volna tovább. A Blockhead család három tagja például semmiképp sem tudta volna folytatni az utat. Miss Mary és miss Bess kékült-zöldült a nyergében, de hős lélekkel mégis véghezvitték a magukra mért emberbaráti feladatot. Hány fájdalmas sikkantást és rikkantást kellett elfojtaniuk, amikor újra és újra megdöccentek hátasukon! S milyen megkönnyebbülten sóhajtottak föl, amikor révbe, vagyis egy fogadóhoz értek! A fogadós leesett állal bámulta a nem mindennapos vendégsereget.

Bizony, vezetőjük egy közönséges fogadóba irányította a turistákat. Ha őneki megteszi, akkor azoknak is jó lesz, gondolhatta, s nem is értette, miért nyúlik meg az arcuk, amikor jelt adott a megállásra. Akárhogy is, a szemrehányással már elkéstek volna. Miután Tejeda nem szolgálhatott jobb szálláshellyel, kénytelenek voltak beérni ezzel a fogadóval.

A valóság egyébként különb volt, mint a látszat. A tizenöt utas és vezetőjük még vacsorát is kapott, igaz, megint csak *gofiót*, amit Saunders természetesen megörökített a jegyzetfüzetében. Amikor viszont nyugovóra akartak térni, ismét cifrább lett a helyzet.

Némi találékonysággal a hölgyeket még csak-csak sikerült elszállásolni, de a férfiak kénytelenek voltak kabátokba, takarókba, sőt zsákokba burkolózva a padlón vagy odakünn a fűvön tölteni az éjszakát.

A Kanári-szigetek éghajlata enyhe ugyan, de a hajnali harmat nem tesz jót a reumás fájdalmaknak. Sir Hamilton a saját kárán ismerkedett meg e földrajzi ténnyel. Már kora hajnalban szaggató ízületi fájdalmakra ébredt. Hevesen dörzsölgette fájós tagjait, és közben minden bajának okozóját, Thompsont átkozta.

Saunders irigykedve nézte Sir Hamilton testgyakorlatait. Mit nem adott volna érte, ha saját testében is fölfedezhet valami szokatlan fájdalmat! Micsoda érv lett volna az egy későbbi vitában! Saunders végig is vizsgálta minden porcikáját, megropogtatta ízületeit, begörbítette a hátát, hajolgatott, leste, hogy melyik mozdulat esik nehezebbre. De sehol semmi. Kénytelen-kelletlen be kellett látnia, hogy göcsörtös, szívós testén nem fog a betegség.

Azért mégis aprólékosan följegyezte noteszébe, hogy milyen kellemetlenség érte útitársát. Azt be kellett látnia, hogy neki magának nincsenek reumás panaszai - no de lehettek volna, ha egyszer a baronetnek vannak! Úgy ítélte, hogy egy jó svádájú ügyvéd el tudná ismertetni, milyen jelentékeny kockázat esete forgott fenn nála.

A két Blockhead kisasszony hiába aludt melegben, mégis nagyon rossz bőrben ébredt mindkettő. Testük merev volt, az ajkuk rángott a szenvedéstől, s csak a bútorokba, a falakba vagy éppen útitársaikba kapaszkodva tudták vonszolni magukat. Legelőbb Tigg érdeklődött hogy-létük felől, és meghallhatta a szomorú igazságot: a két Blockhead kisasszonyt lumbágó kínozza!

Mégis indulniuk kellett. A keresztényi törődés két szájalmasan nyögdécselő vértanúját föltuszkolták lovaikra, s az egész társaság fölkerelkedett.

Robert ekkor furcsa dolgot vett észre. Míg a fogadás jóvoltából karavánjuk minden hátasa frissen kefélt, tisztára vakarva, előző napi fáradságát teljesen kipihenve indult útnak, addig vezetőjük és Jack Lindsay lova majd összerogyott kimerültségében. Aki csak látta, hogy milyen poros, csatakos a két állat szőre, az megesküdtött volna, hogy hosszú távot tettek meg vágtában az éjjel.

Erre azonban csak akkor derülhetett volna fény, ha egyenesen rákérdeznék a dologra, s mivel Robert irtózott az ilyen közvetlenségtől, hát inkább hallgatott hirtelen támadt gyanújáról.

Különben, ha Jack Lindsay és a bennszülött vezető csakugyan forralt valamit ellenük, Robert már elkésett a közbelépéssel. Ha azok ketten valóban összeszűrték a levet, akkor mostanra már nem maradt megbeszéltnivalójuk, ugyanis a vezető visszaállt a menet élére, Jack pedig ismét kedvenc helyét foglalta el a kis csapat utolján.

Megjegyzendő, hogy a sereghajtói tisztre már nem pályázhatott, mert azon a poszton Absyrthus Blockhead úr és kellemdús leányai váltották fel.

Milyen cudar helyzetbe került a két Blockhead kisasszony! A felebaráti szeretet még csak hajtotta volna őket előre, de a keresztcsontjaikba nyilalló fájdalom miatt vissza kellett fogniuk lovaikat. Tigg a nővérek minden erőfeszítése ellenére kicsúszott a meglazult ellenőrzés hálójából, és a két missnek a többi utastól száz méterre lemaradva, kemény nyergében vergődve kellett végignéznie, hogyan ül diadalünnepet utálatos vetélytársnőjük.

Mivel korán indultak, korán is értek el a tirajana meredélyhez. Az egykori kráterbe a nyugati fal egy szűk hasadékan át vezet be az út, majd a keleti falon kígyózva visz fölfelé.

Már jó ideje kaptattak kínos-keservesen, amikor az út egyszer csak két, egymással hegyes-szöget bezáró, már-már párhuzamos ágra vált szét előttük.

Az előrsben haladó Alice és Robert megállt, szemükkel a vezetőt keresték.

A vezetőnek nyoma veszett.

A turisták egy perc alatt összesereglettek az elágazásnál, és zajosan tárgyalták a furcsa esetet.

Társai szózuhataga nem zavarta Robert-t, csöndben töprengett. Vajon vezetőjük eltűnése a feltételezett összeesküvés első felvonása lenne? Távolról nézve Jack Lindsay épp olyan őszinte meglepődést látott, mint bármely társán. Jack viselkedése semmivel sem támasztotta alá a *Seamew* tolmácsának kebelében növekvő félelmeket.

Egyelőre korai lett volna ítélni, hisz a vezető távollétének mindenféle köznapi okai is lehettek. Meglehet, egy percen belül szép nyugodtan visszatér közéjük.

De fél óra is eltelt, és idegenvezetőjüknek se híre, se hamva. Az ördögbe is, mégsem ereszt-hetnek gyökeret ezen a helyen! Legfeljebb majd találomra indulnak el a két út valamelyikén, valahová majd csak elérnek.

- Jobb volna talán - tett ésszerű ellenvetést Jack Lindsay -, ha egyvalaki előremenne, és úgy ezer méter hosszúságban felderítené az egyik utat. Akkor legalább annyit megtudnánk, hogy nagyjából merre tart. Mi többiek közben itt várakoznánk, hiszen az sincs kizárva, hogy a vezetőnk visszajön.

- Igaza van - nézett farkasszemet Jack Lindsayvel Robert, az egyetlen, aki fölcsaphatott felderítőnek. - Mit gondol, melyik utat válasszam?

Jack széttárta a kezét.

- Talán ezt? - mutatott Robert a jobboldalira.

- Ahogy gondolja - felelte Jack, mint akinek édesmindegy.

- Hát akkor legyen ez - döntött Robert. Jack elfordította a tekintetét, de mintha az öröm szikrája csillant volna meg a szemében.

Mielőtt elindult volna, Robert még félrevonta honfitársát, Roger de Sorgues-ot, és a lehető legnagyobb elővigyázatosságra intette. Lényegében ennyit mondott:

- Néhány jel, különösen az idegenvezetőnk eltűnése mintha arra utalna, hogy csapdába akarnak bennünket csalni. Kérem, legyen rendkívül óvatos.

- No és magával mi lesz? - vetette ellen Roger.

- Ugyan! - válaszolt Robert. - Ha csakugyan támadás készül, annak aligha én vagyok a célpontja. De legyen nyugodt, tudok vigyázni magamra.

E félhangos tanácskozás után Robert rálépett a maga választotta útra, a turisták pedig tovább várakoztak.

Az első tíz perc gyorsan elszaladt. Ennyi idő kell is egy lónak, ha lovasa egy kilométernyi utat akar nyújtott ügetésben földeríteni. A következő tíz perc viszont annál lassabban vánszorgott, és Robert késlekedése percről percre aggasztóbb lett. Húsz perc után Roger megelégedte a tétlenséget.

- Nem várhatunk tovább - szögezte le. - Idegenvezetőnk eltűnését nem tudjuk mire vélni, Morgand úrral pedig történhetett valami. Én azonnal elindulok utána.

- Húgom és én is magával megyünk - jelentette ki határozottan Alice.

- Mindannyian magával tartunk! - kiáltották egy emberként a társasutasok.

Bármit is gondolt magában, Jack Lindsay sem akadékoskodott, és a többiekhez hasonlóan ő is gyors ügetésre fogta lovát.

A kis csapat gyorsan haladt a két függőleges krétamészkö fal közé ékelődött úton.

- Jobb hely se kell az útonállóknak! - mormogta Roger.

De nem tűnt fel semmi szokatlan. Öt perc alatt megtettek egy kilométert, s közben egy lélekkel sem találkoztak.

Az út egy fordulójánál a turisták megtorpantak s a fülüket hegyezték. Valami tompa morajlást véltek hallani, mint amikor nagyobb tömeg zúg.

- Siessünk! - fogta vágára a lovát Roger.

A lovascsapat pár másodpercen belül egy falu szélére ért: innen szűrődött ki a zaj, amelyre fölfigyeltek.

Sajátos falu volt ez is, mert egy ház sem állt benne. Artenara e szakasztott másánk lakói is az utat szegélyező mészkőfalakba vájták lakásukat.

E percben azonban néptelenek voltak a barlanglakások, mert a falu apraja-nagyja - ébenfekete néger mindahány - az úton nyüzsgött, és éktelen zenebonát csapott.

Zengett-zúgott az egész falu. De vajon miért forrongott a népség? A turisták nem sokáig töprenghettek, mert minden figyelmüket lekötötte a hirtelen elébük táruló valószínűtlen látvány.

Gyenge ötven méterre Robert Morgand-t pillantották meg: ő volt a népharag céltáblája, senki más. Lováról szállva Robert a lakásoktól szinte kaptárrá vált mészköfalnak vetette hátát, és lovának fedezékében úgy védekezett, ahogy csak bírt. Az ideges állat hányta-vetette magát, kirúgott, így a támadók eddig még nem tudtak közelebb férközni gazdájához.

Úgy tűnt, hogy a négereknek nincsenek lőfegyvereik. Amikor a turisták a küzdelem színhelyére értek, mégis közel volt a végkifejlet. Robert Morgand egyre gyengébben védekezett. Miután revolverét elsütve két négert leterített, egyetlen fegyvere a lovaglópálcája maradt, amelynek súlyos markolatgombja eddig elegendő volt az önvédelemre. Most már azonban három oldalról ostromolta az őrjöngő csőcselék, férfiak, nők és gyermekek dobálták követ; félő volt, hogy nem tarthatja magát sokáig. A jól elhajított kövek közül több is célba talált, és Robert homlokáról már pataokban folyt a vér.

Igaz, megjött a felmentő sereg, de vajon meg tudják-e menteni a turisták Robert Morgand életét? Több száz kiabáló, üvöltő négerből álló tömeg választotta még el őket Robert-tól, és a szörnyen izgatott feketék alig vették észre az újonnan érkezetteket.

Roger már éppen a veszéllyel mit sem törődve rohamot vezényelt volna, akár a vadászezredében, de egyik útitársa megelőzte.

A kirándulók leghátsó soraiból hirtelen egy lovas viharzott elő, és úgy csapott le a föltorlódott négerekre, akár a mennykő.

Amikor a lovas elzúgott a turisták mellett, azok döbbszerűen ismertek rá Blockhead úrra, aki ólomsápadtan, páni félelemben üvöltözve csimpaszkodott lova nyakába, de az csak egyre jobban megbokrosodott a négerek kiáltozásától.

Blockhead ordításaira a kormos képűek¹⁰⁰ rémült kiáltozással feleltek. A megvadult ló vágatva, szökellve tiport le mindent, ami az útjába került. Egy perc alatt kiürült az egész térség. Akik csak járni tudtak, azok mind egy szálig a barlangok legmélyére menekültek az iszonytató csatáló elől.

Egyetlen kivétellel. Egy néger még állta a sarat.

Az út közepén, földijeinek rémületére ügyet sem vetve, egy herkulesi termetű, éjsötét óriás nézett farkasszemet Robert-ral. Már egy negyedórája töltögette a puskaport ódon spanyol muskétájába, s most büszkén emelte a magasba a fegyvert.

Még egy perc, és a légnyomás szétveti kezében a puskát: már a vállgödrébe támasztja, már célba veszi Robert-t...

Roger és társai előrerontottak a visszavonult vegyeskereskedő parádés lovasmutatványával megtisztított téren. De vajon meg tudják-e akadályozni, hogy elsüljön a fegyver?

Szerencsére egy hős gyorsabb volt náluk: szabadságtól megittasult paripája hátán Mr. Absyrthus Blockhead ismét az élre tört!

Máris két lépésre találta magát az óriási négertől, aki még mindig a szokatlan művelettel, ósdi mordályának elsütésével kísérletezett. A megbokrosodott ló visszahőkölt a váratlan akadály láttán: négy patáját a földnek szegezte, majd tájékozva felágaskodott, végül megtorpant.

¹⁰⁰ Az eredetiben: *moricaud*, a *maure* („mór”) szó pejoratív származéka. A századelőn még elfogadott, ám mára egyértelműen rasszistának minősülő szóhasználat.

Bezzeg Mr. Absyrthus Blockhead folytatta a megkezdett vágatát! Nagy nekibuzdulásában - no és némiképp a már elért sebesség okán is - átbucskázott paripája nyakán, és tetszetős görbét leírva, szabályos röppályán, valóságos bombaként vágódott a néger mellkasának.

Lövedék és célpontja egy kupacban hemperedtek a földre.

Roger és társai ebben a pillanatban értek a megörökítésre méltó csata színhelyére.

Blockheadet egy szempillantás alatt föltámogatták, keresztben föltuszkolták egy ló hátára, elárvult paripáját pedig egy turista vette pártfogásába. Miután Robert is fölpattant a maga hátasára, az európaiak kis csoportja vágatában elhagyta a néger falut, épp ellenkező irányban, mint amerről jöttek.

Még egy perc sem telt el azóta, hogy megpillantották Robert Morgand-t, és már mindnyájan biztonságban voltak. Bizony, Mr. Absyrthus Blockheadnek ez a rövidke idő is elég volt, hogy örökre beírja nevét a lovas hadviselés aranykönyvébe, föltaláljon egy új hajítófegyvert, s ráadásul még egy embertársa életét is megmentse!

A vitéz harcos egyelőre nem volt túl jó bőrben. Miután erős agyrázkódás érte, ájulása tartósnak ígérkezett.

Mihelyt azonban elég messzire értek a néger falutól, hogy ne kelljen ellentámadástól tartaniuk, leszálltak a nyeregből, és hideg vízzel fellocsolták Blockhead urat. Az pár perc múlva már készen is állt rá, hogy folytassa az utat.

A visszavonult vegyeskereskedőnek előbb azonban még fogadnia kellett Robert hálás szavait. Nem nagyon értette, mit köszönget neki, de hisz szerény ember volt világéletében.

Lovaikat lépésre fogva egy órába telt, míg megkerülték a sziget középső hegycsúcsát, a Pozzo de la Nievét, vagyis „havas kutat”, amely az oldalába mélyített jégvermekről kapta a nevét.¹⁰¹ Ezután egy széles fennsíkot szelt át az útjuk, amelyet számos magányos sziklaorom (a helyiek „roqué”-nak mondják) tarkít. Egymás után hagyták maguk mögött a Saucillo del Nublót, ezt a száztizenkét méteres monolitot, majd a Bentaygát és a Cumbret.¹⁰²

Akár a néger falu izgalmai okozták, akár a fáradtság, annyi bizonyos, hogy nem sok szó esett a fennsíkon. A turisták némán léptettek, legtöbbjük az eredeti beosztás szerinti helyén. Néhány apró változás azért történt: Saunders a vitéz Blockhead társául szegődött, míg Robert és Roger párban haladtak, s mögöttük Alice és Dolly alkotta a második sort.

A két francia a rejtélyes eseményről beszélgetett, amely kis híján egyikük életébe került.

- Helyesen látta előre a veszélyt - szólt Roger -, csak abban tévedett, hogy az nem hátulról, hanem előlről fenyegetett.

- Igaz - ismerte el Robert. - De miből gondolhattam volna, hogy pont az én szerény személyem lesz a célpont? Egyébként nem kétlem, hogy a véletlen műve az egész, és ha én helyettem maga merészkedik a kormos képűek falujába, akkor magát fogadták volna ilyen szívélyesen.

- No de hogy kerül egyáltalán egy fekete kolónia egy fehérek lakta ország kellős közepére? - kérdezte Roger.

- Szökött néger rabszolgák alapítottak itt hajdan köztársaságot - magyarázta Robert. - Mára minden művelt ország kormánya eltörölte a fennhatósága alá tartozó területeken a rabszolga-

¹⁰¹ Helyesen: Pico de las Nieves, vagyis „havas csúcs” (1949 m).

¹⁰² A Cumbre tkp. a sziget középső részét borító hegység neve.

ságot, így a köztársaságot nincs értelme fenntartani. Csakhogy ezek a vasfejű négerek mindenben az elődeik szokásait akarják követni. Rideg barlangjaik mélyén ma is szinte teljes elszigeteltségben élnek, és van, hogy álló évig sem mutatkoznak a szomszédos falvakban.

- Az biztos, hogy nem valami vendégszerető népség - nevetett Roger. - No de mi az ördöggel sikerült így fölkorbacsolnia a népharagot?

- Semmivel az égvilágon - felelte Robert. - Fortyogott az már azelőtt is, hogy a faluba értem.

- Nocsak! És mitől gurultak ennyire dühbe?

- Azt nem árulták el nekem, de a rám zúdított szitkokból azért sikerült kihámoznom, hogy mi a sérelmük. Tudnia kell, hogy a Kanári-szigetekre egyre több külföldi érkezik, amit sok helybéli rossz szemmel néz, mert attól tart, hogy az idegenek mindenféle kórságot hurcolnak be a szigetekre, amibe végül mindenki belepusztul. Nomármost, a kormos képűek azt vették a fejükbe, hogy mi leprakórházat és tudószanatóriumot akarunk létesíteni az ő falujukban. Ez hozta ki őket a sodrukból.

- Még hogy kórházat! No de hogyan születhetett ilyen furcsa gondolat a boglyas fejükben?

- Csakis úgy, hogy valaki beléjük plántálta - vélekedett Robert. - Képzelterti, milyen hatással lehet az ilyen ijesztgetés az előítéletekkel teli koponyákra!

- Valaki beléjük...? Kire gyanakszik?

- A helyi vezetőnkre.

- No de mi lenne a célja ezzel?

- Mi más, mint a haszonszerzés? A jómadár kivette volna a részét a zsákmányból.

Ez a magyarázat valóban hihetőnek tűnt, és minden bizonnyal így is történt a dolog. Vezetőjük az előző éjjel készíthette elő a csapdát, akkor ültette el a dühítő gondolatokat a könnyen föltüzeltető és becsapható négerek tompa agyába.

Robert azt azonban elhallgatta, hogy Jack is bizonyosan bűnrészes, és öneki nyilván nem az azonnali zsákmányszerzés volt a célja. Alapos mérlegelés után Robert úgy döntött, hogy nem szól a gyanújáról. A súlyos vádhoz bizonyíték is kell, és Robert ilyennel nem rendelkezett. Feltételezéseknek persze bővében volt, de mivel a vezető megszökött, bizonyítékkal nem tudott szolgálni. Ilyen körülmények között jobb, ha hallgat az egész ügyről - gondolta.

Meglehet, akkor is így tett volna, ha van mire támaszkodnia. Hisz maradjon inkább büntetlenül a támadás, mintsem úgy álljon bosszút, hogy abból miss Lindsaynek épp akkora kára származzék, mint a bűnösnek.

Amíg a két francia erről az érdekes témáról tárgyalt, Saunders Blockhead nyugalalmát háborgatta.

- Gratulálok, uram! - mondta rögtön, indulásuk után alig pár lépéssel.

Blockhead egy szót sem szólt.

- Micsoda mesteri fejesugrás! - nevetett Saunders; azaz megnyikordult, mint a kenetlen pinceajtó.

Blockhead makacsul hallgatott. Saunders élénk érdeklődést mutatva közelebb oldalazott hozzá.

- Hát hogy érzi magát, kedves uram?

- Kutyaúl! - sóhajtott Blockhead.
- Bizony, bizony... - bólintott Saunders. - A feje, ugye...
- Dehogya a fejem!
- Akkor meg micsodája?
- A túlsó végem! - nyögte Blockhead, aki hasmánt feküdt a lován.
- A túlsó vége! - ciccegett Saunders megértően. - Ugyan, ugyan, hát olyan sokat számít, hogy melyik vége...?
- Számít bizony! - morogta Blockhead.
- Az ördögbe is! - felelte Saunders. - Mindenesetre az egészről csakis a Thompson Ügynökség tehet. Ha nem tizenöten lennénk, hanem százan, akkor talán ránk támadtak volna? Fájna most magának a... feje? Ha nem lóháton kirándulunk, hanem, amint abban az arcátlan programban áll, hordárok visznek, akkor fájna most magának a... másik fele? Ki csodálkozhatna ezek után, ha maga tájékozódik a jogos haragtól?

Blockheadnek volt ereje tiltakozni.

- Dehogya tájékozom, uram, sőt el vagyok bűvölve! - szólt kissé elcsukló, de máris a szokásos lelkesedésétől átfutott hangon.
- El van bűvölve? - ismételte Saunders meghökkenően.
- Hát hogya lenne elbűvölve, uram! - bólogatott még lelkesebben Blockhead. - Mindenki alá lovat adnak, és aki négeret akar látni a szigeten, az se marad hoppon... rendkívüli ez, uram, sőt rendkívül rendhagyó!

Nagy áradozásában Blockhead egészen megfélemedezett fájdalomról. Óvatlanul kiegyenesedett a nyergében, és ünnepélyesen kezét nyújtott.

- Blockheadnek ami a szívéen, az a száján, uram!... Jaj! - és visszahanyatlott a hasára, mert egy égető érzés rádöbentette a valóságra. Saunders faképnél hagyta a javíthatatlan derülátót.

Tizenegy óra körül beértek a Cumbre előhegyei között rejtőző számos falu egyikébe. Csevegve haladtak át a falucskán, egészen egy kis térig, ahonnan nem vezetett kifelé más út, mint amelyiken odaérkeztek. A lovasok zavartan torpantak meg.

Csakis úgy történhetett, hogy két órával azelőtt, az elágazásnál rossz irányba indultak el. Akkor pedig nincs más megoldás, vissza kell fordulniuk.

Robert mindenekelőtt szót akart váltani a helyiekkel. Ekkor azonban súlyos nehézséggel kellett szembenéznie. Robert spanyolságából a helyiek nem értettek egy árva kukkot sem, a helyiek beszédén pedig Robert nem tudott eligazodni.

A tolmácsot ez nem is lepte meg különösebben, hiszen hallott már róla, hogy milyen hihetetlen eltérések vannak a belső vidékek nyelvjárásai között.

De beszédes némajáték kíséretében addig-addig ismételte a „Telde” szót - mert így hívták a várost, ahová ebédre el akartak jutni -, amíg kielégítő eredményre nem jutott. Az egyik bennszülött a homlokára csapott, odahívott egy surbankó legénykét, hosszadalmas és érthetetlen intelmekkel látta el, majd intett a lovasoknak, hogy kövessék botcsinálta vezetőjüket.

Két órán keresztül léptettek a fűtörésző lurkó nyomában. Emitt egy ösvényen kapaszkodtak föl, amott egy csapáson ereszkedtek le; most egy úton keltek át, majd meg egy másik ösvényre tértek. Már rég célba kellett volna érniük. Robert már arra gondolt, hogy jobb híján mégis

megpróbál kiszedni valamit ifjú kalauzukból, amikor egy újabb útkereszteződésnél a fiú vidáman meglengette a sapkáját, dél felé mutatott, majd nyakába szedve a lábát egy szempillantás alatt eltűnt egy kecskecsapáson.

A turisták megdöbbenően néztek utána. Mi az ördögöt vélt érteni az a falusi, aki melléjük adta a fiút? Akárhogy is: késő bánat eb gondolat. Mit volt mit tenni, továbbindultak, de nem dél felé, hanem északra, mert csak arra felé remélhették föllelni Telde városát.

Ám teltek-múltak az órák, és az összetört, kiéhezett utasok csak nem látták meg Telde templom tornyát. Eltelt az egész nap, s a keserves menetelésnek sehogy sem akart vége szakadni. A két Blockhead kisasszony volt a legszánalmasabb állapotban: nyögni sem bírtak, s lovuk nyakára omolva hagyták, hogy vigye őket, ahová akarja.

Hat óra körül a legmerészebb turisták fölvetették, hogy a szabad ég alatt is letáborozhatnak, de ekkor végre házakat vettek észre. Tüstént gyorsabb tempóra ösztökélték lovaikat. Micsoda meglepetés: Las Palmast látták maguk előtt! Sietve átkeltek a városon, és egy óra múlva már a *Seamew*-n voltak; soha nem derült ki, milyen úton-módon jutottak vissza a városba.

Az ebédülőben éppen a vacsorát tálalták: az utazók gyorsan asztalhoz ültek, és máris a levesüket kanalazták. Sajnos, az étrend összeállítása most is azon elvek alapján történhetett, amelyek már két napja is érvényben voltak a *Seamew* fedélzetén, s az éhes gyomroknak meg se kottyant a kevéske étel.

Ezen az apró bosszúságon mégis szó nélkül túltették magukat. Fontosabb kérdés foglalkoztatott most mindenkit: hogy áll a gőzgép javítása? Hogy még nem fejezték be, arról az állandó kopácsolás is tanúskodott. Mindenhová behatolt a pokoli zaj: az ebédülőben alig hallották egymás szavát, a fülkékben kirepült a szemükből az álom. A kalapálás egész éjszaka tartott, és teljesen kétségbe ejtette az utasokat.

Robert a fáradtságtól végül mégis álomba szenderült. Hajnali ötkor arra riadt föl, hogy hirtelen csönd támadt. Minden zaj elült a hajó fedélzetén.

Robert egy perc alatt felöltözött, és fölment a néptelen fedélzetre. Csak Pip kapitányt és Bishop urat látta, a viharfedélzet lábánál beszélgettek. Gondolta, lemegy hozzájuk és tájékoztatást kér, de ekkor meghallotta a kapitány hangját:

- Nos, minden készen áll, uram?
- Igenis, parancsnok úr - felelte Bishop.
- És meg van elégedve a javításokkal?
- Hm! - dűnnyögte Bishop úr.

Majd kis csönd után hozzátette:

- Tatárboc azt mondaná, parancsnok úr, hogy kutyából nem lesz szalonna.
- Nem bizony! - bólintott a kapitány. - No de azért el tudunk indulni, igaz?
- Hogyne, parancsnok úr - felelte Bishop úr. - De vajon meg is tudunk érkezni...?

Ismét hallgattak egy sort; ez a csönd hosszabb volt az előzőnél. Robert előrehajolt, és azt látta, hogy a kapitány borzasztóan kancsalít, mint mindig, amikor nagy érzelmek gyötrik. Azután meggyömködte az orra hegyét, s végül megragadta a főgépész kezét:

- Micsoda kalamajka, uram! - mondta ünnepélyesen, s azzal búcsút vett a tisztől.

Robert úgy vélte, jobb, ha nem árulja el útitársainak a szabálytalanul tudomására jutott előrejelzést. Azt, hogy fölszedik a horgonyt, nem kellett külön bejelentenie: ezt hamarosan a kéményből gomolygó füst is hírül adta az utasoknak.

Az Általános Ügyintézőt csakis az azonnali indulás menthette meg ügyfeleinek haragjától, amelyet a minősíthetetlen ebéd még jobban fölkorbácsolt. Mégsem reklamált senki, éppen csak vesztegzár alá helyezték az Ügynökség bűnös vezetőjét. De látni kellett volna, hogy földerültek az arcok, amikor az étkezés vége felé meghallották az indulásra felkészítő első vezényszavakat: másutt talán elviselhetőbb vacsora vár rájuk?

5. A TEIDE CSÚCSÁN

Las Palmast alig ötven mérföld választja el Santa Cruztól. Az ismét a szokásos, tizenkét csomós sebességével haladó *Seamew* négy óra alatt tette meg ezt a távolságot, és fél négykor már Tenerife fővárosának kikötőjében horgonyzott.

Ez a fontosságában Las Palmasszal vetekedő város gyakori és könnyű összeköttetésben áll Európával. Számos gőzhajójárat köti össze Liverpoollal, Hamburggal, Le Havre-ral, Marseille-jal és Genuával, nem is szólva a helyi hajótársaságról, amely kéthetente indít járatot a szigetcsoporthoz tagjai között.

A hegyektől övezett, teraszos fekvésű Santa Cruz elbájoló képet mutat, és ebben a tekintetben is kiállja az összehasonlítást Las Palmasszal.

A megejtő látványnak mégsem sikerült fölráznia az egykedvű utasokat. Az átkelés alatt csak hébe-korba vetettek egy kósza pillantást a lenyűgözően zordon partvidék kopár szikláira, amerre a *Seamew* hátán tartottak. Legtöbbjük a kikötőben is csak egy röpke pillantásra méltatta a szárazföldet, és kíváncsiságuk ezzel ki is elégült.

Bárminő csodás a látvány, ha a megszokás tompítja hatását; bármilyen kellemes egy város, ha nem sokban különbözik a többitől, ahol eddig megfordultak. Nekik most semmi más nem járt az eszükben, csakis a híres Teide-csúcs, ismertebb nevén Tenerife-csúcs, amelynek megmászása a program szerint utazásuk fénypontját jelenti majd. Ez már igen: végre valami új, valami eredeti! A hegyi kirándulásnak már a kilátása is egyből megemelte Thompson árfolyamát.

Ám a *Seamew* utasait igazán üldözte a balszerencse. Gran Canariáról Tenerifére tartva hiába meresztgették a szemüket, a sűrű ködfelhőbe burkolózó hegycsúcs a legjobb távcsövekkel is láthatatlan maradt. Most pedig, még ha ki is tisztulna az ég, már késő: innen nézve maga a partvonal veszi el a rálátást a csúcsra.

Megadóan fogadták a kellemetlenséget. Azt is mondhatnánk, hogy makacs rejtőzködésével a csúcs egyenesen fokozta leendő meghódítóinak kíváncsiságát. Másról sem beszélt senki, mint a hegyről, és e rögeszmét kihasználva Thompson könnyűszerrel rá tudta venni a többséget, hogy Santa Cruzban ne is lépjenek partra.

A fiatal nászutas pár viszont nem hagyta lebeszélni magát. Még feneket sem ért a horgony, amikor ők szokásuk szerint, a feltűnést kerülve már partra is tétették magukat, és kámforrá váltak: az indulásig ezúttal sem látja majd őket senki.

Útitársaik valószínűleg utánuk indultak volna, ha Thompson, aki jól látta, hogy Tenerife fővárosa hidegen hagyja őket, nem teszi azt a merész javaslatot, hogy a programban szereplő szárazföldi út helyett induljanak inkább tengeren az északi parti La Orotava városába, a hegymászó túrák szokásos kiindulóhelyére. Ily módon megtakarítja a költséges utaztatást, gondolta.

Őt lepte meg leginkább, hogy javaslata nem ütközött ellenállásba, s mivel a *Seamew*-nak csak másnap kellett indulnia, a legtöbb turista úgy döntött, hogy szívesebben marad a fedélzeten.

Néhány tettekre kész utazó azonban nem osztotta ezt a végletes közönyt. Gondolhatjuk, kik voltak ezek: Alice Lindsay és húga; elválaszthatatlan kísérőjük, Roger de Sorgues; Saunders a vésztjósító noteszével; valamint a program minden pontjához ragaszkodó sir Hamilton és családja. Ezek a *Seamew* kikötése után rögtön csónakba szálltak, hogy szárazföldi úton jussanak el La Orotavába. Mivel Jack Lindsay ezúttal nem szándékozott a kirándulókkal tartani, Robert úgy találta, jobb, ha ő is a hajón marad. Roger de Sorgues azonban más véleményen volt, és ki is járta Thompsonnál, hogy az kizárólagos szolgálatukra rendelje a sziget belsejé-

ben Roger szerint nélkülözhetetlen tolmácsot. Ekképp Robert is bekerült a különutasok kisded csapatába, amelyből, fájdalom, épp a legszínesebbek egyéniségek hiányoztak.

Ez ellen sajnos nem volt apelláta. Hisz hogy is csillogtathatta volna páratlan csodálkozótettségét Mr. Absyrthus Blockhead Tenerife szigetén, ha egyszer már húsz órája olyan mélyen aludt, mint aki föl sem akar ébredni többé? Még kellemdús leányai sem ugorhattak be a helyére, mert ők meg nyögve nyomták az ágyat, ügyelve, hogy véletlenül se forduljanak a hátukra.

A csalárd Tigg kihasználta a szomorú helyzetet: ő is partra szállt, és gondolni lehetett, hogy a kirándulás alatt nem tágít majd miss Margaret szoknyája mellől.

A szárazföldön letaglózó volt a hőség. Robert tanácsára úgy határoztak, hogy már aznap este La Lagunában, a sziget régi fővárosában néznek szállás után.¹⁰³ Ott bizonyosan nincs ilyen forráság, és főképpen a Santa Cruzt istencsapásként sújtó moszkitókat is elkerülik.

A turisták így csak kutyafuttában nézték meg a várost. Széles utcákon mentek végig, sok díszes erkélyt és olasz divat szerint festett házat láttak, átszelték a szép Alkotmány teret, amelynek közepén egy fehér márvány obeliszk emelkedik körben négy régi *guanche* király szobrával,¹⁰⁴ és alig ütötte még el az ötöt az óra, amikor két kényelmes fogat vágató lovai ragadták magukkal a nyolc turistát.

Másfél óra alatt átértek La Lagunába, amelyet legfeljebb tíz kilométer választ el a fővárostól. La Laguna ötszázhusz méter magasságban, egy fennsíkon épült: fekvése szavatolja a kellemes hőmérsékletet, moszkitónak pedig - mint Robert is állította - hírére sem hallották. Nem csoda hát, hogy ide járnak nyaralni a Santa Cruz-iak, ahol hatalmas fák, főként eukaliptuszok árnyékában hűsölhetnek.

Minden kelleme ellenére La Laguna napja mégis leáldozóban van. Két szép templomát¹⁰⁵ érdemes megnézni, de sok a romos, elhanyagolt ház is. Az utcakövek közét, de gyakran a háztetőket is, fölverte a fű.

Eszükbe sem jutott, hogy hosszabban is időzhetnének ebben a csendes városban, amelynek borús hangulata lakóira is átragad. Turistáink már másnap reggel elhagyták e bukott királynőt, és a naponta kétszer forduló La Orotava-i gyorskocsira szálltak. Az öt kehes gebe majd kiadta a lelkét, mégis bő négy órába tellett, mire a *coche*¹⁰⁶ megtette a La Lagunát La Orotavától elválasztó harminc kilométert. A kocsi egy utasa sem méltatta leszállásra Tacoronte városát, pedig a helyi múzeum érdekes gyűjteményében a kihalt *guanche* nép fegyverei, szerszámai és múmiái láthatók; de nem volt leszálló El Sauzal lávabányájánál és La Matanzánál sem, amelynek neve („öldöklés”) egy véres csata emlékét idézi,¹⁰⁷ sem La Victoriában, egy másik régi ütközet színhelyén,¹⁰⁸ sem pedig Santa Ursulában.

¹⁰³ La Laguna - teljes nevén San Cristóbal de la Laguna - 1723-ig volt Tenerife fővárosa.

¹⁰⁴ Ma: Plaza de la Candelaria. A carrarai márványból készült oszlop (1778) a candelariai Szűz Máriát ábrázolja, amint megjelenik négy *guanche* főembernek.

¹⁰⁵ Iglesia de Nuestra Señora de la Concepción (1502) és Santa Iglesia (1515).

¹⁰⁶ A *coche* szó a spanyolban, akárcsak megfelelői más nyugati nyelvekben (*coche*, *coach*, *Kutsche* stb.), magyar eredetű. A „kocsi szekerek” a Komárom megyei Kocs községben készültek.

¹⁰⁷ 1494 nyarán a hódító vezér, Alonso Fernández de Lugo 900 emberét csalták csapdába a *guanchék* a La Orotava-völgy bejáratánál.

¹⁰⁸ A *guanchék* itt szenvedtek végső vereséget 1495 szentestéjén.

Ez utóbbi városkát elhagyva kanyarodott végre az út La Orotava völgyébe, amelyről egy híres utazó, Humboldt¹⁰⁹, azt állította, hogy a világ legszebb völgye.

Tény, hogy alig képzelhetni szebb látványt e kies vidéknél. Jobbra a tenger végtelen síkja terül el, balra pedig zordon, sötét hegycsúcsok sorjáznak, a tűzhányó előhegyei - avagy „fiai”, ahogy a népnyelv mondja, míg apjuk, a fenséges Teide maga, a háttérben tör az égre. E két lenyűgöző határvonal között terül el a zöld szín minden árnyalatában tobzódó La Orotava-völgy.

Lassanként, ahogy előrehaladtak, a Teide csúcsa a láthatár alá hanyatlott, majd el is tűnt, épp akkor, amikor a fák között meglátták a két La Orotava házait: az egyik a város maga, a tengertől öt kilométerre, a másik a kikötő, háromszáznyolcvan méterrel lejjebb.¹¹⁰ A *coche* alig ért még be a városba, amikor a kikötőben egy füstfelhőbe burkolózó pontocska jelent meg: a *Seamew* volt az, mely partra készült tenni emberi rakományát.

A gyorskocsi egy megnyerő külsejű szálló előtt állt meg, amelynek homlokzatán az „Hôtel des Hespérides”¹¹¹ név állt aranybetűkkel. Robert ugrott ki elsőnek a kocsiból, és kellemesen meglepődött, amikor valaki az anyanyelvén szólította: „isten hozta”. Az Hôtel des Hespérides tulajdonosa történetesen francia volt, és nagyon megörült, hogy az újonnan érkezettek között két honfitársra talált. Gondolhatjuk, milyen lelkesen állt rendelkezésükre, és milyen műgonddal készítette el ebédjüket! A *Seamew* étrendjéhez szokott turisták csak ámultak-bámultak. A francia konyhaművészet újabb diadalt aratott.

Az ebéd végeztével Robert a kikötőbe sietett, hogy megbeszélje Thompsonnal a másnapi kirándulás részleteit. Miután felettese kiadta az utasításokat, ő pedig elmagyarázta neki, hogyan jut el a Heszperidák szállójába, Robert már indult is vissza, két takarókkal és csomagokkal megrakott kocsit kísérve.

Még csak délután négy óra volt, de így sem maradt sok ideje a nagyszabású kirándulás megszervezésére. Szerencsére a Heszperidák előzékeny tulajdonosa a helyi viszonyok jó ismerőjeként minden teendőjében a segítségére volt, és ellátta a szükséges tudnivalókkal. Robert-nak mást sem kellett tennie, mint az utasításait követni. De még így sem sikerült nappal végeznie, elfoglaltsága az estébe nyúlt, ezért nem jelent meg a vacsorán.

Ez épp olyan ízletes volt, mint az ebéd. A *Seamew* utasai hitték is, meg nem is, hogy mindez valóság, nem álom, és lopva nyugtalan pillantásokat vetettek Thompsonra. Talán kicserélték ezt az embert? Vagy elment a józan esze? Nem sok híja volt, hogy fátylat borítsanak megpróbáltatásaikra és megtapsolják az ügyintézőt!

Egyvalaki mégsem tette le a fegyvert.

- Azt kell hinnem, hogy Tenerife szigetét elkerülte a sáskajárás! - csikorgott Saunders.

- El bizony: soha nem jutnak közelebb Gran Canariánál! - felelte minden hátsó gondolat nélkül a szállodás, aki azzal tisztelte meg vendégeit, hogy maga szolgált föl nekik.

¹⁰⁹ Alexander von Humboldt (1769-1859) német természettudós, Goethe barátja, 1799-ben járt a La Orotava-völgyben.

¹¹⁰ Mai nevén Puerto de la Cruz.

¹¹¹ „A Heszperidák szállója” (francia). A görög mondák szerint a Heszperidák Atlasz és az Éj leányai, akik a messzi nyugaton (sok értelmezés szerint éppen a Kanári-szigeteken) az aranyalmát termő fát őrzik.

Saunders szeme dühöset villámlott. Kell is neki földrajzi-rovartani okítás! A szállodás válasza némiképp tisztázta Thompson-t, s ennek meg is lett a hatása: némely turista szinte ellágyulva tekintett Általános Ügyintézőjére.

Éjszakájuk is e kedvező előjelek jegyében telt el. Nagyszerű koszt, kényelmes szállás: június 8. hajnalán a turisták indulásra készen, kicsattanó jókedvvel ébredtek.

Már reggel hatkor valóságos hadsereg - gyalogság és lovasság - várta őket.

A *Seamew* utaslétszáma ekkor, mivel La Luz kikötőjében néhányan végleg kiváltak közülük, hatvanöt fő helyett már csak ötvenkilenc volt, beleszámítva a tolmács-idegenvezetőt és az Általános Ügyintézőt is. A kirándulók létszáma viszont még ehhez képest is csökkent, ötvenkilencről ötvenegyre.

A nyolc távollévő közül háromnak elvi oka volt a hiányzásra. A nászutaspár szokása szerint eltűnt, mihelyt Santa Cruzba értek, és természetesen csak abban a pillanatban tér majd vissza, amikor a *Seamew* már felszedni készül a horgonyt. A harmadik hiányzó Johnson volt. Még mindig földrengéstől rettegett, vagy a szökőártól való félelme tartotta hajójuk fedélzetén? Erre a kérdésre lehetetlen volt választ adni, hisz Johnson maga sem szolgáltat magyarázattal - igaz, talán nem is lett volna rá képes. A hajón maradt, és kész. Meglehet, azt sem vette észre, hogy a *Seamew* horgonyt vetett. Neki egyre ment: nyílt tengeren, kikötőben, sőt a szárazföldön is folyton úgy érezte, mintha ringatózna.

Bezzeg milyen szívesen velük tartott volna az öt másik hiányzó! De a lumbágó nem ismer irgalmat: Georgina Blockhead asszony kénytelen volt betegápolónak állni mozdulni sem tudó férje és leányai mellé, Abel pedig nem tágitott a szoknyája mellől egész nap.

Robert-nak tehát csak ötvenegy turistára kellett gondot viselnie. Azért még ez is tekintélyes szám, és gondolhatjuk, hogy a mellékük felfogadott emberek és jószágok milyen pokoli lármát csaptak a szálloda ablakai alatt.

Először is ötvenegy öszvért tereltek oda, minden utas számára egyet. E biztos léptű állatok jó szolgálatot tesznek a Teidére vezető meredek, ritkán járt hegyi ösvényeken. Azután húsz ló következett, ezek vitték a takarókat és az elemózsiát. A lovasság tehát mindösszesen hetvenegy négylábúból állott.

A nem kevésbé tekintélyes gyalogságot tizenkét helyi vezető és negyven *arrieiro* alkotta - húsz a teherhordó lovak mellé, húsz a hölgyeket segítő. A vezetőket egy bizonyos Ignacio Dorta irányította, ő állt a menetoszlop élére.

Mögötte Thompson pöffeszkedett, s őt Robert követte, aki úgy ítélte, hogy ennyi ember közt Alice-t nem fenyegeti veszély, tehát nem kell mellette maradnia. Ezután következett hosszú sorban a többi utas, tizenegy vezető és húsz *arrieiro* kísérte őket, majd a lovakat vezető másik húsz *arrieiro* zárta a menetet.

La Orotava lakosai sok hegymászót láttak már, de egy ilyen társaság még nekik sem volt mindennapos látvány. Össze is sereglettek a kíváncsiak, és amikor elhangzott a jel az indulásra, a lovasmenet - vezetők, turisták és *arrieirók* - népes közönség előtt vágott neki a Monte Verde első lejtőinek.

Robert-é volt minden érdem, a dicséreteket mégis Thompson zsebelte be - egyébként helyesen, hiszen a számlát neki kell állnia. Thompsonnak újból lettek barátai. Morgolódo ügyfelei megengyhültek a mostani kirándulás tökéletes szervezésétől. Az eddigi kellemetlenségek, ha nem is merültek teljesen feledésbe, legalábbis elhalványultak az emlékezetükben. Miért is

akadékoskodnának, ha minden olyan jól alakul? Gyönyörű volt az idő, enyhe szellő fújdogált, könnyen haladtak az ösvényen. Egy pillanatra még Saunders is megingott.

Nagy nehezen erőt vett magán, elhessentette gyöngeségét. Hogyisne: futamodjék tán meg, tegye le a fegyvert? Hagyja, hogy egyetlen jól sikerült túra eltörölje tíz kudarcba fulladt kirándulás emlékét? Különben is, ki mondta, hogy ez a kirándulás sikerül? Ki kell várni a végét. Mérget lehet rá venni, hogy valami majd csak balul üt ki, mielőtt még a program szerint visszatérnek La Orotavába. Majd elválnak.

Gondolatmenetét lezárva Saunders eltökélten megropogtatta az izületeit, és az elképzelhető legharapósabb arckifejezését öltötte magára.

A Monte Verde („zöld hegy”) a lejtőit régebben borító fenyvesekről kapta a nevét, mára azonban mutatóba is alig maradt rajta fenyő.

A lovasmenet egy virágzó muskátlikkal és hegyes levelű agavékkal szegélyezett, kellemes ösvényen haladt, előbb gesztenyefák árnyékában, majd a megmaradt fenyők alatt. Távolabb szőlőt, gabonamezőket, bóborkaktusz-táblákat láttak, itt-ott egy tanyaház mutatta, hogy van erre élet.

Ezer méteres magasságon erikafa-erdőbe értek. Négyszáz méterrel följebb Ignacio Dorta jelt adott a megállásra, s ebédelni zanótok könnyű árnyékába telepedtek. Tíz óra volt ekkor.

Saunders kénytelen volt megállapítani, hogy az ebéd sem méltatlan az előzményekhez. Mindenki jó étvágygal, vidáman falatozott, eddig meg se kottyant nekik az a kis fáradtság. Úgy érezték, hogy közel már a csúcshoz, és áradoztak, hogy milyen könnyű a feljutás. Saundersnak keserves volt hallania e dicséreteket, és a sors kegyéért könyörgött, hogy jöjjön közbe végre valami galiba.

Akár az esdeklése talált meghallgatásra az utazási irodák sorsát intéző felsőbb lénynél, akár másképp történt, annyi bizonyos, hogy kívánsága hamarabb teljesült, mint gondolta.

Az ebéd végeztével tüstént nyeregbe szálltak, s éppen kellemesen ejtőzve tréfálkoztak, amikor az út jellege hirtelen megváltozott. A Portillo nevű hegyszorosba¹¹² érve a turisták mindjárt nehezebbnek találták a kapaszkodást. Az ösvény idáig kitűnő volt, de most csapnivaló lett: a sziklák közé zárt, vízmosások szabdalta út összevissza kanyargott, s az ösvérek bukdácsolva haladtak a szerteszét heverő salakon és habkődarabokon.

Pár perc múlva joggal ítélték kimerítőnek az utat. Egy újabb negyedóra elteltével elhaltak az utolsó nevetések is. Fél órával azután, hogy a szoros bejáratához értek, pár halk panasz is hallatszott. Hát soha nem ér véget ez e pokoli ösvény?

De kanyarra kanyar jött, vízmosást vízmosás követett, és a cél még nem látszott sehol. Az ösvérek meg-megbotlottak, s bár eddig nem esett baja senkinek, ez már a legbuzgóbb turisták lelkesedését is lehűtötte. Páran azon kezdték törni a fejüket, hogy nem folytatják az utat, de egyelőre senki nem mert elsőnek megfutamodni.

Cooley tiszteletes törte meg a jeget. Nyugodtan visszafordította ösvéjét, és hátra sem nézve, nagy lelki nyugalommal elporoszkált La Orotava felé.

Milyen kárhozatos volt a példája! Meghátrolását látva az öreg hölgyek és koros gentlemanek maradék buzgósága is alábbhagyott. Percről percre újabb utasok futamodtak meg. Lassanként karavánjuk egyharmada lemorzsolódott így, mire kétórás fárasztó kapaszkodás után hirtelen

¹¹² El Portillo de las Cañadas.

föltárult szemük előtt a Tenerife-csúcs, amelyet eddig a terep egyenetlenségei miatt nem láthattak. A Portillón végre túljutva az Estancia de la Cera nevű kis fennsíkra értek.

Sötét lávaömlésekkel csíkozott fehér habkő-ruhájában a Pico szabályos kúpja felhőgomolyba burkolózó fővel, fenséges magányban tornyosult a végeláthatatlan sík mező közepén. Köröskörül, a fennsík határköveiként kisebb hegyek fordultak feléje, mint megannyi mestere előtt hódoló tanítvány. A hegykoszorú csak nyugat felé süllyedt le, majd tört meg, s végül a Mal Pais nevű kusza, zűrzavaros körengetegben ért véget, amelyen túl már a tenger hullámai csillogtak a napsütésben.

Ez az egyedülálló, magasztos látvány szavatolta kirándulásuk sikerét. Az utasok éljenzésben törtek ki.

Thompson szerényen bókolt. Úgy érezte, mintha ismét a faiali szép napokat élnék, amikor az engedelmes menetoszlop a legkisebb intését is leste. De vajon nem most hódította vissza őket?

Thompson szólásra emelkedett.

- Uraim - kezdte, és két keze oly bizalmasan fogta közre a hegy hatalmas kúpját, mintha törékeny ajándékot nyújtana át -, mint ezúttal is tapasztalhatják, ügynökségünk, hogy úgy mondjam, semmitől sem riad vissza, hogy utasainak kedvében járjon. Most pedig, ha önök is úgy gondolják, kössük össze a kellemeset a hasznossal, és hallgassuk meg, mit mond nekünk dióhéjban Morgand professzor úr a páratlan látványról, amelyet szemlélni van szerencsénk.

Robert igen meglepődött, hisz az utóbbi időben egészen elszokott az ilyesféle feladattól, de egy pillanat alatt fölvette az alkalomhoz illő semleges hangot, amelyet magában „idegenvezetői hangnak” keresztelt el.

- Hölgyeim és uraim - mondta, míg a turisták előírászerű körben fölálltak köréje -, előttünk Las Cañadas síkja terül el, egykori vulkáni kráter, amelyet idővel épp a tűzhányó kiokáda törmelék töltött fel. A síksággá vált kráter közepén addig-addig halmozódott a salak, amíg ezerhatszáz méter¹¹³ magas orom, a Teide-csúcs nem képződött belőle. Az egykor félelmetes vulkáni tevékenység mára alábbhagyott, de a tűzhányó nem aludt ki végleg. Hamarosan meg is pillanthatják a hegykúp tövében a földmélyi erők szelepéül szolgáló fumarolákat, e magas hőmérsékletű gázforrásokat, amelyeknek a bennszülöttek a találó *narices*¹¹⁴ nevet adták, vagyis a vulkán orrlyukainak hívják őket.

A Tenerife-csúcs legnagyobb magassága háromezer-nyolcszáznyolc méter. Ez a földkerekség legmagasabb tűzhányója.¹¹⁵

A hegy hatalmas méretei sokak képzeletét fölgyújtották. Az első európai utazók a világ legmagasabb hegyének vélték, és úgy sejtették, hogy negyvenöt mérföldre is fölnyúlik. A szigetek őslakói, a *guanchék*, istenségnek tekintették, hódoltak neki, reá esküdtek, és a szöszegőket Guayatának, a kráter mélyén lakozó rossz szellemnek áldozták föl.

¹¹³ Helyesen 3710 m.

¹¹⁴ Las Narices („Az orrok”) a Teide 1798-as kitörésekor jöttek létre.

¹¹⁵ Ha a tengerfenéktől az adott hegy legmagasabb pontjáig mért szintkülönbséget vesszük, a Teide (3710 m) akkor is csak a földkerekség harmadik legmagasabb tűzhányója, a két hawaii vulkán, a Mauna Kea (4205 m) és Mauna Loa (4170 m) után. Ha a tengerszint fölötti magasság a mérvadó, akkor a Kordillerák több csúcsa (Ojos del Salado, 6893 m; Cotopaxi, 5897 m) a Teidénél jóval magasabb.

- Thompson úr helyében én nem is mennék tovább - szólt közbe egy reszelős hang, amelyben mindenki Saunders megnyerő orgánumára ismert.

Megjegyzése fagyos hangulatot teremtett. Robert elhallgatott, Thompson pedig eltekintett tőle, hogy kiselőadása folytatására kérje. Intett, mire Ignacio Dorta jelt adott az indulásra. Nyomában a turisták elindultak Las Cañadas völgykatlanába.

Oldott hangulatban vágtak neki az átkelésnek, hiszen a völgy viszonylag szerény méretei láttán senki sem kételkedett benne, hogy félórán belül a kúp tövébe érnek.

De a félóra eltelt, és látszólag semmivel sem kerültek közelebb céljukhoz. Eleinte olybá tűnt, mintha kezüket kinyújtva akár meg is foghatnák a hegyet. Sőt, továbbra is úgy tűnt - de hiába.

Ráadásul a terep talán a Portillo-szorosénál is rosszabb volt, csupa hepehupa és tátongó hasadék, nem is nőtt meg rajta más, mint néhány elszórt, szálnalmas *retama*¹¹⁶-csomó.

- Engedelmet, professzor úr - fordult egy turista Robert-hoz -, no de mennyi idő kell, hogy átkeljünk ezen az átkozott fennsíkon?

- Úgy három óra elég, uram - felelte Robert.

A turista és közvetlen szomszédai eltűnődtek a válaszon.

- No és miután átkeltünk a fennsíkon, mekkora távolság választ még el a hegycsúcstól?

- Körülbelül ezerötyszáz méter, függőlegesen - szólt tömören Robert.

A kérdező utas most még mélyebb töprengésbe merült, és erős szitkokkal illette az útjukat álló akadályokat.

Nem hallgathatjuk el, hogy a kirándulás már jó ideje nem volt sétalovaglásnak nevezhető. Ilyen magasságban a hideg kezdte csípni a bőrüket, míg a ritkás levegő nem szűrte meg kellőképp a nap égető sugarait. A turisták elől majd megsültek, hátul majd megfagytak, és a kiegyenlítésnek ez a módja nem volt különösebben kedvükre.

Másrészt az, hogy dél felé haladtak, hamarosan még súlyosabb következményekkel fenyegetett. A horzsakő ugyanis a hónál is vakítóbban fehérlik, és oly erősen tükrözi vissza a nap sugarait, hogy azt a legedzettebb szem sem állja. Robert tanácsára Roger el is látta magát egy tucat kék napszemüveggel, így ő és barátai meg tudták óvni szemük épségét. Nem sok társuk volt azonban ilyen elővigyázatos, és hamarosan több utas, miután a hóvakság kezdeti tüneteit észlelte magán, vissza is fordult. Ez azután lassan egyre többeket ejtett gondolkodóba, s mivel bármennyit kutagoltak, mégsem érezték, hogy közelebb jutnának céljukhoz, a turisták túlnyomó többsége - akár mert a hóvakságtól tartott, akár a kimerültsége okán - szép csöndben visszafordult La Orotavába.

Robert szorosan Ignacio Dorta oldalán, a menet élén haladt. Gondolataiba merült, s a völgyön való átkelés teljes három órája alatt egy szó sem hagyta el az ajkát. A háta mögé is csak akkor vetett egy pillantást, amikor a csúcs utolsó előhegyének, a Montaña Blancának a kétezer-négyszáz méter magas ormára értek. Csak ekkor észlelte meglepődve, hogy milyen erősen megfogyatkozott a karavánjuk.

Legfeljebb tizenöt turista követte már csak őket, és ennek arányában csökkent az *arrieirók* száma is. A többiek szétszóródtak, lemaradtak.

¹¹⁶ A pillangósvirágzatúak közé tartozó, sárga virágú kis cserje.

- Kétségkívül az angol karaván az a vegyület - súgta barátja fülébe Roger -, amelynek a legalacsonyabb a bomlási hőmérséklete. Ezt a felsőbb vegytani megfigyelést föl is jegyzem.

- Igaza van! - nevetett Robert. - De azt hiszem, a jelenség már véget ért: nyilván telítődött az oldat.

A későbbi fejlemények mégsem neki adtak igazat.

Most magának a vulkáni kúpnak kellett volna nekivágniuk egy olyan nyaktörő ösvényen, hogy azon ránézésre bajosan vethette meg a lábát akár ló, akár öszvér. Ennek láttán még a legvakmerőbbek is meghátráltak, és kimerültségükre hivatkozva ragaszkodtak hozzá, hogy a lehető legrövidebb úton visszajussanak La Orotavába. Thompson hiába vetette be ígéreteinek teljes fegyvertárát, ezek az utasai már arra sem ügyeltek, hogy legalább nyájas visszautasításban részesítsék.

Hogy juthat eszébe bárkinek is ilyen örült kirándulás? Hogy javasolhat nekik ép ésszel olyasmit, ami csak hivatásos hegymászóknak ajánlatos? Miért nem mindjárt a Mont-Blanc-t másszák meg?

Ilyen és ehhez hasonló szúrós megjegyzések hangzottak el. Hangos bűnbánatot tartottak, amiért három órával azelőtt akár egy pillanatra is hihettek utazásuk végső sikerében. Kigúnyolták önmagukat, hogy Thompson bármely tervét képesek voltak ésszerűnek tekinteni.

Ezekről a kiábrándultakról is le kellett mondaniuk - melljük adták a vezetők egy részét, és a húsz teherhordó lóból tizenötöt. Thompson ezután rögtön megindult fölfelé, mielőtt még az a néhány megmaradt híve is meggondolná magát.

E hívek közt is a leghűségesebb Van Piperboom volt, Rotterdamból. Már két hete nem tágitott az Ügyintéző mellől, mindenhová árnyként követte. Meglehet, így állt rajta bosszút. Thompson hiába idegeskedett, sehogy sem szabadulhatott két lábon járó lelkiismeret-furdalásától. Bárhová indult, Piperboom a sarkában volt; bármit mondott, a hollandus itta a szavait; nem lehetett tőle nyugta, csak éjszaka.

Piperboom ezúttal is a posztján volt. Öszvére lelehelhette volna a Thompson öszvérének farkát.

Bárhogy is szól a régi mondás, amely szerint ló és lovasa nem mindig két külön állat, annyi bizonyos, hogy két fejük van, és megesik, hogy a maga feje után akar menni mind a kettő. Hát még ha nem ló, hanem öszvér a hátas! Így Piperboom hiába akart szorosan vezére nyomában maradni, hogy együtt hágjanak föl a vulkáni kúp csúcsára, ha az öszvérének mások voltak a szándékai. A szegény pára tett ugyan tíz lépést, de a tizenegyedik előtt megmakacsolta magát. Sokallta a terhét a szerencsétlen jószág!

Próbálkoztak erkölcsi érvekkel és testi ráhatással, de mindhiába. A helyi vezetők megragadták a csökönyös kanca zablóját, de annak megmásíthatatlan lehetett az elhatározása, mert nem hagyta rávenni magát az indulásra. Végül meg is elégelte a huzakodást, s rosszállása félreérthetetlen jeléül levetette terhét a földre.

Piperboomnak így nem maradt más választása, mint hogy Ügyintézőjétől megválva ő is idejekorán elinduljon visszafelé. Magányát egy vezető, két *arrieiro* és egy ló volt hivatott enyhíteni, miközben társai folytatták hegymenetüket.

Összesen tizenkilencen maradtak: három vezető, nyolc *arrieiro* a négy megmaradt lóhoz, és nyolc utas, nevezetesen Thompson, aki csak göggyében tartott ki, Robert, Roger de Sorgues, Alice és húga, Jack Lindsay, Saunders és Hamilton. Ami lady Hamiltont és Margaret kisasszonyt illette, ők már régen meg kellett, hogy érkezzenek La Orotavába Tigg oldalán, aki

gálánsan följánlotta, hogy elkíséri őket. Bezzeg ha miss Mary és miss Bess Blockhead ott lehetett volna velük! Ők bizonyosan szívesebben vették volna, ha hálátlan védencük a Pico csúcsáról a kráter mélyébe veti magát, mintsem hogy vetélytársnőjüknek tegye a szépet!

Most, hogy ilyen kurta lett a menetoszlop, Robert-t újból korábbi gondja gyötörte. Látván, hogy Jack Lindsay és sógornője egy lejtőn történetesen egymás mögé kerültek, Robert gyorsabb ütemre nógatta öszvérét, és odatörtetett; a nagy sietségében kissé még meg is lökte Alice-t. Az asszony különben, mintha csak kitalálta volna, hogy milyen szándék mozgatja a *Seamew* tolmácsát, nem haragudott meg rá e szelesség miatt. Nyugodtan maga elé engedte Robert-t, s ezután hű oltalmazója mögött haladt tovább.

Jack Lindsay figyelmét sem kerülte el Robert hadmozdulata, de akárcsak sógornője, ő sem adta tanújelét annak, hogy észrevette. Csupán ajkának apró rángása árulta el, hogy szívében forr a düh, de csak ment tovább a lejtőn, vissza sem fordult, tudván, hogy az ellensége jön mögötte.

Kimerítő út volt ez. A göröngyös, omlós talajon külön fáradságba került minden lépés. Amikor két óra küszködés után, este hatkor a parancsnok megálljt vezényelt, ember és állat alig vonszolta már magát.

Altavistára értek: itt, ahol a hegykúp oldala ráncot vetett, a kénbányászok éjjeli menedékhelye állt. Ebben kellett éjszakázniuk.

Először is nagy örömmel elfogyasztották a pompás és az étkezők létszámának csökkenése miatt bőséges vacsorát, majd éjjeli szállás után néztek. Csípős hideg lett, a hőmérő plusz két-három fokot mutatott. Mindenképp fedél kellett a fejük fölé.

Alice és Dolly azonban, bármilyen edzett utazók voltak is, aligha éjszakázhattak egy fedél alatt a szolfatára¹¹⁷ munkásaival. Talán még a hideg éjbe is inkább kimentek volna, mintsem vállalják e taszító közösködést.

Még szerencse, hogy Robert ezt a kellemetlenséget is előre látta. Leszedette a lovak hátáról a rakományt, és hamarosan már állt is a kényelmes sátor, amelyben egy tábori kályhának és a tűzifakészletnek hála pár perc múlva vidáman ropogott a tűz.

A nap gyorsan lenyugodott. Nyolc órakor előbb a tengerre borult árnyék, majd a sötétség egy gyorsvonat sebességével áterjedt a partra, a környező lejtőkre és hegyekre is. Las Cañadas völgykatlana két percen belül éjbe borult. Csak a láthatatlan mélységből fölmeredő Pico verte még vissza a lenyugvó nap sugarait.

A nap korongja elérte az óceánt, s a láthatáron a habokba merült. A Pico vetette óriási árnyékkéve egy perc alatt a színskála összes elképzelhető árnyalatát magára öltve egészen Gran Canariáig nyújtózott, míg a nap utolsó sugara fényes nyílként fúródott az elsötétült égbe.

Alice és Dolly tüstént a sátrukba húzódtak. A férfiak szemére eközben nem jött álom az élediektől hemzsegő menedékházban - ami egy csöppet sem zavarta vendéglátóikat és hálótársaikat, a kénbányászokat -, de a *retamából* rakott tűz legalább melegen tartotta őket.

Hajnali kettő körül, amikor az utálatos rovarok végre jóllaktak, nagy nehezen elnyomta őket az álom - ám ekkor meg fölhangzott a jel a indulásra. Ha a napkeltét a csúcson akarják köszönteni, egy percet sem veszíthetnek.

Tartozunk az igazságnak annyival, hogy két utas makacsul bedugta a fülét.

¹¹⁷ Kéntartalmú gőzök előtörése, ill. az előtörés helye.

Egyikük, sir George Hamilton baronet mellett fölhozható az a mentő körülmény, hogy nem is tehetett másként. Tudnivaló, hogy ez az akkurátus utas nyomós ok nélkül a legapróbb pontban sem tért el az útitervtől. Ezúttal azonban csakugyan nem állt módjában betartania a programot: hogy is kapaszkodhatna föl a csúcsra, ha a legkisebb mozdulatára is iszonyú fájdalmak gyötrik? Bizony, a hűvös éjszakák megártottak nemes ízületeinek. Ami Gran Canarián még csak előjáték volt, itt, Tenerifén a reuma drámájává teljesedett ki.

A másik parancsmegtagadó számára nem ilyen könnyű mentséget találni. Az ő egészségével nem volt baj, és - ami súlyosbító körülmény - nyomós oka lett volna rá, hogy bátran viselkedjék. Ám milyen érvekkel lehet indulásra bírni egy holtfáradt embert? A halálosan kimerült Thompson csak artikulátlan nyögéssel felelt Ignacio Dorta hívó szavára. Hagyta, hogy maroknyi utasa nélküle induljon tovább - ő, mint tudjuk, eddig a lehetetlentől sem riadt vissza, hogy a kedvükben járjon.

Csak hat hegymászóban maradt hát annyi kitartás, hogy nekivágjon az Altavista menedékhelyét a hegycsúcstól elválasztó ötszázharmincöt méternek. Ez az ötszázharmincöt méter a legnehezebb szakasz, hiszen csakis gyalogszerrel lehet megtenni. A sötét éjszakában, a vezetők fenyőfából készített fáklyái pislá fényében nehezen jutottak előre a méterről méterre meredekebb, omlatag lejtőn. Ráadásul egyre hidegebb lett, s a hőmérő higanyszála hamarosan a fagypontra alá esett. A vakmerő turistáknak az arcukba csapó fagyos széllel is fel kellett venniük a harcot.

Két óra kimerítő kapaszkodás után elérték a Rambletát, ezt a kis fennsíkot, amely a legfelső sziklaorom körkörös alapját képezi. Innentől még százötven méter volt hátra.

Rögtön kiderült, hogy legalábbis Saunders nem fogja megtenni ezt a százötven métert. Mihelyt a Rambletára értek, ő elterült a földön, és hiába noszogatták a vezetők, egy tagját sem mozdította. A nagy, életerős test letaglózva hevert. Saunders ólomsápadtan zihált, nagy tüdejébe nem jutott elég levegő. Ignacio Dorta megnyugtatta az utastársakat:

- Ez csak hegyibetegség - mondta. - Az úr mindjárt jobban lesz, mihelyt lekerül innen.

Miután egy vezető a beteg mellett maradt, a túlélési próba öt megmaradt résztvevője némi-képp megnyugodva folytatta a fordultatos hegymászást. Ám az út legutolsó szakasza egyben a legkimerítőbb is. Ezen a negyvenöt fokos lejtőn minden egyes lépés előtanulmányokat igényel, s csak nagy türelemmel, végtelen kitartással lehet fölfelé araszolni. Az előrejutás olyan erőfeszítésbe kerül, amelyre a ritkuló levegőn kevesen képesek.

Még a táv egyharmadáig sem értek, amikor Jack is föladta a harcot. Torkát hányinger szorongatta, közel érezte magát az ájuláshoz; végül, akár egy zsák, az ösvényre zuhant. Előtte haladó társai észre sem vették elbukását, egy pillanatra sem torpantak meg, csupán a leghátsó vezető maradt hátra a harcképtelenné vált turista mellett.

Ötven méterrel följebb Dolly került sorra: Roger huncut mosollyal rögtön pihenőre intette, miközben derűsen pillantott Alice és Robert után, akik Ignacio Dorta vezetésével végre a hegy legmagasabb pontjára értek.

Éjjel volt még. A sötétben mégis fölsejlett annyi kósza fény, hogy legalább nagyjából látták, hová lépnek.

Alice és Robert, miután vezetőjük rögvést félrevonult, behúzódtak egy sziklamélyedésbe. Az addig fagyos levegő váratlanul egészen megenyhült.

A pitymallat erősödő fényében hamar fölismerték, hogy éppen a vulkán kráterében találtak menedéket: a tűzhányó torka negyven méter mélyen tátongott a lábuk előtt. Mindenfelé fumarolák törtek elő; a szivacsos, égetően forró talajt át- meg átlugगतó mélyedésekből kenes gőzök csaptak föl.

A kráter pereme hihetetlenül éles határvonalat alkot. A peremen túl a halál az úr, ott sem állat, sem növény nem él meg. A hegy csúcsán azonban a vulkán éltető melegében újjászületik az élet.

Alice és Robert fölegyenesedtek, egymástól három lépésre csodálták a láthatáron kigyúló hajnalt. Szinte vallásos érzület fogta el őket, míg szemüket és lelküket betöltötte a kibontakozó káprázatos látvány.

Legyek és méhek zúgtak fel körülöttük, s a Pico gyorsröptű pintyféléi sebes szárnycsapásokkal cikáztak föl a levegőbe. Robert lába előtt fázós ibolya takarózott széles, bolyhos leveleibe. Lehajolt, letépte ezt a nem mindennapi virágot, amely olyan magasságban is kinyílik, ahol a növényvilág más képviselői már nem élnek meg, és átnyújtotta az ibolyát társnőjének, aki csöndben ruhaderekára tűzte azt...

Egyszer csak fölragyogott a nap. Akár egy fehéren izzó fémgömb, a nap lángoló golyóbisként, sugarak nélkül hágott föl a horizontra. Először a hegy csúcsa tündöklött fel a fényében, majd az árnyék ugyanolyan sebesen húzódott vissza, ahogy az előző este mindenre ráterült. Föltűnt Altavista, majd föltárult Las Cañadas völgykatlana. Végül egy csapásra, mintha fátyol szakadt volna föl, az irdatlan tenger is fölragyogott az égbolt végtelen kékje alatt.

A tenger tükrére meglepően szabályos kúpot rajzolt a hegy árnyéka, amelynek csúcsa nyugaton Gomera szigetét nyaldosta. Távolabbra, délen százötven kilométeres távolságban is tisztán látszott El Hierro és La Palma szigete.¹¹⁸ Keletre Gran Canaria magaslott a hajnali ragyogásban. Tűparti fővárosa, Las Palmas, nem látszott ide, jól kiveheték viszont La Isleta félszigetét és La Luz kikötőjét, ahol három nappal ezelőtt a *Seamew* kikötött.

A Teide lábánál Tenerife szigete térképként hevert előttük. A hajnal ferdén beeső fénye éles körvonallal rajzolta ki a terep egyenetlenségeit. Mindenütt merész csúcsok domborodtak, vad *barrancók* és kies völgyek váltakoztak, s a völgyek mélyén éppen ekkor kezdtek ébredezni a falvak és tanyák.

- Milyen szép! - sóhajtott föl Alice, miután hosszan elnézte e látványt.

- Milyen szép! - visszhangozta Robert.

E néhány szótól megtört körülöttük a véghetetlen csönd, elillant a varázs. Egyszerre fordultak egymás felé. Alice csak ekkor vette észre, hogy Dolly nincs velük.

- Hol van a húgom? - kérdezte, mint aki mély álomból ébred.

- Miss Dolly kissé rosszul érzi magát - felelte Robert -, ezért hátramaradt de Sorgues úrral. Ha kívánja, fölajánlom nekik segítségemet.

Robert lépett egyet, indult volna, de Alice egy intéssel megállította.

- Nem, maradjon csak.

Majd egy perc hallgatás után így folytatta:

¹¹⁸ El Hierro csakugyan Tenerifétől délre, La Palma azonban kb. 100 km-re nyugat-északnyugatra fekszik.

- Örülök, hogy négyszemközt beszélhetünk. - Hangjában tőle, a karakán asszonytól szokatlan habozás csengett. - Beszélnem kell magával... vagyis köszönetet kell mondanom.

- Nekem, hölgyem? - kiáltott föl Robert.

- Igen - bólintott Alice. - Észrevettem, milyen tapintatosan igyekszik a védelmemre lenni Madeira óta, és azt is jól tudom, hogy miért teszi. Higgye el, nagyra értékelem a védelmét, de egyúttal szeretném megnyugtatni. Nekem is van adu a kezemben: pontosan tudom, hogy mi történt Madeirán.

Robert válaszolt volna, de Alice megelőzte.

- Kérem, ne is feleljen. Amit el kellett mondanom, elmondtam, de most már ne időzzünk tovább ennél a kínos témánál. Ez a gyalázat a kettőnk közös titka, és tudom, hogy maga hűségesen megőrzi a titkot.

Rövid csönd után halkán így folytatta:

- Mi sem természetesebb, mint hogy el akartam oszlatni baráti aggodalmát. Végül is némi elszámolással tartozom magának az életemért, nem igaz?

Robert hevesen nemet intett.

- Semmibe veszi hát a barátságunkat? - kérdezte Alice egy félmosollyal.

- Tiszavirág-életű barátság ez - szólt mélabúsan Robert. - Már csak néhány nap, és hajónk ismét a Temzén horgonyoz; onnantól mindkettőnk ismét a maga útját járja.

- Ez igaz - mondta megindultan Alice -, de ha el is válnának útjaink, az emlékek velünk maradnak.

- Gyorsan az idő ködébe vesznek majd azok is!

Alice a láthatárt fürkészte, s nem válaszolt a keserű kifakadásra.

- Ha szavai a valódi érzéseit tükrözik - mondta végül -, akkor igen kegyetlenül bánhatott magával az élet. Egyedül volna hát a világon, hogy ennyire nem bízik az emberiségben? Rokonai nincsenek?

Robert megrázta a fejét.

- Hát barátai?

- Azok voltak valamikor - felelte fanyarul Robert.

- Ma már talán nincsenek? - vetette ellen Alice. - Tényleg annyira vak volna, hogy de Sorgues úrtól, húgomtól és éntőlem megtagadja ezt a címet?

- Öntől? - kiáltott föl tompán Robert.

- Annyi bizonyos - folytatta Alice ügyet sem vetve a közbevetésre -, hogy semmivel sem bátorítja azt, aki a barátságát kínálja magának. Néha már azon töröm a fejem, mit vétettem maga ellen.

- Ön éellenem? - döbbsent meg Robert.

- Nem tudhatom - felelte Alice. - De jól látom, hogy az imént említett esemény óta kerül minket. Húgomat és jómagam ez nagyon meglep, míg de Sorgues úr nyíltan hibáztatja magát az, úgymond, megmagyarázhatatlan viselkedéséért. Talán akaratlanul megsértettük valamivel?

- Dehogy, asszonyom! - tiltakozott zavartan Robert.

- Akkor semmit sem értek az egészből.

- Mert nincs is mit megérteni - vágta rá Robert. - Akármit is gondol, én ugyanaz maradtam, aki voltam. A múltam és a jelenem közötti egyetlen különbség abban áll, hogy egy véletlen körülmény fölhívta rám a figyelmét, amire a *Seamew* szerény tolmácsaként nem pályázhattam volna.

- Maga számomra nem a *Seamew* tolmácsa - pirult el kissé Alice. - A magyarázata nem állja meg a helyét, és ez a szőrszálhasogatás nem méltó sem magához, sem hozzám. Elismeri, hogy szándékosan kerül engem, a húgomat, sőt de Sorgues urat is?

- Elismerem - szólt Robert.

- Akkor megismétlem a kérdést: miért kerül bennünket?

Robert zaklatott agyában egymást kergették a gondolatok.

Mégis sikerült nyugalmat erőltetnie magára, és csupán ennyit mondott:

- Azért, mert a kettőnk eltérő helyzete ilyen magatartást, ezt a tartózkodó viselkedést parancsolja rám. Hisz figyelmen kívül hagyhatom-e, hogy milyen eltérő okból tartózkodunk a hajón, s hogy micsoda távolság választ el minket egymástól?

- Ez nem indok - vágta rá türelmetlenül Alice -, hisz mind a hárman szívesen eltekintünk a távolságtól, amelyről beszél.

- Én viszont mégsem feledkezhetem meg róla - jelentette ki a hajthatatlan Robert -, és nem tehetem meg, hogy a hála nagylelkű érzésével visszaélve bármi félreérthető szabadosságot engedjek meg magamnak.

Alice elpirult, és hevesen kezdett verni a szíve. Tudta, hogy ingoványos talajra merészkedik, de valami ellenállhatatlan erő mégis arra készítette, hogy a végére járjon ennek az egyre kockázatosabbá váló beszélgetésnek.

- Nem egészen értem, mire céloz, uram - mondta büszkén -, és nem tudom, kinek a félreértésétől tart.

- Talán egyedül az önétől, asszonyom...! - szakadt ki Robert-ból.

- Az enyémtől?

- Igen, az önétől, asszonyom. A mi életvitelünk a *Seamew*-n kívül is túlságosan eltérő, semhogy egymás társaságában ne vonnánk magunkra az emberek gyanúját. Mit gondolnának rólam, s mit gondolna ön, ha csak okot adnék a gyanúra, hogy én önt... én önt...

Robert csöndet parancsolt magára, és végső erőfeszítéssel magába fojtotta a jóvátehetetlen szót, amelyről föltette, hogy soha nem ejti ki a száján. De talán már el is késett; talán Lindsayné ennyiből is megértette a szíve titkát.

Ha csakugyan így is volt, s Alice valóban rájött, milyen szó volt Robert nyelve hegyén, meg kell hagyni, hogy nem ijedt meg tőle. Ha már egyszer a férfi ilyen egyértelmű helyzetbe hozta, akkor inkább szembenézett vele, és nem próbált gyermekes kibúvókat keresni. Bátran farkasszemet nézett Robert-ral.

- Nos...? - szólt. - Fejezze be a mondatát.

Robert-nak mintha kifutott volna a lába alól a talaj. Kezdett megfélemedezni minden elhatározásáról, már-már föladta a harcot érzései ellen. Még egy perc, és csordultig telt szívéből kibukik nagy titka...

Ekkor tíz lépésre egy kő gurult el mellettük, s a ritkás légből heves köhögés hangzott föl. Már is Roger tűnt föl, a botladozó Dollyt támogatta. Mögöttük Ignacio Dorta: ő ment le a párért, hogy mégiscsak följuttassa őket a csúcsra.

Roger egy szempillantással fölmérte barátai zavarát: sejtette, miféle jelenet játszódott le közöttük, de úgy tett, mintha semmit sem látott volna. Azért nagyokat somolygott a bajuszába, majd készségesen mutogatni kezdte Dollynak a lábai előtt elterülő panoráma részleteit.

6. EGY KAPÓRA JÖTT BALESET

Május 11-én¹¹⁹ délelőtt tíz órakor a *Seamew* elhagyta La Orotava kikötőjét. A program szerint ugyan 7-én reggel hat órakor kellett volna fölszedniük a horgonyt, de Thompson úgy ítélte, hogy négynapos késésükhöz nyugodtan hozzácsaphat még négy órát. A dolognak amúgy sem volt nagy jelentősége, hiszen hajójuk hazafelé indult, így az utasok kedvükre megnyújthatták a jótévő reggeli pihenést.

Mint látjuk, Thompson újból nyájas módszerekhez folyamodott. Most, hogy a hajócsavar minden fordulatával közelebb kerültek a Temze partjához, az állt érdekében, hogy körüludvarolja utasait, akik közül többen is hadilábon állt. Egy hétnapos tengeri úton némi ügyességgel sok mindent el lehet érni, sok eltévedt bárányt vissza lehet terelni a karámba. Mit is érne el vele, ha zordon képet vág? A *Seamew* már egy kikötőben sem áll meg, a fedélzeten pedig nem bukkanhat fel újabb ellenség.

Az utasok nagyra értékelték ügyintézőjük figyelmisségét. Aznap mindenki soká heverészett az ágyában. Amikor a *Seamew* felszedte a horgonyt, még egy lélek sem jött elő a kabinjából.

De Thompson figyelmissége ezzel még nem merült ki. Utasítására a kapitány úgy készült, hogy megkerülik a szigeteket: mielőtt Anglia felé vennének irányt, előbb még kellemes sétahajózás gyanánt áthaladnak Tenerife és La Gomera között, majd megkerülik El Hierro szigetét. Ezután La Palma felé fordulnak - igaz, e sziget közelébe már csak éjszaka érnek. De ki törődne ilyen kicsiséggel? Azt mégsem várhatják el Thompsontól, hogy a kedvükért lelassítsa a nap járását. Az utasok így tehát sort kerítenek a Kanári-szigetek mindegyikére, és reggelre kelve annál nagyobb örömmel látják majd meg a nyílt tengert.

A javított és bővített program szerint a *Seamew* előírásos, tizenkét csomós sebességével haladt Tenerife nyugati partja mentén, amikor felhangzott az ebédre szólító harang.

Igen gyér közönség verődött össze. Az utasok többségét a fáradtság vagy valami más ok a fülkéjében marasztalta.

Pedig a Picóról könnyebb és gyorsabb volt a lejutás, mint amilyen a megmászása volt. Csupán a legmagasabb orom meghódítóinak kellett néhány nehézséggel megküzdeniük, hiszen Altavistáig jóformán csak csúszkálhattak a lejtős hegyoldalon. Onnan viszont már öszvérháton kellett végigmenniük a kanyargós ösvényen, amelyen veszélyesebb volt leereszkedni, mint amilyen nehéz a felkapaszkodás volt. Las Cañadas völgykatlanától kezdve a visszaút már semmiben sem különbözött az odaúttól, s este hétre a nyolc rettenthetetlen túrázó épen és egészségesen tért vissza a *Seamew* fedélzetére.

Érthető, hogy ennek a nyolc turistának még ki kellett pihennie magát, a többiek azonban addigra már két teljes éjszakát is átaludhattak.

Két napja Pip kapitány végignézte, hogyan térnek meg utasai szép sorban a hajóra. Délelőtt jöttek meg az első fecskék, és egymás után futottak be a többiek is. Utolsónak Piperboom érkezett, este hétkor, de neki sem esett baja, csak a gyomrában tátongó űr kínozza.

A kiszámíthatatlan utasok közül mégis sokan hiányoztak, nyilván azért, mert a fáradtság sosem a teljesítménnyel, mindig az erőkifejtéssel áll arányban. Mindenkinek megvolt a maga baja: az egyiket az izomláz vette elő, a másikat a Las Cañadas fehér sztyeppjén szerzett hóvakság gyötörte, a harmadik meghűlt a jeges hegyi szélben.

¹¹⁹ Helyesen: június 11-én.

Komolyabban azért egyikük sem betegedett meg, hiszen egy órán belül a maródiak is előszállingóztak, épp akkor, amikor a *Seamew* Tenerife szigetének nyugati csúcsát, a Teno-fokot kerülte meg.

Kis távolságra már láthatták is La Gomera szigetét. A *Seamew* gyorsan a közelébe ért, s attól kezdve három mérföld távolságra követte a sziget partvonalát.

Két óra körül La Gomera fővárosa, San Sebastián mellett haladtak el: ez a jelentéktelen városka a történelemkönyvekből mégis ismerős, hiszen e kikötőben állt meg utoljára Kolumbusz Kristóf, mielőtt 1492. szeptember 7-én végleg nekivágott az ismeretlennek. A halhatatlan utazó harmincnégy nappal később fedezte fel Amerikát.¹²⁰

Párat fordult a hajócsavar, s ezúttal El Hierro szigete bukkant fel. El Hierrot huszonkét mérföld választja el La Gomerától, s a *Seamew* két óra alatt tette meg ezt a távolságot.

Fél öt volt, amikor a szigetcsoport e legdélibb tagjának partjaihoz értek. Az északi szélesség 28° 30'-én és a nyugati hosszúság 20°-án¹²¹ található szigetnek kereskedelmi jelentősége nincsen, és ismertségét egyetlen földrajzi érdekességnek köszönheti: hosszú ideig az El Hierro-sziget délköre szolgált kiinduló meridiánként, vagyis a földkerekség bármely pontjának hosszúsági fokát az határozta meg, hogy keleti vagy nyugati irányban milyen messze volt az El Hierro-szigettől.¹²²

A *Seamew* utasainak szerencséjére a sziget e sajátosságán kívül látnivalókat is tartogat az utazóknak. El Hierro festői komorsága igazolta Thompson választását, hogy éppen ezt a kitérőt szabta meg hajójuknak. A szigetcsoportnak ez az előretolt őrszeme nem tör olyan magasba, mint Tenerife, Palma vagy akár Gran Canaria csúcsai, de a tengerről nézve még ezeknél is zordonabb látványt nyújt. A sziget jóformán megközelíthetetlen, mert minden oldalról irdatlan sziklafal övezi, amely ezer méter magasba emelkedik a habokból. Az érc-kemény falat sehol nem töri meg egyetlen öblöcske, egyetlen nyílás sem.

A szigetlakók, mivel partközelségben nincs maradásuk, túlnyomórészt a sziget belsejében telepedtek meg. A világtól szinte elzártan élnek, mert alig akad hajó, amely dacolni merne a sziget körüli temérdek szirttel, az erős áramlatokkal és a veszélyes szelekkel, melyek mind pokollá teszik a tengerész életét ezen a tájon.

¹²⁰ Kolumbusz azért állt meg La Gomerán, mert három hajója közül a Niñával gondjai támadtak, és remélte, hogy ott más hajóra cserélheti. Ez nem sikerült (a Niñát kellett megjavíttatni), de Kolumbusz szept. 3-tól 6-ig a volt udvarhölgy, Beatriz de Bobadilla (1462-1501) vendégeként a szigeten maradt. (A hölgyet a Ferdinánd királyhoz fűződő viszonya miatt házасították ki a spanyol birodalom e távoli szögletébe.) Kolumbusz matróza, Rodrigo Sánchez de Triana, okt. 11-ről 12-re virradóra pillantott meg először amerikai földet, a ma a Bahamákhöz tartozó Guanahaní- (ma Watling-) szigetet, amelyet San Salvadornak („Szent Megváltó”) nevezett el.

¹²¹ Helyesen: a nyugati hosszúság 17° 40'-án, de nem véletlen tévedésről van szó: ld. 122. jegyzet.

¹²² Elsőként az egyiptomi földrajztudós, Klaudiosz Ptolemaiosz (kb. i.sz. 90-170) húzta meg *Geográfia* c. művében a kiinduló délkört az El Hierro-szigetnél, az akkor ismert világ nyugati végpontjánál, amelyet ma Orchilla-foknak hívnak. 1634-ben egy Richelieu bíboros által Párizsba egybehívott nemzetközi földrajztudós- és matematikuskonferencia is ezt a hagyományt szentesítette, ám 1720-ban egy francia térképész, Guillaume Delisle javaslatára El Hierro délkörét (Párizstól számítva) a nyugati hosszúság 20. fokává minősítették át. Verne a *Nemo kapitány* 14. fejezetében külön kitér a délkör-problémára. A greenwich-i kezdő délkör csak 1750-ben tűnt fel angol tengeri térképeken, és használata csupán 1911 óta hivatalos.

Egy gőzhajónak persze nem kell törődnie sem a szelekkel, sem az áramlatokkal. A *Seamew* zavartalanul követhette a kietlen partot, amelynek vad fenségét e három óra alatt egyetlen ház, egyetlen fa sem derítette föl.

Északkeletről, La Gomera szigete mögül a ködbe vesző Tenerife-csúcs köszönt vissza annak a maréknyi utasnak, akiknek a minap sikerült meghódítaniuk. Fél hétkor azután, amikor a *Seamew* megkerülte a Restinga-fokot, utoljára tekinthettek vissza e tüneményes hegycsúcsra: ha letűnik a fok mögé, már nem látják többé. A kapitány közben fokozatosan észak felé fordította a hajót: visszavonhatatlanul rátértek a hazafelé vivő útra.

Hét órakor mindenki megjelent a vacsoránál: Thompson szokás szerint az asztalfőn ült, a kapitány vele szemben, az utasok mind a maguk törzshelyén. A tenger nyugodt volt, a vacsora tisztességes, nem hiányzott semmi, hogy ez az estebéd avassa fel a kibékülés korszakát. Az étkezés mégis súlyos csöndben, nyomott hangulatban kezdődött.

Különösen Alice és Robert között volt szinte tapintható a feszültség. A Teide-csúcson oly sokat s mégis oly keveset mondtak el egymásnak, hogy most egyikük sem merte felvenni a félbeszakadt beszélgetés fonalát. Az immár végleg szabadságolt Robert nem találhatott ürügyet az eltűnésre, mégis makacsul hallgatott egész délután, míg Alice magányosan merengett. Roger a szeme sarkából figyelte őket: kellemetlenül lepte meg, hogy furfangjai csak ennyi eredménnyel jártak.

„Szép kis szerelmesek!” - gondolta csúfondárosan.

Pedig milyen szembeötlő volt a zavaruk, amikor Dolly meg ő utolérték őket a Pico csúcsán! Roger ebben bizonyosan nem tévedett. De világosan látta a pár mostani meghátrálását is, és bosszúsan állapította meg, hogy nem lett volna szabad olyan korán megzavarnia meghitt együttlétüket.

Bár a többi turistának ilyen oka nem lehetett, rájuk is átragadt ez a feszélyezettség. A hajón nyomott kedély uralkodott el.

Az senkit nem lepett meg, hogy Jack Lindsay is komoran mered maga elé, hisz neki ez volt a szokásos lelkiállapota. Félrevonulva, dühtől fuldokolva idézte föl magában az előző napi eseményeket. Mi történt azután, hogy félúton földadni kényszerült a harcot, mikor pedig még hajtotta volna előre a gyűlölet? Nem volt nehéz kitalálnia, de ő nemcsak sejteni, hanem látni és tudni akart.

Dührohamok törtek rá. Ó, bárcsak egy fejszeapással léket üthetne ezen az átkozott hajón! Örömet lökné társait a habokba, s utánuk ugranék maga is, feltéve, hogy egyúttal elveszejtheti sógornőjét és annak gyűlöletes megmentőjét is!

Jack rosszkedvére tehát könnyű volt magyarázatot adni, de miért eresztették búnak a fejüket a többiek is? Miért nem verődtek össze délután kis csoportokban a fedélzeten, úgy, mint utazásuk legelején? Miért hallgatott ki-ki félrehúzódva ahelyett, hogy megosztotta volna benyomásait a többiekkel a zordon El Hierro-szigetről?

Azért, mert mindnyájan kifogytak abból, ami a legfontosabb, s ami szükség esetén minden mást pótolni tud: a reménységből. Eddig a jövő kedvéért mindig elviselték a jelent. Egy sikeres kirándulás, egy kényelmes szálloda, egy kellemes gyaloglás eddig mindig kárpótolhatta őket egy elrontott kirándulásért, egy botrányos szállodáért, egy kimerítő gyaloglásért. De mára a könyv utolsó lapjára értek, utazásuk a végéhez közeledett, és nem számíthattak több meglepetésre. Ezért idézték föl magukban az őket ért összes kellemetlenséget, s ezért hallgattak oly mélyen, a legutóbbi csalódásuktól végképp kiábrándulva: szégyelltek egymás előtt, hogy hagyták magukat felültetni.

Saunders mélységesen élvezte a hosszas csöndet. Érezte a bujkáló feszültséget, tudta, hogy a kisülés elkerülhetetlen. Csak a kedvező alkalomra várt, hogy előidézzé. A sors úgy hozta, hogy nem kellett soká várnia.

Már több rosszindulatú, ám visszhangtalan élccel próbálkozott, amikor fürkész szeme rátévedt két rendszerint foglalt, ám most üres székre.

„Lám csak, két értelmes utas búcsú nélkül hagyott ott minket Las Palmasban” - gondolta először, de a behatóbb vizsgálódás meggyőzte tévedéséről. A két üres hely a nászutaspáré volt, akik szokásukhoz híven Santa Cruzban is tüstént partra szálltak a kikötés után.

Saunders mindjárt közhírré is tette fölfedezését, és megkérdezte, tud-e valaki a távollévókról. Senki nem látta őket.

- Talán rosszul érzik magukat - vetette föl Thompson.

- Már miért éreznék magukat rosszul? - vágott vissza harapósan Saunders. - Hisz nem tartottak magával tegnap reggel.

- No de akkor maga szerint hol vannak? - replikázott szelíden Thompson.

- Honnan tudnám? - kérdezett vissza Saunders. - Gondolom, Tenerifében felejtette őket.

Saunders amúgy mellékesen jegyezte meg mindezt. Thompson csak a vállát vonogatta.

- Hogyan felejthették volna el őket? Talán nem ismerik az útitervet?

Erre már fölfortyant a baronet is.

- Szép kis útiterv az olyan - húzta föl az orrát -, amelyik szerint nem június 7-én, hanem 4-én indulunk, mégpedig nem La Orotavából, hanem Santa Cruzból. S maga erre az útitervre alapozna!

- Bizonyára kaptak tájékoztatást a programmódosításokról - felelte Thompson. - Amúgy pedig mi sem könnyebb, mint bekopogni a fülkékükbe.

Két perc múlva Roastbeaf úr azzal jött vissza, hogy a kabin üres. A nászutaspárnak vitathatatlanul nyoma veszett.

Thompsonnak megszokott magabiztossága odalett, enyhén el is sápadt: ennek már a fele se tréfa! Legombolni az utasokról a részvételi díjat, azután útközben szépen faképnél hagyni őket: eredeti ötlet, az angol bíróságok is értékelik majd!

- Csak egy dolgot tehetünk - mondta percnyi töprengés után. - Ha nincs ellenükre, visszatérünk Santa Cruz de Tenerifébe. Hála az iménti kitérőnknek, Santa Cruz amúgy is szinte útba esik, s így már holnap reggel...

Az általános fölzúdulás torkára forrasztotta a szót. Minden utas összevissza beszélt. Hogy egyetlen éjszakával, egyetlen órával is tovább utazzanak az Általános Ügyintéző társaságában? Arról szó sem lehet. A szikra lángra lobbant, kitört a vihar. Saunders tett róla, hogy a ménkü is lecsapjon.

Mindenkit túlkiabálva, rozsdás dugattyúként rángatta-csikorgatta tagjait:

- Még hogy kikössünk? - rikácsolt. - A nemjóját! Nem mi tehetünk róla, hogy maga úgy potyogtatja az utasait, mint más a zsebkendőjét! Rendezze csak külön a dolgát amazokkal, mi erre nem érünk rá! Ítéletnapig is bolyonghatnánk, ha mindennek utána kéne járnunk, amiről maga a Kanári- és Azori-szigeteken meg Madeirán megfélekezett: például az ígéreteiről! De Londonban majd leltárt csinálunk! - fejezte be dörgő hangon, noteszével vagdalkozva.

Thompson felállt az asztal mellől.

- Nem tűrhetem, uram, hogy ilyen hangon beszél velem - próbált önérzetes maradni. - Vegye tudomásul, hogy én itt berekesztem a vitát, és visszavonulok.

Az ilyesfajta sértések valójában leperegtek Thompsonról. Az ő vastag bőre meg sem érezte az ilyen szurkapiszkát. Mégis bosszantotta, hogy épp akkor kerül sor szóváltásra, amikor úgy kellene neki a békesség, mint egy falat kenyér. Térjen csak vissza a nyugalom, s akkor ő majd tovább építi és néhány utas-visszaédesgető vacsorával meg is koronázza békeművét.

Alábecsülte az ellenségét. Hiába menekült Thompson a viharfedélzetre, Saunders a sarkában volt, s mögötte jöttek az utasok is mind egy szálig, ki dühében, ki meg csak a multság kedvéért, mint Roger és a két amerikai hölgy - ám meg kell jegyeznünk, hogy ha Saunders szónoklatának a betűjével nem is, de a szellemével minden utas egyetértett.

- Bizony, uram! - folytatta Saunders. Sarokba szorította a szerencsétlen Általános Ügyintézőt, és noteszával az orra alatt hadonászott. - Londonban majd leltárt csinálunk, sorra vesszük beváltatlan ígéreteit, és meghallgatjuk, hogyan vélekedik a bíróság a maga kiváló tréfáiról. Kiállítom a számlámat: be fogom bizonyítani, hogy maga összesen huszonhét font sterlinggel, kilenc shillinggel és öt pennyvel (hatszáznyolcvanhat frankkal és nyolcvan centime-mal) rövidített meg, tudniillik ezt az összeget kényszerültem a maga szélhámossága miatt a jegyem árán fölül a saját zsebemből kifizetni! És be fogok számolni Lindsayné asszony balesetéről, a São Miguel-i lavináról, a hortai ebédéről, Hamilton úr reumájáról, Blockhead úr lumbágójáról...

- Már engedelmet, uram! - szólt közbe elhaló hangon Blockhead.

- ...a piszkos fogadóról, az összes kirándulásról, mindegyik kiválóan szervezett túráról, beleértve a legutóbbit, a Tenerife-csúcs esztelen megmászását is, ahonnan a legtöbb utasa betegen tért meg, de még a legkitartóbbaknak sem jutott más, csak egy marék bolha!

- Bravó, bravó! - éljenzett a hallgatóság a bosszú örömétől elcsukló hangon.

- Úgy bizony, uram - folytatta a lendületbe jött Saunders -, pontosan így fogok eljárni. De jobb, ha máris kerek pereg kimondom az igazságot: maga kizsebelt minket, uram!

A jelenet kezdett elfajulni. Eltökélt ellenfelének kemény szavai megértették Thompsonnal, hogy ezt már nem hagyhatja szó nélkül. Nem is hagyta.

- No de uram, ez már mégiscsak több a soknál. Ha, mint állítja, bírósághoz kíván fordulni, akkor várja meg nyugodtan az ítéletét, és kíméljen meg ettől a kutyakomédiától. Az indulástól fogva senki mással sem volt gond, csak magával. Ha maga nincs itt, most mindenki roppant elégedett. Mi a baja velem? Nem is ismerem magát, Saunders úr!

- De még mennyire, hogy ismer! - vágott vissza Saunders.

- Ismerem?

- Ismer bizony.

A kibékíthetetlen utas lecövekelt az Általános Ügyvezető előtt.

- Nekem nem Saunders a nevem - közölte.

- Micsoda? - meredt Thompson döbbenten az ellenfelére.

- Uram, engem Bakernek hívnak! - kiáltotta az, és az égnek vetette csápszerű karjait.

- Bakernek?

- Úgy van, uram, Baker vagyok, egy utazási iroda igazgatója, amelynek hála istennek semmi köze nincs a magáéhoz!

Az ilyen váratlan fordulatra mondják: *deus ex machina*¹²³. Az utasok meglepetten fölkiáltottak, majd csöndben Bakerre néztek, aki kihívó tartásban várta, milyen hatása lesz bejelentésének.

Láthatóan azzal számolt, hogy végső csapást mér Thompsonra, de az éppen hogy föllélegzett a bejelentéstől.

- Szóval maga Baker! - szólt csúfondárosan. - Most már minden világos! És én még képes voltam odafigyelni a szüntelen lamentálására! De hiszen ez nem más, mint a konkurencia otromba mesterkedése!

Thompson megvetően legyintett. De nem legyintgethetett soká, mert Baker - akit ettől kezdve a valódi nevén fogunk nevezni - olyan rémisztő képet vágott, hogy a hamari Ügyintéző sarjadozó jókedve csírájában fagyott el.

- Ezen a hajón - szólt ridegen Baker - én épp olyan utas vagyok, mint bárki más, és ugyanúgy állíthatom, hogy megloptak, mint bárki más.

- No de mit művel itt egyáltalán? - nyögött föl keservesen Thompson. - Ki kényszerítette, hogy ide jöjjön?

- Noná - szólt Baker -, gondolja, majd ölbe tett kézzel nézem, hogyan tesz tönkre? Hogy mit művelek itt? Jól kinyitom a szemem! Semmi nem marad rejtve előttem. Most már tudom, mi rejlik a magafajta tréfamesterek észbontó árendedményei mögött. Ezenkívül jó szórakozásra is számítok. Nyilván ismeri annak az angolnak a történetét, aki mindenhová követett egy állatszeliót, remélve, hogy egy szép napon majd csak felfalják az állatai. Nos, én is pontosan így teszek.

Thompson elfintorodott.

- Egy dologban mégis különbözöm az angoltól: én szívesen meg is kóstolnám a szeliót! És tudja-e, hogy ha nem fékezném magam, akkor most maga kóstolná meg az öklömet?

Hangos üdvözlő köszöntötte a két bajvívót. Baker a bátorító éljenzésre szabályos öklölvívó-alapállásba helyezkedett, majd egyet lépett előre.

Thompson a maga részéről szívesebben lépett volna inkább hátra. De hogyan is törhette volna át a körükön fonódó embergyűrűt?

- Uraim! Uraim!... - kérlelte őket mindhiába.

Baker pedig csak jött előre, már csupán idő kérdése volt, hogy szavát tettere váltsa...

Ebben a pillanatban a hajó hevesen megrázkódott, és a gőzgépből fülsiketítő sípolás tört az égre.

Mindenki megmerevedett a döbbenettől, beleértve a hadviselő feleket is. A sípolásba most segélykiáltások keveredtek. A gépház tető alól és a szellőzőnyílásokból sűrű gőz tört elő. A hajócsavar leállt.

Mi történt?

¹²³ „Isten a gépből” (latin): drámai fordulat. A görög tragédiákban a bonyodalmat sokszor színpadi gépezetek segítségével megjelenített istenek oldották meg.

Elsőnek Pip kapitány indult rohanvást oda, ahol a veszély fenyegetett. Épp rálépett volna a gépházba vivő vaslétrára, amikor egy fűtő ugrott ki a fedélzetre, és kiáltozva elrohant. Követte egy második, majd egy harmadik is - végül minden fűtő épségben előkerült.

Azaz mégsem: egy fűtő még hiányzott. Végül fölbukkant az is, Bishop úr támogatta, azaz szinte a karjában hozta. Ez az ember iszonyúan jajgatott: súlyos baleset érte, több helyen összeégett a teste.

Bishop úr lefektette a férfit a fedélzetre, minél messzebb a továbbra is zúgva feltörő gőzsugártól, majd fölegyenesedett. Most látták csak, hogy az ő melle és arca is súlyosan megégett. Ő azonban ügyet sem vetett erre, és máris figyelmesen várta a kapitány kérdéseit.

- Mi történt, uram? - kérdezte emez higgadtan.

- Baleset. Megmondtam, parancsnok úr, hogy kuttyából nem lesz szalonna. A kazán megrepedt, szerencsére a tövénél, és kialudt a tűz.

- Ki lehet javítani a hibát?

- Nem, uram.

- Rendben, uram - szólt Pip kapitány, s míg az utasok Flisship irányításával a két sérültnek nyújtottak elsősegélyt, ő fölment a parancsnoki hídra, és szokásos hangján elrendelte:

- Főtörzsvitorlát bonts! Külső másodorrvitorlát bonts! Mindent lebontani!

Miután még egy pillantást vetett Bishopra és a sebesült fűtőre, akiket ajultan vittek le egy fülkébe, Tatárbochoz fordult, aki semmilyen rendkívüli esemény kedvéért el nem hagyta volna a szolgálati helyét.

A kapitány tehát Tatárbocra tekintett, Tatárboc pedig a kapitányra. E baráti összenézés után az előbbi olyat kancsalított, amelyet csak a legemlékezetesebb alkalmakkor szokott, majd egy hegyeset köpött a tengerbe, és így szólt:

- Az anyám szakállára, mester, ezt nevezem kalamajkának!

7. SODRÓDÁS

Másnap, június 12-én reggel nyolc órakor Pip kapitány lejött a parancsnoki hídról - ott éjszakázott ugyanis -, hogy megnézze Bishop urat és a sebesült fűtőt. Mindketten jobban érezték magukat. Miután efelől megnyugodhatott, a kapitány a fülkéjébe vonult, és komótosan a következőket jegyezte föl a hajónaplóba:

„Jún. 11. Indulás reggel 10-kor La Orotavából¹²⁴ (Tenerife, Kanári-szk.). Úticél: London (Anglia). Megrendelő utasítására eltérünk az egyenes úttól. Nyugati irány. Délben megkerüljük a Teno-fokot. Meglátjuk La Gomera szigetét. Irány dél. Fél kettőkor irány délnyugat, La Gomerát jobb kézre hagyjuk. Ötör El Hierro sziget partja mentén haladunk. Irány dél-délnyugat. Fél hétkor megkerüljük a Restinga-fokot (El Hierro, Kanári-szk.). Legénységi vacsora. Hétkor tisztí vacsora. Nyolckor Naos kikötő¹²⁵ magasságában, a parttól öt mérföldre a kazán megreped, a fenekétől három hüvelyknyire, és a tűz kialszik. Bishop főgépész arcán és mellkasán megég, míg fölhoz egy ájult, súlyosan sérült fűtőt. Jelenti, hogy a hiba kijavíthatatlan. A teljes vitorlázatot leeresztjük, préseljük a jobbselet, északkeleti passzát. Előírással fényjelzést adunk. Fél kilenckor fordulatot végzünk. A sötétség beálltával rakétákat lövünk föl, hiába. Kilenckor fordulat. Éjfélkor fordulat.

Jún. 12. Két órakor fordulat. Négykor fordulat. Napkeltekor kb. húsz mérföldre északra pillantom meg az El Hierro-szigetet. Félárbocra eresztjük a lobogót.¹²⁶ Mélységet mérünk, nem ér feneket. Tovább sodródunk, elver utunkból az északkeleti passzát. Kilenckor, kb. harminc mérföldre az El Hierro-szigettől, szélirányba állunk. Irány dél-délnyugat, balszéllal a Zöldfoki-szk. felé.”

A kapitány kitette a pontot a mondat végére, majd ágyába feküdt és békésen elaludt.

Sajnos, a *Seamew* nem minden utasa rendelkezett akkora lelkiismerettel, mint a derék Pip kapitány, aki képes volt ilyen tömören és egyszerűen leírni a velük történt nem mindennapi eseményeket. Az előző este csak hajszálon múlt, hogy nem tört ki vakrémület, és az utasok nem rohanták meg a mentőcsónakokat, mintha hajótörés fenyegetne. Szerencsére mindenki ösztönösen megbízott a parancsnokban, akinek hidegvére lecsillapította a kedélyeket.

Az utasok többsége az éjszaka egy részét mégis a viharfedélzeten töltötte, megbeszélték a baleset körülményeit, megvitatták a lehetséges következményeket. A vitatkozók a legcifrább jelzőkkel illették Thompsont, aki ezek szerint nemcsak utasai erszényére pályázott, hanem még életveszélybe is sodorta őket. Bishop úr szavai elárulták, hogy Thompson bűnösen lelkiismeretlen, ám költségkímélő módon egy félig már kiérdemesült, roncsjelölt hajóra zsúfolta be őket - hisz sok jó ügyfél kis helyen is elfér. Így már érthetőbb volt, hogyan engedhette meg magának az Ügynökség az újabb és újabb árleszállításokat - aminek sok palimadár be is dőlt.

Az eset persze bekerült Baker noteszébe. Semmi kétség, csinos kártérítési summa üti majd a markát, ha ugyan alkalma nyílik angol bíróság elé tárni az ügyet.

¹²⁴ Értsd: La Orotava ma Puerto de la Cruznak nevezett kikötőjéből.

¹²⁵ Puerto Naos, La Palma szigetén.

¹²⁶ Gyász-, ill. ez esetben vészjelzés.

Csak hogy az angol bírák messze vannak, míg tehetetlen hajójukat az óceán, a legkifinomultabb érvekre is süket világtenger veszi körül minden oldalról. Mi lesz most már velük? A tenger mely pontjára vetődik kiszolgáltatottan sodródó gőzösük?

Mégis, amikor látták, hogy Pip kapitány a parancsnoki hídról teljes nyugalommal vezényli a műveleteket, s hogy a *Seamew* összes vitorláját kifeszítve, felgyorsulva El Hierro szigetének déli partja felé veszi az irányt, máris kezdtek megnyugodni. Holnap már biztosan ki is kötnek a sziklafal egy beszögellésében, s turistáink hamarosan átszállhatnak egy menetrendszerű személyszállítóra.

A viharfedélzet lassacskán kiürült. Mire a kormányos éjfelet kongatott, a *Seamew* hátulján minden elcsendesedett.

Utasaik álma mégsem lehetett nyugodt, mert pirkadatkor már teljes létszámban ismét a fedélzetre gyűltek. Mekkora volt a csalódásuk, amikor az El Hierro-sziget partját, ahol kikötni reméltek, húsz mérföldre északra pillantották meg!

Csakis az nyugtatta meg őket valamelyest, hogy Pip kapitány most is úgy járkált föl-alá a hídján, mintha mi sem történt volna. De amikor látták, hogy az idő múlásával egyre csak távolodnak a szárazföldtől, újra elfogta őket a félelem.

Senki nem tudta, mire véljék a dolgot. Megkönnyebbültek, amikor a kapitány a nagy szalonba kérte az utasokat, hogy bejelentést tegyen.

A szalon egy szempillantás alatt megtelt, s az élénk társalgás zaja csak akkor ült el egy csapásra, amikor a kapitány belépett.

A parancsnok néhány egyszerű szóval vázolta helyzetüket.

Gőzgépe híján a *Seamew* nem számíthat másra, csakis a vitorláira. Csak hogy a gőzhajók árbocozatát nem erre tervezték. Vitorláik nem nyújtanak elegendő felületet a szélnek, ráadásul a hajó víz alatti része sem a legalkalmasabb arra, hogy a szélhez képest tetszőleges szögben haladjanak. Míg egy vitorlás képes a szelet „préselve” a vitorláiba terelni annak hajtóerejét, addig egy gőzhajó haladását törzsének legapróbb bemélyedése is befolyásolja, s ezért épp annyit oldalazik, mint amennyit előrejut.

A kapitány tehát nem ringatta ábrándokba magát, mégis megpróbált vitorlás módjára haladni, hiszen csakis így közeledhetett a Kanári-szigetekhez. Egész éjjel lavírozott, próbált teret nyerni az északkeleti passzáttal szemben. Ám, mint előre látta is, a hajó messzire eltért kitűzött irányától, annál is inkább, mert egy óránként két csomós sebességű áramlás is sodorta, amely a Golf-áram mellékágaként Afrika nyugati partja mentén tart északról dél felé.

Ilyen körülmények között örültség lett volna, ha megmakacsolja magát. Inkább úgy döntött, hogy a tengeri áramlatokat és a szelet kihasználva a lehető leggyorsabban igyekszik eljutni egy vész kikötőbe.

Két cél lebeghetett a szeme előtt: a szenegáli francia birtokok¹²⁷ és a Zöldfoki-szigetek. A kapitány ez utóbbit választotta. Mint hallgatóságának kifejtette, a távolság egyforma, viszont ily módon elkerülük Afrika partjait, amelyekhez nem mert volna ilyen csökkent képességű hajón közelíteni.

Egyébként nem volt miért aggódniuk. Kellemes szellő fűjt, és itt, a passzátszelek vidékén valószínűtlennek tűnt, hogy ebben változás állna be. Olybá tekinthették hát, hogy utazásukat egyszerűen, különösebb kockázat nélkül, megtoldják pár nappal.

¹²⁷ Szenegál 1814-től 1960-ig francia gyarmat volt.

Beszéde végeztével a kapitány búcsút intett, tett róla, hogy a hajó az új irányba álljon, majd fölment a fülkéjébe, és elalvás előtt előírásosan följegyezte az iménti eseményeket.

A magukra maradt utasok lesújtottan álltak az imént még zajos szalonban, ahol most mélységes csönd honolt.

Thompson is csak most tudta meg mindazt, amit a parancsnok az utasaival közölt. Mindazért, ami velük történt, csakis a felelőtlen Általános Ügyintézőt hibáztathatták, ezt senki nem vitatta. Ám láthatóan őt is letaglózta a hír, így senkinek nem volt szíve szemrehányást tenni neki. Ő is épp olyan hajótörött volt most, mint ők maguk.

E síri csöndben hirtelen víg kacaj harsant. Mindenki megütközve nézett föl: Roger de Sorgues adta jelét kirívó vidámságának. Roger-t őszintén mulattatta, hogy viszontagságaik sehogy sem akarnak véget érni, és észre sem vette társai meglepődését.

- A mindenségit, uram! - csapott szinte barátilag Thompson vállára. - Szép kis utazásokat szerveznek az angol ügynökségek: induljon el gőzhajón a Kanári-szigetekre, vitorláson érkezik a Zöldfokiakra! Én sem tudnék jobb tréfát kieszelni!

Roger ellenállhatatlan vidámsága a két amerikai hölgyre is átragadt: föl is mentek együtt a viharfedélzetre, míg a szalonban maradtaknak ismét megoldódott a nyelve. Roger nevetése feloldotta a feszültséget, és bátorítóbban hatott bármi serkentő beszédnél vagy bölcs tanácsnál. Így mindjárt könnyebb szívvel tekintettek a nem várt utazás elébe, bár olyan derűlátó egyikük sem volt, mint a francia tiszt.

El kell ismerni, hogy helyzetük sokkal inkább borúlátásra adott okot. A *Seamew* nem séta-hajókázásra vállalkozott. El Hierro és a Zöldfoki-szigetek legközelebbi tagja között körülbelül hétszázhusz mérföldnyi távolság várt rá. Ötcsomós sebességgel számolva - mert együtt nagyjából ennyit adott ki a tengeráram és a szerény vitorlázat - legalább egy hétig fog tartani az út. Márpedig egy hét alatt Neptun isten szeszélyes birodalmában sok minden történhet!

Mivel a kétségbeesés úgysem segít, megemberelték hát magukat. A hajón az élet lassanként visszatért a megszokott kerékvágásba, s az órák egyhangúságát csak a rendszeres étkezések törték meg.

Az étkezések jelentősége alaposan megnőtt. Ahogy vonatokon is szokás, az utasok csak ettek és ettek, inkább unalmukban, mintsem éhségükben. Thompson meg csak hagyta, hadd egyenek, sőt Pip kapitány tudtán kívül pipogyan - s mint hamar kiderült, óvatlanul - még biztatta is őket, abban a hiú reményben, hátha így megbocsátanak neki.

Az időtöltésnek ez a módja különösen a rotterdami Piperboomnak volt ínyére. Az Általános Ügyintézőnek szinte testrészévé válván, ő is hallotta a robbanást, éppúgy, mint Pip kapitány bejelentését. Fölfogta vajon, hogy útirányuk módosítására kényszerültek? Föltehetjük, hogy igen, mert nem is egyszer pillantott az iránytűről a napra és vissza. De ha tán nyugtalan volt is, az étvágyát ez egy csöppet sem kezdte ki. Továbbra is a változatos konyhaművészet nagy kedvelőjének mutatkozott. Megsokszorozódhattak az étkezések, egymást érhetette a sok *breakfast, dinner, tea* és *luncheon*¹²⁸, az ő feneketlen gyomrában csodálatos sebességgel tűnt el mindegyik.

E nagyevő torz tükörképeként Johnson, a nagyívó, ha lehet, még tökéletesebb boldogságban úszott. Szüntelen erőfeszítéssel végre sikerült elérnie, hogy betegséggé vált holtrészsége állandó szintre álljon be. Már a viharfedélzeten tett lökdösődő sétáiról is lemondott, s csak

¹²⁸ Reggeli, vacsora, uzsonna, ebéd (angol).

nagy ritkán sejlett föl imbolygó alakja. Immár szüntelenül aludt, legfeljebb azért kelt föl néha, hogy a magához vett szeszmenyiség révén újra álomba merüljön. Mit sem tudott a *Seamew*-t gőzhajóból vitorlássá lefokozó balesetről, sem a kényszerű útirány-változtatásról. De ha el is jut az agyáig mindez, ő aztán nem bánja. Hisz a szárazföldön biztosan nem rúghatna be annyira, mint ezen a jóféle szeszekkel ellátott hajón, ahol olyan paradicsomian érezte magát, mint aki végleg beköltözött egy kocsmába.

A fedélzeten a legboldogabb ember szokás szerint mégis a visszavonult vegyeskereskedő, Mr. Absyrthus Blockhead volt, akit a természet oly szerencsés jellemmel áldott meg. Pont a robbanás idején érte rendkívüli öröm: ő és leányai napok óta először tudtak fájdalommentes érintkezésbe lépni egy szék ülőfelületével. Már épp kezdett volna leüledni az üdvös fejlemény fölött érzett örömük, amikor a felszökő gőz sívítása kizökkentette őket abból a testhelyzetből, amelytől az utóbbi időben egészen elszoktak.

Blockhead úr persze szörnyülködve látta, hogyan hoz föl a hajó gyomrából egy súlyos sérült egy másikat, és aggódva várta a híreket állapotuk alakulásáról. Félelmébe hamarosan mégis valami hiú elégtételféle is vegyült, amiért ilyen jelentős veszélynek lehetett kitéve. Ám amikor Pip kapitány végleg módosította az útirányukat, Blockhead urat fölvilanyozta a kilátás, hogy végre láthat egy zöld fokot, és máris tengernyi gondolat kezdett áramolni a fejében.

Blockhead úr eleddig sem habozott, ha vészhelyzetben aköz javára kellett működtetnie elméjét. Most is minden tőle telhető módon segíteni akart, hogy szaporább haladásra bírja a rest hajót. Először azt javasolta a kapitánynak, hogy a vitorlák összfelületét növelendő feszítsék ki a *Seamew* összes lepedőjét és törülközőjét is. Javaslatát nem talált meghallgatásra, de ő nem futamodott meg, hanem személyesen ültette át a gyakorlatba elmés ötletét.

Feleségestül, összes gyermekeivel kiült a tatba, és zsebkendőiket kibontva reggeltől estig ott igyekeztek befogni a szelet aprócska vitorláikba. Majd amikor belefáradtak ebbe az egyhangú testgyakorlatba, fölálltak, libasorban a *Seamew* vitorláihoz járultak, és dagadó képpel jó nagyokat fújtak beléjük.

Ha Blockhead úr ismeri Arkhimédész törvényét, akkor tudja, hogy egy testre csak azon kívül eső pontból lehet erőt gyakorolni. Ám Blockhead nem tudta, mi fán terem Arkhimédész törvénye, és útítársainak nagy derűtségére egy percig sem kételkedett benne, hogy érdemdús erőfeszítései jelentősen lerövidítik útjukat.

Talán túl sokat duzzasztotta az orcáit, vagy valami egészen más volt az oka, annyi bizonyos, hogy a harmadik napon Blockhead úrnak iszonyú fogfájása támadt, s így kénytelen volt beszüntetni a Boreásznak¹²⁹ támasztott tisztességtelen konkurenciát. Jobb orcája két órán belül olyan elképesztő cipóvá dagadt, hogy azt egyszerűen lehetetlen szavakkal leírni. Blockhead úr így továbbra is a közderű forrása maradt: útítársai eddig tengerészeti próbálkozásait bámulták, most pedig rendkívüli arcduzzanatán ámulhattak.

De hogyan lehetséges, hogy miss Mary és miss Bess egyszerre édesapjuk támaszaként léptek föl? Megfeledkeztek volna kötelességükről? Beletörődtek, hogy Tigg a halál karmai között sínylődjék?

Mit kerteljünk: igen.

Hogyne, a keresztényi érzület e két angyali képviselője fájó szívvel és nem saját jószántából hagyott fel azzal a küldetéssel, amelyet a felebaráti szeretet mért rájuk. De sajnos be kellett

¹²⁹ Az északi szél görög istene.

látniuk, hogy végérvényesen új strázsa vette át nemes feladatukat, és más fogja visszatartani e sártekén Tigg elröppenni készülő lelkét. Mi történhetett a Teide megmászása közben, amelyben miss Mary és miss Bess kegyetlen lumbágója miatt nem vehetett részt? Nem tudták, de látták, hogy milyen következményekkel járt a magaslati túra. Miss Margaret Hamilton vette át a gyeplőt, és bár a két bájos nővér azóta többször megpróbálkozott védence visszahódításával, végül mégis kénytelenek voltak föladni a harcot.

Ám ha önfeláldozásuk mannáját nem is pazarolták többet e szerencsétlenre, sorsának alakulása azért nem hagyta őket hidegen: azt jósták, hogy Tigg az ő segítségük nélkül valami szörnyűségnek fog áldozatul esni.

- Majd meglátja, drágám - szólt gyászos hangon miss Mary -, hogy rossz véget fog élni!

- Kezet fog emelni magára, drágám - felelte miss Bess, és beleborzongott.

Gyászos jóslatuk azonban aligha teljesülhetett be a közeljövőben. A Hamiltonék által felkarolt Tigg egyelőre gyalázatos hálátlanságot mutatott eddigi őrangyalaival szemben. Margaret Hamilton kisasszonyt persze egy csöppet sem zavarta Tigg emlékezetének kihagyása.

Atyja, Hamilton baronet viszont már korántsem volt ilyen elégedett. Amióta fölrúgták az útitervet, az ő életének egyensúlya is fölborult: nem volt mihez képest reklamálnia, és ez roppantul bosszantotta a szeretetre méltó baronetet.

Bakernek öntötte ki a lelkét, ám hiába. Ez már kijátszotta ütőkártyáit, és többet egyelőre nem tehetett. A két összeesküvőnek így nem maradt más, mint régi sérelmeik fölhánytorgatása, míg egy távoli napon, Londonban majd jogi úton szerezhetnek érvényt követeléseiknek, amiben nyilván sok megrovidított utastársuk is szövetségük lesz.

Időközben telt-múlt az idő, és az utasok beletörődését lassacskán valami komor szomorúság váltotta fel. Minél tovább tartott az út, a nyugtalanságuk is annál nagyobb lett.

Pedig nem hiányoztak a fedélzeten a szerencsés természetű, jókedvüket minden körülményben megőrző emberek, és a minden veszéllyel dacoló szilárd jellemek sem. Hisz nem láttuk-e, hogy Roger és Dolly az előbbiekhöz, Alice és Robert pedig az utóbbiak közé tartozott?

De mintha órájuk is valami végzet sújtott volna le: négyesük rosszkedve még az általános komorságból is kirítt.

Alice és Robert között csak nőttön-nőtt a félreértés, mert egyikük sem szánta el magát a komoly beszédre. Az önérzetes Robert szégyellte volna folytatni, amibe a Teide csúcsán éppen hogy csak belekezdett, míg Alice úgy érezte, hogy már épp eleget mondott, s ezért inkább hallgatásba burkolózott. Mindketten úgy vélték, hogy félreértették a másikat, és gőgjükben bezárkóztak ebbe a fájdalmas és kilátástalan helyzetbe.

Ez a lelki zavar kihatott a kapcsolatukra is. Robert szándékosan szó szerint vette Alice szemrehányását, s ezért, ha csak tehetette, mindig vele maradt. Kerülte viszont a négy szemközti együttlétet, így mihelyt Roger kivált a körükből, ő is odébbállt. Alice egy intéssel sem marasztalta Robert-t.

Roger fájlalta két társának elhidegülését, és hiába bontakozott ki napról napra az ő tiszta és akadálytalan szerelme, megszokott vidámságát mégis ború váltotta föl.

Ez a négy ember, aki a maga módján társai lelki támaszául szolgálhatott volna e nehéz napokban, mind szerencsétlennek érezte magát.

Mégsem ők voltak a legszerencsétlenebbek: e kétes dicsőségre Thompson tarthatott számot. Bármilyen felelőtlen és könnyelmű valaki, fölléphet olyan súlyos helyzet, amelyben még az

ilyen ember sem marad közömbös. Márpedig most súlyos helyzetbe kerültek. Meddig kell majd a Zöldfoki-szigeteken rostokolniuk? Meddig tart majd az átkozott gőzgép megjavítása? Ráadásul amíg ott dangubálnak, Thompsonnak kell gondoskodnia az összes utas és a legénység - kis híján száz fő - szállásáról és ellátásáról. Ez a csapás minden reményét porrá zúzza, hisz a remélt haszon helyett óriási veszteséget könyvelhet majd el.

És akkor még számba se vette a visszatérésük után várható pereskedést. Baker nem tréfált. Az utasok a gőzgép robbanásakor életveszélybe kerültek, a hatalmas késés pedig kinek-kinek fölmérhető károkat okoz: ellenségeinek lesz mire alapozniuk vádjaikat. Lelki szemeivel Thompson már látta, hogy csődöt kell jelentenie.

Ami megtörtént, azt nem teheti meg nem történtté, de a jövőn még miért ne javíthatna egy kicsit? Ha udvarol egy keveset az utasainak, néhány lehetséges panaszost talán még levehet a lábáról.

De ez a reménye is megtört az általános levertség zátonyán. Mihelyt újra biztonságban lesznek a szárazföldön, ezek az elégedetlenek tüstént föllázadnak ellene. Thompson mindennel megpróbálkozott, hogy földerítse őket. Fölkérte Robert-t, hogy tartson előadást. Senki nem jött el. Valódi bált is rendezett, tortával és pezsgővel. Ám a gyér közönség épp olyan lehangolt volt, mint a zongora, és a táncos kedvűek hamar hajba kaptak azokkal, akik már inkább aludni tértek volna.

Thompson már amúgy is föladta volna a harcot, amikor egy újabb csapás porig sújtotta.

Mivel Teneriféből még úgy indultak, hogy Londonba tartanak gőzerővel, nem pedig a Zöldfoki-szigetekre vitorlával, ezért csak hét napi élelmet rakodtak be a hajóra. Ezzel senki nem gondolt, és Thompson a legmélyebb kétségbeesésbe zuhant, amikor június 17-én délelőtt tíz órakor Roastbeef bejelentette, hogy a *Seamew*-n, hacsak nem módosítanak az étrenden, már aznap estére elfogy az utolsó falat kenyér is.

8. MINT EGY KIHUNYÓ LÁMPÁS

Most kerültek csak igazi kutyaszorítóba az utasok és a tengerészek, akiket maholnap már hajótörötteknek is nevezhetnék.

Mi lesz velük, ha elhúzódik az átkelés a Zöldfoki-szigetekre? Úgy járnak-e majd ők is, mint a *Medúza* hajótöröttei, akik egymást voltak kénytelenek elfogyasztani?¹³⁰

Ez nem is tűnt olyan szerencsétlen elgondolásnak. Nem egy utas már leplezetlen sóvársággal méregette a kiadós Piperboomot; az ő agyukban kétségkívül megfordult ez a gondolat.

Szerencsétlen hollandus! Már az is kínos, ha megeszik az embert, de még mennyivel bosszantóbb, ha fogalma sincs, miért falják fel!

Piperboomnak valami sejtelve azért mégis lehetett a helyzetükről. Holdvilágképe elsötétült, apró szemében nyugtalanság csillant, amikor kopogó szemmel kellett fölkelnie a hirtelen szűkössé vált asztal mellől.

Ám jobban értesült útítársai is nehezen viselték, hogy étrendjük egyszeriben ilyen szegényes lett.

Amikor Thompson tájékoztatta Pip kapitányt, s az továbbadta a lesújtó hírt az utasoknak, először kétségbeesett tiltakozás hangzott fel. A kapitány néhány nyugodt, kimért szóval megpróbálta lecsillapítani a szorongó tömeget.

A helyzet világos. Annyi élelmük maradt, hogy egy bőséges étkezésre futja. Nos, egy bőséges étkezés helyett majd beérik négy szűkös evéssel, és úgy ki tudják húzni június 18. estéjéig. Addigra már biztosan megpillantják a szárazföldet, sőt nagy valószínűséggel ki is köthetnek valahol.

Vezetőjük lelkierejéből az egész társaság némi bátorságot és kitartást merített. De milyen borús képpel, milyen gyászos kedvvel oszlottak szét az utazás kezdetén még oly kiváló hangulatú turisták!

Baker volt az egyetlen, akivel madarat lehetett volna fogatni. Határtalan élvezettel figyelte, hogyan temetik maguk alá a fejlemények a Thompson Ügynökséget. Éhen hálnak az utasok? Ez már döfi! Repesett volna a boldogságtól, ha egy-két útítársa csakugyan kidől a sorból. Az volna csak megsemmisítő érv a perben! Idáig ugyan még nem fajult a helyzet, de Baker úgy ítélte, hogy ellenfele máris padlóra került. Gyakori néma monológjait újra meg újra egy heves kézmozdulat szakította meg: a Thompson nevet húzta ki képzeletben az olcsó utakat kínáló angol utazási ügynökségek listájáról.

Arról, hogy őt személyében is fenyegeti a veszély, Baker mintha tudomást sem vett volna. Vajon milyen talizmán óvta meg az éhségtől a búsképű, bosszúszomjas britet?

17-én a nap már az új étrend jegyében telt el, amely egészen kibírhatónak bizonyult. Ám aki csak félig töltheti meg a gyomrát, annak a feje is félig üres, és az utasokon egyre inkább úrrá lett a csüggedés.

18-a gyászos hangulatban kezdődött. Egyetlen hangos szó sem hangzott, az emberek kerültek egymást, és minden életerejük a déli láthatárra szegezett pillantásukba költözött - ám szárazföld nem bukkant föl sehol.

¹³⁰ Ld. második rész, 3. fejezet, 93. jegyzet.

Ebédre megették az utolsó falat kenyerüket is. Ha estig sem tűnik fel szárazföld a láthatáron, akkor valóban válságosra fordul a helyzetük.

Napközben mulattató esemény törte meg az általános unalmat. És ezúttal is ki másnak köszönhatték volna a kissé talán kegyetlen szórakozást, mint Blockhead úrnak?

A visszavonult vegyeskereskedőt igazán üldözte a balszerencse. Ő már akkor sem élvezhette a neki jutó ételt, amikor még volt egy kis tartalékuk. Mondhatnánk úgy is, hogy kicsorbult a hozzávaló szerszáma.

De hisz el is ment az esze, hogy Aquilónak¹³¹ képzelte magát! A sok fűvástól megdagadt orcája sehogy sem akart lelohadni, sőt napról napra tovább duzzadt, s már elképzelhetetlen nagyságúra dagadt.

Blockhead végül nem bírta tovább a szenvedést. Thompson elé járult, és a fájdalomtól eltorzult hangon követelte, hogy segítsen rajta. Miért nincsen orvos a hajón?

Thompson szomorúan mérte végig nyugalmanak újabb megzavaróját. Te is, fiam, Blockhead? Jöhet-e még ennél is rosszabb?

De Blockhead szenvedése olyan szembeszökő volt, hogy Thompson bármi módon segíteni akart rajta. Végére is egy foghúzáshoz nem kell mindenáron orvos: alkalmas bárki, aki bánni tud egy csipesszel - vagy végső esetben akár egy kovácsfogóval. Márpedig az ilyesfajta szerszámokhoz értő emberekben igazán nem volt hiány a hajón. Thompson pusztá szívjósból a munka nélkül maradt gépészekhez vezette a beteget.

Egyikük készséggel ajánlkozott a kívánt feladatra. A vörös bőrű, rőt szőrű, herkulési termetű gépészen látszott, hogy vasmarka egy csavarintásával meg tudja szabadítani Blockheadet kínjának okozójától.

De aki az anyacsavarokhoz ért, az még nem fogász. Tapasztalhatta ezt a botcsinálta szájszabész is, mert hiába vetett be egy irtózatos kovácsfogót, mégis csak harmadjára járt sikerrel. Próbálkozásait a tűző napra ültetett páciens embertelen üvöltése kísérte, akit két vitor matróz fogott le teljes erejéből.

A visszavonult, ám most előtérbe került vegyeskereskedő kínos tekergőzése más körülmények között megneveztette volna részvétlen útítársait. Az ember már csak ilyen: fejlettebb benne a komikum iránti érzék, mint a könyörületre való hajlam. Könnyebb nevetést kelteni, mint szánalmat. De mostani helyzetükben Blockhead tekeregetett, ahogy csak bírt: alig pár halvány mosoly kísérte, amikor a tortúra végeztével fájós orcáját két kezébe fogva a fülkéje felé iramlott.

E fogfájósból azonban még a kínok sem verheték ki a csodálkozás képességét. Akit hajógépész műt meg kovácsfogóval egy nyílt tengeren sodródó hajó fedélzetén, annak nem közönséges élményben van része: most, hogy megpróbáltatása véget ért, Blockhead úr már örült, hogy főszereplője lehetett e kalandnak. Még arra is volt ereje, hogy visszakérje fogát, rendkívüli utazásának e kézzelfogható bizonyítékát. Tüstént meg is kapta a szépen fejlett zápfogat: megindultan szemlélte, majd gondosan eltette a zsebébe.

- Ne higgye, hogy ezzel mindönknek kihúzta a méregfogát! - szólt Baker szívélyesen Thompsonhoz, aki megkönnyebbült utasát kísérte vissza a tatba.

Blockhead ismét tudott enni.

¹³¹ Viharos északi vagy északkeleti szél (latin).

Azaz csak tudott volna. A *Seamew* fedélzetén ekkorra nem maradt semmi ehető.

Ezen az emlékezetes napon, az éléskamra romlásának végnapján, tüzetesen átvizsgálták, átkutatták, túvát tették a hajót, és a polcok eldugott szegleteiből, a legrejtettebb zugokból még sikerült előkaparni néhány ehető dolgot. Nem maradtak még teljesen éhen, de most ettek utoljára a hajón. Ha a legrövidebb időn belül nem bukkan fel szárazföld a láthatáron, az utasokat és a legénységet semmi sem mentheti meg az éhezés gyötrelmeitől.

Képzeltethetjük, milyen élénk pillantással fürkésztek a déli láthatárt!

De mindhiába. Amikor 18-án este lement a nap, a horizont szabályos körét nem törték meg semmilyen szilárd test körvonalai.

Pedig már nem járhattak messze a Zöldfoki-szigetektől. Arra gondolni sem mertek, hogy Pip kapitány téved. Akkor pedig csakis késésről lehet szó, és nyilván még az éjjel észlelik a szárazföldet.

Ám a sors másképp rendelkezett. Szegény embert az ág is húzza: napnyugtakor a szél alábbhagyott, majd óráról órára tovább gyöngült. Éjfélre teljes lett a szélcsend. Ha partközelség akart jutni, a kormányozhatatlan *Seamew* már csak a gyenge áramlat sodrására számíthatott.

A passzátszelek vidékén ritkán fordul elő, hogy változik a szélirány. Csakhogy egyre délebbre sodródván a *Seamew* már közel került ahhoz a ponthoz, ahol megszűnik az állandó szél. Igaz, még jelentős távolság választotta el tőle, ám a Zöldfoki-szigetek vidékén az afrikai kontinens közelsége megzavarja a passzátszelek rendszerét: míg ugyanezen a szélességi körön az Atlanti-óceán közepén még változatlanul fúj a passzát, a szigetcsoport közvetlen közelében, délkeletre már eláll. Ezen a vidéken csak októbertől májusig többé-kevésbé rendszeres a passzát. Decemberben és januárban az égető keleti szelek kiszikkasztanak, letarolnak mindent. Június, július és augusztus az esős évszak hónapjai; szerencsésnek mondhatták magukat, hogy a *Seamew* fedélzetét nem áztatta még egy esőcsepp sem.

A sors újabb csapása láttán Thompson csomókban tépte volna a haját, ha marad még ereje. Hogy Pip kapitány mit érzett, azt csak egy gondolatolvasó találhatta volna ki. Még a hűséges Tatárbooc is csak gazdája szemöldökráncolásából sejdíthette meg, hogy annak valami bosszúság rontja a kedvét.

A kapitány nem verte nagydobra aggodalmát, de alapos ok nélkül nem maradt volna egész éjszaka a fedélzetén. Ha a föld a látókörükbe kerül, mi módon jutnak partközelségbe e kormányozhatatlan hajón, mely végleg fölmondta a szolgálatot?

Ez a kérdés azonban még nem volt időszerű. 19-e hajnalán még mindig a tenger végtelen rónasága vette körül őket: sehol egy sziget, sehol egy szikla.

Ez a nap kínkeservesen telt el. Tegnap este senki sem lakott jól, ma reggel pedig már kopogott a szemük. A vékonydongájú utasok még úgy-ahogy bírták a kezdődő koplalást, de a megtermettebbek számára valódi gyötrelme volt a böjt. Piperboom arcáról le lehetett olvasni kálváriáját. Tegnap még csak egy bizonytalan pillantással adott kifejezést bánatának, amikor az ebédlő harangja néma maradt, és nem történt semmiféle előkészület a vacsorára. Ma viszont, ahogy múltak az órák, és sem reggelire, sem ebédre nem szólított a harang, elfogyott a türelme. Megkereste Thompson, és beszédes némajátékkal értésére adta, hogy majd éhen hal. Thompson szintén kézzel-lábbal mutogatta, hogy nem tud segíteni rajta, mire a hollandus a kétségbeesés legmélyebb bugyrába zuhant.

Bezzeg nem bánkódott a szivacsos állagú Johnson! Amíg volt mit inni - márpedig szeszben továbbra sem volt hiány a *Seamew*-n -, addig neki fel sem tűnt, hogy elfogyott az étel. Johnson ivott, mint a kefekötő, és állandó kábulatából semmilyen félelem nem tudta kizökkenteni.

Baker nem alkalmazhatott hasonló módszert, mégis kiváló maradt a kedélye, sőt majd kicsatant az egészségtől. Robert nem állta meg, és déltájban végül hangot adott meglepődésének:

- Mi az, maga nem éhes? - kérdezte.

- Engedelmével, én *már* nem vagyok éhes - felelte Baker. - A kettő közt van egy árnyalatnyi különbség.

- De még mennyire! - helyeselt Robert. - Igazán lekötelezne, ha elárulná, hogyan csinálja.

- Mi sem könnyebb - felelte Baker. - Eszem. Egyszerűen eszem.

- Eszik? De micsodát?

- Jöjjön, megmutatom - szólt Baker, és a kabinjába vezette Robert-t. - Jut belőle bőven magának is.

Nemhogy kettőjüknek, de tíz embernek is elég lett volna, ami ott Robert szeme elé tárult, miután titoktartást fogadott: két hatalmas bőrönd dagadozott mindentől, ami szem-szájnak ingere.

- Hogyhogy, maga számított erre? - kiáltott föl csodálkozva.

- Ha az ember a Thompson Ügynökség zászlaja alatt hajózik, akkor mindenre számítania kell - nyilatkoztatta ki Baker, és nagylelkűen följánlotta Robert-nak, hogy szemezgessen kincsestárából.

Ez csak azért állt rá az ajánlatra, hogy zsákmányát rögtön fölvigye a két amerikai hölgynek, akik jó étvággyal elfogyasztották az ételt, miután a gondviselés tápláló küldötte biztosította őket, hogy ő már kivette belőle a maga részét.

A többi utas számára, aki nem kapott ilyen erősítést, ólomlábon vánszorgott az idő. Hogy megkönnyebbültek, amikor délután egy óra tájt az előárboc rúdjáról végre fölhangzott a kiáltás: „Föld!”

Megmenekültünk - gondolták, és egy emberként tekintettek a parancsnoki híd felé. A kapitány nem volt a helyén.

Halaszthatatlanul értesíteni kellett a parancsnokot. Egy utas bekopogott a fülkéjébe, de a kapitány nem volt ott - sőt, a taton sem volt sehol.

Az utasokat elfogta a nyugtalanság. A hajó minden részébe szétszéledve hangosan szólongatták a kapitányt, de nem lelték sehol. Közben hogy, hogy nem, elterjedt a hír, hogy egy matróz, akit a hajófenékebe küldtek, három láb magas vizet látott állni odalent.

Ekkor teljes lett a fejetlenség. Mindenki a mentőcsónakokhoz rohant, de ennyi emberre nem volt csónak elég. Ráadásul a kapitány, mielőtt nyoma veszett, még parancsba adta, hogy a tengerészek álljanak őrséget a csónakoknál. Ezek most föltartóztatták az emberáradatot, és mindenkit visszatereltek a viharfedélzetre, ahol aztán kedvükre szapulhatták Thompsont vagy a nyakas Pip kapitányt, aki a menekülés utolsó útját is elvágta előttük.

Thompson sem mutatkozott. A dolgok alakulását látva elővigyázatosan elbújt valami zugba, ahol bántódás nélkül kihúzhatja a vihar elvonultáig.

A kapitány pedig, miközben mindennek elmondták, csak tette a kötelességét, mint mindig.

Mihelyt tudomására jutott az újabb bonyodalom, kötélén leereszkedett a hajófenékre, s e percben már aprólékos vizsgálatnak vetette alá azt - nem éppen biztató eredménnyel.

Hiába vizsgálta át tüzetesen a hajó falát az orrától a tatjáig, sehol nem bukkant lékre vagy repedésre. Ha bármi hasadékot talál, azt több-kevesebb nehézséggel el tudják tömíteni - ám a szó szoros értelmében nem kaptak léket, mert már eleve több száz lékük volt. Egyetlen ponton sem áramlott be nagyobb mennyiségű tengervíz a hajó belsejébe, éppen csak ezer és ezer helyen szivárgott lassan befelé. Érthető, hiszen a hullámok állandó csapkodásától a szegecsek meglazultak, a palánk tömitései eresztetni kezdtek - a *Seamew*-t egyszerűen végelgyengülés fenyegette.

Erre a bajra nincs orvosság. A kapitány a deszkaburkolathoz tapasztotta a fülét, úgy hallgatta a gyilkos víz beáramlását. Föl kellett adnia a harcot.

Pár perc múlva mégis megszokott magabiztosságával lépett föl a viharfedélzetre, és nyugodt hangon adta ki a parancsot, hogy a legénység kezdje meg a szivattyúzást.

Helyzetük nem volt épp reménytelen. A szárazföld csak pár kábelhosszra volt, és joggal számíthattak rá, hogy erőteljes szivattyúzással sikerül vízmentesíteniük a hajófenéket.

De ez a reményük sem tartott soká. Bárhogy szivattyúztak, a gyakori ellenőrzés azt mutatta, hogy a beáramló víz szintje óránként mintegy öt centiméterrel emelkedik.

Másrészt hiába látták a szárazföldet, nem közeledtek hozzá észlelhetően. Napnyugtakor a messzeségben felködlő partvonal még mindig csak távoli látomás maradt.

Aznap éjjel senki sem aludt. Lázasan izgalommal lesték a napkeltét, amely június havában szerencsére nem soká várat magára.

Hajnali négy óra előtt délnyugaton, tíz-tizenkét mérföld távolságra alacsony, homokos partvonalat pillantottak meg, s rajta egy szerény domborulatot. Miután e sziget - a kapitány Sal-, vagyis Só-sziget néven említette - legmagasabb pontja, a Martines-csúcs¹³² sem különösebben kiemelkedő magaslat, tegnap csak akkor láthatták meg, amikor már csupán húsz-huszonöt mérföldre voltak tőle. Ebből az következett, hogy a *Seamew*-t a hátán hordozó áramlás sebessége jelentősen csökkent.

De bármennyire legyöngült is az áramlás, legalább egyenesen a part felé tartott, s egy csomós sebességgel sodródva délben egy mérföld távolságra értek egy földnyelvtől, amelyet a kapitány Martines-foknak nevezett. Az áramlás ekkor hirtelen felgyorsult és elkanyarodott, s kétszeres sebességgel tartott északról dél felé.

Legfőbb ideje volt, hogy a szárazföld karnyújtásnyi közelségbe kerüljön, mert a hajófenékben a vízmagasság időközben két méter húszra emelkedett. De ha egy külső erő hatására idáig jutottak, akkor ugyanezen erő hamarosan nyilván szárazra is veti őket a part egy kiugró pontján. Ilyen szép időben, szélcsendben, nyugodt tengeren minden veszély nélkül partra vitethetik magukat.

Csak hogy a magatehetetlen *Seamew*, e hánykódó hajóroncs a parttal párhuzamosan sodródott tovább, s nem került közelebb hozzá. Minden egyes fokot és kiszögellést megkerült az áramlás hátán, és a parttól való távolsága változatlanul egy mérföld maradt.

Újra és újra leeresztették a mélységmérőt, de az egyszer sem ért fenéket, vagyis lehetetlen volt horgonyt vetni. A kapitány a bajsza végét rágcsálta tehetetlen dühében.

¹³² Valójában: Monte Grande, 406 m.

Tantaloszi¹³³ kínokat éltek át: karnyújtásnyira a megváltás, és mégsem érhetik el.

Nem mintha a sziget olyan hívogatóan várta volna őket. Egy fa, egy zöld növény sem tűnt fel. Ameddig csak elláttak, mindenütt a homok volt az úr.

Minél délebbre jutottak, fokozatosan annál lejjebb ereszkedett a part. A sziget itt szórványosan buckák szabdalta, borzasztóan meddő síkságba ment át.

Fél négy körül Pedra de Lume előtt sodródtak tova, amely elég jó horgonyzóhely: itt néhány halászbárka ringott a vízen. Vészjeleket adtak, de hiába, válasz nem érkezett. Elmaradt, majd eltűnt a hátuk mögött Pedra de Lume is.

Két óra múlva megkerülték a Keleti-földnyelvet, s ekkor végre némi reménység költözött a *Seamew*-n sodródók lelkébe. Hajójuk, egy örvénynek hála, jóval közelebb rukkolt a parthoz, s már legfeljebb ötszáz méter választotta el tőle.

De fájdalom, amilyen váratlanul kezdődött, valamiért épp olyan hirtelen félbe is szakadt ez a közeledés. A *Seamew* tovább követte a Sal-sziget partvonalát, amelynek most már a legapróbb részleteit is tisztán kivehették.

Ha ekkor bárki fölbukkan, oda is kiálthattak volna neki. Ám ez a sivatag teljesen néptelen, és az előttük elterülő hamisítatlan sztyepp igazolta annak az angol utazónak a szavait, aki „homoksírnak” nevezte a Sal-szigetet. A baljóslatú, szürke pusztaság szinte a tengerrel egy szintben terül el, s a hullámtöréstől csak a partja előtti szirtsor óvja meg.

A *Seamew* egyenletes sebességgel folytatta útját, mely könnyörtelenül elkerülte a Keleti-földnyelv utáni öblöcskét is. Még egy óra, és a Hajótörés-földnyelven túlhaladva ismét kiérnek a tengerre, a nyílt vízre, ahol hajójuk folytatja lassú süllyedését.

Ekkor a csónakdaruknál mélységet mérő ember hirtelen fölkiáltott:

- Huszonöt öl!¹³⁴ Homokos fenék!

Parancsnoki hídján a kapitány megremegett az örömtől. A tengerfenék tehát emelkedik. Csak egy percig tartson még ez az emelkedés, és máris lehorgonyozhatnak.

- Eresszék le fenékközelbe a horgonyláncot, Fliship úr! - szólt higgadtan a másodkapitányhoz.

A *Seamew* még egy negyedóraig sodródott az áramlással, míg a mélységmérő folyamatosan csökkenő értéket mutatott.

- Tíz öl! Homokos fenék! - kiáltotta végre a mélységet mérő tengerész.

- Horgonyt le! - vezényelt a kapitány.

A lánc csörömpölve kifutott a láncren, majd a *Seamew* a horgonya körül megfordulva orral északnak állt be, és mozdulatlan maradt.

Bizony, ezen a tónál is békésebb tengeren, amelynek tükrét a legapróbb hullám sem fodrozta, a *Seamew* nem himbálózott, nem dülöngélt, hanem teljes mozdulatlanságba dermedt.

Most nem a vihar, hanem egy egészen más természetű veszély fenyegette a Thompson Ügynökség társasutkait: hajójuk szép lassan kiszaladt a talpuk alól. A hajófenék már félig telt vízzel, s a vízszint fokozatos növekedése hamarosan a fedélzetet is egy szintbe hozza az óceánnal.

¹³³ Tantalosz: görög mitológiai alak. Gyermekgyilkosságért örökké az alvilágban kell bűnhődnie: mihelyt kinyújtja a kezét a körötte lévő finom ételek és italok után, azok tüstént eltűnnek.

¹³⁴ 1 hajósöl = 2,66 m.

Sürgősen menedéket kellett keresniük a szárazföldön.

Igaz, ha folytatják a szivattyúzást, a *Seamew* még órákig is ellebeghet a vízen, így nem volt annyira sietős a dolguk.

Módszeresen hajtották végre a partraszállást, nem kellett kapkodniuk, tolakodniuk. Kényelmesen kiürítették a fülkéket, még legapróbb dolgaiktól sem kellett megválniuk. Megengedhették maguknak, hogy előbb a tárgyakat mentsék, s csak azután helyezték biztonságba az embereket.

Fél nyolcra már minden utas épen és egészségesen kijutott a partra. Kalandjukon kissé még megrökönyödve sorakoztak föl a halomba rakott poggyász előtt, és hökkenten, szótlánul bámulták a tengert.

Miután a tengerészeti szabályok értelmében utolsóként hagyta el a süllyedő hajót, Pip kapitány az elmaradhatatlan Tatárboccal a tengerészek mellett állt, akiknek a *Seamew* elhagyásával megszűnt felettese lenni. Egy felületes szemlélő azt láthatta, hogy ő is csak úgy mered a tengerre, akár a többiek, de el kell mondanunk, hogy a kapitány még soha nem kancsalított ilyen erősen, és az orra sem élt még át ilyen gyötrelmes perceket.

Amióta abbahagyták a szivattyúzást, a hajó süllyedése felgyorsult. A víz egy félóra alatt elöntötte a kabinokat, majd följebb és még följebb hatolt...

Pontosan nyolc óra húsz perc volt, s a napkorong éppen elérte a nyugati láthatárt, amikor a *Seamew* elsüllyedt. Nem hánykolódott, nem vívott haláltusát, egyszerűen csak víz alá merült, s a víztükör lágyan összezárult fölötte. Az egyik pillanatban még látták, a következőben már nem - ennyi volt az egész.

A turisták sóbálvánnyá válva nézték a jelenetet. Még nem fogták föl teljesen a történetek súlyát. Mint mondani szokás, úgy leesett az álluk, hogy le kellett hajolniuk érte.

Mily vidáman indultak el a Kanári-szigetekre, s lám, végül a Zöldfoki-szigetek homokpadjaira vetődtek! Ezzel még kalandként sem lehet kérkedni, hiszen nem kellett égiháborúval megküzdeniük, s hajójuk sem hevert törött bordával a part menti szirteken. Semmi rendkívüli nem történt, sőt, mintha a kegyes természet kifejezetten a kezükre akarna játszani: kék ég alatt, tükörsima tengeren, könnyű széllel hajózhatnának tovább. E percben is tüneményesen szép volt az idő...

S ők mégis itt álltak partra vetve.

Ki hallott már ilyen hajótörésről? Ki gondolhatott volna ki ennél képtelenebb balesetet?

A turisták eltátott szájjal bámulták a tengert, s közben úgy érezték, hogy joggal nevethet rajtuk az egész világ.

9. THOMPSON TENGERNAGGYÁ LÉP ELŐ

A *Seamew* volt utasai elég jól töltötték az éjszakát. Az elsüllyedt ágyak helyett a puha homok volt a nyoszolyájuk, s így is könnyen szemükre szállt az álom.

Bezzeg a hajnal első sugaraira még a hétalvók is fölébredtek. Mindenki talpra szökött, tüstént meg akarták tudni, mit remélhetnek, mitől kell félniük.

Egy szempillantással fölmérték a keserű valót: néptelen pusztaság vette őket körül.

Előttük, a tengeren sehol egy vitorla. A vízből épp csak kilátszott a *Seamew* árbocainak csúcsa; a hajótörzs húsz méterrel mélyebben nyugodott hullámsírában.

A túloldalon is csupán a szívszorító magány, a sivatagé. Partraszállásuk helyén a sziget mérföldnél is keskenyebb földnyelvvé szűkült. E sópikkelyekkel kivert, kietlen és meddő homoknyúlványt három oldalról a tenger vette körül, s csak északon kapcsolódott a sivár szigethez.

Milyen segítséget remélhettek ezen a tájon? Ki-kí tanácstalanul, szorongva tette fel magának e riasztó kérdést.

Szerencsére Pip kapitány ezúttal sem hagyta őket cserben.

Látván, hogy az utasok mind talpon vannak, maga köré gyűjtötte őket, és röviden vázolta helyzetüket.

Mi sem lehetett volna egyszerűbb.

Bizonyos körülmények folytán, amelyekre a kapitány most nem óhajtott kitérni, vészhelyzetbe kerültek a Sal-sziget délkeleti partján, a Hajótörés-földnyelv csúcsának közelében. Tekintve, hogy a Sal-sziget mindenben szűkülökodik, föl kell mérniük, mi módon hagyhatnák el minél előbb.

A kapitány máris gondoskodott a legsürgősebből: egy órája elküldte Morgand urat és az első altisztet a Déli-földnyelv csúcsán emelkedő világítótornyhoz, amely nem esik messze szerencsétlenségük színhelyétől. A két küldött ott tájékozódhat és talán élelmet is szerezhet. Egyelőre nem tehetnek mást, mint hogy megvárják őket.

A kapitány e közlése hallgatói eszébe juttatta, hogy majd éhen halnak. A hajótörésük körüli zűrzavarban kissé elfeledkeztek az éhségükről, de ötven órája koplaló gyomruk most az első szóra annál hangosabb követelőzésbe kezdett.

Egyelőre semmivel nem verhetnék el éhségüket, s a várakozás próbára tette a türelmüket. Fölalá járkáltak a fővenyen, az idő ólomlábakon vánszorgott. Szerencsére az időjárás szép maradt. Óráról órára erősödő, friss északnyugati szellő söpörte tisztára az égboltot.

Robert és az első altiszt csak nyolc óra tájt értek vissza expedíciójukból. Egy öszvérkordét kísérték, amelynek bakján néger kocsis ült. A kordé meg volt rakva mindenféle elemőzsiával, s ez jó darabig mindenki figyelmét lekötötte.

Olyan tolongás támadt, hogy csak Thompson közbelépésére sikerült rendben szétosztani az élelmet. Végre mindenki félrehúzódtott a maga jussával, s akkor jó darabig mélységes csönd lett, csak az állkapcsok csattogása hangzott.

Piperboom lenyűgöző látványt nyújtott. Egyik kezében egy négyfontos cipót, a másikban meg egy ürücombot szorongatott, s olyan szabályos ütemben emelgette az alkarját, akárha gőzgép dugattyúja volna. A hollandus útitársait ugyan lefoglalta a saját étvágyuk, mégis bénult döbbenettel szemlélték ezt a gépies nyeldekést. „Még belebetegszik” - gondolták jó páran.

De Piperboom nem sokat törődött vele, mit gondolnak róla a többiek. Két keze úgy járt, akár a motolla. A cipó és az ürücomb azonos ütemben fogyatkozott, majd egyazon pillanatban vált semmivé. Piperboom ekkor összedörzsölte a kezét, s mint akit most már a világon semmi sem zavarhat, rágyújtott hatalmas pipájára.

Míg az utasok és a legénység az éhüket csillapították, a kapitány Robert tolmácsolásával tárgyalásba kezdett a kordé bennszülött tulajdonosával. Csupa bátorító dolgot tudott meg tőle.

A Sal-sziget, mondhatni, nem más, mint kétszázharminchárom négyzetkilométernyi sztyepp,¹³⁵ amelyen egy évszázaddal ezelőtt még nem is élt ember. A hajótöröttek szerencséjére ötven éve egy portugálnak az az ötlete támadt, hogy kiaknázza a sziget nevét adó sótelepeket, s a sóbányászat azóta körülbelül ezer lakost vonzott a szigetre.¹³⁶ Ezek - néhány halász, illetve nagyjából sóbányász - sehol nem telepedtek meg olyan nagy számban, hogy egy város, vagy akár csak falu nőhetett volna ki a földből. Kivételt csak az a pár ház képezett, amely a sziget nyugati partján, a kitűnő horgonyzóhelyül szolgáló Murdeira-öböl mentén alkotott kisebbfajta kolóniát, ott, ahol a sóbányák termését a tengerhez szállító, szélhajtású csillerendszer végállomása van. Ha valahol, hát csakis ebben a tizenöt kilométerre fekvő falucskában lelnek segítségre.

Amikor minderről Thompsonnak is beszámoltak, azonnal fölkerekedett a bennszülöttel, hogy az utasok és poggyászaik részére elegendő szállítóeszközt kerítsen. Várakozás közben az utasok jobb híján újrakezdték reggeli sétájukat. De most, hogy a gyomruk teli volt, megoldódott a nyelvük, és ki-ki vérmérséklete szerint kommentálta a helyzetet.

Egyesek megőrizték nyugalmaikat, mások elcsüggedtek, megint mások dührohamot kaptak.

Mr. Absyrthus Blockhead arca ezúttal kivételes módon nem a szokásos határtalan elégedettséget fejezte ki. A tiszteletre méltó visszavonult vegyeskereskedőt valami gond nyomasztotta. Izgett-mozgott, nyugtalanul tekingetett körbe, mint aki elvesztett valamit. Végül nem bírta tovább, és Roger de Sorgues-hoz fordult, akiben különösen nagy bizalma volt:

- Ezek itt a Zöldfoki-szigetek, ugye, uram?

- Úgy van - felelte Roger, nem tudván, hová akar kilyukadni a kérdező.

- No de akkor hol az ördögben van az a fok? - fakadt ki Blockhead.

- A fok? - hökkent meg Roger. - Miféle fok?

- Hát a Zöld Fok, a mindenségit! Nem mindennap lát az ember zöld fokot, úgyhogy én ezt, engedelmével, megmutatnám Abelnek.

Roger nagy nehezen visszafojtotta a nevetését.

¹³⁵ A Sal-sziget 216 km².

¹³⁶ 1830-ban egy zöld-foki üzletember, Manuel António Martins alapította Santa Maria városát, és először itt, majd az 1850-es évektől Pedra de Luménál is sókitermelésbe kezdett. Höseink a leírás szerint Santa Maria környékén vetődtek partra, így nem kellett volna a Murdeira-öbölíg vergődniük. 1827 és 1882 között a sziget lakossága kb. 100-ról 1000-re nőtt.

- Fájdalom, uram - öltött gyászos képet -, erről kénytelen lesz lemondani. Abel úrfi sajnos nem láthatja meg a Zöld-fokot.

- Nem? Miért nem? - kérdezte a csalódott Blockhead.

- Mert felújítás alatt áll - felelte higgadtan Roger.

- Felújítás alatt?

- Igen, tudniillik kezdett elmenni a színe. Elvontatták Angliába, ott festik újra.

Ezt még Blockhead sem hitte el könnyen. Fürkészően nézett Roger-ra, de annak hősies erőfeszítéssel sikerült megőriznie a komolyságát, s Blockhead végül hitelt adott a szavának.

- Hát ezt jól kifogtuk! - sóhajtott.

- Ki bizony - bólintott Roger, és majd megpukkadt a nevetéstől, míg mókás útitársa visszatért az övéihez.

A dühöngők között természetesen Baker és Hamilton jártak az élen. Igazán nem volt nehéz dühbe lovallniuk magukat, hisz mi más okozta szerencsétlenségüket, mint Thompson fukarsága és felelőtlensége? Ezt senki nem vitathatta. Nem csoda, hogy az utasok többsége éppen a hadba hívó Baker köré gyűlt, aki arra szólított föl mindenkit, hogy Angliába visszatérve szálljanak harcba. Kardcsörtető szónoklata lelkes visszhangra talált.

Johnson személyében Bakernek váratlan szövetségese is támadt. Ez az utas, akinek eddig szinte szavát sem lehetett venni, most tajtékozott dühében. Bakernél is hangosabban kiabált, a legvadabb szitkokkal illette Thompson-t és ügynökségét, s váltig fogadkozott, hogy be fogja idéztetni az angol igazságszolgáltatás minden lehetséges fórumára.

- Ez a korhely ki nem állhatja a vizet, s most mégis őrjöng, hogy szárazra került - nevetett Roger, aki távolról figyelte a forrongó csoportot.

Roger-n bezzeg sem a csüggedés, sem a harag nem vett erőt. Az ő jókedvét semmi nem ingathatta meg: az ilyen ember csatába is vidáman megy és a halálos ágyán is tréfálgozik. Lám, most sem hagyta cserben a jókedve, amikor erre a kopár szigetre vetette a sors.

Dolly jót nevetett a megjegyzésén.

- Szegény ember! - sóhajtott. - Hogy szenvedhet, amióta kiürült a hajókamra!

- Bizony, csak neki van joga panaszkodni - felelte komoly képpel Roger -, hisz az ő baja legalább érthető, de hogy a többiek miért lamentálnak...? Szerintem nem is képzelhetnék élvezetesebb utazást. Vitorlás gőzhajónk varázsütésre tengeralattjáróvá vált, s én már türelmetlenül várom, hogy mikor lesz belőle léghajó.

- Ó be jó, léghajó! - tapsikolt Dolly.

- Azért én úgy vélem, hogy léghajóra aligha számíthatunk - jegyezte meg szomorkásan Robert. - Most, hogy a *Seamew* odaveszett, utunk sorsa is megpecsételődött. Külön-külön térünk vissza Angliába, olyan járművön, amilyen éppen adódik.

- De miért térnénk vissza külön-külön? - szólt Alice. - Thompson úr nyilván gondoskodik majd a hazautaztatásunkról, s mindnyájan együtt szállunk föl a legelső személyszállító hajóra.

- Az utasok biztosan - felelte Robert -, de a legénység és az ön alázatos szolgálója már más lapra tartozik.

- Ugyan, ugyan! - szólt közbe vidáman Roger. - Ne is törjük a fejünket, amíg meg nem látjuk azt a személyszállítót. Hiszem, ha látom; gyanúsán egyszerű megoldás volna. Szerintem sokkal valószínűbb, hogy egy léghajó siet segítségünkre.

Thompson délután egy órakor tért vissza, vagy két tucat különféle, de egyformán öszvér vonta és néger kocsis hajtotta kordéval. Rögtön el is kezdték fölrakodni a poggyászt.

Az Általános Ügyintéző kevésbé volt levert, mint ilyen körülmények között elvárhatták volna. Hisz lehet valaki a földkerekség legderűsebb embere, de ha odavész a hajója és ráadásul a saját zsebéből kell kifizetnie majd száz ember hazautaztatását, mégis elkomorul. Ám Thompson mégsem tűnt túl bánatosnak.

Megvolt az oka, hogy ne búslakodjék: a szerencsétlenségért bőséges kárpótlásra számíthatott. Száz utas útiköltsége, igaz, komoly érvágást jelentett, másrészt viszont nem is érthette volna nagyobb szerencse, mint a *Seamew* teljes pusztulása. Thompson, aki egy jól fizető társaságnál kötött biztosítást a hajóra, bízott benne, hogy olyan összeget harcolhat ki az elaggott járműért, mintha vadonatúj lett volna. Ekképp lehet a hajótörésből gyümölcsöző vállalkozás, és az Általános Ügyintéző mérget vett volna rá, hogy számlakönyvébe végül is tetemes hasznót jegyezhet be.

Az Ügynökség aggályok nélkül fogja bezsebelni ezt a hasznót. Ezzel is tovább hízik majd az a takarékos gazdálkodással fölhalmozott csinos vagyonga, amelyet Thompson a partraszállásuk óta egy vállán átvett táskában hordozott. Indulásuk óta ebbe a táskába gyömöszölte az utasok minden befizetését, összesen hatvankétezer-ötszáz frankot, beleértve a kiskorú Abel félárú jegyének ellenértékét is. Igaz, időnként ki is kellett vennie néhány bankót, hiszen innen fizette a szentet, a kirándulások és az ételmezés költségeit is, de kiadásai nem rúgtak nagy összegre. Ezen felül már csak a legénységet és az alkalmazottakat kellett kifizetnie, köztük Robert Morgand-t. Ezt a formáságot Thompson a falucskában szándékozta elintézni: bármilyen ágrólszakadtak is a lakói, papír és tinta azért ott is akad. Az ezután fönmaradó összeget már nem terheli adósság, sőt ki is fog egészülni a biztosításból származó haszonnal. Thompson jóleső érzéssel találhatta, hogy mennyire fog rúgni a végösszeg.

A turisták két óra után néhány perccel indultak el, ki kordén, ki gyalog. A homokos talajon három órába telt, mire a Murdeira-öbölbe értek. Csakugyan, az öböl északi partján állt néhány ház; szerény együttesüket túlzás lett volna falunak nevezni.

A szigetnek ez a része már nem volt olyan vigasztalanul kopár. Itt-ott buckák emelkedtek, s a vékonyodó homokréteg alól helyenként gyér növényzettel tarkított fekete sziklatömbök dugták ki a fejüket.

Mihelyt megérkeztek, Thompson egy szánalmas fogadóban máris asztalhoz ült, és, mint tervezte, elintézte a kifizetéseket. Mindenki fillérre pontosan megkapta a járandóságát, s így Robert is egyik percről a másikra százötven frank vagyonra tett szert.

Az utasok közben a fövényen bóklásztak, és nyugtalanul tekingettek a tenger felé. Mégis Robert-nak lett volna igaza, amikor kétségbe vonta, hogy hamarosan újra hajóra szállnak? Murdeiránál csak néhány halászbárka ringott a vízen, hajó egy sem horgonyzott az öbölben. Mi lesz velük, ha hosszú időre tábort kell verniük ebben az isten háta mögötti sárfészekben, ahol a néger lakosság között eddig még a fehér faj egyetlen képviselőjét sem látták?

Egészen megkönnyebbültek, amikor Thompson ismét feltűnt. Odasiettek hozzá, türelmetlenül kérdezgették, milyen döntést hozott.

Thompson ártatlan képpel ismerte be, hogy semmilyen. Döntést csak akkor hozhat, ha legalább az alapvető tudnivalókkal tisztába jön. Robert, aki szerencsére már betéve tudta a bedekkerét, dióhéjban elmondta a legfontosabb ismereteket. Thompson szokatlan élvezettel hallgatta a felvilágosítást - no persze, hisz idegenvezetője szavai immár egy fillérjébe sem kerültek.

Robert hallgatósága megtudhatta, hogy a Zöldfoki-szigetek nagyszámú kisebb-nagyobb szárazulattól állnak, amelyek két csoportra különülnek el. Az első csoportot Santo Antão, São Vicente és São Nicolau szigete, valamint Santa Luzia, Branco és Raso szigetek alkotják: nagyjából egyenes vonaluk hozzávetőleg északnyugat-délkeleti irányban húzódik. Ehhez a Barlavento-, vagyis „szél felőli” csoporthoz tartozik még a Sal-sziget és Boavista szigete is. Ez a kettő azután a második, Sotavento-, vagyis „szél alatti” szigetcsoportban folytatódik, amely körívének domború oldalát fordítja Afrika felé, és Boavistától délre sorra a Maio-, Santiago-¹³⁷, Fogo- és Brava-szigeteket, végül a Rombo-szigeteket foglalja magába.

Tekintve, hogy a koldusszegény Sal-szigeten nem maradhattak soká, először is azt kellett megtudniuk, nem várható-e, hogy a közeljövőben személyszállító hajó köt ki itt. Ha nem, akkor nincsen más választásuk: az öbölben horgonyzó halászbárkákból néhányon át kell kelniük egy másik szigetre, ahol nagyobb a hajóforgalom. Akkor viszont fontos kérdés, hogy melyik szigetre induljanak.

- São Vicentére megyünk - döntött habozás nélkül Robert.

São Vicente nem a szigetcsoport legnagyobb tagja, ám a kereskedelem mindig ide összpontosult, és gazdasági jelentősége ma is egyre nő. Fővárosa, Porto Grande kikötőjébe százával érkeznek a hajók, és ideiglenes lakosainak száma hússzorosan felülmúlja az állandó lakókét. Ebben a pompás és igen forgalmas kikötőben huszonnégy órát sem kellene várniuk, hogy Angliába készülő hajóra leljenek.¹³⁸

Amikor a kapitányhoz fordultak tanácsért, ő is megerősítette Robert állításait.

- Hogyne, igaza van - mondta. - De sajnos, attól tartok, hogy ezzel az északnyugati széllel nem tudnánk eljutni São Vicentére, vagy ha igen, az több napba kerülne. Nézetem szerint ezekkel a bárkákkal ilyesmire nem lehet vállalkozni. Én inkább valamelyik szél alatti szigetet céloznám meg.

- Akkor csakis Santiagóról lehet szó - mondta Robert.

Santiago kereskedelmileg nem olyan jelentős, mint São Vicente, viszont ez a legnagyobb sziget, és székhelye, Praia, egyúttal az egész szigetcsoport fővárosa is. Praiának nagyszerű kikötője is van, éves hajóforgalma száznegyvenezer regisztertonnára¹³⁹ rúg. Nyilván ott is könnyen találnak hazafelé tartó járművet, a távolság tekintetében pedig nincs különbség a két sziget között. Az egyetlen kifogás az lehet, hogy egészségtelen éghajlata miatt Santiagót „dögletesként” szokták emlegetni.

- Ugyan - szól Thompson -, nem akarunk letelepedni a szigeten, és egy-két nap igazán nem számít. Ezért, ha senkinek nincs ellenvetése...

¹³⁷ Ez a szokásosabb írásmód, habár a sziget neve portugálul tkp. São Tiago.

¹³⁸ Porto Grande a sziget Mindelo nevű fővárosának kikötője. Miután 1838-ban az angol konzul, John Rendall szénlerakatot létesített São Vicentén, hamarosan évente több ezer hajó fordult meg itt, a világ negyedik legnagyobb szenelőkikötőjében.

¹³⁹ Tengeri hajók térfogategysége: 2,83 m³

Előbb azonban még bizonyosságot kellett szerezniük a személyszállító hajók kérdésében. Csakhogy ebben a félvad országban, ahol kormányzónak vagy polgármesternek még hírére sem hallotta senki, nem tudták, kihez forduljanak. A kapitány tanácsára Thompson, összes sorstársa kíséretében, egyszerűen egy csoport bennszülöttet szólított meg, akik kíváncsian méregették a hajótörött sokaságot.

Ezúttal nem feketékkel volt dolguk, csupán mulattokkal, akik a portugál telepesek és az egykori rabszolgák közös leszármazottai. Ruhájuk elárulta, hogy tengerészek.

Thompson nevében Robert megkérdezte az egyik mulattól, hogy a Sal-szigetről vissza lehet-e jutni valahogyan Angliába.

A zöld-foki matróz a fejét rázta. Nem, semmiképpen. A személyszállító hajók nem érintik a Sal-szigetet, más hajót pedig bajosan találnak. A passátszelek évszakában, októbertől májusig, nem egy vízijármű kiköt a Murdeira-öbölben, főleg vitorlások, de mostanra már az utolsó sószállító is fölszedte a horgonyt, és október előtt aligha tér vissza.

Miután ez a kérdés ilyen egyértelműen eldőlt, nem habozhattak tovább. A tengerészek különben semmi furcsát nem találtak abban a gondolatban, hogy az utasok átkeljenek egy másik szigetre. Tengerálló bárkáikkal ők szükség esetén akár hosszabb útra is vállalkoztak volna. São Vicente kérdésében egy véleményen voltak a kapitánnyal: ilyen szélirány mellett jobb, ha nem is gondolnak rá.

- Hát Santiago? - vetette föl Robert.

E név hallatán a zöld-foki tengerészek összenéztek, s csak rövid gondolkozás után adtak választ. Valami nem hagyta őket nyugodni, de el nem árulták volna, hogy micsoda.

- Oda éppen el lehet menni - bökte ki végül egyikük. - Persze, attól függ, mennyiért.

- Erről azzal az úrral beszéljen - mutatott Robert Thompsonra.

- Rendben van - jelentette ki Thompson, amikor Robert lefordította a mulatt válaszát. - Ha a kapitány és maga velünk tart, ez a tengerész megmutathatja nekünk a számba jöhető bárkákat, s egyúttal megbeszélhetjük az utazás feltételeit.

Egy órába sem telt, és mindenben megegyeztek. A kapitány azt a hat bárkát választotta ki a hajótöröttek és poggyászuk elszállítására, amelyeket ránézésre a legmegbízhatóbbaknak ítélt. Közös megegyezéssel hajnali három órára tűzték ki az indulást, hogy minél többet hajózzanak nappal. Elkelt az elővigyázatosság, hiszen száztíz mérföldes táv állt előttük, és a legszerényebb számítás szerint is tizenhét órás útnak néztek elébe.

Senki nem tiltakozott. Örültek, hogy búcsút mondhatnak e kietlen szigetnek.

A csomagokat azonnali lerögzítették. Az utasok egy hitvány ebéd után igyekeztek elütni az időt valamivel: egyesek a fövényen sétáltak, mások a földre heveredve szunyókálni próbáltak. A falucska kidőlt-bedőlt kalyibáinak vendégszeretetére egyetlen utas sem tartott igényt.

Az indulás órájában már mindnyájan talpon voltak. Mindenki kellő időben elfoglalta a helyét, és a hat bárka teljes vitorlázattal sebesen megkerülte a Teknősbéka-földnyelvét.¹⁴⁰ Mint látjuk, Thompson följebb hágott a számléltrán: sorhajókapitányból tengernaggyá lépett elő.

Indulásuk után egy órával balkézre elhagyták a Sal-sziget déli földnyelvét, míg a felkelő nap fényében a távolban feltűnt Boavista.

¹⁴⁰ Punta de Tartaruga.

Ritkaság az évnek ebben a szakában: az ég tartósan tiszta maradt. Északnyugatról elég élénk szél fújt, s a hat bárka azonos tempóban, hátfélszéllel haladt dél felé.

Nyolc órakor értek Boavista magasságába. Ez is lapos földdarab volt, épp olyan sivár homokpad, mint a Sal-sziget, csak a közepén meredt föl néhány bazaltcsúcs, egy hosszanti irányban húzódó, száz méternél is alacsonyabb kiemelkedés tetején.

Szemben nyílt az Angol-kikötő, amelynek partján néhány ház és kunyhó alkotja a sziget aprócska székhelyét, Rabilt.¹⁴¹ A kikötőben talán horgonyoztak hajók, de ezt ebből a távolságból nem lehetett megállapítani.

Néhány óra múlva már fölsejlett a horizonton Santiago szigetének legmagasabb pontja, a Santo António-csúcs. A hajótöröttek útjuk még távoli célja, a kétezer-kétszázötven méteres magaslat láttán éljenzésben törtek ki.¹⁴²

Maio szigete közelebb esett, mint Santiago, de mivel alacsonyabb volt amannál, csak később látták meg. Délután két óra lett, mire megpillantották e sziget homokos partjait, és öt órára értek a magasságába.

Maio a Sal-sziget és Boavista szakasztott mása volt. Sehol egy folyó, egy forrás, egy fa, csak az egyhangú homoksíkság, amelyen szórványos sótáblák verték vissza a nap sugarait. Alig is hitték, hogy ez a hihetetlenül meddő lapály csakugyan háromezer emberi lénynek ad otthont.¹⁴³

A szigetkék komor egyhangúságától kifáradt szem örömmel tekintett a déli látóhatárra, ahol gyorsan közeledett Santiago. Csipkés szegélyű sziklái, bazaltfalai, dús növényzettel borított *barrancói*¹⁴⁴ kissé az Azori-szigeteket juttatták eszükbe, s bár nem is olyan rég még untatta őket, a kopár homoksíkok látványa után most igazi felüdülést hozott a növények féktelen burjánzása.

Este nyolckor kerültek meg a Keleti-földnyelvet, éppen akkor, amikor fény gyúlt a világító-tornyában. Egy órával később, a leszálló éjben, meglátták a Praiai-öblöt nyugatról lezáró Tamaro-földnyelv örtüzét. Még egy óra, és a Biscadas-földnyelv mellett befordulva a bárkák libasorban beúszhattak a kikötőből nyugodtabb vizére, ahol már a város fényei csillogtak.

Ám a zöld-foki hajósok nem e fénypontok felé tartottak. Alig kerültek meg a Biscadas-földnyelvet, máris teljesen szélbe fordultak, s megpróbálták minél közelebb jutni a parthoz. Pár perc múlva már le is horgonyoztak, a várostól elég nagy távolságra.

Robert-t meglepte ez a manőver. Útikönyvéből pontosan tudta, hogy a nyugati parton van kiépített rakpart is. De hiába erősködött: miért, miért nem, a mulattok ragaszkodtak a tervükhöz, és a poggyászt szállító két bárka fedélzeti csónakjain elkezdtek partra szállítani az utasokat és a holmit.

¹⁴¹ Már a XIX. sz. kezdetétől nem Rabil, hanem Porto Inglês („Angol-kikötő”) volt Boavista székhelye, sőt Porto Inglês 1834-re olyan jelentőségre tett szert, hogy a Zöldfoki-szigetek fővárosának is javasolták.

¹⁴² A Santo António csupán 1392 m magas; Verne talán a Fogo szigeti aktív vulkánnal, a Picóval keveri össze (Santiagótól 60 km-re nyugatra), amely 2829 m magasra nyúlik.

¹⁴³ Ezen a fejletlen szigeten még ma is csak 4000-en laknak.

¹⁴⁴ Ld. Második rész, 3. fejezet, 88. jegyzet

Az öböl keleti földnyelvét lezáró sziklafal lábánál állt egy kisebb szikla, ott tették ki egymás után az utasokat. Bedekkerének utalásaiból Robert rájött, hogy ez itt nem más, mint a használaton kívüli régi kikötőhely, és nem győzött csodálkozni szállítóik szeszélyén.

A hullámverés vadul csapkodta ezt a sziklát, és az éjjeli sötétség sem könnyítette meg a partraszállást. Nem egy utas megcsúszott a tengervíz által évszázadok alatt tükörsimára csiszolt grániton, s többen szándéktalanul fürdőt is vettek. Végül mégsem történt említésre méltó közjáték, és tizenegy óra után pár perccel már minden utasnak szilárd talaj volt a lába alatt.

A csónakosok elgondolkoztató sietséggel eveztek vissza a bárkákhoz. Tíz perc sem telt el, s a hat vízijármű fölvonta vitorláit, irányt vett a nyílt tenger felé, és eltűnt az éjszakában.

De bármilyen rejtélyes volt is a viselkedésük, most sem az idő, sem a hely nem kedvezett a rejtély megfejtésének, mert az utasoknak mindenekelőtt saját helyzetüket kellett tisztázniuk. A szabad ég alatt nem alhattak, viszont hogyan szállítsák el a partra halmozott temérdek bőröndöt, ládát és útitáskát? Ismét a kapitánynak kellett döntenie. Úgy rendelkezett, hogy két matróz maradjon hátra a csomagok őrizetére, míg a többi hajótörött útnak indult a még távoli város irányába.

Mivé lett már az egykori rendezett menetoszlop, amelyet Thompson oly mesteri kézzel irányított! Most csak egy szedett-vedett, megtört társaság kereste csüggedten az útját a sziklatömbökkel teliszórt ismeretlen partvidéken, a vaksötét éjszakában.

Ez az út még a legedzettebb gyaloglókat is megviselte. Több mint egy óráig egy alig sejthető ösvényen haladtak, ahol lábuk minduntalan bokáig sülyedt a mély, süppedős homokba. Azután egy meredek út következett. Már rég elkongatták az éjfelet, amikor erejük utolsó megfeszítésével betámolyogtak a város első házai közé, ahol végre valami segítségre számíthattak.

Aludt a város. Sehol egy fény, az utcákon lélek se járt. Hogyan találjanak éjjeli szállást ennyi emberre a sötétség és a csend birodalmában?

Úgy döntöttek, hogy háromfelé oszlanak. Az első egységet a kapitány és a hullámsírba tért hajó legénysége alkotta. A második élére Thompson állt; Baker természetesen vele tartott. Végül a harmadik csoport Robert nyelvtudására bízta magát.

Ennek a kompániának - ehhez csatlakozott Roger és a két amerikai hölgy is - nem kellett soká bolyongania, hisz Robert pár percen belül talált szállást. Olyat zörgetett a kapun, hogy attól a hétalvók is biztosan fölébredtek.

A zenebonára előkerült a fogadós. Kidugta az orrát az ajtó résén, és elképedt a váratlan vendégsereg láttán.

- Vannak szabad szobái? - kérdezte Robert.

- Szobáim...? - bámult rá a fogadós, mint aki kísértetet lát. - De hát honnan az ördögből jönnek? - fakadt ki. - Hogy a csodába kerültek ide?

- Hogyan, hogyan, hát hajón, mint bárki más - felelte türelmetlenül Robert.

- Hajón...? - ismételte az elképedt portugál.

- Hajón bizony - bólintott ingerülten Robert. - Mi van ebben olyan rendkívüli?

- Hajón...? - kiáltott fel újból a fogadós. - De hisz még nem oldották föl a vesztegzárat!

- Miféle vesztegzárat?

- A kirelejumát! A szigeten vesztegzár van érvényben, s egy hónapja nem kötött ki nálunk hajó.

Most Robert hökkent meg.

- No de mi folyik itt? Miért mondták ki a karantént?

- Mert járvány tört ki a szigeten.

- Veszélyes?

- Meghiszem azt! Csak a város négyezer lakosából legalább húszan halnak meg naponta.

- A mindenségit! - fakadt ki Robert. - Szép kis tanácsot adtam én, hogy épp ide jöttünk. Még szerencse, hogy nem maradunk soká!

- Nem maradnak soká?! - kiáltott föl a fogadós.

- De nem ám!

A portugál nyugtalanítóan csóválta a fejét.

- Egyelőre, hölgyeim és uraim, fáradjanak utánam, megmutatom a szobáikat - szólt gunyorosan. - Szerintem nem fognak egyhamar kiköltözni tőlem. Holnap majd saját szemükkel láthatják: aki Santiagóba jön, az itt is marad.

10. VESZTEGZÁR ALATT

Szó, ami szó, rájárt a rúd a Thompson Ügynökség balszerencsés ügyfeleire! Santiagón valóban gyilkos járvány dühöngött, s a sziget emiatt már egy hónapja teljesen el volt zárva a külvilágtól. Meg kell hagyni, hogy Santiagót nem véletlenül emlegetik „dögletes” szigetként - s Robert figyelmeztette is erre utastársait, mielőtt elindultak a Sal-szigetről. Santiago amúgy is egészségtelen vidék, s az itt honos fertőzéseknek rendes körülmények között is sokan esnek áldozatul.¹⁴⁵

Csak hogy a helyi kór ezúttal példátlanul elharapózott, és soha nem látott hevességgel szedte áldozatait. Pusztítása láttán a kormány nem maradhatott tétlen, s vaskezü intézkedéseket hozott, hogy gyökerestül kiirtsa a nyavalyát.

Hatósági rendelkezésre az egész sziget drákói vesztegzár alá került. Kikötni természetesen továbbra is kiköthettek hajók, de csak azzal a feltétellel, hogy itt várják be a járvány bizonytalan végét, a vesztegzár feloldását. Gondolhatjuk, hogy a személyszállító és hosszújratú hajók nem akartak ilyen egérfogóba kerülni, így már harminc napja nem kötött ki hajó az öbölben, amikor Thompson és gyámolítottjai megérkeztek.

Ez volt hát az oka a sal-szigeti halászok habozásának, amikor Santiago került szóba; ezért illantak el tüstént, mielőtt az éj leple alatt, a várostól távol, szokatlan helyen partra tették az utasokat. Tisztában voltak a helyzettel, és nem akartak sem pusztá aggályosságból elesni a várható haszontól, sem tartósan elszakadni családjuktól és otthonuktól.

Az utasokat lesújtotta a hír. Vajon hány hétig kell majd ezen az elátkozott szigeten rostokolniuk?

Mivel azonban mást aligha tehettek, beletörődtek helyzetükbe. Várakozásra rendezkedtek be, s ki-ki a maga módján üttötte el az időt.

Egyesek, mint Johnson és Piperboom, megszokott életmódjukat folytatták, és éltek, mint hal a vízben. Nem is kellett más, csak egy vendéglő az utóbbinak, egy kocsmá az előbbinek, márpedig Praia bővelkedik mindkét fajta műintézetben.

Társaik már korántsem vették ilyen könnyen a szeszélyes sors által rájuk mért szabadságvesztést. Legtöbbször a félelemtől bénultan, a fertőzéstől rettegve éjjel-nappal a szobájukban maradtak, s még ablakot sem mertek nyitni. Óvatosságuk el is nyerte jutalmát: egy hét alatt egyikük sem betegedett meg. Viszont majd elepedtek az unalomtól, és alig várták, hogy valami egyelőre nem is sejthető fejlemény meghozza a szabadulást.

Másokat már jobban sarkallt a tettvágy. Ezek tudomást sem vettek a bosszantó fertőzésről, sőt szándékosan fittyet hánytak rá. E merész utasok közé tartozott a két francia és amerikai barátné is. Helyesen úgy ítélték meg, hogy nagyobb kárt okoz a félelem, mint a betegség maga. Olyan fesztelenül jártak-keltek, akárha Párizsban vagy Londonban lennének, s velük tartott Baker is, aki viszont a szíve mélyén talán épp arra vágyott, bár szedne csak össze egy jó kis betegséget, hiszen akkor eggyel több vádpontot hozhatna föl versenytársa ellen.

¹⁴⁵ A legborzasztóbb emlékeztető mégis a Fogo-szigeti kolerajárvány (1854-55), amelyben 800-nál is többen haltak meg. 1910-ben, nem sokkal e könyv megjelenése után, a malária és egy influenza-járvány szedte áldozatait.

Amióta Santiagóra érkeztek, Jack Lindsay jóformán nem is látták: a férfi jobban ragaszkodott magányos, félrevonuló életmódjához, mint valaha. Alice nem sokat törődött a sógorával, hisz egész másféle gondok foglalkoztatták. Ha néha mégis eszébe jutott Jack, sürgősen elhessen-tette magától a képét, de alig volt már a szívében harag, inkább csak feledni vágyott. Ahogy múlt az idő, annál jobban elhalványult és vesztett jelentőségéből a Curral das Freiras-i kaland. Alice olyan biztonságban érezte magát Robert oltalmában, hogy föl sem merült benne: sógora akár új aljasságokon is törheti a fejét.

Robert viszont jól emlékezett a Gran Canaria-i merényletre, és gyakran járt az eszében ellensége, aki - erről meg volt győződve - egyszer már megtámadta őt. Ellenfelének mostani tétlensége ezért nem nyugtatta meg végleg, és továbbra is aggodalmas éberséggel ügyelte minden lépését.

Jack közben nem tért le a rossz útról. Curral das Freiras-i gáztette még nem volt más, mint előre meg nem fontolt, váratlan és ösztönös cselekedet, amelyet pusztán a kínálkozó alkalom sugallt. Lelkének vegykonyhájában azonban ezen első próbálkozásának kudarca gyűlöletté változtatta addigi bosszúságát. Robert megvető föllépése után ehhez félelem is társult, gyűlöletét pedig annak voltaképpen tárgyáról, Alice-ról Robert-ra ruházta át. Jack Lindsay egy időre szinte megfélemezett sógornőjéről, s inkább a *Seamew* tolmácsát próbálta kelep-cébe csalni: ha Robert akkor a keresztútnál másfelé indul, semmiképp nem úszta volna meg ép bőrrel.

Ám Robert szívós ellenállása és Blockhead úr hősies közbelépése másodízben is meghiúsította tervét.

Jack Lindsay ettől kezdve már nem is tett különbséget két ellensége között. Gyűlölete, mely kudarcaitól csak még inkább fölizzott, immár éppúgy irányult Robert, mint Alice ellen.

Az, hogy mégis tétlen maradt, csakis Robert éberségének volt köszönhető. A minden gátlását levetkezett és vereségébe beletörődni nem tudó Jack egy pillanatig sem habozott volna, hogy bármely kedvező alkalmat megragadva leszámoljon e két emberrel, akiknek a veszte egyszerre elégítette volna ki bosszúszomját és kapzsiságát. Csakhogy Robert kitartó ébersége útját állta terveinek, s a két amerikai hölgy és francia lovagjaik olyan kétségbeejtő magabiztossággal járták Praia városának népes utcáit, hogy Jack már mind kevésbé remélte az alkalmas pillanat elérkezését.

Praia sajnos nem tartogat sok érdekességet az élményre vágyó turistának. A város egy *achadára* épült, vagyis egy olyan lávafennsíkra, amelynek anyaga a láthatárt északon lezáró, négy-ötszáz méter magas tűzhányókból zúdult ki egykor. A fennsíkot két völgy fogja közre, amelyek a tengernél egy-egy homokos partszakaszban végződnek: a nyugati a „Fekete-part”, a keleti pedig - itt léptek utasaink a sziget földjére - a „Nagy-part” nevet kapta. A két partrésről nyaktörő utak vezetnek föl a városba, míg egymástól az a nyolcvan méter magas sziklafal választja el őket, amely a tenger fölé meredve zárja le a fennsíkot.

Az európai utas szemében Praia városának sajátosságát csakis az adja, hogy itt a szigetvilág minden más településénél erősebben érződik az afrikai jelleg. Az utcákon nyüzsgő sok disznó, majom és baromfi, a tarkára mázolt alacsony házak, a négerek kültelki kunyhói, a fekete lakosság, amelyben elvegyül a nagyrészt tisztviselői állásokat betöltő fehér közösség: ez az eredeti és újszerű látvány megfogja a szemlélőt.

Ám pár nap alatt máris megkopik e varázs, s az egzotikummal eltelt turista ettől fogva vajmi kevés szórakozást talál a négyezer lelket számláló városban.

Az utazó, ha egyszer bejárta az európai negyed széles és arányos utcáit, amelyek, akár a küllők a kerékagyból, az O Pelourinho¹⁴⁶ nevű térről indulnak ki, ha a tengerparthoz közel, egy másik kis téren megtekintette az egymással szemben álló templomot és kormányépületet, s ha végül megnézte a városházát, a börtönt, a bíróságot és a kórházat is, akkor már mindent látott. Ettől kezdve akár be is hunyhatja a szemét, mert csak az unalom leselkedik rá.

A két francia és társnőik is hamar végignézték mindent, s ha az unalom nem is foghatott ki szorgos agyukon és rab szívükön, a tétlenség ellen nekik sem volt csodaszerűk. Egy idő után már nem indultak újabb sétákra, csak álldogáltak a fövényen, és hosszan nézték a tengert, amelyen nem kelhettek át. Az egyhangú hullámverés megágyazott az Alice és Robert közti csöndnek, és ellenpontosította Roger és Dolly víg csevegését.

Ezen a páron láthatóan nem lehetett úrrá a mélabú. Az ő vidámságukat nem kezdte ki sem a baleset, sem a *Seamew* elsüllyedése, sem a mostani vesztegelés.

- Én bizony nagyon örülök - mondogatta Roger -, hogy felsőfokú zöldfoki lehetek! Dolly kisasszony meg én már azt se bánnánk, ha négerre vedlenénk.

- No de mit szól a ragályhoz? - aggodalmaskodott Alice.

- Tréfaság! - ütötte el Roger.

- Egyhamar lejár a szabadsága is - tette hozzá Robert.

- *Vis maior!*¹⁴⁷ - hárította el a tisztt.

- A családja is várja már Franciaországban!

- A családom? Nekem csak itt van családom!

Persze, azért a nemtörődöm Roger szíve mélyén is aggodalom honolt. Hogyisne gyötörte volna mindennap az a gondolat, hogy micsoda veszélynek vannak kitéve társai és ő maga is ezen a kórságos vidéken, e megtizedelt lakosságú városban! Ám szerencsés természete nem engedte, hogy a jelen örömét megrontsa a jövőtől való félelem. Márpedig az ő számára a jelen nem kevés kellemet tartogatott. Mindaddig ingyére volt a Santiagó-i élet, amíg Dolly bizalmas társaságát élvezhette. Kettőjüknek, bár soha nem beszéltek egy szóval sem érzelmeikről, mégsem voltak kétségeik. Kimondatlanul is ténynek tekintették, hogy jegyben járnak.

Lényüktől idegen volt minden titkolózás. Lelkükben úgy olvashatott bárki, akár egy nyitott könyvben, s aki csak rájuk nézett, oly tisztán láthatta érzéseiket, hogy megfogalmazniuk már nem is kellett őket.

Lindsayné asszony, aki a többiekénél érintettebb szemlélője volt ennek az idillnek, egy csöppet sem aggódott. Úgy tartotta, hogy hűgát is megilleti az az amerikai szabadság, amelyet leánykorában ő maga is élvezett. Megbízott Dolly szűzies őszinteségében, s Roger-n is már az első ránézésre látta, hogy teljes bizalommal lehet iránta. Alice tehát elnézően figyelte e gyöngéd kapcsolatot, hisz kétsége sem volt, hogy visszaérkezésük után annak rendje és módja szerint esküvő fogja megkoronázni a pár bonyodalmaktól mentes szép történetét.

Istenem, bárcsak a saját lelkébe is ilyen nyugalom és biztonságérzet költözhett volna! Ám Alice és Robert között csak nem akart megtörni a jég. Dőre szemérem fagyasztotta ajkukra a szót, s ahogy múltak a napok, egyre valószínűtlenebbnek tűnt, hogy az egyetlen lehetséges módon, egy őszinte és alapos vallomással visszanyerhetnék lelkük békéjét.

¹⁴⁶ A pellengér (portugál).

¹⁴⁷ Elháríthatatlan kényszerítő körülmény (latinul „nagyobb erő”).

Érzelmek viharát hamar megsínylette mindennapos érintkezésük is. Ha módjukban állt volna, bizony el is kerülik egymást. Egy legyőzhetetlen erő mindújra egymáshoz vonzotta őket, ám amikor szemtől szemben álltak, érezték, hogy egyikük önérzete, másikuk bizalmatlansága falat emel közéjük. Szívük elszorult, csak pár hűvös szót váltottak, s ezúttal sem sikerült eloszlalniuk a szerencsétlen félreértést.

Roger lehangoltan figyelte érzelmeik meddő harcát. Bizony, ennél sokkal többet remélt a Teide csúcsán lezajlott négy szemközti beszélgetésüktől. Hisz miként lehetséges, hogy ez a két ember ott, a végtelen természet ölén nem érezte át, milyen törpe dolog egyikük szemérmé és másikuk túlzott büszkesége, s hogy abban az ihletett pillanatban nem osztották meg egymással egyszer s mindenkorra lelkük legvégső titkait? Katonatisztünk egyenes természetétől idegen volt az ilyesfajta önmarcangolás, és gyermekes dolognak ítélte, hogy valaki így megnehezíti a saját dolgát. Ő bezzeg, ha király lett volna, épp oly könnyedén szeretett volna bele egy pórnöbe, mint szegény ördöggént egy királykisasszonyba.

Miután egy hétig tanúja volt e kilátástalan és néma küzdelemnek, végül nem bírta tovább, és úgy döntött, hogy - mint mondani szokás - kiugraszta a nyulat a bokorból. Egy reggel valami ürüggyel elhívta társát a Nagy-partra, ahol ilyenkor egy lélek sem járt, s egy sziklatömbre telepedve magyarázatra próbálta bírni Robert-t.

Ezen a reggelen Lindsayné egymagában indult sétálni. Míg Robert-ból honfitársának kellett vallomást kicsikarnia, addig Alice saját maga készült megvizsgálni a lelkét. Még mielőtt a két barát odaért volna, céltalan lépteit őt is a vonzóan néptelen Nagy-partra vitték. A homokban nehezebbre esett a járás, hamar elfáradt: leült hát, nem is nagyon nézte, hová, és állát tenyerébe támasztva, a tengerre révedve elábrándozott.

Hangok riasztották fel töprengéséből. Ülőhelye közelében, a szikla túloldalán két férfi beszélgetett: Lindsayné Roger de Sorgues-ra és Robert Morgand-ra ismert.

Először oda akart menni hozzájuk, de mihelyt meghallotta, miről beszélnek, letett a szándékáról. Visszaült és kíváncsian hallgatózott.

Robert ugyanolyan közönyösen követte honfitársát a partra, ahogy minden igyekezete ellenére a legtöbb dolgát végezte. Ameddig Roger gyalogolt, ő mellette haladt. Amikor annak kedve támadt letelepedni, ő is leült. Ám Roger tudta, mivel csigázza föl szenvtelen társa figyelmét.

- Hű! - torpant meg a katonatiszt. - Kutya hőség van ezen az átkozott vidéken! Kapóra jönne most egy kis ejtőzés, nem igaz, kedves Gramond?

- Gramond?... - hökkent meg Alice a szikla túloldalán.

Robert csöndben bólintott, és kényelembe helyezte magát.

- No, mit gondolsz, soká maradunk még itt? - tört ki Roger.

- Ezt nem tőlem kell megkérdeznie - mosolyodott el halványan Robert.

- Pedig maga is érintett fél, barátom - vágott vissza Roger -, mert igaz, hogy a Zöld-fokon végső fokon senki sem rostokol szívesen, de Lindsayné asszony és maga nyilván még másoknál is kínosabbnak találja a várakozást.

- Ugyan miért? - kérdezte Robert.

- Talán bizony már visszaszívna a bizalmas vallomását, amelyet a Kanári-szigetek partjainál tett nekem egy estén?

- A világért sem! De nem értem...

- De hisz akkor minden világos - vágott közbe Roger. - Mivel továbbra is szereti Lindsayné asszonyt... mert hisz szereti, nemde?

- Teljes szívemből! - jelentette ki Robert.

- Nagyon helyes! Akkor folytatom. Mivel tehát szereti Lindsayné asszonyt, ám föltette magában, hogy erről semmiképp sem tájékoztatja az érintettet, ezért ragaszkodhatom az iménti állításomhoz, miszerint kettőjük számára vajmi kevés öröm terem ezen az afrikai szikladarabon. Csak magukra kell nézni: akár a gyászmenet az ördög temetésén. Ki nem nyitnák a szájukat, s ha mégis megteszik, akkor is - tisztesség ne essék szólván - úgy kerülgetik a lényeket, mint macska a forró kását. A vak is látja, hogy Lindsayné majd eleped unalmában, s mi sem élénkítené fel jobban, mint egy tüzes szerelmi vallomás!

- Kedves de Sorgues barátom - felelte Robert kissé izgatottan -, nem értem, hogyan képes ilyen komoly dolgon is tréfálkozni. Maga jól tudja, hogyan gondolkodom, ismeri a helyzetemet, és tisztában van azzal, hogy az milyen kötelességeket ró rám...

- Lárifári! - Roger eleresztette a füle mellett Robert megjegyzését. - Akárhogy is, fájdalom elnézni, hogyan teszi szánt szándékkal boldogtalanná önmagát és másokat is, pedig jól tudja, milyen egyszerű ez az egész!

- Maga szerint mit kellene tennem? - kérdezte Robert.

- Jaj, drága barátom, ne tőlem várjon tanácsot. Ilyen esetben mindenki a vérmérséklete szerint cselekszik. No de miért nem marad önmaga, miért nem viselkedik vidáman és szeretetreméltóan, ha egyszer szerelmes? A többi megy majd magától is. Nézzen Dolly kisasszonyra és énrám. Mi talán úgy nézünk ki, mint akiket egy rémdrámából szalajtottak?

- Maga könnyen beszél - jegyezte meg keserűen Robert.

- Meglehet - hagyta rá Roger. - De vegye föl maga is a harcot. Égesse föl a hidakat a háta mögött. Mihelyt visszamegyünk, lendüljön támadásba, és köntörfalazás nélkül mondjon el mindent Lindsayné asszonynak. Az ördögbe is, nem fog belehalni! Majd meglátja, mit felel.

- Nem a választól félek én, bármilyen lenne is, hanem a kérdést nincs jogomban föltenni!

- Már miért ne lenne? Azért, mert a szíve hölgye gazdag? Ostobaság! A gazdagság és eközött - fordította ki a zsebét Roger - nincs egy hajszálnyi különbség sem! S ha mégis volna, maga akkor sincs ellenérték híján. Most ugyan álnévvel takargatja magát, de akkor változik vissza de Gramond márkivá, amikor csak akar, márpedig de Gramond márkikkal tudtommal még nem lehet Szajnáat rekeszteni!

Robert megfogta honfitársa kezét.

- Kedves de Sorgues-om - szólt -, minden szava arról tanúskodik, hogy igazabb barátot nem is remélhetnék magamnak. De higgye meg, jobb, ha szót sem ejtünk erről a dologról, mert úgysem ér célt nálam. Jól tudom, hogy az ilyesfajta csereügylet bevett dolog, csakhogy én ilyen alkura nem vagyok kapható.

- Miért emleget mindjárt alkut? - mormogta Roger, akit nem győzött meg az ellenvetés. - Hogy beszélhet alkuról, ha egyszer magát semmiféle anyagi érdek nem vezényli?

- Ez igaz - hagyta rá Robert -, csakhogy Lindsayné asszony ezt nem tudja. Ez itt a bökkenő.

- Mordizomadta, hát emberelje meg magát, és mondja el neki! Akárhogy is, bármi csak jobb lehet annál, hogy így emészti magát, s közben Lindsayné is boldogtalanná teszi!

- Lindsayné boldogtalanná...? Hogy érti?

- Arra nem is gondolt, hogy esetleg ő is szeretheti magát? - vágta rá Roger. - Azt mégsem várhatja el, hogy ő tegyen magának vallomást.

- Már másodszor szegezi szembe velem ugyanezt az érvet - felelte szomorkásan Robert -, tehát nyilván perdöntőnek véli. Valóban, ha Lindsayné asszony is szeretne engem, az mindent más megvilágításba helyezne. Csakhogy Lindsayné nem szeret, s én nem vagyok olyan be-képzelt, hogy a szerelmét reméljem; már csak azért sem, mert nem is igyekszem megszeret-tetni magam.

- Hát épp ez az... - dörögte Roger a bajsza alatt.

- Mit mond?

- Semmit... csak azt, hogy maga nem lát a szemétől, barátom, vagy nem is akar látni. Igaz, nem lehet megbízásom Lindsayné asszonytól, hogy föltárjam maga előtt az érzéseit. De tegye csak föl egy pillanatra, hogy ő éppen úgy érez maga iránt, mint az imént föltételeztem. Nos, maga csak akkor hinné ezt el, hogyha tőle magától hallaná?

- Talán még akkor sem - felelte higgadtan Robert.

- Micsoda, még akkor is volna képe kételkedni?

- Soha nem mutatnám ki a kételyemet - szólt búsan Robert -, de a szívem mélyén megmaradna a kínzó bizonytalanság. Lindsayné úgy érzi, hálával tartozik nekem, és az olyan nemes lélek, mint az övé, alig ismer szentebb kötelességet a hálánál. Mindig úgy érezném, hogy a szerelme talán nem más, mint az őt gúzsba kötő hála bájos álorcája.

- Megátalkodott fráter! - kiáltott föl Roger, és meglepett tisztelettel pillantott barátjára. - Én bezzeg nem tudok akadékoskodni, ha a saját boldogságom a tét. No de más hangot üt majd meg, ha utunk végére érünk. Sutba dobja még a büszkeségét, mihelyt azzal kell számot vetnie, hogy Alice mindörökké eltűnik az életéből!

- Nem hiszem - felelte Robert.

- Majd meglátjuk - állt föl Roger. - Egyelőre törődjünk mostani túrhetetlen helyzetünkkel. Tüstént megkeresem Pip kapitányt, és együtt kifőzzük, hogyan távozhatnánk angolosan. Az ördögbe is, bőven akad hajó a praiiai kikötőben, a portugál erődök pedig már régi kedves ismerőseink!

A két francia a város felé indult. Alice hosszan nézett utánuk. Arcán nyoma sem volt már a bánatnak. Megtudta hát az igazságot, s ez az igazság nagyon is a kedvére volt. Soha többé nem kételkedhet benne, hogy szeretik, még hozzá olyan tiszta szerelemmel, csakis önmagáért, minden hátsó gondolat híján, amilyen szerelemre minden asszony vágyik.

Még ennél is jobban örült annak, hogy elvetheti a lelkét bilincsbe verő gátlásokat. Hogyne, már korábban is vonzódott Robert Morgand-hoz, nem kellett ahhoz az imént a fülébe jutott vallomás; sőt, csak rá kellett néznie a férfira, s már eddig is tudta, hogy az valami olyan titkot rejteget a lelkében, mint amiről az előbb rendhagyó úton szerzett tudomást. Ám a külvilág diktálta előítéleteknek olyan nagy az ereje, hogy szíve hajlandósága mindeddig kevesebb örömet, mint szomorúságot okozott neki. Hisz ha százszor is professzor a *Seamew* tolmács-idegenvezetője, egy gazdag amerikai hölgy számára akkor is bukásnak számít, ha beleszeret; nem csoda hát, hogy Alice Lindsay lelkében már Madeira óta csatázott a büszkeség és a hajlandóság, és neheztelt önmagára és a világra.

Most viszont egyszerű lett minden: mindketten ugyanabból a közegből származnak.

Egyetlen kényes kérdés maradt csupán: hogyan lehet eloszlatni Robert túlzó aggályait? Gyerekjáték, gondolta Alice, hisz jól tudta, milyen meggyőzőerővel ruházza föl a természet a szerető és szeretett asszonyokat. A döntő szót amúgy sem kell itt, ezen a szigeten kimondania. Ki tudja, a nagy nap előtt Alice-nek talán még arra is lesz alkalmja, hogy valamiképp lerója háláját Robert-nak, s így módon visszanyerje érzelmi függetlenségét a férfi szemében?

Roger úgy tett, ahogyan mondta: rögvest szólt Pip kapitánynak, hogy szökésen töri a fejét. Mondanunk sem kell, hogy a tengeri medve kapva kapott az ötleten, hisz annál bármi csak jobb lehet, mint hogy ezen az átkozott szigeten sorvadjanak el, ahol, mint mondta, őt állandóan „szárazföldi betegség” gyötri. Csupán azt kötötte ki, hogy Thompsont és az utasokat is avassák be a tervbe, és Roger-nak esze ágában sem volt ellenezni ezt a méltányos gondolatot.

Roger ötletét a lehető legteljesebb helyeslés fogadta. Volt, aki a százszor bejárt városkát unta már halálosan, mások meg az ablakukból látott számtalan gyászmenettől borzadtak, de türelmüknek mind egyformán a végére értek.

Két utasnak mégsem kérték ki a véleményét. Ha szereznek hajót, akkor arra is lesz gondjuk, hogy elegendő enni- és innivalót is vigyenek magukkal. Akkor meg minek tárgyalnának külön Johnsonnal és Piperboommal?

Azt tehát elhatározták, hogy tengerre szállnak; most már csak az volt a kérdés, hogyan.

Roger abban nem tévedett, hogy Praia öblében több vízijármű is horgonyzott, ám a választék szűk volt: mindössze három, hétszáz és ezer tonna közti vitorlás állt bent a kikötőben, s még a hajókhoz nem értő szem is láthatta, milyen rossz karban vannak. A tengerképes hajók nyilván még a vesztegzár kihirdetése előtt mind kifutottak a kikötőből, ahol csak használaton kívüli járművek maradtak.

Azt sem téveszthették szem elől, hogy elhajózásuknak, ha egyáltalán sor kerülhet rá, teljes titokban kell történnie. Márpedig hogyan lehet észrevétlenül behajózni majdnem száz embert és mindazt az élelmet és felszerelést, amire ennyi utasnak szüksége van?

Ez aztán a kemény dió. Pip kapitány azonban vállalkozott rá, hogy feltöri, és a többiek szabad kezet adtak neki.

Miként járt el, nem tudni, de annyi bizonyos, hogy már másnap reggel bőséges értesülések birtokában volt, és azokat meg is osztotta a Fekete-parton összegyűlt hajótöröttekkel. Legalaposabban Thompsont tájékoztatta, hiszen őrá hárult a főszerep az utasok hazaszállításának nehéz munkájában.

Az öbölben horgonyzó három hajó közül kettőt legfeljebb tűzifának volna érdemes fölaprítani, de talán még tüzet sem fognának - vélekedett a kapitány. Nem sokkal különb a harmadik, egy *Santa Maria* nevű, sokat megélt hajómatuzsálem sem, de azzal legalább nem volna istenkísértés egy olyan rövidebb útra indulni, amilyenre ők készülnek.

Miután a kapitány a hajó minden zegét-zugát bejárta, tárgyalásba bocsátkozott a tulajdonossal. Nem volt nehéz dolga: mivel a vesztegzár bizonytalan időre teljesen megbénította a sziget forgalmát, a hajógazda kitüntető szívélyességgel fogadta a kapitány puhatolózását. Joggal remélhették hát, hogy viszonylag kedvező feltételeket fog szabni nekik.

Pip kapitány kijelentette, hogy ő a legcsekélyebb tanáccsal sem akarja befolyásolni a döntésüket. Azt azért nem titkolta, kissé kockázatosnak tartja, hogy ilyen járművel merészkedjenek nyílt tengerre, különösen, ha csak egy kicsit is viharosra fordulna az idő. Mindenki döntse el maga, melyik veszélytől tart kevésbé: a fertőzéstől vagy a hajótöréstől.

Ezzel kapcsolatban csak annyit jegyzett meg még, hogy szerinte jóval kisebb kockázatot vállalnának, ha nem merészkednének a gascogne-i-öbölbe, hanem csak egy spanyol vagy portugál kikötőt céloznának meg. Ily módon útjuk legnagyobb részét a passzátszelek övezetében tehetnék meg, ahol ritka a rossz idő. Végül azt mondta, hogy ő magánemberként az azonnali távozás híve, mert igaz ugyan, hogy a tengeren esetleg odavesznek, viszont ha itt maradnak, akkor a halálos járvány és a halálos unalom bizonyosan végez mindegyikükkel.

Az utasok nem sokáig tanácskoztak. Azon helyben egyhangúlag a behajózás mellett döntöttek, és felkérték a kapitányt, hogy tegye meg a szükséges előkészületeket. Az elfogadta a megbízást, és vállalta, hogy négy napon belül teljes titoktartás mellett mindennel elkészülnek.

Először azonban a hajótulajdonossal kellett tárgyalni, és ez Thompson dolga volt - azaz lett volna, mert az Általános Ügyintéző, aki az imént még ott állt közöttük, egyszeriben kámforrá vált.

Hatalmas volt a turisták felháborodása. Amikor végre lecsillapodtak, úgy döntöttek, hogy maguk közül jelölnek ki valakit, aki a megfutamodott vezér hatáskörét átvéve a legjobb feltételeket harcolhatja ki a tárgyaláson. S választhattak-e jobbat, mint az üzleti ügyekben jártas és ilyesféle alkukban különösen tapasztalt Bakert?

Baker nem kérte magát, és már indult is a kapitánnyal, hogy eljárjon új feladatkörében.

Két óra múlva tértek vissza.

Mindent megtárgyaltak, mindenben megegyeztek, és szabályos szerződést írtak alá. Az alku végén hatezer frankban állapodtak meg: ezen összeg ellenében Európáig utazhatnak a *Santa Marián*. A tulajdonos azután tetszése szerint túlad a hajón, így annak visszatérésére már senkinek nem lesz gondja. Könnyen megoldódott a személyzet kérdése is: a *Seamew* tisztjei és matrózai vállalták, hogy minden fizetés és javadalmazás nélkül, pusztán étkezés és az utazás fejében felveszik a szolgálatot a *Santa Marián*. A hajó árbocai és vitorlázata rendben voltak, a vitorlákat felfűzték a rudakra. Már csak némi átalakításra kellett sort keríteni, hiszen ennyi embert a fedélközön kívül az étkezőben lehetett csak elszállásolni, valamint egy hónapra elegendő élelmiszert kellett behajózni. A *Santa Maria* tulajdonosa mindenben a segítségükre lesz: valamilyen ürüggyel a saját munkásaival végezteti el a javításokat, s beszerzi a szükséges élelmet is, amelyet az angol tengerészek az éj leple alatt fognak fölhordani a hajóra.

Miután mindenki jóváhagyta ezeket az intézkedéseket, a gyűlés feloszlott, a kapitány pedig tüstént munkához látott.

Még négy napig kellett hát türelemmel lenniük. Rendes körülmények között ez rövid időnek számít, de ha egy hét rettegés és tétlenség előzi meg, akkor négy nap is egy örökkévalósággal ér föl.

Ezt a négy napot is éppen úgy töltötték el, mint az előzőeket, vagyis egyesek magukra zárták a szobájuk ajtaját, mások - gondolhatjuk, kicsodák - dőzsöltek az élvezetekben, megint mások pedig igyekeztek minél változatosabb sétákat tenni.

Jack Lindsay továbbra sem dugta elő az orrát, így Lindsayné asszony és szokásos útítársai zavartalanul indulhattak csillagtúrákra Praia városa körül. Alice újból olyan kiegyensúlyozottan viselkedett, mint utazásuk kezdetén. Jókedve bájos mulatsággá varázsolta minden egyes sétájukat.

Arra nem gondolhattak, hogy a sziget belsejébe tegyenek komolyabb kirándulást, mert ott gyér és silány az úthálózat. Praia közvetlen környékére azonban könnyűszerrel eljuthattak, s azt keresztül-kasul be is járták.

Egy napot szántak a sziget, sőt az egész szigetcsoport egykori fővárosára, Ribeira Grandéra, amelyet a franciák 1712-ben leromboltak. Ez a Praiánál is egészségtelenebb éghajlatú város mindmáig nem tért magához az akkori pusztításból, lakossága azóta is egyre csökken, s ma már olyan kicsi, hogy számba venni is alig lehet. Aki végigmegy a pusztuló város kihalt utcáin, annak elszorul a szíve.¹⁴⁸

A többi napon a fővárost körülvevő számos völgyet járták be. E tessék-lássék megművelt völgyekben szinte kizárólag kicsit katolikus, kicsit pogány négerek élnek. A csupa anyaországi fa, a kókuszok és más pálmafajták, banán- és guajavafák, papaják és tamarindok árnyékában elszórtan állnak afrikai módi szerint fölhúzott kunyhóik, de annyi sehol nincs együtt, hogy akár csak egy kisebbfajta falut alkotnának.

E négy utolsó nap alatt utasainkat elhagyta a jószerecse, amely eddig megóvta őket a ragálytól. Július 2-án Blockhead úr és sir George Hamilton nehéz fejjel, lepedékes szájjal, kínzó szédüléssel ébredtek. Azonnal orvost hívtak, aki megállapította, hogy a szigeten tomboló fertőzést kapták el, és állapotuk súlyos. Utastársaik most ijedtek meg igazán. Mindenki arra gondolt: „S ha én leszek a következő...?”

Indulásuk másnapra volt kitűzve. Ám reggelre kelve nagy meglepetés érte a turistákat. Alig ismertek rá a környékre: a forró levegőben valami sajátságos köd remegett, s az okkersárga ég hátterére alig rajzolódtak ki a tárgyak körvonalai.

- Semmiség, homokot hord a keleti szél - felelték kérdésükre az idevalósiak.

Csakugyan, az éjjel megfordult a szél, s az eddigi északnyugat helyett most keletről fűjt.

Módosít-e Pip kapitány tervein a szélirány változása? Csöppet sem: este bejelentette, hogy minden előkészületet megtettek, s bármikor fölszedhetik a horgonyt. Az utasoknak sem maradt tennivalójuk. Amióta eldőlt, hogy mikor indulnak, mindennap összecsomagolták holmijuk egy részét, s a tengerészek éjjelente mindent fölhordtak a *Santa-Maria* fedélzetére. Amikor ki-ki végleg elhagyta szálláshelyét, csak üres utazóbőröndjeiket hagyták hátra. Ezeket semmiképp nem vihették magukkal; de hisz sose érje őket nagyobb baj.

- A bőröndök árát Thompson majd szépen megfizeti a többi kárunkkal együtt - jelentette ki Baker.

Ám ha egy szép napon Thompsont csakugyan arra ítélnék, hogy térítse meg mindazt, amit Baker követel tőle, az az ítélet nyilván az Általános Ügyintéző távollétében fog elhangzani. Hová lett Thompson? Rejtély. Amióta csak kibújt a terhes kötelesség alól, hogy hazaszállíttassa utasait, bottal üthették a nyomát.

Különben nem sokat törődtek vele. Ha olyan jól érzi magát Santiagón, akkor maradjon csak ott, és punktum.

Titokban, tehát éjszaka kellett hajóra szállniuk. A kapitány este tizenegyre hirdetett gyülekezőt a Fekete-part egy pontján, ahol egy sziklaegyüttes mérsékli a hullámverést. Egy utas sem hiányzott: megkezdhatték a behajózást.

¹⁴⁸ Ribeira Grandéban (mai nevén Cidade Velha, „régí város”) 1462-ben telepedtek meg portugálok, spanyolok és gúnuaiak. Ez volt az első európai alapítású város Afrikában, és sokáig a Zöldfoki-szigetek fővárosa. Ribeira Grande azt még kiheverte, hogy 1585-ben Francis Drake angol kalózái fölégették, de a főváros gyakorlatilag 1652-ben, hivatalosan pedig 1770-ben a szomszédvár, Praia lett. 1712-ben Jacques Cassart dúlta föl Ribeira Grandét kétezer emberével.

Elsőnek Hamiltont és Blockheadet vitték föl a *Santa Mariára*, pedig őket kis híján Santiagón kellett hagyniuk. Sok utas hevesen tiltakozott, nem akarták magukkal vinni a két beteget, mert még megfertőznék társaikat. Hiába érvelt Roger és a két amerikai hölgy, a többiek bizony sorsára hagyták volna a szerencsétleneket, ha Pip kapitány végül nem veti be teljes tekintélyét, s nem közli, hogy ő csak akkor vállalja a parancsnokságot, ha egyetlen hajótöröttet sem hagynak cserben.

Hamilton és Blockhead tehát társaikkal együtt elhagyták a Zöldfoki-szigeteket, bár elhomályosult tudatukig ez nem jutott el. Az éjjel sokkal rosszabbra fordult az állapotuk: nem tértek magukhoz, és féltő volt, hogy nem bírják ki az utazást Angliáig.

Jó párszor kellett fordulnia a *Santa Maria* két csónakjának, mire mindenkit behajóztak. Baker komolyan vette ügyintézői tisztségét, és a kötélhágcsó feljáratánál állva mutogatta, kinek hol jut hely.

Rögtönzött kvartélyuk láttán bizony visszasírták a *Seamew*-n megszokott kényelmet. A hölgyeket a tatbástya alatt, az étkezőben szállásolták el, s nekik még viszonylag jó dolguk volt szűkös, de tűrhető fülkéikben. A férfiaknak már csak egy közös hálóterem jutott, amelyet a hajófenékből választottak le egy deszkafallal, s padlónak a fedélköz elkorhadt deszkáit használták.

A csónakok fordulóit nem zavarta meg semmiféle közjáték. Kivándorlásuk láthatóan szigetszerte észrevétlen maradt. A két csónak utoljára siklott el a part mellől, és baj nélkül ért el a *Santa Mariához*. Baker még mindig ott állt a helyén, de most egyszeriben hátrahőkölt. Ki más lépett a fedélzetre, ki más próbált észrevétlen elvegyülni az utasok között, mint Thompson, az áruló?

11. EZÚTTAL THOMPSON FIZET - DE RÁFIZET

- Thompson úr! - kurjantott föl bőszen Baker.

Csakugyan Thompson volt az, személyesen, ám nem régi, magabiztos vezetőjük, hanem egy bűnbánó képű alak, akiben az utóbbi napokban addig-addig csatázott a félelem és a zsugoriság, amíg az utóbbi maradt alul. Thompson elismerte vereségét. Kifigyelte, mikor szállnak vízre Bakerék, s az éj leple alatt ő is beugrott a *Santa Maria* csónakjába.

- Thompson úr! - Baker úgy méregette ellenségét, mint macska az egeret. - Már nagyon reméltük, hogy soha többet nem látjuk viszont. Most mégis abban a balszerencsében lesz részünk, hogy velünk tart Angliába?

- Mi tagadás - felelte Thompson, aki tudta, hogy több békát is le kell még nyelnie. - De megfizetek az útért! - tette hozzá sietve, hogy leszerelje engesztelhetetlen ellenfelét.

- Micsoda ördögösség! - csóválta a fejét Baker.

- Ördögösség? - értetlenkedett Thompson.

- De hisz az ördög bújt magába, ha fizetésre vetemedik! No, sebj, soha nem késő jó útra térni. Nézzük csak, milyen árat kérjünk magától, kedves uram?

- Gondolom, annyit, mint bárki mástól... - Thompson rosszat sejtett.

- De hisz épp az a bökkenő - magyarázta Baker jóindulatúan -, hogy nálunk nincs szabott ár. Nézze, mi mindnyájan, akiket itt lát, egy kölcsönös segélyegyletet alapítottunk, mondhatni, szövetkezetet, és mindenki befizette a közösbe a maga részét. Az olyan kívülállók számára, mint maga, személyre szóló árat kell megállapítanunk. Kényes kérdés, mondhatom!

- Én úgy gondolnám - szólt szerényen Thompson -, hogy hat font [150 frank]...

- Édeskevés! - mondta könnyedén Baker.

- Talán tíz font [250 frank]...

- Hm... - szólt Baker.

- Húsz font [500 frank]... Harminc font [750 frank]...

De Baker csak a fejét rázta; láthatóan mélyen sajnálta, hogy ilyen csábító ajánlatokat kell elutasítania.

- Nohát akkor legyen negyven font [1000 frank] - vett erőt magát Thompson. - Én is ennyiért hoztam el magukat...

- ...a Zöldfoki-szigetekre, pedig nem is akartam idejönni! - Baker szemében pokoli káröröm villogott. - Szóval maga szerint negyven font...? Üsse kő, legyen negyven! No persze, ez távolról sem elegendő... Nagy szívességet teszek magának, de hisz vajból van a szívem... Lenne akkor olyan szíves, és átadná az összeget?

Thompson sóhajtozva húzta elő a bankókat a pénzeszsákjából. Baker vérlázító bizalmatlansággal kétszer is megolvasta az összeget.

- Meg kell hagyni, hajszálpontosan fizetett. Vannak még csodák! - azzal hátat fordított utasának, aki már iszkolt is, hogy helyet keressen a hálótérben.

Amíg ők vitatkoztak, a *Santa Maria* vitorláit kiengedték, és fölszedték a horgonyt. Hajnali egykor, könnyű és állandó keleti széllel kihajóztak Praia kikötőöbléből. Senki és semmi nem állta útjukat. A hajó orra már a nyílt tenger vizét szelte; hamarosan hosszú barázda marad mögötte.

Az utasok sorban megkeresték hálólhelyüket. Thompson az elsők között vett birtokba egy matracot. Ráheveredett, és már épp elnyomta az álom, amikor egyszer csak egy kéz nehezedett a vállára. Thompson arra riadt, hogy Baker hajol fölébe.

- Mi az? - kérdezte még félálomban.

- Tévedés történt, tisztelt uram, helyesebben félreértés. Nagyon szívesen zavarom, de nem tehetek mást, tudniillik jogosulatlanul nyúlik el ezen a matracon.

- De hisz már megfizettem a helyemért! - csattant föl Thompson.

- Az útért, uram, az útért, hisz maga is épp ezzel a szóval élt! - helyesbített Baker. - Ne keverjük össze a kettőt, kérem! Az út és a hely két különböző fogalom. Én csak az utazással tartozom magának, alvóhellyel már nem. Praián szinte megfizethetetlen a matrac, ezért ha használni óhajtja azt, amelyiken fekszik, szerény pótdíjat leszek kénytelen felszámítani.

- De hisz ez rablás! Micsoda büntanyára kerültem! - kiáltott föl dühösen Thompson. Fölült matracán, és zavarodottan tekintett körbe. - És mekkora összeget szándékozik kicsikarni belőlem az alvás jogáért?

- Hogy is hagyhatnék felelet nélkül egy ilyen választékosan megfogalmazott kérdést? - körülményeskedett Baker. - Nézzük csak... Nos, nagyon engedékeny leszek, és két fontért [50 frank] adom bérbe magának ezt a matracot. Nem mondom, kicsit drága, de hisz tudja, Santiagón a matracok ára...

Thompson felrántotta a vállát.

- Ez a matrac nem ér meg két fontot. De ördög vigye, kifizetem magának a két fontját, feltéve, hogy ezen összeg ellenében már nem háborgat többet az egész úton!

- Az egész úton...! Méghogy az egész úton! Uraim, ennek a gentlemannek elment az esze! - Baker égre emelt karral hívta tanúul a jelen lévő utasokat, akik felkönyökölve, fel-feltörő nevetéssel figyelték a jelenetet. - A matrac egy éjszakára kerül két fontba, uram! Éjszakánként két font az ára!

- Éjszakánként két font, az annyi, mint hatvan font az egész hónapos útra! Na nem, uram, ennyit nem fog legombolni rólam! A tréfának is van határa! - tajtékzott Thompson, majd eltökélten visszafeküdt drága matracára.

- Ez esetben, uram - szögezte le háborítatlan lelki nyugalommal Baker -, örömömre fog szolgálni, hogy kipenderíthetem innen.

Thompson az ellenfelére nézett, és felfogta, hogy az nem tréfál. Baker már tetre készen lóbálta hosszú karjait.

Bámész hálótársai segítségére nem számíthatott. Azok csak nevettek torkuk szakadtából, úgy örültek a váratlan bosszúnak.

Thompson engedett, hisz ostobaság lett volna vesztes csatába bocsátkoznia. Szótlanul fölállt és a kötélhágsóhoz lépett. Mielőtt azonban fölhágott volna az első fokra, még egyszer fölébredt az önérzete.

- Meghajlok a túlerő előtt - szólt méltóságteljesen -, de a leghatározottabban tiltakozom a méltánytalan bánásmód ellen. Miért nem szólt előre, hogy a negyven fontos összeg nem foglalja magába a nyugodt alvás jogát?

- De hisz ez magától értetődik! - felelte Baker, mint akit meglep az együgyű ellenvetés. - Világos, hogy a negyven font ellenében sem társaságunk matracain nem alhat, sem társaságunk asztalánál nem étkezhetsz, az itálról nem is szólva. Megfizetted az útért: helyes, de ebben nincsen se matrac, se karosszék, se bordói, se marhaszelet! Mindezért külön kell fizetni, uram, márpedig a mai világban mindennek megkérlik az árát!

Azzal Baker hanyagul ledőlt hadizsákmányára, a matracra, míg Thompson álétan tapogatózva araszolt fölfelé a hágcsón.

A szerencsétlen belátta helyzetét.

Gondolhatjuk, hogy alig hunyta le a szemét az éjjel. Alvás helyett azon töprengett, mi módon térhetne ki fenyegető végzete elől. De hiába törte a fejét, találékonysága ezúttal cserben hagyta. Milyen ostoba volt, hogy simán belesétált a kelepcébe!

Thompson végül mégis megnyugodott: Baker aligha fogja beváltani a fenyegetését. Csupán tréfát űz vele: hogyan, rosszul esik a gúnyolódása, de hamarosan magától is felhagy vele.

De még ezektől a derűlátó gondolatoktól sem csillapodott le annyira, hogy álomra hajthatta volna fejét. Egyre csak azon töprengett, mekkora eséllyel mentheti bőrét is, pénzeszsákját is. Egész reggelig sétált föl-alá a fedélzeten, ahol egymást váltotta az őrsemélyzet.

Míg Thompson virrasztott, a *Santa Maria* többi utasa az igazak álmát aludta. A vitorláikat dagasztó keleti szél nem hozott csapadékot, az idő szép maradt. Gyorsan ment a hajó: mire fölkel a nap, Santiago már húsz mérföldre délre maradt mögöttük.

Éppen Maio sziget közvetlen közelében haladtak el, de Thompsonon kívül senki nem láthatta e kopár földdarabot.

Bezzeg amikor négy órával később, nagyobb távolságban Boavista szigetének partja mentén hajóztak el, már mindenki fölkel a *Santa Marián*: a zsúfolt tatbástyán egymást érték a sétálók, és bőven jutott belőlük a fedélzetre is. Mindenki Rabil városa felé nézett, amelynek kikötőjében ezúttal néhány jól kivehető hajó horgonyzott. Mire ebédre szólított a harang, már Boavista is letűnt a horizonton.

Baker, aki a visszaút idejére ügyintézővé lépett elő, mindenben érvényre juttatta rendszeretét és módszerességét. Azon volt, hogy a *Santa Maria* fedélzetén épp úgy folyjanak a dolgok, akár egy szabályos személyszállító hajón. Mindenekfölött az étkezések rendjét tartatta be szigorúan. Habár a tengerészetnél más szokások élnek, s neki magának sem volt ínyére az elődje által megszabott órarend, mégis ragaszkodott hozzá, hogy a harang ezután is nyolckor, tizenegykor és este hétkor konduljon meg.

Bárhogy is szerette volna Baker, illendő terítékre viszont nem is gondolhattak. Az étkezőbe tíz-tizenkét embernél több nem fért be. Abban egyeztek hát meg, hogy a többiek a tatbástyán vagy a fedélzeten telepednek le. A falatozók csoportjai között át- meg átlépkedtek a *Seamew*-ről a *Santa Mariára* szegődött tengerészeik. A szükségből nem volt nehéz erényt kovácsolni, hisz ezek a piknikek igen kedélyesen zajlottak. Rossz idő esetén épp csak be kellett volna húzódnuk a fedélközi hálóba - ám a Zöldfoki-szigetektől távolabb már úgysem kellett esőtől tartaniuk.

Miközben zajlott az ebéd - csak Thompson maradt éhen -, Pip kapitány váratlan javaslattal állt elő.

Figyelmet kért, majd emlékeztette az utasokat, hogy egy olyan hajón, mint a *Santa Maria*, nem lehet kockázatmentes a hosszabb utazás. Azután bevallotta, hogy a rá nehezedő hatalmas felelősség súlya alatt a minap már-már arra hajlott, hogy ne is egy spanyol vagy portugál kikötőbe igyekezzenek eljutni, hanem érjék be Szenegállal, Saint-Louis városával¹⁴⁹ is. Akkor azért nem állt elő e javaslatával, mert a keletre fordult szél új helyzetet teremtett: így már ugyanannyi idő alatt érhetnek el a Kanári-szigetek egyikére vagy netán egy európai kikötőbe, mint Saint-Louis-ba. Ám ez utóbbi helyett miért ne céloznák meg Porto Grandét, São Vicente szigetén? Ha a kapitány csak két vonást módosít útirányukon, már az éj leszállta előtt szárazföldön, biztonságban várhatják az esedékes személyszállító gőzöst.

Pip kapitány bejelentésének annál nagyobb volt a hatása, mert tőle eddig nem hallottak soha egy felesleges szót sem. Ha a kapitány ilyen hosszú beszédre szánta el magát, akkor komoly lehet a veszély.

Megbízott ügyvezetőként most Baker vette át a szót.

- Súlyosak a szavai, parancsnok úr - szólt. - De hogy tisztán lássunk, kérem, mondja ki világosan, esztelenségnek tartja-e eredeti útitervünket.

- Ha így gondolnám, akkor azonnal szóltam volna - felelte a kapitány. - Nem, az útiterv teljesíthető, csak éppen... olyan sokan vagyunk a hajón...

- Ezt értsem úgy - szólt közbe Baker -, hogy ha csak a legénysége volna magával, akkor nem lenne ilyen nyugtalan?

- Nem bizony - vágta rá a kapitány. - De a két dolgot nem is lehet egy napon említeni. A mi mesterségünk a hajózás, és ha csak ilyen alapon döntünk...

- Nekünk más alapon kell döntenünk - felelte Baker. - Gondoljon csak arra, milyen hatalmas költségbe kellett vernünk magunkat, hogy e hajóra szállhassunk, pedig annak a gazembernek kéne fizetnie mindenért. S van még egy ennél fontosabb meggondolás is: Santiago szigetén, amelyet elhagytunk, vesztegzár van érvényben. Meglehet, mostanra már a szigetcsoport minden tagját értesítették a *Santa Maria* szökéséről, s biztos vagyok benne, hogy szigorúan megtiltanák partraszállásunkat, hiszen nincsen tiszta egészségügyi levelünk, és két beteg is utazik a hajón. Ezért, ha valahogy mégis sikerülne partra szállnunk, akkor most már nemcsak szobafogságra ítélnének, mint Santiagón, hanem a szó szoros értelmében tömlöcbe csuknának. Mondhatná bárki, hogy ez Spanyolországban vagy Portugáliában is megeshet. Lehetséges, ám korántsem biztos. Amúgy, ha odáig eljutunk, az már magában is új erőt ad. Ebben a helyzetben én amondó vagyok, hogy folytassuk a megkezdett utazást, és szerintem itt mindenki osztja a véleményemet.

Baker szónoklata csakugyan egyhangú helyeslésre talált, amire Pip kapitány csak beletörődően bólintott. Ha valaki aznap este kihallgatta volna, mit mormog gondterhelten hűsleges Tatár-bocának, az megérti, hogy csak ímmel-ámmal fogadta el Baker javaslatát:

- Kíváncsi a véleményemre, mester? No, uram, mondhatom, kalamajka lesz ebből, valódi kalamajka!

Egyébként kisvártatva magától is eldőlt a kérdés. Délután két óra körül a szél fokozatosan délre fordult, és a *Santa Maria* innentől hátszéllel folytatta útját. Ettől kezdve már nem fordulhattak vissza, csak a Kanári-szigetek és Európa felé maradt nyitva az út.

¹⁴⁹ Teljes nevén Saint-Louis du Sénégal, Nyugat-Afrika legrégebbi európai alapítású (1659) városa. 1958-ig Szenegál fővárosa volt.

Ilyen tempó mellett fél ötre értek a Sal-sziget magasságába, amelyre egyikük sem tekinthetett szenvtelenül. Minden messzelátó e földdarabot fürkészte, hisz ennek partjainál szállt hullámsírba a végét járó *Seamew*.

Nem sokkal az éj beállta előtt a Zöldfoki-szigetek ezen utolsó tagja is eltűnt a szemük elől. Most már mindaddig semmi nem töri majd meg a horizont vonalát, amíg látótávolságba nem kerülnek a Kanári-szigetek. Erre három vagy négy napot kell még várniuk, ha nem változik a széljárás. Mindent egybevetve, nem panaszkodhattak az első napjukra. Minden jól sikerült, és remélhették, hogy ezúttal tartósan melléjük szegődik a szerencse.

Egy, csak egy utas volt, akinek lehetett alapja az elégedetlenségre. Talán nevén sem kell nevezni, hogy tudjuk: Thompsonnak hívták. Ebédidőben lecsapott egy tányérra, és ételosztásnál merészen beállt a többiek közé. Baker azonban éberén ügyelt, és Thompson tányérja üresen maradt. A hoppon maradt éhező délután megpróbálta összeszűrni a levet Roastbeaffel, remélve, hogy az nem meri megtagadni volt főnöke parancsát, ám Baker ezúttal is résen volt. Thompson helyzete véresen komolyra fordult, mert kopogott a szeme az éhségtől. Megértette, hogy nincs értelme az ellenállásnak, és önként járult érzéketlen kínzója elé.

- Uram - szólt -, én mindjárt éhen halok.

- Roppantul örvendek - szólt közönyösen Baker -, hiszen ez azt mutatja, hogy a gyomra a legjobb egészségnek örvend.

- Elég volt a viccelődésből, uram! - szólt nyersen a magából kivetkezett, szenvedő Thompson.

- Elárulná, meddig óhajt még tréfát űzni más bajából?

- Miféle tréfáról beszél? - Baker az emlékezetében kutatott. - Tudtommal soha a legártatlanabb tréfát sem űztem magával.

- Vagyis akkor a lehető legkomolyabban akar éhen veszejteni! - kiáltott Thompson.

- Ejnye, ha egyszer nem akar fizetni! - szólt Baker.

- Rendben, fizetek - adta be a derekát Thompson. - Majd később rendezzük a számlát...

- Hogyne, a többi tétellel együtt - szólt előzékenyen Baker.

- Szíveskedjék hát megmondani, milyen ár ellenében hajlandó az utunk végéig szavatolni az alváshoz és étkezéshez való jogomat!

- Mivel átalányösszegekről van szó, így mindjárt jóval egyszerűbb a dolog - fontoskodott Baker.

Előhúzta noteszt, és ide-oda lapozott benne.

- Nézzük csak... Nos... Már befizetett negyven fontot, nem igaz?... De bizony... Akkor hát... Úgy van. Egyszóval: most már csak egy szerény pótdíjat kell lerónia, amely ötszázhetvenkét font sterlingre, egy shillingre és két pennyre rúg [tizennégyezer-háromszázegy frank és negyvenöt centime], s ennek fejében magát is minden egyes szolgáltatás megilleti a hajón.

- Ötszázhetvenkét font! - jajdult fel Thompson. - Ez örület! Eszem ágában sincs, hogy belemenjek egy ilyen követelésbe, inkább utastársaimhoz intézek felhívást. Csak akad köztük egy derék ember, a mindenségit!

- Magam is megkérhetem őket - ajánkozott Baker. - De kérem, szenteljen előbb némi figyelmet annak, hogyan is jutottam én erre az összegre. A *Santa Mariát* kétszáznegyven fontért vettük bérbe; az út során szükséges élelmiszerek beszerzésére kétszázkilencven fontot és tizenkilenc shillinget kellett fordítanunk; végül a hajó átalakítása nyolcvanegy fontos, hét shillinges és két pennys kiadással járt. Ez összesen hatszáztizenkét font, egy shilling és két

penny, ebből azonban, mint már jeleztem, levontam a már befizetett negyven fontot. Véleményem szerint egy ilyen jogos követeléssel szemben nehezen szerezhethné meg épp azok támogatását, akiket kisemmizett. Persze, ha ragaszkodik hozzá...

Thompson intett, hogy nem ragaszkodik. Mivel hasztalan lett volna minden ellenállás, nem okvetetlenkedett tovább, kinyitotta életfontosságú pénzeszsákját, kihúzott belőle egy köteg bankót, leszámolta a kért összeget, majd a többit gondosan visszatette.

- Van még benne! - mutatott Baker a zsákocskára.

Thompson csak egy halvány, nehezen értelmezhető mosolyfélével válaszolt.

- De már nem soká! - folytatta a bőszerű ügyintéző, mire Thompson ajkáról leolvadt a félmosoly.

- Hamarosan számadást készítünk a kettőnk közti külön tartozásokról is.

Thompson mégsem hagyta ott irgalmatlan ellenfelét: szeretett volna tüstént látni is valamit a pénzéért. A *Santa Marián* most sem tágitott mellőle a hűséges Piperboom, e bolygó hollandi, aki egyre csak annak a nyomában járt makacsul, akiben hányatott kolóniájuk vezetőjét vélte tisztelni. Thompson mindenhová követte e magánál háromszorta nagyobb árnyék, s úgy érezte, már nem bírja soká a tagbaszakadt utas szívósságát.

- Tehát megállapodtunk, hogy engem is ugyanolyan jogok illetnek meg, mint bármely más utast? - kérdezte.

- Úgy van.

- Akkor nagyon lekötelezne, ha leszerelné ezt a kibírhatatlan Piperboomot, mert nekem sehogy sem sikerül megszabadulnom tőle. Amíg Általános Ügyintéző voltam, kénytelen voltam eltűnni. Most viszont az a legkevesebb, hogy...

- Magától értetődik! - vágta rá Baker. - Épp csak az a bökkenő, hogy magam sem vagyok ügyintéző. Különbözik nem világos előttem - hangsúlyozott minden szót külön a gúny nagymestere -, hogy ha Van Piperboom úr a terhére van, akkor ezt miért nem övele *érteti meg*?

Thompson elsápadt a dühtől, hogy már megint a rövidebbet húzza. Baker e perctől fogva a legcsekélyebb figyelemre sem méltatta áldozatát.

Július 6-ára kelve az utasokat kellemetlen meglepetés érte: a *Santa Maria* szinte egy helyben állt. Az éjszaka folyamán fokozatosan alábbhagyott a szél, és hajnalra teljes lett a szélcsend a tenger színe fölött, amelyet hosszú, nem fodrozódó hullámok barázdáltak. A nyugati horizont felől érkező hullámverés szédítően hánytá-vetette a *Santa Mariát*: recsegett-ropogott, s vitorlái az árbocokat csapkodták.

Az mindenkit földerített, hogy a tengeri levegő jót tett Hamiltonnek és Blockheadnek, s állapotuk számottevően javult, de ettől eltekintve lehangoló napnak néztek elébe. A váratlan szélcsönd miatt azzal kellett számolniuk, hogy utazásuk hosszabbra nyúlik. Igaz, jobb, ha gyöngye szellő fűdögöl, mintha szélvész tombolna, s amíg emiatt nem kellett aggódniuk, addig türelemmel viselték a tétlenséget.

Pip kapitány azonban mást gondolhatott, mert öleset kancsalított, és úgy facsargatta az orra hegyét, ahogy csak nagy események előtt szokta. A derék kapitányt valami szokatlan jelenség nyugtalaníthatta, mert állandóan a nyugati láthatárt fürkészte, ahonnan a *Santa Mariát* bucskázató hosszú hullámok érkeztek.

Az utasok már jól tudták, mire véljék tiszteletre méltó parancsnokuk kényszeres mozdulatait, s ezért ők is nyugatnak tekingettek, de semmi különöset nem vettek észre. Az ég ott is épp olyan kék és felhőtlen volt, mint bárhol másutt.

Csak délután két óra tájt szállt föl egy könnyű páragomoly, amely lassú növekedésnek indult, s közben fehérről szürkére, szürkéről feketére váltott.

Öt óra körül a lenyugodni készülő nap ebbe a párafelhőbe hanyatlott, mire a tenger vize tüstént vészjóslóan rezes árnyalatot öltött. Hat óra körül a koromszín felhő már a fél égboltot beborította. Ekkor hangzott fel a kapitány szapora parancsszava:

- Külső orrvitorlát felgöngyölni! Felső elősudárvitorlát, felső árbocsudarat, főpóznavorlát felgöngyölni!

Negyedóra múlva bevonták a külső másodorrvitorlát és a sudárvitorlákat, majd húsz perccel később az előárboc felső derékvitorláját, a belső tarcsvitorlát és a farvitorlát is, és ezek helyett csak a főárboc nagyvitorláját fűzték fel. Mihelyt mindezzel végeztek, a kapitány máris föltekertette a fő- és előtörzsvitorlát meg a főárboc felső derékvitorláját, és csak az előderék-tarcsvitorlát, a két kurtított csúcsvitorlát és a tatárbocon egy nagyvitorlát hagytak fenn.

A levegő eközben meg sem rezdült, de ez a rezzenetlenség nem jósolt semmi jót.

S valóban, pontban nyolc órakor viharos hirtelenséggel szélroham tört a hajóra, és heves eső zúdult le rájuk. A *Santa Maria* megdőlt, s már-már úgy érezték, felborul, de orra bátran szelte a hullámokat, s a hajó tovább bukdácsolt a habok hátán.

A kapitány ekkor mindenkit arra szólított föl, hogy térjenek nyugovóra. Mást ügysem tehetnek, várniuk kell.

A *Santa Marián* egész éjjel a lehető legkevesebb vitorla maradt fenn, s az utasokat hánytavetette fekhelyükön a hullámverés. Sajnos, a vihar sehogy sem akart csillapodni, sőt hajnalban még hevesebb tombolásba kezdett.

Pip kapitány egyébként úgyszólván meg volt elégedve a *Santa Maria* helytállásával. Hajójuk könnyedén kapott föl a hullámok hátára, s a fedélzetet alig érte permet. Annál inkább meggyűlt a baja az árbocozattal: bosszúsan állapította meg, milyen silány hajókötelet sóztak rájuk Santiagón. A tengervíz csapásaitól az árbocok tartókötelei jócskán megnyúltak, s az árbocok kezdtek kilazulni.

A nap folyamán a hurrikán ereje nőttön-nőtt. Nem lehetett többé kétségük: olyan forgószéllel kerültek szembe, amely szárazföldön egész országrészeket tarol le. Délre a hullámok toronymagasra nőttek, és örvongve zúdultak alá. A *Santa Maria* fedélzetén végigsöprő víztömeg már nem mind folyt le a fedélzetről.

A kapitány mégis konokul fönnhagyta azt a pár vitorlát. Este hét órára azonban olyan erősen fűjt a szél, oly vadul hullámozott a tenger, és az árbocok már olyan fenyegetően rázkódtak, hogy úgy ítélte, nem haladhatnak így tovább. Örültség lett volna, ha megmakacsolja magát: inkább úgy döntött, hogy hátszéllal menekülnek a vihar elől.

Olyan helyzetben, mint a *Santa Mariáé* volt most, mindig kényes dolog hátszeles hajózásra átállni vagy abból visszaváltani. Az egyik percben a hajó még orrával lovagolja meg a dühöngő tengerárat, de hamarosan, mihelyt kellő sebességre tett szert, már a tatja alatt gördülnek tova a hullámok. Csakhogy a kettő között elkerülhetetlenül van egy pillanat, amikor a hajó az oldalával fordul az árnak. Ha éppen ekkor kapja el egy erőteljesebb hullám, akkor úgy fordul föl, akár a megpöccintett parafadugó. Erősen kell hát figyelni a tengert, s kihasználni egy szélcsendes percet: az alkalmas pillanat kiválasztása életbevágó kérdés.

Maga Pip kapitány állt a kormányhoz, míg az egész legénység készen állt, hogy meghúzzák a főárboc derékvitorlájának bal oldali fordítóköteleit.

- Hátul fordítsd szélirányba! - Pip kapitány gondosan választotta meg a percet erre a parancsra, és gyorsan tekert egyet a kormánykeréken.

A hajó egy csapásra jobbra fordult és szélirányba állt. De még nem voltak túl a nehezén: nem elég, ha egy hajó a tatját mutatja a hullámoknak, még az is szükséges, hogy kellő sebességre tegyen szert, mert csak így állhat ellent a víz erejének.

- Elöl fordítsd szélirányba! - parancsolta a kapitány, mihelyt véghez vitték a manővert. - Előtörzsvitorlát kiereszteni!... Előderék-tarcsvitorlát és hátsótörzs-élvitorlát fölcsavarni!

A művelet sikerrel járt. Miután a szél belekaphatott a bő előtörzsvitorlába, a *Santa Maria* már egy percen belül egy vágató ló sebességével szelte a habokat. Elővigyázatosságból a tatról leeresztettek egy halászhálót, amelyet lent a vitorlaraktárban találtak: az volt a szerepe, hogy csillapítsa a tatbástyát fenyegető hullámokat.

Most, hogy hátszéllal haladtak, az utasok viszonylagos nyugalomnak örvendhettek. Nagyra értékelték ezt a békességet, és úgy érezték, már sokkal kevésbé fenyegeti őket a veszély.

A kapitánynak más volt a véleménye. Úgy számolt, hogy ha továbbra is így száguldanak kelet felé, akkor háromszázötven mérföld megtétele előtt elérik Afrika partjait. Márpedig háromszázötven mérföldet igen gyorsan befut a *Santa Maria*, ha továbbra is így kergeti a szél.

Pip kapitány egész éjjel talpon volt. De július 8. napja úgy virradt föl, hogy nem igazolódtak be a félelmei. Mindenütt tiszta volt a horizont. A kapitányban föléledt a remény: talán elszámította magát, s akkor a vágyott északi széllal - ha törik, ha szakad - el fog jutni a szenegáli Saint-Louis kikötőjébe.

Ám hiába reménykedett, a szél nem fordult északira, makacsul nyugatról-északnyugatról fúj, s a *Santa Maria* fékevesztetten rohant tovább Afrika partjai felé.

A legénységből valaki elkottyanthatott pár szót a valós helyzetről: most már az utasok is osztották a kapitány félelmeit, és mindnyájan keletnek meresztgették a szemüket, hátha meglátják, milyen part felé száguldanak.

Csak délután öt óra tájt, balra elöl látták meg a szárazföldet. E helyütt nyilván egy öbölfele nyílt, mert a *Santa Maria* egy darabon nem a partra merőlegesen száguldott, hanem mellette suhant el, akár a nyíl. Utána azonban délnek fordult a partvonal, s így a *Santa Mariát* a földtől elválasztó távolság rohamosan tovább csökkent.

A kapitány magában állt a tatbástya bal felén, és teljes valójával erre a lapos, homokos, hátrébb dűnék szegélyezte partra összpontosított, amelyet szirtek sora védett.

Egyszer csak kihúzta magát, nagyot köpött a tengerbe, és e szavakat intézte Tatárbochoz:

- Fél órán belül megfeneklünk, mester úr, de az anyám szakállára, nem adjuk olcsón a bőrünket!

Tatárboc élénk helyeslése mellett a kapitány túlharsogta a tengert és a szelet:

- Kormányrudat balra! Hátsótörzs-élvitorlát kiereszteni, legények!

A legénység rohanvást engedelmeskedett. Miután e vitorlába újból befogták a szelet, a *Santa Maria* két perc múlva már kinkeservesen igyekezett távolabb kerülni a parttól. Ismét a hullámok hátán bukdácsolt a hajó, s a leomló víz az előbástyát két oldalt megkerülve végigsöpört a fedélzeten.

A kapitány utolsó ütőkártyáját is kijátszotta. Vajon sikerül-e megnyernie a játszmat? Eleinte úgy tűnt, hogy igen.

S valóban, pár perccel azután, hogy elfordultak a hátszélről, valamelyest enyhült a szél ereje, s a hullámozás is csillapodott. A kapitány hamarosan felhúozta a főárboc felső derékvitorláját, s egy vonásnyit módosított az útirányon. Az új helyzetben már elképzelhető volt, hogy teret nyerhetnek.

Ám az imént még oly vadul tomboló szél most a másik végletbe esve fokozatosan alábbhagyott. A tökéletes szélcsendben a *Santa Maria* pár órán belül mozdulatlan is dermedt volna, ha nem rázkódtatják tovább a még mindig nyugtalan tenger hullámai.

A kapitány e meglepetésszerű változásból arra következtetett, hogy éppen a vihar közép-pontjába jutottak, vagyis előbb-utóbb újrakezdődik az elemek tombolása. A vitorláknak a szélcsendben semmi hasznát nem vették. A *Santa Maria* most a kormányának sem engedelmeskedett, s már-már magatehetetlen roncsként sodródott a part felé.

Este hétkor már öt kábelhossznyira sem voltak a parttól. A dühödt hullámok a tat mögött háromszáz méterre törtek meg a szirtszoron.

Ritkán fordul elő az afrikai partoknál, hogy egy hajó ilyen közel kerülhet a szárazföldhöz. A legtöbb helyen igen sekély a partmenti tengerrész, s még az is megesik, hogy a parttól csak tizenöt kilométerre lehet lehorgonyozni. Hálásak lehetnek tehát a máskülönben oly zord véletlennek, hogy legalább Afrika egy olyan ritka pontjára vetődtek, ahol a part menti áramlatok és örvénylések megtörik a homokpadok végtelen egymásutánját.

Egy idő után mégsem közelíthettek tovább a parthoz, mert a vízmélység gyorsan csökkent. A mindújra leeresztett mérőőn már csak húsz ölet mért. A kapitány úgy döntött, hogy mindenképp itt vetnek horgonyt.

Talán ha egymást keresztezve vetteti ki a három horgonyukat, a két orrhorgonyt és a nagyhorgonyt, s mindegyikre ráenged száz ölnyi láncot, akkor sikerülhet szembeszállniuk a hamarosan újra feltámadó hurrikánnal.

Igaz, nem volt sok esélyük. Pip kapitány lelki szemeivel már látta, hogyan törik el a lánc, hogyan szakad föl a horgony. Ám amíg maradt még remény, amíg ez az egy reményük megvolt, addig egy tetterős férfi nem adhatta fel a harcot.

A kapitány tehát pányvázta a két orrhorgonyt, és elrendelte, hogy készítsék föl leeresztésre a horgonyláncokat. Már épp kiadta volna a „horgonyt vess!” parancsot, amikor egy váratlan jelenség új helyzetet idézett elő.

A *Santa Maria* körül minden előjel nélkül, egyik percről a másikra buzogni kezdett a tenger. Hullámozás helyett most hangos bugyborgással torlódtak egymásnak a habok.

A hajón minden torokból rémült kiáltás tört fel. Csak a kapitány őrizte meg hidegvérét. Józanul szemlélte a természet újabb támadását, s nem az okán töprengett el, inkább azt kereste, hogyan fordíthatná a javukra a jelenséget. Az áramlatok a part felé sodorták a *Santa Mariát*, amely egy alig érezhető nyugati fuvallatnak köszönhetően ismét kormányozhatóvá vált. Talán a parthoz közelebb jutva sikerülhet kedvezőbb helyen lehorgonyozniuk.

A *Santa Maria* orra most épp arra fordult, ahol a szirtzátányok között egy szűk hajóútt nyílt. Azon túl, egy újabb szirtszor túloldalán nyugodt vízfelület terült el. Ha odáig el tudnának jutni, szinte biztosra vehetnék, hogy megmenekültek. Ebben a természetes kikötőben szilárdan horgonyt vethetnének, biztonságban vészelnének át a hurrikán kiújulását, s ha majd végleg visszatér a szép idő, akkor ugyanazon a hajóúton visszajuthatnának a nyílt tengerre.

A kapitány maga állt a kormányhoz, s a part felé vett irányt. Mivel kissé nyugtalanította a tenger sajátságos bugyborgása, minden lábatlankodót leparancsolt a fedélzetről és a tatbástyáról. Az utasoknak és a személyzet nem tengerész tagjainak mind le kellett menniük a hajó gyomrába. Ezután a kapitány úgy érezte, már szabadabban dönthet.

Gazdája keze alatt a *Santa Maria* ráfordult a hajózóútra...

- Horgonyt le! - kiáltotta volna a kapitány...

...ha maradt volna rá ideje.

Egyszer csak egy hatalmas, iszonyatos, bődületes hullám tornyosult a tenger színe fölé, s az Óceán e futára gigászi lovasként száguldott át a habok csataterén. Három másodpercbe tellett, és elérte a hajót.

Ha a *Santa Mariát* oldalról éri a csapás, akkor egy szempillantás alatt darabokra törött, szétforgácsolódott, pozdorjává zúzódott volna. Ám a kapitány manőverének hála, a roppant hullám a hajó tatját érte először, s ennek köszönhették megmenekülésüket. A *Santa Maria* könnyű piheként emelkedett a magasba. A fedélzetre víztölcsér zúdult. A hullám kavargó taraján hajójuk úgy süvített a föld felé, akár egy ágyúgolyó.

A fedélzeten zűrzavar lett úrrá. Volt, aki meg tudott kapaszkodni a kötélzetben, másokat elborított az étkezőbe is betörő tengerár. Matrózok és utasok mind elveszítették a fejüket.

Csak egy embernek volt helyén a szíve: Pip kapitánynak.

Bárhogy dühöngtek az elemek, ő tekintetével uralta a hajót, szilárdan megvetette a lábát, és keményen markolta a kormányt. Örjönghetett a természet, ahogy akart, az aprócska ember lelkierője mégis győzedelmeskedett fölötte: a föllázadt hajó a kapitány akarata szerint rohant a pusztulásba. Dehogyan kancsalított most Pip! Minden részlet élesen rajzolódott ki előtte: látta, hogyan ütközik neki a hullám a szirteknek, hogyan törik meg és hajlik a partot ostromló hatalmas ívbe, miközben hirtelen megnyíltak az ég zsilipjei, s a fönti és lenti vizek egyetlen özönvízben egyesültek.

A *Santa Maria*, mint rendes hajóhoz illik, meglövagolta az óriási hullámot: vele együtt emelkedett a magasba, majd hanyatlott alá. Zuhanásának iszonyú csattanás vetett véget.

Borzalmas recsegés-ropogás hallatszott. A fedélzeten minden elszabadult és ripityára tört. Hatalmas víztömeg zúdult végig a fedélzeten, elrántotta a kapitányt a kormánytól és lesöpörte a tatbástyáról. Az árbocok egyetlen recsenéssel leomlottak, és maguk alá temették a vitorlázatot.

Végzetük egy pillanat alatt beteljesedett. A *Santa Maria* - azaz ami még megmaradt belőle - mozdulatlanul hevert az éj sötétjében, a felhőszakadásnak kitéve, míg körös-körül újult erővel tombolt a szélvihar.

12. CSÖBÖRBŐL VÖDÖRBE

Július 9. volt. A Thompson Ügynökség útiterve szerint az utasoknak már egy hónapja London utcáit kellett volna járniuk. Ám mi tárult a szemük elé az ódon angol főváros forgalmas utcái és kőházai helyett?

Egyfelől az óceán hevesen megtörő hullámai, másfelől sivár, meddő dűnék szakadatlan sora, s a kettő között egy észak-déli irányú, végtelenbe nyúló homoksáv. E sáv közepén, szinte a felezővonalában hevert a formátlan hajóroncs, amelyet egy mérhetetlen erő kétszáz méteres távolságra hajított a tengertől.

A partra vetett turisták keserves éjszakát éltek át. A sűrű sötétben tapogatózva igyekeztek tető alá húzódni az eső elől, ám a beszakadt fedélzet alig-alig nyújthatott nekik menedéket. Szerencsére a szél hamarosan tisztára söpörte az eget, így akit elringatott a halkuló szélzúgás, az pár percre lehunyhatta a szemét.

Csak hajnalban tudták teljesen fölmérni, hogy milyen hatalmas, jóvátehetetlen kárt okozott a szerencsétlenség.

A tenger és a partra vetett hajó között több mint kétszáz méter volt a távolság. A hullámok pár másodperc alatt átlendítették a *Santa Mariát* ezen a távon, de miféle emberi erő bírhatná rá, hogy visszafelé is megtegye ezt az utat? Sem a géptanban, sem a hajózásban nem kellett járatosnak lenni, hogy bárki belássa: ezt a hajót már soha többé nem teszik vízre.

Mondhatni, a *Santa Maria* nem is létezett többé. E név már nem egy vízijárművet, egy százalmas roncsot jelölt csupán.

Az ütközés kettébe törte a hajót. Az oldalán hatalmas hasadás tátongott. A középtájt kettévált fedélzetről mindent lesodort az ár.

Semmi nem maradt meg rajta: sem az ülések, sem a mentőcsónakok, de még az árbocok sem, csak egy-egy csonkjuk lógott fönnakadva a szakadozott csarnakkötélzeten.

Ilyen látvány tárult hát a mélységesen elkeseredett utasok szeme elé.

Szokás szerint kapitányuk rendíthetetlen kedélyének köszönhatték, hogy visszatért beléjük egy kis lélekjelenlét és remény. Amikor fölkel a nap, Pip kapitány már az égési sebeiből felgyógyult Bishop társaságában rótt a part homokját. A két sétálót pár pillanaton belül néma utasok fogták körül.

Mihelyt mindenki köréje gyűlt, a kapitány először is létszámmellenőrzést tartott. Amikor megállapította, hogy egy fő sem hiányzik, elégedetten csillogott a szeme. Leomlott a ház, mégis épek a lakók - hála elsősorban az ő előrelátásának. Vajon hányan lelték volna halálukat a leomló árbocok alatt, ha hagyja, hogy fönt maradjanak a fedélzeten?

A névsorolvasás végeztével a kapitány vázolta a helyzetüket.

A ciklonok gyakori kísérője, egy szökőár vetette a *Santa Mariát* afrikai partra. A hajót semmiképp nem tudnák újból vízre emelni; kénytelenek lesznek sorsára hagyni, és nekivágni a bizonytalan kimenetelű szárazföldi útnak.

Afrika partjai igen rossz hírben állnak, és meg kell hagyni, hogy ezt alaposan ki is érdemelték.

Marokkó és Észak-Szenegál között ezerkétszáz kilométer hosszan terül el a Szahara partvidéke.¹⁵⁰ Ha valakit ennek a szikkadt, halott tájnak bármely pontjára vet a balvégzete, ahol csak nagy ritkán látni egy-egy aszott növényt, annak nemcsak a természet, hanem az emberek kegyetlenségétől is tartania kell. Nincs vadállat, mely veszélyesebb lenne a zordon tenger-melléken garázdálkodó mór bandáknál.

Mindenképp meg kellett hát tudniuk, milyen messzire ragadta a szélvihar a *Santa Mariát* a civilizált vidékektől. Ezen a kérdésen fordulhatott meg a hajótöröttek sorsa.

A választ a kapitánytól várták, de neki ahhoz meg kellett mérnie a nap állását. De mi lesz, ha a nap továbbra is felhőkbe burkolózik?

Szerencsájukra lassanként teljesen elült a szélvihar, s az ég óráról órára tisztább lett. Kilenc órakor a kapitány sikeres mérést végzett, majd délben még egyet.

Számításának eredményét azonnal az utasok elé tárta: a *Santa Maria* a Mirik-foktól kissé délre, a nyugati hosszúság 18° 37' és az északi szélesség 19° 15' fokán szenvedett hajótörést.¹⁵¹ Vagyis háromszáznegyven kilométer választja el őket Szenegál északi partvidékétől!¹⁵²

Mintha villám csapott volna le közéjük. Öt percen át mélységes csönd ülte meg a hajótöröttek megdöbbsent csoportját. Nem sírtak az asszonyok sem: ki-ki porig sújtva tekintett apjára, bátyjára, férjére, s a férfiaktól vártak megváltó reménysugárt.

De senki nem szólt, nem táplált hiú reményt. Drámaian egyszerű helyzetükben nem áltathatták magukat, tudták, milyen szomorú sors vár rájuk. Háromszáznegyven kilométert leghamarabb tizenhét nap alatt tehetnének meg gyalog - feltéve, hogy részben nőkből, gyermekekből és betegekből álló karavánjuk egyáltalán képes volna napi húsz kilométert menetelni a süppedős homokban. S hogy is feltételezhetnék, hogy tizenhét nap alatt egy gonosztevővel sem találkoznak ezen a rablóktól hemzsező vidéken?

Amikor már mindenkin úrrá lett a kétségbeesés, egy hang hirtelen így szólt:

- Ami száz embernek lehetetlen, azt egy ember megteheti.

Robert volt az; egyenest a kapitányhoz intézte szavait. Ennek fölcsillant a szeme, és kérdően emelte tekintetét Robert-ra.

- Egyikünk fölcsaphatna előőrsnek - magyarázta Robert. - Igaz, hogy Saint-Louis-tól háromszáznegyven kilométerre vagyunk, viszont Saint-Louis előtt ott van még Portendick¹⁵³ telepe is, s a Szenegáltól odáig terjedő gumifaerdőkben sűrűn járőröznek francia csapatok. Portendickig legföljebb százhusz kilométer az út, s ennyit egy magányos utas végszükségben két

¹⁵⁰ Ez a terület ma északon (a részben Marokkó által megszállt) Nyugat-Szahara, délen Mauritánia fennhatósága alatt áll; a kettő között a társasutasok partravetődésének helyétől kb. 200 km-re északra húzódik a határ.

¹⁵¹ Értsd: a nyugati hosszúság 16° 37' -án. Ld. második rész, 6 fejezet, 122. jegyzet.

¹⁵² Mint emlékezhethünk (ld. második rész, 3. fejezet, 93. jegyzet), Saunders/Baker a minap a *Medúza* tutaját emlegette. Az utasok most csakugyan kis híján úgy jártak, mint a *Medúza* hajótöröttei: kb. 100 kilométerrel délebbre vetődtek partra, mint ahol az utóbbit érte szerencsétlenség. Ráadásul a *Medúza* azon utasai, akik nem tutajon, hanem mentőcsónakon hagyták el a hajót, részben a Mirik-foknál, részben Portendicknél (ld. 153. jegyzet) léptek partra, s innen gyalogoltak kb. 300, ill. 500 km-t Saint-Louis-ig.

¹⁵³ Ma: Nouakchott, Mauritánia fővárosa.

nap alatt is megtesz. Vagyis az előőrsnek csak kétnapi elemózsiát kéne magával vinnie. Időközben a hátramaradt utasok szép lassan megindulhatnak a part mentén délnek. A küldött egy kis szerencsével négy napon belül visszaérne, s olyan kíséret jönne vele, hogy annak védelmében már semmitől nem kéne tartanunk. Ha beleegyeznek, én máris indulok.

- Az anyám szakállára, így beszél egy vérbeli úriember! - szorította meg melegen Pip kapitány Robert kezét. - Csupán egy ellenvetésem van: erre az útra más nem vállalkozhat, csakis én.

- Ebben téved, parancsnok úr - felelte Robert.

- Már miért tévednék? - ráncolta homlokát a kapitány.

- Először is azért, mert idősebb nálam - szólt nyugodtan Robert. - Amit én elbírok, az magának sok lehet.

A kapitány bólintott.

- Másodszor is, magának társainkkal kell maradnia, hisz vezetőre és támaszra van szükségük. Nem tábornokok dolga a felderítés.

- Valóban - szorította meg a kapitány ismét Robert kezét -, a tábornokok a legjobb katonáikat szokták előőrsbe küldeni. Menjen hát maga.

- Egy órán belül indulok - szólt Robert, és megtette az úti előkészületeket.

A kapitányon kívül más nem tett ellenvetést. Az útitársak között nem akadt olyan hősies ember, aki pályázott volna a Robert vállalta dicső, ám veszélyes küldetésre. Ami Roger-t illeti, ő teljesen természetesnek találta barátja elhatározását, hisz maga is így tett volna, ha neki jut eszébe ez a terv. Megelőzték? Sebaj: legközelebb majd ő vitézkedik. Azért följánlotta Robert-nak, hogy vele tart, de az elutasította, és minden magyarázat nélkül csak arra kérte honfitársát, hogy vigyázzon a szerinte nagy veszélyben lévő Alice-re, akit ő, Robert, nehéz szívvel hagy el.

Roger megígérte, hogy híven teljesíti a rábízott feladatot.

Mégis erősen elérékenyült, amikor Robert - miután fegyvert, muníciót és három napi élelmet vett magához - készen állt az indulásra. A két férfi szótlanul kezet szorított.

Robert-ra még egy nehezebb búcsú is várt. Elszorult a szíve, amikor meglátta Lindsayné asszonyt. Hogyne, készen állt akár a legnagyobb áldozatot is meghozni társaiért, de teljesen tisztában volt vállalkozása veszélyeivel. Könnyen lehet, hogy soha többé nem látja e szép szempárt, amely most sugárzó tekintetet vet rá! Minden lelkierejét összeszedve sikerült elmosolyodnia, és gálánsan meghajolt az amerikai hölgy előtt.

Alice Lindsay egy szóval sem akarta kimutatni félelmét és bánatát. Sápadt volt, remegett, de határozottan nyújtott kezet a férfinak, aki talán mindnyájukért meg fog halni.

- Köszönöm! - mondta csupán. - Járjon szerencsével!

Az asszony szavaiból Robert nemcsak reménységet hallott ki. Hangjában több volt: kívánság és parancs.

- Viszontlátásra! - húzta ki magát Robert, s már tudta, hogy e parancs lesz vezérlő csillaga.

A *Santa Maria* mellett maradt hajótöröttek sokáig néztek a merész futár után. Látták, hogyan távolodik a fövényen, hogyan int még egyszer búcsút... S pár pillanat múlva Robert végleg eltűnt a partot szegélyező dűnesor mögött.

„Négy nap múlva itt leszek...” - mondotta volt Robert. Négy nap múlva, vagyis július 13-án. Olyan soká azonban nem húzhatták meg magukat a lakhatatlanná vált, oldalára dőlt hajóroncsban. A kapitány vitorlák és árbocfák segítségével átmeneti tábornak ült át a parton. Éjjelre már álltak a rögtönzött sátrak, s fegyveres matrózok őrizték a hajótöröttek álmát, szabályos váltásban, akárcsak a hajón.

Mégsem szállt egyhamar szemükre az álom ezen az első éjszakán, az ismeretlen veszélyeket rejtő partvidéken. Nem egy utas tágra nyílt szemmel feküdt egész éjjel, s fülét hegyezve próbálta meghallani a vásznak legapróbb rebbenését is.

Mindőjük közül talán Lindsayné éjszakája volt a legnyugtalanabb. Eddigi fájdalmát most újabb aggodalom tetőzte: nem tudta mire vélni, hogy sehol sem látja sógorát. Egy ideig ugyan nem törődött Jack különös eltűnésével, de ahogy telt az idő, mégis kezdte furcsállni a dolgot. Ám hiába kereste Jacket az utasok és szolgálok tömegében, sehogy sem jutott a nyomára.

Az éjszaka csöndjében, a sötétben Alice-nek csakis ez a meglepő eltűnés járt az eszébe. Bárhogya igyekezett elhessegetni magától e különös tényt, lelkében Jack neve elválaszthatatlanul összekapcsolódott a Robert-ével, s ez csak tovább növelte félelmét.

Az éjszaka eseménytelenül telt el, s hajnalban már mindnyájan talpon voltak.

Alice kelt föl elsőnek, s így tüstént ellenőrizhette, van-e alapja a gyanújának. Gondosan megszámolta a hajótörötteket.

Megbizonyosodott róla: Jack Lindsay nincsen közöttük.

Alice egy szót sem szólt sógora nyomasztó távollétéről. Kinek, minek is szólna? Ha Jack rosszban töri a fejét, akkor már meg is történt a baj, gondolta, és egy jeges kéz ragadta marokra lelkét.

A magának való Jack már az utazás kezdete óta olyan tartózkodóan és komoran viselkedett, hogy most a hiánya sem tűnt fel senkinek. Alice-en kívül egyetlen hajótörött sem vette észre a távollétét, hisz más gondjuk is volt épp elég.

A nap folyamán nekiveselkedtek, hogy kirakodják a *Santa Mariát*. A parton feltornyozott kétszersületes és konzerves ládák végül már egyfajta védősáncként magasodtak fölélük.

Pip kapitány ugyanis végül úgy döntött, hogy helyben várják meg Robert Morgand visszaérkezését. Döntését az a megfontolás diktálta, hogy élelmet még csak-csak vihetnének magukkal az egész útra, ám a vízellátás kérdésére nem tudott megoldást. Kulacsok és tömlők híján lehetetlen tartósan oltani ennyi ember szomját, és az is kivihetetlen lenne, hogy magukkal görgessék a vizeshordókat. Ha helyben maradnak, akkor viszont folyvást meríthetnek ezekből a hordókból, s egy egész hónapig nem kell félniük, hogy kifogy a víz. Nyugodtan elhalaszthatják hát pár nappal az indulást. Amennyiben Robert Morgand nem tér vissza a maga kitűzte határidőig, még akkor is meghozhatják a nehéz döntést. Népes csoportjuknak addig sem kell meglepetéstől tartania, hisz biztos fedezéket nyújt nekik az elemőzsiás ládából és vízzel meg szesszel teli hordókból összerótt védmű, amelynek két vége a tengerig ér.

Az egész nap a kirakodással és egyéb előkészületekkel telt el. A *Santa Maria* hajlásszöge átkozottul megnehezítette a cipekedők munkáját. Amikor lement a nap, a körkörös sánccal határolt terület közepén már állt az utolsó sátor is.

Miután az előző éjjel oly háborítatlan volt az álmuk, s azóta még biztonságosabbá tették táborhelyüket, Pip kapitány engedélyezte, hogy a kimerült legénység könnyített őrszolgálatot adjon. Nem teljes osztagonként, csak kettesével fogják váltani egymást, de minden órában. Így

kisebb lesz a kockázata, hogy a táborőröket elnyomja az álom; amúgy, mióta kialakították a táborhelyüket, két ember is elég arra, hogy riadóztasson.

Kilenc órakor Pip kapitány maga állt őrségbe, hűséges Tatárboca kíséretében. Utána, egy óra múlva a másodkapitány következett, akit egy órával később az első altiszt fog váltani.

A kapitány, mielőtt behúzódott volna a ládafa fedezékébe, még egyszer utoljára körülnézett. Semmi szokatlant nem látott. A sivatag nyugodt volt és csendes, és Tatárboc sem adta jelét, hogy bármi nyugtalanítaná.

Miután váltótársa lelkére kötötte, hogy figyelmesen őrködjék, a kapitány belépett a már alvóktól zsúfolt sátorba, és tüstént erőt vett rajta az ólmos fáradtság.

Mióta alhatott már, amikor furcsa, nyugtalanító álma támadt?

Ebben az álomban - miért, miért nem - Tatárboc igen különösen viselkedett. A kutya előbb megpróbálta fölébresztelni gazdáját, ám hiába, majd tompán morogva kidugta az orrát a sátorból, s végül már a kapitány ruhája szélét cibálta. Ám Pip kapitány úgy aludt, mint a bunda.

Tatárboc ekkor nem habozott tovább. Ráugrott barátjára, az arcát kezdte nyalogatni, majd amikor ez sem vált be, még a fülcimpáját is megharapdálta.

A kapitány most végre fölnyitotta a szemét, és rádöbrent, hogy amit álomnak hitt, az valóság. Gyorsan talpra ugrott, és arra indult, amerre Tatárboc húzta, rángatta őt: a sátor bejárata felé.

Ám odáig már nem érhetett el.

Tatárboc egyszer csak dühödt ugatásban tört ki. A kapitány még nem is pedzette, hogy mi történik körülöttük, amikor kicsúszott lába alól a talaj. Esés közben még látta, hogyan ugranak talpra fölriadó társai is, akiket egy csapatnyi kísértet, egy banda burnuszos mór ejtett foglyul.

13. AMELYBEN A THOMPSON ÜGYNÖKSÉG TÁRSASUTAZÁSA NEM VÁRT MÉRETEKET ÖLT

Mindig a tenger csipkés szegélyét követve, dűnére föl, dűnéről le, a legmagasabbakat kikerülve, Robert Morgand ruganyos, ütemes léptekkel halad dél felé vivő útján. Mivel nem akarta lehangolni társait, előttük némileg szépített a helyzetükön, de ő nagyon is jól tudja, hogy a francia befolyási övezetig igazából legalább százhatvan kilométert kell gyalogolnia.

Ha sikerül tartania az óránként hat kilométeres kemény ütemet, és naponta tíz órát gyalogol, akkor a százhatvan kilométert három kimerítő nap alatt teheti meg.

Robert elhatározta, hogy már indulása napján is tíz órát menetel. Délután háromkor indult, tehát csak éjjel egy órákor fog megállni, és hajnalban már újra útra kel. Ezzel huszonnégy órát nyerhet.

A nap hamarosan a tengerbe hanyatlik. Teljesen világos van még, de a víz felől friss szellő kél, és új erőt önt a kitartó vándorba, aki már öt órája rója útját. Még egy óra és besötétedik, s attól fogva kellemesebb járás esik majd a tömör, ruganyos homokon.

Robert körös-körül csak a sivatag szívbemarkoló magányát látja. A szeszélyesen kanyargó dűnék között helyenként rá lehet látni a végtelen pusztaságra, s ilyenkor Robert végighordozza rajta a tekintetét: egészen a messzi láthatárig sehol egy madár, sehol egy élőlény. A kietlen síkon csak pár törpepálma-ligetke jelzi, hogy a föld mélyén lappang valami élet.

A vihar elmúlt, az égről az est fenséges békéje sugárzik. Teljes a csend és a nyugalom, csak a tenger lágy zenéje hallik, ahogy a hullámok szétporladnak a fővenyen.

Robert egyszer csak megtorpan. Valóság ez vagy álom? Fülétől két centiméterre golyó süvít el, majd tompa durranást hall, mely visszhang nélkül enyészik el a tágas parton.

Robert megpördül. A léptek zaját tompító homokszőnyegen észrevétlen megközelítette egy alak, aki most nyolc-tíz lépésről, fél térddel a földre ereszkedve őrá céloz: Robert rémulten, dühösen ismer Jack Lindsayre.

Egy pillanatig sem habozik, már ugrik is, hogy rávesse magát az aljas gyilkosra, de lendülete megtörik. Heves fájdalom hasít a vállába; tehetetlenül előrehanyatlik, arca a homokba fűrődik, és ott marad letaglózva.

* * *

Gaztette végeztével Jack Lindsay tüstént elszelelt. Még annyi fáradságot sem vett, hogy megbizonyosodjék ellensége haláláról. Minek is? Halott vagy sebesült - ebben a sivatagban egyre megy. A hajótöröttek futárja sem így, sem úgy nem éri el célját, s a várt segítség elmarad.

Jack Lindsay örült, hogy sortársai küldöttét ártalmatlanná tette, de ennyivel még nem érhet be. Csak akkor kerülhet hatalmába az, akire a fogát feni, ha az egész utascsoportra ráteszi a kezét.

Azzal Jack Lindsay eltűnt egy dűne háta mögött, hogy végbevigye gonosz tervét.

* * *

A sebesült Robert - vagy csak a holtteste? - a homokon hever. Amióta elbukott, már eltelt egy éjszaka, majd a nap egy teljes kört írt le az égen és a láthatár alá hanyatlott, s most már a második éjszaka vége közeleg, hisz keleten felvöröslik az ég alja.

Egymás után peregnek az órák, s egy moccanás sem árulja el, hogy maradt-e Robert-ban élet. De ha maradt is, alighanem utoljára virrad föl neki a nap, amely már másodszor szórja tüzes sugarait az ájultan heverőre.

Ekkor azonban a mozdulatlan test mellett megmoccan valami. Egy kis állat kaparja ugrándozva a homokot a fekvő férfi arca mellől - a sűrű hajnali homályban még nem látni, miféle. A sebesült tüdejébe végre szabadon áramolhat a levegő - ha még nem szűnt meg végleg lélegezni.

A sürgölődésnek meg is lesz az eredménye. Robert párszor felnyög, megpróbál fölemelkedni, de bal karjába éles fájdalom hasít; levegő után kapkodva visszahanyatlik a földre.

Arra elég volt ez a pillanat, hogy fölismerje megmentőjét.

- Tatárboc! - sóhajt, s kis híján újra elalél.

Neve hallatán Tatárboc eszeveszett vakkantásokat hallat, sűrög-forog, tüsténkedik. Langyos nyelvével addig nyalogatja a sebesült arcát, míg meg nem tisztítja a homok és veríték ragacsos elegyétől.

Robert most már istenigazából magához tér. Ereiben újra felbuzog a vér, halántéka lüktet, rohamosan visszatér belé az élet. Emlékezete is felfrissül, és eszébe jut, miért is hever a tenger partján.

Most már óvatosabban tápázkodik föl, és sikerül is legalább föltérdelnie. Elvergődik a tengerig, s ott végre teljesen föléled a jótevő víztől.

Időközben feljött a nap. Robert nagy fájdalmak árán levetkőzik, megvizsgálja a sebét. Nem komoly a sérülés. A golyó nem törte el a kulcscsontot, csak megakadt benne, és az első próbálkozásra ki is fordul a sebből. Robert hallatlan fájdalmait csak egy érintett idegszál okozta, ájulása pedig csupán azért tartott ilyen sokáig, mert sok vért vesztett, a homok pedig akadályozta a légzését. Robert tiszta fejjel fölméri mindezt, és sós vízbe mártott zseb-kendőjével gondosan bekötözi a sebét. Máris tudja úgy-ahogy mozgatni a sérült karját. Ha nem nyűgözné le a fáradtság, tüstént folytathatná az útját.

E fáradtságon úrrá kell lennie; Robert nekilát első étkezésének, és az élelmet megosztja Tatárboccal.

Ám Tatárboc csak ímmel-ámmal fogadja el az odakínált falatokat. Föl-alá futkos, szemlátomást bántja valami. Végre-valahára társának is feltűnik szokatlan viselkedése. Karjába veszi a kutyát, beszél hozzá, simogatja... s hirtelen észreveszi, hogy a négylábú nyakörvére valaki egy papirost erősített.

„A tábort lerohanták a mórok. Foglyok vagyunk. Pip.” Ezt a borzasztó újságot olvassa Robert, amikor lázas sietséggel kihajtogatja a papírt.

A mórok foglyai! Tehát Alice is! És Roger is! És Dolly is!

Robert egy pillanat alatt összezsugorítja a maradék elemózsiát. Fölpattan. Egy percet sem veszíthet. Tovább kell mennie. Tovább is fog menni. A táplálék visszaadta az erejét, s ezt az erőt most megtízszerezi vasakarata.

- Tatárboc! - szól indulásra készen Robert.

Ám Tatárboc már nincs vele. Amikor Robert körbetekint, csupán egy alig kivehető pontocskát lát, amint teljes sebességgel távolodik a part mentén. A kutya teljesítette feladatát, s most indul, hogy jelentést tegyen parancsolójának. Fejét leszegi, farkát behúzza, hátát begörbíti,

nem néz se jobbra, se balra, s ahogy csak bírják a lábai, úgy száguld megállás nélkül, rögeszmés kitartással a gazdája felé.

- Derék állat! - dünnyögi Robert, míg maga is útra kél.

Gépiesen az órájára pillant, és meglepve észleli, hogy az egy óra harmincöt perckor megállt: este vagy reggel? Pedig nagyon jól emlékszik, hogy röviddel Jack Lindsay aljas támadása előtt még fölhúzta az órát. A kis acélszív tehát egy egész éjellen és egész nappalon át vert, s csak a rákövetkező éjszaka szűnt meg szabályos ketyegése. Robert-nak erre a gondolatra kiveri a homlokát a veríték. Akkor hát majdnem harminc órán át hevert öntudatlanul! Július 9-én este hanyatlott le, és csak 11-én reggel ébredt. Mi lesz most mindazokkal, akik beléje vetették reményüket?

Ez egy okkal több a sietségre. Robert a nap állásához igazítja az óráját - reggel ötre járhat -, majd meggyorsítja lépteit.

Délelőtt tizenegyig halad így, majd rövid pihenőt engedélyez magának, és elszundít egy törpepálma-csoport árnyékában. A jótevő alvás után mintha kicserélték volna. Négy órakor ébred: olyan erős és tettekre kész, mint a merénylet előtt volt. Elindul hát, és este tízig meg sem áll.

Összesen tizenkét órát gyalogolt, és ezalatt legalább hetven kilométert tett meg.

Másnap rettenthetetlenül folytatja útját. De ez a nap nehezebb, mint az előző. A kitartó gyaloglót már-már letaglózza a fáradtság. Minduntalan lázrohamok gyöngítik, kegyetlenül hasogat a sebe.

Déli pihenője után alig bír föltápáskodni. Káprázik a szeme, meg-megszédül. Mégsem áll meg, egyik kilométert a másik után gyűri le, pedig minden lépés új szenvedéssel jár.

Alkonyattájt végre árnyak tűnnek fel a láthatáron. Robert eljutott a gumifák vidékére. Az első fához érve kimerülten hanyatlik a tövébe, és mély álomba merül.

Amikor fölébred, a nap már magasan jár az égbolton. Július 13. van. Robert dühös magára, hogy ilyen sokáig aludt. Be kell hoznia az elvesztegetett időt.

De hogyan hozhatná be, amikor ilyen ólomsúllyal nehezedik rá a fáradtság? Alig áll a lábán, kiszáradt a szája, nehéz a feje. Át- meg átjárja testét a láz. A válla úgy megdagadt, hogy nem tudja mozgatni a karját. De mit neki! Akkor is továbbmegy, ha térden kell vonszolnia magát.

A gumifa árnyékában, ahol az előző este elterült, Robert ételt erőltet magába, pedig erősen háborog a gyomra. Ennie kell, hogy erőre kapjon. Legyűri hát utolsó falat kétszersültjét, lenyeli utolsó csöpp vizét is.

Most már nem áll meg többet, amíg célhoz nem ér.

Délután két óra van. Robert reggel hatkor indult, de nem áll meg, pihenés nélkül rója véget nem érő útját. Már jó ideje - maga is tudja - csak vánszorog, alig egy kilométert jut előre óránként. De nem törődik vele, csak megy, megy, nem adja föl, amíg van benne élet.

Ám elérkezik a pillanat, amikor mégis föl kell adnia a harcot. Tekintete elhomályosul, szembogara kitágul, táncolni kezd előtte a világ. Szíve egyre gyöngébben és ritkábban ver. Alig kap levegőt. Kétségbeesetten egy gumifának támaszkodik, majd lecsúszik a fa tövébe.

Ebben a pillanatban - hagymázás délibáb, mi más lehetne? - egy csoport lovas tűnik föl a fák lombja alatt. Puskák csillannak, fehér parafasisakok verik vissza a nap sugarait.

- Hozzám! Hozzám! - kiáltja Robert.

Azaz csak kiáltaná, mert cserben hagyja már a hangja is. Ha a lovascsapat netán nem délibáb, hanem valóság volna, a lovasok akkor sem hallják meg: zavartalanul mennek tovább a maguk útján.

- Hozzám! - suttogja utoljára Robert, majd végleg a földre roskad.

* * *

Robert éppen abban az órában rogyott le Afrika perzselő földjére, amikor búcsúszavai szerint vissza kellett volna érnie a hajótöröttekhez. Ezek nem is feledkeztek meg ígéretéről, és az órákat számlálva várták megmentőjük visszatértét.

Amióta a mórok kezébe kerültek, helyzetük egy jottányit sem változott, és továbbra is a fővenyen heverő *Santa Maria* mellett táboroztak.

Amikor Pip kapitány felfogta, milyen újabb csapás érte az oltalma alatt álló sokaságot, nem is próbált ellenszegülni a támadóknak. Tétlenül hagyta, hogy a fegyveres afrikaiak összetereeljék és hármas védőgyűrűbe fogják őket. Nem volt dühös arra a két matrózra sem, akik a rajtaütés idején oly hanyagul látták el őrszolgálatukat. A baj már megtörtént, nem segít a vádaskodás.

Pip kapitány csakis azon töprengett, mi módon tehetne sanyarú helyzetükben is valami hasznosat a közért. Rögtön eszébe jutott, hogy érdemes lenne tájékoztatni Robert-t a legutóbbi fejleményekről. De mi módon tudná értesíteni? Nos, a megoldás a kapitány keze ügyében volt, és ő nem is habozott élni vele.

A sötétben egy levélkét körmölt, Tatárboc nyakörvére erősítette, majd ünnepélyes csókot nyomott az állat pofájára. Megszagoltatta vele Robert egy személyes tárgyát, majd lerakta a földre a kutyát, és dél felé mutatva indulásra ösztökölte.

Tatárboc úgy száguldott el, mintha ágyúból lőtték volna ki, és egy pillanat alatt eltűnt az éjszakában.

Ennél nagyobb áldozatot nem is hozhatott volna a szegény kapitány. Saját ebét veszélynek kitenni! Ha lehetett volna, százszor inkább a maga bőrét viszi vásárra. S lám, mégsem habozott egy pillanatig sem, hiszen úgy ítélte meg, azonnal értesítenie kell Robert-t a terveit talán befolyásoló eseményekről.

Képzeltetik, milyen nehéz órákat élt át hajnalig a kapitány, aki gondolatban maga is ott loholt az Atlanti-óceán partján, a kutyája mellett.

A felkelő nap fényében elébük tárult teljes szerencsétlenségük. A tábort földúlták, a sátrakat fölborogatták, a falként fölrakott ládák kibelevébe tátongtak. A hajótöröttek összes tulajdona egy rakásba hordva hevert: a hadizsákmány.

A táboron kívül még komorabb látvány tárult a szemük elé. A ferdén beeső hajnali fény élesen kirajzolt a homokon két sötétebb tömeget: a kapitány nagyot sóhajtott, mert a holttestekben arra a két tengerészre ismert, akiket szerencsére a lelke mélyén sem hibáztatott az imént. Mindkettejük mellkasába, szinte ugyanarra a helyre, markolatig döfték a tört.

Amikor teljesen kivilágosodott, némi mozgolódás támadt az afrikaiak között. Csoportjukból hamarosan kivált egy alak, nyilván a sejk, és a hajótöröttek felé indult. A kapitány elébe sietett.

- Ki vagy te? - kérdezte a sejk rossz angolsággal.

- A kapitány.

- Te parancsolsz ezeknek?

- A tengerészeknek igen. A többiek utasok.

- Utasok? - ismételte értetlenül a mór. - Hívd félre azokat, akiknek parancsolsz. A többiekkel beszélni akarok - folytatta rövid szünet után.

De a kapitány nem mozdult.

- Mi a szándékod velünk? - kérdezte higgadt merészséggel.

A mór legyintett.

- Mindjárt meglátod. Eriggy.

A kapitány nem akarta elvetni a sulykot, és engedelmeskedett. Egy perc múlva a tengerészek már az utasoktól elkülönült csoportban álltak.

A sejk lassan lépkedett egyik utastól a másikig, és furcsa módszerességgel kérdezgette őket. Te ki vagy? Mi a neved? Mennyi a vagyonod? Van-e családod Angliában? Fáradhatatlanul ismételte ugyanazt a kérdéssort. Ki-kí úgy válaszolt, ahogy jónak látta: volt, aki egyszerűen az igazat mondta, más a valóságosnál magasabb polcra helyezte magát, megint más hirtelen a hihetőnél jóval szegényebb lett.

Amikor az amerikai hölgyekre került sor, Roger válaszolt helyettük. Úgy ítélte, legjobb lesz, ha minél fontosabb személyiségnek tünteti fel őket - így lesz a legnagyobb biztonságban az életük. De a sejk már az első szavainál félbeszakította.

- Nem hozzád beszélek - mondta minden durvaság nélkül. - Talán némák ezek a hölgyek?

Roger hirtelen nem is tudta, mit feleljen.

- A bátyjuk vagy? Az apjuk? A férjük?

- Ez itt a feleségem - rögtönzött merészen Roger, és Dollyra mutatott.

A mór elégedetten bólintott.

- Helyes! - szólt. - És az?

- A nővére - felelte Roger. - Mindketten előkelő hölgyek a hazájukban.

- Előkelő...? - A mór aligha volt tisztában a szó jelentésével.

- Előkelő hölgy, királynő.

- Királynő? - értetlenkedett tovább a sejk.

- Szóval nagyfőnök az apjuk - próbálkozott tovább Roger.

Ez a magyarázat végre meghozta a kívánt hatást.

- Aha, tábornok! - fordította le magának elégedetten a mór. - És mi a neve a nagyfőnök lányának?

- Lindsay - válaszolt Roger.

- Lindsay! - A mór többször is megismételte e nevet, valamiért nagyon megtetszhetett neki a hangzása. - Lindsay, ez jó! - tette hozzá. Kedvesen intett Roger de Sorgues-nak és két társnőjének, majd a következő fogolyhoz lépett.

Ez nem volt más, mint maga Thompson. Milyen kisfiú lett most a pórul járt Általános Ügyintéző! Annak idején ki nem fogyott a szóból; most ijedten hallgatott, és igyekezett kicsire összehúzni magát.

- Mi van ott nálad? - kérdezte durván a sejk.

- Itt nálam...? - dadogta az elbátortalanodott Thompson.

- Igen, nálad! Add csak ide azt a zsákot! - parancsolt rá a mór, és már rá is tette a kezét a Thompson vállán keresztbe vetett pénzeszsákra.

Ez ösztönösen hátrahőkölt. Tüstént két afrikai vetette rá magát, és egy szempillantás alatt megszabadították drága terhétől. Thompson nem mert, de nem is tudott volna ellenszegülni.

A sejk kinyitotta a rablott zsákot. Örömeben fölcsillant a szeme.

- Jó! Nagyon jó! - kiáltott föl.

Porig sújtott foglya bezzeg egészen más véleményen volt.

Thompson után annak rendje és módja szerint a terjedelmes Van Piperboom került sorra, Rotterdamból. A hollandus teljes lelki nyugalommal, békésen pőfékelve pusztította a pipadohányt, míg apró szeme kíváncsian fürkészte a környéket.

A sejk látható csodálattal, hosszan szemlélte a szőke óriást.

- A neved? - kérdezte végül.

- *Ik begrijp niet wat U van mij wilt, Mynheer de Cheik, maar ik veronderstel dat U wenscht te weten welke mijn naam is en uit welk land ik ben. Ik ben de Heer Van Piperboom, en woon te Rotterdam, een der voornaamste steden van Nederland.*

A sejk hegyezte a fülét.

- A neved? - ismételte.

- *Ik ben de Heer Van Piperboom uit Rotterdam* - ismételte Van Piperboom, majd szomorkásan hozzátette:

- *Overigens, waartoe dient het, U dit te zeggen? Het is blijkbaar, dat ik toch maar Hebreuwsch voor U spreek, zoals ik dit voor anderen ook doe.*¹⁵⁴

A sejk nem is viszonzta a zagyváló hollandus szívélyes üdvözlését, csak vállat vont és továbblépett.

Fáradhatatlanul kérdezősködött. Mindenkinek ugyanazt a pár kérdést tette föl, és türelmesen hallgatta a válaszokat. Senki nem bújhatott ki szívós faggatózása alól.

Illetve egyvalakit mégis kihagyott, akár érthetetlen szórakozottságból, akár szándékosan: tény, hogy Jack Lindsay kimaradt a sorból.

Amikor Alice végigpillantott a felsorakoztatott hajótörötteken, meglepve vette észre köztük a sógorát. Attól kezdve le nem vette róla a szemét, és nyugtalanul észlelte, hogy ő külön elbánásban részesül.

¹⁵⁴ „Nem értem, mit akar tőlem, sejk úr, de fölteszem, azt kívánja tudni, mi a nevem és mely országból jöttem. Van Piperboom úr vagyok, és Rotterdamban, az egyik legjelentősebb holland városban lakom.”

„Van Piperboom úr vagyok Rotterdamból.”

„Különben minek is beszélek itt önnek? Látnivaló, hogy magának is héberül van, amit mondok, akárcsak a többieknek.”

Az eredetiben nem szerepel Van Piperboom szavainak francia fordítása, vagyis mondandója a francia olvasó számára is „héberül van”.

Jack Lindsay előbb eltűnt közülük, most meg visszatért, és a mór sejk mit sem törődik vele: e tények együttese úgy fölkavarta Alice-t, hogy alig bírta fékezni magát.

A kihallgatás végeztével a sejk már visszament volna az emberei közé, amikor Pip kapitány vakmerően útját állta.

- Megmondanád most már, hogy mi a szándékod velünk? - tudakolta ismét kikezddhetetlen hidegvérrel.

A sejk összevonta a szemöldökét, majd kis habozás után könnyedén bólintott.

- Igen - felelte. - Aki ki tudja fizetni a váltságdíját, az visszanyeri a szabadságát.

- És a többiekkel mi lesz?

- A többiekkel? - ismételte a mór.

Széles mozdulattal körbemutatott.

- Afrika földjének szüksége van a rabszolgákra - mondta -, a fiatalok erejére és az öregek bölcsességére.

A hajótörötteken kétségbeesés lett úrrá. Ezek szerint vagy halál vár rájuk, vagy koldusbotra jutnak.

Az általános levertségben csak Alice őrizte meg derűlátását. Feltétlen megbízott Robert-ban, tudta, hogy a férfi eléri a francia előőrsöket, s amikor ígérte, addigra ki is szabadítja hajótörött társait. Ebben a legkevésbé sem kételkedett.

Aki szilárdan hisz valamiben, az másokra is meggyőzően hat, így Alice makacs bizakodása a többiek megtört lelkében is föllobbantotta a remény szikráját.

S még mennyivel erősebb lett volna a bizodalma, ha Pip kapitány helyében lehet! Emezt ugyanis, bár gondosan palástolta megkönnyebbülését, reggel nyolckor rendkívüli öröm érte: Tatárbo, épp olyan észrevétlenül, mint ahogy távozott, visszatért a táborba.

Kutya nem viselkedhetett volna okosabban, mint Tatárbo. Dehogyan vágtatott észvesztve közejük: előbb, mint akinek semmi dolga, sokáig lődörgött a tábor körül, s csak azután óvakodott közelebb. Melyik mór figyelt volna föl egy láthatóan reggeli sétáját végző ebekére?

A kapitány türelmetlenül kapta karjába a kutyát, s a keblét dagasztó érzelmek hatására, habár az ilyesmi azelőtt nem volt szokása, ugyanolyan cuppanós csókot nyomott az értelmes állat képére, mint amikor az útjára bocsátotta. Egy szempillantással megállapította, hogy a levélke eltűnt Tatárbo nyakából, vagyis eljutott a címzetthez, és ennek alapján hajlott rá, hogy a vállalkozást sikeresnek ítélje.

Örömébe mégis ürmögve gyűlt. Tatárbo éjjel egykor indult és reggel nyolckor tért vissza, vagyis hét óra alatt tette meg a Robert Morgand-t a hajótöröttektől elválasztó távolságot. Robert tehát másfél nap alatt is legföljebb csak harminc kilométerre távolodott tőlük. A kapitány természetesen egy szót sem szólt társainak erről a rejtélyről.

Azok lassan megvigasztalódtak, s lelkükben újra feléledt a remény, amely az emberi szívet csak az utolsó lehelettel hagyja el. Július 12. és 13. így viszonylag könnyen telt el.

A mók arra szánták ezt a két napot, hogy mindent kirámoljanak, sőt minden leszerelhetőt leszereljenek a *Santa Mariáról*. Számukra felbecsülhetetlen értéket képviselt minden vasdarab, minden egyes szerszám, csavar és csapszeg: a zsákmányolt tárgyakat egyre magasabb halomba hordták a partra, hogy később majd mindent fölrakodjanak tevéikre.

Július 14-ére befejezték ezt a munkát, és előkészületeik arra utaltak, hogy hamarosan útra akarnak kelni. Ha addig nem érkezik segítség, a hajótörötteknek holnap el kell hagyniuk a part fővenyét.

A szerencsétlenek különösen hosszúnak érezték ezt a napot. Ha Robert betartotta volna az ígéretét, már egy napja velük lenne. Ha bele is gondoltak, mennyi akadály hátráltathat egy ilyen utazást, akkor is kezdték sokallni a késését. Csak a kapitány nem volt meglepve - ő tudta, miért - míg a többiek szemüket meresztve lesték a déli horizontot. A várakozás fölingerelte őket, s már mindenfélével gyanúsították Robert-t. Ugyan miért is jött volna vissza? Az is ostoba, aki biztonságba jutva önként teszi ki magát újabb veszedelmeknek.

Alice-ben bezzeg nem támadt ilyen esendő, hálátlan gyanú. Benne föl sem merült, hogy Robert cserben hagyhatta őket. Meghalt volna? Ezt nem zárhatta ki... De ha egy pillanatra szembe is nézett ezzel a lehetőséggel, lelke mélyén valami tiltakozott e föltevés ellen, és egy percnyi megingás után csak annál nagyobb bizonyossággal tért vissza szívébe a boldogságba és az életbe vetett csodálatos, megingathatatlan hit.

Azonban 14. napja és a rákövetkező éjjel is úgy múlt el, hogy semmi nem adott okot ilyen derűlátásra. Amikor 15-én felkelt a nap, a hajótöröttek helyzetében még mindig nem állt be változás.

Hajnalban a mórok felmálházták tevéiket, és a sejk már reggel hétkor jelt adott az indulásra. Egy előőrs csoport után két sorban haladtak a többiek. Nem volt apelláta, menni kellett.

A mindkét nembéli foglyok egy nyakukba és csuklójukra kötött hosszú pányvára fűzve, libasorban gyalogoltak őreik kettős sorfala között. Ilyen helyzetben akkor sem gondolhattak volna szökésre, ha nem rettentí el őket a környező sivatag száz halálos veszélye.

A foglyok közt Pip kapitány haladt az élen. Pár lépést tett, azután megvetette a lábát, s amikor a sejk odaléptetett hozzá, szilárd hangon kérdőre vonta:

- Hová visznek?

Válasz helyett a sejk csak fölemelte botját, és foglya arcába sújtott.

- Tovább, kutya! - kiáltotta.

A kapitány arcából folyt a vér, de meg sem rezzent, s mintha mi sem történt volna, megismételte a kérdést.

A bot ismét a magasba emelkedett. Ám a sejk ekkor a kérdező eltökélt arcára, majd a hosszú sorban vonuló foglyokra tekintett, és belátva, hogy milyen bajos volna levernie egy fogoly-lázadást, leeresztette fenyegető botját.

- Timbuktuba! - felelte. A kapitány belenyugodott a válaszbba, és továbbindult.

14. ALICE LERÓJA TARTOZÁSÁT

Timbukuba! Vagyis abba a városba, amely a rejtélyes Afrika minden titkának kulcsát őrzi, s amelynek kapuin évszázadokon át nem vett erőt ellenség, míg végül történetünk után néhány hónappal meg nem nyíltak a francia hadoszlopok előtt.¹⁵⁵

A mór főnök azonban nem láthatott a jövőbe, ezért a sivatagi árucseré legéndás központja, a nagy rabszolgavásár városa felé vezette foglyait.

Valójában valószínűtlen volt, hogy a mór főnök egészen a végcélig kíséri őket. Az Atlanti-óceán partvidékét rémületben tartó roncsfosztogatók ritkán merészkednek ilyen messzire a tengertől. A mór rablóbanda nyilván régi szokás szerint még útközben eladja foglyait az első tuareg karavánnak, és útjukat már azok őrizetében fejezik be.

Ez a részletkérdés teljesen közömbös volt a balsors sújtotta hajótöröttek számára. Akár mór sejk, akár tuareg sejk vezeti őket, mindenképpen ezeröttszáz kilométert kell leküzdeniük, s ekkora távolságot nem tehetnek meg két és fél hónapnál hamarabb. Vajon hányan érnek célba a most indulók közül? Hány utas kifehéřült csontjai szegélyezik majd a hosszú utat, amelyen már annyi vándor elhullott?

Az első nap természetesen még nem viselte meg őket túlzottan. Kipihenten indultak útnak, és bőven volt egészséges ivóvizük. De bezzeg másképp lesz majd, amikor számlálatlan mérföld sebzi véresre lábukat, s a tüzelő nap szította szomjukat csak poshadt, szűkmarkúan adagolt vízzel tudják oltani!

Hamiltonnek és Blockheadnek legalább nem lesz részük ezekben a gyötrelmekben, mert megváltja őket a halál. Alig múlt még el a lázuk, éppen csak kezdtek volna lábadozni, ám a menetelés kiszívta minden erejüket. Már délelőtt is csak kínkeservvel tudtak lépést tartani a többiekkel, s a pihenő idején kimerülten hanyatlottak a földre. Délután már ennyire sem futotta erejükből: zsibbadt végtagjaik felmondták a szolgálatot, és néhány kilométer után egy lépéssel többet sem tudtak megtenni.

Ettől kezdve minden perc kínszenvedés volt nekik és a többiek számára is. Alig vonszolták magukat, szinte lépésenként rogytak össze, csak társaik tartották bent őket a menetoszlopban. Amikor végre megálltak éjszakára, már inkább halottak voltak, mint élők, és úgy tűnt, aligha érik meg a másnapot.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a többi hajótörött jobban bírta a megpróbáltatásokat.

Mint már mondtuk, Pip kapitány haladt az élen, bár nem érezte magát otthon a hajózhatatlan homoktenger szilárd hullámai között. Maradt-e még remény a kapitány szívében? Nyilván igen, mert az ilyen acélos jellemek egyszerűen nem ismerik a kétségbeesést. Szokás szerint hűvös és zárkózott arcvonásairól semmit sem lehetett leolvasni, de erre alig is volt szükség, hiszen már büszke tartása is bátorítólag hatott a legnagyobb utasra is.

A botütés okozta sebhelyet már kiszította a nap, míg bajszára, vállára és mellkasára ráalvadt a bőven lecsorgó vér. Sokan ijesztő látványt nyújtának ilyen állapotban. Nem így a kapitány, akinek egész lényéből valami mondhatatlan akarat áradt. Rendíthetetlenül haladt tengerészei élen, és aki csak látta, azt magával ragadta a belőle sugárzó lelkiere és konok reménység.

¹⁵⁵ Joseph Joffre ezredes (1852-1931), a későbbi „marne-i győző” és marsall, 1894. február 13-án vette be Timbukut.

A sejjkel folytatott párbeszéd óta a kapitány húsz szót sem ejtett ki a száján, és még ritka megnyilatkozásait is kizárólag a hűséges Tatárbochoz intézte, aki lógó nyelvvel ügetett gazdája mellett.

- Mester! - először csak ennyit szólt Pip kapitány, ám kutyája ennyiből is temérdek gyöngédséget hallott ki.

Egy félóra múlva a kapitány egyszerre közlékenyebb lett.

Előbb egy iszonyút kancsalított, majd megvetően kiköpött a sejk irányába.

- Mester! - szólt ellentmondást nem tűrő hangon -, az anyám szakállára, jókora kalamajkába keveredtünk!

Mire Tatárboch megrázta a fülét, mint aki kénytelen helyeselni.

A kapitány azóta ki sem nyitotta a száját. A férfi időnként a kutyára, a kutya a férfira nézett, és ezek a pillantások minden szónál többet jelentettek!

A pihenők idején Tatárboch a hátsójára zökkent, míg gazdája a homokra dőlve pihent. A kapitány szegényes táplálékát és szűkmarkúan mért vízadagját is megosztotta kutyájával.

A kapitányt minden rangsorra fittyet hányó alakzatban követték a tisztek, a legénység és a boldogult *Seamew* egyéb személyzete. Vajon az ő fejükben mi járt? Annyi bizonyos, hogy véleményüket megtartották maguknak, és hagyták, hogy parancsnokuk gondolkozzék helyettük. Amíg vezetőjük bízuk a jövőben, addig ők sem adják fel. Bármikor ad ki újabb parancsot, ők azt mindig tette készen várják.

Az utolsó matróz után az első utas következett, s mögötte hosszan kígyózott társainak sora.

A legtöbb asszony halkán sírdogált vagy sopánkodott. Leginkább a Hamilton és a Blockhead család nőtagjai jajveszékelték, hiszen tétlenül kellett szemlélniük szeretteik haláltusáját.

A férfiak többsége elszántabban nézett szembe a sorssal, s a feszültség mindenkinél más módon nyilvánult meg. Piperboom éhezett, Johnson szomjazott. Cooley tiszteletes az imáiból nyert értékes lelki támaszt, míg Baker nem csituló haraggal sziszegett borzasztó átkokat a fogai között. Thompson teljesen összeomlott, másra sem tudott gondolni, csak elorzott pénzeszsákjára.

Roger-nak még most is volt ereje tréfálkozni. Mivel a nevetés ragadós, hősies vidámságot tettetve sikerült is jobb kedvre derítenie a közelében haladó Dollyt.

Elsőnek szokásos témáját, utazásuk valószínűtlen fordulatait vette elő. Hiszen mi is lehetne mulatságosabb, mint hogy egy madeirai kiruccanásra induló turistacsoport végül sivatagi expedícióvá vedlik át? Roger-nak úgy tűnt, Dolly nem értékeli érdeme szerint sajátos elméncségeit, ezért, ahogy belejött a szellemeskedésbe, merészen megpróbálkozott még a szójáték nehéz mesterségével is, csak hogy feledtesse a leánnyal az út nehézségeit. A sejk, a mórok, a Szahara, ég és föld - mindenből többé-kevésbé mulatságos ötleteket és egyéb sziporkákat csiholt, s a viccelődés olyan görögtüzét zúdította Dollyra, hogy az végül csak nem állta meg kaczagás nélkül az ötletrohamot. Roger-nak az volt a zárszava, hogy a suvikszos képűek rablótámadását nem is kell komolyan venni, hiszen Szenegálhoz ily közel kész örültség az ilyesmi: legkésőbb holnap megérkezik a felmentő sereg, vagy ha minden kötél szakad, akkor egyedül is fel tudják menteni magukat.

Hogyanne ébresztettek volna Dollyban reményt Roger vigasztaló szavai! Hisz lehetne valóban súlyos a helyzetük, ha Roger ilyen könnyű szívvel tréfálkozik? S ha mégis maradt volna kétség a szíve mélyén, csak rá kellett pillantanania a nővérére.

Alice természetével persze nem fért volna össze, hogy tréfálkozzék, de arcáról le lehetett olvasni lelkének békéjét. Útra kelhetett a karavánjuk, telhetett-múlhatott az idő, ő mégis szilárdan hitt benne, hogy megszabadulnak. Hogyne, Roger-nak igaza van: eljönnek szabadítóik, és a megpróbáltatások egyhamar véget érnek.

Két ilyen erős akaratú ember mellett nem csüggedhetett el Dolly sem. Minden este, amikor nyugovóra tért a sátorban, amelyet a sejk - ki tudja, miért - külön a két fogoly hölgy számára veretett föl, bizonyos volt benne, hogy másnap már szabad emberként ébred.

A hajnal mégis mindújra fogságban találta. Hőn várt megmentőik aznap éjjel sem jöttek el: új nap virradt, amelynek végén a hajótörötteket jó pár kilométer homokkal több választja majd el az óceántól.

Legnagyobb meglepetésükre azonban ezen a reggelen elmaradt az indulásra szólító jel. Fölkelt, majd delelőre hágott a nap, ám kísérőik még mindig nem kezdtek szedelőzködni.

Vajon mi okozta ezt a váratlan késlekedést? Mindenféle találgatások kaptak szárnyra, de a valódi okról csak Alice-nek lehetett sejtelme.

Amikor aznap reggel, még társai előtt fölébredt, arra lett figyelmes, hogy Jack Lindsay és a sejk nagyban tanácskoznak. A sejk keleties nyugalommal hallgatta Jacket, aki sötét jellemére valló baljós hévvel magyarázott. Szemlátomást nagyon meg akarta győzni valamiről a mórt. Egyébiránt úgy társalogtak, mint két meghitt barát, s bármilyen valószínűtlennek tűnt is, Alice-nek az az érzése támadt, hogy ennek a két embernek már korábban is volt dolga egymással.

Az éleslátó Alice nem tévedett: a sejk és Jack Lindsay valóban ismerték egymást.

Miután Jack faképnél hagyta holtnak hitt ellenségét - hisz nem sejthette, hogy Tatárboc föléleszti Robert-t -, sietett, hogy folytassa gonosz tervének megvalósítását.

Terve félelmetesen egyszerű volt.

Mivel túl nagy kockázatnak tenné ki magát, ha külön próbálna lecsapni az útitársai védelmét élvező sógornőjére, ezért az egész csoportot kell törbe csálnia. E terv értelmében először Robert-t tette ártalmatlanná, s így elejét vette, hogy segítség érkezhessék, majd szövetségest keresendő nekivágott a sivatagnak. Tudta, hogy ezen a partvidéken úgy nyüzsgögnék a hajótörést leső fosztogatók, mint csatában a varjak, ezért kész volt nyakába venni a sivatagot, hogy egy rablóbandára akadjon.

Nem kellett soká kóborolnia. Már másnap este rajta ütött egy tucatnyi ulad-delim¹⁵⁶ törzsbéli mór, akik szíve vágya szerint fogságba ejtették és a sejkjük elé hurcolták - ezzel a sejkkal társalgott most.

Az ulad-delim főnök értett egy keveset angolul, s tüstént ki is faggatta ezen a nyelven a foglyát, aki roppant készségesen felelgetett a kérdéseire. Megmondta a nevét: Jack Lindsay, és elárulta, hogy egy nagy csapat európai táborozik a közelben, közöttük saját dúsgazdag felesége, aki bármilyen váltságdíjat kész megfizetni, csak engedjék szabadon férjét és őt magát.

Így történt hát, hogy a nyomra vezetett mórok lerohanták a tábort, és ez magyarázta a sejk nagy örömét, amikor a jó szándékú Roger megerősítette mindazt, amit a minap Jack Lindsaytól hallott: a fogoly nő nevét és családjának gazdagságát. Ez volt a magyarázata annak

¹⁵⁶ Jemeni eredetű arab törzs, amely a XIV. században vándorolt Marokkóból délebbre, a mai Nyugat-Szahara és Mauritánia területére

is, hogy útjuk második napján egy tapodtat sem mentek tovább: a sejk annyira megbízott már az állítólagos férj, az ármányos Jack szavában, hogy újabb kijelentései gondolkodóba ejtették.

Jack Lindsay kitartóan tört a célja felé. Csak akkor húzhat hasznot abból, hogy a mórok kezére játszotta utastársait, ha ő maga viszont visszaszerzi szabadságát.

Bátorkodott tehát félrevonni a sejket, hogy megértesse vele, milyen ésszerűtlenül jár el. Fölhívta figyelmét, hogy ha mindenkit elvisz Timbuktuba, akkor nem lesz, aki kifizesse neki a szabadságuk fejében kiszabható, tetszőleges összegű váltságdíjat. Ami mármost az ő, Jack Lindsay feleségét illeti, aki - minek is ismétlje - egymagában is hatalmas summát képes leszurkolni, nos, hogyan hozatná el az asszony a pénzt, ha sem Amerikába, sem Európába nem tud üzenetet küldeni? Nem az volna-e a magától értetődő megoldás, ha az egyik utast - lehetőleg éppen Jack Lindsayt - elkísérnék a francia gyarmat határára, ahonnan már könnyen elhajózhatna? Jack ezután mihamarább előteremtené a feleségére és a többi hajótöröttre kiszabott váltságdíjat, és egy megállapodás szerinti helyen, például Tripoliszban vagy akár Timbuktuban, átadná nekik a pénzt.

Jack Lindsay mindent bevetett, hogy hihetővé tegye felettébb valószínű fejtegetéseit, és nagy öröme sikerült is meggyőznie a sejket. Az éppen azért rendelt el egész napos megállást, hogy kényelmesen megállapíthassa, mire mekkora összeget fog kiszabni.

Jack Lindsay már közel járt a céljához. Esze ágában sem volt előteremteni a társai váltságdíját; boldoguljanak a szerencsétlenek, ahogy tudnak! Ő közben szépen visszatér Amerikába: előbb-utóbb sikerül majd halottá nyilváníttatnia sógornőjét, és akkor semmi sem állja többé útját, hogy megörökölje a vagyont... vagy ha valami mégis az útját állná, akkor - gondolta büszkén - szokásos ügyességével úgymint elhárít minden akadályt.

Az azért aggasztotta egy kicsit, hogy ha kárvallott társai közül csak egy is megszabadul valamiképp, az egyszer még tanúskodhat ellene - még hozzá milyen súlyos váddal illethetné! De nem volt más választása, no meg abban is bízhatott, hogy a vad afrikaiak és a még vadabb sivatag fogságából úgysem menekül meg senki.

Jacknek még meg kellett birkóznia egy utolsó nehézséggel. Aligha indulhat el úgy, hogy ne szerezne meg előbb minden társának beleegyezését, hiszen a sejk személy szerint tájékoztatni fogja a hajótörötteket a váltságdíjuk összegéről, és megmondja, mire is bízták a kényes küldetést. Jacknek tehát a legnagyobb beleéléssel el kell játszania az önfeláldozó küldött szerepét, aki nem fukarkodik az álszent ígéretekkel, és vállalja, hogy elvisz minden levelet, bár tudván tudja, hogy az első adandó alkalommal a vízbe dobja az összes haszontalan küldeményt. Ez persze nem tartotta vissza, hiszen joggal gondolta, hogy társainak nincs több oka gyanakvásra vele, mint bárki mással szemben.

Amikor azonban sógornőjére gondolt, mindjárt nehezebbnek tűnt a dolog. Az ő jóváhagyását is el kellett nyernie, sőt az ő beleegyezése volt a legfontosabb. Vajon el tudja-e érni, hogy igent mondjon?

Miért is ne? - bátorodott föl. Ám amikor arra gondolt, hogyan hárította el Alice a házassági ajánlatát, és a Curral das Freiras-i jelenet is eszébe jutott, akkor ismét nyugtalanabb lett.

Már mindenképp sort kellett volna kerítenie egy tisztázó beszélgetésre sógornőjével, de csak habozott, és ezen a pihenőnapon is óráról órára halasztgatta a dolgot. Már beesteledett, amikor megemberelte magát, és belépett az Alice-nek menedéket nyújtó sátorba.

Alice egyedül ült a földön, állát tenyerébe támasztva töprengett. Alakjára csak pislá fényt vetett a kezdetleges, füstös olajlámpás, amelynek fényköre a sátor faláig sem ért el.

Jack lépései hallatán kiegyenesedett, és feszülten várta, hogy a férfi magyarázatot adjon megjelenésére. De Jack zavarban volt, nem tudta, hogyan is kezdje. Sokáig hallgatott, és Alice a legapróbb jellel sem segített, hogy leküzdje zavarát.

- Jó estét, Alice - szólalt meg végül. - Elnézését kérem, hogy ilyen késői órában zavarom, de közlendőm nem tűr halasztást.

Alice az érdeklődés legkisebb jele nélkül hallgatott.

- Mint észrevette, a karaván ma nem haladt tovább - folytatta Jack egyre bizonytalanabban -, és ez nyilván magát is éppúgy meglepte, mint engem, amíg a sejk ma este fel nem tárta előttem döntése okát.

Jack itt szünetet tartott, nyilván egy sürgető szót várt, de hasztalan.

- Mint tudja - folytatta -, a mórok pusztá nyereségvágyból rohanták le táborunkat. Nem annyira az a céljuk, hogy szolgásgba vessenek bennünket, hanem az, hogy akitől csak lehet, tetemes váltságdíjat hajtsanak be. Csakhogy a pénznek valahogy el is kell jutnia hozzájuk. A sejk ezért döntött úgy, hogy letáborozik arra az időre, amíg valamelyikünk, akit ő választ ki, el nem megy a francia gyarmatokra: ez az ember teremti majd elő és viszi el egy megbeszélthelyre az érte és a többi hajótöröttért követelt váltságdíjat, amelynek fejében a sejk minden foglyot szabadon enged.

Jack újabb hatásszünetet tartott, de hiába, mert Alice-t ezúttal sem bírta szóra.

- Nem is kérdezi, hogy kit szemelt ki a sejk?

- Hisz úgyis mindjárt megmondja - válaszolta Alice nyugtalanító higgadsággal.

- Hogyne, hogyne - szólt erőltetett mosollyal Jack.

Mégis úgy találta, hogy elkel még egy kis bevezető köntőrfalazás.

- Gondolhatja - folytatta -, hogy de Sorgues úr szavai nyomán a sejk megkülönböztetett figyelmet szentel Dollynak és magának - ha nem hinné, jusson csak eszébe, hogy sátrat veretett maguknak. A sejk tehát leginkább a maguk váltságdíját szeretné kézhez kapni, hiszen az lesz a legmagasabb. Másrészt fölfigyelt kettőnk nevének hasonlóságára, és hosszasan kérdeztetett róla. Azt hiszem, jól tettem, hogy a de Sorgues úréhoz hasonló lódítást engedtem meg magamnak. Egyszóval, Alice, hogy jobban megvédhessem, azt mondtam a sejknek - bárcsak igaz volna! -, hogy a férje vagyok.

E szavai után Jack sóváran leste a jóváhagyás vagy a rosszallás legapróbb jelét, de Alice arcáról egyiket sem lehetett leolvasni. Az asszony csupán a folytatást várta. Csakhogy ezt a folytatást végre valahogy szavakba is kell önteni...

- Képzelteri - kiáltotta Jack -, hogy meglepődtem lódításom hatásán! Mihelyt a sejk értesült a kettőnk közti állítólagos kötelékről, úgy ítélte - és ebben nem is téved -, hogy én bármely társunknál önfeláldozóbban munkálkodom majd a kiszabadításán, s ezért tüstént engem választott, hogy gondoskodjam a váltságdíj előteremtéséről.

Jack nagyot lélegzett: innen már nincsen visszaút. Alice-nek arcizma sem rezdült.

Megy ez, mint a karikacsapás - gondolta Jack.

- Remélem - folytatta növekvő önbizalommal -, nem helyteleníti a sejk választását, és rendelkezésemre bocsátja a váltságdíj összegének fölvételéhez szükséges aláírásokat és ajánlóleveleket.

- Tőlem nem kap semmiféle levelet - szólt hűvösen Alice, és figyelmesebben tekintett sógorára.

- Miért nem?

- Két okból.

- Volna olyan jó, hogy elárulná e két okot? - vágta rá Jack. - Beszéljük meg a dolgot, ahogy jó családtagokhoz illik.

- Először is - szólt Alice kimérten - tudja meg, hogy ellenzem bármiféle futár kiküldését. Mintha megfélemedne róla, hogy Morgand úr már útra kelt segítségért.

- Útra kelt, de nem tért vissza - válaszolta Jack.

- Vissza fog térni - jelentette ki a megingathatatlan Alice.

- Alig hinném - szólt Jack gúnyosan; ezúttal nem tudta leplezni érzelmeit.

Alice szíve elszorult a váratlan félelemtől. De összeszedte magát, úrrá lett gyöngeségén, és farkasszemet nézett nyomorult sógorával:

- Mit tud maga erről?

Jacket megrémítette e kedélyváltozás, és óvatosan visszakozni próbált.

- Semmit, hisz hogy is tudhatnék... - dadogta. - Csupán egy előérzet... De én nem kétlem, hogy akár sikerül a vállalkozása, akár nem, Morgand úr nem fog visszatérni, ezért ne vesztegessük az időt, és próbáljuk meg a magunk eszközeivel visszaszerezni szabadságunkat.

Alice már visszanyerte nyugalmát.

- Nekem valami azt súgja - mondta lassan -, hogy maga ennél többet is tud Morgand úrnak a köz javára vállalt hősie útjáról...

- Mire céloz? - szólt közbe Jack remegő hangon.

- Ezért meglehet, hogy magának van igaza - folytatta zavartalanul Alice -, és Morgand úr a halálát lelte útközben. De engedje meg, hogy én másképpen vélekedjem. Én szilárdan hiszem - és ettől a meggyőződésemtől nem tántoríthat el senki, legfeljebb a múlt idő mutatja meg, hogy tévedtem -, én hiszem, hogy Morgand úr vissza fog térni.

Alice utolsó szavainak hevéből érződött, hogy erről nem lehet vitába szállni vele.

- Ám legyen! - bólintott Jack. - Tekintsük lehetségesnek Morgand úr visszatértét. De nem értem, mennyiben akadályozná ez a nekem följánlott egyezséget. Mi rossz lehet abban, hogy szabadulásunk mindkét esélyét megragadjuk?

- Azt hiszem, mondtam már - szólt Alice -, hogy két ellenvetésem van, de csak az egyiket fejtettem ki.

- És mi a másik?

- Az, hogy határozottan kifogásolom a hírvivő személyét - állt a sarkára Alice. - Nemcsak hogy nem könnyítem meg a dolgát a kért ajánlólevelekkel, de ha tehetem, meg is akadályozom a küldetését. Először is tüstént leleplezem a hazugságát.

- No de Alice - Jack elsápadt a dühtől, hogy kártyavárként omlik össze a terve -, mi oka volna, hogy így cselekedjék?

- Nem is lehetne nyomósabb okom - felelte Alice. - Bizonyos vagyok benne, hogy színét sem látnánk többé.

Jack rémulten hátrált a sátor faláig. Az asszony átlát a szitán: a terve csődöt mondott. Azért még tett egy utolsó kísérletet.

- Micsoda iszonyú vád ez, Alice! - próbált fájdalmas hangon fölkiáltani. - Mivel szolgáltam rá ilyen gyanúra?

- Azt hiszi, elfelejtettem Curral das Freirast? - felelte szomorúan Alice.

Curral das Freiras! Alice tehát mindent látott, mindent ért, és azóta is nyitott könyvként olvas sógora beteges lelkében.

Jack rögtön megértette, hogy elvesztette a játszmát. Már nem is próbálta mentegetni magát, minek is? Lelkének minden szennye az ajkára buggyant.

- Bizony! - sziszegte. - De van képe fölróni nekem Curral das Freirast? Nélkülem talán megmenthette volna egy fess fiatalember, mint a regényekben?

A fölháborodott Alice válasza sem méltatta a kígyónyelvű sértegetőt, csak intett, hogy takarodjék, amikor a sátor bejáratától, melyet a lámpafény félhomályban hagyott, hirtelen egy hangot hallottak.

- Ne féljen semmitől, asszonyom: itt vagyok.

Alice és Jack remegve fordultak arra, amerről e határozott és higgadt hangot hallották. Amikor a váratlan vendég a fénykörbe lépett, Alice boldogan fölkiáltott, míg Jack dühödten felbődült.

Robert Morgand állott előttük.

Robert Morgand él! Jack majd eszét vesztette féktelen haragjában.

- Mi az ördög - dadogta dűhtől bénult nyelvvel -, a fess fiatalember személyesen! Morgand idegenvezető úr talán úgy gondolja, hogy órá tartozik ez a családi vita?

Robert megőrizte nyugalmát, és Jack Lindsay felé lépett. Ám Alice a két férfi közé állt, és magabiztos mozdulattal csendre intette őket.

- Gramond márki úrnak mindahhoz köze van, ami a feleségére vonatkozik - nézett csillogó szemmel tehetetlen sógorára.

- Micsoda ripsz-ropsz márkiság ez? - nevetett az gúnyosan. - Gondolom, talán Timbuktuban óhajtanak egybekelni?

Ekkor váratlanul az eszébe villant, hogy Robert csakis úgy lehet itt, ha nem egyedül jött. Nyilván a nyakukra hozta a franciákat, s a tábor már azok kezére került - akkor pedig Alice imént agyrémnek tűnő szavai máris valósággá váltak. Erre a gondolatra ismét elöntötte az agyát a düh. Az övéhez kapott, és előrántotta fegyverét, azt a revolvert, amellyel egyszer már gyilkolni próbált.

- Még nem márkiné! - kiáltotta, és Robert-ra szegezte a fegyvert.

De Alice résen volt.

Egy ugrással Jack Lindsayre vetette magát. Megsokszorozódott erővel kapaszkodott a karjába, és kicsavarta kezéből a fegyvert.

A revolver mégis elsült, de a célt tévesztett golyó a sátor vásznán ütött lyukat.

- Most leróttam a tartozásom! - mosolygott diadalmasan Alice, és Robert lábához dobta a még füstölgő fegyvert.

Jack lövésére tüstént más lövések feleltek. Golyózápor reszkettette meg a levegőt. Mindenfelől kiáltozás, soknyelvű káromkodás hallatszott.

Jack Lindsay megtántorodott. Ki tudja, francia vagy arab volt-e a golyó, amely a sátorba tévedve halálra sebezte a szerencsétlent. Két kézzel a melléhez kapott, s máris a földre hanyatlott.

Alice föl nem foghatta, mi zajlik körülöttük. Robert-hoz fordult, de kérdése kimondatlan maradt, mert az események nem hagytak időt a beszédre.

Mintha szélvihar döntötte volna le a sátrat; ordító férfiak rohantak át a színen. Robert magával rántotta Alice-t, de már el is tűnt a sötétben. Alice hirtelen a karaván többi női tagja között találta magát: mindenki ott volt, Dolly is, aki máris karjaiba zárta nővérét.

Robert hamarosan visszatért, vele jött a kapitány, Roger de Sorgues és az összes többi hajótörött is. Vajon teljes a létszámuk? Erről majd csak másnap győződhetnek meg.

Utolsónak, félóra múlva, egy francia tiszt érkezett; előbb még összetrombitálta az embereit, felállította a főőrséget, és megtett minden óvintézkedést, hogy elejét vegye egy ellen-támadásnak. Ajkán a győztes diadalmas mosolyával megállt a ragyogó holdfényben, gálánsan körbeintett a hölgyeknek, majd egyenesen Robert-hoz intézte szavait:

- Szétszórtuk a füstösképeket, kedves uram - mondta vidáman.

De a várható köszöneteket meg sem várva máris odalépett egyikükhöz.

- Nicsak, de Sorgues! - kiáltott föl Roger láttán. - Maga is itt volt?

- Hogy van, kedves Beaudoin? - felelte Roger. - Már miért ne lettem volna itt, kérem szépen?

- Jó öreg tréfacsináló! - szólt elnézően a francia tiszt, és rágyújtott egy cigarettára.

15. BEFEJEZÉS

A francia katonák győztes rohamával voltaképpen véget is ér a Thompson és Tsa ügynökség oly példaszerűen szervezett társasutazásának története. Igaz, Saint-Louis-ig hosszú és fárasztó út várt még az utasokra, de a móroktól szerzett hadizsákmány nagyban megkönnyítette utazásukat. A győztest megillető tevék hátán magukkal vihették a *Santa Maria* teljes vízkészletét, s ahogy a víz fogyatkozott, egyre több asszonyt és beteget is teveháton pihentethettek. E viszonylagos kényelemben Hamilton és Blockhead is hamarosan visszanyerte egészségét, s ismét kiütközhetett egyikük harapós, másikuk derűlátó természete.

Szerencsére a csetepaténak nem volt más európai áldozata, csak Jack Lindsay. Mivel halálának körülményei tisztázatlanok maradtak, Lindsayné asszonynak mindenki részvétnyilvánítását végig kellett hallgatnia, ám ő úgy fogadta az együttérző szavakat, hogy ne derüljön fény a gyászos családi drámára.

A mórok golyói egyetlen más turistát sem értek, a katonák közül pedig csak ketten sérültek meg, azok is olyan enyhén, hogy három nap múlva már újból szolgálatba állhattak.

Pedig mindegyikük derekasan teljesítette kötelességét. Sőt, a kisdéd francia katonai egység értékes segítséget kapott a hajótöröttek Pip kapitány irányítása alatt álló, szinte fegyvertelen csapatától. Mind habozás nélkül vetették bele magukat a harc sűrűjébe: Robert, Roger de Sorgues, Baker, Piperboom, Cooley tiszteletes, sőt még az életunt Tigg is, aki különösen kitűnt vitézségével. Vajon miért harcolt életre-halálra, ha az élete csak nyűg volt neki?

Baker nem is állta meg, hogy a csata másnapján meg ne szólítsa:

- Az ördögbe is, ahhoz képest, hogy nem sokra tartja az életét, egész derekasan verekszik! Pedig ilyen kiváló alkalma nem lesz még egy!

- Már miért ne tartanám sokra az életemet? - képedt el Tigg.

- Azt maga sokkal jobban tudja nálam - felelte Baker. - De fölteszem, hogy nem passzióból lépett be az öngyilkosok klubjába.

- Én?

Ezúttal Baker lepődött meg. Most először tekintett végig tüzetesebben a beszélgetőtársán: meg kell hagyni, hogy Tigg húsos ajkai, nevető pillantása, nyugodt, kiegyensúlyozott arcvonásai semmi baljós jegyet nem viseltek magukon.

- Ugyan már, hiszen föltett szándéka, hogy eldobja magától az életét!

- Soha az életben!

- Akkor miért lépett be az öngyilkosok klubjába?

- Maga megőrült! - Tigg úgy tekintett a másikra, mintha erősen aggódnék elméje épségéért.

De máris megnyugodhatott, mert Baker beszámolt róla, hogyan s milyen események kapcsán terjedt el az utasok között ez a tévhit. Tigg kiválóan szórakozott.

- Nem tudom, honnan szerezhette az újság az értesüléseit - mondta végül -, és hogy kit takarhat a T betű. Engem azonban biztosan nem, mert nekem föltett szándékom, hogy száztíz évig éljek, ha ugyan nem tovább.

Amikor Baker továbbadta Tigg magyarázatát, a karaván tagjai jót derültek. Csak Mary és Bess Blockhead kisasszonyok vették zokon a dolgot.

- De hisz mi mindig is tudtuk... - szólt miss Mary, amikor édesanyja tudtára adta a hírt.

- ...hogyan szélhámos az úr! - csücsörített megvetően miss Bess.

Azzal mindketten megsemmisítő pillantást vetettek vonzalmuk minapi tárgyára, aki éppen élénk társalgást folytatott miss Margaret Hamiltonnal: nyilván arról biztosította négyszemközt, hogy neki csak akkor utálatos az élet, ha nem szentelheti öneki. Miss Margaret bátorító pillantással fogadta ezt a vallomást, amiből világosan kitűnt, hogy a kisasszony nem tudná elnézni lovagja szenvedését.

A két Blockhead kisasszonytól eltekintve tehát a karaván minden tagja boldog volt - de hisz mi sem természetesebb, amikor hajszál híján kerültek el a legborzasztóbb sorsot. Robert Alice bűvkörében élt, Roger reggeltől estig nevetgélt Dollyval, Baker vígan ropogtatta az ízleteit, Cooley tiszteletes hálatelt imákat rebegett, Van Piperboom úr - a rotterdami - pedig étkezett. Csak két gyászhuszár rítt ki a sok vidám arc közül.

Az egyik gondterhelten járkált útítársai között, és nem tudott másra gondolni, mint örökké fájó veszteségére, az elrabolt pénzeszsákra. A másik meglepve észlelte, hogy napi fejadagja híján nem tud berúgni: számára ezzel megbomlott a világegyetem rendje, megszűnt forogni a föld.

Thompson most megcsinálhatta volna a szerencsését, hisz elrabolt értékeiért busás kárpótlást zsebelhetett volna be a drága nedűkért semmit sem sokalló Johnsontól. Ám áru híján mit sem ér a kalmárszellem, márpedig az őket kísérő francia egység parancsnoka nem vett föl szeszes italt a legszükségesebb ellátmány listájára.

Ezért aztán Johnsonnak húsz teljes napot ki kellett húznia kedvenc italai nélkül, amíg el nem érték Saint-Louis-t. Képzeltük, hogy sietett behozni az elvesztegetett időt! A város első házai láttán tüstént faképnél hagyta társait, s aki csak látta aznap este, az mind tanúsíthatta, hogy Johnsonnak sikerült ledolgoznia lemaradását.

Az utasok visszaútja tehát nem volt könnyű, de a francia szuronyok védelmében legalább nem fenyegette őket veszély. Háromszázötven kilométeres szaharai útjukat semmi említésre méltó esemény nem zavarta meg.

Saint-Louis-ban semmiben sem szenvedtek hiányt, s mindenki buzgón sietett a sokat próbált turisták segítségére - ők mégis minél előbb vissza akartak térni hazájukba s otthonukba. A Thompson Ügynökség utasai, a szerencsétlen Általános Ügyintézővel egyetemben, hamarosan már egy kényelmes utasszállító fedélzetén tartottak Anglia felé.

Egy hónap sem telt még el azóta, hogy oly szerencsésen megmenekültek a móroktól és a tuaregektől, amikor mindnyájan épen és egészségesen a Temze partjára léptek.

Thompson ekkor nagy öröm érte: végre megszabadult Piperboomtól. Mihelyt londoni járdát ért a lába, a béketűrő hollandus - akinek az utazásról alkotott véleményét soha nem tudta meg senki - rugalmasan elszakadt az Ügyintézőtől. Kezében bőröndjével, két lábon járó rejtélyként befordult az első mellékutcába.

Példáját követve elszéledt a többi turista is, és ki-ki visszatért a maga dolgához vagy kedvteléséhez.

Cooley tiszteletes megtért pásztor nélkül maradt nyájához, amely addigra már el is siratta őt.

Pip kapitány - s nyomában, szabályzat szerinti helyén, Tatárbo - , Bishop és Fliship urak a többi tengerésszel együtt nem soká időztek a szárazföldön, hiszen a tengerre szólította őket forgandó szerencsájuk; Roastbeaf és Sandweach urak is egyhamar szolgálatba álltak, éhes utasaik kisebb-nagyobb meglegedésére.

Pip kapitány azonban nem szabadulhatott addig, amíg a *Seamew* minden volt utasa le nem róttá neki háláját. Csak hosszas köszönetnyilvánítások után voltak hajlandók elengedni a parancsnokot, akinek végig kellett hallgatnia, mi mindent köszönhetnek az utasok az ő lélekjelenlétének. A kapitány borzasztó zavarban volt, és kancsalítva erősködött - az anyja szakállára -, hogy a helyében így tett volna Tatárboz is. Csak akkor adta föl kissé a tartózkodását, amikor Robert Morgand-tól búcsúzott. Meleg kézszorítása minden szónoklatnál jobban tanúsította, milyen nagyra tartja a *Seamew* volt tolmácsát, és Robert is igen meghatódott, hogy a becsület és bátorság dolgaiban ily jártas férfiú forró rokonszenvére érdekesebbi őt.

Ami Hamiltonékati illeti, őket mihelyt biztonságban tudták magukat, ismét föl húzták az orrukat, mint régen. Sir George Hamilton, lady Evangelina és miss Margaret nagyúri gögjükben egy szóra sem méltatták többé azokat, akiket a véletlen próbált ideiglenesen egy rangra emelni velük; már siettek is haza kandallójuk mellé, miután föl kérték Tigget, hogy foglaljon helyet kényelmes hintójukban, amit az szíves-örömet elfogadott. Tigg és miss Margaret jövője ezzel el is dőlt.

Bezzeg a Blockhead család, miután a családfő lelkendezve végigszorongatta boldogboldogtalan kezét, a rútabbik nem partiképes képviselői híján hagyta el a hajót és szállt poggyászosztul bérkocsira. A figyelemre méltó család egymagában tért meg vidéki lakába, s egymagában élte tovább életét: Absyrthus úr azzal mulatta az időt, hogy minden ismerősének elmesélte utazását - rendkívüli volt, uram! -, Georgina asszony Abel fia neveltetésének szentelte magát, míg miss Bess és miss Mary tovább keresték-kutatták a mesebeli herceget. Ám a két amazon máig is zsákmány nélkül tér meg a férjvadászatról: ritkul a nagyvad, panaszolják, és egyre arcátlanabbak az orvvadászok.

Roger de Sorgues-ot sürgősen Franciaországba szólította a kötelesség, hiszen számot kellett adnia szabadságának szabálytalan elhúzóadásáról. Nem soká tartózkodott hát angol földön: már Londonba érkezésének napján továbbindult, és néhány óra múlva megérkezett Párizsba.

Miután gyorsan rendezte helyzetét a hadseregnél, máris újabb eltávozást kért és kapott. Kérését olyan nyomós okkal támogatta meg, hogy bajos lett volna elutasítani: Roger házassodni készült. E döntésre nem is pazaroltak sok szót Dollyval, hisz nem volt mit morfondírozniuk e magától értetődő szándékukon.

Az esküvőt szeptember 3-án tartották, ugyanaznap, amikor Alice is föl vette Robert családnevét.

Azóta nincs is mit mondani e négy boldog szívről. Számukra csöndben folydogál az idő, és minden új nap épp annyi boldogságot hoz, mint az előző.

De Gramond márkiné és de Sorgues grófné két szomszédos házat vásároltak a Bois de Boulogne-ba¹⁵⁷ vezető sugárúton. Itt neveli gyermekeit a két szomszéd, akik azóta is szerető testvérpárhoz illően, jó barátságban élnek.

Gyakran eszükbe jutnak a házasságukat megelőző események, négy szemközt is föl idézik azokat, s a múltban férjük iránti szerelmük mindig újabb okaira lelnek. Társalgásukban nem ritkán föl merül több egykori útítárs neve. Hogy is felejthetné el az ember azokat, akikkel együtt szenvedett? Némelyikükkel máig is baráti viszonyt ápolnak.

Négy év telt el a Thompson Ügynökség társasutazása óta, amikor e kivételezettek közül ketten egyszerre csöngettek be ebédidőben de Gramond márkiék házának ajtaján.

¹⁵⁷ A párizsi „Városliget”.

- Anyám szakállára, örülök, hogy látom, Saunders úr! - kiáltott föl az egyik látogató.

- Baker úrnak épp akkora öröme szolgál, hogy találkozhat Pip kapitánnyal - helyesbített a másik vendég, és barátságosan kezet nyújtott a megboldogult *Seamew* derék parancsnokának.

Családi körben zajlott aznap az ebéd de Gramond-éknál: a de Sorgues házaspár is a kapitány és Baker mellett foglalt helyet.

A két férfi már minden részletében ismerte vendéglátójuk és bájos neje történetét, így nem lepte meg őket, hogy ilyen fényűző környezetben látják viszont a Thompson és Tsa ügynökség egykori tolmácsát. Igaz, az ő élettapasztalatukkal már amúgy sem nagyon lepődtek meg semmin, Pip kapitány pedig jó emberismerőként úgy ítélte, hogy vendéglátójukat méltán fogadta kegyeibe a szerencse.

Látnivaló volt, hogy nem most ülnek először e vendégszerető asztalnál, amelyre tapintatos lakájok hordták föl az étket. Távol állt tőlük bármilyen zavar, olyan elfogulatlanul viselkedtek, ahogy csak szívbéli barátainál szokott az ember.

Tatárbooc is a törzsvendég mozdulatával ereszkedett le hátsójára, a kapitány széke mögé. E neki járó helyről akkor sem tágitott volna, ha összedől a ház. Tatárbooc jelenléte senkit sem zavart, s ő méltósággal fogadta a kapitány által fesztelenül az orra alá dugdosott ízletes húsdarabokat. Az eben már meglátszott a kora, de a szíve még a régi volt. Értelmes tekintetét most is épp oly figyelmesen függesztette gazdájára, és őszinte érdeklődéssel hegyezte hosszú fülét, ha az néha közlésre méltatta. Tatárbooc is jól ismerte vendéglátóik házáat. Őt itt a személynzet hódolattal övezte, a gazdasszony pedig férjének megmentőjeként dédelgette; ám Tatárbooc nagyra tartotta de Gramond-ék konyháját is, s ha gazdája és barátja azzal állt elő, hogy átugorhatnának Párizsba, ő mindig lelkesen fogadta a tervet.

- Melyik országból érkezik éppen, parancsnok úr? - kérdezte Robert ebéd közben.

- New Yorkból - felelte a kapitány, aki a Cunard Lines-nál¹⁵⁸ szolgált, és már felettébb elunta az örökös ingázást Angliából Amerikába és vissza. - Förtellem, uram!

- Egy szép napon még összefutunk ott magával - folytatta Robert. - De Sorgues-né és de Gramond-né arra vágnak, hogy ismét vízre szálljanak, pedig már épp elég rossz tréfát üzött velük a tenger. Ezért egy ezertonnás yacht épül számukra egy Le Havre-i dokkban. De ha már erről van szó, meg is kérdezném magát, nem tudna-e egy megbízható embert ajánlani kapitánynak.

- Csak egyetlen ilyet ismerek - felelte Pip mesterkéletlenül. - Pipnek hívják, és állítólag ért valamicskét a tengerhez. Egy hátulütője azért van a dolognak: ez a Pip jóformán házasember, pedig nincs is felesége. Akarom mondani, aki fölfogadja, az egy kutyát is kap vele. Igaz, a szegény öreg jószág úgysem húzza már soká. Tizenöt éve járja a világot, s ez igazán szép kor egy ebnek - nézett ellágyulva, búsan Tatárboocra.

- Szóval fölcsapna hozzánk, kapitány úr? - kiáltott föl Robert.

- Ebben a minutában! - bólintott a kapitány. - Elegem van a személyszállítókból. Az utas olyan áru, amivel csak baj van. Meg aztán föl-le hajózni Liverpool és New York között, az ám az ördögi kalamajka, uram!

¹⁵⁸ A Samuel Cunard (1787-1865) által 1813-ban alapított társaság 1839-től járatott menetrendszerű postahajókat Liverpool és Boston között, és éppen az első világháborút megelőző évtizedben élte fénykorát.

- Akkor hát megegyeztünk - mondta egyszerre Robert és Roger.
 - Megegyeztünk - bólintott a kapitány. - Tatárboz békében élheti le öreg napjait, ha behajózunk a... no, hogy is keresztelték el a leendő yachtot?
 - A *Seamew* emlékére nővéremmel *Fecskének* neveztük el¹⁵⁹ - mondta Dolly.
 - Kiváló ötlet! - szólt Baker. - Lelki szemeimmel már látom is, hogyan hajtják magukat Timbuktu felé!
 - Igyekszünk majd elkerülni az ilyen baleseteket - felelte a kapitány. - De, apropó *Seamew*, kitalálják-e, kivel futottam össze épp tegnap Londonban?
 - Thompsonnal! - kiáltották kórusban az asztaltársai.
 - Bizony, Thompsonnal. Mintha skatulyából húzták volna ki! Akárcsak régen, most is talpig ékszerben, peckesen tette-vette magát. Lett volna egy másik pénzeszsákja is, amit a sejk nem talált meg? Vagy maga nem váltotta be a fenyegetését? - fordult a kapitány Bakerhez.
 - Ne is mondja! - felelte az rosszkedvűen. - Kikészít ez a Thompson, valóságos ördögfajzat! Hogyisne váltottam volna be a fenyegetésem! Húsz másik utassal együtt számtalan vádpontban bepereltük ezt a paprikajancsit, és minden egyes pert meg is nyertünk. Thompson persze nem tudott fizetni, kimondták rá a csődöt: le kellett húznia a redőnyt, és törölték a nevét az utazási ügynökségek lajstromából. Mégsem teljes az elégtétele, mert lépten-nyomon belebotlom ebbe az alakba. Tudtommal semmivel sem foglalkozik, mégis majd fölveti a pénz. Packázik velem a bugris! Le merném fogadni, hogy mégis takargatott valami pénzmagot, és a bolondját járatta velem.
- Baker kirohanása közben a két nővér mosolyogva pillantott egymásra.
- Legyen csak nyugodt, kedves Baker úr - szólt végül Alice. - Thompson úr annak rendje és módja szerint tönkrement, és soha többé nem lehet a maga versenytársa.
 - No de akkor miből él? - hitetlenkedett Baker.
 - Ki tudja? - mosolygott Dolly. - Talán egy hálás utasa segítette ki a bajból.
- Baker elnevette magát.
- No, azt az utast szeretném én látni!
 - Kérdezze csak meg Alice-t! - árulkodott Dolly.
 - Kérdezze inkább Dollyt! - javasolta Alice.
 - Maguk...? - döbbsent meg mélységesen Baker. - Maguk lennének azok? No de mi okból siettek volna egy ilyen fajankó segítségére? Ő aztán fűtyült magukra, meg a többi utasra is! Hiszen botrányosan megszegte minden egyes ígétét! Hiszen hajszál híján mindenütt otthagytuk a fogunkat: több ízben majdnem megfulladtunk, São Miguelen kis híján ízzé-porrá zúzódunk, Santiagón épp hogy el nem vitt a láz, s Afrikában sem sok hiányzott, hogy vagy megsüljünk, vagy a mórok löjjenek szitává. Föl nem foghatom, mi a csudát köszönhetnek ennek az alaknak.
 - A boldogságunkat - szólt egyszerre a két nővér.
 - Ha jobban szervezte volna meg az utazást, vajon ma grófné lennék? - nevetett Dolly Roger arcába, aki határozottan bólogatott.

¹⁵⁹ A *Seamew* jelentése „tengeri fecske”.

- És én sem lennék márkiné - tette hozzá Alice mélyen Robert szemébe nézve, aki viszonzta a pillantását.

Baker erre nem tudott mit válaszolni, de látszott, hogy az említett ok nem sokat nyom nála a latban. Nehezen bocsátotta meg érzelgős barátainak, hogy pusztán könnyörületből elveszik az ő megsemmisítőnek szánt bosszúja életét.

- Ilyenek az asszonyok! - mormogta végül félhangosan.

Utána még percekig nem szólt semmit, csak zavaros szótöredékeket motyogott. Mint mondani szokás, nehezen emésztette meg a friss értesülést.

- No de mindegy! - szólt végül. - Ez ám a furcsa fordulat, nemde, parancsnok úr?

A kapitány zavarba jött a nem várt kérdéstől, s két szeme máris kétfelé nézett. Pip kapitány alig észrevehetően, ám vitathatatlanul kancsalított.

Egy megszokás nem jár egyedül, és két megszokás sincs meg egy harmadik nélkül. Kancsalítván, a kapitány finoman meggyürkélte az orra hegyét, majd a második készítésnek eleget téve megfordult, hogy harmadik cselekedetére is sort kerítsen - tudniillik, hogy ügyesen beleköpjön a tengerbe. Ám a tenger kissé messze volt, s Pip kapitány csak egy fehér alapon tarka virágmintás szőnyeget látott maga előtt. A kapitány ettől már végleg zavarba esett, azt sem tudta, fiú-e vagy lány. Bakert válasz nélkül hagyta, úgy találta, okosabb, ha csak és kizárólag Tatárboccal osztja meg gondolatait. Nevető barátai szeme előtt kutyája füléhez hajolt tehát.

- Az anyám szakállára, mester, ez aztán a pokoli kalamajka! - mondta bölcs ábrázattal a derék ölelnek, aki már jó előre helyeslően billentette meg kajla fülét.

-&-